Załącznik do uchwały Nr 16/680/23
Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 kwietnia 2023 r.

RAPORT-2022

Raport
o stanie Województwa Kujawsko-Pomorskiego
w 2022 r.

Podsumowanie działalności Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w roku 2022 wykonane na podstawie art. 34a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r., poz. 2094)

Toruń, kwiecień 2023 r

Opracowanie:
Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie ... 3
1.1 Podstawa prawna i metodyka prac nad Raportem o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2022 r. ... 3
1.2 Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych działalności Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2022 r. ... 5

2. Opis realizacji strategii, programów i polityk ... 7
2.1 Informacja o realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ ... 8
2.2 Informacja o realizacji *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* ... 11
2.3 Informacja o realizacji *Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* ... 16
2.4 Informacja o realizacji pozostałych regionalnych dokumentów programowych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego ... 21
2.5 Informacja o realizacji *Kontraktu Terytorialnego dla województwa kujawsko-pomorskiego* ... 22
2.6 Informacja o działaniach na rzecz Obszarów Strategicznej Interwencji ... 22

3. Informacja o pracy Zarządu Województwa ... 23
3.1 Działania Zarządu Województwa w zakresie wykonywania uchwał Sejmiku Województwa ... 24
3.2 Informacja o podjętych uchwałach Sejmiku Województwa powierzonych do realizacji Zarządowi Województwa oraz Marszałkowi Województwa ... 25

4. Aktywność Zarządu Województwa na rzecz Ukrainy ... 27
4.1. Działania organizacyjne i wsparcie polityczne. Zabezpieczenie źródeł finansowania pomocy ... 28
4.2. Organizacja sieci punktów informacyjno-doradczych ... 30
4.3. Organizacja tymczasowych miejsc pobytu i zapewnienie bieżącej opieki ... 30
4.4. Organizacja punktu żywieniowego ... 32
4.5. Organizacja artykułów i prowadzenie magazynów dystrybuujących pomoc dla uchodźców z Ukrainy ... 32
4.6. Organizacja i współorganizacja konwojów do Ukrainy ... 34
4.7. Działania edukacyjne ... 35
4.8. Organizacja zajęć kulturalno-rekreacyjnych oraz wydarzeń wspierających obywateli Ukrainy ... 38
4.9. Wsparcie przylotu ukraińskich samolotów i ich załóg do województwa ... 42
4.10. Inne formy pomocy ... 42
4.11. Wykaz bieżących zadań, których realizacja została opóźniona, zawieszona i/lub zaniechana z powodu realizacji działań w związku z wybuchem wojny w Ukrainie, w tym na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy ... 43
4.12. Monitoring liczby obywateli Ukrainy ... 44

5. Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu ... 46
5.1 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Skuteczna edukacja ... 46
5.2 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo ... 62
5.3 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Konkurencyjna gospodarka ... 104
5.4 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Dostępna przestrzeń i czyste środowisko ... 171
5.5 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Spójne i bezpieczne województwo ... 217

6. Podsumowanie ... 285

Załącznik nr 1 – Szczegółowe informacje nt. realizacji projektów kluczowych Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku - Strategia Przyspieszenia 2030+ w ramach poszczególnych celów głównych ... **287**

Załącznik nr 2 – Szczegółowe informacje nt. stanu realizacji i przygotowania dokumentów programowych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego ... **325**

Załącznik nr 3 – Szczegółowe informacje w zakresie opiniowania projektów strategii rozwoju gmin oraz strategii rozwoju ponadlokalnego ... **339**

Załącznik nr 4 – Wyjaśnienie relacji pomiędzy „Raportem o stanie Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2022 r.", a „Sprawozdaniem z wykonania budżetu Województwa Kujawsko- Pomorskiego za 2022 rok" ... **343**

Kluczowe informacje na temat zawartości *Raportu*

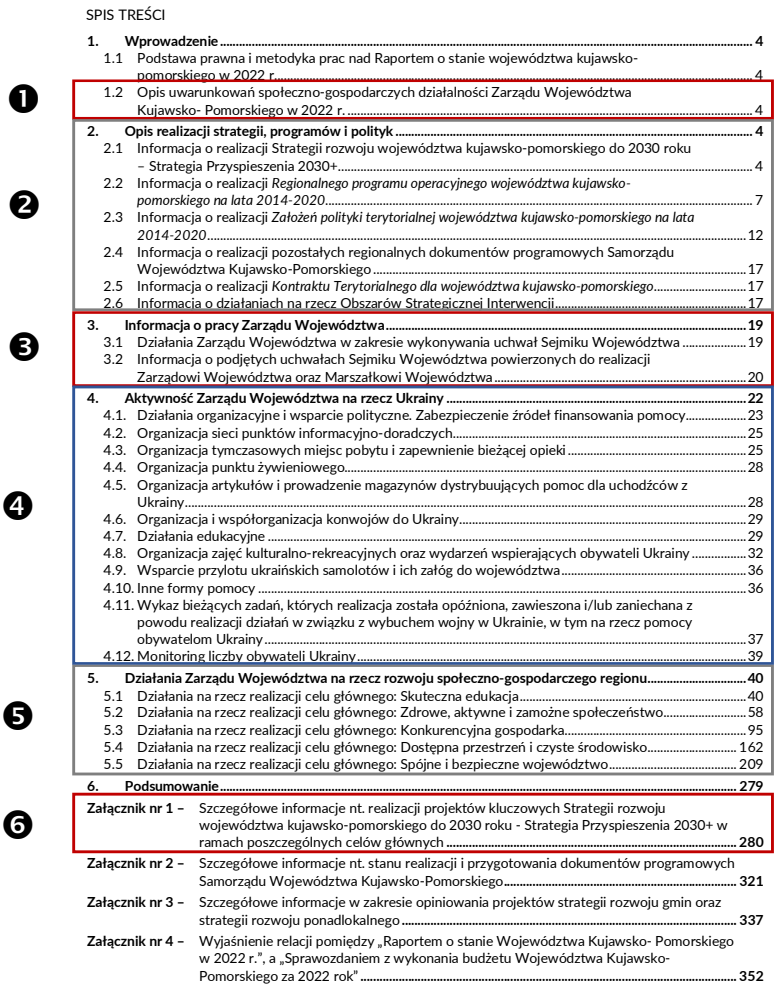

SPIS TREŚCI

1. **Wprowadzenie** ... 4
1.1 Podstawa prawna i metodyka prac nad Raportem o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2022 r. ... 4
1.2 Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych działalności Zarządu Województwa Kujawsko- Pomorskiego w 2022 r. ... 4
2. **Opis realizacji strategii, programów i polityk** ... 4
2.1 Informacja o realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ ... 4
2.2 Informacja o realizacji *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* ... 7
2.3 Informacja o realizacji *Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* ... 12
2.4 Informacja o realizacji pozostałych regionalnych dokumentów programowych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego ... 17
2.5 Informacja o realizacji *Kontraktu Terytorialnego dla województwa kujawsko-pomorskiego* ... 17
2.6 Informacja o działaniach na rzecz Obszarów Strategicznej Interwencji ... 17
3. **Informacja o pracy Zarządu Województwa** ... 19
3.1 Działania Zarządu Województwa w zakresie wykonywania uchwał Sejmiku Województwa ... 19
3.2 Informacja o podjętych uchwałach Sejmiku Województwa powierzonych do realizacji Zarządowi Województwa oraz Marszałkowi Województwa ... 20
4. **Aktywność Zarządu Województwa na rzecz Ukrainy** ... 22
4.1. Działania organizacyjne i wsparcie polityczne. Zabezpieczenie źródeł finansowania pomocy ... 23
4.2. Organizacja sieci punktów informacyjno-doradczych ... 25
4.3. Organizacja tymczasowych miejsc pobytu i zapewnienie bieżącej opieki ... 25
4.4. Organizacja punktu żywieniowego ... 28
4.5. Organizacja artykułów i prowadzenie magazynów dystrybuujących pomoc dla uchodźców z Ukrainy ... 28
4.6. Organizacja i współorganizacja konwojów do Ukrainy ... 29
4.7. Działania edukacyjne ... 29
4.8. Organizacja zajęć kulturalno-rekreacyjnych oraz wydarzeń wspierających obywateli Ukrainy ... 32
4.9. Wsparcie przylotu ukraińskich samolotów i ich załóg do województwa ... 36
4.10. Inne formy pomocy ... 36
4.11. Wykaz bieżących zadań, których realizacja została opóźniona, zawieszona i/lub zaniechana z powodu realizacji działań w związku z wybuchem wojny w Ukrainie, w tym na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy ... 37
4.12. Monitoring liczby obywateli Ukrainy ... 39
5. **Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu** ... 40
5.1 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Skuteczna edukacja ... 40
5.2 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo ... 58
5.3 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Konkurencyjna gospodarka ... 95
5.4 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Dostępna przestrzeń i czyste środowisko ... 162
5.5 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Spójne i bezpieczne województwo ... 209
6. **Podsumowanie** ... 279
Załącznik nr 1 – Szczegółowe informacje nt. realizacji projektów kluczowych Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku - Strategia Przyspieszenia 2030+ w ramach poszczególnych celów głównych ... **280**
Załącznik nr 2 – Szczegółowe informacje nt. stanu realizacji i przygotowania dokumentów programowych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego ... **321**
Załącznik nr 3 – Szczegółowe informacje w zakresie opiniowania projektów strategii rozwoju gmin oraz strategii rozwoju ponadlokalnego ... **337**
Załącznik nr 4 – Wyjaśnienie relacji pomiędzy „Raportem o stanie Województwa Kujawsko- Pomorskiego w 2022 r.", a „Sprawozdaniem z wykonania budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za 2022 rok" ... **352**

Gdzie:

❶ Informacja na temat sytuacji społeczno-gospodarczej, stanowiącej szeroki kontekst prowadzenia przez Zarząd Województwa polityki rozwoju województwa w 2022 roku.

❷ Informacja na temat stanu realizacji najważniejszych dokumentów w 2022 roku, w których zdefiniowano założenia polityki rozwoju województwa.

❸ Informacja na temat liczby i charakteru uchwał podejmowanych przez Zarząd Województwa w 2022 roku.

❹ Szczegółowa informacja na temat działań Zarządu Województwa na rzecz Ukrainy w 2022 roku.

❺ Szczegółowa informacja na temat działań prowadzonych w 2022 roku przez Zarząd Województwa na rzecz rozwoju województwa – przedstawiona w ujęciu celów głównych Strategii Przyspieszenia 2030+. Jest to najważniejsza część Raportu dla odbiorców zainteresowanych procesami rozwoju województwa, które zachodziły w 2022 roku z inicjatywy Zarządu Województwa i były prowadzone bezpośrednio przez Zarząd Województwa lub przez podległą Zarządowi administrację.

❻ Szczegółowa informacja na temat stanu realizacji projektów kluczowych Strategii Przyspieszenia 2030+. Jest to najważniejsza część Raportu dla odbiorców zainteresowanych monitorowaniem realizacji Strategii Przyspieszenia 2030+. Przedstawiono zarówno ogólną ocenę stanu zaawansowania projektów, jak też szczegółowe informacje na temat działań zrealizowanych w 2022 roku.

1. Wprowadzenie

1.1 Podstawa prawna i metodyka prac nad Raportem o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2022 r.

Raport o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2022 r. (dalej: *Raport o stanie województwa* lub *Raport*) jest piątą edycją opracowania, którego konieczność przygotowania wynika z art. 34a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. Zgodnie z jej zapisami, Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego (dalej: Zarząd Województwa), co roku do dnia 31 maja ma obowiązek przedstawienia Sejmikowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego (dalej: Sejmik Województwa) raport o stanie województwa. Opracowanie to stanowi podsumowanie działalności Zarządu Województwa w roku ubiegłym[1], a w szczególności obejmuje realizację polityk, programów, strategii, uchwał Sejmiku Województwa oraz budżetu obywatelskiego[2]. Szczegółowy zakres *Raportu o stanie województwa* określa uchwała nr III/74/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 lutego 2019 r.

Przez realizację polityk, programów, strategii i uchwał Sejmiku Województwa rozumie się:

- **polityki**[3] – poza założeniami polityki terytorialnej[4], województwo kujawsko-pomorskie w 2022 roku nie realizowało określonych w sposób formalny innych *polityk*, rozumianych jako ogół prowadzonych przez Zarząd Województwa działań. Rozwój województwa prowadzony był w oparciu o założenia wynikające z głównego dokumentu strategicznego regionu, tj. *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* (dalej: *Strategia Przyspieszenia 2030+*). Opracowanie to określa kierunki działania w takich obszarach jak: gospodarka i rynek pracy, infrastruktura techniczna i społeczna, kapitał społeczny, ochrona i kształtowanie środowiska, nauka i innowacje, dziedzictwo kulturowe, promocja województwa, czy integracja społeczna, zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy o samorządzie województwa, określającym elementy składowe polityki rozwoju województwa. *Strategia Przyspieszenia 2030+* zakłada prowadzenie *polityk* w ściśle określonych obszarach, jak chociażby polityka: edukacyjna, senioralna, zdrowotna, kulturalna, migracyjna, klastrowa, kształtowania ładu przestrzennego, cyfryzacji. Dla realizacji tych polityk konieczne jest jednak opracowanie stosownych dokumentów programowych (do ich sporządzenia obliguje *Strategia Przyspieszenia 2030+*), co miało miejsce w roku 2022 i jest przedmiotem szczegółowej informacji w dalszej części *Raportu*;
- **strategie i programy** – podstawowym dokumentem była *Strategia Przyspieszenia 2030+*, realizowana głównie przez programy, w tym także *Regionalny program operacyjny województwa kujawsko-pomorskiego na lata 20142020* (dalej: *Program* lub *RPO WK-P 2014-2020*[5]), aczkolwiek należy podkreślić, że *RPO WK-P 2014-2020* był dokumentem tworzonym w nawiązaniu do poprzednio obowiązującej strategii rozwoju województwa (*Plan Modernizacji 2020+*) i tylko działania programowane w ostatnim okresie jego realizacji można wiązać z ustaleniami *Strategii Przyspieszenia 2030+*. Należy tu zaznaczyć, że w roku 2022 zostały zakończone prace nad sporządzeniem *Programu Regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*, który zastąpi dotychczas realizowany *Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020* (więcej informacji w tym zakresie zamieszczono w rozdziale 2.2) i będzie miał podstawowe znaczenie dla realizacji ustaleń *Strategii Przyspieszenia 2030+*. Dodatkowo w *Strategii Przyspieszenia 2030+* określonych jest 26 regionalnych dokumentów programowych (tj. strategii/programów/planów/polityk) kluczowych dla realizacji jej ustaleń, a będących narzędziami realizacji ww. polityki rozwoju województwa (więcej informacji w tym zakresie zamieszczono w rozdziale 2.4);

---

[1] W tym miejscu warto wyjaśnić, że nazwa opracowania „raport o stanie województwa", określona w ust. 1 art. 34a ustawy o samorządzie województwa, nie jest adekwatna do zakresu opracowania, określonego w ust. 2 tego samego artykułu, który wskazuje, że raport o stanie województwa „obejmuje podsumowanie działalności zarządu województwa w roku poprzednim". Pomimo więc, że nazwa opracowania „raport o stanie województwa" zastosowana w ustawie sugeruje, że dokument powinien odnosić się do stanu rozwoju społeczno-gospodarczego województwa w roku poprzednim, to określenie zakresu opracowania jako „podsumowanie działalności zarządu województwa" jednoznacznie wskazuje na jego zakres merytoryczny, czyli przedstawienie realizacji zadań zarządu województwa w roku poprzednim.

[2] W województwie kujawsko-pomorskim, z poziomu samorządu województwa, nie jest realizowany instrument budżetu obywatelskiego.

[3] W ustawodawstwie brak definicji polityk realizowanych przez samorząd województwa. W ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju zdefiniowano jedynie ogólnie rozumianą „politykę rozwoju", „politykę miejską" i „politykę publiczną". Warto wskazać, że przez politykę rozwoju rozumie się zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej. Natomiast polityka miejska i polityka publiczna (w rozumieniu ustawowym) są opracowywane i realizowane na poziomie krajowym.

[4] Jedyną formalnie zdefiniowaną polityką w regionie w 2022 roku wciąż pozostawały *Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*, które zostały przyjęte uchwałą nr 43/1605/13 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 października 2013 r. i podlegały kilku zmianom. Obecnie trwają prace nad przygotowaniem *Polityki terytorialnej województwa kujawskopomorskiego* (więcej informacji w tym zakresie zamieszczono w rozdziale 2.3).

- **uchwały sejmiku województwa** – uchwały podjęte przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Obowiązek ustawowy sporządzania raportu o stanie województwa pojawił się za sprawą zmian w ustawie o samorządzie województwa, które zaczęły obowiązywać od 2019 r. A zatem za lata 2014-2018 co roku przygotowano raport z realizacji strategii rozwoju województwa, wynikający z przyjętego systemu monitorowania *Planu Modernizacji 2020+*, natomiast (w roku 2019) za rok 2018 dodatkowo opracowano także raport o stanie rozwoju województwa. Ze względu jednak na tożsamy, w znacznej mierze, zakres obydwu raportów, od roku 2020 zdecydowano o ich połączeniu. Warto zatem podkreślić, iż niniejszy *Raport* jest czwartym syntetycznym opracowaniem – jednocześnie spełniającym wymogi art. 34a ustawy o samorządzie województwa oraz zawierającym informacje o realizacji *Strategii* w związku z zapisami systemu monitorowania *Strategii Przyspieszenia 2030+*. Jednocześnie *Raport o stanie województwa kujawsko-pomorskiego* w 2022 r. jest drugim opracowaniem dotyczącym aktualnie obowiązującej *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*[5].

Raport o stanie województwa opracowano w oparciu o:
- dane z departamentów i jednostek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu (dalej: UMWKP) oraz pełnomocników Marszałka i Zarządu Województwa;
- uchwały Sejmiku i Zarządu Województwa;
- sprawozdanie z wykonania budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za 2022 rok;
- dane od partnerów zewnętrznych: jednostek samorządu terytorialnego (dalej: jst), instytucji, organizacji i innych podmiotów uczestniczących w rozwoju województwa;
- informacje ze strony www.mojregion.eu;
- informacje ze strony www.kujawsko-pomorskie.pl;
- dane z Banku Danych Lokalnych GUS;
- (uzupełniająco) przegląd prasy lokalnej, regionalnej, ogólnokrajowej i stron internetowych.

Ze względu na bardzo duże zaangażowanie Zarządu Województwa w organizację i prowadzenie pomocy dla obywateli Ukrainy, w związku z wojną w tym kraju, w tegorocznej edycji raportu zdecydowano się na wydzielenie odrębnej części tym zagadnieniom poświęconej, stanowiącej rozdział 4 *Raportu*. Informacje te nie były powielane w rozdziale 5 *Raportu*, który koncentruje się na działalności Zarządu Województwa na rzecz rozwoju stricte regionu. Dlatego też dla uzyskania pełni wiedzy na temat działań prowadzonych przez Zarząd Województwa w roku 2022, niezbędne jest zapoznanie się z rozdziałami 4 i 5.

Dla uzyskania kompletnej informacji o procesach rozwojowych, które miały miejsce w województwie w roku 2022 i były powodowane bezpośrednio lub pośrednio działalnością Zarządu Województwa zasadne jest także zapoznanie się z dokumentem pt. ***Sprawozdanie z wykonania budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za 2022 rok*** *(dalej: Sprawozdanie). Sprawozdanie* oraz *Raport o stanie województwa* są analizami dopełniającymi się, ponieważ odnoszą się do różnych aspektów tych samych zagadnień, a dodatkowo ze względu na specyfikę każdego z tych dokumentów, kładą akcenty na inne zagadnienia i poruszają także kwestie dodatkowe, niepodejmowane w drugim. *Sprawozdanie* jest sporządzane corocznie, na podstawie ustawy o finansach publicznych i corocznie jest przedstawiane na sesji Sejmiku Województwa. Jest dokumentem niezwykle szczegółowym, odnoszącym się do wszystkich pozycji klasyfikacji budżetowej, a więc wyjaśniającym wszystkie dochody i wydatki budżetu Województwa w każdej z konkretnych dziedzin. *Sprawozdanie* skupia się na wielkości dochodów/wydatków, strukturze ich pochodzenia (źródła finansowania), stopniu realizacji zakładanych planów, jednocześnie wyjaśniając podstawy prawne uzyskania i wydatkowania środków, jak też przedstawiając efekty wydatkowania środków. Należy też podkreślić, że *Sprawozdanie* jest opracowaniem całościowym i kompletnym – odnoszącym się do wszystkich sfer funkcjonowania Samorządu Województwa w aspektach finansowania tego funkcjonowania. *Raport o stanie województwa* jest natomiast opracowaniem ukierunkowanym na pokazanie efektów działalności Zarządu Województwa w postaci wystąpienia konkretnych korzyści rozwojowych (efekty przedstawione w formie wymiernej – np. jako zrealizowane działania, powstałe zagospodarowanie, osiągnięte wskaźniki, wydarzenia, które miały miejsce itp.) lub uruchomienie, czy też kontynuację procesów mających na celu ich wystąpienie (analiza uchwał podejmowanych przez Zarząd Województwa inicjujących działania, analiza stanu realizacji dokumentów programowych i strategicznych). Nie skupia się na kwestiach finansowych (są one przytaczane tylko tam, gdzie są niezbędne dla ukazania skali prowadzonych działań), ale na skutkach prowadzonej działalności. *Raport* wskazuje także podstawy działań realizowanych przez Zarząd Województwa (wynikających z uchwał Sejmiku Województwa). Co bardzo ważne – wiele działań przedstawionych w *Raporcie* nie znajduje

[5] Przyjętej uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r.

odzwierciedlenia w *Sprawozdaniu*, ponieważ nie powodowało konkretnych skutków dla budżetu. Zasadnicza część *Raportu* (rozdział 5) przedstawia te procesy rozwojowe i ich efekty w sposób możliwie popularny, łatwy do zrozumienia dla odbiorcy nieposiadającego specjalistycznego przygotowania, w odniesieniu do pięciu celów *Strategii Przyspieszenia 2030+*. W pewnym uogólnieniu można bowiem stwierdzić, że całość podejmowanych decyzji, służących rozwojowi województwa oraz zapewnieniu sprawności jego funkcjonowania, jest podporządkowana realizacji ustaleń *Strategii Przyspieszenia 2030+*, a więc przedstawienie prac Zarządu Województwa w ujęciu celów głównych, pozwala na przejrzyste przedstawienie działań podejmowanych na rzecz realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+*. Z tego też powodu *Raport* nie powiela informacji zawartych w *Sprawozdaniu*. Zatem odbiorca zainteresowany informacją o pracach Zarządu Województwa na rzecz rozwoju województwa, przedstawioną w bardziej ogólny i przystępny sposób, powinien traktować *Raport* jako podstawowe źródło informacji. Natomiast dla odbiorców wymagających informacji kompletnej i bardzo szczegółowej, niezbędne jest dopełnienie *Raportu* lekturą *Sprawozdania*. Zastosowane w obydwu analizach metody przedstawiania wyników (klasyfikacja budżetowa w *Sprawozdaniu* i cele *Strategii Przyspieszenia 2030+* w *Raporcie*) stanowią całkowicie odmienne płaszczyzny odniesienia i nie można zapewnić całkowitej spójności pomiędzy obydwoma opracowaniami (czego wyrazem byłby np. ich tożsamy spis treści). Dlatego też w załączniku nr 2 do niniejszego *Raportu* przedstawiono tabelę wyjaśniającą, w jaki sposób działy klasyfikacji budżetowej wiążą się z celami *Strategii Przyspieszenia 2030+*, co ułatwi poszukiwanie w *Sprawozdaniu* informacji poszerzającej informacje zawarte w *Raporcie*.

1.2 Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych działalności Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2022 r.

Rozwój województwa kujawsko-pomorskiego, podobnie jak wszystkich jednostek samorządu terytorialnego, kształtowany i realizowany jest w określonym kontekście społeczno-gospodarczym, wyznaczanym przez procesy o charakterze krajowym, europejskim i globalnym. Są one uwarunkowaniami zewnętrznymi procesu programowania polityki rozwoju i jej realizacji (bieżącego zarządzania). Mają też zróżnicowany charakter co do wektora oddziaływania (sprzyjają lub nie sprzyjają rozwojowi danej jednostki), zasięgu oddziaływania (mają charakter powszechny lub tylko w sposób specyficzny dotyczą wybranych jednostek) oraz trwałości oddziaływania (mogą wpływać na zmianę charakteru rozwoju tylko przez krótki okres – a więc na działania bieżące, mogą być na tyle trwałe, że wymuszają zmiany w programowaniu średniookresowym lub też mogą oddziaływać trwale – zmieniając pewne fundamentalne założenia rozwoju). Są to czynniki o charakterze lokalnym lub regionalnym, na które nie mamy wpływu i można je jedynie uwzględniać w bieżących lub długofalowych działaniach samorządów. Poniżej przedstawiono wybrane – najważniejsze zagadnienia kształtujące możliwości rozwoju w roku 2022, a więc charakteryzujące potencjał rozwojowy, którym u progu 2022 roku dysponował Zarząd Województwa. Podkreślić należy, że przytoczone dane statystyczne z końca 2021 roku, de facto opisują stan na początku roku 2022, którego dotyczy niniejszy *Raport*.

Początek 2022 roku był wciąż okresem dosyć dużej liczby zachorowań i zgonów powodowanych przez Covid-19. Na przełom roku przypadł szczyt fali zachorowań i zgonów powodowanych pandemią. Warto zauważyć, że wówczas dzienna liczba zakażeń wyniosła w województwie kilkaset przypadków, a tygodniowa liczba zgonów zdecydowanie przekraczała 100. Kolejna fala zachorowań miała miejsce w lutym – około 10 lutego dzienna liczba zachorowań przekraczała 3 tys., a maksymalna wyniosła 4222 osoby. Tygodniowa liczba zgonów wynosiła kilkadziesiąt. Ta fala pandemii zakończyła się w połowie kwietnia. Warto zauważyć, że w kolejnych miesiącach pomiary zachorowań z pewnością były już bardzo nierzetelne. Zniesiono ograniczenia pandemiczne, upowszechniły się testy do domowego użytku, stan powszechnego zaszczepienia i najczęściej łagodny przebieg choroby powodowały, że znaczna część chorych nie była rejestrowana. Podkreślić także należy, że początek roku 2022 był już od kilku miesięcy okresem powszechnej dostępności szczepień, a więc pandemia w coraz mniejszym stopniu wpływała na codzienne funkcjonowanie społeczeństwa i środowiska gospodarczego oraz realizację zadań samorządów, w tym także Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Organizacja wydarzeń lub realizacja zadań bieżących w formie zdalnej, lub hybrydowej nie była powodowana koniecznością, a przede wszystkim była kwestią wyboru, często przyczyniając się zresztą do poprawy dostępności, sprawności, ograniczenia kosztów lub wygody ich realizacji. Upowszechnienie środków technicznych, umiejętności, świadomości wykorzystania, zdolności organizacyjnych spowodowało, że rozwiązania zdalne i hybrydowe stały się standardowymi narzędziami dla realizacji części prac. W 2022 roku powrócono także do organizacji wydarzeń cyklicznych, które w okresie pandemii były zawieszone i zwłaszcza druga połowa roku była już okresem bez praktycznego wpływu pandemii na realizację zadań.

Począwszy do 24 lutego 2022 roku, funkcjonowanie Państwa Polskiego, w tym także każdej jednostki samorządowej, zostało podporządkowane wojnie trwającej na Ukrainie. Pierwszy okres wojny podporządkowany był przede wszystkim organizacji pomocy humanitarnej związanej z przyjęciem na teren Polski rosnącej liczby uchodźców wojennych, ale także z organizacją różnego rodzaju pomocy adresowanej do Ukrainy. Skala uchodźców wojennych, którzy zostali przyjęci i czasowo zamieszkiwali na terenie województwa kujawsko-pomorskiego jest niemożliwa do ustalenia. Z pewnością ze względów geograficznych (znaczne oddalenie od granicy polsko-ukraińskiej), kujawsko-pomorskie należy uznać za region o średniej wielkości napływu uchodźców. Dane bazujące na liczbie nadanych numerów PESEL (na terenie województwa – prawie 50 tys. osób) są znacznie zaniżone i nie oddają stanu rzeczywistego. Rozkład przestrzenny nadanych numerów PESEL pozwala jednak na stwierdzenie, że uchodźcy wojenni z Ukrainy trafili do każdej gminy w województwie. Społeczeństwo regionu, podobnie jak ludność całego kraju, wykazało się ogromną empatią, ofiarnością i zaangażowaniem w organizację pomocy. Już na tym etapie, gdy szczególnie duże znaczenie miało zapewnienie podstawowych potrzeb bytowych dla uchodźców (zapewnienie miejsca zamieszkania, wyżywienia, podstawowej odzieży i środków higieniczno-sanitarnych) należy podkreślić bardzo dużą aktywność Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego, przejawiającą się w zapewnieniu środków finansowych i wprowadzeniu rozwiązań organizacyjnych służących niesieniu pomocy. Niezwykle ważne było także poparcie polityczne, wyrażane w różnoraki sposób przez cały okres trwającego konfliktu. W tym miejscu należy także wspomnieć o zaangażowaniu pracowników administracji Samorządu Województwa, którzy nie tylko włączyli się w indywidualne i organizowane przez Urząd Marszałkowski akcje niesienia pomocy, ale przede wszystkim przyjęli dodatkowe obowiązki, wykonując zadania związane z organizacją pomocy. Szczegółowy opis działań Zarządu Województwa w związku z wojną w Ukrainie, jest przedmiotem odrębnej części niniejszego Raportu. Wraz z trwaniem kryzysu uchodźczego, zmieniał się charakter potrzeb, a więc także działań kierowanych do tej grupy. Pierwszoplanowe znaczenie zaczęła nabierać kwestia włączenia społecznego uchodźców, w tym korzystania dzieci z usług placówek oświatowych, infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej. Stosunkowo szybko pewna liczba osób dorosłych podjęła pracę, stając się częścią lokalnych rynków pracy, ale także zdobywając w całości lub dużej części samodzielność finansową.

Wojna w Ukrainie wpłynęła na gospodarkę regionów, w tym województwa kujawsko-pomorskiego, w sposób wciąż niemożliwy do jednoznacznej oceny. Szereg wskaźników makroekonomicznych jest korzystnych, ale inercja z jednej strony efektów rozwojowych, a z drugiej – możliwości ich pomiaru powoduje, że zbyt wcześnie na wyciąganie wniosków. Kujawsko-pomorskie nie należy do regionów o bardzo silnych związkach społeczno-gospodarczych, w tym zwłaszcza łańcuchach powiązań – z Ukrainą oraz objętą sankcjami i wyłączoną z powiązań gospodarczych Rosją, ale należy pamiętać, że niektóre podmioty z województwa prowadziły w tych krajach działalność lub działają w branżach uzależnionych od wymiany towarowej z Ukrainą, lub Rosją. Znacznie szersze mogą być długofalowe konsekwencje gospodarcze związane z redefinicją gospodarki UE w relacjach z Rosją, a w dłuższej perspektywie także innymi krajami niedemokratycznymi (których rozwoju nie zamierza się wspierać za pomocą stosunków gospodarczych). W skali regionalnej wojna pośrednio przyczyniła się do opóźnienia niektórych inwestycji drogowych, co zostało szczegółowo opisane w Raporcie. Z pewnością wojna w Ukrainie przyspieszy transformacją energetyczną, bowiem potrzeba odejścia od paliw kopalnych, w dużym stopniu importowanych, a więc budujących zależności gospodarcze i polityczne, jest już powszechnie rozumiana i zasadniczo nie budzi kontrowersji. Zresztą, rok 2022 był okresem bardzo dynamicznego rozwoju energetyki odnawialnej. Powodowane wojną zerwanie łańcuchów dostaw żywności do niektórych krajów, skłania do refleksji na temat bezpieczeństwa żywnościowego także w Europie. Wysokorozwinięte i stosunkowo zamożne społeczności krajów europejskich wykorzystywały dostawy bardzo zróżnicowanej, łatwo dostępnej i relatywnie taniej żywności z różnych części świata, prowadząc niekiedy do bardzo wysokiego uzależnienia od jej importu. Sprawą tą zajął się Europejski Komitet Regionów, który przyjął jednogłośnie przygotowaną przez Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego, opinię w sprawie bezpieczeństwa żywnościowego i zwiększenia odporności systemów żywnościowych w Europie. Opinia, przekazana trzem najważniejszym unijnym instytucjom stanowiącym – Radzie Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu i Komisji Europejskiej, stała się tym samym jedną z podstaw stanowienia prawa unijnego. Co ważne, wskazuje na konieczność nie tylko budowy regionalnych strategii bezpieczeństwa żywnościowego (a więc bazowania w dużo większym stopniu na żywności lokalnie dostępnej), ale także ograniczania skutków środowiskowych produkcji żywności oraz postrzegania sektora rolno-spożywczego jako dziedziny niezwykle innowacyjnej, która może stymulować rozwój także innych dziedzin. Dla województwa kujawsko-pomorskiego, ze względu na jego potencjał rolno-spożywczy, implementacja rekomendacji zawartych w opinii, może być ważnym impulsem rozwojowym.

Omawiając kontekst funkcjonowania rozwoju społeczno-gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego, nie sposób także nie zauważyć wpływu inflacji, związanej między innymi ze znaczącym wzrostem cen energii. W wymiarze inwestycyjnym wpłynie to na ich ograniczenie lub zwiększenie kosztów, zmniejszenie konsumpcji

dóbr i usług, ale jednocześnie katalizować może zmiany postaw, w tym także w pożądanym kierunku oszczędności zużycia energii. Jednak zbyt wcześnie na ocenę, czy procesy te w jakikolwiek specyficzny sposób wpłyną na gospodarkę kujawsko-pomorskiego.

Dane na koniec roku 2021, a więc w przededniu rozpoczęcia okresu, którego dotyczy niniejszy *Raport*, wskazują na dobry stan rozwoju województwa, co może zwiastować powrót do trendu sprzed pandemii, gdy obserwowano corocznie jednoznaczną poprawę stanu rozwoju we wszystkich istotnych zagadnieniach. Rok 2021 był okresem nadrabiania strat covidowych. Ogólna kondycja gospodarki województwa na koniec 2021 roku jest więc z pewnością lepsza niż na początku 2020 roku, tuż przed wybuchem pandemii i to pomimo niepewności i niestabilności związanej z trwającą wojną w Ukrainie.

Dochody budżetu Województwa w roku 2021 wyniosły 1,320 mld zł i były aż o 197 mln wyższe, niż w 2020. Pod względem wielkości dochodów, Kujawsko-Pomorskie lokowało się na 8. pozycji w kraju, a wzrost rok do roku był piątym najwyższym. Dochody własne budżetu Województwa w 2021 wyniosły 548 mln (8. pozycja) i były o prawie 82 mln (aż o 17,5%) wyższe, niż rok wcześniej.

Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w roku 2021 wzrosła o 6,0 tys. i na koniec tego roku wynosiła 215,7 tys.; w tym liczba podmiotów osób fizycznych wzrosła o 3,8 tys. (na koniec 2021 – 158,5 tys.). Produkcja sprzedana przemysłu i budownictwa w roku 2021 była o 18,9% wyższa niż rok wcześniej. Kujawsko-pomorskie pozostaje więc 8. najsilniej uprzemysłowionym województwem w kraju i w 2021 zapewniało 4,2% ogólnej krajowej wartości produkcji sprzedanej.

Liczba bezrobotnych (bezrobocie rejestrowane) na koniec 2021 roku wynosiła 61,9 tys., czyli o 11,6 tys. (prawie 16%) mniej, niż rok wcześniej. Trzeba jednak zauważyć, że w roku 2022 miał miejsce dalszy spadek i na koniec 2022 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła poniżej 56,5 tys. Jest to najniższa wartość notowana na koniec roku w historii województwa kujawsko-pomorskiego. Jest czterokrotnie niższa od wartości rekordowej notowanej w roku 2003. W 2021 roku utworzono 24,1 tys., a zlikwidowano 13,0 tys., miejsc pracy.

Polityka regionalna prowadzona przez samorządy województw może być skutecznie wspierana przez działania podejmowane na poziomie rządowym. W latach 2020-2022 Rada Ministrów realizowała dwa programy rządowe mające na celu sfinansowanie projektów zgłoszonych przez samorządy. Zagadnienie to zostało szczegółowo przedstawione w dalszej części Raportu. Podkreślić należy, że ze względu na bardzo dużą skalę transferowanych środków, mogą one stanowić istotne impulsy rozwojowe, nawet budujące przewagi konkurencyjne, zwłaszcza jeśli jest to działanie wieloletnie i uwzględni się efekt skumulowany. Niestety województwo kujawsko-pomorskie należy do obszarów o niskiej skali przyznanego dofinansowania, pomimo zabiegania o środki w każdej edycji, która była dedykowana dla samorządów wojewódzkich. Rozdysponowanie powyższych środków ma charakter uznaniowy – nie upubliczniono żadnych kryteriów oceny projektów. Brak reguł sprzyja faworyzowaniu wybranych samorządów, nadając im – całkowicie niezgodnie z zasadami konkurowania na jakość zgłaszanych projektów – istotne impulsy rozwojowe.

Podkreślić więc należy, że kontekst prowadzenia rozwoju województwa w roku 2022, był bardzo niestabilny, a wojna w Ukrainie oraz jej konsekwencje polityczne i gospodarcze, wpłynęły na modyfikację bardzo wielu planów, jak też wyzwoliły szereg działań, które w innej sytuacji z pewnością nie byłyby realizowane. Na pewno więc wojna w Ukrainie wpłynie bezpośrednio i pośrednio na charakter rozwoju polskich regionów, choć skutki będą możliwe do obserwacji dopiero w okresie co najmniej 2-3-letnim.

2. Opis realizacji strategii, programów i polityk

Dokumenty służące planowaniu rozwoju na obszarze województwa tworzą pewien system powiązań, który częściowo regulują przepisy prawa. W ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju wskazano, że politykę rozwoju prowadzi samorząd województwa na podstawie m.in. strategii rozwoju województwa i programów. Jednocześnie zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy o samorządzie województwa, strategia rozwoju województwa wdrażana jest m.in. poprzez programy rozwoju i regionalny program operacyjny. Dla zobrazowania szerokiego spektrum planowania rozwoju, w rozdziale tym ujęto także wszystkie pozostałe dokumenty programowe, których opracowanie wynikało z obowiązujących przepisów szczegółowych lub było konieczne ze względu na realizację potrzeb regionu.

W 2022 r. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego realizował ustalenia **47** bardzo zróżnicowanych dokumentów, będących podstawą prowadzenia polityki rozwoju. Są to *Strategia rozwoju województwa kujawsko-*

pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ oraz 46 regionalnych dokumentów programowych, przez które należy rozumieć strategie, programy, plany, priorytety, polityki[6]. Wśród nich do najważniejszych, ze względu na rolę i znaczenie zarówno w planowaniu, jak i finansowaniu rozwoju, należały:

- *Regionalny program operacyjny województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020;*
- *Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020.*

2.1 Informacja o realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Raport o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2022 r., jest drugim raportem prezentującym informacje w zakresie realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, przyjętej uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa z dnia 21 grudnia 2020 r.

Strategia Przyspieszenia 2030+ obejmuje wszystkie zagadnienia istotne dla rozwoju województwa, dlatego wdrażana jest niezależnie przez różne podmioty – interesariuszy rozwoju województwa. Jednakże podmiotem w największym stopniu odpowiedzialnym za realizację jej ustaleń jest Samorząd Województwa.

Celem nadrzędnym *Strategii Przyspieszenia 2030+* jest „Jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich". Natomiast idea przewodnia *Strategii Przyspieszenia 2030+* polega na zapewnieniu możliwie jak najwyższej jakości życia mieszkańców województwa w oparciu o filary rozwoju społecznego, zrównoważonego rozwoju gospodarczego, kształtowania przestrzeni oraz sprawnego funkcjonowania systemów. W *Strategii Przyspieszenia 2030+* sformułowanych zostało 5 celów głównych, w oparciu o które została przygotowana zasadnicza część niniejszego *Raportu*, tj. rozdział 5 „Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu". W rozdziale tym zaprezentowane zostały prace Zarządu Województwa w 2022 r., a tym samym informacje na temat działań prowadzonych w obrębie poszczególnych celów, a więc na rzecz realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+*.

Ponadto sprawozdawanie z wdrażania *Strategii Przyspieszenia 2030+* obejmuje informacje o zastosowanych instrumentach polityki regionalnej, tj. o realizacji regionalnych dokumentów programowych, kontraktu terytorialnego, polityki terytorialnej województwa (zawartych w kolejnych podrozdziałach rozdziału 2), planie zagospodarowania przestrzennego województwa oraz o postępie we wdrażaniu projektów kluczowych, przyporządkowanych do poszczególnych celów głównych, które przedstawione zostały w dalszej części tego podrozdziału, a szczegółowo w załączniku nr 1 do niniejszego *Raportu*.

Należy podkreślić, że rok 2022 jest drugim pełnym rokiem obowiązywania *Strategii Przyspieszenia 2030+*. Zakłada się tak jak dotychczas, że *Strategia* będzie podlegała szczegółowemu i regularnemu monitorowaniu. Będzie się ono odbywało na podstawie systemu określonego w *Planie realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategii Przyspieszenia 2030+* (zwanym dalej *Planem wdrożeniowym*)[7]. Głównym celem tego dokumentu jest określenie zadań, które powinny być wykonane na rzecz realizacji ustaleń *Strategii Przyspieszenia 2030+*, podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie, harmonogramu prac (uwzględniającego ideę „przyspieszenia") oraz organizację procesu monitorowania efektów podjętych działań.

System monitorowania realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+* odbywa się na dwóch poziomach:

- pierwszy poziom monitorowania – **monitoring w zakresie wskaźników sytuacji społeczno-gospodarczej** ma na celu ocenę tempa realizacji działań, nie zaś efektów prowadzonych działań. Będzie miał formę corocznego raportu (tzw. ***Raport wskaźnikowy***) – z uwagi na dostępność danych statystycznych, raport za drugi rok realizacji ustaleń *Strategii Przyspieszenia 2030+*, tj. rok 2022, zostanie przygotowany do końca I kwartału 2024 r. (raport za 2021 r. – odpowiednio do końca I kwartału 2023 r.). W pierwszym kwartale 2022 r. przygotowany został „Raport wskaźnikowy zerowy" odnoszący się do roku bezpośrednio poprzedzającego pierwszy rok realizacji ustaleń *Strategii*, czyli roku 2020[8];
- drugi poziom monitorowania – **monitoring w zakresie oceny stanu realizacji projektów kluczowych oraz pozostałych ustaleń *Strategii Przyspieszenia 2030+*** ma na celu prezentację postępów w jej wdrażaniu, odnosi się do stanu zaawansowania realizacji projektów kluczowych. Będzie miał formę corocznego raportu, tzw. ***Raport z bezpośredniej realizacji ustaleń Strategii***.

[6] Więcej informacji w tym zakresie zamieszczono w rozdziale 2.4.
[7] Przyjętym uchwałą Nr 42/1763/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 października 2021 r.
[8] Raport był prezentowany na sesji Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 27 czerwca 2022 r.

W związku z obowiązkiem ustawowym sporządzenia niniejszego *Raportu o stanie województwa*, postanowiono, dla uniknięcia powtórzeń tych samych treści w dwóch formalnie odrębnych raportach, że w *Raporcie o stanie województwa* przedstawiona będzie informacja o stanie realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+*, a tym samym, wzorem lat ubiegłych, zrezygnowano z opracowywania odrębnego *Raportu z bezpośredniej realizacji ustaleń Strategii*.

Rys. 1. Cel nadrzędny, cele główne oraz cele operacyjne Strategii Przyspieszenia 2030+.
Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+.

Cele i kierunki *Strategii Przyspieszenia 2030+* zostały sformułowane hierarchicznie, obejmując całość zaplanowanych interwencji. Najniższy poziom w strukturze ustaleń stanowią projekty kluczowe, które zostały pogrupowane według celów głównych i co do zasady nie mają charakteru zamkniętego, tzn. nie wyczerpują całości potrzeb rozwojowych regionu.

Cele i kierunki rozwoju województwa ujęte w *Strategii Przyspieszenia 2030+*:
- **1** cel nadrzędny;
- **5** celów głównych;
- **28** celów operacyjnych;
- **221** kierunków rozwoju;
- **134** projekty kluczowe.

Jako projekty kluczowe należy rozumieć przedsięwzięcia, które zostały uznane za niezbędne dla przyspieszenia rozwoju. Łącznie w *Strategii Przyspieszenia 2030+* zidentyfikowano **134** projekty kluczowe, w tym:
- **94** realizowane samodzielnie przez Samorząd Województwa;
- **33** realizowane samodzielnie przez administrację rządową;
- **6** realizowanych wspólnie przez Samorząd Województwa i administrację rządową;
- **1** projekt, którego realizator będzie zależny od przyszłych ustaleń.

Po dwóch pełnych latach obowiązywania *Strategii Przyspieszenia 2030+* na uwagę zasługuje fakt, iż w zakresie zaledwie 35 przedsięwzięć nie podjęto jeszcze żadnych działań. Na koniec 2022 r. w trakcie realizacji (etap II i etap III) było łącznie 29 projektów kluczowych, co stanowiło 21,6% wszystkich wskazanych w *Strategii Przyspieszenia 2030+* przedsięwzięć. Należy podkreślić, że 6 spośród 134 przedsięwzięć, to tzw. projekty wielokomponentowe, co oznacza, iż w ramach jednego projektu kluczowego realizowanych było wiele odrębnych działań, które często były na różnych etapach zaawansowania. 12 projektów w 2022 r. nie było realizowanych, ze względu na brak dostępnych źródeł finansowania. W związku, z czym w kolejnych latach prowadzone będą działania

mające na celu zidentyfikowanie ewentualnych możliwości finansowania tych projektów, co umożliwi rozpoczęcie ich realizacji. Warte podkreślenia jest również, że realizacja 5 projektów kluczowych została już zakończona.

Tab. 1. Ocena realizacji projektów kluczowych Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ według stanu na 31 grudnia 2022 r.

Etap zaawansowania prac nad projektami kluczowymi		Liczba projektów kluczowych na danym etapie realizacji	Procentowy udział projektów kluczowych na danym etapie realizacji
etap zero	*prace nie zostały rozpoczęte*	35	26,1%
etap I	*prace w fazie przygotowawczej*	47	35,1%
etap II	*prace realizacyjne w fazie początkowej*	13	9,7%
etap III	*prace realizacyjne w fazie zaawansowanej*	16	11,9%
etap IV	*prace zostały zakończone*	5	3,7%
w 2022 roku projekt nie był realizowany		12	9,0%
wielokomponentowe		6	4,5%
Łącznie		**134**	**100,00%**

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie informacji od podmiotów monitorujących stan realizacji projektów kluczowych Strategii Przyspieszenia 2030+.

Samorząd Województwa ponosi szczególną odpowiedzialność za rozwój regionu poprzez:
- kreowanie idei oraz koordynowanie działań rozwojowych;
- pozyskiwanie i dystrybuowanie środków na realizowanie zadań, projektów oraz inwestycji w tym obszarze;
- inicjowanie działań na rzecz rozwoju zarówno przez partnerów, jak i podmioty podległe;
- współpracę z administracją rządową.

W związku z tym należy zwrócić uwagę, że dokonując oceny realizacji przez Zarząd Województwa w 2022 r. zawartych w *Strategii Przyspieszenia 2030+* celów głównych, niezbędne jest uwzględnienie następujących jej uwarunkowań:
1. **kompleksowy charakter** – obejmuje ogół działalności, które są niezbędne dla prawidłowego rozwoju województwa, w tym zadania, za których realizację odpowiadają inne podmioty, niż Samorząd Województwa. Rola Samorządu Województwa w tego typu działaniach mogła polegać głównie na inicjowaniu lub ich lobbowaniu. W praktyce część z wyznaczonych zadań wiązała się ściśle z podziałem kompetencyjnym organów administracji publicznej (rządowej i samorządowej), co uniemożliwiało podjęcie przez Samorząd Województwa pośrednich działań;
2. **wieloletni charakter** – ma charakter wieloletni i może być realizowana przez dekadę. Oznacza to, że różne rodzaje (kategorie) interwencji mogą być podejmowane w różnych okresach, a więc fakt, że takich aktywności nie wykazywano w danym roku, za który sporządzany był *Raport* nie musi oznaczać, że w tym zakresie nie zaplanowano żadnych działań mających na celu realizację tej interwencji.

2.2 Informacja o realizacji *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*

Kluczowe wartości realizacji *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* w 2022 r.:

- **14** zatwierdzonych pakietów kryteriów wyboru projektów do dofinansowania;
- **25** ogłoszonych naborów wniosków o dofinansowanie;
- **109** złożonych wniosków o dofinansowanie projektów na kwotę **263** mln zł;
- **83** wnioski zatwierdzone do dofinansowania o wartości **344,2** mln zł;
- **50** podpisanych umów o wartości dofinansowania **304,5** mln zł;
- **1,99 mld zł** zacertyfikowanego wkładu *RPO WK-P 2014-2020*;
- **6** nowych projektów ogólnowojewódzkich na kwotę dofinansowania UE **25** mln zł;
- **151,5**% realizacji celu **n+3**.

Od początku wdrażania do końca 2022 r.:

- **553** zatwierdzone pakiety kryteriów wyboru projektów do dofinansowania;
- 551 ogłoszonych naborów wniosków o dofinansowanie;
- 6 324 złożonych wniosków o dofinansowanie projektów;
- 3 553 wniosków zatwierdzonych do dofinansowania o wartości ponad 8,62 mld zł;
- 3 284 podpisane umowy o wartości dofinansowania ponad 8,58 mld zł;
- 7,9 mld zł zacertyfikowanego wkładu *RPO WK-P 2014-2020*;
- 166 projektów zakwalifikowanych jako ogólnowojewódzkie na kwotę dofinansowania UE 3,31 mld zł;
- 4 267 zł wkładu *RPO WK-P 2014-2020* per capita na terenie całego województwa;
- 97,6% kontraktacji *RPO WK-P 2014-2020*.

Regionalny program operacyjny województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020 był podstawowym instrumentem zapewniającym realizację celów *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*, obowiązującej dla perspektywy 2014-2020[9]. Celem głównym *RPO WK-P 2014-2020* była poprawa jakości życia jego mieszkańców.
Program podzielony jest na 13 osi priorytetowych[10], współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), tj. osie 1-7 oraz oś 13, Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), tj. osie 8-12.

Budżet *RPO WK-P 2014-2020* wynosił **ponad 1,9** mld euro wkładu dofinansowania UE, co przełożyło się na ponad **8,7** mld zł wg kursu euro ustalonego przez ECB z dnia 29 grudnia 2022 r. wynoszącego 4,6855 zł, w tym:

- prawie **6,2** mld zł pochodziło z EFRR, co stanowi **72,3**% wartości środków;
- ponad **2,4** mld zł pochodziło z EFS, co stanowi **27,7**% wartości środków funduszy europejskich w *RPO WK-P 2014-2020*.

W łącznej kwocie środków UE 16 regionalnych programów operacyjnych w kraju, wynoszącej prawie 148,5 mld zł, środki na realizację projektów w województwie kujawsko-pomorskim stanowiły 6,1%.

[9] 21 grudnia 2020 r. Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął uchwałą nr XXVIII/399/20 *Strategię rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, której cele są z jednej strony kontynuacją dotychczas przyjętych działań, a z drugiej stanowią nowe, aktualne wyzwania, będące odpowiedzią na zmieniającą się rzeczywistość w województwie. *RPO WK-P 2014-2020* realizowany jest po roku 2020 w związku z zasadą n+3. Jest to zasada odnosząca się do okresu programowania Unii Europejskiej, która określa dodatkowy okres na realizację i rozliczenie projektów i programów współfinansowanych z Funduszy Europejskich. W praktyce oznacza to, że z funduszy przyznanych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 faktycznie korzystać można do roku 2023. Jeżeli do tego czasu krajowi członkowskiemu nie uda się wykorzystać wszystkich środków przyznanych na bieżącą perspektywę finansową, będzie musiał zwrócić niewykorzystaną nadwyżkę do budżetu UE. Stwarza to możliwość, że decyzje dotyczące wydatkowania środków w ostatniej fazie realizacji *Programu*, mogą już uwzględniać założenia rozwoju wynikające ze *Strategii Przyspieszenia 2030+*, a tym samym przyczyniać się do ich realizacji.

[10] Wprowadzenie nowej osi priorytetowej (Oś 13 dodana w ramach EFRR) do wersji 9.0 *RPO WK-P 2014-2020* z 25.11.2021 r., ma na celu możliwość realizacji działań naprawczych w kontekście pandemii COVID-19.

Tab. 2. Struktura i budżet *RPO WK-P 2014-2020*.

Osie priorytetowe	wartość wkładu UE w euro	udział (%) w alokacji programu
Oś 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki	371 406 948	19,2
Oś 2 Cyfrowy region	54 318 006	2,8
Oś 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie	260 124 590	13,5
Oś 4 Region przyjazny środowisku	104 493 198	5,4
Oś 5 Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu	214 470 229	11,1
Oś 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry	331 889 847	17,2
Oś 7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	31 380 774	1,6
Oś 13 Wspieranie kryzysowych działań naprawczych w kontekście pandemii Covid-19 i jej skutków społecznych oraz przygotowanie do ekologicznej i cyfrowej odbudowy gospodarki zwiększającej jej odporność (REACT UE)	26 436 076	1,4
Łącznie Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)	1 394 519 668	72,3%
Oś 8 Aktywni na rynku pracy	165 938 599	8,60
Oś 9 Solidarne społeczeństwo	157 602 266	8,17
Oś 10 Innowacyjna edukacja	114 645 747	5,94
Oś 11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	28 646 173	1,48
Oś 12 Pomoc techniczna	68 623 910	3,56
Łącznie Europejski Fundusz Rozwoju Społeczny (EFS)	535 456 695	27,7
Łącznie EFRR+EFS	1 929 976 363	100,00

Źródło: RPO WK-P 2014-2020 przyjęty przez Komisję Europejską Decyzją Wykonawczą Komisji nr C(2022) 5014 z dnia 11 lipca 2022 r.

W ramach działań dla *RPO WK-P 2014-2020*, do końca 2022 r. zrealizowano:

- Komitet Monitorujący *RPO WK-P 2014-2020* zatwierdził **553 pakiety kryteriów wyboru projektów do dofinansowania**, w tym 338 pakietów w EFRR oraz 215 pakietów w EFS, z czego w 2022 r. zatwierdzono **14** pakietów kryteriów w ramach EFRR: 9 w wersji pierwotnej oraz 5 w wersji zmieniającej;
- **w latach 2015-2022 ogłoszono łącznie 551 naborów wniosków o dofinansowanie** (441 w trybie konkursowym, 98 w trybie pozakonkursowym, 12 w trybie nadzwyczajnym – COVID-19), w tym 374 współfinansowanych z EFRR i 177 ze środków EFS. 545 konkursów (blisko 99% wszystkich ogłoszonych) zostało zakończonych, w tym 369 konkursów w ramach EFRR i 176 konkursów w ramach EFS. 6 konkursów trwa, w tym 5 konkursów ze środków EFRR i 1 konkurs ze środków EFS, z czego w 2022 r. ogłoszono **25** naborów (15 w trybie konkursowym, 10 w trybie pozakonkursowym), w tym 22 nabory z EFRR i 3 z EFS;
- **dotychczas łącznie złożono 6 324 wnioski o dofinansowanie projektów** (3 858 w ramach EFRR, 2 466 w ramach EFS), w tym 1 138 wniosków preselekcyjnych, a 4 366 wnioski były poprawne formalnie, z czego w 2022 r. złożono **109** wniosków o wartości dofinansowania wynoszącej **263,0** mln zł;
- **do dofinansowania zatwierdzono 3 553 wnioski o wartości wkładu UE** w wysokości ponad **8,62** mld zł, z czego w 2022 r. zatwierdzono do dofinansowania **83** wnioski o wartości **344,2** mln zł;
- **łącznie w *Programie* podpisano 3 284 umowy o dofinansowanie projektów** (1 906 z EFRR i 1 378 z EFS) na kwotę ponad **8,58** mld zł**,** w tym prawie 6,2 mld zł z EFRR i ponad 2,4 mld zł z EFS, kontraktując tym samym 94,9% alokacji *Programu* (po uwzględnieniu aktualizowanych miesięcznie korekt wartości podpisanych umów, poziom kontraktacji wyniósł 97,6% alokacji). 195 umów na kwotę 473,1 mln zł zostało zawartych w ramach 13 konkursów zrealizowanych przez IP WUP, co stanowi 5,5% całkowitego wkładu UE w umowach oraz 19,5% wkładu w umowach EFS w *Programie*. W 2022 r. podpisano **50** umów, w których wartość dofinansowania UE wyniosła **304,5** mln zł;
- **łącznie w ramach *RPO WK-P 2014-2020* złożono 21 386 wniosków o płatność**, 3 241 wniosków o płatność zatwierdzono do finansowania, z czego 2 079 klasyfikowały się jako wnioski końcowe zamykające realizację umów. Łączna kwota we wszystkich zatwierdzonych wnioskach o płatność wyniosła **6,4** mld zł (wykorzystując 70,8% alokacji *Programu*), z czego ok. 2,7 mld zł dotyczyło tylko umów zakończonych.

W 2022 r. złożono ogółem 4 484 wnioski o płatność, zatwierdzono do finansowania 351 wniosków, złożono 693 końcowe wnioski o płatność (zamykające projekt) o wartości wkładu UE 1 087 mln zł, co stanowiło wzrost o 11,6 p. proc.;

- w osiach priorytetowych 1,3,4,5 oraz osi 13 *Programu*, w których realizowane są cele związane ze zmianami klimatu, szacunkowa wartość środków UE przeznaczonych na ich realizację wynosiła **1,20** mld zł. Wielkość ta stanowi 13,3% całkowitej alokacji *Programu*. Wartość zakontraktowanych środków związanych z realizacją celów klimatycznych wyniosła 12,2% ogólnej alokacji *Programu* i 92,0% wszystkich środków przeznaczonych na realizację celów związanych ze zmianami klimatycznymi (1,11 mld zł);
- **w ramach 67 konkursów, 628 wniosków zatwierdzonych do dofinansowania wpisało się w obszary Inteligentnych Specjalizacji (IS) realizowanych w ramach *RPO WK-P 2014-2020***, z czego zawartych zostało **568** umów na kwotę blisko **1,87** mld zł, co stanowi 20,6% alokacji *Programu*. W 2022 r. ogłoszono **1** konkurs dla realizacji IS i podpisano **1** umowę, a wkład UE w tej umowie wyniósł **5,3** mln zł;
- **poziom certyfikacji** *Programu* (wydatków zdeklarowanych przez Instytucję Zarządzającą we wnioskach do Komisji Europejskiej), który stanowi miarę realnego wykorzystania środków unijnych wyniósł **87,4%,** tj. **1 688** mln euro (**7,9** mld zł). W 2022 r. wartość zacertyfikowanego wkładu UE wyniosła **424,4** mln euro (**1,99** mld zł), co stanowi wzrost w skali roku o 21,8 p. proc., z poziomu 65,6% na koniec 2021 r.;
- **poziom realizacji celu n+3** na 2022 r. określający wartość minimalnych, zatwierdzonych wydatków unijnych do osiągnięcia w danym roku (wynoszący dla kujawsko-pomorskiego **1 113,98** mln euro, tj. **57,72**% alokacji *Programu*) osiągnął **poziom 151,5% zakładanego celu**;
- **166 projektów zostało zakwalifikowanych jako ogólnowojewódzkie** (kwota dofinansowania UE w tych projektach to **3,31** mld zł, co stanowi **38,6**% dotychczasowej kontraktacji (81 projektów w EFRR i 85 projektów w EFS) i 36,6% alokacji w *Programie*. W 2022 r. liczba projektów ogólnowojewódzkich wzrosła o **6** (na kwotę dofinansowania UE **25** mln zł);
- **z puli 3 284 podpisanych umów najwięcej, bo 1 620 realizowanych jest na obszarach wiejskich**, jednak stanowi to tylko **30,5**% dotychczasowej kontraktacji w *RPO WK-P 2014-2020*. Najwięcej środków UE znajduje się w umowach podpisanych do realizacji w dużych miastach, tj. 4 793 717 026 zł, co stanowi 53,0% ogólnej wartości budżetu UE w *Programie* i 55,8% dotychczas zrealizowanej kontraktacji (w 1 013 umowach). Należy jednak zwrócić uwagę, że projekty ogólnowojewódzkie zakwalifikowane są w systemie monitoringowym programu (SL2014) właśnie do dużych obszarów miejskich (w tym m.in. projekty z osi 1, 2 i 12). W 2022 r. z puli 50 podpisanych umów, 30 realizowanych było na terenach wiejskich, co stanowi 60% wszystkich podpisanych w tym roku umów. Pula środków w umowach realizowanych w dużych miastach wzrosła w 2022 r. o kolejne 218 497 848 zł (w 14 nowych umowach);
- **wartość wkładu UE we wszystkich realizowanych projektach na obszarze całego województwa w ramach *RPO WK-P 2014-2020* wynosi ok. 4 267 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca.** Dominującym obszarem wsparcia w powiatach, wyznaczonym metodą uwzględniającą najwyższą wartość wkładu UE per capita w danym obszarze, są drogi i dotyczą ośmiu powiatów. W mniejszym stopniu zaznacza się dominacja sześciu innych obszarów – integracji społecznej, aktywizacji zawodowej, transportu zbiorowego, zdrowia, przedsiębiorczości i infrastruktury kolejowej. W 2022 r. wartość wkładu UE na mieszkańca województwa w realizowanych projektach wzrosła o 237 zł;
- **najwięcej środków europejskich zakontraktowano w głównych 6 obszarach wsparcia: infrastruktury i usług dla mieszkańców (36,9%), konkurencyjnej i inteligentnej gospodarki (22,0%), środowiska i energetyki (18,2%), infrastruktury komunikacyjnej (11,4%), potencjałów endogenicznych regionu (8,0%) oraz pomocy technicznej (3,6%).** W 19 szczegółowych obszarach wsparcia, projekty z najwyższym udziałem wkładu UE w podpisanych umowach, dotyczą: przedsiębiorczości (13,9%), zdrowia (9,0%), integracji społecznej (8,9%), dróg (8,7%), aktywizacji zawodowej (8,5%) oraz transportu zbiorowego (7,4%). Stanowią one łącznie ponad 56% wartości zrealizowanej kontraktacji *Programu*.

Tab. 3. Zestawienie podstawowych informacji dotyczących realizacji *RPO WK-P 2014-2020* narastająco od 2016 roku (do 31 grudnia 2022 r.).

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba pakietów opracowanych i zatwierdzonych kryteriów wyboru projektów	130	281	404	475	519	539	553
Liczba ogłoszonych konkursy, w tym:	93	196	313	432	494	526	551
w ramach EFRR	51	124	212	296	332	352	374
w ramach EFS	42	72	101	136	162	174	177
Liczba konkursów nieskutecznych	1	18	28	34	45	54	57
Liczba wszystkich złożonych wniosków o dofinansowanie, w tym:	1 502	2 912	3 797	5 260	6 012	6 215	6 324
preselekcyjnych	571	591	591	1 138	1 138	1 138	1 138
Wartość wkładu UE w złożonych wnioskach w mld zł (bez preselekcyjnych)	1,3	5,3	7,6	8,8	10,7	11,5	11,7
Liczba ocenionych wniosków	280	1 989	2 710	3 508	3 992	4 282	5 146
Liczba podpisanych umów	120	816	1 545	2 136	2 784	3 234	3 284
Wkład UE w podpisanych umowach, w mld zł	0,32	3,5	4,	6,27	7,46	8,25	8,58 (8,53*)
Liczba umów rozwiązanych	0	7	23	47	91	129	170
Wartość wkładu UE w rozwiązanych umowach, w mln zł	0	4,9	18,8	125,7	382,7	449,9	542,2
% kontraktacji (podpisane umowy), w tym:	3,78	43,54	56,79	77,34	86,00	95,59	94,9 (97,6*)
EFRR	1,93	47,21	58,35	80,79	86,65	95,92	94,3 (97,6*)
EFS	8,51	34,15	52,82	68,55	84,33	94,72	96,6 (97,8*)
Liczba projektów ogólnowojewódzkich	10	46	98	126	142	160	166
kwota dofinansowania UE w projektach ogólnowojewódzkich w mld zł	0,14	1,8	2,37	2,63	2,82	3,06	3,31
Liczba zakończonych projektów	28	62	248	611	906	1 386	2 079
kwota dofinansowania UE w zakończonych projektach, w mln zł	42	107,8	300,3	780,7	1 189,2	1 681,2	2 768,6
% certyfikacji programu (wydatków wnioskowanych do KE)	0,99	6,08	16,43	31,18	45,40	65,60	87,40
* po uwzględnieniu korekt systemowych, nadkontraktacji, przeniesienia oszczędności							

Źródło: Opracowanie Biura Analiz Funduszy Europejskich, Wydziału Analiz i Ewaluacji Departamentu Funduszy Europejskich na podstawie RPO WK-P 2014-2020 oraz Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL 2014 – stan na 01.01.2023 r.

Do 31.12.2022 r. w ramach realizacji projektów współfinansowanych ze środków *RPO WK-P 2014-2020* osiągnięto wybrane efekty rzeczowe, pogrupowane w następujące sfery:

- **Rozwój gospodarczy:**
  - **5 841** wspartych przedsiębiorstw;
  - **58** wspartych laboratoriów badawczych;
  - **118** przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego;
  - **29,8** mln euro nakładów inwestycyjnych na zakup aparatury naukowo-badawczej[11];
  - **192** wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze międzynarodowym;
  - **238** przedsiębiorstw wspartych w zakresie ekoinnowacji;
  - **110** usług publicznych udostępnionych on-line;
- **Edukacja publiczna, w tym szkolnictwo wyższe:**
  - **3 959** utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3;
  - **8 167** osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem;
  - **4 071** miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w *Programie*;
  - **62** wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej;
  - **4 280** osób korzystających z objętej wsparciem infrastruktury przedszkolnej;
  - **12 137** wspartych miejsc w infrastrukturze kształcenia zawodowego;
  - **78** wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego;
  - **36** wspartych obiektów infrastruktury kształcenia praktycznego i ustawicznego;
  - **95 392** uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych;
  - **11 933** osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia;
  - **6 522** uczniów szkół i placówek objętych programem stypendialnym, którzy zrealizowali indywidualny plan rozwoju edukacyjnego;
- **Kultura oraz ochrona zabytków i opieka nad zabytkami:**
  - **233** zabytków nieruchomych objętych wsparciem;
  - **215** zabytków ruchomych objętych wsparciem;
  - **3 041 411** odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne;
  - **42,16** km utworzonych szlaków turystycznych;
- **Promocja i ochrona zdrowia:**
  - **58** wspartych podmiotów leczniczych;
  - **1 908** sztuk zakupionej aparatury medycznej;
  - **32,63** mln euro nakładów inwestycyjnych na zakup aparatury medycznej;
  - **356** ulepszonych usług zdrowotnych w wyniku realizacji projektów;
  - **175 514** osób korzystających z zakupionej aparatury medycznej;
- **Pomoc społeczna:**
  - **27 714** osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem;
  - **30 646** osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym;
  - **14 319** osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami asystenckimi i opiekuńczymi świadczonymi w społeczności lokalnej;
  - **15 375** osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami wspierania rodziny i pieczy zastępczej;
  - **1 714** utworzonych w programie miejsc świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych istniejących po zakończeniu projektu;
  - **882** podmioty ekonomii społecznej objęte wsparciem;
  - **176** gmin[12] objętych działaniami opartymi na współpracy z podmiotami ekonomii społecznej;
  - **846** miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych;

[11] Wszystkie wartości w niniejszym podrozdziale wyrażane w euro, przeliczone zostały na zł kursem sprawozdawczym wynoszącym 1 EUR = 4,6855 zł z 29 grudnia 2022 r.

[12] Ze względu na możliwość wielokrotnego wsparcia tych samych jednostek, liczba gmin objęta tymi działaniami jest większa niż całkowita liczba gmin w naszym województwie.

- **Rewitalizacja (zagospodarowanie przestrzenne):**
  - **438** obiektów infrastruktury zlokalizowanej na rewitalizowanych obszarach;
  - **199,5** ha obszarów objętych rewitalizacją;
- **Ochrona środowiska:**
  - **435** zmodernizowanych energetycznie budynków;
  - **3 129** wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE;
  - **1 009 920** m^3 pojemności wybudowanych obiektów małej retencji wodnej;
  - **33** wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych;
  - **47 868** dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków;
  - **374 248** m^2 powierzchni użytkowej budynków poddanych termomodernizacji;
  - **494** jednostki służb ratowniczych doposażone w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof;
  - **4 137 987** osób zabezpieczonych przed zagrożeniami naturalnymi i poważnymi awariami;
- **Rynek pracy:**
  - **37 286** osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych) objętych wsparciem;
  - **3 894** osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w *Programie;*
  - **24 316** osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w *Programie*;
  - **59 204** osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w *Programie*;
  - **5 165** osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w *Programie*;
  - **2 374** osób biernych zawodowo objętych wsparciem w *Programie*;
  - **28 005** osób pracujących po opuszczeniu *Programu* (łącznie z pracującymi na własny rachunek);
  - **7 640** osób, które uzyskały kwalifikacje lub kompetencje po opuszczeniu *Programu* (bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, z niepełnosprawnościami, biernych zawodowo);
  - **6 311** utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej,
  - **12 460** uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy;
- **Transport zbiorowy i drogi publiczne:**
  - **3,1** km nowych lub przebudowanych linii tramwajowych;
  - **103,3** km wybudowanych lub przebudowanych dróg, w tym:
    - **41,1** km dróg wojewódzkich;
    - **48,1** km dróg powiatowych;
    - **14,1** km dróg gminnych;
    - **231,4** km wybudowanych i przebudowanych dróg dla rowerów;
  - **317** sztuk zakupionego sprzętu/systemów służących poprawie bezpieczeństwa/ochrony uczestników ruchu drogowego;
  - **249** stanowisk postojowych w wybudowanych obiektach „Bike&Ride";
  - **45** zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej.

2.3 Informacja o realizacji *Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*

Kluczowe wartości realizacji *Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* w 2022 r.:

- zawarcie umów o wartości 8 427 603,19 zł w ramach ZIT;
- zawarcie umów o wartości 1 328 210,84 zł w ramach OSI i ORSG;
- zawarcie umów o wartości 30 037 809,22 zł w ramach RLKS;
- 246 umów zawartych w 2022 roku – łącznie w ramach realizacji *Polityki terytorialnej*.

Od początku wdrażania do końca 2022 r.:

- 101,2% wykorzystanej alokacji w ramach ZIT;
- 91,35% wykorzystanej alokacji w ramach OSI i ORSG;
- 93,88% wykorzystanej alokacji w ramach RLKS z RPO WK-P 2014-2020, 73,76% z PROW 2014-2020 i 91,63% z PO „Rybactwo *i Morze 2014-2020"*

Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego określona w *Założeniach polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* (przyjętych uchwałą nr 43/1605/13 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 października 2013 r.[13]) była w 2022 r. jedyną, formalnie zdefiniowaną polityką Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego[14]. Terytorialny wymiar polityki rozwoju realizowany jest przez określenie obszarów funkcjonalno-przestrzennych, w celu optymalnego wykorzystania ich endogenicznych czynników rozwoju oraz wykreowania nowych form współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego.

W województwie kujawsko-pomorskim polityka terytorialna jest prowadzona na 4 poziomach:
- na poziomie wojewódzkim – obejmuje miasta Bydgoszcz i Toruń oraz obszar powiązany z nimi funkcjonalnie (określony jako obszar realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, dalej: ZIT);
- na poziomie regionalnym i subregionalnym – obejmuje miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z obszarami powiązanymi z nimi funkcjonalnie (określone jako Obszary Strategicznej Interwencji miast regionalnych/subregionalnych, dalej: OSI);
- na poziomie ponadlokalnym – obejmuje miasta powiatowe i powiązane z nimi obszary (określone jako Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego, dalej: ORSG);
- na poziomie lokalnym – w ramach realizacji idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (dalej: RLKS). Działania w ramach RLKS są realizowane przez Lokalne Grupy Działania (dalej: LGD).

Realizacja polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego odbywa się przy finansowym wsparciu z *RPO WK-P 2014-2020* (a w przypadku instrumentu RLKS również ze środków Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze 2014-2020"), zgodnie z niżej wskazanym układem terytorialnym. Stan wdrażania został przedstawiony poprzez zestawienie wydatkowania dofinansowania oraz liczby zawartych umów na realizację przedsięwzięć ujętych w strategiach rozwoju poszczególnych obszarów terytorialnych.

W ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), łącznie do końca 2022 roku podpisano 426 umów o wartości dofinansowania blisko 717 mln zł. W 2022 r. zawarto 8 umów, a wartość dofinansowania wyniosła 8,4 mln zł. W efekcie poziom wykorzystania alokacji ogółem na koniec 2022 r. wyniósł 101,2%, będąc wynikiem nadkontraktacji. Umowy zawarte w ramach ZIT dotyczyły:
- rewitalizacji (5);
- zrównoważonej mobilności miejskiej i promowania strategii niskoemisyjnych (2);
- aktywnego włączenia społecznego (1).

Największa wartość dofinansowania objęła działania w ramach zrównoważonej mobilności miejskiej i promowania strategii niskoemisyjnych (48,7%), następnie rewitalizacji (29,8%) i aktywnego włączenia społecznego (21,5%).

Tab. 4. Wykorzystanie środków oraz liczba zawartych umów w ramach polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2022 włącznie.

Poziom realizacji polityki terytorialnej	Alokacja ogółem [zł]	Wartość podpisanych umów o dofinansowanie w 2022 r. [zł]	Wartość podpisanych umów o dofinansowanie do dnia 31.12.2022 r. [zł]	% wykorzystanej alokacji	Liczba zawartych umów w 2022 r.	Liczba zawartych umów do 31.12.2022 r.
ZIT	708 105 798,36	8 427 603,19	716 927 600,46	101,215	8	426
OSI i ORSG	864 205 043,17	1 328 210,84	794 615 071,88	91,35	2	713

Źródło: Opracowanie KPBPPiR na podstawie danych Departamentu Funduszy Europejskich. Stan na dzień 31.12.2022 r.

[13] Zmieniona uchwałą nr 11/346/16 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 16 marca 2016 r. oraz uchwałą nr 7/238/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 21 lutego 2018 r.

[14] Realizowana po roku 2020 w związku z zasadą n+3. Jest to zasada odnosząca się do okresu programowania Unii Europejskiej, która określa dodatkowy okres na realizację i rozliczenie projektów i programów współfinansowanych z Funduszy Europejskich. W praktyce oznacza to, że z funduszy przyznanych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 faktycznie korzystać można do roku 2023. Jeżeli do tego czasu krajowi członkowskiemu nie uda się wykorzystać wszystkich środków przyznanych na bieżącą perspektywę finansową, będzie musiał zwrócić niewykorzystaną nadwyżkę do budżetu UE.

[15] Wartość ponad 100 % wynika z czasowej nadkontraktacji.

W ramach OSI i ORSG łączna alokacja wynosi 864,2 mln zł. Dotychczasowy całościowy poziom wykorzystania alokacji wyniósł 91,35% i nieznacznie zmienił się od zeszłego roku. W ramach omawianych poziomów polityki terytorialnej województwa do końca 2022 r. podpisano łącznie 713 umów, a w samym 2022 r. podpisano 2 umowy, które dotyczyły rewitalizacji.

W zakresie instrumentu RLKS, w 2022 roku w ramach *RPO WK-P 2014-2020* podpisano łącznie 26 umów o dofinansowanie (odpowiednio: 15 EFRR i 11 EFS) na łączną kwotę 8 430 493,22 zł (odpowiednio: 4 054 694,46 zł EFRR i 4 375 798,76 zł EFS), w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – 192 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę 20 797 737 zł, natomiast w ramach PO „Rybactwo i Morze 2014-2020" – 18 umów o dofinansowanie na kwotę 809 579 zł. Od stycznia do grudnia 2022 r., ogłoszono łącznie 60 naborów wniosków na kwotę blisko 70 mln zł, w tym 6 naborów w ramach *RPO WK-P 2014-2020* na kwotę ponad 14 mln zł, 52 nabory w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 na kwotę 55 mln zł (11 707 182,14 euro16) oraz 2 nabory PO „Rybactwo i Morze 2014-2020" na łączną kwotę blisko 600 tys. zł (126 004,32 euro17). Dotychczasowy całkowity poziom wykorzystania alokacji RLKS z *RPO WK-P 2014-2020* wyniósł 93,88 %, z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – 73,76%, natomiast z PO „Rybactwo i Morze 2014-2020" – 91,63%.

Ponadto LGD z województwa kontynuują wdrażanie projektów grantowych (8 w ramach środków z EFRR i 26 w ramach środków EFS), ogłaszając na swoim poziomie dodatkowe nabory wniosków dla podmiotów ze środowiska lokalnego.

W perspektywie 2014-2020 samorządy miały możliwość pozyskania środków na inwestycje i projekty społeczne, służące przywróceniu do normalnego funkcjonowania obszarów zdegradowanych (o różnych przyczynach występowania tego stanu). Dla realizacji projektów o takim charakterze niezbędne było sporządzenie programów rewitalizacji (w zależności od przyjętej podstawy prawnej są to „lokalne" lub „gminne" programy rewitalizacji). Aktualnie obowiązują programy rewitalizacji przyjmowane przez rady gmin w latach 2017-2022. W kujawsko-pomorskim aż 88,19% (czyli 127 ze 144) gmin realizuje programy rewitalizacji. Tak duży udział gmin objętych rewitalizacją, to efekt aktywności gmin, ale także dużego wsparcia ze strony Zarządu Województwa na etapie tworzenia programów. Na realizację gminnych programów rewitalizacyjnych przeznaczono w *RPO WK-P 2014-2020* odrębną pulę środków.

W 2022 roku Zespół ds. Rewitalizacji WK-P zakończył prowadzone we współpracy z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej trzyletnie zadanie pn. „Wsparcie gmin w przygotowaniu i koordynacji programów rewitalizacji". W całym okresie realizacji projektu (2020-2022) przedstawiciele 111 kujawsko-pomorskich gmin wzięli udział w spotkaniach, webinarach, szkoleniach i wizytach studyjnych, dotyczących wdrażania działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki.

W ramach zadania stworzono ogólnopolską sieć Zespołów ds. rewitalizacji, prowadzono także aktywną promocję i działalność informacyjną (m.in. poprzez Regionalny Serwis Rewitalizacji, System Informacji Przestrzennej dot. rewitalizacji, stworzenie spotu promującego oraz broszury poświęconej dobrym praktykom rewitalizacyjnym w regionie).

Aktualny wykaz programów rewitalizacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego, zamieszczany jest pod adresem: https://mojregion.eu/rpo/wp-content/uploads/sites/3/2023/01/Wykaz-programow-rewitalizacji-WK-P-z-dnia-11-stycznia-2023-r..pdf

Wraz z przyjęciem 21 grudnia 2020 r. *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* określono nowe poziomy polityki terytorialnej. Zdecydowano się kontynuować mechanizm wsparcia różnicowanego terytorialnie, ale dokonano pewnych modyfikacji zarówno w logice wydzielania obszarów, jak i w ich zasięgu terytorialnym. Politykę terytorialną w perspektywie 2021-2027 należy uznać za rozwinięcie obowiązującej dotąd. Jej założenia będą określone w dedykowanym regionalnym dokumencie programowym.

16 W 2022 r. limit w ramach ogłoszeń o naborach w ramach PROW określany był w walucie euro w celu umożliwienia wykorzystania środków finansowych zgodnie z instrukcją ARiMR z dnia 28.07.2020 r.

17 jw.

Rys. 2. Poziomy realizacji polityki terytorialnej w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2014-2020.

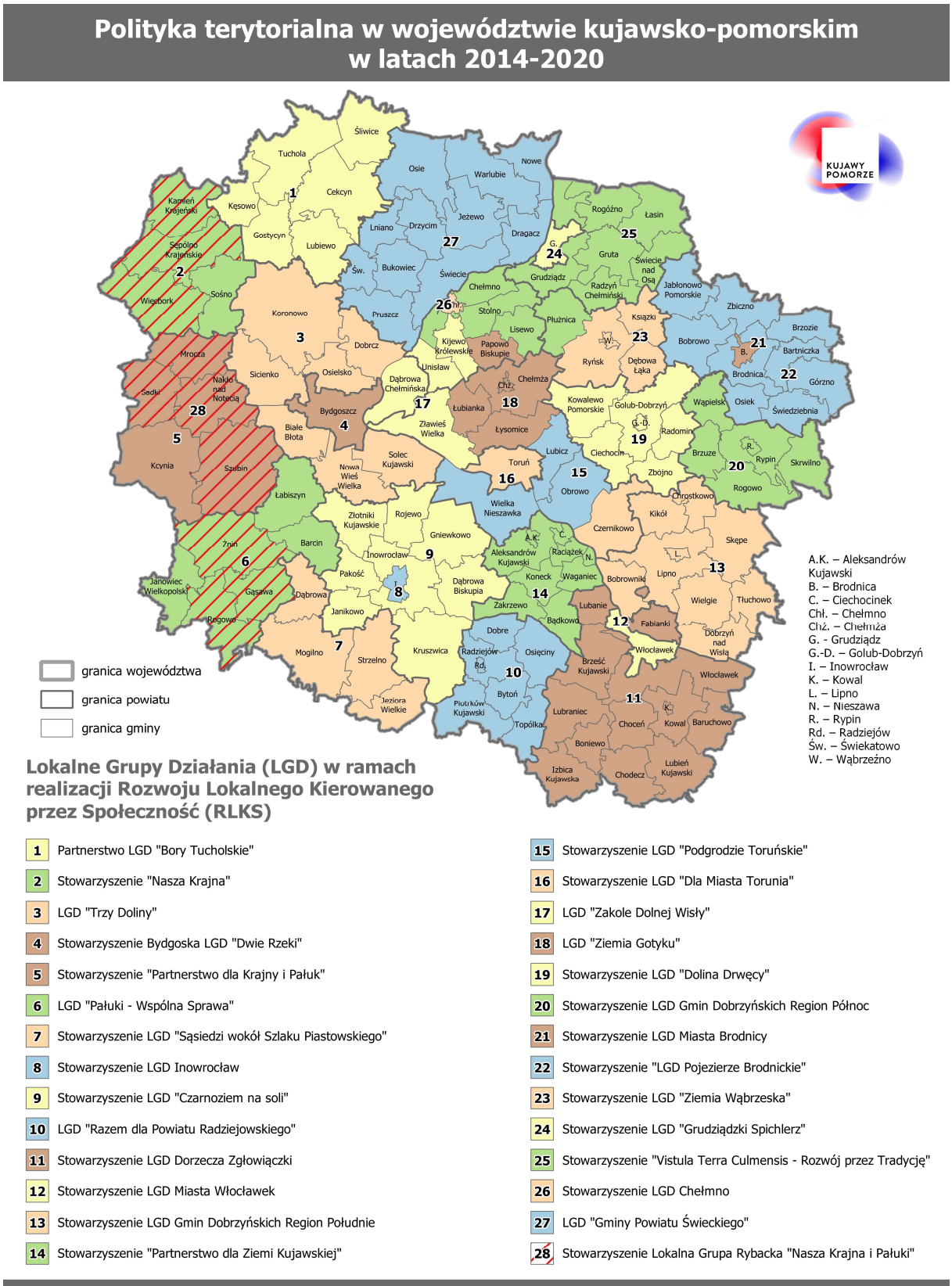

Rys. 3. Lokalne Grupy Działania w ramach realizacji Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS).

2.4 Informacja o realizacji pozostałych regionalnych dokumentów programowych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego

W 2022 r. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego posiadał **47 obowiązujących dokumentów**, będących podstawą prowadzenia polityki rozwoju. **Są to *Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* oraz 46 regionalnych dokumentów programowych**, przez które należy rozumieć strategie, programy, plany, priorytety, polityki, których sporządzenie wynika z przepisów prawa, a także dokumenty nieobligatoryjne, których przygotowanie wynikało z określonych potrzeb, lub które zostały opracowane jako niezbędne dla realizacji celów strategicznych województwa, czyli jako kluczowe dla realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+*. Wśród tych opracowań znajdowały się dokumenty kilkuletnie, dokumenty nieokreślone horyzontem czasowym, a także dokumenty przygotowywane corocznie.

Niniejszy podrozdział prezentuje podstawowe informacje o realizacji wszystkich dokumentów programowych poza *Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, *Regionalnym programem operacyjnym województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* i *Założeniami polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*, które szczegółowo zostały opisane w podrozdziałach 2.1-2.3, czyli o **44 obowiązujących dokumentach programowych**, w tym 6 kluczowych dla realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+* (tab. 34 i tab. 35 w załączniku nr 2). Zaprezentowano także informacje o stanie prac związanych z przygotowaniem 20 dokumentów programowych, kluczowych dla realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+* (tab. 36 w załączniku nr 2).

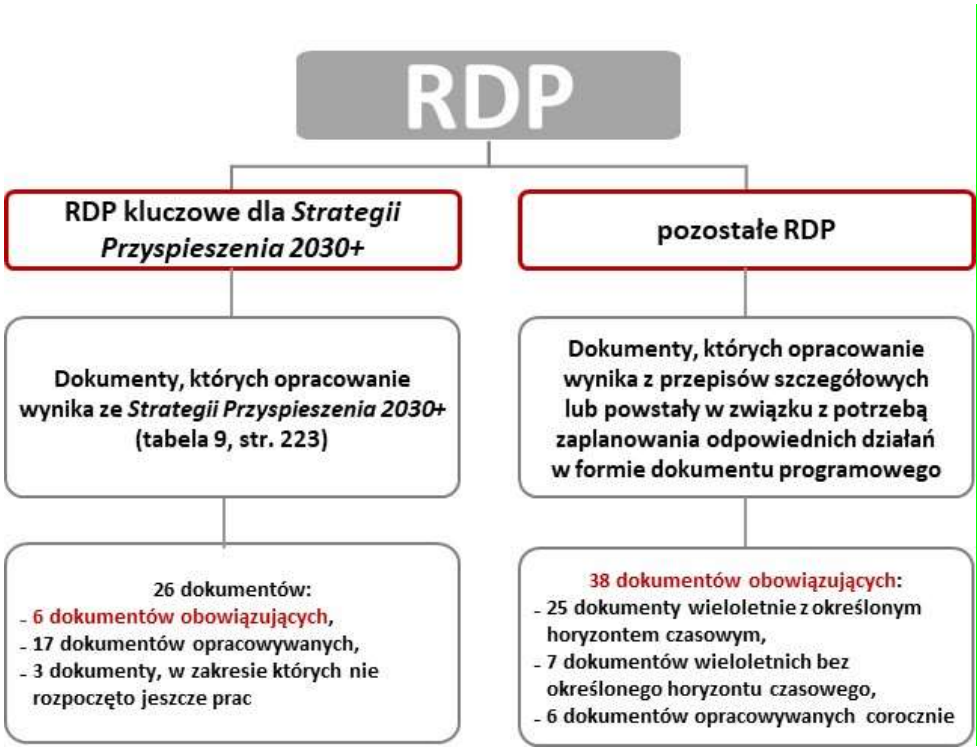

Rys. 1. Informacja o pozostałych regionalnych dokumentach programowych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2022 roku.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie informacji od podmiotów monitorujących stan realizacji regionalnych dokumentów programowych.

Podsumowując zebrane informacje należy wskazać, że:

- spośród **44** regionalnych dokumentów programowych, przedstawionych w tab. 34 i tab. 35 w załączniku nr 2, **30** to dokumenty wieloletnie z określonym horyzontem czasowym, **8** to dokumenty wieloletnie bez wskazanego horyzontu czasowego, a **6** dokumentów to opracowania coroczne; **12** ze wskazanych 44 dokumentów **zostało przyjętych w 2022 r.**;
- spośród **26** dokumentów programowych, **kluczowych** dla realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+*: **6** jest obowiązujących, w zakresie **17** trwają prace związane z ich opracowaniem, a w zakresie **3** nie rozpoczęto prac związanych z ich przygotowaniem.

2.5 Informacja o realizacji *Kontraktu Terytorialnego dla województwa kujawsko-pomorskiego*

Kontrakt Terytorialny dla województwa kujawsko-pomorskiego (dalej: KT) został zawarty pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim, reprezentowanym przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Ministrem Infrastruktury i Rozwoju w dniu 13 listopada 2014 r.

23.06.2022 r. został zawarty Aneks nr 5 do Kontraktu Terytorialnego. Zmiana podyktowana była decyzją Komisji Europejskiej KR nr C(2021) 8528 z dnia 25 listopada 2021 r, przyznającą dodatkowe środki dla województwa kujawsko-pomorskiego w ramach I transzy mechanizmu REACT-EU.

Rok 2022 był ósmym rokiem realizacji Kontraktu Terytorialnego, dokumentu obowiązującego stronę rządową i samorządową. Dokument zawiera zarówno wysokość, sposób, warunki dofinansowania *RPO WK-P 2014-2020*, jak również przedsięwzięcia priorytetowe (art. 6 KT, załącznik 1b do KT, załącznik 5b do KT), istotne z punktu widzenia rozwoju kraju oraz województwa kujawsko-pomorskiego, co do których strony KT deklarują współpracę w ramach realizacji właściwych programów operacyjnych na lata 2014-2020.

Ogólna liczba przedsięwzięć wskazanych w art. 6 Kontraktu Terytorialnego wynosi 64, niektóre z nich zawierają po kilka projektów składowych. 31 przedsięwzięć przypisanych jest stronie samorządowej, a 33 stronie rządowej.

W 2022 r. większość przedsięwzięć wpisanych do KT znajdowała się w trakcie realizacji. Część zadań planowana do wdrożenia, jeżeli nie uzyska źródła finansowania do roku 2023, jest wskazywana do realizacji w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027. Więcej szczegółów z realizacji przedsięwzięć KT za rok poprzedni jest prezentowanych w corocznych sprawozdaniach, które strona rządowa przygotowuje we współudziale strony samorządowej do końca czerwca danego roku za rok poprzedni, a następnie Zarząd Województwa przekazuje w terminie do dnia 30 lipca Sejmikowi Województwa, zgodnie z art. 14r ust. 5 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r., poz. 1057, z 2022 r. poz. 1079, 1846).

2.6 Informacja o działaniach na rzecz Obszarów Strategicznej Interwencji

W *Strategii Przyspieszenia 2030+* wskazane zostały Obszary Strategicznej Interwencji, wobec których Samorząd Województwa prowadzi politykę rozwoju, adekwatną do problemów danego obszaru, które były podstawą do objęcia go interwencją.

Na poziomie wojewódzkim zidentyfikowano następujące Obszary Strategicznej Interwencji:
- miejski obszar funkcjonalny Bydgoszczy;
- miejski obszar funkcjonalny Torunia;
- miejski obszar funkcjonalny Włocławka;
- miejski obszar funkcjonalny Grudziądza;
- miejski obszar funkcjonalny Inowrocławia;
- OSI gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą;
- OSI obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa;
- OSI obszarów peryferyjności transportowej.

Tab. 5. Sposób operacjonalizacji poszczególnych Obszarów Strategicznej Interwencji.

OSI	Działania realizujące politykę samorządu wobec OSI (odpowiedź na problem będący podstawą identyfikacji OSI)	Stan prac nad dokumentem	Podmiot odpowiedzialny	Harmonogram realizacji
MOF Bydgoszczy MOF Torunia MOF Włocławka MOF Grudziądza MOF Inowrocławia	Działania zostaną określone w dokumencie *Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego*	etap projektowy	Dep. Funduszy Europejskich (lider), Dep. Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki, KPBPPiR	Zgodnie z ustaleniami *Polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego*
OSI gmin wykazujących	Działania zostaną określone w	etap projektowy	Dep. Funduszy Europejskich	Zgodnie z ustaleniami *Polityki terytorialnej*

OSI	Działania realizujące politykę samorządu wobec OSI (odpowiedź na problem będący podstawą identyfikacji OSI)	Stan prac nad dokumentem	Podmiot odpowiedzialny	Harmonogram realizacji
negatywną sytuację społeczno-gospodarczą	dokumencie *Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego*			*województwa kujawsko-pomorskiego*
OSI obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa	Sposób realizacji potrzeb/przełamania sytuacji problemowej będzie wynikać z *Programu rozwoju retencji dla celów rolniczych i środowiskowych w województwie kujawsko-pomorskim*	etap koncepcyjny	Dep. Rolnictwa i Geodezji	Zgodnie z ustaleniami *Programu rozwoju retencji dla celów rolniczych i środowiskowych w województwie kujawsko-pomorskim*
OSI obszarów peryferyjności transportowej	Sposób realizacji potrzeb/przełamania sytuacji problemowej będzie wynikać z *Planu zrównoważonego rozwoju transportu publicznego województwa kujawsko-pomorskiego*	etap koncepcyjny	Dep. Transportu	Zgodnie z ustaleniami *Planu zrównoważonego rozwoju transportu publicznego województwa kujawsko-pomorskiego*

Źródło: Opracowanie własne.

W stosunku do powyższych OSI polityka rozwoju prowadzona jest dwuetapowo. W pierwszej kolejności opracowywane są dokumenty operacjonalizujące działania, natomiast drugim etapem będzie realizacja ustaleń wynikających z tej operacjonalizacji.

W 2022 r. trwały prace nad przygotowaniem dokumentów operacjonalizujących działania na rzecz Obszarów Strategicznej Interwencji, w związku z czym nie prowadzono żadnych działań na rzecz realizacji ich ustaleń.

3. Informacja o pracy Zarządu Województwa

Zgodnie z ustawą o samorządzie województwa, zarząd województwa jako organ wykonawczy, wykonuje zadania należące do samorządu województwa, które nie są zastrzeżone na rzecz sejmiku województwa i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych. Zadania te Zarząd Województwa wykonywane przy pomocy Urzędu Marszałkowskiego i Wojewódzkich Samorządowych Jednostek Organizacyjnych lub Wojewódzkich Osób Prawnych.

Kluczowe informacje o posiedzeniach Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego VI kadencji w 2022 r.:

- **51** posiedzeń;
- **2098** podjętych uchwał, w tym 401 uchwał wynikających z realizacji uchwał Sejmiku Województwa.

3.1 Działania Zarządu Województwa w zakresie wykonywania uchwał Sejmiku Województwa

Jednym z podstawowych zadań Zarządu Województwa jest wykonywanie uchwał Sejmiku Województwa. W 2022 r. Zarząd Województwa VI kadencji odbył **51 posiedzeń**, na których przyjął łącznie **2 098 uchwał**, z czego **401 uchwał** wynikało z realizacji uchwał Sejmiku Województwa.

W toku prac Zarządu Województwa **7** uchwał zostało uchylonych, w tym **1** wynikająca z realizacji uchwał Sejmiku Województw.

Tym samym **400 uchwał** Zarządu Województwa podjętych w 2022 r., o statusie obowiązującym i zmienionym, dotyczyło działań podjętych przez ten organ jako realizację uchwał Sejmiku Województwa zarówno z 2022 r. jak i z lat wcześniejszych. Taka realizacja wynika z charakteru uchwał (uchwały wieloletnie) co związane jest m.in. z zachowaniem ciągłości procesów rozwojowych, z czasem obowiązywania strategii, procesów inwestycyjnych czy funkcjonowaniem obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

400 uchwał, wynikających z uchwał Sejmiku Województwa, Zarząd Województwa podjął w następujących dziedzinach[18]:

budżet – **21** uchwał, które dotyczyły zagadnień finansowo-organizacyjnych, w tym:
- budżetu Województwa na rok 2022;
- wieloletniej prognozy finansowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2022-2039;
- harmonogramu realizacji dochodów i wydatków;

edukacja i wychowanie – **33** uchwały, które dotyczyły m.in.:
- organizacji konkursów dla dzieci i młodzieży;
- powołania komisji ds. nagród;
- ustalenia składu osobowego Kujawsko-Pomorskiej Rady Oświatowej;
- przyznania stypendiów dla uczniów i dla młodzieży;
- spraw inwestycyjnych i organizacyjno-finansowych jednostek organizacyjnych zajmujących się edukacją, wychowaniem i kształceniem;

infrastruktura drogowa – **75** uchwał, które dotyczyły m.in.:
- modernizacji dróg wojewódzkich, w tym rozbudowy w ich ciągu sieci dróg rowerowych;

kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – **135** uchwał, które dotyczyły m.in.:
- przyznania stypendiów osobom zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnianiem kultury i opieką nad zabytkami;
- organizacji konkursów;
- spraw koordynująco-finansowych jednostek organizacyjnych województwa w obszarze kultury;
- pozbawienia członkostwa w regionalnej sieci Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze w Województwie Kujawsko-Pomorskim, działającej w ramach Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarnego;

ochrona środowiska – **7** uchwał, które dotyczyły m.in.:
- określenia planu działań krótkoterminowych w zakresie pyłu zawieszonego PM2,5 dla strefy miasto Włocławek;
- ustaleń i zakazów wynikających z potrzeb ochrony dla 5 obszarów chronionego krajobrazu;

sport i turystyka – **18** uchwał, które dotyczyły m.in.:
- programu pn. „Kujawsko-Pomorska Mała Infrastruktura Sportowa – Edycja 2022”;
- zadań inwestycyjnych polegających na budowie przyszkolnych sal sportowych;
- finansowania realizacji programów szkolenia sportowego dla dzieci i młodzieży w klubach sportowych;
- spraw organizacyjnych związanych z ogłoszeniem otwartego konkursu ofert na wykonywanie zadań publicznych, związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa z zakresu kultury fizycznej i sportu oraz turystyki i krajoznawstwa;
- przyznania nagród dla osób fizycznych za osiągnięte wyniki i osiągnięcia sportowe w 2021 r.;

opieka społeczna i inne sprawy społeczne nieujęte w innych dziedzinach – **50** uchwał, które dotyczyły m.in.:
- przyznania wsparcia finansowego na realizację zadań mających na celu udzielenie pomocy obywatelom Ukrainy;
- spraw organizacyjnych oraz programów współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi;

[18] Liczba uchwał przypisanych do konkretnego obszaru tematycznego nie świadczy o ich ważności w procesie rozwoju województwa, stąd nie należy się nią sugerować analizując przedstawione informacje, ważna jest ich treść i zmiany jakie ze sobą niosą.

- organizacji konkursów związanych z problematyką społeczną, spraw formalnych i organizacyjnych działalności Ośrodka Adopcyjnego w Toruniu i Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu;
- planów, sprawozdań i harmonogramów realizacji w województwie programów dot. osób z niepełnosprawnościami, przeciwdziałania przemocy oraz wsparcia rodziny, przeciwdziałania uzależnieniom, wspierania aktywizacji i integracji społecznej seniorów czy opieki nad osobami przewlekle chorymi;
- przyjęcia projektu „Strategii Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030";

zdrowie – **40** uchwał, które dotyczyły m.in.:
- spraw organizacyjno-finansowych wojewódzkich jednostek organizacyjnych związanych z promocją i ochroną zdrowia;
- dofinansowania robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych;
- otwartych konkursów ofert na wykonywanie zadań publicznych, związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa w zakresie ochrony zdrowia;

sprawy formalne i inne – **21** uchwał, które dotyczyły m.in.:
- zakupu nieruchomości, oddania w najem i dzierżawę części nieruchomości, ustalenia stawek czynszu z tytułu najmu lokali;
- przyjęcia Raportu o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2021 r.; przyjęcia raportu pn. Monitoring zmian stanu rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego;
- udzielenia pełnomocnictw;
- powołania Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji;
- spraw inwestycyjnych i organizacyjno-finansowych jednostek organizacyjnych województwa.

3.2 Informacja o podjętych uchwałach Sejmiku Województwa powierzonych do realizacji Zarządowi Województwa oraz Marszałkowi Województwa

Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego VI kadencji w 2022 r. odbył **13** sesji (w tym: **dwie** nadzwyczajne związane z sytuacją na Ukrainie oraz **jedną** sesję uroczystą związaną ze Świętem Województwa). W tym okresie podjęto łącznie **168 uchwał** (numeracja: XL/556/22 do LII/723/22), przy czym **dwie** zostały uchylone (XL/564/22, XLVII/633/22).
166 uchwał podjętych prze Sejmik Województwa w 2022 r. (obowiązujące) zostało wykonanych[19] przez:
- Zarząd Województwa – **123** uchwał;
- Marszałka Województwa – **4** uchwały;
- Marszałka Województwa i Przewodniczącą Sejmiku Województwa – **7** uchwał;
- Przewodniczącą Sejmiku Województwa – **27** uchwał;
- Komisję Rewizyjną – 1 uchwała;
- właściwego dyrektora jednostki – **1** uchwała;
- Przewodniczącą Rady – **1** uchwała.

Zadania powierzone przez Sejmik Województwa w 2022 r. Zarządowi Województwa w znacznej mierze odnosiły się do zagadnień:

gospodarki finansowej – **16** uchwał, które dotyczyły m.in.:
- budżetu województwa na rok 2023 i zmiany budżetu województwa na rok 2022;
- zmiany wieloletniej prognozy finansowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2022-2039;
- ustalenia wykazu wydatków, które nie wygasają z upływem 2022 r., określenia zakresu i formy informacji o przebiegu wykonania budżetu województwa, informacji o kształtowaniu się wieloletniej prognozy finansowej oraz informacji o przebiegu wykonania planów finansowych wojewódzkich jednostek organizacyjnych będących osobami prawnymi za pierwsze półrocze roku budżetowego;

edukacji i kształcenia – **5** uchwał, które dotyczyły m.in.:
- projektu „*Humaniści na start!*";
- udzielenia pomocy finansowej dla przeprowadzenia remontów „*Przyszkolnych obserwatoriów astronomicznych – Astro-Baza*";

[19] W przypadku 11 uchwał, w treści nie wskazano wprost jednostki, której powierzono wykonanie zapisów uchwały. Wykonanie rozpatrzono zgodnie z ich właściwością rzeczową.

transportu zbiorowego i dróg publicznych – **17** uchwał, które dotyczyły m.in.:
- powierzenia zarządzania i przebudowy odcinków dróg wojewódzkich;
- pozbawienia i zaliczenia dróg do kategorii drogi wojewódzkiej;
- udzielenia pomocy finansowej na dofinansowanie przebudowy dróg;
- zgody na zawarcie umów o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego;
- ustalenia stawek dotacji w zakresie kwot należnych dla operatorów kolejowych;

kultury i ochrony dziedzictwa narodowego – **21** uchwał, które dotyczyły m.in.:
- zmian i nadania statutów obiektom kulturalnym;
- udzielenia dotacji na prace przy zabytkach oraz na działania jednostek prowadzących działalność kulturalną;
- wystąpienia województwa z Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarnego, *European Network of Regional Culinary Heritage*;
- utworzenia instytucji kultury pod nazwą Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji i Innowacji w Toruniu;

ochrony środowiska – **20** uchwał, które dotyczyły m.in.:
- przyjęcia Programu Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2022-2030;
- parków krajobrazowych;
- obszarów chronionego krajobrazu;
- dotacji na utrzymanie melioracji wodnych i dofinansowania inwestycji z zakresu gospodarki odpadami;
- działań krótkoterminowych w zakresie pyłu zawieszonego PM2,5;

sportu – **11** uchwał, które dotyczyły m.in.:
- udzielenia pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego na realizację zamierzeń sportowych – budowy sal i hal sportowych, przebudowy boisk, zadań inwestycyjnych realizowanych w ramach „*Kujawsko-Pomorskiej Małej Infrastruktury Sportowej – Edycja 2022*";

pomocy społecznej – **19** uchwał, które dotyczyły m.in.:
- pomocy obywatelom Ukrainy;
- przyjęcia Wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2022-2025;
- przyjęcia Strategii Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030;

spraw formalnych – **14** uchwał, które dotyczyły m.in.:
- rozwiązania umów o współpracy międzyregionalnej zawartą pomiędzy Województwem a regionami w Rosji;
- Programu współpracy Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2023).

Istotnym działaniem Sejmiku Województwa w 2022 r. było również sformułowanie **15** stanowisk, które podjęto ze względu na realizację podejmowanych przedsięwzięć, współpracę i zaistniało charakterze międzynarodowym i krajowym.[20]

[20] Stanowiska Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjęte w 2022 r.:
- z dnia 7 lutego 2022 r. w sprawie projektu ustawy o przekazaniu na rzecz Węgier kodeksu „*Epistola de laudibus augustae bibliothecae atque libri quatuor versibus scripti eodem argumento ad serenissimum Mathiam Corvinum Panoniae regem*",
- z dnia 28 lutego 2022 r. w sprawie zbrodniczej agresji Rosji na Ukrainę,
- z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie udzielenia pomocy humanitarnej o charakterze rzeczowym społecznościom lokalnym i regionalnym w Ukrainie,
- z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie nadania Bydgoszczy statusu węzła drogowo-kolejowego sieci bazowej TEN-T w ramach korytarza Bałtyk-Adriatyk,
- z dnia 27 czerwca 2022 r. w sprawie planów konsolidacji Szpitali Uniwersyteckich nr 1 i 2 w Bydgoszczy,
- z dnia 29 sierpnia 2022 r. dotyczące zmiany rozporządzenia w sprawie stawek opłat za czynności wykonywane przez Inspekcję Weterynaryjną,
- z dnia 29 sierpnia 2022 r. w sprawie tranzytu zboża przez Polskę oraz wzrostu kosztów produkcji rolnej,
- z dnia 29 sierpnia 2022 r. w sprawie zwiększenia wysokości środków finansowych dla podmiotów leczniczych w związku z ustawą z dnia 26 maja 2022 roku o zmianie ustawy o sposobie ustalanie najniższego wynagrodzenia zasadniczego niektórych pracowników zatrudnionych w podmiotach leczniczych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1352).
- z dnia 26 września 2022 r. w sprawie odrzucenia oferty przystąpienia Województwa Kujawsko-Pomorskiego do spółki Terminal Intermodalny Bydgoszcz Emilianowo sp. z o.o. oraz woli dalszego wspierania rozwoju funkcji logistycznej w województwie kujawsko-pomorskim,
- z dnia 26 września 2022 r. w sprawie podjęcia działań przez na rzecz poprawy sytuacji finansowej w Wojewódzkich Ośrodkach Ruchu Drogowego oraz propozycji rozwiązań systemowych regulujących poziom opłat za organizację i przeprowadzanie egzaminów państwowych dotyczących uzyskania uprawnień do kierowania pojazdami,

Prowadzenie ciągłej i trwałej polityki regionalnej, wymaga by uchwały podejmowano zgodnie z aktualnymi potrzebami województwa, stąd w 2022 r. uchwały wchodziły w życie:

- z dniem podjęcia lub podpisania (134 uchwały);
- po upływie 14 dni od ich ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego (25 uchwał);
- zgodnie ze wskazaną datą (6 uchwał);
- z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego z mocą obowiązującą od wskazanej daty (1 uchwała).

W 2022 r. 37 uchwał Sejmiku Województwa zostało ogłoszonych w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

4. Aktywność Zarządu Województwa na rzecz Ukrainy

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Samorząd Województwa w ramach wsparcia obywateli Ukrainy w 2022 r.:

- przeznaczono ponad 5 mln zł pomocy finansowej ze środków własnych budżetu Województwa,
- przeznaczono 27,8 mln zł pomocy finansowej z RPO WK-P 2014-2020,
- dystrybuowano dary od darczyńców z regionu (firm, fundacji, stowarzyszeń, osób prywatnych - łącznie 20 darczyńców) oraz z innych krajów (łącznie z 7 krajów),
- zorganizowano 3 magazyny z darami,
- zorganizowano lub współorganizowano 67 transportów do Ukrainy,
- przygotowano i obsługiwano 3 punkty informacyjno-doradcze dla obywateli Ukrainy w Bydgoszczy, Toruniu i Włocławku,
- zorganizowano punkt żywieniowy, który wydał łącznie 20 000 posiłków,
- przygotowano ponad 300 godzin nagrań w ramach szkoły internetowej dla dzieci z Ukrainy,
- 39 506 obywateli Ukrainy skorzystało z bezpłatnych przejazdów pociągami na wszystkich liniach kolejowych na terenie województwa, w ramach regionalnego transportu publicznego, organizowanego przez Województwo Kujawsko-Pomorskie,
- uruchomiono miejsca tymczasowego pobytu.

W związku z rosyjską inwazją w Ukrainie 24 lutego 2022 r. oraz napływem uchodźców z Ukrainy do Polski, Samorząd Województwa wspólnie z partnerami z regionu i z zagranicy zaangażował się w organizację pomocy obywatelom Ukrainy zarówno w ich kraju, jak i przybywającym na terytorium naszego regionu. Wśród działań, które zostały podjęte, należy wymienić między innymi:

- działania organizacyjne i wsparcie polityczne, zabezpieczenie źródeł finansowania pomocy;
- przygotowanie punktów informacyjno-doradczych;
- przygotowanie tymczasowych miejsc pobytu i zapewnienie bieżącej opieki;
- przygotowanie punktu żywieniowego;
- organizację artykułów i prowadzenie magazynów pomocy;
- organizację konwojów do Ukrainy;
- działania edukacyjne;
- organizację działań kulturalno-rekreacyjnych oraz wydarzeń wspierających obywateli Ukrainy;
- wsparcie przylotu ukraińskich samolotów i ich załóg do województwa.

- z dnia 28 listopada 2022 r. w sprawie uczczenia 170. rocznicy urodzin Alberta Abrahama Michelsona oraz 115. rocznicy odebrania przez niego Nagrody Nobla,
- z dnia 28 listopada 2022 r. w sprawie poparcia apelu dotyczącego wsparcia ze strony państwa polskiego dzieci chorujących na SMA przyjętego przez Radę Powiatu Sępoleńskiego,
- z dnia 28 listopada 2022 r. w sprawie zapowiadanych zmian w funkcjonowaniu lecznictwa uzdrowiskowego,
- z dnia 19 grudnia 2022 r. w sprawie ustanowienia roku 2023 w województwie kujawsko-pomorskim Rokiem Mikołaja Kopernika,
- z dnia 19 grudnia 2022 r. w sprawie konieczności zmiany przebiegu Kolei Dużych Prędkości realizowanych jako inwestycja kolejowa CPK na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

4.1. Działania organizacyjne i wsparcie polityczne. Zabezpieczenie źródeł finansowania pomocy

Władze Samorządu Województwa szybko podjęły wszelkie możliwe działania organizacyjne oraz jawnie deklarowały poparcie i pomoc dla Ukrainy podczas wszelkich aktywności publicznych. Sejmik Województwa zrealizował poniższe inicjatywy:

- podjęto Stanowisko Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 lutego 2022 r. *w sprawie zbrodniczej agresji Rosji na Ukrainę*;
- podjęto uchwałę nr XLII/567/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 7 marca 2022 r. *w sprawie rozwiązania umowy o współpracy międzyregionalnej z Regionem Nowgorodu (Rosja)*;
- podjęto uchwałę nr XLII/568/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 7 marca 2022 r. *w sprawie rozwiązania umowy o współpracy międzyregionalnej z Regionem Smoleńskim (Rosja)*;
- podjęto uchwałę nr XLII/569/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 7 marca 2022 r. *w sprawie rozwiązania umowy o współpracy międzyregionalnej z Regionem Mohylewskim (Białoruś)*;
- podjęto Stanowisko Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 marca 2022 r., *w sprawie udzielenia pomocy humanitarnej o charakterze rzeczowym społecznościom lokalnym i regionalnym w Ukrainie*;
- przyjęto uchwałę nr XLIII/570/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 marca 2022 r. *w sprawie określenia zakresu pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa*.

Marszałek Województwa Piotr Całbecki podjął niezbędne działania organizacyjne. Już w marcu 2022 r. został powołany *Zespół do spraw wsparcia logistycznego w udzielaniu pomocy Ukrainie*, składający się z 68 pracowników urzędu (z różnych departamentów), którzy zgłosili chęć zaangażowania w niezbędne działania. Do zadań zespołu należało:

- wspieranie działań podejmowanych w Urzędzie Marszałkowskim, w tym zabezpieczenie i organizacja konwojów;
- zapewnienie segregacji i przygotowania darów dla potrzebujących w Ukrainie i uchodźców przybywających na teren naszego kraju;
- współpraca z punktami informacyjno-doradczymi w zakresie dostarczania darów dla obywateli Ukrainy.

W kwietniu 2022 r. Marszałek Województwa Piotr Całbecki powołał Pana Grzegorza Borka na stanowisko Pełnomocnika ds. koordynacji niesienia pomocy obywatelom Ukrainy. Utworzono także 7-osobowy *Zespół ds. pomocy obywatelom Ukrainy*, do którego należało:

- ocena zasadności i celowości oraz sposobu organizacji i rozdziału udzielanej pomocy finansowej;
- weryfikacja wniosków sporządzonych przez departamenty merytoryczne w zakresie zadań rzeczowo-finansowych;
- prowadzenie ewidencji wniosków kierowanych do akceptacji Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego i do decyzji Zarządu Województwa;
- współpraca ze Skarbnikiem Województwa w zakresie wydatkowania środków pomocowych;
- przyjmowanie sprawozdań z realizacji zadań przez departamenty merytoryczne.

Powyższe działania zostały przeprowadzone w oparciu o poniżej podjęte akty prawne:

- decyzję nr 1/2022 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 marca 2022 r. *w sprawie powołania Zespołu do spraw wsparcia logistycznego w udzielaniu pomocy Ukrainie*;
- decyzję nr 2/2022 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 7 czerwca 2022 r. *w sprawie powołania Zespołu do spraw wsparcia logistycznego w udzielaniu pomocy Ukrainie*;
- zarządzenie nr 37/2022 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 14 kwietnia 2022 r. *w sprawie udziału pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu w organizacji transportów i przekazywaniu darów w ramach pomocy humanitarnej obywatelom Ukrainy*;
- zarządzenie nr 40/2022 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 kwietnia 2022 r. *w sprawie powołania Pełnomocnika i Zespołu ds. pomocy obywatelom Ukrainy*;
- zarządzenie nr 61/2022 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 czerwca 2022 r. zmieniające zarządzenie *w sprawie powołania Pełnomocnika i Zespołu ds. pomocy obywatelom Ukrainy*.

Ponadto 7 marca 2022 r. odbyło się nadzwyczajne spotkanie Forum Samorządowego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, poświęcone aktualnej sytuacji międzynarodowej, związanej z wojną w Ukrainie.

Urząd Marszałkowski był także zaangażowany w organizację regularnych konsultacji Konsula Generalnego Ukrainy z uchodźcami przebywającymi na terenie województwa. Przygotował merytorycznie sesję i zapewnił tłumaczenie wystąpień podczas Sejmiku Województwa w dniu 7 czerwca 2022 r. z udziałem przedstawiciela Gubernatora Obwodu Chmielnickiego, podczas której wyemitowano nagranie z wystąpieniem Gubernatora Obwodu Chmielnickiego i Przewodniczącej Rady Obwodowej.

W budżecie Województwa na 2022 r. na wsparcie działań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy utworzono 4 zadania, których finansowanie pochodziło z 3 źródeł:

- zadanie „Pomoc obywatelom Ukrainy" – środki własne budżetu Województwa: 4 645 000,00 zł (wykonanie: 4 390 808,44 zł);
- zadanie „Pomoc zagraniczna dla społeczności lokalnych i regionalnych na obszarze Ukrainy" – środki własne budżetu Województwa: 500 000,00 zł (wykonanie: 479 361,58 zł);
- zadanie „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością" – środki PFRON: 4 345 330,00 zł (wykonanie: 4 203 389,03 zł);
- zadanie „Fundusz Pomocy" – środki Wojewody Kujawsko-Pomorskiego: 2 827 005,40 zł (wykonanie: 2 745 649,39 zł).

Jednocześnie w ramach RPO WK-P 2014-2020 dokonano odpowiednich zmian, w efekcie których na działania na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy łącznie przeznaczono 27,8 mln zł. Dodatkowo po uzgodnieniach z Komisją Europejską i Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej umożliwiono realizację pomocy także w ramach rozpoczętych projektów m.in. w obszarze włączenia społecznego, edukacji czy rynku pracy, zgodnie z przyjętymi kryteriami wyboru projektów. Uzgodnienia dotyczyły także wsparcia dla obywateli Ukrainy poprzez realizację projektów własnych Województwa m.in. działań ukierunkowanych na zapewnienie usług opiekuńczych, społecznych, rehabilitacji i wyżywienia dla obywateli Ukrainy z niepełnosprawnością, zapewnienia im miejsca pobytu, aktywizację zawodową i społeczną ze środowiskiem lokalnym. Zarząd Województwa podjął decyzję w tej sprawie *Stanowiskiem z 18 marca 2022 r. w sprawie możliwości wykorzystania środków funduszy europejskich na wsparcie dla uchodźców z Ukrainy w ramach RPO WK-P 2014-2020*, które zostało zaktualizowane stanowiskami z 20 kwietnia 2022 r. i 21 września 2022 r.

Należy w tym miejscu podkreślić, że działania podejmowane na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy, opisane w dalszej części rozdziału, były finansowane nie tylko z budżetu Województwa na 2022 r. oraz RPO WK-P 2014-2020, ale także ze środków różnych partnerów. Wynika to z tego, że wiele działań było realizowanych we współpracy i trudno byłoby te informacje rozdzielać. Tam gdzie było to możliwe, starano się wskazać źródło finansowania. Ponadto działania Województwa oraz podległych jednostek organizacyjnych nie zawsze miały bezpośredni wymiar finansowy – wiązały się także z zaangażowaniem pracowników tych instytucji w systematyczne działania na rzecz niesienia pomocy obywatelom Ukrainy zarówno w standardowym czasie pracy jak i poza nim.

4.2. Organizacja sieci punktów informacyjno-doradczych

Samorząd Województwa wspólnie z Konsulem Honorowym Ukrainy w Bydgoszczy zorganizował sieć punktów informacyjno-doradczych, w których dyżury pełnili pracownicy Konsulatu, Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy, Urzędu Marszałkowskiego, Europejskiego Centrum Współpracy Młodzieży i wolontariusze. Punkty znajdowały się w:

- Bydgoszczy przy ul. Garbary 2 – kompleks Wyższej Szkoły Gospodarki;
- Toruniu przy ul. Wola Zamkowa 12a – budynek Europejskiego Centrum Współpracy Młodzieży;
- Włocławku przy ul. Bechiego 2 – przedstawicielstwo Urzędu Marszałkowskiego.

W punktach informacyjno-doradczych obywatele Ukrainy otrzymywali m.in. informację prawną i pomoc psychologiczną, pomoc tłumaczy, wsparcie w poszukiwaniu legalnej pracy oraz w założeniu konta w banku. Punkty stanowiły także miejsca przekazywania darów gromadzonych w ramach pomocy humanitarnej, obsługiwanej przez pracowników Urzędu Marszałkowskiego. Z pomocy punktów informacyjno-doradczych skorzystało ponad 5 800 osób. Zadanie było dofinansowane z budżetu Województwa.

Punkty informacyjno-doradcze, świadczące wsparcie dla obywateli Ukrainy w zakresie doradztwa zawodowego, pozyskiwania ofert pracy, pośrednictwa pracy i informacji o rynku pracy powstały również w siedzibie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu oraz w oddziałach zamiejscowych w Bydgoszczy i Włocławku. Wsparciem informacyjnym objęto także pracodawców oraz organizacje pozarządowe, świadcząc usługi na ich zaproszenie. W efekcie m.in.: obsłużono 7 punktów informacyjno-doradczych, z usług świadczonych w punktach skorzystało 2400 obywateli Ukrainy, udzielono 730 informacji zawodowych, 600 porad zawodowych, opracowano bazę danych pozwalającą na szybką weryfikację potencjalnych pracowników pod kątem potrzeb lokalnego rynku pracy, zorganizowano 4 edycje kursu nauki języka polskiego na poziomie podstawowym dla obywateli Ukrainy (93 uczestników), przeprowadzono akcję mailingową wśród pracodawców województwa (560 odbiorców), nawiązano współpracę z 422 agencjami zatrudnienia i 285 pracodawcami z regionu. Przedsięwzięcie było finansowane ze środków własnych WUP w Toruniu. W realizację zadania były także zaangażowane: Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy, Stowarzyszenie „Dobro dla Dobra" w Toruniu, Spółdzielnia Socjalna Empatia we Włocławku i Caritas Diecezji Włocławskiej.

4.3. Organizacja tymczasowych miejsc pobytu i zapewnienie bieżącej opieki

Urząd Marszałkowski współdziałał z Kujawsko-Pomorskim Urzędem Wojewódzkim w Bydgoszczy w zakresie przygotowania oraz rozmieszczenia na terenie województwa kujawsko-pomorskiego uchodźców z Ukrainy.

W Toruniu w budynku po szpitalu psychiatrycznym przy ulicy Marii Skłodowskiej-Curie, stanowiącym mienie Województwa, po przeprowadzeniu robót remontowo-adaptacyjnych, uruchomiono miejsce tymczasowego pobytu dla 100 osób tj. dla 57 pacjentów z różnym stopniem niepełnosprawności i ich opiekunów, którzy zostali ewakuowani z Międzyboża (Obwód Chmielnicki). Podopieczni domu dziecka i internatu z Ukrainy mieli zapewnione mieszkanie i koszty utrzymania, wyżywienie, usługi transportowe, tłumaczenia, środki higieniczno-medyczne. Ponadto zorganizowano im kompleksową opiekę medyczną, terapeutyczną i rehabilitacyjną (w tym: udzielanie porad medycznych przez lekarza POZ, cykliczne wizyty lekarza POZ, realizację badań analitycznych). W ramach pomocy udzielono 643 świadczenia zdrowotne (w tym 604 porady lekarskie, 39 usług pielęgniarskich). Personel ośrodka poświęcał 5h/tyg. jako dodatkowe godziny pracy, dedykowane wyłącznie ww. przedsięwzięciu. Zadanie dotyczące zakwaterowania uchodźców z Ukrainy realizował Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, który część przedsięwzięć zlecił innym podmiotom. To duże przedsięwzięcie, które składało się z 2 modułów działań tj. prac remontowo-budowlanych i zapewnienia szeroko rozumianej opieki kosztowało łącznie ponad 7,8 mln zł i zostało sfinansowane ze środków własnych Województwa, RPO WK-P 2014-2020 (projekt „Kujawsko-pomorska teleopieka"), Funduszu Pomocy (środków Wojewody Kujawsko-Pomorskiego), PFRONu i NFZu.

Miejsca tymczasowego pobytu uruchomiono również w innych miejscowościach województwa (np. w Przysieku, w Wąpielsku), adaptując do tego celu należące do Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris" domki holenderskie.

Pracownicy Brodnickiego Parku Krajobrazowego udostępnili 27 uchodźcom z Ukrainy Ośrodek Edukacji Ekologicznej „Miętowy Gaj" oraz zapewnili im utrzymanie. Zakupili także wyżywienie (catering) oraz pomagali w załatwianiu wszelkich formalności (w zakresie: spraw administracyjnych w urzędzie gminy, banku, poszukiwania

i podjęcia pracy, nauki w szkole, opieki medycznej, transportu i poszukiwania mieszkań na wynajem). Ponadto starali się zapewnić normalne i codzienne warunki funkcjonowania. Zadanie zostało sfinansowane z Funduszu Pomocy.

Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braile'a w Bydgoszczy zorganizował pobyt i zaspokajanie potrzeb socjalno-bytowych grupy uchodźców z Ukrainy, skierowanych do internatu ośrodka (m.in. zorganizowano zbiórkę niezbędnych rzeczy dla uchodźców wśród pracowników; we współpracy z partnerami udzielono wsparcia w zakresie: pozyskania numeru pesel dla potrzeb zatrudnienia, założenia kont w banku, opieki medycznej, umożliwienia dzieciom z Ukrainy kontynuacji nauki w bydgoskich szkołach, otrzymania mieszkania z zasobów socjalnych miasta Bydgoszczy, pozyskania tłumaczy do załatwiania spraw urzędowych, marzec – czerwiec 2022 r.) Zadanie zostało sfinansowane z Funduszu Pomocy.

Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabosłyszącej i Niesłyszącej w Bydgoszczy przygotował i udostępnił placówkę na potrzeby zakwaterowania 33 uchodźców z Ukrainy (6 pokoi z węzłami sanitarnymi – 24 miejsca, aneks kuchenny, świetlica wyposażona w telewizor i komputer z dostępem do Internetu, marzec – czerwiec 2022 r.) oraz zapewnił całodzienne wyżywienie w okresie od marca do czerwca 2022 r. Zadanie zostało sfinansowane z Funduszu Pomocy.

Również obiekty zlokalizowane na terenie zespołu pałacowo-parkowego w Lubostroniu od 15 marca 2022 r. stały się tymczasowym miejscem pobytu dla uchodźców z Ukrainy. Instytucja zapewniła zakwaterowanie i wyżywienie dla 37 osób. Działania sfinansowano z budżetu państwa.

Podmioty lecznicze nadzorowane przez Urząd Marszałkowski przygotowały poniższe miejsca pobytu dla obywateli Ukrainy:

- zorganizowano tymczasowe miejsca pobytu dla 44 osób w Szpitalu Uzdrowiskowym nr III im. dra Markiewicza, wchodzącym w skład Uzdrowiska Ciechocinek S.A. W okresie 6 marca – 31 sierpnia 2022 r. zrealizowano 2 807 osobodni z pełnym wyżywieniem. Zadanie było finansowane z budżetu Województwa;
- przeprowadzono remont i doposażenie pokoi w hotelu pracowniczym Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii przy ul. Meysnera 9 w Bydgoszczy, celem zapewnienia zakwaterowania uchodźcom z Ukrainy. Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy zapewniło także przygotowywanie i dostarczanie obiadów dla obywateli Ukrainy. Od 21 marca 2022 r. z pomocy skorzystało 13 osób. Zadanie było finansowane z budżetu Województwa oraz środków własnych centrum;
- udostępnione zostały pokoje oraz całodzienne wyżywienie w hotelu dla rodziców Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. L. Rydygiera w Toruniu – Szpital Specjalistyczny dla Dzieci i Dorosłych. W dniach 6 marca – 9 września 2022 r. wsparcie w postaci zakwaterowania i wyżywienia otrzymało 23 uchodźców. Zadanie zostało sfinansowane ze środków własnych szpitala.

Ponadto:

- od marca 2022 r. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Toruniu zapewnił dostępność do podstawowej opieki zdrowotnej obywatelom Ukrainy (poza dostępnością zagwarantowaną kontraktem Narodowego Funduszu Zdrowia) – rozszerzono współpracę z lekarzami biegle władającym językiem ukraińskim oraz rosyjskim o dodatkowe godziny pracy, dedykowane uchodźcom z Ukrainy, bieżące wsparcie w komunikacji z pacjentami z Ukrainy, a także w zakresie tłumaczenia dokumentacji medycznej. W ramach ww. działalności udzielono 607 świadczeń medycznych (w tym 572 porady lekarskie i 35 usług pielęgniarskich), którymi objęto 304 pacjentów;
- od marca 2022 r. w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. L. Rydygiera w Toruniu przeprowadzono zbiórkę pieniężną na zakup sprzętu medycznego dla szpitala w Zaporożu, zbiórkę pieniężną na zakup niezbędnych rzeczy dla uchodźców oraz zbiórkę m.in. ubrań, zabawek, środków higienicznych na potrzeby uchodźców z Ukrainy;
- od marca 2022 r. w ramach „Mechanizmu zakupów interwencyjnych" Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej zakupiły usługi i produkty (m.in. catering i zakup żywności, środków higieny osobistej, artykułów chemii gospodarczej i odzieży, organizację zajęć i warsztatów integracyjnych, kursów języka polskiego, zajęć edukacyjnych, usług: asystenta cudzoziemca, transportowych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych, doradztwa zawodowego, wynajmu lokalu mieszkalnego, noclegowych z wyżywieniem, prowadzenia punktu informacyjno-doradczego, usług remontowych) w 45 podmiotach ekonomii społecznej. Zakupione produkty i usługi zostały przekazane 48 instytucjom i organizacjom pomocowym, zajmującym się w województwie kujawsko-pomorskim wsparciem dla obywateli Ukrainy. Koordynatorem zadania był Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu. Przedsięwzięcie zostało sfinansowane z RPO WK-P 2014-2020;

- w marcu 2022 r. wśród pracowników Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy przeprowadzono zbiórkę darów dla osób potrzebujących na terenie Ukrainy (odzież i okrycia, środki higieny i czystości, żywność, podstawowe środki medycznych i inne);
- w grudniu 2022 r. 13 osobom z Ukrainy mieszkającym w hotelu pracowniczym przy ul. Meysnera 9 w Bydgoszczy podarowano paczki świąteczne ze słodyczami. Zadanie zostało sfinansowane ze środków Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy;
- w okresie kwiecień – lipiec 2022 r. udzielano bezpłatnej, specjalistycznej pomocy psychologicznej w formie: indywidualnych, stacjonarnych konsultacji; za pośrednictwem komunikatorów internetowych oraz grup wsparcia/samopomocowych mających na celu wsparcie psychospołeczne dzieci i młodzieży ukraińskiej. Aby zwiększyć dostępność przygotowanych usług były one organizowane nie tylko w siedzibie ROPS w Toruniu, ale również mobilnie w miejscach zakwaterowania większej liczby rodzin ukraińskich. Celem podjętych działań było zminimalizowanie negatywnych skutków wojny, poprawa funkcjonowania tych osób po traumatycznych doświadczeniach, wyjście z kryzysu zdrowia psychicznego oraz integracja/asymilacja nowoprzybyłych do regionu, uciekających przed wojną rodzin ukraińskich. Ze specjalistycznego poradnictwa psychologicznego skorzystało 139 osób narodowości ukraińskiej, w tym głównie matki z dziećmi. Podmiotem realizującym zadanie był Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu. Przedsięwzięcie zostało sfinansowane ze środków RPO WK-P 2014-2020 (projekt pn. „Rodzina w Centrum 3") oraz budżetu państwa;
- pracownicy Brodnickiego Parku Krajobrazowego zorganizowali zbiórkę pościeli, ręczników, ubrań, przyborów szkolnych i plecaków, art. kosmetycznych itp.;
- Medyczno-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Toruniu zorganizowało zbiórkę środków medycznych i opatrunkowych dla Ukrainy;
- Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Toruniu zorganizował zbiórkę żywności, odzieży, środków czystości i leków dla uchodźców z Ukrainy;
- Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabosłyszącej i Niesłyszącej w Bydgoszczy zorganizował zbiórkę odzieży, środków higieny, żywności i zabawek wśród pracowników, rodziców i wychowanków ośrodka dla uchodźców z Ukrainy zakwaterowanych w ośrodku, przekazywano ważne informacje dotyczące: możliwości poszukiwania pracy, opieki medycznej, możliwości nauki dzieci, pobytu w przedszkolu, nauki języka polskiego, zapewnieniu tłumacza języka ukraińskiego, organizowano pomoc przedmedyczną dla osób chorych – zakupiono leki i zapewniono opiekę pielęgniarki ośrodka, dowożono transportem ośrodka na wizyty do lekarza. Zadania zostały sfinansowane z Funduszu Pomocy;
- wojewódzkie instytucje kultury udostępniły swoje obiekty na potrzeby uchodźców, organizując pomoc formalno-prawną oraz zbiórki pieniędzy i darów;
- z budżetu Województwa zostało wsparte przygotowanie i dystrybucja paczek żywnościowych przez Caritas Diecezji Toruńskiej (listopad – grudzień 2022 r.) dla 6 000 obywateli Ukrainy.

4.4. Organizacja punktu żywieniowego

Od 2 marca 2022 r. Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku sp. z o.o., przy wsparciu finansowym Samorządu Województwa, zaczął przygotowywać ciepłe posiłki dla uchodźców z Ukrainy. Początkowo posiłki wydawane były w budynku Urzędu Marszałkowskiego, natomiast od 14 marca 2022 r. zorganizowano punkt żywieniowy w kompleksie Muzeum Etnograficznego w Toruniu. Posiłki wydawane były 7 dni w tygodniu. W okresie od marca do kwietnia 2022 r. wydano łącznie 20 000 posiłków.

4.5. Organizacja artykułów i prowadzenie magazynów dystrybuujących pomoc dla uchodźców z Ukrainy

Samorząd Województwa zorganizował 3 magazyny w Przysieku i Toruniu, które obsługiwali pracownicy Urzędu Marszałkowskiego i dystrybuowali pomoc rzeczową dla obywateli Ukrainy, w związku z pozyskaniem pomocy rzeczowej od firm i partnerów z terenu regionu jak i z zagranicy tj. z:
- Zakładu Produkcyjno-Handlowego OI-Corn w Sadłowie (powiat Rypin);
- LMG Sp. z o.o. Sp.k. – Lemigo w Grudziądzu;
- Młynów Szczepanki Sp. z o.o. w Szczepankach;
- LA RIVE S.A. w Grudziądzu;
- Fundacji TZMO „Razem Zmieniamy Świat" w Toruniu;
- Toruńskich Zakładów Materiałów Opatrunkowych;
- InAutom Poland Sp. z o.o.;

- p. Bogdana Utraty;
- PACCOR (Bydgoszcz) Poland Sp. z o.o.;
- Bydgoskiego Klastru Przemysłowego Dolina Narzędziowa;
- Zelan Sp. z o.o.;
- Fundacji BIT MASTERS w Toruniu;
- Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris”;
- Anglii (organizacja charytatywna Tippy Toes Baby Bank oraz firma Recycling Lives);
- Szkocji (hrabstwo Fife);
- Francji (Region Grand Est);
- Belgii;
- Niemiec (Saksonia-Anhalt);
- Austrii;
- amerykańskiej fundacji Alo Gives.

Zebrane dary jak i zakupione artykuły były dystrybuowane nie tylko do obywateli Ukrainy, którzy zamieszkali na terytorium województwa, ale transportowano je także do Ukrainy. W niesienie pomocy włączyły się: Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Ochotnicza Straż Pożarna oraz prywatne firmy transportowe i akredytowani wolontariusze.

Pracownicy Urzędu Marszałkowskiego koordynowali dystrybucję pomocy rzeczowej dla uchodźców, pozyskanej w formie darów, przechowywanych w magazynach, których funkcjonowanie także koordynowane było przez Urząd Marszałkowski. Działanie to uruchomiono 1 kwietnia 2022 r. W ramach wsparcia oferowane były artykuły, których katalog został określony w specjalnie przygotowanym formularzu zamówień, stanowiącym informację o dostępnym w danym momencie asortymencie. Na podstawie złożonych przez gminnych koordynatorów zamówień, wysyłanych na specjalnie uruchomioną pocztę pod adresem ukraina@kujawsko-pomorskie.pl, przygotowywano konkretne pakiety darów, które następnie były odbierane przez jednostki samorządu terytorialnego i dystrybuowane na ich terenie. Zamówienia realizowane były według kolejności wpływu, kompletowane w oparciu o aktualnie posiadany asortyment i aż do wyczerpania zapasów. Do towarów najbardziej potrzebnych i deficytowych zaliczały się artykuły spożywcze i środki higieny osobistej. Do innych potrzebnych artykułów należały: lekarstwa, materiały opatrunkowe i medyczne, odzież, śpiwory, materace, agregaty prądotwórcze, chemia gospodarcza, filtry do wody, wózki dla dzieci, wózki inwalidzkie, sprzęt strażacki. W ramach pomocy obywatelom Ukrainy przebywającym na terenie naszego regionu od marca do lipca 2022 r. udzielono wsparcia 70 różnym jednostkom, które złożyły łącznie 85 zamówień.

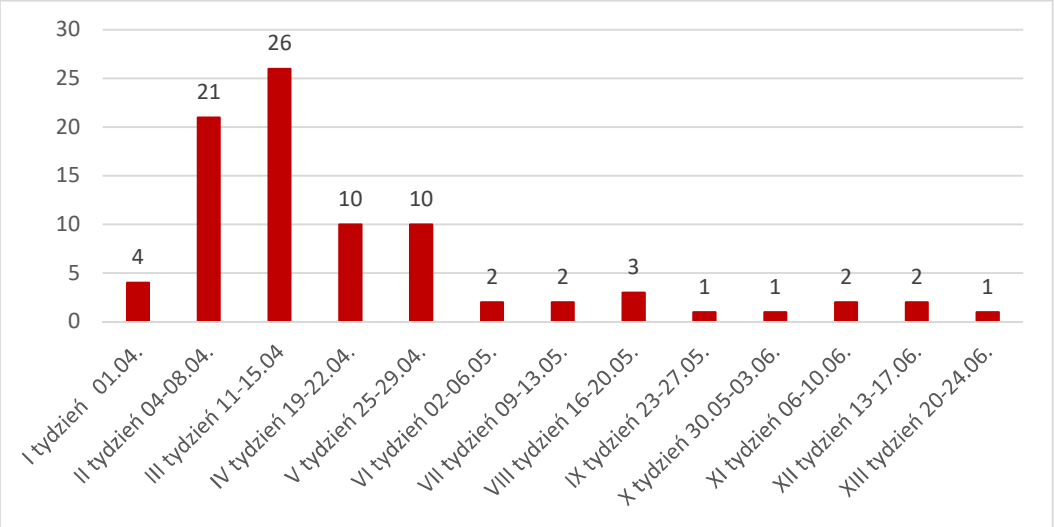

Rys. 4. Liczba otrzymanych/zrealizowanych przez Samorząd Województwa zamówień na niezbędną pomoc rzeczową dla obywateli Ukrainy w okresie kwiecień – czerwiec 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne.

W grudniu 2022 r. Urząd Marszałkowski przeprowadził zakupy niezbędnych artykułów tj. żywności długoterminowej, leków, agregatów prądotwórczych, gaśnic proszkowych, ubiorów strażackich, kuchenek turystycznych gazowych z butlą, śpiworów zimowych, rozkładanych krzeseł do schronów dla dzieci i młodzieży

w szkołach oraz materiałów higienicznych i opatrunkowych z przeznaczeniem dla Obwodów: Chmielnickiego, Żytomierskiego, Donieckiego, Dniepropietrowskiego i miasta Izmaił. Zadanie było realizacją poniższych uchwał Sejmiku Województwa i zostało sfinansowane z budżetu Województwa:

- uchwały nr XLVII/627/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 czerwca 2022 r. *w sprawie udzielenia pomocy humanitarnej Obwodowi Chmielnickiemu w Ukrainie*;
- uchwały nr L/675/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 października 2022 r. *w sprawie udzielenia pomocy humanitarnej miastu Izmaił w Ukrainie*;
- uchwały nr LI/683/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 listopada 2022 r. *w sprawie udzielenia pomocy humanitarnej Obwodowi Chmielnickiemu w Ukrainie*;
- uchwały nr LI/684/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 listopada 2022 r. *w sprawie udzielenia pomocy humanitarnej Obwodowi Dniepropietrowskiemu w Ukrainie*;
- uchwały nr LI/685/2022 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 listopada 2022 r. *w sprawie udzielenia pomocy humanitarnej Obwodowi Donieckiemu w Ukrainie*;
- uchwały nr LI/686/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 listopada 2022 r. *w sprawie udzielenia pomocy humanitarnej Obwodowi Żytomierskiemu w Ukrainie*.

Należy także wskazać, że od Szpitala Uniwersyteckiego nr 2 im. dr. Jana Biziela w Bydgoszczy został pozyskany używany sprzęt diagnostyczny, który został przekazany do Obwodu Chmielnickiego.

4.6. Organizacja i współorganizacja konwojów do Ukrainy

W ramach działań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy Samorząd Województwa zorganizował lub był współorganizatorem 67 transportów do Ukrainy, przy czym pierwszy transport dotarł już 13 marca 2022 r. Konwoje trafiły między innymi do: Kijowa, Bachmutu, Chersonia, Chmielnickiego, Czernichowa, Lwowa, Żytomierza, Łucka, Winnicy, Równego, Kukhari, Krzemieńca (Obw. Tarnopolski), Czerniowców, Zaporoża, Miżhirji (Obw. Zakarpacki). Wsparcie dotarło również na linię frontu, a odbiorcą była armia Ukrainy. Wśród przekazanych produktów znalazły się między innymi: artykuły higieniczne, żywność, odzież, kalosze, lekarstwa, materiały opatrunkowe, śpiwory, koce, baterie, latarki, agregaty prądotwórcze, materace, hełmy strażackie, pościel.

Rys. 5. Przykładowe miejsca konwojów do Ukrainy, zorganizowanych lub współorganizowanych przez Samorząd Województwa.

4.7. Działania edukacyjne

KUJAWSKO-POMORSKA SZKOŁA INTERNETOWA

Chcąc umożliwić ukraińskim dzieciom i młodzieży kontynuowanie nauki oraz wesprzeć w poznawaniu regionu, uruchomiono zajęcia w Kujawsko-Pomorskiej Szkole Internetowej, prowadzone w języku ukraińskim. Zajęcia obejmowały m.in. lekcje języka polskiego, angielskiego, matematyki, informatyki, plastyki, edukacji regionalnej, kultury polskiej i ukraińskiej. Uczniowie mogli skorzystać także ze wsparcia psychologicznego.

Dla realizacji zadania powołano specjalny zespół, który rozpoczął swoją pracę od poszukiwania nauczycieli, posiadających kwalifikacje zawodowe i językowe (nauczycieli dodatkowo przeszkolono z wystąpień przed kamerą i z prawa autorskiego). Także o techniczne aspekty tego przedsięwzięcia zadbały jednostki podległe Samorządowi Województwa. Lekcje nagrywano, ale także prowadzono transmisje na żywo ze studia umieszczonego w Bibliotece Pedagogicznej w Toruniu przy ulicy Dąbrowskiego 4. Pierwsza transmisja i nagrania odbyły się 8 marca 2022 r. a ostatnie w dniu 30 czerwca 2022 r. Wszystkie lekcje zostały zrejestrowane i zarchiwizowane na YouTube: Kujawsko-Pomorska e-Szkoła oraz na portalu Edupolis.pl, dzięki czemu można było do nich wracać także poza godzinami emisji.

Na przestrzeni 4 miesięcy w studiu Kujawsko-Pomorskiej Szkole Internetowej pracowało 12 nauczycieli. Wyemitowano 300 lekcji, co przełożyło się na 100 godzin nagrań. Do końca grudnia 2022 r. odnotowano: 44 503 „wejścia" na You Tube i 43 600 „wejść" na Faceboku. Zadanie sfinansowano z budżetu Województwa.

Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa, fot. Szymon Zdziebło

WSPARCIE UDZIELONE PRZEZ JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

W działania edukacyjne skierowane do obywateli Ukrainy włączyły się także jednostki organizacyjne Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Poniżej zaprezentowano przykładowe zadania zrealizowane w 2022 r.

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Bydgoszczy im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy:

- dokonano zakupu zbiorów bibliotecznych, ułatwiających naukę języka polskiego jako obcego (53 egz. książek) oraz nauki języka ukraińskiego (16 egz. podręczników i materiałów dydaktycznych);
- sporządzono i zamieszczono na stronie internetowej biblioteki zestawienie bibliograficzne, zawierające 63 pozycje książek, dotyczących nauczania języka polskiego jako obcego;
- zaktualizowano katalog elektroniczny Integro, zawierający informację o zasobach biblioteki w sieci, by umożliwić wybór języka ukraińskiego jako języka nawigacji;
- zorganizowano seminarium online pt. „Kontynuacje, zmiany, innowacje, czyli co słychać w bibliotece szkolnej?" dla nauczycieli bibliotekarzy z województwa kujawsko-pomorskiego, podczas którego zaprezentowano m.in. dobre praktyki „Jak biblioteki szkolne pomagają Ukrainie" oraz poruszano zagadnienia edukacji międzykulturowej.

Zadania zostały sfinansowane z budżetu Biblioteki.

Biblioteka Pedagogiczna im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu:

- zorganizowano kiermasz taniej książki „Pomagamy Ukrainie" (25-29 kwietnia 2022 r.), z którego cały dochód przeznaczono na pomoc uchodźcom z Ukrainy, wydarzenie zostało zorganizowane przez bibliotekę we współpracy z fundacją Emic z Torunia;
- utworzono podstronę internetową „Informacje o działaniach na rzecz pomocy Ukrainie/Інформація для громадян України" na stronie internetowej biblioteki. Celem tego zadania było zaspokojenie bieżących potrzeb informacyjnych, napływających do naszego kraju obywateli Ukrainy, a także chcących udzielić im pomocy Polaków (w tym nauczycieli, poszerzających swoje kompetencje, związane m.in. z koniecznością nauczania ukraińskich dzieci i młodzieży w polskich szkołach);
- utworzono Kolekcję Ukraina na stronie internetowej wakelet.com. W ramach kolekcji zostały zaprezentowane wybrane pozycje z księgozbioru biblioteki: książki dotyczące nauczania uchodźców i dzieci z doświadczeniem traumy, nauki języka polskiego dla obcokrajowców, a także utwory ukraińskich pisarzy i poetów, literatura faktu i reportaże. Zebrano wyselekcjonowany i stale aktualizowany zbiór linków do stron internetowych, zawierających m.in.: materiały edukacyjne dla nauczycieli: scenariusze lekcji, wskazówki, jak rozmawiać z dziećmi i młodzieżą na temat wojny i fake newsów. Udostępniono linki do podręczników i bezpłatnych kursów do nauki języka polskiego oraz ukraińskiego, darmowych książek w języku ukraińskim oraz literatury faktu w języku polskim. Zebrano i udostępniono informacje o bezpłatnej pomocy psychologicznej i prawnej oraz linki do materiałów dla najmłodszych: kolorowanek, kreatywnych zabaw, książek i innych. Kolekcja powstała w celu zaspokojenia bieżących potrzeb informacyjnych, napływających do naszego kraju obywateli Ukrainy, a także chcących udzielić im pomocy Polaków (w tym nauczycieli, poszerzających swoje kompetencje, związane m.in. z koniecznością nauczania ukraińskich dzieci i młodzieży w polskich szkołach).

Zadania zostały sfinansowane z budżetu biblioteki.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska:

- zorganizowano 6 spotkań o charakterze terapeutycznym i edukacyjnym dla dzieci i dorosłych mieszkańców Ukrainy w okresie od 1 maja do 30 listopada 2022 r. (liczba uczestników: 80 osób);
- zorganizowano 9 spotkań plenerowych o charakterze integracyjnym pn. „Wakacyjne wtorki na trawie", w okresie od 1 lipca do 31 sierpnia 2022 r. (liczba uczestników: 104 osoby);
- zorganizowano zajęcia edukacyjne, obejmujące naukę podstaw języka polskiego dla 40 osób, tj. młodzieży i dorosłych obywateli Ukrainy;
- zorganizowano zajęcia edukacyjne dla małych dzieci z Ukrainy w formie czytania ukraińskich bajek z tłumaczeniem wybranych słów na język polski.

Zadanie zostało sfinansowane z budżetu Województwa.

Medyczno-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Toruniu:

- nauczyciele i słuchacze kierunku kształcenia terapeuta zajęciowy przeprowadzili warsztaty rękodzielnicze dla dzieci i ich matek z Ukrainy (marzec – czerwiec 2022 r.);
- zorganizowano wsparcie psychologiczne oraz zindywidualizowano proces nauczania w szczególności dla osób przybyłych z Ukrainy, mających trudności w posługiwaniu się językiem polskim (czerwiec – grudzień 2022 r.).

Zadania zostały sfinansowane z budżetu Centrum.

Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu:

- zorganizowano 17 szkoleń dla 742 nauczycieli. Celem zajęć edukacyjnych było wsparcie nauczycieli w realizacji zadań opiekuńczych i edukacyjnych wraz z pojawieniem się dzieci i uczniów z Ukrainy w polskich placówkach oświatowych po wybuchu wojny w Ukrainie. Szkolenia dotyczyły m.in.: nauczania dzieci i młodzieży posługujących się językiem ukraińskim i rosyjskim, nauczania języka polskiego jako języka obcego, pracy z uczniem z Ukrainy zarówno w sferze wychowawczo-opiekuńczej jak i edukacyjnej.

Zadanie zostało sfinansowane z budżetu Centrum.

Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy:

- przygotowano filmowe materiały edukacyjne na kanale placówki na platformie YouTube (nagranie słuchowiska „Nie jest tak, że już się nie boję", podcastu w ramach Dźwiękowego Vademecum Dyrektora na temat zasad przyjmowania dzieci z zagranicy);

- zorganizowano spotkanie zespołu konsultacyjno-doradczego dla dyrektorów wszystkich typów placówek oświatowych w celu praktycznego czytania prawa i interpretowania dokumentów związanych z przyjmowaniem dzieci uchodźców;
- przekazywano materiały dotyczące uchodźców, pomocy uchodźcom, migracji;
- organizowano spotkania dotyczące nauczania języka polskiego jako języka obcego, metod pracy z uczniem z Ukrainy, analizowano ukraińską podstawę programową.

Zadania były realizowane w ramach bieżących działań Centrum.

Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku:
- zorganizowano zajęcia w pracowni przyrodniczej PASCO dla 40 uczniów ze szkół podstawowych z Ukrainy, których celem była integracja z polskim otoczeniem, umożliwienie zdobycia nowych doświadczeń językowych w zakresie komunikacji w języku polskim (maj 2022 r.);
- zorganizowano sobotnie, otwarte zajęcia biblioteczne dla młodzieży ukraińskiej w wieku 6-15 lat (46 uczniów), mające na celu pomoc w przyswojeniu języka polskiego poprzez gry i zabawy (maj – czerwiec 2022 r.);
- zorganizowano seminaria dla 101 nauczycieli: „Jak przyjąć uczniów z Ukrainy w naszych szkołach?", „Uczeń z doświadczeniem migracji w szkole", „Kijów miasto sprzed wojny" (marzec, kwiecień, listopad 2022 roku).

Zadanie zostało sfinansowane ze środków Centrum.

Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Toruniu:
- zatrudniono 2 pracowników z Ukrainy (przyjęto panie na stanowiska pomocy nauczyciela – do pomocy przy dzieciach w oddziałach przedszkolnych i do opieki nad uczennicą z Ukrainy, kwiecień – grudzień 2022 r.);
- przyjęto 6 niepełnosprawnych uczniów z Ukrainy (wrzesień – grudzień 2022 r.).

Zbiórka stanowiła inicjatywę własną pracowników Ośrodka, natomiast pozostałe zadania zostały sfinansowane z budżetu Województwa.

Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braile'a w Bydgoszczy:
- zorganizowano warunki do realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki przez uczniów z Ukrainy (w II semestrze roku szkolnego 2021/22 (3 uczniów), w I semestrze roku szkolnego 2022/23 (3 uczniów).

Zadanie zostało sfinansowane z Fundusz Pomocy.

Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabosłyszącej i Niesłyszącej w Bydgoszczy:
- zorganizowano zajęcia z języka polskiego dla uczniów z Ukrainy.

Zadanie zostało sfinansowane z Funduszu Pomocy.

Zespół Szkół nr 33 Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekle Chorej w Bydgoszczy:
- dzieci ukraińskie, które przebywały na leczeniu w szpitalach, zostały objęte działaniami i uczestniczyły w projektach, skierowanych do wszystkich uczniów szkoły.

Zadanie zostało sfinansowane z budżetu Zespołu Szkół.

Zespół Szkół Specjalnych nr 1 w Ciechocinku:
- objęto opieką wychowawczą dzieci z Ukrainy, przebywające na leczeniu na oddziałach dziecięcych Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Włocławku.

Zadanie zostało sfinansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

INNE DZIAŁANIA

Samorząd Województwa dofinansował także inne działania edukacyjne prowadzone na rzecz obywateli Ukrainy jak:
- organizacja obozu języka polskiego dla dzieci i młodzieży – uchodźców wojennych z Ukrainy, prowadzonego przez nauczycieli X Liceum Ogólnokształcącego w Toruniu, mającego na celu m.in. integrację społeczną i stworzenie warunków do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, w terminie od 27 czerwca do 15 lipca 2022 r. na terenie Zespołu Szkół nr 10 w Toruniu. W obozie wzięło udział 120 uczestników oraz 10 członków kadry dydaktyczno-opiekuńczej. Zadanie zrealizowało Stowarzyszenie Przyjaciół X LO i Gimnazjum nr 11 w Toruniu;

- zakup i dystrybucję słowników ukraińsko-polskich oraz rozmówek ukraińsko-polskich dla obywateli Ukrainy, przebywających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego przez Caritas Diecezji Bydgoskiej (łącznie 2 000 szt.);
- zapewnienie obsługi organizacyjno-logistycznej szkolenia dla 12 nauczycieli z Ukrainy (8-9 kwietnia 2022 r.) przez Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku sp. z o.o.

4.8. Organizacja zajęć kulturalno-rekreacyjnych oraz wydarzeń wspierających obywateli Ukrainy

Wydarzenia kulturalne i rekreacyjne, organizowane lub współorganizowane przez Samorząd Województwa (zarówno przez Urząd Marszałkowski jak i instytucje kultury Województwa Kujawsko-Pomorskiego), wzbogacone zostały o wsparcie obywateli Ukrainy. Odpowiednie informacje zamieszczane były na plakatach i ulotkach, poprzez angażowanie animatorów posługujących się językiem ukraińskim, zaproszono zespoły oraz przedstawicieli kultury ukraińskiej do współpracy i występów. Organizowano także wydarzenia stricte dedykowane szeroko rozumianej pomocy Ukrainie.

Wśród organizowanych wydarzeń znalazły się:
- koncert „Kujawsko-pomorskie razem dla Ukrainy" w Toruniu (6 marca 2022 r.), który został zorganizowany jako symbol wsparcia dla walczących o wolność Ukraińców. Artyści, m.in. polsko-ukraińska grupa muzyczna Hanna, Mariusz Lubomski, Łukasz Zagrobelny, Sara Pach i Michał Hajduczenia z zespołem oraz wykonawcy muzyki klasycznej, wystąpili charytatywnie. W wydarzeniu wzięło udział około 1 tys. osób. Gospodarzem koncertu był Marszałek Województwa Piotr Całbecki;
- wystawa fotograficzna pt. „Kijów miasto sprzed wojny", prezentująca 24 fotografie, ukazujące Kijów z lat 2009-2010, podpisane języku polskim i ukraińskim. Wystawa gościła w gmachu Urzędu Marszałkowskiego (25 kwietnia – 8 maja 2022 r.), Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu (9-30 maja 2022 r.) i Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku (14-30 listopada 2022 r.) W przygotowanie wystawy byli zaangażowani Państwo Marek i Jadwiga Czarneccy, którzy zdigitalizowali fotografie przy wsparciu finansowym z budżetu Województwa;
- wystawa wirtualna, eksponująca 100 fotografii Kijowa na portalu: http://www.virtualgallery.forphotography.eu/aktualne-wystawy/kijow-miasto-sprzed-wojny. Dodatkowo można było obejrzeć rozmowę z kijowianką, która zmuszona była uciekać z miasta i mieszka obecnie w Toruniu. Prace opatrzone zostały podpisami w języku polskim i ukraińskim. Teksty opracowane zostały przez uchodźczynię z Kijowa. Zaletą galerii był nieograniczony dostęp do wystawy przez 24 godziny na dobę przez 7 dni w tygodniu w dowolnym miejscu w Polsce jak i poza jej granicami (marzec 2022 r.);
- projekt „Klucze do domu", w ramach którego zorganizowano warsztaty plastyczne (3 szkoły podstawowe – 6 klas), konkurs plastyczny (7 przedszkoli, 17 szkół podstawowych, 600 prac), wystawę oraz performance (uczestniczki i uczestnicy – osoby, które znalazły tymczasowe schronienie w Toruniu i w regionie – zawieszały klucze od swoich ukraińskich domów na wielkiej tablicy w formie schematycznej mapy Ukrainy w miejscu, z którego wyjechały, dołączając kartkę z nazwą miejscowości). Hasłem przewodnim projektu był „dom", który symbolizuje bezpieczeństwo, rodzinę i miłość, dom, który wielu mieszkańców Ukrainy utraciło z dniem rozpoczęcia działań wojennych przez Rosję. Organizatorem zadania była Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu oraz Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury w Toruniu. Projekt sfinansowano z budżetu Województwa;
- zwiedzanie w języku ukraińskim, które zostało zorganizowane w kilku miastach regionu w ramach jednej z największych w Polsce imprez promujących turystykę regionalną – wydarzenia „Akcja pn. Eskapada. Poznaj swój region z przewodnikiem" (VIII edycja, 23-24 kwietnia 2022 r.) Akcja polegała na stworzeniu atrakcyjnej oferty spędzenia wolnego czasu poprzez zwiedzanie z przewodnikiem ciekawych zakątków Kujaw i Pomorza (w Bydgoszczy, Toruniu, Inowrocławiu, Brześciu Kujawskim, Solcu Kujawskim). Akcja realizowana jest cyklicznie, jednakże w 2022 r. w związku z pomocą obywatelom Ukrainy przygotowano także zwiedzanie dla mieszkańców Ukrainy, przebywających w województwie. Koordynatorem akcji był Urząd Marszałkowski, a jego partnerami: Samorząd Przewodników Turystycznych Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna, a także organizacje pozarządowe, samorządy, instytucje oraz przedsiębiorstwa z terenu całego regionu. Zadanie było finansowane z budżetu Województwa;
- obóz integracyjno-językowy dla dzieci i młodzieży z Ukrainy, który został zorganizowany przez nauczycieli X Liceum Ogólnokształcącego w Toruniu przy wsparciu finansowym z budżetu Województwa w terminie 27 czerwca – 15 lipca 2022 r.

W działania na rzecz pomocy uchodźcom z Ukrainy zaangażowały się również parki krajobrazowe z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, które organizowały różne zajęcia i wydarzenia, mające na celu pokazanie regionu i zbudowanie więzi z mieszkańcami województwa oraz stanowiły formę odpoczynku i regeneracji po trudnych wydarzeniach:

- Brodnicki Park Krajobrazowy – pracownicy parku przeprowadzili dla obywateli Ukrainy 3 warsztaty edukacyjne nt. parku i województwa kujawsko-pomorskiego, 5 wycieczek po okolicach miejsca, w którym zamieszkali (Ośrodka Edukacji Ekologicznej „Miętowy Gaj") – zwiedzano Brodnicę, Jabłonowo Pomorskie, teren Brodnickiego Parku Krajobrazowego. Przygotowano piknik z okazji Dnia Dziecka oraz spotkanie związane z wymianą doświadczeń kulinarnych. Zadanie było finansowane z Funduszu Pomocy;
- Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy – pracownicy parku przeprowadzili 10 integracyjnych warsztatów przyrodniczych w Ośrodku Edukacji Ekologicznej w Rudzie oraz na ścieżce dydaktycznej dla grup przedszkolnych oraz klas I-VI Zespołu Szkół w Górznie, do których uczęszczały dzieci i młodzież ukraińska (marzec – listopad 2022 r.) Zadanie było finansowane ze środków własnych parku,
- Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy – pracownicy parku wspólnie z pracownikami Urzędu Miasta w Kowalu w pracowni dydaktycznej parku zorganizowali zajęcia edukacyjne, mające charakter integracyjnych spotkań z gośćmi z Ukrainy wraz z przygotowanym poczęstunkiem w formie grilla – 24 kwietnia i 7 maja 2022 r., łącznie dla 125 osób. Zadanie zostało sfinansowane przez Urząd Miasta w Kowalu;
- Krajeński Park Krajobrazowy – podczas Wojewódzkich Obchodów Dnia Dziecka w Toruniu (31 maja 2022 r.) zorganizowane zostało stoisko Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, w ramach którego przeprowadzano konkursy przyrodnicze dla dzieci oraz prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjno-promocyjnych. Stoisko parku odwiedziło około 500 dzieci w tym ok. 100 obywateli z Ukrainy. Każde dziecko odwiedzające stoisko otrzymało upominek z logo parku oraz Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Dla dzieci z Ukrainy przygotowano dodatkowo karty do rozwiązywania zadań konkursowych w języku ukraińskim, co znacznie ułatwiało komunikację z pracownikami parku. Zadanie było finansowane ze środków własnych parku;
- Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą – przeprowadził na swoim terenie szereg inicjatyw, skierowanych do uchodźców z Ukrainy, zamieszkujących tymczasowo w gminie Świecie. Zajęcia miały na celu pomóc im zaadaptować się w nowych warunkach i wspierać w tej trudnej sytuacji. Zorganizowano szereg wydarzeń kulinarnych w okolicy Świąt Wielkanocnych (np. Wielkanoc polsko-ukraińska w Grucznie: wydarzenie promujące wzajemne poznawanie polskich i ukraińskich zwyczajów z okazji Świąt Wielkanocnych), zajęcia kulinarne (warsztaty z kiszenia pomidorów: Ukraińcy prezentowali lokalnym mieszkańcom technikę konserwowania pomidorów), wydarzenia promujące kulturę sadowniczą i tradycje ogrodnicze, wydarzenia promujące region, a także działania związane z czynną ochroną przyrody. Zadania realizował Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą, uchodźcy z Ukrainy tymczasowo zamieszkujący tereny parku, Towarzystwo Przyjaciół Dolnej Wisły, Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich im. Marii Skłodowskiej-Curie w Grudziądzu, Urząd Miejski w Grudziądzu, Urząd Gminy Grudziądz, Centrum Dziedzictwa Kulinarnego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Instytut Rybactwa Śródlądowego, Muzeum Etnograficzne w Toruniu. Zadania były finansowane ze środków własnych parku, Towarzystwa Przyjaciół Dolnej Wisły, Zespołu Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich w Grudziądzu, Urzędu Miejskiego w Grudziądzu.

Ponadto zostały zakupione i wydane publikacje oraz przekazane gadżety dla dzieci:

- wydano karty edukacyjne w formie rozmówek inicjujących pierwszy kontakt pomiędzy dziećmi z Polski i Ukrainy (karty posiadały również zapis fonetyczny wyrażeń). Ich zadaniem była pomoc w przełamaniu bariery językowej uchodźców pochodzących z Ukrainy;
- książeczka „Margoty Kot – Opowieść o wędrownym ptaku", która została wydana w języku polsko-ukraińskim i posłużyła za pomoc psychologiczną dzieciom uciekającym przed wojną w Ukrainie (nakład: 1 000 szt., kwiecień 2022 r.). Publikację dystrybuowano m.in. w trzech punktach informacyjno-doradczych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Zadanie zostało sfinansowane z budżetu Województwa;
- książeczka „Tu jest super! Tu jest historia!", która została wydana w formie folderu, przetłumaczona na język ukraiński i przeznaczona dla dzieci w wieku 5-10 lat (nakład: 2 000 szt.). Publikacja była przekazywana w okresie przedwakacyjnym poprzez punkty informacyjne dla uchodźców, rozdawana w przedszkolach i szkołach, do których zapisane zostały dzieci, podczas wydarzeń, których organizatorem lub partnerem było Województwo. Dzięki temu obywatele Ukrainy mogli poznać region, w którym zmuszeni zostali znaleźć swój tymczasowy dom. Zadanie zostało sfinansowane z budżetu Województwa;
- książeczka „Bajki na cały tydzień" autorstwa Józefa Herolda, która została wydana w języku ukraińskim i posłużyła za pomoc psychologiczną dzieciom uciekającym przed wojną w Ukrainie (nakład: 500 szt., wrzesień

2022 r.). Publikacje dystrybuowano m.in. w trzech punktach informacyjno-doradczych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Zadanie zostało sfinansowane z budżetu Województwa;
- kolorowanka „Gęsiego", która została wydana w języku ukraińskim, dzięki czemu uchodźcy z Ukrainy mogli poznać nasz region, jego tradycje i świadomie uczestniczyć w wydarzeniach odbywających się w ramach kampanii „Kujawsko-Pomorska Gęsina na św. Marcina" (nakład: 4 000 szt., grudzień 2022 r.). Zadanie zostało sfinansowane z budżetu Województwa.

Do najczęstszych form realizowanych przez wojewódzkie instytucje kultury należały: warsztaty, spotkania, zajęcia integracyjno-rekreacyjne połączone z nauką języka polskiego, polskiej kultury i historii. Do przykładowych działań i inicjatyw wojewódzkich instytucji kultury kierowanych do społeczności ukraińskiej należały:
- przygotowanie „Koncertu dla Ukrainy", który odbył się 18 marca 2022 r., w wykonaniu Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Pomorskiej pod batutą Mykoły Diadiury, szefa – dyrygenta orkiestry pochodzącego z Ukrainy (75% wpływów ze sprzedanych biletów zostało przekazanych dla fundacji Emic, wspierającej uchodźców z Ukrainy, przekazano także bezpłatne wejściówki obywatelom z Ukrainy). Organizatorem wydarzenia była Filharmonia Pomorska w Bydgoszczy. Na koncert przyszło 720 słuchaczy;
- udostępnienie puli darmowych biletów na przedstawienia i koncerty organizowane w Operze Nova, Filharmonii Pomorskiej i Galerii Sztuki „Wozownia" w Toruniu dla obywateli Ukrainy, goszczących w regionie;
- przygotowanie i wystawienie premierowego przedstawienia pt. „Życie na wypadek wojny" w ramach XXVI Międzynarodowego Festiwalu Kontakt, w którym zagrały aktorki i artystki z Ukrainy, przebywające na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Spektakl został zaprezentowany podczas bydgoskich festiwali – „Ukraina Przeczytana" i „Prapremier" oraz Międzynarodowego Festiwalu Teatralnego Boska Komedia w Krakowie. Organizatorem wydarzenia był Teatr im. W. Horzycy wspólnie z Teatrem Polskim i Miejskim Centrum Kultury w Bydgoszczy;
- organizacja spotkań o charakterze terapeutycznym i edukacyjnym dla dzieci i dorosłych mieszkańców Ukrainy, których celem było wsparcie i pomoc w przezwyciężeniu wojennej traumy oraz nauka języka polskiego. Organizatorem spotkań była Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu. Ze spotkań skorzystało 446 osób. Zajęcia zostały sfinansowane z budżetu Województwa;
- realizacja projektu „Biblioteka dla wszystkich. Różni. Równi. Ważni", który miał na celu pomagać bibliotekom wspierającym dzieci i młodzież z Ukrainy w kontynuacji nauki w ukraińskiej szkole online, adaptacji do polskiej szkoły, korzystaniu z różnych form zajęć rozwojowych w bibliotekach oraz nauce języka polskiego i integracji ze społecznościami w Polsce. Projekt zakładał również wsparcie dorosłych opiekunów ukraińskich dzieci. Młodzież pochodząca z Ukrainy wzięła udział wraz z polskimi rówieśnikami w wielu w zajęciach z edukacji czytelniczej i medialnej, uczestniczyła w zajęciach plastycznych, muzycznych, językowych, z grami planszowymi i zajęciach z programowania robotów Photon. Zadanie było realizowane przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (środki finansowe z fundacji Save the Children International) wspólnie z filią nr 12 Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej – Książnica Kopernikańska w Toruniu;
- zorganizowano centrum kontaktu z bliskimi. W Bibliotece Głównej Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy oraz filiach osiedlowych obywatele Ukrainy mogli nieodpłatnie korzystać z komputerów z dostępem do Internetu i klawiaturą z ukraińskimi znakami oraz innych sprzętów umożliwiających kontakt z bliskimi;
- przygotowano 3 wystawy prac plastycznych dzieci i młodzieży z Ukrainy. Prace młodych ludzi z Kijowa, Charkowa, Doniecka, Lwowa, Chersonia, Odessy i z wielu innych, także mniejszych ukraińskich miast, można było obejrzeć w Urzędzie Marszałkowskim, Galerii i Ośrodku Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu oraz w plenerze. Organizatorem wydarzenia była Galeria i Ośrodek Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu;
- prowadzono warsztaty teatralne i rękodzielnicze w ośrodkach dla uchodźców. Zadanie realizowali instruktorzy Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy. W spotkaniach uczestniczyło 50 osób.

Z oferty edukacyjno-kulturalnej przygotowanej przez wojewódzkie biblioteki skorzystało: w Książnicy Kopernikańskiej – 579 osób, w bibliotece bydgoskiej – 601 osób, w trzech muzeach[21] – 200 osób.

Ponadto z budżetu Województwa zostały wsparte także następujące przedsięwzięcia:
- organizacja Dnia Dziecka w dniu 31 maja 2022 r., mającego na celu integrację dzieci i młodzieży polskich i ukraińskich, przygotowana przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży w Toruniu (uczestniczyło 400 dzieci i młodzieży polskiej i ukraińskiej, w tym 100 dzieci i młodzieży z Ukrainy);
- przygotowanie i przeprowadzenie wydarzenia pt. Kujawsko-Pomorskie Dni Integracji z Ukrainą, którego celem była integracja dzieci i młodzieży polskich i ukraińskich (5-18 grudnia 2022 r.) Przedsięwzięcie polegało

[21] Muzeum Archeologiczne w Biskupinie, Muzeum Etnograficzne w Toruniu, Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku

na zorganizowaniu 5 warsztatów dla 100 dzieci i młodzieży z Ukrainy oraz zorganizowanie wydarzenia sportowego dla 600 osób przez Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży w Toruniu;
- organizacja festynu integracyjnego dla uchodźców z Ukrainy oraz mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego w formie pikników w okresie od sierpnia do września 2022 r. przez Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku Sp. z o. o. Podczas wydarzenia wydano 2 000 potraw ukraińskich.

Warto także wskazać, że Zarząd Województwa w dniu 6 lipca 2022 r. podjął uchwałę nr 26/1023/22 w sprawie trybu postępowania o udzielenie dotacji, sposobu jej rozliczania oraz sposobu kontroli wykonania zadania publicznego, zleconego organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w celu zapewnienia pomocy obywatelom Ukrainy z pominięciem otwartego konkursu ofert. Na realizację wsparcia w oparciu o art. 11a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przeznaczona została kwota w wysokości 500 000,00 zł. Środki te przeksięgowano do departamentów merytorycznych, zgodnie z ich wnioskami o udzielenie pomocy na zadania w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy, w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, tj.:

- ogłoszono nabór ofert na realizację zadania publicznego pn. „Z kulturą dla Ukrainy – integracja społeczna i stworzenie warunków do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym obywateli Ukrainy”[22]. W naborze 9 podmiotów otrzymało dotację:
  - Stowarzyszenie Kulturalny Port na realizację zadania pn. „Wiatr w żagle – zajęcia twórcze dla Ukraińców”;
  - Fundacja „International League" na realizację zadania pn. „Społeczność toruńska dla osób uchodźczych z Ukrainy”;
  - Fundacja Akademia Rozwoju Anny Kruszyk na realizację zadania pn. „Poznajmy się!”;
  - Stowarzyszenie Miasto Kultury na realizację zadania pn. „Z kulturą dla Ukrainy”;
  - Fundacja „Nowe Pokolenie” w Hołdzie Janowi Pawłowi II na realizację zadania pn. Projekt „Zrozummy się!";
  - Fundacja Studio M6 na realizację zadania pn. „Kultura”;
  - Fundacja Kosmos na realizację zadania pn. „Fotoday Toruń”;
  - Fundacja Platon im. Kuby Rumińskiego na realizację zadania pn. „Spotkanie z Jamalą – ukraińską wokalistką i zwyciężczynią Eurowizji 2016”;
  - „Dobra dla Dobra" na realizację zadania pn. „Mikołajkowe Warsztaty Piernikowe”.

  Z oferty kulturalnej przygotowanej przez organizacje pozarządowe, w ramach ww. naboru, skorzystało łącznie 465 osób. Na zadanie przeznaczono z budżetu Województwa środki w wysokości 200 000,00 zł, a rozdysponowano kwotę w wysokości 142 031,23 zł;

- ogłoszono nabór ofert na realizację zadań mających na celu udzielenie pomocy obywatelom Ukrainy pn. „Zapewnienie treningów i szkolenia sportowego zawodniczek i zawodników z Ukrainy”[23], celem zapewnienia/ podtrzymania cyklu szkolenia sportowego, zapewnienia trenerów sportowych i zapewnienia bezpieczeństwa, w tym komfortu psychicznego. W naborze 15 podmiotów otrzymało dotację:
  - Klub Sportowy "Gwiazda" Bydgoszcz;
  - Toruński Klub Kolarski "Pacific";
  - Autonomiczna Ludowa Kolarska Sekcja "STAL" Grudziądz;
  - Klub Sportowy „Lider” Włocławek;
  - Stowarzyszenie "Nowy Świt" Górzno;
  - Stowarzyszenie „KS OLENDER” Wielka Nieszawka;
  - MZKS "Orlęta" Aleksandrów Kujawski;
  - BKS Sparta Brodnica;
  - MKS „Sokoły” Toruń;
  - KK „Astoria” Bydgoszcz;
  - Międzyszkolny Klub Sportowy „Axel”;
  - Inowrocławski Klub Kyokushin;
  - Klub Koszykarski Astoria Bydgoszcz Spółka Akcyjna;
  - Włocławskie Towarzystwo Wioślarskie;
  - Uczniowski Klub Sportowy "Tarpany" w Gąsawie.

[22] Uchwała nr 39/1548/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 4 października 2022 r. w sprawie ogłoszenia naboru ofert na realizację zadania publicznego pn. „Z kulturą dla Ukrainy – integracja społeczna i stworzenie warunków do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym obywateli Ukrainy”.

[23] Uchwała nr 39/1547/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 4 października 2022 r. w sprawie ogłoszenia naboru ofert w trybie pozakonkursowym na realizację zadań mających na celu udzielenie pomocy obywatelom Ukrainy pn. „Zapewnienie treningów i szkolenia sportowego zawodniczek i zawodników z Ukrainy”.

Na zadanie przeznaczono z budżetu Województwa środki w wysokości 300 000,00 zł, a rozdysponowano kwotę w wysokości 262 401,45 zł.

4.9. Wsparcie przylotu ukraińskich samolotów i ich załóg do województwa

Lotnisko Bydgoszcz przyjęło 11 ukraińskich statków powietrznych z załogą liczącą 55 osób, ewakuowanych z terytorium Ukrainy. Samoloty w okresie 25 lutego – 6 września 2022 r. stacjonowały na terenie Portu Lotniczego Bydgoszcz S. A. Zgodnie z decyzją wydaną przez Urząd Lotnictwa Cywilnego, ww. operacjom lotniczym został nadany status HUM – loty o charakterze humanitarnym.

Spółka podjęła wszelkie czynności dotyczące obsługi przylatujących statków powietrznych, zabezpieczenia mienia ukraińskiego, a także zapewnienia opieki konsula, tłumacza oraz cateringu. Zadanie było finansowane ze środków własnych lotniska oraz środków Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy.

4.10. Inne formy pomocy

W ramach działań komunikacyjnych utworzone zostały:
- strona internetowa www.ukraina.kujawsko-pomorskie.pl będąca specjalnym serwisem informacyjnym, zawierającym wszelkie informacje i komunikaty niezbędne dla sprawnej integracji społecznej, zawodowej, administracyjnej i kulturalnej, istotne dla obywateli Ukrainy, przebywających w regionie (zadanie sfinansowano z budżetu Województwa;
- grupa „Kujawsko-Pomorskie razem dla Ukrainy" na platformie Facebook. Grupa ta zbierała w jednym miejscu informacje o pomocy kierowanej do uchodźców z Ukrainy, koordynowanej przez Urząd Marszałkowski oraz instytucje i mieszkańców regionu.

Decyzją Zarządu Województwa od 26 lutego do 31 sierpnia 2022 r. obywatele Ukrainy (dzieci i młodzież do ukończenia 18 roku życia, kobiety w każdym wieku, mężczyźni powyżej 60 roku życia, mężczyźni w wieku od 18 do 60 lat z niepełnosprawnością lub o ograniczonej sprawności ruchowej) mogli skorzystać z bezpłatnych przejazdów pociągami na wszystkich liniach kolejowych na terenie województwa, w ramach regionalnego transportu publicznego organizowanego przez Województwo Kujawsko-Pomorskie. Z bezpłatnego transportu skorzystało 39 506 osób. Zadanie zostało sfinansowane z Funduszu Pomocy.[24]

STOWARZYSZENIE „SALUTARIS"

We wsparcie obywateli Ukrainy zaangażowało się także Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Salutaris". Podjęta współpraca jest inicjatywą Samorządu Województwa i samorządów lokalnych już od 2012 r. Stanowi wyraz solidaryzmu i wzajemnego wsparcia w obliczu pojawiających się zagrożeń, mających charakter uzupełniający działania rządowe w tym zakresie. Formy i metody działania stowarzyszenia ulegają systematycznemu doskonaleniu m.in. pod wpływem otoczenia, czego dowodem była konieczność podjęcia akcji pomocowej na rzecz uchodźców z Ukrainy poprzez działania organizacyjne i wsparcie finansowe. W ramach zadania z budżetu Województwa pn. „Fundusz Solidarnościowy – Stowarzyszenie Salutaris" zwiększono dwukrotnie składkę członkowską wnoszoną przez Województwo (o 300 i 400 tys. zł), która została wykorzystana na:
- zakup i transport kontenerów z przeznaczeniem na działania pomocowe dla uchodźców;
- zakup kompletów masek (maska + pochłaniacz) dla strażaków ze Lwowa;
- remont i konserwacje domków holenderskich z przeznaczeniem dla uchodźców;
- montaż i podłączenie do infrastruktury technicznej domków holenderskich z przeznaczeniem dla uchodźców;
- koszty transportu darów do Ukrainy;
- koszty prac techniczno-organizacyjnych, związanych z przygotowaniem do transportu oraz porządkowaniem.

Stowarzyszenie prowadziło także zbiórkę rzeczową i finansową na portalu zbiórek publicznych, realizowanych pod nadzorem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Dzięki tej pracy udało się pozyskać sprzęty medyczne w postaci aparatów elektrochirurgicznych, ssaków chirurgicznych, materacy grzewczych. Ponadto utworzono i zapewniono obsługę językową punktów informacyjno-doradczych we Włocławku, Toruniu

[24] W związku z art. 8 ustawy z 23 marca 2022 r. o szczególnych regulacjach w zakresie transportu i gospodarki morskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy (Dz. U. z 2022 r., poz. 684, z późn. zm.).

i Bydgoszczy. Dodatkowo jak co roku członkowie stowarzyszenia chętnie organizowali spotkania, by omówić aktualne problemy i wymienić się doświadczeniami oraz „dobrymi praktykami". Od kwietnia 2022 r. tematyka spotkań została zdominowana sytuacją w Ukrainie i organizacją pomocy dla uchodźców z Ukrainy, którzy zdecydowali się zostać lub przetrwać trudny dla siebie czas na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Współpracujące samorządy wymieniały się doświadczeniami wynikającymi z procesu udzielonej pomocy goszczonym na swoim terenie obywateli ukraińskich.

4.11. Wykaz bieżących zadań, których realizacja została opóźniona, zawieszona i/lub zaniechana z powodu realizacji działań w związku z wybuchem wojny w Ukrainie, w tym na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy

DEPARTAMENT INFRASTRUKTURY DROGOWEJ

Niżej wymienione zadania zostały opóźnione w związku z przerwaniem łańcuchów dostaw, wzrostem kosztów oraz ograniczeniem zasobów ludzkich:

- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 548 Stolno-Wąbrzeźno od km 0+005 do km 29+619 z wyłączeniem węzła autostradowego w m. Lisewo od km 14+144 do km 15+146 dla części 1 etap I od km 0+005 -14+144;
- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 548 Stolno-Wąbrzeźno od km 0+005 do km 29+619 z wyłączeniem węzła autostradowego w m. Lisewo od km 14+144 do km 15+146: część 2 – etap II od km 15+146 do km 29+619;
- ograniczenie emisji spalin poprzez rozbudowę sieci dróg rowerowych, znajdujących się w *Koncepcji rozwoju systemu transportu Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego* dla: części nr 1 – Nawra – Kończewice – Chełmża – Zalesie – Kiełbasin – Mlewo – Mlewiec – Srebrniki – Sierakowo w ciągu dróg wojewódzkich nr: 551, 649, 554;
- ograniczenie emisji spalin poprzez rozbudowę sieci dróg rowerowych, znajdujących się w *Koncepcji rozwoju systemu transportu Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego* dla: części nr 2 – Złotoria – Nowa Wieś – Lubicz Górny w ciągu drogi wojewódzkiej nr 657;
- ograniczenie emisji spalin poprzez rozbudowę sieci dróg rowerowych, znajdujących się w *Koncepcji rozwoju systemu transportu Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego* dla: części nr 3 – Toruń – Mała Nieszawka – Wielka Nieszawka – Cierpice w ciągu drogi wojewódzkiej nr 273;
- prace projektowe i roboty drogowe w systemie „zaprojektuj i wybuduj" dla zadania pn.: Przebudowa wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kujawski – Izbica Kujawska – Koło od km 0+000 do km 29+023. Etap I od km 1+100 do km 7+762;
- prace projektowe i roboty drogowe w trybie „zaprojektuj i wybuduj" dla zadania pn.: Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kujawski – Izbica Kujawska – Koło od km 0+000 do km 29+023 – Budowa obwodnicy m. Lubraniec;
- prace projektowe i roboty drogowe w systemie „zaprojektuj i wybuduj" dla zadania pn.: Przebudowa wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 254 Brzoza – Łabiszyn – Barcin – Mogilno – Wylatowo (odcinek Brzoza – Barcin). Odcinek I od km 0+069 do km 13+280;
- prace projektowe i roboty drogowe w trybie „zaprojektuj i wybuduj" dla zadania pn.: Przebudowa wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 254 Brzoza – Łabiszyn – Barcin – Mogilno – Wylatowo (odcinek Brzoza – Barcin) Odcinek II od km 13+280 do km 22+400;
- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 551 Strzyżawa – Dąbrowa Chełmińska – Unisław – Wybcz – Chełmża – Wąbrzeźno na odcinku od km 17+515 do km 22+550;
- prace projektowe i roboty drogowe w systemie „zaprojektuj i wybuduj": dla zadania pn.: Przebudowa wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 563 Rypin – Żuromin – Mława od km 2+475 do km 16+656. Etap I – Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 563 na odcinku Rypin – Stępowo od km 2+475 do km 10+100;
- prace projektowe i roboty drogowe w systemie „zaprojektuj i wybuduj" dla zadania pn.: Przebudowa wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 563 Rypin – Żuromin – Mława od km 2+475 do km 16+656. Etap II – Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 563 na odcinku Stępowo – granica województwa od km 10+100 do km 16+656.

DEPARTAMENT PROMOCJI

W ramach kampanii w liniach lotniczych w maju 2021 r. podpisano umowę z konsorcjum TARR S. A. oraz Ryanair na działania promocyjne, obejmujące między innymi zamieszczenie reklamy na kadłubach 2 samolotów, prowadzenie działań w social mediach i mailingu do subskrybentów, a także promocję w materiałach promocyjnych, tworzonych przez Ryanair. Działania prowadzone były zgodnie z harmonogramem bez większych utrudnień. Jednak wybuch wojny w Ukrainie spowodował brak możliwości realizacji umowy do Kijowa.

Po konsultacjach między konsorcjum a Urzędem Marszałkowskim została zmieniona destynacja, by w pełni realizowany był zakres umowy.

PORT LOTNICZY BYDGOSZCZ S.A.

Zawieszono połączenie lotnicze z Kijowem oraz zaniechano dalszych działań, związanych z rozwojem siatki połączeń o kierunki ukraińskie.

BRODNICKI PARK KRAJOBRAZOWY

- Częściowo zaniechane zostało prowadzenie monitoringu przyrodniczego obszaru Brodnickiego Parku Krajobrazowego.
- Nie odbyły się dwudniowe zajęcia z edukacji ekologicznej w 2022 r.
- Opóźniona została realizacja bieżących zadań administracyjnych.

UZDROWISKO CIECHOCINEK S.A.

Opóźniona została realizacja projektu „Modernizacja i rozbudowa infrastruktury zespołu tężni w Ciechocinku", wdrażanego przez Uzdrowisko Ciechocinek S.A. Powodem było ogólne wydłużenie łańcucha dostaw, także tarniny podlegającej wymianie, w dużym stopniu pozyskiwanej z Ukrainy oraz utrudnionym dostępem do materiałów budowlanych.

BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA IM. GEN. BRYG. PROF. ELŻBIETY ZAWACKIEJ W TORUNIU

Biblioteka Pedagogiczna im. gen. Bryg. Prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu udostępniła salę wystawową Kujawsko-Pomorskiej Szkole Internetowej Urzędu Marszałkowskiego. W efekcie biblioteka zrezygnowała z wystaw i z niektórych wydarzeń stacjonarnych, które były zaplanowane na 2022 r.

PAŁAC LUBOSTROŃ

Pałac Lubostroń odwołał organizację XIX Festiwal „Muzyka w świetle księżyca" w Pałacu w Lubostroniu, który był planowany na 29-31 lipca 2022 r., mając na względzie potrzebę udzielania pomocy obywatelom Ukrainy.

4.12. Monitoring liczby obywateli Ukrainy

Samorząd Województwa prowadził stały monitoring liczby obywateli, którym nadano numer PESEL w poszczególnych gminach naszego regionu. Na podstawie danych udostępnionych przez Ministerstwo Cyfryzacji w okresie od marca do grudnia 2022 r. numer PESEL w naszym województwie nadano 48 759 obywatelom Ukrainy.

W odpowiedzi na zapotrzebowanie partnerów instytucjonalnych Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu wspólnie z powiatowymi urzędami pracy przygotowywał informacje dotyczące obywateli Ukrainy na regionalnym rynku pracy. Informacje opracowywane były zgodnie z zapotrzebowaniem – początkowo w cyklu dziennym, tygodniowym, a ostatecznie miesięcznym i przekazywane m.in. Zarządowi Województwa, departamentom Urzędu Marszałkowskiego i jednostkom samorządu województwa, Kujawsko-Pomorskiemu Urzędowi Wojewódzkiemu w Bydgoszczy oraz innym interesariuszom. Pracownicy WUP w Toruniu uczestniczyli również w audycjach radiowych i programach telewizyjnych, odnośnie sytuacji na regionalnym rynku pracy w kontekście napływu obywateli Ukrainy. Zadanie było realizowane ze środków własnych WUP w Toruniu.

Rys. 6. Liczba nadanych numerów PESEL obywatelom Ukrainy w poszczególnych miesiącach w okresie marzec – grudzień 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Cyfryzacji.

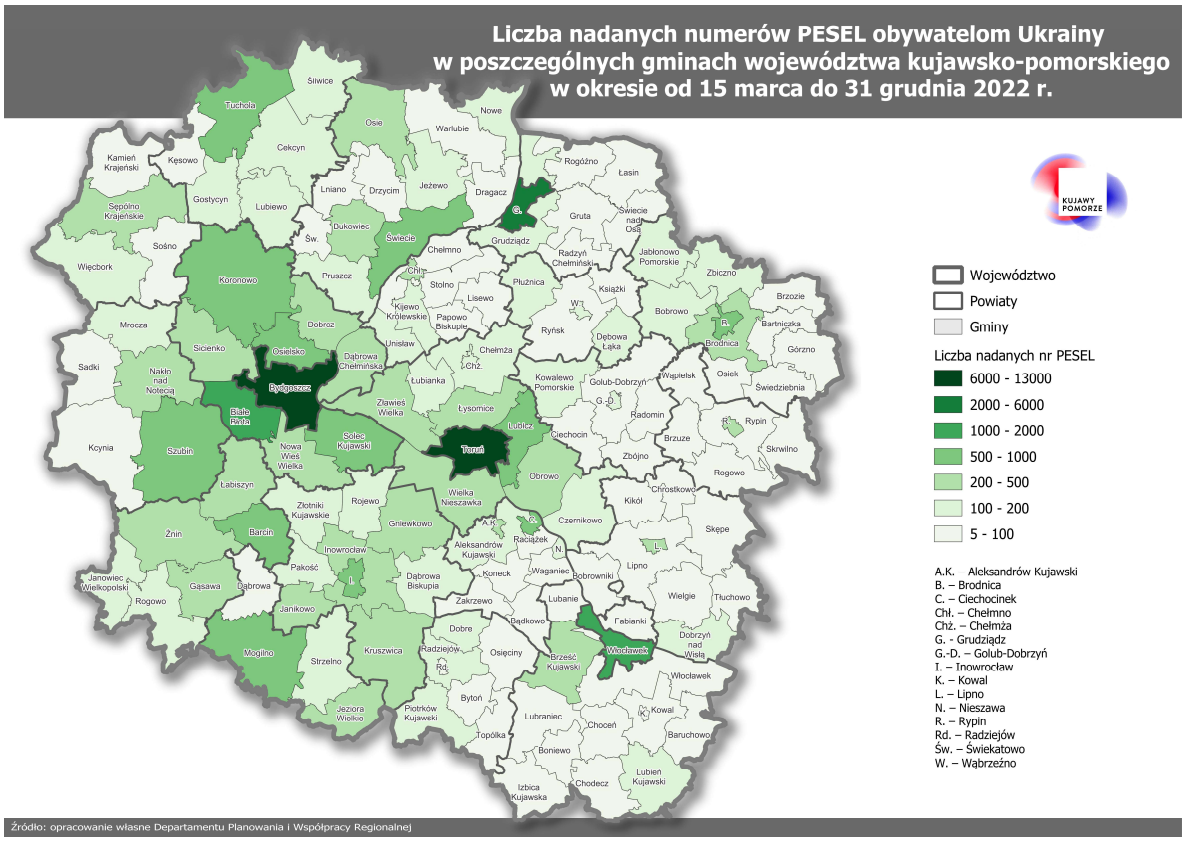

Rys. 7. Liczba nadanych numerów PESEL obywatelom Ukrainy w poszczególnych gminach województwa kujawsko-pomorskiego w okresie marzec – grudzień 2022 r.

5. Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu

5.1 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Skuteczna edukacja

Uwaga – w niniejszym rozdziale przedstawiono informacje na temat realizowanych zadań, projektów, działalności instytucji, podjętych inicjatyw oraz odnotowanych efektów i osiągnięć w obszarze celu głównego „Skuteczna edukacja". Informacje na temat działań na rzecz rozwoju infrastruktury służącej realizacji tego celu zostały zamieszczone w rozdziale „5.4 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Dostępna przestrzeń i czyste środowisko". Natomiast informacje z realizacji działań w związku z wybuchem wojny w Ukrainie w zakresie skutecznej edukacji przedstawiono w rozdziale „4 Aktywność Zarządu Województwa na rzecz Ukrainy w 2022 r."

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w obszarze edukacji w 2022 r.:

- **ponad 1 500** stypendiów dla uczniów w ramach marszałkowskich projektów edukacyjnych (współfinansowanych z *RPO WK-P 2014-2020* oraz budżetu Województwa);
- utworzenie **Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji i Innowacji w Toruniu**;
- **I miejsce** (w kategorii: województwa) za **Kujawsko-Pomorską Szkołę Internetową** w ramach konkursu „**Innowacyjny Samorząd 2022**".

Samorząd Województwa wykonuje zadania oświatowe w zakresie edukacji publicznej poprzez zapewnienie kształcenia, wychowania i opieki, w tym kształcenia specjalnego oraz profilaktyki społecznej w szkołach, placówkach doskonalenia nauczycieli oraz kolegiach pracowników służb społecznych. **Do zadań własnych województwa w zakresie edukacji należy zakładanie oraz prowadzenie publicznych zakładów kształcenia i placówek doskonalenia nauczycieli, bibliotek pedagogicznych oraz szkół o znaczeniu regionalnym lub ponadregionalnym**.

Samorząd Województwa jest organem prowadzącym dla **13 placówek oświatowych**:

- Biblioteki Pedagogicznej im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu;
- Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy (dalej KPCEN w Bydgoszczy);
- Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu (dalej KPCEN w Toruniu);
- Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku (dalej KPCEN we Włocławku);
- Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kształcenia Zawodowego w Bydgoszczy (dalej KPCKZ w Bydgoszczy);
- Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Toruniu (dalej KPSOSW w Toruniu);
- Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille'a w Bydgoszczy (dalej K-P SOSW nr 1 w Bydgoszczy);
- Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. gen. Stanisława Maczka w Bydgoszczy (dalej K-P SOSW nr 2 w Bydgoszczy);
- Medyczno-Społecznego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Toruniu (dalej M-SCKZiU w Toruniu);
- Medyczno-Społecznego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Inowrocławiu (dalej M-SCKZiU w Inowrocławiu);
- Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy;
- Zespołu Szkół nr 33 Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekle Chorej w Bydgoszczy (dalej Zespół Szkół nr 33 w Bydgoszczy);
- Zespołu Szkół Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekle Chorych i Niepełnosprawnych nr 1 w Ciechocinku (dalej Zespół Szkół nr 1 w Ciechocinku).

Samorząd Województwa zobowiązany jest do prowadzenia inwestycji mających na celu zapewnienie jak najlepszego funkcjonowania placówek, dla których jest organem prowadzącym. W 2022 roku Zarząd Województwa wspierał rozwój nadzorowanych jednostek oświatowych poprzez różnorodne działania mające na celu zapewnienie jak najwyższej jakości i sprawności prowadzonych działalności. W ramach prowadzonych inwestycji realizowano kilka dużych projektów o charakterze infrastrukturalnym. Kontynuowano realizację największych inwestycji pod względem wkładu finansowego oraz zakresu prac remontowo-budowlanych w ramach 3 Ośrodków Szkolno-Wychowawczych: KPSOSW w Toruniu, K-P SOSW nr 1 w Bydgoszczy oraz K-P SOSW nr 2 w Bydgoszczy.

Samorząd Województwa, poza inwestycjami infrastrukturalnymi, realizuje działania na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu w zakresie skutecznej edukacji poprzez:

- podnoszenie jakości kształcenia i wychowania na wszystkich etapach edukacji, poprzez wsparcie skutecznego kształcenia uczniów, w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami;
- zapewnianie wysokiej jakości kształcenia zawodowego, poprzez podnoszenie kluczowych kompetencji uczniów oraz doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie doradztwa zawodowego;
- wspieranie rozwoju wybitnie uzdolnionych uczniów, poprzez dedykowane programy stypendialne;
- kształtowanie środowiska edukacyjnego oraz wsparcie rozwoju innowacyjnej edukacji, poprzez wprowadzanie nowoczesnych metod nauczania oraz upowszechnienie formy zdalnej i hybrydowej na poziomie edukacji wszystkich szkół i placówek;
- wspieranie szkolnictwa wyższego na terenie województwa dla wzmacniania konkurencyjności gospodarki.

Na mocy uchwały nr XXXV/505/21 Sejmiku Województwa z dnia 30 sierpnia 2021 roku powołano Kujawsko-Pomorską Radę Oświatową, działającą przy Sejmiku Województwa. Działanie Kujawsko-Pomorskiej Rady Oświatowej wpisuje się w zadania Samorządu Województwa, gdzie jednym z głównych celów jest rozwój skutecznej edukacji, podniesienie jakości kształcenia i wychowania, edukacja dla gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach, kształtowanie środowiska edukacyjnego oraz rozwój szkolnictwa wyższego. W 2022 roku odbyły się 3 posiedzenia Rady:

- 22 marca 2022 r. odbyło się pierwsze posiedzenie Rady Oświatowej, podczas której poruszono następujące tematy: pomoc dla dzieci z Ukrainy przebywających na terenie województwa, fundusze europejskie na edukację w nowej perspektywie finansowej, działania systemowe dotyczące kierowania dzieci i młodzież na leczenie uzdrowiskowe oraz poparcie projektu obywatelskiego "Psycholog w każdej szkole";
- 26 maja 2022 r. - posiedzenie Rady Oświatowej, gdzie głównym tematem obrad był projekt *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3 2021+);*
- 10 października 2022 r. - posiedzenie Rady Oświatowej, podczas której omówiono zagadnienia związane z identyfikacją wyzwań regionalnej polityki edukacyjnej począwszy od edukacji przedszkolnej poprzez kształcenie ogólne, zawodowe i edukację trwająca przez całe życie, aż po rozwijanie kompetencji nauczycieli i sprawne zarządzanie oświatą. Przedstawiono także kierunki rozwoju kształcenia oraz projekty kluczowe, dzięki którym możliwe będzie osiągnięcie zakładanych celów.

Dla wsparcia rozwoju innowacyjnej edukacji Samorząd Województwa na mocy uchwały nr LII/711/22 z dnia 19 grudnia 2022 r. podjął decyzję o utworzeniu instytucji kultury[25] pn. **Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji i Innowacji w Toruniu**. Istotą koncepcji merytorycznej i organizacyjnej powstałego Centrum jest połączenie koncepcji instytucji zajmującej się popularyzowaniem, edukowaniem i promowaniem innowacji oraz kreowaniem mechanizmów wzmacniających rozwój oparty na lokalnych wyróżnikach reprezentatywnych dla dziedzictwa kulturalno-edukacyjnego regionu, ze szczególnym uwzględnieniem astronomii. Przedmiotem działania instytucji jest utworzenie bazy dla nowych ofert edukacyjnych, kulturalnych i artystycznych popularyzujących osiągnięcia w zakresie tychże dziedzin, wspieranie szkół i placówek szkoleniowych w procesie dydaktycznym, promocja nowych technologii, jak również współczesnej myśli naukowej i dorobku kulturowego. W skład Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji i Innowacji w Toruniu wchodzić będą 4 oddziały:

- Centrum Edukacji Astronomicznej w Toruniu;
- Centrum Kultury i Edukacji „Energia Inowrocławia" w Inowrocławiu;
- Centrum Kultury i Edukacji „Energia Włocławka" we Włocławku;
- Centrum Kultury i Edukacji „Młyn Energii" w Grudziądzu.

W ramach działalności oddziałów w Grudziądzu, Inowrocławiu i Włocławku, planuje się stworzyć swego rodzaju **„ścieżkę edukacyjno-kulturalną"**, równie ważną co i wyjątkową w skali regionu, jak i kraju. Miejsca te, tworzyć będą konstelacje, szczególnie ważne dla regionu, których cechami wspólnymi będzie łatwy dostęp do nowoczesnych, innowacyjnych instytucji oraz praktycznego przekazywania wiedzy i rozwijania pasji.

W 2022 roku Samorząd Województwa zakończył realizację projektu pn. **„Przygotowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej na potrzeby utworzenia „Młyna energii" w Grudziądzu"**. W ramach realizowanych zadań opracowano kompleksową dokumentację projektowo-kosztorysową oraz uzyskano prawomocną decyzję pozwolenia na budowę i na wykonanie adaptacji budynku Młyna Górnego w Grudziądzu na oddział Centrum Kultury i Edukacji „Młyn Energii" - placówki doświadczalnej w formie nowoczesnego laboratorium nauk ścisłych,

[25] będącą formalnie instytucją kultury, lecz działającą w obszarze edukacji.

wspierającego edukację szkolną (na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym) oraz kształcenie zawodowe, w tym kształcenie ustawiczne, a także rozwijającej kompetencje nauczycieli. Projekt został współfinansowany ze środków *RPO WK-P 2014-2020*.

W ramach prowadzonych działań przez Samorząd Województwa, w roku 2022, kontynuowano wspieranie wybitnie uzdolnionej młodzieży uczęszczającej do szkół na terenie województwa, poprzez realizację **programów stypendialnych** w ramach **3 marszałkowskich projektów edukacyjnych** współfinansowanych ze środków *RPO WK-P 2014-2020*:

- **„Humaniści na start!"** – projekt skierowany do uczniów szczególnie uzdolnionych w zakresie przedmiotów humanistycznych. Celem projektu jest poprawa warunków ich rozwoju w zakresie kompetencji kluczowych, zapewnienie wysokiego standardu zindywidualizowanego nauczania, zwiększenie jakości kształcenia i motywacji uczniów, poprawa możliwości rozwoju kształcenia w ramach dodatkowych kursów i zajęć dodatkowych. Stypendia skierowane są do uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych oraz liceów ogólnokształcących, którzy uzyskali dobre oceny w zakresie przedmiotów humanistycznych oraz osiągnęli sukcesy w konkursach przedmiotowych i olimpiadach. W roku 2022, **400 uczniów** otrzymało stypendia, w tym 65 stypendystów ze szkół podstawowych oraz 335 stypendystów liceów ogólnokształcących;
- **„Prymus Pomorza i Kujaw"** – projekt stypendialny skierowany do uczniów klas VII-VIII szkół podstawowych, liceów, techników lub szkół branżowych, znajdujących się na terenie województwa, z wyłączeniem szkół dla dorosłych. Celem projektu jest zapewnienie wsparcia finansowego dla uzdolnionych w zakresie przedmiotów przyrodniczych, informatycznych, języków obcych, matematyki i przedsiębiorczości. Regulamin przyznawania stypendium na dany rok szkolny określa wysokość wsparcia od 2 do 5 tys. zł rocznie. Stypendium jest przyznawane na okres jednego roku szkolnego, a Stypendysta w okresie otrzymywania wsparcia, podlega opiece dydaktycznej prowadzonej przez nauczyciela zatrudnionego w szkole lub przez pedagoga szkolnego. Obowiązkiem stypendysty jest realizacja założeń indywidualnego planu rozwoju. W roku 2022, **548 uczniów** otrzymało stypendia, w tym 202 stypendystów ze szkół podstawowych i 346 stypendystów ze szkół ponadpodstawowych;

Wystąpienie Członka Zarządu Województwa Sławomira Kopyścia podczas gali wręczenia stypendiów w ramach projektu „Prymus Pomorza i Kujaw", fot. Mikołaj Kuras

- **„Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza II" –** projekt skierowany do uczniów szczególnie uzdolnionych w zakresie przedmiotów zawodowych. Celem projektu jest indywidualizacja procesu nauczania uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe. Program adresowany jest do uczniów klas II i wyższych techników oraz szkół branżowych w regionie. Uczniowie otrzymują stypendia na okres 10 miesięcy, maksymalna łączna kwota wsparcia to 5 000 zł (wysokość zależy od pozycji ucznia na liście rankingowej oraz rodzaju szkoły, w jakiej uczeń pobiera naukę). W roku 2022, **500 uczniów** otrzymało stypendium, w tym 350 stypendystów z techników oraz 150 stypendystów ze szkół branżowych I stopnia.

Ponadto, w roku szkolnym 2021/2022, Zarząd Województwa przyznał **73 stypendia** w wysokości 300 zł na okres dziesięciu miesięcy, uczniom dziennych liceów i techników prowadzonych przez powiaty z terenu województwa. Stypendia przyznawane są uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej osiągającym bardzo dobre wyniki w nauce. Zasady przyznawania stypendiów określa uchwała nr XLIV/664/06 Sejmiku Województwa z dnia 13 marca 2006 r. (z późn. zm.).

W kontekście podnoszenia jakości kształcenia, Zarząd Województwa w roku 2022 realizował zadania w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych i umiejętności cyfrowych uczniów, doskonalenia kompetencji nauczycieli oraz rozwoju doradztwa zawodowego, poprzez następujące projekty współfinansowane ze środków *RPO WK-P 2014-2020*:

- „**Eksperci w swojej branży**" - głównym celem projektu jest zwiększenie szans na zatrudnienie uczniów szkół zawodowych. Projekt realizowany jest przez Województwo Kujawsko-Pomorskie w partnerstwie z KPSOSW w Toruniu. W roku 2022:
  - zrealizowano część zajęć dla uczniów rozwijających kompetencje kluczowe;
  - zorganizowano część zajęć pozalekcyjnych oraz zajęcia pozaszkolne dla uczniów, w tym wyjazd na targi fryzjerskie, szkolenie fryzjerskie oraz I turę warsztatów w Akademii Kulinarnej w Toruniu;
  - przeprowadzono szkolenie fryzjerskie i szkolenie z kuchni molekularnej dla nauczycieli;
- **„Region Nauk Ścisłych II – edukacja przyszłości"** – głównym celem projektu jest utworzenie na terenie województwa kompleksowego systemu pracy z uczniem zdolnym i stworzenie innowacyjnych metod pracy z uczniami osiągającymi niezadowalające wyniki w nauce z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i językowych w celu wyrównania szans edukacyjnych młodzieży. Projekt realizowany przez Województwo Kujawsko-Pomorskiego w partnerstwie z Gminą Miasta Brodnica, Gminą Miasta Włocławek, Gminą Barcin, Powiatem: Golubsko-Dobrzyńskim, Grudziądzkim oraz Tucholskim. Do końca 2022 roku, w ramach projektu:
  - wyposażono **13 szkół i placówek** oświaty w sprzęt TIK (100% wartości docelowej);
  - w **13 szkołach** doposażono pracownie przedmiotowe (100% wartości docelowej);
  - **1 135 uczniów** objęto wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych (docelowo 1 170);
  - **854 uczniów** nabyło kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczenia programu (docelowo 996);
- **„Mistrz zawodu – moja pełnosprawność na rynku pracy"**[17] – w ramach projektu została stworzona nowa oferta edukacyjna dostosowana do potrzeb rynku pracy. Uczniowie wzięli udział w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego oraz zdobyli dodatkowe uprawnienia zwiększające szanse na rynku pracy. Wsparcie było również skierowane do nauczycieli. Zrealizowano 15 szkoleń dla opiekunów stażu z ramienia zakładu pracy dot. poznania specyfiki funkcjonowania osób niewidomych i słabowidzących prowadzonych przez perypatologów i specjalistów, terapeutów pracujących w K-P SOSW nr 1 w Bydgoszczy. Ponadto w ramach projektu zorganizowano zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, zajęcia przygotowujące do matury, zajęcia przygotowujące do egzaminów zawodowych w zawodzie: ślusarz, kelner, teleinformatyk oraz mechanik monter maszyn i urządzeń, zorganizowano warsztaty kompetencji kluczowych z zakresu języka angielskiego zawodowego oraz warsztaty kompetencji uniwersalnych na rynku pracy. Projekt został zrealizowany przez Województwo Kujawsko-Pomorskie w partnerstwie z K-P SOSW nr 1 w Bydgoszczy. W wyniku realizacji projektu:
  - objęto **35 osób** szkoleniami/doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych;
  - wsparto **40 nauczycieli** kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu;
  - wsparto **50 uczniów** niewidomych i słabowidzących w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych;
  - wsparto **50 uczniów** uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy;
- **„Niebo nad Astrobazami – rozwijamy kompetencje kluczowe uczniów"** – głównym celem projektu jest zbudowanie na terenie województwa kompleksowego systemu pracy z uczniem zdolnym i stworzenie innowacyjnych metod pracy z uczniami szkół zlokalizowanych wokół sieci Astrobaz. Docelowo, w ramach projektu 1 400 uczniów (ze szkół podstawowych i liceów) zostanie objętych wsparciem, a w 16 szkołach zostaną stworzone warunki do nauczania opartego na metodzie eksperymentu. W efekcie realizacji projektu nastąpi również podniesienie kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli w zakresie metod indywidualnej pracy z uczniem z wykorzystaniem metod tzw. eksperymentu naukowego. Projekt realizowany jest przez Województwo Kujawsko-Pomorskiego w partnerstwie z Miastem i Gminą Dobrzyń nad Wisłą, Gminą Miasta Rypin, Gminą: Gniewkowo, Gostycyn, Unisław, Kruszwica, Zławieś Wielka, Powiatem: Golubsko-Dobrzyńskim, Brodnickim, Radziejowskim, Inowrocławskim, Świeckim oraz Żnińskim. Do końca roku 2022 r. w ramach projektu:

- wsparto **35 nauczycieli** w programie (pierwotnie zakładano 28);
- objęto **13 nauczycieli** wsparciem w zakresie TIK (docelowo 28);
- objęto **815 osób** szkoleniami/doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych (pierwotnie zakładano 728);
- objęto **1 453 uczniów** wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych (pierwotnie zakładano 1 400);
- w **15 szkołach** doposażono pracownie przedmiotowe (pierwotnie zakładano 14);
- wyposażono **14 szkół i placówek** oświaty w sprzęt TIK (100% wartości docelowej);

- **„W Kujawsko-Pomorskiem Mówisz – masz – certyfikowane szkolenia językowe"** – projekt zakłada wsparcie w zakresie podniesienia kompetencji językowych 7 000 osób dorosłych. Główne zadania to szkolenia i kursy z zakresu języków obcych (angielski, niemiecki, francuski) dla osób w wieku 1865 lat, które z własnej inicjatywy są zainteresowane nabyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem umiejętności i kompetencji oraz jednocześnie należą do grup defaworyzowanych. Po zakończeniu kursu uczestnik otrzymuje certyfikat potwierdzający zdobycie określonego poziomu biegłości językowej (zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego). Projekt realizowany przez Województwo Kujawsko-Pomorskie w partnerstwie z Regionalnym Ośrodkiem Edukacji Ekologicznej w Przysieku oraz firmą Training House. Do końca roku 2022, w ramach projektu, kompetencje lub kwalifikacje nabyło:
  - **248 osób** z niepełnosprawnością (pierwotnie zakładano 210);
  - **1 064 osoby** o niskich kwalifikacjach (docelowo 1 554);
  - **3 220 osób** w wieku 25 lat i więcej (docelowo 4 060);
  - **1 111 osób** w wieku 50 lat i więcej (docelowo 1 554);
  - **kwalifikacje językowe** uzyskało **3 275** osób (docelowo 5 221);
- **„Zdobądź z nami doświadczenie to coś więcej niż uczenie**!" – którego głównym celem jest zwiększenie szans na zatrudnienie 50 uczniów K-P SOSW nr 2 w Bydgoszczy oraz podniesienie kwalifikacji 16 nauczycieli kształcenia zawodowego (pracowników Ośrodka). W ramach projektu zrealizowane są: zajęcia dodatkowe, kursy i szkolenia podnoszące efektywność kształcenia zawodowego, zorganizowane zostaną wyjazdy zawodoznawcze, warsztaty kompetencji kluczowych z języka angielskiego, przedsiębiorczości, technologii informatycznych, szkolenia dla nauczycieli przedmiotów zawodowych, staże uczniowskie organizowane we współpracy z otoczeniem gospodarczym. Ponadto, zaplanowano utworzenie Punktu Informacji Kariery i realizacji doradztwa edukacyjno-zawodowego, oraz zakup wyposażenia na potrzeby pracowni międzyszkolnych. Do końca 2022 r. w ramach projektu:
  - wsparto **31 uczniów** w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych;
  - utworzono nowe kierunki kształcenia dla zawodów: technik usług kosmetycznych, technik dentystyczny, technik ogrodnik i fryzjer;
- **„Przedszkolaki – debeściaki – edukacja przedszkolna i terapia dla dzieci z niepełnosprawnościami"**[26] – projekt realizowany przez Województwo Kujawsko-Pomorskie Którego głównym celem jest finansowanie bieżącej działalności nowoutworzonych miejsc wychowania przedszkolnego w KPSOSW w Toruniu. W ramach projektu prowadzone są dodatkowe zajęcia edukacyjne, terapia specjalistyczna oraz rehabilitacja 26 dzieci z niepełnosprawnościami. Ponadto przewiduje się, że 15 nauczycieli zostanie objętych wsparciem, dzięki czemu nabędą dodatkowe kwalifikacje lub kompetencje.

W roku 2022 Samorząd Województwa został **laureatem konkursu „Innowacyjny Samorząd 2022"** zyskując tytuł najbardziej innowacyjnego samorządu spośród województw. Konkurs „Innowacyjny Samorząd" jest projektem Serwisu Samorządowego PAP, w którym nagradzane są najbardziej innowacyjne gminy, miasta, powiaty oraz województwa. Celem konkursu jest promocja kreatywnych samorządów, które stanowią inspirację dla pozostałych jednostek terytorialnych do podejmowania działań na rzecz innowacyjności. Przedmiotem konkursu były przesłane przez samorządy opisy zrealizowanych projektów, a głównymi kryteriami oceny – nowatorstwo w skali kraju i rezultaty zastosowanych rozwiązań. Konkurs patronatem honorowym objął Mateusz Morawiecki Prezes Rady Ministrów. Ponadto patronami przedsięwzięcia było: Ministerstwo Rozwoju i Technologii, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz GovTech. W ramach edycji konkursu w 2022 roku zgłoszono łącznie 237 projektów w 6 kategoriach (64 – gminy miejskie, 51 - gminy wiejskie, 37 - gminy miejsko-wiejskie, 28 – duże miasta, 28 - powiaty, 28 – województwa), z czego nagrodzono 18 projektów i przyznano 49 wyróżnień**.** Najlepiej, w kategorii województwa, oceniono innowacyjną **Kujawsko-Pomorską Szkołę Internetową.**

[26] W rozdziale **5.4 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Dostępna przestrzeń i czyste środowisko** (podrozdział: **Infrastruktura rozwoju społecznego** - w części dot. inwestycji oświatowych) przedstawiono działania infrastrukturalne realizowane w ramach przedmiotowego projektu.

Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa rozpoczęła nadawanie w marcu 2020 r. Początkowo zajęcia adresowane były do ósmoklasistów i maturzystów, którzy byli w przededniu egzaminów. Bardzo szybko plan lekcji rozszerzył się o zajęcia dla uczniów pozostałych klas szkół podstawowych oraz szkół średnich. Zainteresowanie, z jakim spotkał się projekt sprawiło, że był on kontynuowany w trakcie wakacji - przez całe lato emitowano zajęcia o różnorodnej tematyce, rozwijające zainteresowania i poszerzające wiedzę o regionie. W 2022 roku, kontynuowano prowadzenie Kujawsko-pomorskiej e-Szkoły. Działania skupiały się głównie na umożliwieniu kontynuowania nauki oraz wsparciu uchodźców z Ukrainy w poznawaniu regionu. W podrozdziale 5.5.2 Technologie cyfrowe służące sprawnemu zarządzaniu opisano technologie cyfrowe służące edukacji w ramach KPSI.

W dniu 14 października 2022 r., w toruńskim Pałacu Dąbskich, odbyły się **Wojewódzkie Obchody Dnia Edukacji Narodowej**. W trakcie uroczystej gali wręczono nagrody oraz wyróżnienia pracownikom oświaty, w tym tytuł Kujawsko-Pomorskiego Lidera Edukacji oraz Nagrody Zarządu Województwa. W wydarzeniu udział wzięli m.in. Marszałek Województwa Piotr Całbecki, Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska, Członkowie Zarządu Województwa Aneta Jędrzejewska i Sławomir Kopyść, parlamentarzyści oraz przedstawiciele samorządów lokalnych.

Tradycyjnie już z okazji **Dnia Edukacji Narodowej**, uhonorowano pedagogów mających na koncie istotne zawodowe dokonania – nauczycieli aktywnych środowiskowo, zatrudnionych w placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Samorząd Województwa. W roku 2022 przyznano **28 Nagród Zarządu Województwa**:

- 2 pracownikom Biblioteki Pedagogicznej im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu;
- 2 pracownikom Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy;
- 2 pedagogom KPSOSW w Toruniu;
- 2 pedagogom K-P SOSW nr 1 w Bydgoszczy;
- 3 pedagogom K-P SOSW nr 2 w Bydgoszczy;
- 3 pedagogom KPCEN w Bydgoszczy;
- 2 pedagogom KPCEN w Toruniu;
- 2 pedagogom KPCEN we Włocławku;
- 2 pedagogom KPCKZ w Bydgoszczy;
- 2 pedagogom M-SCKZiU w Inowrocławiu;
- 2 pedagogom M-SCKZiU w Toruniu;
- 2 pedagogom Zespołu Szkół nr 33 w Bydgoszczy;
- 2 pedagogom Zespołu Szkół nr 1 w Ciechocinku.

Gala wręczenia nagród w ramach konkursu "Kujawsko-Pomorski Lider Edukacji" podczas Dnia Edukacji Narodowej, fot. Szymon Zdziebło

Ponadto w ramach **konkursu „Kujawsko-Pomorski Lider Edukacji"**, którego celem było uhonorowanie działalności nauczycieli, wychowawców oraz pozostałych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w placówkach

oświatowych na terenie województwa, którzy wspomagając wszechstronny rozwój intelektualny i psychofizyczny wychowanków, stosują innowacyjne rozwiązania edukacyjne i przyczyniają się do podnoszenia jakości kształcenia. W roku 2022 **tytuł „Kujawsko-Pomorskiego Lidera Edukacji"**[27] oraz nagrodę główną w wysokości 10 000 zł przyznano Pani Dorocie Joannie Tyburskiej – nauczycielowi z blisko trzydziestoletnim stażem pracy pedagogicznej, na co dzień uczącej języka angielskiego w dwóch placówkach: Zespole Szkół Przemysłu Spożywczego oraz w VIII Liceum Ogólnokształcącym w Toruniu. Ponadto, w ramach konkursu przyznano 17 równorzędnych wyróżnień oraz nagród pieniężnych w wysokości 5 000 zł każda.

XIV edycja Wojewódzkiego Konkursu im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej „Oni tworzyli naszą historię" - zorganizowany przez Samorząd Województwa przy współudziale Biblioteki Pedagogicznej im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu, Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy, Fundacji Generał Elżbiety Zawackiej, Archiwum i Muzeum Pomorskiego Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek w Toruniu. Ideą konkursu było upamiętnienie postaci prof. Elżbiety Zawackiej, rozbudzenie wśród młodzieży zainteresowania historią regionalną, a także wzmocnienie więzi międzypokoleniowych i krzewienie postaw patriotycznych. Patronką konkursu jest Elżbieta Zawacka, wybitna andragog, społeczniczka, generał Wojska Polskiego, żołnierz Armii Krajowej, powstaniec warszawski, emisariuszka komendanta głównego Związku Walki Zbrojnej do Sztabu Naczelnego Wodza w Londynie i jedyna kobieta wśród cichociemnych, a po wojnie więźniarka stalinizmu. Nagrodzona przez Sejmik Województwa - Odznaką Honorową za Zasługi dla Województwa.
W XIV edycji konkursu udział wzięło 75 uczestników, ich zadaniem było przygotowanie, pod opieką nauczyciela, pracy pisemnej na jeden z tematów: „O ludziach", „O wydarzeniach", „Album rodzinny", „Oblicza codzienności", „Udział i rola mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego we współczesnych wydarzeniach" lub „Pomoc Żydom udzielana przez Polaków podczas okupacji niemieckiej w trakcie II wojny światowej". Laureaci konkursu „Oni tworzyli naszą historię" otrzymali atrakcyjne nagrody rzeczowe (I miejsce – nagroda o wartości 1 700 zł, II miejsce – 1 300 zł, a za III miejsce –900 zł). Finalistów wyłoniono w dwóch grupach uczniów: z klas VII i VIII szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych (liceów, techników i szkół branżowych).

X edycja Wojewódzkiego Konkursu Astronomicznego dla uczniów – zorganizowany przez Zarząd Województwa przy współudziale Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty, Polskiego Towarzystwa Miłośników Astronomii, Polskiego Radia Pomorza i Kujaw oraz Miesięcznika Urania, w X edycji konkursu udział wzięło 48 uczestników. Rywalizacja konkursowa odbyła się w trzech kategoriach:

- indywidualne lub zespołowe (zespoły maksymalnie trzyosobowe) projekty badawcze obejmujące tematykę astronomiczną w kontekście naukowym, historycznym, kulturowym, artystycznym, fotograficznym;
- prace dziennikarskie promujące astronomię w naszym województwie (wywiady, podcasty, nagrania wideo, nagrania audio);
- indywidualna praca fotograficzna o tematyce „Człowiek i gwiazdy" (zdjęcia wykonane za pomocą smartfona).

W każdej kategorii wyłoniono finalistów w dwóch grupach: uczniów szkół podstawowych i uczniów szkół ponadpodstawowych. W finałowym etapie konkursu wyniki prac badawczych przed komisją konkursową prezentowało łącznie osiem zespołów (cztery ze szkół ponadpodstawowych i cztery ze szkół podstawowych).

Ponadto w roku 2022 realizowano działania w zakresie rozwoju skutecznej edukacji przez placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym jest Samorząd Województwa:
Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy:

- współredagowano Kujawsko-Pomorski Przegląd Oświatowy **„UczMy"** – w ramach prac pokryto koszty wydania 5 numerów czasopisma „UczMy" (łącznie wydano 6 500 egzemplarzy), które redagowane jest wspólnie z KPCEN w Toruniu oraz KPCEN we Włocławku;
- zorganizowano oraz współorganizowano następujące wydarzenia pod patronatem honorowym Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego:
  - **Kujawsko-Pomorskie Igrzyska Lekkoatletyczne dla Nauczycieli i Pracowników Oświaty** – 14.06.2022 r. na stadionie gminnym w Białych Błotach, udział w zawodach wzięło 137 uczestników;
  - konferencję **Ukraiński uczeń w polskim systemie edukacji. Jak pomóc nauczycielom tworzyć wielokulturowe środowisko uczenia się** - 22.04.2022 w Bibliotece Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, udział w konferencji wzięło 74 uczestników;
  - konferencję **Szwalbe. Kreator. Lider. Postać** – 24.03.2022 w placówce KPCEN w Bydgoszczy, udział w konferencji wzięło 202 uczestników. Współorganizatorami wydarzenia było Stowarzyszenie im. Andrzeja Szwalbego DZIEDZICTWO, Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy, Akademia Muzyczna im. Feliksa

[27] Zgodnie z Zarządzeniem nr 85/2022 Marszałka Województwa z dnia 4 października 2022 r.

Nowowiejskiego w Bydgoszczy, Filharmonia Pomorska im. I. J. Paderewskiego, Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy;

- **Wojewódzki Konkurs pn. Trzeci wymiar edukacji** - 16.02.2022 r. w placówce KPCEN w Bydgoszczy, którego celem była popularyzacja programu Laboratoria przyszłości, wymiana doświadczeń między nauczycielami i uczniami szkół, kształtowanie umiejętności modelowania obiektów 3D, prezentowanie przykładów wykorzystania druku 3D w otaczającej rzeczywistości oraz wyzwalanie aktywności twórczej nauczycieli i uczniów. Udział w konkursie wzięło 6 uczestników;
- wojewódzką konferencję **„Przyszłość kwalifikacji w sektorze nowoczesnych usług biznesowych"** – 25.10.2022 r. w sali Urzędu Wojewódzkiego. W konferencji wzięło udział 80 uczestników. Współorganizatorem wydarzenia była Sektorowa Rada ds. Kompetencji-Nowoczesne Usługi Biznesowe;
- **XIII edycję Kujawsko-Pomorskiego Festiwalu Projektów Edukacyjnych metodą WebQuest** – w festiwalu udział wzięło 5 szkół z terenu województwa. Współorganizatorami wydarzenia było KPCEN w Toruniu, KPCEN we Włocławku;
- nagrody i wyróżnienia przyznane pracownikom placówki:
  - Nagroda Ministra Edukacji Narodowej – 1 pracownik;
  - wyróżnienie w konkursie „Kujawsko – Pomorski Lider Edukacji" w 2022 r. – 1 pracownik.

Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu:

- współredagowano Kujawsko-Pomorski Przegląd Oświatowy **„UczMy"**;
- zorganizowano następujące wydarzenia:
  - wojewódzką konferencję **„Ocenianie wewnątrzszkolne osiągnięć edukacyjnych uczniów – rola oceniania kształtującego w budowaniu relacji"** – 23.03.2022 r. w formie zdalnej, udział w konferencji wzięło 115 nauczycieli;
  - **Dzień Bezpiecznego Internetu** – 08.02.2022 r. Webinar o zasięgu wojewódzkim. W ramach wydarzenia przeprowadzono szkolenie „Cyfrowe bezpieczeństwo" dla 16 uczestników;
  - **Code Week 2022 –** 19.10.2022 w formie zdalnej. W ramach Code Week odbyły się szkolenia: „Od programowania do robotyki" oraz „Zakodowany ruch". W wydarzeniu udział wzięło 44 uczestników;
  - **„Tydzień mózgu"** – marzec 2022 – udział w wydarzeniu wzięło 109 nauczycieli. W ramach „Tygodnia mózgu" odbyły się szkolenia poprowadzone przez nauczycieli-konsultantów placówki:
    - „Kiedy mózg chętnie się uczy języków obcych";
    - „Mózg dla ciekawskich";
    - „Programowanie blokowe sposobem na rozwój logicznego myślenia";
    - „Trudny świat nastolatka w kontekście wiedzy o mózgu";
- ponadto współorganizowano:
  - **XVIII Konferencję „Informatyka w Edukacji"** – 29-30.06.2022 r. w Wydziale Matematyki i Informatyki (UMK w Toruniu). W ramach konferencji Przedstawiciele placówki zrealizowali warsztaty pn. „Moduł BBC micro bit i MicroPython na lekcjach informatyki". Współorganizatorami wydarzenia był Kujawsko-Pomorski Oddział Polskiego Towarzystwa Informatycznego oraz Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu;
  - konferencję **„Kiedy działasz działaj z głową"** – 01.12.2022 r. Wydarzenie podsumowujące konkurs „Zdrowie psychiczne wyraź je artystycznie". W ramach konferencji przedstawiciel KPCEN w Toruniu brał udział w pracach komisji konkursowej oraz jako prelegent;
  - ogólnopolską, stacjonarną **konferencję Nauczycieli Przyrodników** – 9.09.2022 r., w konferencji udział wzięło 100 uczestników;
  - **Kujawsko-Pomorski Festiwal Projektów Edukacyjnych XII edycja** – 14.06.2022 r. Uroczystość wręczenia nagród laureatom odbyła się w Centrum Dialogu. W wydarzeniu udział wzięło 31 uczniów oraz 6 nauczycieli. Współorganizatorami festiwalu było KPCEN w Bydgoszczy i KPCEN we Włocławku. Festiwal został objęty patronatem honorowym Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego, Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty Marka Gralika oraz patronatem medialnym Polskiego Radia Pomorza i Kujaw;
  - konkurs na pracę pisemną **„Mój ojciec – dobrze być razem"** – 23.06.2022 w Urzędzie Marszałkowskim, odbyło się wręczenie nagród. Udział w konkursie wzięło 67 uczniów;
  - **VIII edycję projektu „Toruński Urząd dla młodzieży"** - w trakcie gali 26.04.2022 r. w Centrum Dialogu wręczono nagrody dla 4 zespołów oraz podziękowania i dyplomy dla uczniów, oraz nauczycieli zaangażowanych w realizację projektu. Udział w konkursie wzięło udział 27 uczniów oraz 4 nauczycieli. VIII edycja projektu została objęta patronatem honorowym Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego, Przewodniczącego Rady Miasta Torunia Marcina Czyżniewskiego oraz Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty Marka Gralika;

- wykład **„Od rozmowy o wartościach do postaw cenionych przez pracodawcę”** w ramach targów edukacyjnych – 29.10.2022 r. w Mogilnie. Udział w wydarzeniu wzięły 3 osoby. Współorganizatorem wykładu była Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Mogilnie.

Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku:

- współredagowano Kujawsko-Pomorski Przegląd Oświatowy **„UczMy”**;
- kontynuowano realizację projektu pn. **„Giganci Nauki Kujaw i Pomorza”**[20], którego głównym celem jest promocja zasłużonych postaci związanych z naszym regionem; kierowany do uczniów starszych klas szkół podstawowych oraz młodzieży ze szkół średnich. W ramach cyklu edukacyjnego „Giganci Nauki Kujaw i Pomorza” zorganizowano:
  - **Wojewódzki Konkursu na infografikę** – w ramach którego zgłoszono 38 prac uczniów klas VI-VIII szkół podstawowych oraz 26 prac uczniów szkół ponadpodstawowych;
  - **Wojewódzki Konkurs na grę edukacyjną online** – konkurs został realizowany za pośrednictwem Kujawsko-Pomorskiej Platformy Edukacyjnej Edupolis, we współpracy z Samorządem Województwa, Biblioteką Pedagogiczną w Toruniu oraz Biblioteką Pedagogiczną w Bydgoszczy;
- realizowano projekt pn. „**Giganci Medycyny Kujaw i Pomorza”** – w ramach projektu zaprezentowano sylwetki osób działających na rzecz rozwoju medycyny w naszym regionie;
- zorganizowano następujące wydarzenia:
  - **Wojewódzki Konkurs Interdyscyplinarny o Wielkich Polakach – „Mikołaj Kopernik i jego czasy”** – 30.11.2022 r., którego celem była promocja Wielkich Polaków szczególnie związanych z regionem, rozwijanie umiejętności stosowania zdobytej wiedzy w praktycznym działaniu oraz rozwijanie interdyscyplinarnych umiejętności łączenia wiedzy i praktyki z różnych dziedzin naukowych. Do konkursu, w ramach etapu szkolnego przystąpiło 171 uczestników;
  - ogólnopolską konferencję pn. **Edukacja w cyfrowym wymiarze – nowy wymiar edukacji** - 03.06.2022 r., której celem była popularyzacja technologii informacyjno-komunikacyjnych, wykorzystanie nowoczesnych technologii w nauczaniu, innowacyjnych metod i form pracy z uczniem oraz podnoszenie kompetencji cyfrowych nauczycieli. W wydarzeniu udział wzięło 170 uczestników;
  - **Dzień Dziecka** w Delegaturze Urzędu Marszałkowskiego we Włocławku – 31.05.2022 r. W wydarzeniu udział wzięły 33 osób;
  - **V Przegląd dziecięcych grup tanecznych** z przedszkoli i edukacji wczesnoszkolnej kultywujących kulturę regionu **Na kujawską nutę** – zorganizowany w okresie 01.03-10.06.2022 r. w placówce KPCEN we Włocławku. W wydarzeniu udział wzięło 256 uczestników;
  - **Anglojęzyczny Konkurs Krasomówczy „Regiony w Europie”** - zorganizowany w okresie 07.03-22.04.2022 r. w placówce KPCEN we Włocławku. W wydarzeniu udział wzięło 34 uczestników;
  - **Wystawę „200 wydań Pana Tadeusza na 200-lecie polskiego romantyzmu”** - zorganizowana w okresie wrzesień-październik 2022 w placówce KPCEN we Włocławku we współpracy z Ośrodkiem Badań nad Pamięcią Zbiorową i Studiów Muzealnych w Poznaniu, W ramach wydarzenia przeprowadzono zajęcia otwarte dla uczniów, przygotowano katalogu wystawy prezentowanych zbiorów, zaprezentowano wydania książkowe Pana Tadeusza z prywatnej kolekcji regionalistki i bibliofila – Pani Krystyny Warachowskiej. Udział w wydarzeniu wzięło łącznie 130 uczestników;
  - seminarium pn**. „Regionalizm i tradycja ponad czasem”** – 16.12.2022 r. w placówce KPCEN we Włocławku, którego celem były działania promujące celebrowanie tradycji związanych ze świętami Bożego Narodzenia na Kujawach. W wydarzeniu udział wzięło 26 uczestników;
  - konkurs **„Odkrywamy Talenty 2022”** - 13.06.2022 r. w placówce KPCEN we Włocławku, którego celem było propagowanie inicjatyw podejmowanych przez nauczycieli w zakresie odkrywania i rozwijania uzdolnień dzieci/uczniów oraz indywidualnego podejścia do ich rozwoju osobistego i zawodowego, promowanie innowacyjnych metod i form pracy nauczycieli z dziećmi i uczniami zdolnymi w placówkach oświatowych oraz kształcenie z zakresu umiejętności dokumentowania podejmowanych działań dotyczących pracy nauczycieli z uczniem z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych. W wydarzeniu udział wzięło 18 uczestników;
- ponadto współorganizowano:
  - **Niezapominajkowy event z LOP Włocławek** – 16.05. 2022 r. we Włocławskim Centrum Edukacji Ekologicznej we Włocławku, którego celem była promocja przyrodniczych czujników elektronicznych. W wydarzeniu wzięło udział 20 osób;
  - wykład **„Pola Negri i jej plan na życie”** w ramach **Roku Poli Negri** – w ramach wydarzenia wygłoszono 27 wykładów (wraz z podsumowaniem), w których uczestniczyło 1 791 osób (200 - w podsumowaniu).

Wydarzenie współorganizowano z Samorządem Województwa, Teatrem Impresaryjnym, Urzędem Miasta Włocławek oraz Lipnowskim Towarzystwem Kulturalnym im. Poli Negri;
- konferencję **„Przestrzenie migracji”** w ramach **Międzynarodowego Dnia Tolerancji** – 16.11.2022 r. W ramach konferencji udział wzięło 98 osób. Wydarzenie współorganizowano z Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie, Unią Europejskich Federalistów w Łodzi, Instytutem Pamięci Narodowej w Bydgoszczy oraz Fundacją im. Królowej Marii Kazimiery w Warszawie.

Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Toruniu:
- kontynuowano realizację projektu **„Szkoła Myślenia Pozytywnego 2.0”**[21] – w ramach którego zorganizowano cykl pogadanek wychowawczych, lekcje otwarte, warsztaty komunikacji międzykulturowej oraz szkolenia dla nauczycieli i rodziców. Współorganizatorem projektu jest Fundacja Instytut Edukacji Pozytywnej;
- zakończono realizację 6 szczególnie istotnych projektów dedykowanych dla uczniów
  - **„Z kulturą mi do twarzy”** – projekt międzynarodowy, w ramach którego przeprowadzono pogadanki wprowadzające uczniów w świat wartości, zajęcia profilaktyczne dotyczące podnoszenia poziomu kultury oraz zorganizowano wycieczki tematyczne. Udział w projekcie wzięło 15 uczniów szkoły podstawowej. Projekt pod patronatem Ministerstwa Edukacji i Nauki został współorganizowany przez Przedszkole Niepubliczne Piastuś w Inowrocławiu;
  - **„Program dla szkół”** – którego celem było propagowanie wśród dzieci zdrowych nawyków żywieniowych poprzez udostępnienie im produktów mlecznych i owocowo-warzywnych oraz przeprowadzenia pogadanek nt. zdrowego żywienia. W ramach projektu objęto wsparciem 58 uczniów. Projekt został współorganizowany przez Krajowy Ośrodek Wsparcia rolnictwa oraz Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Toruniu;
  - **„Szkoła promująca zdrowie**” – którego celem było propagowanie wśród dzieci i młodzieży zdrowego stylu życia poprzez przeprowadzenie akcji „Tydzień dobrego chleba”, „15 minut dla zdrowia” oraz „Zdrowe danie” w ramach, których zorganizowano szkolenia i warsztaty „Wiesz co jesz” dla pracowników oraz zamontowano źródełka wody dla uczniów. Wsparciem objęto 250 uczniów. Projekt zrealizowany we współpracy z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Toruniu;
  - **„Czyste powietrze wokół nas”** – którego głównym zadaniem była organizacja happeningu, pogadanek, pedagogizacja rodziców i prawnych opiekunów, wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy, zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach i/lub gdy dorośli palą przy nich tytoń. Wsparciem objęto 40 uczniów i rodziców. Projekt zrealizowany we współpracy z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Toruniu;
  - „**Toruń dba o środowisko dla przyszłych**” – którego celem było promowanie wiedzy i postaw ekologicznych wśród dzieci, młodzieży i przyczyniających się do ochrony środowiska i dziedzictwa przyrodniczego na terenie gminy Miasta Toruń poprzez udział w zajęciach Szkoły Leśnej na Barbarce. W ramach realizacji projektu, wsparciem objęto 21 uczniów. Projekt zrealizowany we współpracy ze Szkołą Leśną na Barbarce oraz Stowarzyszeniem Tilia w Toruniu;
  - **„Gramy zmysłami”** – którego celem były innowacyjne i kreatywne podejście do tematyki rozwijania zmysłów u dzieci, tworzenie przez nauczycieli odpowiednich warunków do poznawania świata wieloma zmysłami oraz budowania wiedzy na temat integracji sensorycznej. Wsparciem objęto 26 dzieci biorących udział w zajęciach terapeutycznych. Projekt zrealizowany we współpracy z Przedszkolem nr 35 - oddział integracyjny „Tęczowy Domek” we Wrocławiu;
- współorganizowano następujące wydarzenia:
  - **II Wojewódzki konkurs Najpiękniejsza Bombka Choinkowa -** 7.12.2022 r. w Urzędzie Marszałkowskim, w ramach konkursu udział wzięło 180 uczestników. Współorganizatorem wydarzenia było Stowarzyszenie Pomocy Społecznej oraz Edukacji Prawnej i Finansowej „WSPÓLNOTA”;
  - **Międzynarodowy Dzień Osób z Niepełnosprawnościami** - koncert **“Rodzina” -** 07.12.2022 r., w Muzeum Etnograficznym w Toruniu, w koncercie wzięło udział 90 uczestników. Współorganizatorem wydarzenia było Stowarzyszenie Pomocy Społecznej oraz Edukacji Prawnej i Finansowej „WSPÓLNOTA”;
  - **Uroczysta Rada Pedagogiczna z udziałem pierwszego Dyrektora KPSOSW w Toruniu p. Tadeusza Badurka** - 14.10.2022 r. w placówce KPSOSW w Toruniu. Wydarzeniu udział wzięło 120 uczestników;
  - **Pomoc Fundacji „Daj Szansę”** poprzez przekazanie fundacji nakrętek w ramach konkursu **“Zbieramy makulaturę – Ekokonkus”** - 02.2022 w siedzibie Fundacji „Daj Szansę”, w wydarzeniu udział wzięło 25 uczestników. Współorganizatorem był Urząd Miasta Torunia, firma MB Recycling Sp. z o.o. oraz Przedsiębiorstwo Odpadami Sp. k. w Kielcach;

- nagrody i wyróżnienia przyznane uczniom placówki:
  - I miejsce w Mini Olimpiadzie „Zwinny Maluch”;
  - II miejsce w XIII Ogólnopolskim Turnieju Piłki Nożnej Szkół Specjalnych;
  - I miejsce (kat. rzut piłką lekarską), II miejsce (kat. skok w dal i kat. bieg na 500 m) oraz III miejsce (kat. bieg na 60 m) w Zawodach Sportowych „Barwy Sprawności";
  - I miejsce w biegu na 800 m, II miejsce w biegu 400 m oraz w piłce nożnej w XI Toruńskiej Olimpiadzie Osób Niepełnosprawnych;
  - I miejsce (kat. bieg na 60m i kat. bieg na 400 m), II miejsce (kat. bieg na 60 m i kat. skok w dal) oraz III miejsce drużynowo w Czwórboju Lekkoatletycznym.

Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille’a w Bydgoszczy:

- rozpoczęto realizację projektu pn. **MIUD (Muzyczny Integracyjny uniwersytet dziecięcy) – p**rojekt zakłada podniesienie kompetencji, odpowiadających potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa. Grupę docelową stanowią dzieci i młodzież z województwa, w tym: 80 dzieci i młodzieży w wieku do lat 16 z gminy Złewsi Wielkiej, 60 uczniów z Publicznej Szkoły Muzycznej w Górsku, 20 dzieci i młodzieży niewidomej i słabowidzącej w wieku do 24 lat uczącej się w K-P SOSW nr 1 w Bydgoszczy. W wyniku realizacji projektu nastąpi podniesienie kompetencji dzieci i młodzieży w zakresie sztuki muzycznej, poprzez opracowanie programów kształcenia (Indywidualnych Programów Rozwoju dla uczniów z niepełnosprawnościami) i realizację zajęć dydaktycznych w formie szkoleń i warsztatów dla 100 uczniów z terenu województwa. Dodatkowym celem jest integracja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej ze zdrowymi rówieśnikami. Projekt jest współrealizowany przez Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy;
- zakończono realizację projektu pn. **„Podróż ku niezależności” (A journey to independence)** – projekt zrealizowano w okresie 26 miesięcy, obejmował: działania przygotowujące młodzież do mobilności, przygotowanie mobilności osób pracujących z młodzieżą, mobilności osób pracujących z młodzieżą. Uczestnikami projektu było 18 młodych ludzi z dysfunkcją wzroku z trzech krajów partnerskich: Grecji, Rumunii i Polski (3 grupy po 6 osób) w wieku od 16 do 24 lat oraz 12 osób pracujących z młodzieżą niewidomą i słabo widzącą bezpośrednio zaangażowane w projekt z trzech krajów partnerskich (4 osoby z każdego kraju): Francji, Rumunii i Polski;
- zakończono realizację projektu pn. „**Mistrz zawodu – moja pełnosprawność na rynku pracy”** – współfinansowanego ze środków *RPO WK-P 2014-2020*. W ramach projektu, uczniowie wzięli udział w zajęciach projektowych z doradztwa zawodowego w ramach tworzenia Punktu Informacji Kariery, zajęciach przygotowujących do egzaminu maturalnego, zajęciach przygotowujących do egzaminów zawodowych w zawodzie: ślusarz, kelner, mechanik monter maszyn i urządzeń oraz tyfloinformatyk, w warsztatach kompetencji kluczowych z zakresu języka angielskiego zawodowego, warsztatach kompetencji uniwersalnych na rynku pracy, obowiązkowych zajęciach indywidualnych z trenerem pracy. Ponadto zrealizowano 50 staży zawodowych dla uczniów oraz zakupiono wyposażenie dla pracowni ślusarskiej oraz przetwórstwa tworzyw sztucznych w celu przygotowania warunków odzwierciedlających faktyczne warunki pracy;
- zakończono realizację projektu **„Akademia kultury w Koronie" - rozwój zainteresowań kulturalnych dzieci i młodzieży niewidomej i słabo widzącej** – projekt był współfinansowany ze środków *RPO WK-P 2014-2020*. Obejmował rozwój zainteresowań kulturalnych dzieci i młodzieży niewidomej i słabowidzącej. 16 osób z dysfunkcją wzroku w wieku od 12 do 19 lat wzięło udział w zajęciach mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu, w tym udział w życiu kulturalno-artystycznym. Zrealizowany projekt był kontynuacją działań kulturalnych rozpoczętych w poprzednich latach. Młodzież objęta wsparciem: poznała i dokonała wyboru propozycji kulturalnych wykorzystując możliwe środki dostępu, typu Internet; uczestniczyła w ofercie kulturalnej m.in., w spektaklach, imprezach kulturalnych i artystycznych miasta i regionu; zapoznała się z funkcjonowaniem Teatru W. Horzycy w Toruniu poprzez aktywne zwiedzanie z audiodeskrypcją, udział w spektaklu „Antygona w Nowym Yorku” spotykanie się z aktorami, aktywny udział w warsztatach artystycznych. Ponadto uczestnikom zapewniono aktywny udział w warsztatach artystycznych w ramach, których przygotowano m.in. spektakl „Camino droga do samodzielności" oraz „Bydgoszcz miasto wielu pokoleń”. Projekt był współorganizowany przez Stowarzyszenie Visus Supremus;
- kontynuowano realizację następujących projektów:
  - **„Aktywny Absolwent” –** projekt w zakresie aktywizacji zawodowej absolwentów Ośrodka mający na celu przygotowanie uczestników projektu (tj. młodzieży z niepełnosprawnościami nie uczącej się, nie szkolącej i nie pracującej, która opuściła K-P SOSW nr 1 w Bydgoszczy) do wejścia na rynek pracy. W wyniku realizacji projektu zidentyfikowane zostały indywidualne potrzeb uczestników, przeprowadzona została diagnoza

możliwości kształcenia zawodowego, odbyła się praca z trenerem pracy w oparciu o IPD, opracowano zestaw zajęć, w których uczestnik pracował nad kompetencjami miękkimi, koniecznymi w pracy. Uczestnicy projektu nabyli, uzupełnili i podnieśli kompetencje zawodowe i kwalifikacje poprzez uczestnictwo w wysokiej jakości szkoleniach (egzamin/certyfikat). Absolwenci nabyli/uzupełnili doświadczenia zawodowe oraz umiejętności praktyczne poprzez m.in. odbyte staże czy praktyki. Projekt współorganizowany z Fundacją Instytutu Rozwoju Regionalnego;

  - **„Akademia Tenisa dla Niewidomych i Słabowidzących (ATNiS)"** – w ramach którego zakłada się naukę gry w blind tenisa przez osoby niewidome i słabo widzące pod okiem doświadczonych trenerów oraz wykształcenie nawyku dbałości o kondycję fizyczną. Celem projektu jest nauka szybkiego reagowania na bodźce dźwiękowe, szybkiego odnajdywania się w przestrzeni; nauka koordynacji, koncentracji i pokonywania swoich lęków przestrzeni oraz nabywanie umiejętności koncentracji, na identyfikowaniu dźwięków, orientacji w terenie. W wyniku realizacji projektu odbywają się profesjonalne treningi blind tenisa 10 uczniów szkół Ośrodka i 3 nauczycieli. Każdy uczestnik projektu posiada opracowany Indywidualny Plan Działania. Projekt współorganizowany z Fundacją Widzimy Inaczej;
  - **„WHE World Heritage Education"** – projekt flagowy UNESCO BSP – Dzień Wody oraz **„Trash hacks**" – kampania na temat recyklingu i zrównoważonego rozwoju. K-P SOSW nr 1 w Bydgoszczy, jako 1 z 4 polskich szkół uczestniczyła w międzynarodowym spotkaniu online dla niemieckich i polskich Szkół Stowarzyszonych UNESCO;

- zadania związane z działalnością statutową w roku szkolnym 2022/2023:
  - **„Bezpieczny bohater"** – zajęcia w 5 modułach z zakresu pierwszej pomocy, bezpieczeństwa, zagrożeń oraz rewalidacji dla uczniów SP. Innowacyjne zajęcia zostały wyróżnione przez Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy oraz Komendę Wojewódzką Policji w Bydgoszczy;
  - **„Infobrokering i bezpieczeństwo w sieci"** – zajęcia mające na celu: przygotowanie do świadomego i krytycznego korzystania z informacji zawartych w zasobach internetowych, przygotowanie uczniów do przeciwdziałania zagrożeniom czyhającym w sieci, kształtowanie potrzeb samokształcenia uczniów w tej tematyce, kształtowanie potrzeb poszanowania twórczej pracy, rozbudzenia aktywności poznawczej oraz doprowadzenie do osiągnięcia przez uczniów dojrzałości intelektualnej oraz emocjonalnej;
  - **„Bezwzrokowa obsługa klawiatury"** – zajęcia mające na celu przygotowanie uczniów niewidomych i tracących wzrok do samodzielności z wykorzystaniem zasobów IT;
  - **„Marketing cyfrowy"** – zajęcia mające na celu: przygotowanie uczniów niewidomych i tracących wzrok do samodzielności w prowadzeniu własnej działalności gospodarczej w internecie oraz ukształtowanie umiejętności w zakresie zarządzania własną działalnością gospodarczą;

- realizowano/współrealizowano następujące programy rządowe:
  - „Laboratoria Przyszłości";
  - „Szklanka mleka i owoce w szkole";
  - „Aktywna Tablica";
  - „Posiłek w szkole i domu";
- współorganizowano następujące:
  - **150—Lecie Obchodów powstania Szkoły dla Niewidomych** - w ramach całorocznych działań jubileuszowych udział wzięło 50 000 osób;
  - **IX Ogólnopolska Konferencja w ramach cyklu szkoleniowego Wspieranie Wszechstronnego Rozwoju Dziecka, pt. „Między szkołą a rynkiem pracy-doradztwo zawodowe kluczem do samodzielności uczniów"** - 21.10.2022 w Hotelu Focus Premium Pod Orłem w Bydgoszczy. W konferencji udział wzięło 80 doradców zawodowych z terenu Polski;
  - **IX edycję kampanii społecznej „Ja nie widzę Ciebie, Ty zobacz mnie"** – 12-19.10.2022r. Cykl zajęć edukacyjnych realizowanych w oparciu o materiał przygotowany przez młodzież niepełnosprawną wzrokowo. W ramach kampanii udział wzięło 48 00 osób z 289 różnych placówek edukacyjnych z 14 województw. Wydarzenie pod patronatem Marszałka Województwa, Ministra Edukacji i Nauki, Instytutu Pamięci Narodowej, Wojewody Kujawsko-Pomorskiego, Kujawsko-Pomorski Kuratora Oświaty, Pomorskiego Kuratora Oświaty, Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty, Prezydenta Miasta Bydgoszczy;
  - **V Ogólnopolski Konkurs Plastyczny dla Dzieci I Młodzieży Szkół Podstawowych oraz Przedszkoli na wykonanie dotykowego plakatu pt. „Znane i lubiane dyscypliny sportowe"** – w ramach edycji kampanii społecznej „Ja nie widzę Ciebie, Ty zobacz mnie" udział wzięło 318 osób z 82 placówek edukacyjnych z terenu Polski;

- **X Mistrzostwa Bydgoszczy o Puchar Prezydenta Miasta i Puchar Dyrektora K-P SOSW nr 1 w Bydgoszcz w wiosłowaniu na ergometrze** – 06-08.04.2022 r. W mistrzostwach udział wzięło 60 uczestników z całej Polski;
- **konkurs wojewódzki „Kodowanie Brajlem"** – 08.06.2022 r. przy współudziale Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy;
- **IV ogólnopolski konkurs „Teoria i praktyka masażu"** dla uczniów szkół masażu – 19-20.05.2022 r. W konkursie udział wzięło 45 uczestników;
- **Ogólnopolski Turniej Szachowy Juniorów Ośrodków dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzących i Niewidomych** - 12.06.2022 r. W ramach turnieju wzięło udział 50 graczy;

- nagrody oraz wyróżnienia w ramach imprez sportowych przyznane uczniom placówki
  - II miejsce w Mistrzostwach Świata Nordic Walking Choczewo Polska;
  - II miejsce (kat. młodzieżowa) w Mistrzostwach Polski w Kolarstwie Szosowym Mazowsze;
  - II, III i IV miejsce w Ogólnopolskim Turnieju Tańca Towarzyskiego dla Osób Niewidomych i Słabowidzących;
  - I, II i III miejsce w Pucharze Polski Osób Niewidomych i Słabowidzących w Biathlonie – Kościelisko;
  - I i II miejsce (kat. niewidomi) oraz I, II, III i IV miejsce (kat. słabowidzący) w IX Mistrzostwach K-P SOSW nr 1 w Bowlingu;
  - I, II i VII miejsce w Turnieju Grand Prix w kręglach klasycznych - Gostyń 2022;
  - II miejsce (kat. plastyczna), III miejsce (kat. fotografia) i wyróżnienie (kat. filmowa) w IX Ogólnopolskim Festiwalu Ludzi Uzdolnionych Różnorako - O.K.U.L.A.R.;
  - I miejsce (kat. indywidualna) i III miejsce (sztafety) w XV Ogólnopolskich Mistrzostwach Sztafet w wiosłowaniu na ergometrze – Kraków 22022;
  - I, II, V i VI miejsce w Otwartych Mistrzostwach Polski w Pływaniu Osób Niepełnosprawnych - Szczecin 2022;
  - II i IV miejsce w Ogólnopolskich Zawodach Bowlingowych;
  - II, III i IV miejsce w Turnieju Bowlingowym z okazji XXX-lecia Stowarzyszenia CROSS - Opole 2022 Puchar Polski Kręgle klasyczne;
  - II, III, V, VI i VIII miejsce w Mistrzostwach Polski w Biathlonie Letnim Osób Niewidomych i Słabowidzących - Przemyśl 2022;
  - III, IV i VI miejsce w Mistrzostwach Polski Niewidomych i Słabowidzących w Nordic Walking– Myślęcinek;
  - IV miejsce w Pucharze Polski w Goalball - Bydgoszcz 2022;
  - II, III i VII miejsce w Pucharze Polski w kolarstwie Tandemowym - Pruszków 2022;
  - II miejsce w Pucharze Europy, XXV Hetman Tandem Race Cup.

Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. gen. Stanisława Maczka w Bydgoszczy:

- realizowano następujące projekty rządowe:
  - **ORE „Szkoła promująca zdrowie"** – w ramach którego rozpoczęto konsultacje z koordynatorem w sprawie zapisów projektu;
  - **„Program dla szkół"** – realizowany w klasach I-V szkoły podstawowej, polegający na wykształceniu u uczniów nawyków zdrowego żywienia, zastępowanie słodyczy owocami i warzywami oraz zmniejszenie ilości uczniów z nadwagą;
- w ramach prowadzonych działań, współorganizowano następujące wydarzenia:
  - **"Międzynarodowy Dzień Głuchego"** – 29.09.2022 r. dla 50 uczestników. Współorganizowany przez Caritas Polska;
  - **"IV Festiwal Panien Wodnych"** – 29.09.2022 r. dla 40 uczestników. Współorganizowany przez Fundację Nasza tradycja;
  - **56 zlot Drużyn Harcerskich Nieprzetartego Szlaku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Funce** – 23.09.2022 r. dla 20 uczestników. Współorganizowany przez Chorągiew Kujawsko-Pomorską ZHP;
  - **Święto Pierwszej Polskiej Dywizji Pancernej** – 8.10.2022 r. dla 20 uczestników. Współorganizowany przez Stołeczne Środowisko 1PDPancernej, Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych;
  - Wystawa rękodzieła artystycznego pn. „**My też potrafimy"** o tematyce Świąt Bożego Narodzenia – 05.12.2022 r. dla 4 uczestników ośrodka.

Medyczno-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Toruniu:

- w ramach działań zrealizowanych przez placówkę:
  - zapewniono wyjątkowo wysokiej jakości kształcenia, wyposażono absolwentów w kompetencje ułatwiające poruszanie się na rynku pracy;

- uzyskano 100% zdawalności egzaminu zawodowego (wyniki znacznie wyższe od średnich krajowych);
- dział Centrum w edukacji mieszkańców Torunia i regionu z zakresu ochrony zdrowia;
- rozwijanie współpracy z instytucjami oraz pracodawcami angażującymi się w praktyczną naukę zawodu;
- wdrażanie nowych różnorodnych form promocji Centrum w celu pozyskania słuchaczy z regionu oraz innych województw;
- realizowanie projektów we współpracy z partnerami Centrum w celu zwiększenia wiedzy i świadomości mieszkańców w zakresie ochrony i profilaktyki zdrowia;

- współuczestniczono w projekcie **„Pilotażowe wdrożenie Specjalistycznych Centrów Wspierających Edukację Włączającą**" - współrealizowano projekty edukacyjne w ramach praktyki zawodowej w zawodzie technik masażysta, technik dentystyczny oraz higienistka stomatologiczna, których głównym celem jest poprawa dostępności usług edukacyjnych dla uczniów i słuchaczy ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi;
- w ramach współpracy ze środowiskiem lokalnym, przeprowadzono zajęcia w 6 przedszkolach, 12 szkołach, 6 instytucjach i zakładach pracy współorganizowano następujące wydarzenia:
  - **„Higienizacja jamy ustnej"** – edukacji prozdrowotnej dla 100 uczestników w przedszkolach i szkołach;
  - **„Zapobieganie wadom postawy"** – edukacji prozdrowotnej dla 90 uczestników w szkołach podstawowych i średnich;
  - **„Nie boję się, dotykam"** - edukacji onkologicznej dla 150 uczestników w szkołach ponadgimnazjalnych;
  - **„Pierwsza pomoc w stanach zagrożenia i życia"** – w formie warsztatów dedykowanych dla 120 pracowników M-SCKZiU w Toruniu, Biblioteki Pedagogicznej oraz Muzeum Etnograficznego w Toruniu;
  - **„Dzień Medyka"** – akcję szkolną skierowaną do 150 uczniów szkół średnich z regionu, oferująca liczne warsztaty, szkolenia, porady z zakresu zdrowia i profilaktyki chorób;
- współorganizowano wydarzenia okolicznościowe:
  - **Dni Województwa w części - Galaktyki Zdrowia „Z Medykiem po zdrowie"** –w ramach, których odbyły się działania typu masaż dla mieszkańców Torunia, makijaż i porady kosmetyczne, porady dietetyka, porady z zakresu higieny jamy ustnej, symulator starości, nauka samobadania piersi i jąder, pomiar ciśnienia krwi, zabawy z mikroskopem, nauka resuscytacji krążeniowo-oddechowej, podwórkowe zabawy dla dzieci, warsztaty z psychologiem z zakresu samoakceptacji i samooceny;
  - **Dzień dawcy Szpiku dla Ani/Pamięci Ani** – październik/grudzień 2022, współorganizowany z Fundacją DKMS. Akcja polegała na pobieraniu wymazów w celu znalezienia dawców komórek macierzystych oraz leczenia nowotworów i innych chorób krwi. W ramach przeprowadzonych działań, w bazie dawców szpiku DKMS zarejestrowano ponad 500 nowych potencjalnych dawców szpiku. Zorganizowano wiele wydarzeń okolicznościowych pod patronatem Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego, w tym m.in. koncert w CKK Jordanki „Pejzaż bez Ciebie", „Dni Dawcy dla Ani", „Gęsina św. Marcina-Przysiek" oraz piknik miejski;
- nagrody i wyróżnienia przyznane pracownikom placówki:
  - Nagroda Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty – 1 pracownik;
- nagrody i wyróżnienia przyznane uczniom placówki:
  - I i II miejsce w Ogólnopolskim Konkursie „Teoria i praktyka masażu";
  - wyróżnienie w Międzywojewódzkim Konkursie „Poznaj Tajniki Masażu" zorganizowanym przez Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Koninie.

Medyczno-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Inowrocławiu:

- współorganizowano k**onferencję naukowo-szkoleniową „FUNDAMENTY ZDROWIA- czyli jak budować zdrowe nawyki"** – 26.11.2022 r. Celem konferencji było podniesienie świadomości zachowań budujących zdrowie i kształtujących zdrowe nawyki, a jej adresatami wszyscy, którzy w swojej pracy zawodowej chcieliby dzielić się wiedzą z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia. Patronat honory nad konferencją objęli Marszałek Województwa Piotr Całbecki oraz Przewodnicząca Sejmiku Elżbieta Piniewska. W wydarzeniu wzięło udział 230 uczestników;
- nagrody i wyróżnienia przyznane uczniom placówki:
  - V, VII i VIII miejsce w IV Ogólnopolskim Konkursie „Teoria i praktyka masażu";
  - wyróżnienie w konkursie kosmetycznym stylizacji i makijażu „Postać z baśni" zorganizowanym przez Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Koninie.

Zespół Szkół nr 33 Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekle Chorej w Bydgoszczy

- zorganizowano następujące wydarzenia:
  - Ogólnopolską Konferencję Szkoleniową dla nauczycieli **„Edukacja-Dialog-Relacje”** – 08.10.2022 r., w ramach której udział wzięło 150 uczestników. Współorganizatorem był KPCEN w Bydgoszczy oraz Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy;
  - wojewódzki konkurs plastyczny **"Rodzina - miłość, bezpieczeństwo, wsparcie"** – 02.05-31.05.2022 r., w ramach którego zgłoszono 47 prac;
  - wojewódzki konkurs plastyczny **"Polacy artyści - wielcy patrioci"** – 24.10-21.11.2022 r., w ramach którego zgłoszono 68 prac.

Zespół Szkół Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekle Chorych i Niepełnosprawnych nr 1 w Ciechocinku:

- w ramach dotacji celowej na podręczniki dla uczniów klas III i VI Ośrodka, zakupiono podręczniki i materiały edukacyjne wraz z materiałami ćwiczeniowymi do szkolnej biblioteki dla dzieci przebywających na leczeniu uzdrowiskowym w Zespole Szkół nr 1 w Ciechocinku;
- kontynuowano udział w rządowym programie **Laboratorium Przyszłości, Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej OSE** - w ramach którego uzyskano dostęp do szerokopasmowego Internetu o symetrycznej przepustowości 100 Mb/s oraz pakietu usług w zakresie bezpieczeństwa teleinformatycznego (w tym ochronę przed szkodliwym oprogramowaniem), monitorowanie zagrożeń oraz bezpieczeństwa sieciowego oraz wsparcie szkół w podejmowaniu działań zabezpieczających uczniów przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju;
- nagrody i wyróżnienia przyznane pracownikom placówki:
  - Medal Komisji Edukacji Narodowej – 2 pracowników;
  - Nagroda Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty – 1 pracownik.

Biblioteka Pedagogiczna im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu:

- w ramach prowadzonych przez Bibliotekę działań, do końca roku 2022:
  - zorganizowano 76 wydarzeń (online i stacjonarnych), takich jak: warsztaty, wykłady, seminaria, konferencje, spotkania sieci współpracy i samokształcenia w ramach, których zostało przeszkolonych 3 417 osób (nauczycieli, bibliotekarzy, studentów i uczniów);
  - wzbogacono Zbiory Biblioteki o 1 407 woluminów;
  - opracowano i zmodyfikowano 57 041 opisów bibliograficznych książek, artykułów i zbiorów specjalnych;
  - uzyskano dotację 3 750 zł (w tym 20% udziału własnego Samorządu Województwa) z Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025, na zakup nowości wydawniczych, literatury metodycznej i pedagogicznej, dzięki której zostało zakupionych 131 książek;
  - sporządzono 73 zestawienia bibliograficzne;
  - opublikowano na stronie internetowej Biblioteki 141 postów;
  - na profilu Biblioteki w serwisie Facebook (obserwowanym przez 1 300 osób) ukazało się 734 postów (łączna liczba wyświetleń: 145 225), a w serwisie Instagram (565 obserwujących) 174 posty;
  - współprowadzono portal Edupolis, w ramach którego opublikowano 1 679 wpisów i odnotowano 600 407 odwiedzin oraz 778 134 odsłon;
- współorganizowano następujące wydarzenia:
  - Wojewódzki Konkurs im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej pn. „Oni tworzyli naszą historię”;
  - projekt edukacyjny **„Czytając Mickiewicza",** który składa się z kilku elementów - najważniejszym z nich jest Wojewódzki Konkurs Plastyczny z cyklu „Polska literatura dziecięca i młodzieżowa w ilustracji” pn. „Czytając Mickiewicza” (konkurs zakończy się 28.02.2023 r.). W dniu 5.12.2022 r. odbył się wykład online „Szuflada Mickiewicza, czyli o lirykach lozańskich (i nie tylko)”;
  - **„Giganci Nauki Kujaw i Pomorza”** oraz **„Giganci Medycyny Kujaw i Pomorza**” - wydarzenie zakończy się rozstrzygnięciem dedykowanych konkursów;
  - **E-Usługi – E-Organizacja** – pakiet rozwiązań informatycznych dla jednostek organizacyjnych województwa, moduł e-Edukacja: Edupolis – portal dla nauczycieli i pracowników oświaty. W 2022 r. opublikowano 1 697 postów, odnotowano 778 134 odsłon, odwiedzono platformę 600 407 razy;
  - cykl wykładów online poświęcony patronom roku 2022, z których skorzystały 902 osoby.
    - Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla dzieci i młodzieży z problemami emocjonalnymi (Maria Grzegorzewska) – 23.02.2022 r.;
    - Brunona Schulza życie po śmierci – 16.03.2022 r.;

    - Ryzykowne zachowania seksualne u dzieci. Czynniki ryzyka i możliwości oddziaływań korekcyjnych (Maria Grzegorzewska) – 23.03.2022 r.;
    - Śmierć, choroba, cierpienie – jak rozmawiać z dziećmi (Maria Grzegorzewska) – 27.04.2022 r.;
    - Podróże Marii Konopnickiej – 12.10.2022 r.;
    - Ignacy Łukasiewicz – człowiek, który zmienił świat – 7.12.2022 r.;
  - wystawę **„130 lat komunikacji miejskiej w Toruniu 1891-2021. Bilety i inne przedmioty związane z toruńskim miejskim transportem zbiorowym ze zbiorów Marcina Żyndy"** – 06.12.2021-31.01.2022 r. Współorganizatorem wystawy był Miejski Zakład Komunikacji w Toruniu sp. z o.o.;
  - wykład online: **„Psychologiczne i praktyczne aspekty komunikacji z osobami z niepełnosprawnościami i zaburzeniami psychicznymi"** – 28.01.2022 r., we współpracy z Instytutem Badań Informacji i Komunikacji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, w wydarzeniu wzięło udział 259 osób;
  - **Ziemia - nasz wspólny dom: seminarium i warsztaty ekologiczne online** – 11 i 14.02.2022 r. we współpracy z UMK w Toruniu, Centrum Edukacji Ekologicznej w Grudziądzu i KPCEN w Bydgoszczy. W wydarzeniu wzięło udział 248 osób;
  - **Sieć współpracy i samokształcenia: Dobra edukacja z punktu widzenia współczesnego nauczyciela** we współpracy z KPCEN w Toruniu, w wydarzeniu wzięło udział 51 osób;
  - **Sieć współpracy i samokształcenia: Nauczyciel matematyki w sieci** – we współpracy z Toruńskim Ośrodkiem Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli Centrum Kształcenia Ustawicznego w Toruniu. W wydarzeniu udział wzięły 54 osoby;
  - konferencję **Licencja na czytanie V. Romantyzm polski. Jak współcześnie czytać klasyków?** – 06.12.2022 r., we współpracy z Pracownią Badań Kultury i Literatury Dziecięco-Młodzieżowej UMK w Toruniu, Zespołem Szkół w Mogilnie i Muzeum Pana Tadeusza we Wrocławiu. W konferencji wzięło udział 190 osób;
  - cykl wykładów online, poświęconych autyzmowi w ramach obchodów **Kwietnia – Miesiąca Świadomości Autyzmu**, we współpracy z Centrum Terapii i Edukacji „Mały Książę" w Toruniu, W wydarzeniu wzięło udział 379 osób:
    - „Czy to autyzm?" – niepokojące objawy w rozwoju dziecka – 26.04.2022 r.;
    - przygotowywano dzieci z autyzmem i młodzież ze sprzężoną niepełnosprawnością do samodzielności, z wykorzystaniem technik uczenia Stosowanej Analizy Zachowania – 11.05.2022 r.;
  - **„Książka nas łączy – aktywny senior w bibliotece XXI wieku"** - w wydarzeniu wzięło udział 37 osób;
  - cykl spotkań autorskich online poświęconych poezji - pierwsze spotkanie z poetką, pisarką i dziennikarką – Alicją Kuberską odbyło się 7.09.2022 r., kolejne planowane są na rok 2023. W wydarzeniu wzięło udział 45 osób;
  - **Konferencję przedmiotowo-metodyczną dla nauczycieli języka polskiego szkół ponadpodstawowych** (online) – 20.09.2022 r. we współpracy z Toruńskim Ośrodkiem Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli Centrum Kształcenia Ustawicznego w Toruniu. W wydarzeniu wzięło udział 30 osób;
  - wykład online **Egzamin maturalny z matematyki w Formule 2023** – 5.10.2022 r. we współpracy z Toruńskim Ośrodkiem Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli Centrum Kształcenia Ustawicznego w Toruniu. W wydarzeniu wzięło udział 125 osób;
  - seminarium online **Wzmacnianie zdrowia psychicznego i kompetencji społecznych dzieci i młodzieży** – 16.11.2022 r. we współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Metodyczno-Edukacyjnym „Metis" w Katowicach, Instytutem Nauk Pedagogicznych UMK w Toruniu i KPSOSW w Toruniu. W wydarzeniu wzięło udział 239 osób;
- zorganizowano szkolenia i warsztaty dla 580 osób:
  - Canva – tworzenie grafik do zastosowania w edukacji i promocji;
  - Padlet – wirtualna tablica do zastosowania w szkole i bibliotece;
  - Fotograficzny wehikuł czasu. Cyfrowa edycja zdjęć;
  - Tworzenie komiksu i jego rola w promocji czytelnictwa;
  - Tworzenie książeczki elektronicznej jako narzędzia edukacyjnego;
  - Nowa odsłona czytelni online IBUK Libra;
  - Cyfrowe źródła informacji – Repozytorium Cyfrowe Filmoteki Narodowej, Stare Plany Miast i EMuzeum;
- przeprowadzono lekcje biblioteczne dla 254 osób:
  - Odkrywanie picture booków Iwony Chmielewskiej;
  - Przygotowanie uczniów do korzystania z katalogu Integro oraz zasobów i usług Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu;
  - Biblioteka jakiej nie znamy: wizyta w Bibliotece Pedagogicznej w Toruniu;
  - „Ja a media społecznościowe. Jak zadbać o swój wizerunek w sieci?";

- Historia książki od deski do deski;
- utworzono grę edukacyjną **„Nie tylko cichociemna”** – dla uczniów klas IV-VI, poświęconą gen. bryg. prof. Elżbiecie Zawackiej. W grze wzięły udział 24 osób;
- nagrody i wyróżnienia dla pracowników placówki:
  - Medal Komisji Edukacji Narodowej – 1 pracownik;
  - Nagroda Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty - 1 pracownik.

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy:

- realizowano projekt **„Poznaj bydgoskich bohaterów”** – którego celem było promowanie dokonań Mariana Rejewskiego związanych ze złamaniem szyfrów Enigmy i wpływu tego osiągnięcia na losy II wojny światowej oraz przypomnienie innych, wybitnych osób związanych z Bydgoszczą. Realizowane działania miały zainteresować społeczność lokalną bydgoskimi, zapomnianymi bohaterami, tworzyć więzi przynależności lokalnej oraz budować świadomość historyczną. Projekt finansowany ze środków Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, we współpracy z Kujawsko-Pomorskim Centrum Dziedzictwa Oświaty w Bydgoszczy. W okresie wrzesień-grudzień 2022 r., w projekcie wzięło udział 410 uczestników;
- współrealizowano projekt **„Giganci Medycyny Pomorza i Kujaw**”, w ramach którego przygotowano pakiet multimedialny dotyczący Ludwika Rydygiera – prekursora nowoczesnej chirurgii. Projekt współrealizowano z Biblioteką Pedagogiczną w Toruniu oraz KPCEN we Włocławku;
- współorganizowano następujące wydarzenia:
  - **Dzień Mariana Rejewskiego** – 28.10.2022 r. we współpracy z Kujawsko-Pomorskim Centrum Dziedzictwa Oświaty w Bydgoszczy. W wydarzeniu wzięło udział 100 uczestników;
  - **Noc Muzeów 2022 „Papież Polak patronem województwa kujawsko-pomorskiego”** – 12.05.2022 r. we współpracy z Muzeum Oświaty w Bydgoszczy. W wydarzeniu wzięło udział 550 uczestników;
- nagrody i wyróżnienia przyznane pracownikom placówki:
  - Medal Komisji Edukacji Narodowej – 1 pracownik.

5.2 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo

POLITYKA SPOŁECZNA

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach polityki społecznej w 2022 r.:

- **4** projekty realizowane w zakresie wsparcia rodziny;
- **3,15** tys. udzielonych porad pedagogicznych, **4,68** tys. porad psychologicznych i **2,57** tys. porad logopedycznych, **239** porad psychiatrycznych;
- **5,0** tys. wspartych dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na trudną sytuację życiową;
- **161** przysposobionych dzieci w wyniku pracy Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Adopcyjnego w Toruniu;
- ponad **18,2** mln zł przeznaczonych na działania związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami;
- ponad **1,2** tys. porad i konsultacji prawnych i psychologicznych udzielonych w ramach „Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie”;
- **XVI edycja konkursu „Stalowy Anioł” -** promocja najbardziej wartościowych inicjatyw w dziedzinie pomocy społecznej;
- współpraca z TVP3 Bydgoszcz – przybliżanie mieszkańcom regionu zagadnień dotyczących spraw społecznych poprzez regularne emisje audycji tematycznych poświęconych problematyce społecznej.

Polityka społeczna dotyczy bardzo szerokiego zakresu działań, które są realizowane przez bardzo liczne przedsięwzięcia, niekiedy o pozornie niewielkim oddziaływaniu, mierzonym liczbą beneficjentów, ale zazwyczaj bardzo precyzyjnie ukierunkowanych do środowisk potrzebujących tej interwencji. Cechą charakterystyczną interwencji w tej dziedzinie jest przede wszystkim bardzo duża liczba działań o charakterze nieinwestycyjnym. Takie działania są związane ze świadczeniem zróżnicowanej pomocy, zarówno przez instytucje statutowo

zajmujące się polityką społeczną, jak też dużą liczbę partnerów, którym powierza się te zadania, dzięki czemu możliwy jest znacznie bardziej bezpośredni kontakt z beneficjentami. Dlatego też, w pracach Zarządu Województwa w dziedzinie polityki społecznej, bardzo dużą część stanowią działania o charakterze formalnym i/lub organizacyjnym, na przykład służące uruchamianiu konkursów, zlecaniu zadań, przyjmowaniu sprawozdań, bieżących działań dotyczących programów. Realizatorami zadań z zakresu polityki społecznej w imieniu Zarządu Województwa są: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu (ROPS), Departament Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego: Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych oraz Wydział Polityki Społecznej/Biuro Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy/Biuro Ekonomii Społecznej i Wsparcia Środowiskowego/Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.

W 2022 roku Zarząd Województwa podejmował wiele działań w zakresie szeroko rozumianego wsparcia rodziny:

- ROPS w Toruniu wraz z partnerami: wszystkie Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie w Grudziądzu, Toruniu i Włocławku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy oraz Fundacją „DAJ SZANSE" z Torunia kontynuował realizację projektu ***Rodzina w Centrum 3***. Była to trzecia edycja projektu Rodzina w Centrum, przeprowadzona na podstawie uchwały nr 9/345/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie przyznania dofinansowania na realizację projektu własnego pn. „Rodzina w Centrum 3", zmienionej uchwałą nr 3/91/22 ZW K-P z dnia 26 stycznia 2022 r. Projekt obejmuje swym zasięgiem Województwo Kujawsko – Pomorskie i jest w trakcie realizacji (żywotność projektu 01.01.2021 – 31.12.2023) Celem głównym projektu jest zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz ograniczenie umieszczania dzieci w pieczy instytucjonalnej, a także rozwój i tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej. Zaplanowane działania mają za zadanie wzmacniać i stymulować naturalne środowiska rodzinne borykające się z problemami, aby ograniczyć umieszczanie dzieci poza rodziną. Rodzina w Centrum to przedsięwzięcie adresowane m.in. do rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, młodzieży przygotowującej się do usamodzielnienia i opuszczenia pieczy zastępczej, a także rodzin naturalnych, które przeżywają różnego rodzaju trudności opiekuńczo-wychowawcze, są zagrożone wykluczeniem społecznym czy objęte asystenturą rodzinną. W efekcie wdrożenia zaplanowanych zadań w 2022 r. wsparciem objęto **2 183** osoby oraz udzielono **3 148** porad pedagogicznych, **4 689** porad psychologicznych, **239** porad psychiatrycznych, **2 579** porad logopedycznych, **310** osób uczestniczyło w mediacjach rodzinnych, **1 735** osób w terapiach grupowych i indywidualnych, **179** osób w warsztatach dla rodziców, **157** osób wzięło udział w zajęciach animacyjnych, **158** osób uczestniczyło w grupach wsparcia, a **257** w superwizji rodzin zastępczych, **111** osób uczestniczyło w warsztatach dla przebywających i opuszczających pieczę, natomiast **150** w warsztatach socjoterapeutycznych, **38** osób wzięło udział w warsztatach ***Moje Emocje*** skierowanych do dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi Zorganizowano dla 30 usamodzielnianych wychowanków – grupy wsparcia.
  W ramach projektu ***Rodzina w Centrum 3*** zrealizowano także między innymi:
  - **29** powiatowych spotkań dotyczących rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, w których łącznie wzięło udział **1 246** osób. Uczestnikami byli przedstawiciele instytucji pomocy i integracji społecznej, oświaty, rodziny zastępcze oraz inne osoby zainteresowane tematyką pieczy zastępczej;
  - **2** szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i specjalistycznej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dla kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego – dla **32** osób;
  - zorganizowano i przeprowadzono **4** szkolenia warsztatowe (**16** godz.) i **1** kurs specjalistyczny, w których udział wzięło łącznie **91** uczestników;
  - w świetlicach działających przy MOPR we Włocławku tj. **Zorza, Zefir, Zacisze i Zachęta** przeprowadzono **870** godzin zajęć socjoterapeutycznych, adresowanych do dzieci z zaburzeniami zachowania, nadpobudliwością, agresją, zahamowaniem, niską samooceną, nieśmiałych, dzieci mających problemy w relacjach rówieśniczych oraz **1 770** godziny zajęć wyrównujących braki szkolne z zakresu matematyki;
  - w ramach działania pn. „Usługi w mieszkaniach wspomaganych, obejmujące rozwój usług w mieszkaniach treningowych" w funkcjonującym mieszkaniu treningowym w Żninie, w którym zamieszkała 1 osoba usamodzielniana - wychowanek pieczy zastępczej kontynuowano wsparcie. W ramach zadania zrealizowano poradnictwo pedagogiczne 62 godz., pracę socjalną 74 godz. oraz poradnictwo psychologiczne 58 godz.;
  - Fundacja na Rzecz Rozwoju Dzieci Niepełnosprawnych ***DAJ SZANSĘ*** zrealizowała działania w zakresie wczesnej profilaktyki rodziców i dzieci w obszarze zaburzeń powstałych w wyniku kontaktu dziecka w okresie płodowym z alkoholem, tj. z FASD – Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych oraz zorganizowała i przeprowadziła kompleksowe, specjalistyczne usługi skierowane do rodziców, opiekunów i dzieci z syndromem FASD lub z podejrzeniem występowania tego syndromu na obszarze województwa

kujawsko-pomorskiego, w tym zrealizowała **72** diagnozy, **22** terapie, przeprowadziła **12** spotkań służących interdyscyplinarnemu podejściu do tematyki FASD, zmierzających do nawiązania szerokiej współpracy wszystkich podmiotów, w tym: m. in.: rodzin zastępczych oraz pracowników instytucji pomocy społecznej, pedagogów szkolnych, psychologów, nauczycieli wspierających rozwój wychowawczy dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych oraz służb medycznych w celu wspierania rodziców i opiekunów oraz dzieci i młodzieży borykającej się z problemem FASD;

  - zorganizowano regionalne wydarzenie pn. Kujawsko-Pomorskie Obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, w ramach którego dnia 30 maja 2022 r., w Hotelu Filmar odbyła się Gala Rodzicielstwa Zastępczego połączona z konferencją „Rodzic na zastępstwo – Miłość na zawsze". Obchody skupiły ok. 3 000 osób m. in. z rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz mieszkańców woj. kujawsko-pomorskiego. Na samą galę przybyło 150 uczestników. Organizatorami cykliczne odbywającego się wydarzenia byli Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu oraz 23 partnerów – Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie woj. kuj.-pom., Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie w Toruniu, Grudziądzu i Włocławku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy oraz Fundacja DAJ SZANSE z Torunia. Kujawsko-Pomorskie Obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego objęte zostały honorowym patronatem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

- ROPS w Toruniu wraz z partnerami: Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu, Miejskimi Ośrodkami Pomocy Rodzinie w Toruniu, Bydgoszczy, Włocławku i Grudziądzu oraz Powiatowymi Urzędami Pracy dla Miasta Torunia, w Bydgoszczy, Włocławku, Grudziądzu i Inowrocławiu realizował projekt ***Aktywna Mama, aktywny Tata***. Celem projektu było zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, pełniących funkcje opiekuńcze nad dziećmi do lat 3 oraz wspieranie tych osób w powrocie na rynek pracy, poprzez sfinansowanie opieki nad dziećmi do lat 3 przez okres 12 miesięcy oraz zaangażowanie bezrobotnych i biernych zawodowo w działania aktywizacyjne i szkoleniowe. W 2022 r. **29** osób objęto wsparciem aktywizacyjnym w postaci doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego; **6** osób korzystało ze szkoleń, **52** osoby powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymało zatrudnienie, **53** opiekunów dzieci do lat 3 otrzymało wsparcie; Łącznie od początku realizacji projektu (01.04.2019) wsparcie otrzymało **1 241** opiekunów dzieci do lat 3.
- ROPS w Toruniu wraz ze Stowarzyszeniem Wsparcia Społecznego „Aditus" z Włocławka realizował projekt ***Trampolina 3*** skierowany do młodzieży objętej sądowym środkiem wychowawczym. Celem projektu jest wzrost aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej oraz zwiększenie zdolności funkcjonowania w społeczeństwie osób objętych sądowym środkiem wychowawczym. W ramach projektu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonuje **15** Młodzieżowych Centrów, skupiających młodzież, wobec której zastosowano nadzór kuratora, nadzór odpowiedzialny rodzica, upomnienie lub inny środek wychowawczy. W ramach projektu uczestnicy otrzymują wsparcie indywidualne i grupowe, prowadzące do kompleksowej aktywizacji społeczno-zawodowej poprzez zapoznanie z alternatywnymi formami spędzania czasu wolnego, organizację zajęć sportowych, działania terapeutyczne, psychologiczne oraz działania wzmacniające kompetencje edukacyjno-zawodowe, a także poprzez wsparcie skierowane do ich otoczenia. W efekcie realizacji projektu „Trampolina 3" w 2022 r. wsparciem objęto **164** osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz **4** osoby z niepełnosprawnościami. Łącznie od początku projektu tj. 1 lipca 2021 wsparcie otrzymało 323 uczestników projektu w tym 13 osób z niepełnosprawnościami. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje do opuszczenia programu wyniosła 23 .
- Departament Spraw Społecznych i Zdrowia we współpracy z telewizją regionalną TVP 3 w Bydgoszczy zrealizował na antenie telewizji regionalnej TVP 3 audycję telewizyjną pn. ***Mocne Wsparcie***, podczas której poruszony został problem przemocy w rodzinie. Audycję wyemitowano 27 września 2022 r.
- Departament Spraw Społecznych i Zdrowia/Biuro Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy realizował projekt ***Kujawsko-Pomorska Niebieska Linia Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie***, w którego finansowaniu wzięło również udział 131 gmin województwa kujawsko-pomorskiego. Projekt polegał na prowadzeniu działań interwencyjnych, tj. udzielaniu telefonicznych i internetowych porad i konsultacji prawnych i psychologicznych (w 2022 r. udzielono ich **1 292**), a w uzasadnionych życiowo sytuacjach realizowaniu pełnej obsługi prawnej (zastępstwa procesowego) i indywidualnej terapii psychologicznej. Organizowano także dyżury prawne w największych miastach województwa kujawsko-pomorskiego oraz spotkania mediacyjne. W ramach projektu przewidziano również szkolenia i bieżące konsultacje przy realizacji programów edukacyjno-korekcyjnych, grup wsparcia oraz innych projektów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Departament Spraw Społecznych i Zdrowia zorganizował siódmą edycję konkursu pn. **M*ój ojciec – dobrze być razem***. Konkurs na pracę pisemną, przeznaczony dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych,

w wieku 13-20 lat, o tematyce pozytywnej roli ojca w relacji z dzieckiem. W 2022 wpłynęły prace autorstwa **68** uczniów, z **35** szkół regionu, a nad ich powstaniem sprawowało opiekę **32** nauczycieli. Nagrody przyznane zostały w dwóch kategoriach: szkoły podstawowe – **3** uczniów i **3** nauczycieli oraz szkoły ponadpodstawowe – **3** uczniów i **2** nauczycieli. Ponadto Komisja Konkursowa zadecydowała o przyznaniu wyróżnień za prace nadesłane przez 5 uczniów;

- ponadto Departament Spraw Społecznych i Zdrowia/ Biuro Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy zorganizował:
  - szkolenie pn. ***Procedura Odebrania Dziecka***, którego celem było poszerzenie wiedzy uczestników z zakresu prawidłowego stosowania ww procedury w sytuacji zdiagnozowanej przemocy w rodzinie, w tym umiejętnego dokonywania prawidłowej oceny w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka. Wydarzenie miało miejsce w: Toruniu dnia 21.04.2022 r., Włocławku – 22.04.2022 r. oraz w Bydgoszczy – 23.05.2022 r. Liczba uczestników szkolenia -73 osób z regionu;
  - szkolenie pn. ***Praca z rodziną oparta na potencjałach***. Tematyka dotyczyła pracy socjalnej z rodziną borykającą się z różnymi problemami, wzmacniania potencjału rodziny, pracy z rodziną w jej naturalnym środowisku. Celem szkolenia był rozwój oraz wzmocnienie umiejętności pracy z rodziną i dzieckiem. Podczas zajęć, które odbywały się na terenie Bydgoszczy (26-27. 09.2022 r.) Torunia (17-18.10.2022 r.) i Włocławka (03-04.10.2022 r.) 70 osób poszerzyło swoje kompetencje z zakresu pracy z rodziną;
  - szkolenie pn. ***Przemoc w rodzinie – prawidłowa diagnoza sytuacji i wybrane strategie pomagania osobom doznającym przemocy***, jednorazowe wydarzenie, w którym uczestniczyło 26 osób z regionu. Termin szkolenia 7 listopada 2022 r.;
  - zrealizowano i wyemitowano z TVP 3 Bydgoszcz dwie 40 minutowe audycje telewizyjne w ramach programu „Mocne Wsparcie. Pierwszą pn. ***Adopcja krok po kroku***, którą widzowie mogli zobaczyć na antenie TVP 3 Bydgoszcz 25.05.2022 r. oraz drugą pn. „Być Ojcem" wyemitowaną 06.06.2022 r.;
  - spotkania w formie debat dotyczące kondycji współczesnej rodziny i wypracowania aktualnej diagnozy potrzeb rodzin w województwie kujawsko-pomorskim. Spotkania skupiły liczbę 100 osób, a odbyły się 10.05.2022 r. we Włocławku i 24.09.2022 r. w Grudziądzu;
  - współpracując z fundacją **Rodzice Dzieciom Fundacja dobrej Edukacji** Departament Spraw Społecznych i Zdrowia przygotował wydarzenie pn. ***Święto Rodziny***. W ramach spotkania oprócz mile spędzonego czasu w gronie rodzinnym można było: wsłuchać się w omawiane zagadnienia na temat sposobów rozwijania macierzyństwa i ojcostwa, skorzystać z indywidualnych konsultacji u psychologa, terapeuty czy doradcy wychowawczego. Wydarzenie zorganizowano 2-krotnie: w maju i wrześniu. Pierwszy raz odbyło się we Włocławku, a drugi w Grudziądzu. Liczba uczestników wydarzenia wyniosła 131 osób;
  - cykl szkoleń realizowanych we współpracy z Fundacją Na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy - Feniks pt. ***Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie - praktyczne aspekty realizacji przepisów ustawowych i procedury NK.*** Uczestnikami zajęć byli przedstawiciele gminnych zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych, skupiających m. in. pracowników pomocy społecznej, oświaty i policji. Szkolenia odbyły się w Toruniu w miesiącach: wrześniu, październiku, listopadzie 2022 r. oraz w Ciechocinku między 25 a 28 października 2022 r. W sumie podczas 6 edycji, w zajęciach szkoleniowych udział wzięło 202 uczestników;
  - superwizja dla członków gminnych zespołów interdyscyplinarnych. Wydarzenie miało miejsce w Toruniu, w dniach 23 -24 listopada 2022 r., a liczba uczestników wszystkich grup wyniosła 41 osób;
  - cykl 5 wykładów online pn. "Pomoc dziecku krzywdzonemu", w których udział wzięły 33 osoby.

Ponadto **zadania w zakresie szeroko rozumianego wsparcia rodziny**, zgodnie z Uchwałą nr 46/1910/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 listopada 2021 r., w sprawie przyjęcia Planu działań na rok 2022, realizował **Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny w Toruniu**. W 2022 r. ośrodek:

- prowadził postępowania adopcyjne, w wyniku czego przysposobiono **161** dzieci;
- współpracował ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z innymi podmiotami właściwymi w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, udzielono **2 952** porady dla rodzin;
- prowadził działania informacyjne i promocyjne w zakresie postępowań adopcyjnych, przeprowadzono **441** szkoleń dla kandydatów na rodziny adopcyjne, wydano **119** świadectw ukończenia szkolenia dla kandydatów na rodziny adopcyjne, powstały **147** nowe rodziny adopcyjne, przeprowadzono **1 135** wsparć postadopcyjnych;
- prowadził szkolenia dla kandydatów na rodzinę zastępczą, przeprowadzono **76** szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze;
- dnia 17.09.2022 r. organizował Festyn Rodzinny na Zamku w Golubiu-Dobrzyniu. w którym uczestniczyło ok 300 osób.

W województwie prowadzone były także wieloaspektowe działania w obszarze ekonomii społecznej. Zadania w tym zakresie realizowane były przez: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu (ROPS), Departament Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa: Wydział Polityki Społecznej: Biuro Ekonomii Społecznej i Wsparcia Środowiskowego:

- 11 października 2022 r., w Centrum Kulturalno-Kongresowym Jordanki w Toruniu odbyło się XII **Kujawsko-Pomorskie Forum Ekonomii Społecznej.** Organizatorami wydarzenia był Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu. W ramach Forum, dla podmiotów ekonomii społecznej (PES) zorganizowano konkurs na „Najlepszy produkt PES Kujaw i Pomorza". Spośród 13 podmiotów, które zgłosiły 16 produktów wyłoniono jednego laureata – Fundację „Emaus", który zaprezentował wyroby drewniane oraz kompozycje powstałe z połączenia drewna i żywicy epoksydowej. W Forum uczestniczyło ok. 300 osób;
- zorganizowano panel dyskusyjny pt. ***Uchodźstwo wyzwaniem dla ekonomii społecznej*** w ramach Międzynarodowego Forum Gospodarczego – WELCONOMY FORUM IN TORUŃ, które odbyło się 30 maja 2022 r. w Centrum Kulturalno-Kongresowym Jordanki w Toruniu. W panelu zorganizowanym przez Stowarzyszenie „Integracja i Współpraca" oraz Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu uczestniczyło ok. **50** osób;
- Biuro Ekonomii Społecznej i Wsparcia Środowiskowego zorganizowało otwarte konkursy ofert, dofinansowane z budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, mające na celu wspieranie prac wychowawczych i zajęć rozwojowych dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym:
  - konkurs 6/2022 pn. ***Wspieranie zajęć rozwojowych dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym***. Na realizację zadań w tym konkursie przeznaczono kwotę **260 000,00** zł, którą otrzymało **31** organizacji. W ramach konkursu zrealizowano szereg działań ukierunkowanych na poszerzanie wiedzy oraz zainteresowań dzieci i młodzieży, zmierzających do ich uspołecznienia i przygotowujących do funkcjonowania w nowoczesnym społeczeństwie. Zrealizowano m.in. zajęcia edukacyjno-rozwojowe, rekreacyjno-sportowe, warsztaty, zajęcia muzyczne, teatralne, plastyczne, oraz wycieczki edukacyjno-integracyjne. Ponadto w ramach trybu uproszczonego, na który przeznaczona została kwota **20 000,00** zł, dofinansowanie otrzymało **5** organizacji. Łącznie wsparcie skierowane zostało do **1 049** dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na trudną sytuację życiową;
  - konkurs 7/2022 pn. ***Wspieranie prac wychowawczych z dziećmi i młodzieżą realizowanych przez organizacje młodzieżowe***, na który przeznaczona została kwota **230 000,00** zł. Wsparcie uzyskało **15** podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie pomocy społecznej, w postaci wspierania prac wychowawczych z dziećmi i młodzieżą, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej. Wsparcie skierowane zostało do **3 973** dzieci i młodzieży. W ramach konkursu zrealizowano szereg działań ukierunkowanych na poszerzanie wiedzy, zainteresowań, krzewienie postaw patriotycznych czy zapewniających uspołecznienie oraz integrację dzieci i młodzieży. Realizowano m.in. zajęcia i zawody sportowe, rajdy, biwaki, obozy, wyjazdy integracyjne, złazy i szkolenia;
- ROPS w Toruniu zorganizował konkurs wiedzy o ekonomii społecznej dla uczniów szkół średnich województwa kujawsko-pomorskiego po hasłem ***Ekonomia społeczna uchwycona w kadrze.*** Celem konkursu jest upowszechnianie wiedzy o ekonomii społecznej wśród uczniów szkół średnich, poznawanie mechanizmów przedsiębiorczości społecznej oraz budowanie postaw proprzedsiębiorczych.

  W terminie 29.04. 2022 r. – 11.10.2022 r., 43 uczestników zgłosiło 111 prac. Podczas XII Kujawsko-Pomorskiego Forum Ekonomii Społecznej ogłoszono wyniki konkursu, przeprowadzono głosowanie publiczności oraz dokonano uroczystego wręczenia nagród wymienionym poniżej laureatom:
  - I - miejsce Oliwia Gruźlecka (Zespół Szkół RCKU im. Ziemi Kujawskiej w Przemystce);
  - II – miejsce Kluczewska Natalia (Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży WĘDKA im. Każdego Człowieka w Toruniu;
  - III – miejsce Iwaszkiewicz Rafał (Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Strzelnie);
  - wyróżnienia: Grabowska Adrianna (Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Samostrzelu), Jachna Antoni (Zespół Szkół Chemicznych w Bydgoszczy), Zaporowski Piotr (Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży WĘDKA im. każdego Człowieka w Toruniu);
  - laureat głosowania publiczności – Iwaszkiewicz Rafał (Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Strzelnie).

Podmioty ekonomii społecznej, by się rozwijać, potrzebują profesjonalnego marketingu i rosnącej liczby klientów. W tym celu opracowano i zarejestrowano ogólnopolski znak jakości, który – podobnie jak europejskie znaki – intuicyjnie informuje klienta o swoim znaczeniu. **Znak Promocyjny Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny".** Otrzymanie „Znaku" wiąże się z otrzymaniem certyfikatu, który jest znakiem wysokiej jakości produktów i usług

podmiotów ekonomii społecznej. Certyfikat przyznawany jest podmiotom ekonomii społecznej wyróżniającym się dobrą jakością produktów oraz odpowiednim wykorzystaniem potencjału społecznego. Za certyfikowanie podmiotów ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim odpowiada ROPS, który powołał w tym celu Kapitułę Znaku. W jej skład wchodzą m.in. przedstawiciele ROPS, OWES, Urzędu Marszałkowskiego. Honorowy patronat nad Znakiem Promocyjnym Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny" objął Marszałek Województwa Piotr Całbecki. O prawo do posługiwania się Znakiem Promocyjnym Ekonomii Społecznej **Zakup Prospołeczny** mogą ubiegać się podmioty spełniające wymogi określone w Zasadach przyznawania Znaku Promocyjnego Ekonomii Społecznej "Zakup Prospołeczny**"**. Przyznanie certyfikatu odbywa się na pisemny wniosek zainteresowanego podmiotu. W 2022 r. certyfikat przyznano:

- Fundacja „Dobry Pomysł" z Włocławka;
- Fundacja „Studio M6" z Torunia;
- Fundacja „Nie Art." Z Torunia;
- Fundacja „Emaus" z Torunia;
- Fundacja „Novum" z Włocławka;
- Północ Południe Non Profit Sp.z o.o z Torunia;
- Spółdzielnia Socjalna Empatia z Włocławka;
- OK Non Profit Sp.z o.oz siedzibą w Toruniu;
- Zakład Aktywności Zawodowej we Włocławku;
- Fundacja Ekoprzyjazna z Koronowa.

Przedstawiciele podmiotów ekonomii społecznej uhonorowanych znakiem promocyjnym ekonomii społecznej „Zakup Prospołeczny" podczas XII Kujawsko-Pomorskiego Forum Ekonomii Społecznej, fot. Szymon Zdziebło

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku wskazuje konieczność stworzenia Regionalnych Komitetów Ekonomii Społecznej. Zarząd Województwa uchwałą nr 9/341/20 z dnia 11 marca 2020 r. powołał **Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej** w województwie kujawsko-pomorskim. Komitet złożony jest z przedstawicieli samorządu województwa i samorządów lokalnych, a także sektora ekonomii społecznej, nauki oraz biznesu. Zadaniem Komitetu jest m.in udział w koordynacji działań w zakresie rozwoju ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim oraz współpraca przy realizacji Kujawsko-Pomorskiego Programu na Rzecz Ekonomii Społecznej. Do zadań Komitetu należy również współpraca z różnego rodzaju instytucjami, w tym jednostkami samorządu terytorialnego, podmiotami ekonomii społecznej, Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej, biznesem i ośrodkami badawczymi na rzecz promocji oraz rozwoju ekonomii społecznej, a także konsultowanie propozycji rozwiązań strategicznych, programowych, legislacyjnych dotyczących działań w obszarze ekonomii społecznej. W 2022 r. Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej i Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu przyznali wyróżnienia:

- ***Przedsiębiorstwo zaangażowane społecznie***, przedsiębiorstwom w rozumieniu biznesu tradycyjnego, które włączały do swej aktywności w obszarze działań społecznych podmioty ekonomii społecznej (lub prowadziły działalność z zakresu ekonomii społecznej) oraz w czasie trwania pandemii wykazały się działaniami na rzecz

podmiotów ekonomii społecznej (lub działały w zakresie ekonomii społecznej) w latach 2020-2021. W 2022 roku laureatami zostali:
  - Wika Polska sp.zo.o, Sp. k. z siedzibą we Włocławku;
  - P.P.H.U. „Hel" – Anna Będzińska z Wieńca Zdroju;
  - Polo Market Sp.z o.o. oddział w Świeciu;
- ***Samorząd przyjazny ekonomii społecznej.*** Wyróżnienie przyznane zostało samorządom, które tworzyły przyjazne warunki dla uruchamiania i prowadzenia działań w obszarze ekonomii społecznej oraz w czasie trwania pandemii Covid-19 w latach 2020-2021 wykazały się działaniami na rzecz podmiotów ekonomii społecznej dotyczącymi przeciwdziałania jej skutkom. Laureatem w 2022 r. został Powiat Świecki, Powiat Wąbrzeski, Miasto Włocławek, Gmina Śliwice, Gmina Unisław a wyróżnienia specjalne Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego otrzymali: Spółdzielnia Socjalna „Empatia" z Włocławka, Fundacja Aktywizacji i Integracji w Nowem, Fundacja Makowa ze Świecia, Unisławska Spółdzielnia Socjalna Uni-Ziel, Pro Socjal Sp.z o.o. ze Śliwic, Wioska Mydlarska Sp.z o.o. z miejscowości Fiałki k. Górzna, Zakład Aktywności Zawodowej we Włocławku oraz Pracownia Wspierania Rozwoju AiM Sp z o. o. z Torunia.

Jak co roku realizowano także wiele działań na rzecz wzrostu potencjału organizacji pozarządowych w województwie kujawsko-pomorskim. Realizatorem zadań w tym zakresie, w imieniu Zarządu Województwa, było Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, funkcjonujące w strukturach Departamentu Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego. W 2022 roku:
- realizowało eksperckie doradztwo z zakresu prawa, rachunkowości i zarządzania finansami w organizacjach pozarządowych;
- przeprowadziło trzynastą edycję kampanii **1% dla naszego regionu**, promującą ideę przekazywania 1% podatku na rzecz organizacji pozarządowych z regionu kujawsko-pomorskiego. W 2022 r. (rozliczenie za 2021 rok) podatnicy w liczbie 795 tys. przekazali na rzecz organizacji pożytku publicznego ponad **47** mln zł, odnotowując tym wynikiem wzrost on ponad **12,3 %** (**5,8 mln zł**) w stosunku do roku poprzedniego;
- zorganizowało otwarte konkursy ofert, dofinansowane z budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego:
  - nr 12/2022 pod nazwą: ***Zorganizowanie i przeprowadzenie bloku szkoleniowo-doradczego, skierowanego do organizacji pozarządowych.*** W wyniku konkursu wyłoniono i dofinansowano organizację, która zrealizowała zadanie w postaci przeprowadzenia cyklu szkoleń i doradztwa indywidualnego na zlecenie Samorządu Województwa;
  - nr 13/2022 pod nazwą: ***Dofinansowanie wkładu własnego do projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych***. W konkursie wyłoniono 8 organizacji pozarządowych, którym przekazano dotacje ze środków Samorządu Województwa z przeznaczeniem na wkład własnych, celem realizacji projektów o charakterze regionalnym i ponadregionalnym finansowanych z zewnętrznych źródeł;
  - nr 31/2022, w wyniku którego wyłoniono podmiot pozarządowy, którego zadaniem było przygotowanie i przeprowadzenie **XXII Forum Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego**. Forum odbyło się w październiku 2022 r. w Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego w Toruniu, w trybie stacjonarnym uczestniczyło w nim 110 osób, a transmisję on-line obejrzało ponad 200 odbiorców. Współorganizatorem w części merytorycznej Forum był Departament Spraw Społecznych i Zdrowia;
- zrealizowało projekt ze środków Unii Europejskiej pn. ***Inicjatywy w zakresie usług społecznych realizowane przez NGO***. Projekt miał na celu przygotowanie i przeprowadzenie naboru wniosków o powierzenie grantu na realizację różnych inicjatyw oferujących kompleksowe i zróżnicowane usługi społeczne dla wszystkich osób bezpośrednio dotkniętych skutkami wystąpienia COVID-19. W wyniku pierwszego naboru wybrane do dofinasowania zostały **54** projekty na kwotę **2 599 995,16 zł**. Natomiast w wyniku drugiego naboru dofinansowanie otrzymało **59** projektów na kwotę **2 814 020,04 zł**. Łącznie w ramach projektu **113** beneficjentów otrzymało dofinansowanie w łącznej kwocie **5 414 015,20 zł**;
- zorganizowało XV edycję Konkursu o Nagrodę Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego na najlepsze inicjatywy społeczne, realizowane przez organizacje pozarządowe pn. ***Rodzynki z pozarządówki***. Wydarzenie zorganizował Urząd Marszałkowski. Przyznano **8** równorzędnych nagród finansowych po **3 750** zł. każda wraz z tytułem "Rodzynki z pozarządówki". Uroczystość wręczenia nagród, w której uczestniczyło ok. **50** osób odbyła się z udziałem władz województwa w teatrze muzycznym w Toruniu. Podczas wszystkich edycji konkursu począwszy od 2008 r. zgłoszono łącznie 492 inicjatywy, z których **186** otrzymało nagrody finansowe a 5 zostało wyróżnionych. Samorząd Województwa łącznie na nagrody ww. konkursie przeznaczył **449,7** tysięcy złotych;
- w ramach prac nad *Programem współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2023* Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi ustaliło priorytetowe obszary zadań publicznych, które będą wspierane przez Samorząd Województwa w 2023 roku, w ramach współpracy

finansowej i pozafinansowej. W 2022 r. *Program* został poddany konsultacjom społecznym, po czym przyjęty uchwałą nr L/677/22 przez Sejmik Województwa w dniu 24 października 2022 r.;

- koordynowało także ogłaszanie otwartych konkursów ofert na rok 2023 – przygotowano i uzgodniono dokumentację konkursową – procedury, karty oceny, regulaminy dla wszystkich departamentów zajmujących się realizacją ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- ponadto w trybie całorocznym udzielało stałego wsparcia merytorycznego organizacjom pozarządowym. Departament w trybie ciągłym prowadzi portal internetowy, skierowany do organizacji pozarządowych ngo.kujawsko-pomorskie.pl oraz bazę organizacji pozarządowych województwa kujawsko-pomorskiego. W trybie całorocznym przesyłany jest również newsletter do organizacji pozarządowych.

Laureaci konkursu „Rodzynki z pozarządówki", fot. Szymon Zdziebło

Istotnym obszarem działalności była także realizacja zadań związanych z rehabilitacją zawodową i społeczną **osób z niepełnosprawnościami.** Zadania te realizował Departament Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego: Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych. W 2021 r. rozpoczęto wdrażanie zadań ujętych w ***Programie działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 r. – Równe Szanse 2030+*** przyjętym Uchwałą nr 24/997/21 z dnia 22 czerwca 2021 r. Program określa najważniejsze cele i kierunki działań i jest dokumentem dostosowanym do zapisów *Strategii Przyspieszenia 2030+*, stanowiącym kluczowe narzędzie do realizacji celów rozwojowych województwa, zmierzających do rozwiązywania problemów niepełnosprawnych mieszkańców regionu, dostępności do specjalistycznych usług z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz wyrównywania poziomu życia osób z niepełnosprawnościami. Podstawowym założeniem *Programu* jest łagodzenie skutków niepełnosprawności i nieustanne dążenie do wyrównywana szans osób z niepełnosprawnościami w stosunku do osób pełnosprawnych. W ramach zadań ujętych w *Programie działań na rzecz osób z niepełnosprawnością* oraz innych zadań, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych w 2022 r. realizował co następuje:

- zlecono zadania fundacjom i organizacjom pozarządowym w ramach ogłoszonych **3** otwartych konkursów (konkursy: 15/2022, 17/2022, 30/2022). W rezultacie środki finansowe w wysokości **884 305,00** zł, w tym **100 000,00** z budżetu Województwa, **784 305,00 kwota z PFRON** przekazano **35** organizacjom na realizację **35** projektów, które dotyczyły:
  - prowadzenia rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek – 8 zadań;
  - organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów, warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych – aktywizujących zawodowo i społecznie te osoby – 8 zadań;
  - organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy bezpośrednio zaangażowanych w proces rehabilitacji – 2 zadania;
  - prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych – 1 zadanie;

- prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć, które rozwijają umiejętności sprawnego komunikowania się i samodzielnego funkcjonowania – 10 zadań;
- organizowanie i prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz włączenia osób niepełnosprawnych w rynek pracy – 1 zadanie;
- opracowywanie lub wydawanie publikacji, wydawnictw ciągłych oraz wydawnictw zwartych, stanowiących zamkniętą całość, w tym na nośnikach elektromagnetycznych i elektronicznych– 4 zadania;
- świadczenie usług wspierających, które mają na celu umożliwienie lub wspomaganie niezależnego życia osób niepełnosprawnych, w szczególności usług asystencji osobistej. - 1 zadanie.

Wsparciem objęto **696** osób, w tym **613** osób z niepełnosprawnościami, z czego 10,44% stanowiły dzieci i młodzież do lat 16;

- dofinansowano koszty działania **9** Zakładów Aktywności Zawodowej (ZAZ) z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, funkcjonujących w miejscowościach: Bydgoszcz, Brodnica, Białe Błota, Drzonowo, Przyjezierze, Radziejów, Tuchola, Wąbrzeźno i Włocławek, w których na koniec grudnia 2022 r. zatrudnionych było **568** osób, w tym **425** z orzeczonym znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Łącznie na realizację ww. zadania, przekazano kwotę w wysokości **12 585 000,00 zł**;
- zaopiniowano **19** wniosków o wpis do rejestru ośrodków przyjmujących grupy turnusowe;
- prowadzono stronę internetową **http://niepelnosprawni.kujawsko-pomorskie.pl** zawierającą informacje o działaniach Samorządu Województwa na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnościami. W 2022 r. Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych podjął decyzję o zleceniu opracowania grafik do wykorzystania w celach informacyjno-promocyjnych na ww stronie internetowej oraz w przygotowywanych opracowaniach sprawozdawczych;
- zlecono Fundacji Widzialni z siedzibą w Częstochowie opracowanie i udostępnienie w formie e-learningu szkolenia z zakresu dostępności cyfrowej dla 35-ciu pracowników Urzędu Marszałkowskiego. Koszty realizacji zadania w kwocie 19 215,00 zł pokryto ze środków budżetu województwa.

Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach działania: Wyrównywania Szans Osób z Niepełnosprawnościami ze środków budżetu województwa dofinansował kwotą w wysokości **191 000,00** zł wydarzenia o zasięgu wojewódzkim promujące osoby z niepełnosprawnościami jako osoby aktywne zarówno w życiu społecznym, jak i zawodowym. W zorganizowanych wydarzeniach udział wzięło łącznie **1 549** osób.

- w TVP 3 Bydgoszcz, w ramach audycji telewizyjnej pt. **Mocne wsparcie**, wyemitowano cykl programów o następującej tematyce: 1) ***Mieszkalnictwo treningowe*** dnia 25 i 26 stycznia 2023 r. (powtórka)., 2) ***Rola szkolnictwa specjalnego i ośrodków szkolno-wychowawczych w rozwoju i drodze do samodzielności dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami*** dnia 22 i 23 lutego 2023 r. (powtórka), 3) ***Asystencja osobista osób z niepełnosprawnością*** dnia 22 i 23 marca (powtórka) 2023 r. Łączna Liczba widzów wg. danych z raportu poemisyjnego TVP 3 Bydgoszcz wyniosła: **166 473** w tym temat pierwszy skupił **106 861** widzów, drugi **16 956** widzów a trzeci **42 656** widzów;
- zorganizowano IV edycję konkursu na ***Najlepszego terapeutę zajęciowego województwa kujawsko-pomorskiego***, którego celem była popularyzacja wśród społeczeństwa wiedzy dotyczącej istoty zawodu i pracy w zawodzie terapeuty zajęciowego oraz zachęcenie młodych ludzi do wyboru tego zawodu i podjęcia kształcenia w tym kierunku. W tej edycji konkursu zgłoszonych zostało **16** kandydatów, z których wyłoniono **5** terapeutów zajęciowych wyróżniających się w pracy terapeutycznej. Każdy z laureatów otrzymał nagrodę finansową, w wysokości **3 000,00** zł. W konkursie nagrodzono osoby prowadzące pracę terapeutyczną z osobami z niepełnosprawnościami, o wieloletnim doświadczeniu, stosującymi innowacyjne formy oraz techniki terapii zajęciowej, dzięki którym osiągają wysoki poziom usprawnienia i samodzielności osób z niepełnosprawnościami;
- zorganizowano wraz ze Stowarzyszeniem Ognisko Sportu Niepełnosprawnych Alfa Sport Toruń XI Toruńską Olimpiadę Osób Niepełnosprawnych, w której uczestniczyło 630 osób z niepełnosprawnościami w tym 394 osoby dorosłe i 86 dzieci i młodzieży do lat 16. Wydarzenie odbyło się 21 maja 2022 roku na Stadionie Miejskim przy ul. Bema 23/29;
- współorganizowano wraz z Fundacją Aktywizacji i Integracji w Nowem wyjazd grupy podopiecznych programu „Mój pierwszy dom". „FAI on the Road – Alps Trip 2022" obejmował 9 dniowy pobyt w Słowenii o charakterze poznawczym, kulturalno-sportowym i integracyjnym, promując jednocześnie innowacyjne podejście do tematu wyrównywania szans społecznych dorosłej młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą oraz dorosłych osób z niepełnosprawnościami;
- wraz z Towarzystwem Rodziców Dzieci Specjalnej Troski w Brodnicy przygotowano kolejną, XXV, jubileuszową edycję Ogólnopolskiego Festiwalu Artystycznego Osób Niepełnosprawnych pod hasłem „*Terapia artystyczna niepełnosprawnych artystów województwa kujawsko-pomorskiego*". Festiwal odbył się w Brodnicki Domu Kultury w dniach 8-9 września 2022 roku, a honorowy patronat nad festiwalem sprawował Marszałek Województwa

Piotr Całbecki. Wydarzenie zgromadziło **100** artystów z niepełnosprawnościami, którzy do Brodnicy przybyli z grupą 20 opiekunów;
- współorganizowano wraz z Fundacją „Światło" III edycję Pikniku dla Osób Niepełnosprawnych. Do Centrum Targowego Park w Toruniu dnia 10 września 2022 r. przybyło liczne grono niepełnosprawnych mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego, dla których podobne wydarzenia są impulsem do wyjścia z domu i integracji z osobami zmagającymi się z podobnymi problemami;
- zorganizowano dwie wystawy rękodzieła artystycznego pn. ***My też potrafimy***. Dnia 5 kwietnia 2022 r. edycję XXX - Wielkanocną, w której uczestniczyło **110** osób natomiast dnia 5 grudnia 2022 r. edycję XXXI-Bożonarodzeniową, która skupiła **165** osób;
- współorganizowano Święta Bożego Narodzenia dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami. W spotkaniach uczestniczyli podopieczni Domów Pomocy Społecznej w Chełmnie, Grabiu, Kamieniu Krajeńskim. W wydarzeniu udział wzięło **168** dzieci i młodzieży do 24 roku życia;
- współorganizowano Spotkanie wigilijne dla członków Centrum Rehabilitacji im. ks. Biskupa Jana Chrapka w Grudziądzu, które miało miejsce 22 grudnia 2022 r. w starostwie powiatowym w Grudziądzu. W spotkaniu uczestniczyło 50 osób w tym 32 osoby z niepełnosprawnościami.

Samorząd Województwa w 2022 r. na działania związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami przeznaczył łączną kwotę **18 248 463,00** zł w tym: 17 086 305,00 zł ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (dalej: PFRON), będących w dyspozycji Samorządu Województwa, **427 158,00** zł na koszty obsługi zadań finansowanych ze środków PFRON oraz **744 000,00** zł ze środków budżetu Województwa.

Zgodnie z art. 44a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych przy marszałkach województw tworzy się wojewódzkie społeczne rady do spraw osób niepełnosprawnych. W województwie kujawsko-pomorskim **Wojewódzka Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych** po raz pierwszy została powołana w 2003 roku. W 2019 r. Marszałek Województwa Piotr Całbecki powołał nowy skład Rady (siedmioosobowy na 4-letnią kadencję). Obsługa WSRdsON jest w całości finansowana ze środków budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w oparciu o zadanie pn. Obsługa Zespołu Doradczo – Opiniodawczego Osób Niepełnosprawnych. W 2022 roku odbyły się 3 posiedzenia Rady, podczas których poruszono następujące tematy:
- aktywna rehabilitacja, zmiany w programie Aktywny Samorząd, program wyrównywania różnic między regionami oraz bieżące sprawy dotyczące programów PFRON;
- model rehabilitacji kompleksowej - nowe rozwiązanie zwiększające efektywność zatrudnienia osób niepełnosprawnych;
- sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy;
- pomoc uchodźcom z Ukrainy, w tym osobom z niepełnosprawnościami;
- zatrudnianie uchodźców z Ukrainy ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami;
- orzecznictwo o niepełnosprawności dla obywateli Ukrainy;
- sytuacja środowiskowych domów samopomocy, warsztatów terapii zajęciowej oraz zakładów aktywności zawodowej w świetle zmieniającej się sytuacji ekonomicznej i społecznej – aktualne problemy, zamierzenia na przyszłość.

WSRdsON opiniowała również działania samorządu dotyczące:
- wyrażenia zgody na zawarcie umów na okres dłuższy niż jeden rok budżetowy na dofinansowanie robót budowlanych obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów wraz z uzasadnieniem;
- kwestii określenia zadań Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2023 roku.

Programy i strategie realizowane w ramach zadań ROPS w Toruniu:
- dnia 27 czerwca 2022 r. uchwałą Sejmiku Województwa nr XLVII/629/22 przyjęto ***Strategię polityki społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030***;
- w ramach monitoringu realizacji ***Strategii polityki społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020*** zebrano dane i informacje o realizacji *Strategii polityki społecznej* od podmiotów koordynujących działania za rok 2021, opracowano Raport z realizacji *Strategii polityki społecznej województwa kujawsko-pomorskiego* za lata 2013-2019. Raport dostępny na stronie internetowej ROPS w Toruniu: https://www.rops.torun.pl/strategie-i-programy/strategia-polityki-spolecznej;

- realizowano ***Wojewódzki program doskonalenia kadr pomocy społecznej województwa kujawsko-pomorskiego Profesja,*** którego celem jest szkolenie kadr pomocy społecznej województwa kujawsko – pomorskiego i wyposażenia jej w instrumenty pozwalające na umiejętne rozwiązywanie problemów społecznych. W maju 2022 r. zorganizowano 2 seminaria dla pracowników ośrodków pomocy społecznej oraz powiatowych centrów pomocy rodzinie z tematyki "Pomoc obywatelom Ukrainy w kontekście spec ustawy i innych ustaw" . Łączna liczba osób uczestniczących w szkoleniu – 80.

Prace Zarządu Województwa polegały także na realizacji szeregu działań umożliwiających oraz wspierających prowadzenie zróżnicowanych zadań z zakresu polityki społecznej, w tym:

- ROPS w Toruniu wraz województwami z Makroregionu II obejmującego zachodniopomorskie, pomorskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, warmińsko-mazurskie i lubuskie współrealizowali projekt pn. ***Kooperacja – efektywna i skuteczna***, którego celem jest wypracowanie i wdrożenie modelu kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, a podmiotami innych polityk sektorowych jak: edukacja, zdrowie, kultura, sport, sądownictwo i policja, dla gmin miejsko-wiejskich w ramach makroregionu II, obejmującego województwa: zachodniopomorskie, pomorskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, warmińsko-mazurskie i lubuskie. Efektem projektu ma być wprowadzenie nowego profilu usług opartego o wzajemną współpracę i wykorzystanie potencjału tych instytucji w działaniach na rzecz włączenia społecznego osób/rodzin. W konsekwencji wypracowany model ma doprowadzić do komplementarnego podejścia do świadczenia usług na rzecz włączenia społecznego. W rezultacie wdrażania projektu w 2022 r. zorganizowano **15** spotkań ogólnoinformacyjnych związanych z deinstytucjonalizacją **18** spotkań szkoleniowo-edukacyjnych oraz **6** szkoleń specjalistycznych wynikających z Rozporządzenia Rady Ministrów, z dnia 30.03.2020 w sprawie szkoleń dla pracowników centrum usług społecznych dla kadr CUS i przedstawicieli JST. W ramach projektu, kompetencje w zakresie realizacji działań na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym nabyło **177** osób, wśród których znaleźli się: zarządzający, pracownicy instytucji pomocy i integracji społecznej oraz pracownicy socjalni zatrudnieni poza systemem pomocy i integracji społecznej;
  W ramach projektu partnerskiego ***Kooperacja – efektywna i skuteczna*** w 2022 r. zorganizowano także:
  - konferencję pn. ***Z głową w chmurach czy pod wiatr - czyli o wyzwaniach dla polityki społecznej*** w ramach **VII Kujawsko-Pomorskiego Forum Pomocy Społecznej**. Konferencja skierowana była do ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie i domów pomocy społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego oraz Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej z kraju. Wydarzenie, w którym uczestniczyło **228** osób odbyło się w dniach 22-23 listopada 2022 r. w Toruniu i objęte zostało honorowym patronatem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
  - spotkanie **trzech wspólnych Komitetów Sterujących** dla projektów realizowanych w ramach ***Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020.*** W wydarzeniu udział wzięło 50 osób, wśród których znaleźli się przedstawiciele trzech Komitetów Sterujących, realizujący projekty pn.: ***Liderzy kooperacji*** w ramach Makroregionu I obejmującego województwa lubelskie, mazowieckie, podkarpackie, podlaskie i świętokrzyskie; ***Kooperacja – efektywna i skuteczna*** w ramach Makroregionu II obejmującego województwa zachodniopomorskie, pomorskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, warmińsko-mazurskie i lubuskie; ***Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz osób i rodzin*** w ramach Makroregionu III obejmującego województwa śląskie, opolskie, małopolskie i łódzkie. Spotkanie odbyło się 22-23 listopada 2022 r. w hotelu Filmar w Toruniu;
- przygotowano aktualny wykaz jednostek pomocy i integracji społecznej za rok 2022, wszystkie wykazy placówek zostały udostępnione na stronie internetowej ROPS w Toruniu;
- zgodnie z art. 16a ustawy o pomocy społecznej wykonano ocenę zasobów pomocy społecznej w województwie oraz opracowano raport pn. ***Ocena Zasobów Pomocy Społecznej w Województwie Kujawsko – Pomorskim za rok 2021***. Opracowanie zawiera wybrane działania Samorządu Województwa, dotyczące zwiększenia włączenia społecznego, głównie za pośrednictwem programów opracowywanych i wdrażanych przez departamenty Urzędu Marszałkowskiego oraz jednostki organizacyjne Samorządu Województwa. Raport dostępny jest na stronie internetowej ROPS w Toruniu: https://www.rops.torun.pl/badania-i-analizy/opracowania/bilans-potrzeb-ozps/file/805-ocena-zasobow-pomocy-spolecznej-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego-za-rok-2021.

Ponad to w ramach polityki społecznej Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w roku 2022 zorganizował kolejną **XVI edycję** konkursu na **najciekawsze i najbardziej wartościowe inicjatywy w dziedzinie pomocy społecznej**, nowatorskiego podejścia, rzetelności, ofiarności pracowników i wolontariuszy placówek opieki społecznej. Kandydatury mogły zgłaszać organy administracji publicznej, instytucje pomocowe, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, a także sami laureaci poprzednich edycji konkursu. Zwycięzców

wyłoniono spośród **28** zgłoszeń, przyznano **9** nagród, w tym **6** indywidualnych i **3** zbiorowe oraz **3** wyróżnienia. Nagrody Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego dla osób wyróżniających się w działalności pomocy społecznej ***Stalowy Anioł*****,** zostały wręczone laureatom XVI edycji konkursu, **18 listopada 2022 r**. podczas uroczystej **Gali**, która miała miejsce w Kujawsko-Pomorskim Teatrze Muzycznym.

W zakresie pomocy osobom bezdomnym ROPS w Toruniu zrealizował **projekt informacyjny „Akcja Zima 2022/2023"**, w ramach którego podobnie jak w latach poprzednich opracowano i wydrukowano 600 egz. plakatów mających uwrażliwić mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego na temat osób w kryzysie bezdomności. W/w plakaty przekazano do podmiotów / instytucji świadczących pomoc osobom bezdomnym działających w naszym województwie, m. in. do schronisk, noclegowni, jadłodajni, szpitali, zakładów karnych i aresztów śledczych, parafii w dużych ośrodkach miejskich, ośrodków terapii odwykowej, komend policji, straży pożarnej, straży miejskiej oraz na dworce PKS i PKP. Dodatkowo, przygotowano oraz opublikowano na stronie internetowej ROPS w Toruniu: https://www.rops.torun.pl/stop-bezdomnosci/akcja-zima/1613-pomoc-dla-osob-w-kryzysie-bezdomnosci oraz platformach podcastowych m.in. spotify, podcasty pt. „daleko od domu" – to rozmowy z osobami na co dzień pracującymi z osobami w kryzysie bezdomności. Podcasty miały na celu przybliżyć społeczeństwu jak wygląda codzienność osób, które doświadczają kryzysu bezdomności.

W 2022 r. w zakresie działań związanych z polityką społeczną, przy Marszałku Województwa Piotrze Całbeckim, działała **Wojewódzka Rada ds. Bezdomności i Wykluczenia Mieszkaniowego.** Rada została powołana uchwałą nr 15/657/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 kwietnia 2018 roku. Członkowie Rady zostali powołani na podstawie zarządzenia nr 49/2018 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 31 sierpnia 2018 roku. W 2022 r. ROPS w Toruniu współorganizował spotkania WRBiWM:

- 26 maja 2022 r. odbyło się spotkanie Wojewódzkiej Rady ds. Bezdomności i Wykluczenia Mieszkaniowego, dotyczące bieżących sprawy schronisk, kryzys uchodźczy oraz sytuacja finansowa jednostek przed sezonem jesień-zima 2022/2023;
- 30 sierpnia 2022 r. w siedzibie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu odbyło się spotkanie WRBiWM, na którym omówiono zagadnienia dotyczące: standaryzacji schronisk oraz sytuacji finansowej placówek przed sezonem jesień-zima 2022/2023;
- 15 listopada 2022 r. w siedzibie ROPS w Toruniu zorganizowano spotkanie WRBiWM podczas którego przedyskutowano m. in. standardy w budynkach przebywania osób bezdomnych, poziom przygotowania jednostek do sezonu jesienno-zimowego 2022/2023, a także bezdomność dzieci i młodzieży oraz akcję informacyjną pn. „Jesień- Zima 2022/2023".

W 2022 r. realizowano także zadania związane z projektem pn. *Monitorowanie oraz przeciwdziałanie niekorzystnym wpływom alternatywnych ruchów religijnych i pararelig*ijnych *na życie mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego*. Dnia 17 listopada 2022 r. w ramach ww. projektu odbyło się XIV Toruńskie Sympozjum poświęcone Alternatywnym Ruchom Religijnym i Religiom. Temat jaki poruszono podczas wydarzenia dotyczył nowych ruchów religijnych / pararelig*ijnych* czy też pseudoreligijnych pojawiających się na terenie byłego ZSRR („Czy putinizm to sekta? Nowe religie, ideologie i sekty powstałe na terenie byłego ZSRR").

POLITYKA SENIORALNA

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach polityki senioralnej w 2022 r.:

- **2 968** osób objętych usługą **teleopieki domowej** (**87** gmin/**7** dni w tygodniu/**24** godziny na dobę, funkcjonuje od 2018 roku);
- **2,38** tys. osób po 65 roku życia, zaszczepionych w ramach **programu bezpłatnych szczepień przeciw zakażeniom pneumokokowym;**
- **848** seniorów objętych ćwiczeniami fizycznymi w ramach **programu zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim** (ponad 3,48 tys. od początku projektu);
- prawie **283** postów zamieszczonych na **Fanpage'u,** stanowiących źródło informacji o seniorach, dla seniorów i ich opiekunów;
- ponad **311** informacji zamieszczonych na portalu **www.infosenior.rops.torun.pl.**

Na początku roku 2022 województwo zamieszkiwane było przez około **382** tysięcy osób liczących **65** i więcej lat. Corocznie liczba mieszkańców w tej grupie zwiększa się o ponad 10 tysięcy osób. Prognozy GUS wskazują,

że w roku 2025 liczba ta przekroczy **434** tysiące, a około 2030 r. wzrośnie prawie do **459** tys. W związku z rosnącą liczbą osób starszych (60 lat i więcej), jednym z największych wyzwań rozwoju województwa jest rozwój działań ukierunkowanych dla ludności będącej w tej grupie wiekowej. Samorząd Województwa przykłada dużą wagę do realizacji działań adresowanych do seniorów, dlatego od kilku lat prowadzi programy wsparcia dla osób starszych i ich rodzin, na które składają się między innymi: domy dziennego pobytu, kluby seniora, centra usług środowiskowych, wsparcie psychogeriatryczne, szczepienia przeciw zakażeniom pneumokokowym, środki dla organizacji pozarządowych na realizację projektów adresowanych do osób starszych, a także szkolenia językowe i komputerowe.

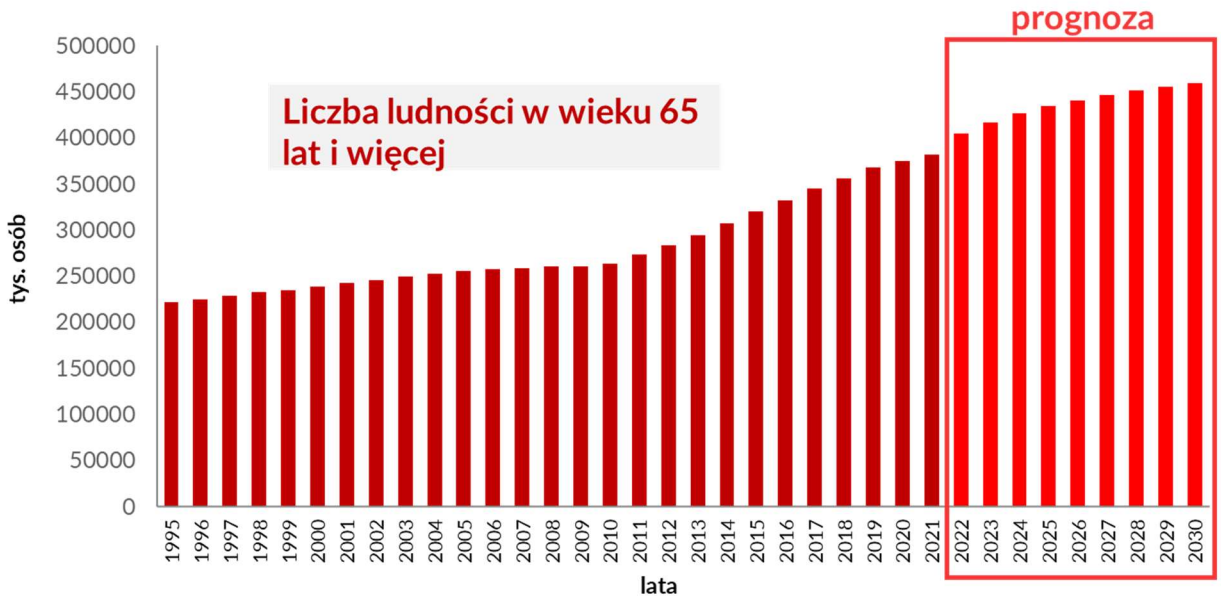

Rys. 8. Liczba osób w wieku 65 lat i więcej w województwie kujawsko pomorskim (w latach 1995-2021 stan, w latach 2022-2030 prognoza).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2022 r., w zakresie poprawy jakości życia osób starszych, prowadzono działania w ramach projektu pn. ***Kujawsko-Pomorska Teleopieka***, będącego kontynuacją pilotażowego projektu „Pogodna jesień życia na Kujawach i Pomorzu – projekt rozwoju pomocy środowiskowej dla seniorów" Zadania w ramach projektu Kujawsko-Pomorska Teleopieka realizuje Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, w partnerstwie z Kujawsko-Pomorskim Centrum Kompetencji Cyfrowych sp. z o.o. oraz 87 gminami z terenu województwa kujawsko – pomorskiego. Projekt zakłada rozwój usług społecznych w środowisku, w postaci pomocy sąsiedzkiej oraz wolontariatu opiekuńczego dla 3000 osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Skierowany do mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego, którzy ze względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego oraz nieprzebywającej w opiece całodobowej. W ramach projektu działa Kujawsko-Pomorskie Telecentrum, świadczące usługę teleopieki dla potrzebujących wsparcia.

W ramach projektu ***Kujawsko-Pomorska Teleopieka*** zrealizowano następujące zadania:

- kontynuowano realizację usługi **teleopieki**. **Teleopieka domowa**, czyli opieka oparta na tak zwanych bransoletkach życia, czyli noszonych na nadgarstku mobilnych urządzeniach do przywoływania pomocy zaprogramowanych indywidualnie pod każdego zainteresowanego usługobiorcę. W ramach realizowanych projektów od 2018 r. do końca 2022 r. usługą teleopieki objętych zostało **2 968** osób, mieszkańców 87 gmin z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Łącznie do końca 2022 r. przygotowano i przekazano 2 647 szt. bransoletek życia w tym w roku 2022 – 558 szt. (Informacje o projekcie również w rozdziale pn. Technologie cyfrowe służące sprawnemu zarządzaniu);
- kontynuowano działalność **Regionalnego Centrum Informacji Senioralnej (RCIS)** przy ROPS w Toruniu:
  - w ramach działalności bezpośredniej **RCIS** realizowane były zadania związane z upowszechnianiem informacji ukierunkowanych na zwiększenie mobilności, autonomii i bezpieczeństwa niesamodzielnych osób starszych oraz w zakresie podnoszenia poziomu wiedzy opiekunów faktycznych. W 2022 r. prowadzono

tematyczny portal informacyjny oraz fanpage dla osób starszych i ich bliskich, pełniono dyżury osobiste i telefoniczne (seniorzy i ich opiekunowie w ramach dyżurów mogli uzyskać informacje m.in. o formach i możliwościach wsparcia, pomocy środowiskowej, instytucjonalnej i zdrowotnej, ofercie kulturalnej i sportowej oraz infrastrukturze senioralnej w województwie kujawsko-pomorskim). Organizowano tematyczne spotkania w obszarze senioralnym, realizowano system teleopieki, czyli formy wsparcia dla seniorów, dostępnej 24 godziny na dobę przez 7 dni w tygodniu, wyposażonej m.in. w przycisk SOS oraz czujnik upadku przygotowany w wygodnej formie **bransoletki, który umożliwia szybkie wezwanie pomocy w sytuacji zagrażającej życiu lub zdrowiu.** Współpracowano ze środowiskami senioralnymi i samorządami lokalnymi w celu propagowania polityki senioralnej w regionie. Opracowywano materiały, wkładki do prasy, publikacje, dotyczące problematyki niesamodzielnych osób starszych i ich rodzin;
  - w ramach **infolinii** udzielano informacji m.in. o ofercie pomocowej, kulturalnej czy edukacyjnej skierowanej do osób starszych oraz członków ich rodzin;
  - na **Fanpage'u,** który stanowi źródło informacji o seniorach, dla seniorów i ich opiekunów oraz jest platformą do współpracy i nawiązywania kontaktów w 2022 r. zamieszczono **283** posty. Łączna liczba polubień Fanpage'a wyniosła **3 000** osób, podobnie jak łączna liczba obserwujących;
- kontynuowano prowadzenie tematycznego portalu informacyjnego **www.infosenior.rops.torun.pl** dla osób starszych i ich bliskich. W 2022 r. zamieszczono **311** informacji. Artykuły zamieszczane na witrynie dotyczyły tematyki m.in. zdrowia, wydarzeń kulturalnych, sytuacji związanej z pandemią koronawirusa, szkoleń, konferencji, warsztatów, konkursów, wydanych publikacji;
- w ostatnim kwartale 2022 r. rozpoczęto pracę nad IX wydaniem **Informatora dla Seniora**. Celem informatora jest dostarczenie kujawsko–pomorskim seniorom niezbędnych informacji na temat dostępnych form wsparcia opiekuńczego, środowiskowego i instytucjonalnego, w tym również w obszarze ochrony zdrowia. Edycja z 2022 r. zawierała również ofertę wydarzeń kulturalnych dedykowanych seniorom przez instytucje wojewódzkie. „Informator dla Seniora" dostępny jest pod linkiem: https://www.rops.torun.pl/aktywny-senior/publikacje-opracowania-artykuly;

V Ogólnopolskie Forum Seniora 13 września 2022 r. w Toruniu, fot. Szymon Zdziebło

- w dniu 13 września 2022 r. pracownicy Działu Inicjatyw Senioralnych wzięli udział w **V Ogólnopolskim Forum Seniora,** organizowanym przez Polska Press – Gazeta Pomorska na Auli UMK w Toruniu. Podczas wydarzenia dostępne było stoisko wystawiennicze ROPS-u, gdzie 600 seniorów miało możliwość zapoznania się z ideą usługi teleopieki wraz z oferowanym urządzeniem w postaci tz. bransoletki życia. Jednym z prelegentów podczas wydarzenia była Pani Katarzyna Strzelecka, kierowniczka Działu Inicjatyw Senioralnych ROPS w Toruniu, która wystąpiła z tematem pt. „Teleopieka i telemedycyna jako uzupełnienie systemu usług opiekuńczych i opieki zdrowotnej;

- w związku z obchodami Światowego Dnia Choroby Alzheimera, we wrześniu 2022 r. przygotowano oraz udostępniono na fanpage'u OtępieNIE – 7 postów, których celem jest zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat choroby. 21 września 2022 r. udostępniono również post z ulotką informacyjną, dotyczącą wszystkich organizacji zrzeszonych w ramach organizacji Alzheimer Polska.

Zarząd Województwa, w trosce o podwyższanie komfortu życia osób starszych, zamieszkujących teren województwa, corocznie dedykuje w budżecie województwa środki finansowe wyłącznie dla seniorów. W 2022 r. na realizację zadania w ramach otwartego konkursu nr **8/2022** ***Wspieranie aktywizacji i integracji społecznej seniorów*** Samorząd Województwa przeznaczył w sumie **100 000,00** zł. Wsparcie w ramach otwartego konkursu ofert, na kwotę 90 000,00 zł, otrzymały **23** organizacje, natomiast w trybie uproszczonym wsparcie w kwocie 10 000,00 trafiło do **2** organizacji. Dofinansowanie przeznaczono na: warsztaty i inne inicjatywy mające na celu integrację osób starszych z młodszym pokoleniem (dziećmi i młodzieżą), działania mające na celu wspieranie aktywności społecznej osób starszych, realizowano także zajęcia aktywizacyjne, w tym międzypokoleniowe, m.in.: warsztaty rękodzielnicze, kulinarne, wikliniarskie, ogrodnicze, wyrobu ceramiki, konkursy artystyczne, spotkania literackie, muzyczne, spotkania z dietetykiem, lekarzem, spotkania z prawnikiem oraz zajęcia sportowe, kulturalne, spotkania integracyjne, wycieczki, pikniki, zajęcia komputerowe. Wsparcie w ramach konkursu trafiło do min. **715** osób.

W ramach konkursu nr **9/2022** pn. ***Wsparcie działań z zakresu opieki nad osobami przewlekle chorymi*** Samorząd Województwa przeznaczył **250 000,00** zł. Dofinansowanie otrzymało **19** organizacji. W ramach konkursu dofinansowywano zadania w następujących obszarach: działania wspierające dla osób przewlekle chorych**,** działania wspierające dla opiekunów i rodzin osób przewlekle chorych. Wsparciem objętych zostało **min. 496** osób.

W 2022 r. realizowano też adresowaną do seniorów ofertę profilaktyczną. W ramach programu bezpłatnych szczepień przeciw zakażeniom pneumokokowym zaszczepiono **2 382 osoby po 65 roku życia,** natomiast w celu zmniejszenia liczby upadków i urazów wśród osób po 60 roku życia, na terenie województwa realizowano program pn. ***Program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim.*** W ramach realizacji programu w ćwiczeniach fizycznych brało udział **848** osób (Informacje o programie również w rozdziale pn. *Promocja i ochrona zdrowia*).

W okresie 07.07.2022 – 31.12.2022 r. realizowano ***kujawsko–pomorski program badań przesiewowych w kierunku tętniaka aorty brzusznej***, którego celem było zwiększenie wykrywalności tętniaka aorty brzusznej, a tym samym zmniejszenie śmiertelności w wyniku jego pęknięcia oraz zmniejszenie liczby zgonów wynikających z powikłań, jakie mogą wystąpić w czasie operacji naprawczej tętniaka aorty brzusznej. W programie brali udział mężczyźni w przedziale wiekowym 65-74 lat, palący papierosy, mieszkający na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. W ramach realizowanego programu wykonano 740 badań przesiewowych USG aorty brzusznej. (Informacje o programie również w rozdziale pn. *Promocja i ochrona zdrowia*).

W 2022 r. kontynuowano projekt pn. ***Wsparcie osób starszych i kadry świadczącej usługi społeczne w zakresie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się COVID-19***, ***łagodzenia jego skutków na terenie województwa kujawsko-pomorskiego***, którego celem jest podjęcie działań, pozwalających w jak największym stopniu zminimalizować skutki COVID – 19 oraz ograniczyć rozprzestrzenianie się wirusa Sars-cov-2 na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Grupę docelową projektu stanowią podmioty zaangażowane w realizacje usług społecznych, w tym opiekuńczych na rzecz osób potrzebujących wsparcia oraz wszystkie pozostałe podmioty, które z racji zakresu swoich działań (m.in. przedsiębiorcy i służby mundurowe) wymagają niezbędnych dla zachowania bezpieczeństwa środków ochrony osobistej, zabezpieczających przed COVID-19. Zadania realizowane w dwóch modułach pn.:
- wsparcie instytucji pomocy społecznej, służb mundurowych oraz przedsiębiorców – Moduł I;
- funkcjonowanie systemu pomocy społecznej – Moduł II.

W roku 2022, liczba podmiotów objęta wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 w ramach przedmiotowego projektu wzrosła z 286 (2021 r.) do 435 (2022 r.)**.** Natomiast wartość wydatków kwalifikowanych, przeznaczonych na działania związane z pandemią COVID-19 w okresie od 1 marca 2020 r. do 31 grudnia 2022 r. wyniosła – 34 087 969,05 PLN. Zakończenie projektu przewidziane jest na dzień 30 czerwca 2023 r.

Warto podkreślić, że od 2014 r. przy Marszałku Województwa Kujawsko-Pomorskiego aktywnie działa **Wojewódzka Rada ds. Polityki Senioralnej.**

W 2022 r. odbyły się 3 posiedzenia II kadencji rady: dnia 10 marca – IX, 24 maja – X, 15-16 listopada – XI posiedzenie. Głównymi tematami posiedzeń były następujące sprawy:

- polityka senioralna w dokumentach strategicznych województwa kujawsko-pomorskiego;
- aktywizacja społeczna i zawodowa seniorów w kontekście programów finansowanych ze środków publicznych;
- prawa seniora w zakresie usług służby zdrowia;
- organizowanie wsparcia opiekuńczego dla osób starszych i niesamodzielnych w gminach województwa kujawsko – pomorskiego;
- wpływ pandemii na środowisko senioralne;
- wsparcie uchodźców z Ukrainy, przybyłych w związku z działaniami wojennymi, inicjatywy prowadzące do niesienia pomocy dla uchodźców.

Rada opiniowała również program Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 w zakresie zdefiniowanych w dokumencie kierunków i rodzaju działań dotyczących seniorów.

PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz promocji i ochrony zdrowia w 2022 r.:

- **6** realizowanych programów polityki zdrowotnej;
- 30,28 tys. osób objętych programami polityki zdrowotnej;
- 66 dofinansowane zadania z zakresu promocji i ochrony zdrowia oraz przeciwdziałania uzależnieniom, realizowane przez organizacje pożytku publicznego;
- liczne prestiżowe nagrody i certyfikaty przyznane placówkom ochrony zdrowia oraz pracownikom tych placówek.

Do zadań samorządu województwa z zakresu ochrony zdrowia należy w szczególności:

- ustanowienie sieci regionalnych szpitali wielospecjalistycznych;
- poprawianie dostępności do lecznictwa ogólnego i specjalistycznego;
- stwarzanie warunków dostępu do wysokospecjalistycznego lecznictwa ambulatoryjnego;
- uchwalanie planu zabezpieczenia specjalistycznego lecznictwa ambulatoryjnego na obszarze województwa;
- planowanie polityki kształcenia w zawodach w ochronie zdrowia;
- inicjowanie i prowadzenie działań związanych z promocją zdrowia;
- współdziałanie z innymi podmiotami działającymi na rzecz ochrony zdrowia na obszarze województwa.

W 2022 roku Zarząd Województwa kontynuował realizację 3 programów polityki zdrowotnej, finansowanych ze środków budżetu Województwa:

- ***Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród osób dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim.*** W 2022 r. program realizowany był w partnerstwie z **39** samorządami terytorialnymi. Wysokość środków finansowych z budżetu województwa zaplanowana na jego realizację wyniosła **443.992,50 zł**, wydatkowano **419 922,50 zł**. W ramach realizacji programu zaszczepiono **2 382 osób** po 65 roku życia, przygotowano i wydrukowano **22 000** szt. ulotek**, 320 szt**. plakatów, przeprowadzono szkolenie edukacyjne dla lekarzy i pielęgniarek, w którym wzięło udział 11 osób, przygotowano i **20**-krotnie wyemitowano na antenie TVP Bydgoszcz spot informacyjno-promocyjny, prowadzono zakładkę poświęconą programowi na stronie internetowej www.program.wsoz.pl oraz profil na Facebooku. Program realizowany jest od 2016 r. W tym czasie zaszczepiono łącznie **9 477** osób;
- ***Kujawsko-pomorski program badań przesiewowych w kierunku tętniaka aorty brzusznej***, który realizowano w okresie 07.07.2022 – 31.12.2022. Celem programu było zwiększenie wczesnej wykrywalności tętniaka aorty brzusznej, zmniejszenie śmiertelności związanej z pękniętym tętniakiem aorty brzusznej oraz zmniejszenie śmiertelności związanej z operacją naprawczą tętniaka aorty brzusznej. W programie brali udział mężczyźni w wieku 65-74 lata, palący papierosy, będący mieszkańcami województwa kujawsko-pomorskiego. W ramach jego realizacji wykonano **740 badań** przesiewowych USG aorty brzusznej, wykryto **43** tętniaki aorty brzusznej, udzielono **740** porad i rozmów edukacyjnych, a **8** osób skierowano na dalszą diagnostykę. Dodatkowo opracowano i wydrukowano **400** szt. plakatów i **2 000** szt. ulotek. Od początku realizacji programu tj. od 2012 r. przebadano **6 972** mężczyzn i wykryto **427** tętniaków. Wysokość środków finansowych z budżetu województwa

wykorzystana na realizację programu w roku 2022 wyniosła: **45.935,00 zł**. (Informacja dotycząca programu zamieszczona również w rozdziale pn. Polityka senioralna);

Plakat promujący program badań przesiewowych w kierunku tętniaka aorty brzusznej.

- ***Program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim***. W roku 2022 realizowany w partnerstwie z 23 samorządami terytorialnymi. Koordynatorem programu wybranym przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego był Regionalny Ośrodek Medycyny Sportowej "SPORTVITA" Sp. z o.o. w Bydgoszczy, odpowiedzialny za szkolenie trenerów, edukację uczestników, badania kwalifikacyjne i kontrolne, oraz za promocję i nadzór merytoryczny nad programem. W ramach programu badaniom kwalifikacyjnym poddano **873** seniorów, badaniom końcowym – **807** osób, a w ćwiczeniach fizycznych brało udział **848** osób. Ponadto zorganizowano spotkania edukacyjne, w których udział wzięły **594** osoby, a do pracy z seniorami przeszkolono **26** trenerów. W latach 2018-2022 łącznie z programu skorzystało **3 481** seniorów, którzy przeszli badania i zostali zakwalifikowani do zajęć aktywności fizycznej. Wysokość środków finansowych z budżetu województwa wykorzystanych na realizację programu wyniosła: **270 000,67 zł**. Program realizowany rokrocznie od 2018 roku, w 2022 przeprowadzony w okresie: 04.05.2022 – 31.12.2022 r. (Informacja o programie zawarta w rozdziale pn. Polityka senioralna);

W 2022 r. na terenie województwa kujawsko-pomorskiego realizowano także programy polityki zdrowotnej finansowane ze środków *RPO WK-P 2014-2020*:

- ***Program profilaktyczny ukierunkowany na wczesne wykrywanie nowotworu jelita grubego dla osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej***. W 2022 roku realizowany przez 6 podmiotów leczniczych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Program umożliwia osobom od 25 do 65 r.ż wykonanie bezpłatnej kolonoskopii oraz pozwala na udział w zajęciach edukacyjnych. Dzięki programowi z badań kolonoskopowych w omawianym roku skorzystało **1 715** pacjentów (łącznie od 2018 r. - **17 113** osób);
- ***Program profilaktyki wczesnego wykrywania i zapobiegania raka płuca dla mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego***. Projekt realizowany od 2020 r. przez Centrum Onkologii im. F. Łukaszczyka w Bydgoszczy obejmuje: niskodawkową tomografię komputerową klatki piersiowej dla palaczy lub byłych palaczy tytoniu w wieku 50-74 lata, działania edukacyjne oraz szkolenia personelu medycznego w kierunku wykrywalności raka płuca. W roku 2022 w ramach programu odbyło się **1 675** wizyt kwalifikacyjnych, **2 676** wizyt wynikowych, wykonano **2 685** badań niskodawkową tomografią komputerową klatki. Ponad to od 2020 r. wykryto **38** zmian nowotworowych, poradą antynikotynową objęto **4 119** osób, przeprowadzono szkolenia dla 126 pracowników ochrony zdrowia;
- ***Profilaktyka WZW B i C w województwie kujawsko-pomorskim***. Projekt, realizowany od 2021 r., skierowany do mieszkańców regionu w wieku aktywności zawodowej tj. 20-64 lata, należących do przynajmniej jednej z grup ryzyka, dający okazję do wykonania badań diagnostycznych krwi w kierunku WZW B lub C oraz

szczepień przeciw WZW B. Dodatkowo projekt objął szeroką grupę odbiorców, osób w wieku 20-64 lata działaniami edukacyjnymi, dotyczącymi: objawów, powikłań, profilaktyki wirusowego zapalenia wątroby oraz unikania ryzykownych zachowań, sprzyjających zakażeniom. Realizator programu – Europejskie Centrum Szkoleń Sp. z o.o. w Warszawie zaprosił do współpracy placówki medyczne z całego województwa kujawsko-pomorskiego tj. POZ-y, przychodnie specjalistyczne i szpitale. W 2022 r. do programu włączyło się **8** placówek medycznych oraz Vitalabo Laboratoria Medyczne Sp. z o o. w Bydgoszczy. Przeprowadzone zostały **102** wykłady online, z których skorzystało **10 000** osób, wykonano badania diagnostyczne krwi u **5 542** osób oraz kolejne **432** osoby rozpoczęły cykl szczepień przeciw WZW B. Wydrukowano **132 775 szt**. ulotek i plakatów.

Ponad to w 2022 roku kontynuowano działania wynikające z realizacji ***Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2022***, przyjętego przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w roku poprzednim. W Programie wskazano zadania w zakresie upowszechnienia środowiskowego modelu opieki psychiatrycznej, upowszechnienia zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego oraz aktywizacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi. Określone cele i zadania są zbieżne z celami i zadaniami przewidzianymi do realizacji przez samorządy województw w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia na lata 2017-2022. Przyjęty Program stanowi narzędzie wsparcia dla realizacji działań w zakresie psychiatrii w regionie, a zaplanowane w nim działania w realny sposób wpływają na poprawę sytuacji osób chorych psychicznie w regionie. W realizację programu zaangażowane są: jst, placówki ochrony zdrowia, WUP, ROPS oraz organizacje pozarządowe.

W zakresie przeciwdziałania uzależnieniom w 2022 r. realizowano następujące projekty:

- ***Wojewódzki program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2022-2025***, w ramach którego przeprowadzono **3** otwarte konkursy ofert dla podmiotów prowadzących działalność w sferze pożytku publicznego pn.:
  - ***Rozwiązywanie problemów alkoholowych w województwie kujawsko-pomorskim***, w ramach którego przyznano dotacje 21 organizacjom pozarządowym na 25 zadań;
  - ***Przeciwdziałanie narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim***, w ramach którego przyznano dotacje 22 organizacjom pozarządowym na 30 zadań;
  - ***Aktywizacja środowisk wiejskich w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii***, w ramach którego przyznano dotacje 7 organizacjom pozarządowym na 9 zadań.

  Łącznie w ramach programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2022-2025 dotacje przyznano na 64 zadania, których realizację rozpoczęto 21.03.2022 r., a zakończenie nastąpi z dniem 31.12.2025 r.

Ponad to w ramach programu, w partnerstwie z organizacjami pożytku publicznego, przeprowadzono:

- 28 czerwca 2022 r., w Centrum Dialogu im. Jana Pawła II w Toruniu szkolenie pn. ***Przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym*** dla przedstawicieli samorządów gminnych odpowiedzialnych za realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Podczas szkolenia wyjaśniono czym są uzależnienia behawioralne, jakie działania profilaktyczne podejmować i do kogo je kierować. Zaprezentowano również ciekawe programy profilaktyczne pt. ***Wspólne kroki w Cyberświecie*** oraz ***Loguj się z głową.*** W szkoleniu udział wzięły **62** osoby z **36** gmin;
- IX edycję programu prewencyjno-profilaktycznego pn. ***Sztuka wyboru***, w ramach którego zorganizowano:
  - 2-dniowe warsztaty dla nauczycieli-plastyków z zakresu wzmacniania kompetencji społecznych uczniów i tworzenia plakatów (8-9 września 2022 r., liczba uczestników – 18 osób);
  - konkurs plastyczny o tematyce profilaktycznej pn. ***Plakat! Akcja! Reakcja!*** Celem konkursu było zwrócenie uwagi na konieczność zapobiegania uzależnieniom od Internetu, aplikacji mobilnych i mediów społecznościowych oraz promowanie zdrowych nawyków i postaw (14 września – 29 listopada 2022 r., liczba uczestników – 236 uczniów);
  - galę wręczenia nagród laureatom i wyróżnionym uczestnikom konkursu wraz z warsztatami dla uczniów szkół plastycznych (29 listopada 2022 r., liczba uczestników warsztatów – 60 osób);
  - warsztaty dla uczestników gali: uczniów ze szkół plastycznych, przeprowadzone przez plastyków specjalizujących się w tworzeniu plakatów;
  - Szkolenie pn. ***Praktyczna realizacja przepisów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i realizacji procedury Niebieskiej Karty*** dla przedstawicieli miejskich/gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (22-23 września 2022 r., liczba uczestników - 26 osób);
  - Szkolenie pn. ***Unplugged – zapobieganie uzależnieniom w szkole*** dla kadry pedagogicznej (22-23 września 2022 r., liczba uczestników – 60 osób;

- konferencję pn. ***Etos i etyka w zawodzie psychoterapeuty uzależnień*** (12 października 2022 r., liczba uczestników - 60 osób);
- kampanię informacyjno – edukacyjną, która dotyczyła substancji psychoaktywnych m.in. ecstasy, realizowaną w Gazecie Pomorskiej, Expressie Bydgoskim, Nowości - Dzienniku Toruńskim (7-26 listopada 2022 r., liczba uczestników – 300 wejść);
- konferencję pn. ***Narkotykom i dopalaczom stop***, skierowaną dla nauczycieli, pedagogów oraz psychologów szkolnych (8 listopada 2022 r., liczba uczestników – 60 osób);
- kampanię społeczną mającą na celu promowanie życia bez uzależnień poprzez druk broszury-wkładki poświęconej problematyce uzależnień i jej dystrybucję na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (grudzień 2022 r., liczba uczestników – 4000 osób).

Partnerzy powyższych działań, organizacje pożytku publicznego: Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Komenda Wojewódzka Policji w Bydgoszczy, Fundacja Tumult, Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Toruniu, Polska Press spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Warszawie, Starostwo Powiatowe we Włocławku, Gmina Baruchowo, Europejskie Zrzeszenie Młodzieży.

W 2022 r. w zakresie promocji i ochrony zdrowia Zarząd Województwa realizował następujące zadania:

- przeprowadzono konkurs ofert nr 10/2022 na wykonywanie zadań publicznych pn. ***Ochrona i promocja zdrowia***. Celem powyższego konkursu było zwiększenie świadomości zdrowotnej wśród mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego, poprzez promowanie zdrowego stylu życia. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców województwa oraz poprawa jakości życia osób chorych, a także organizacja konferencji naukowych w obszarze zdrowia publicznego. Spośród 43 ofert spełniających wymogi formalne, po dokonaniu oceny merytorycznej, do dofinansowania wybrano 16 ofert. Wyłonionym w konkursie organizacjom pożytku publicznego przyznano dofinansowanie w wysokości **120 000,00 zł**., z czego wykorzystano **116 941,15 zł.** Zadanie zrealizowano w okresie od 09.03.2022 r. – 31.12.2022 r.;
- przeprowadzono konkurs ofert nr 16/2022 na wykonywanie zadań publicznych pn. ***Ochrona zdrowia psychicznego.*** Celem powyższego konkursu była profilaktyka chorób psychicznych i poprawa stanu zdrowia psychicznego mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego. Wśród zadań konkursowych były działania promujące zdrowie psychiczne, działania informacyjno-edukacyjne przeciwdziałające dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, działania służące rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami o podłożu psychicznym oraz kampanie szkoleniowo-informacyjne adresowane do pracodawców, promujące zatrudnienie osób z zaburzeniami psychicznymi. Spośród **27** ofert spełniających wymogi formalne, po dokonaniu oceny merytorycznej, do dofinansowania wybrano **9** ofert. Wyłonionym w konkursie organizacjom pożytku publicznego przyznano dofinansowanie w wysokości **80 000,00 zł,** którą to kwotę w całości wykorzystano na realizację powyżej wskazanych zadań publicznych. Zadanie zrealizowano w okresie od 09.03.2022 r. – 31.12.2022 r.;
- w odpowiedzi na wzrost zaburzeń psychicznych wśród dzieci i młodzieży, przeprowadzono kampanię promocjo-profilaktyczną w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży o charakterze wojewódzkim pt**. *Kujawsko-Pomorskie Działa z GŁOWĄ***. W ramach kampanii przeprowadzono:
  - konkurs plastyczny pn. ***Zdrowie psychiczne – wyraź je artystycznie***, skierowany dla uczniów klas I-VIII szkół podstawowych. Celem konkursu było: zwrócenie uwagi młodych ludzi na problematykę zdrowia psychicznego, podkreślenie znaczenia zdrowia psychicznego do dobrostanu człowieka, przeciwdziałanie stygmatyzacji osób chorych psychicznie oraz pogłębienie samoświadomości własnego zdrowia psychicznego i potrzeb w tym zakresie**.** Komicja Konkursowa z 200 nadesłanych prac wyłoniła 3 laureatów oraz przyznała wyróżnienia;
  - konferencję pt**. *Kiedy działasz, działaj z GŁOWĄ*** w ramach, której odbyły się dwie równoległe sesje warsztatowe, pierwsza dla dyrektorów, nauczycieli, pedagogów oraz psychologów szkolnych a druga skierowana do uczniów. Podczas warsztatów specjaliści wyposażyli uczniów w wiedzę o roli stresu w procesie uczenia się i zapamiętywania oraz podkreślali szczególną rolę szkoły w kreowaniu, dostrzeganiu i realizacji potrzeb młodych ludzi w zakresie zdrowia psychicznego;
  - wydrukowano i rozpowszechniono broszurę ***Algorytmy postępowania (wskazówki dla rodziców i nauczycieli)***, jako narzędzie wsparcia w różnych sytuacjach problemowych związanych z dziećmi i młodzieżą;
  - opracowano, wydrukowano i rozpowszechniono ulotkę informującą o dostępnych formach pomocy dzieciom i młodzieży będącym w kryzysie (100 szt. broszur oraz 10 000 szt. ulotek);

Prace konkursowe uczniów w konkursie pn. “Zdrowie psychiczne – wyraź je artystycznie”, fot. Mikołaj Kuras

- w ramach programu ***Wspólna sprawa*** na antenie pasma regionalnego TVP wyemitowano 10 odcinków telewizyjnych o charakterze edukacyjnym, w których omówiono zagadnienia dotyczące profilaktyki i promocji zdrowia. Główne tematy jakie poruszono podczas emisji odcinków dotyczyły: depresji poporodowej, profilaktyki WZW B i C, profilaktyki gruźlicy, pomocy medycznej dla obywateli Ukrainy, zawodu pielęgniarki i położnej, krwiodawstwa, zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży, a także nowotworów jądra oraz chorób onkologicznych u najmłodszych. Zadanie zostało sfinansowane przez Departament Promocji. Realizatorem programu był Telewizja Polska S.A. w Warszawie Oddział Terenowy w Bydgoszczy;
- w dniach 20-21.05.2022 r. w Toruniu, współorganizowano wraz Centrum Konferencji i Wystaw EXPO-ANDRE **XXI Ogólnopolską Konferencję Medycyny Paliatywnej HOSPICJUM 2022, XIX Ogólnopolskie Forum Onkologii i Psychiatrii oraz III Forum Ratownictwa Medycznego i Pielęgniarstwa Ratunkowego**. Celem tych cyklicznych wydarzeń była wymiana doświadczeń i prezentacja najnowszych osiągnięć polskiej i światowej medycyny w zakresie profilaktyki onkologicznej, medycyny paliatywnej oraz psychiatrycznej, a także z ratownictwa medycznego. W spotkaniu wzięło udział 100 osób w tym przedstawiciele zawodów medycznych, najwybitniejsi specjaliści w danych dziedzinach medycyny, konsultanci krajowi i wojewódzcy, goście zagraniczni oraz pacjenci;
- w ramach panelu naukowego dotyczącego aktualnej wiedzy medycznej na temat prawidłowego postepowania z poszkodowanym w zakresie kwalifikowalnej pierwszej pomocy wsparciem objęto wydarzenie pn. ***I Otwarte Mistrzostwa Polski Ratowników Wodnych w Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy.*** Głównymi organizatorami tego przedsięwzięcia były: Lipnowskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe oraz Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Organizatorzy uczestnikom Mistrzostw zaprezentowali symulowane scenariusze medyczne w zmiennych warunkach terenowych zarówno w dzień jaki i w nocy;
- w ramach profilaktyki niepłodności i chorób ginekologicznych: w Bydgoszczy, Toruniu, Włocławku i Grudziądzu zorganizowano spotkania edukacyjne, tematem których były m.in.: czynniki wpływające na zdrowie rozrodcze i płodność oraz znaczenie fizjoterapii uroginekologicznej dla zdrowia kobiety. W szkoleniach udział wzięły łącznie 344 osoby;
- w ramach programu wczesnego wykrywania raka piersi wsparto inicjatywę Stowarzyszenia Kobiety w Centrum, której celem było promowanie samobadania piersi oraz badań mammograficznych. Ze środków województwa pokryto koszty druku **2 000** szt. ulotek;

Otwarcie wystawy „Siła kobiety”, fot. Sylwia Lemańska-Gerc

- w październiku 2022 r. współorganizowano kampanię informacyjno-edukacyjną realizowaną przez Polska Press Sp. z o.o. Oddział w Bydgoszczy pn. ***Siła KobieTY***. Celem akcji było zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat profilaktyki nowotworów kobiecych. W ramach projektu zorganizowano wystawę zdjęć pod hasłem ***Codzienność***, ukazujących 11 kobiet z naszego regionu, sfotografowanych w ich „naturalnym” środowisku. Bohaterki wystawy mimo przerażającej diagnozy, jaką jest rak, nie zrezygnowały ze swoich pasji. Wystawa, którą oficjalnie otworzył w dniu 17 października Marszałek Województwa Piotr Całbecki, była prezentowana w Urzędzie Marszałkowskim, natomiast między 24 a 30 października 2022 r. zdjęcia można było obejrzeć także w galeriach handlowych we Włocławku, Grudziądzu, Bydgoszczy, Toruniu i Inowrocławiu. Przesłanie wystawy to uświadomienie odbiorcom, że badania profilaktyczne i szybkie wykrycie choroby umożliwiają efektywne leczenie i powrót do zdrowia;
- na portalu internetowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego w zakładce **Zdrowie** przez cały rok, sukcesywnie publikowano **artykuły traktujące o ważnych problemach zdrowotnych,** przybliżające specyfikę istotnych zagadnień związanych ze zdrowiem oraz promujących właściwy styl życia i wskazujących możliwości rozwiązywania problemów zdrowotnych. Daty szczególne dla promocji zdrowia wieńczono poprzez zamieszczanie informacji dotyczącej danego schorzenia (m.in. Światowy Dzień Zespołu Downa, Europejski Dzień Mózgu, Światowy Dzień Choroby Alzhaimera, Światowy Dzień Osteoporozy, Dzień Pozytywnego Myślenia, Movember - miesiąc świadomości męskich nowotworów itp.) Łącznie wygenerowano ok. 50 publikacji.

Zarząd Województwa, w trosce o zdrowie podległych pracowników, w 2022 r. prowadził działania z zakresu profilaktyki zdrowotnej, skierowane do pracowników Urzędu Marszałkowskiego:

- w kwietniu 2022 r. pracownicy, w ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia, mieli możliwość wysłuchania i obejrzenia półgodzinnego wystąpienia on-line, podczas którego omówiono i zaprezentowano ćwiczenia redukujące stres oraz ból kręgosłupa i mięśni;
- 15 czerwca 2022 r. podczas uroczystego spotkania z okazji Światowego Dnia Krwiodawcy Marszałek Województwa Piotr Całbecki wręczył wyróżnienia pracownikom Urzędu Marszałkowskiego, którzy są honorowymi dawcami krwi. Podczas wydarzenia zawiązano Klub Honorowych Dawców Krwi przy Urzędzie Marszałkowskim oraz symbolicznie podpisano deklarację członkowską;
- w lipcu 2022 r. pracownicy, urzędu otrzymali informacje oraz link do autotestu, opracowanego w ramach projektu iFightDepression. Narzędzie to pozwala w łatwy sposób monitorować nastrój i zwraca uwagę na oznaki i objawy depresji. Wynik testu nie stanowi diagnozy, ale przy ocenie wskazującej na możliwość występowania zaburzeń depresyjnych warto udać się do specjalisty;
- w dniach 28 września 2022 r. i 4 października 2022 r. zorganizowano szkolenia z zakresu pierwszej pomocy, w których udział wzięło 121 pracowników;
- w październiku 2022 r., z okazji Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego, pracownicy urzędu mogli wziąć udział w spotkaniu on-line z p. dr n. med. Ewą Kordyjak-Starczewską, specjalistką psychiatrii i wysłuchać wykładu podczas, którego przekazano cenne wskazówki jak dbać o zdrowie psychiczne;

- w listopadzie 2022 r. pracownicy otrzymali informacje oraz linki do materiałów związanych z ogólnopolskim programem profilaktycznym Narodowe Badanie Poziomu Cukru;
- w listopadzie w ramach Światowego Tygodnia Wiedzy o Antybiotykach, w Urzędzie Marszałkowskim miała miejsce wystawa składająca się z 8 plakatów poświęconych odpowiedzialnemu stosowaniu antybiotyków oraz antybiotykoodporności. Podczas inauguracji tego wydarzenia, dnia 18 listopada 2022 r. pracownicy urzędu mieli możliwość wysłuchania półgodzinnego wystąpienia on-line dr n. med. Doroty Żabickiej, z Narodowego Instytutu Leków w Warszawie, która podzieliła się swoją wiedzą na temat wpływu antybiotyków na nasze zdrowie.

W 2022 r. zadania w zakresie promocji i ochrony zdrowia realizowały także jednostki organizacyjne, nadzorowane przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w tym m.in:

- **Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Toruniu:**
  - realizowano programy edukacyjno-profilaktyczne: „AfterCare" oraz „Problem Alkoholika i jego bliskich". W ramach Programu „AfterCare" **462** absolwentów WOTUiW w Toruniu wzięło udział w sesjach terapeutycznych dot.: asertywności, bezsilności, złości, agresji, zapobiegania nawrotom choroby, budowania poczucia własnej wartości. W Programie „Problem alkoholika i jego bliskich" **77** osób – członków rodzin z problemem alkoholowym – wzięły udział w grupach terapeutycznych i samopomocowych, informujących m.in. na czym polega choroba alkoholowa. Zadanie realizowano w okresie od stycznia do grudnia 2022 r. w całodobowym Oddziale Odwykowym;
  - zorganizowano Czerniewicki Dzień Dziecka, w ramach którego odbył się festyn dla rodzin absolwentów oddziału oraz szkolenia: w zakresie terapii schematów oraz z zakresu podwójnych diagnoz. W szkoleniach uczestniczyło 40 osób;
  - zorganizowano i dofinansowano kwotą **30 000,00 zł** program pn. ***Superwizja grupowa i indywidualna dla zespołów terapeutycznych***. Program adresowany był do terapeutów pracujących na co dzień z osobami uzależnionymi. Praca terapeuty uzależnień związana jest z dużym obciążeniem psychicznym i emocjonalnym, w efekcie może prowadzić do wypalenia zawodowego. Warunkiem skutecznej pomocy jest poddanie się superwizji własnej pracy terapeutycznej. Superwizja to omawianie z superwizorem pracy terapeuty oraz tego, co wydarzyło się podczas pracy z pacjentem. W programie wzięło udział **47** terapeutów. Zadanie zostało ukończone w 2022 r.;
  - w październiku 2022 r. zorganizowano wraz z Samorządem Województwa konferencję pt. „Etyka i etos w zawodzie psychoterapeuty uzależnień", w której udział wzięło 60 osób;
  - począwszy od lutego 2022 r. rozpoczęto realizację programu pilotażowego skierowanego do dzieci i młodzieży problemowo korzystającej z urządzeń cyfrowych i ich rodzin. Terapia prowadzona w ok. 12 tygodniowych cyklach, realizowana w ramach świadczeń finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia, w formie indywidualnych, grupowych i rodzinnych spotkań.

- **Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. L. Rydygiera w Toruniu**
  - w dniu 6-8 maja 2022 r. odbyły się dni otwarte na terenie nowego kompleksu budynków połączone z możliwością wykonania badań profilaktycznych. Głównym punktem ww. wydarzenia było uroczyste zakończenie budowy nowego kompleksu Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. L. Rydygiera w Toruniu. Spotkanie organizował Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera w Toruniu wraz z Urzędem Marszałkowski i Kujawsko-Pomorskimi Inwestycjami Medycznymi Sp. z o.o.;
  - w dniu 30 września 2022 r. w hotelu Copernicus w Toruniu odbyły się uroczyste obchody 50-lecia Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. L. Rydygiera w Toruniu.

- **Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku:**
  - stworzono centrum kontaktowe dla pacjentów („Call Center");
  - wdrożono program pn. ***KOS-ZAWAŁ*** - program opieki i rehabilitacji kardiologicznej dla pacjentów po zawale mięśnia sercowego;
  - 25 września 2022 r. Zespół Pracowni Interwencji Sercowo-Naczyniowej zorganizował **Światowy Dzień Serca**;
  - 30 czerwca 2022 r. Oddział Okulistyki zorganizował akcję pn. „Cukrzycowy Obrzęk Plamki", w ramach której mieszkańcy mogli skorzystać z badań profilaktycznych w zakresie cukrzycowego obrzęku plamki żółtej (DME) i zwyrodnienia plamki związanego z wiekiem (AMD).

- **Regionalne Centrum Onkologii im. prof. F. Łukaszczyka w Bydgoszczy:**
  - Centrum Onkologii w Bydgoszczy, jako pierwszy szpital w Polsce, uzyskało Europejski Certyfikat Lung Cancer Center wydawany przez OnkoZert, potwierdzający stosowanie europejskich standardów. Dostosowanie polskich warunków do wymagań certyfikacji Centrum Raka Płuca wymagało przeprowadzenia stosownych zmian organizacyjnych, zakupu dodatkowego sprzętu i zatrudnienia nowych

pracowników. Wszystko w celu zapewnienia europejskich standardów pacjentom w zakresie pełnej oferty diagnostyki, leczenia operacyjnego, kwalifikacji i przeprowadzenia leczenia onkologicznego (radioterapii, chemioterapii) oraz komfortu i bezpieczeństwa. Certyfikat obowiązuje do 17 listopada 2025 r.;
  - Centrum Onkologii, jako pierwsze w kraju uzyskało akredytację Ministerstwa Zdrowia w zakresie działalności Zakładu Patologii Nowotworów i Patomorfologii. Certyfikat potwierdza najwyższą jakość i wiarygodność wykonywanych badań niezbędnych w procesie diagnozowania i leczenia pacjenta. Certyfikat przyznany na okres 3 lat począwszy od 26 lipca 2022 r.;
  - dla Zakładu Mikrobiologii i Zakładu Diagnostyki Laboratoryjnej Centrum Onkologii wydano nowy Zakres Akredytacji Laboratorium Medycznego nr AM 010, w którym laboratoria rozszerzają/ uaktualniają listę akredytowanych badań w zakresie stałym i elastycznym. Certyfikat obowiązuje do 10.02.2023 r.;
  - w październiku 2022 r., w Centrum Onkologii w Bydgoszczy po raz pierwszy została przeprowadzona operacja raka prostaty w asyście robota da Vinci, którą wykonał dr n. med. Krzysztof Kamecki - koordynator Oddziału Klinicznego Urologii Onkologicznej i Dyrektor ds. Medycznych Centrum Onkologii. Zakup robota o wartości 14 mln zł. został sfinansowany w ponad 70% z funduszy unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

- **Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. J. Bednarza w Świeciu:**
  - 11 września 2022 r. na terenie szpitala oraz miasta Świecia odbył się I Bieg Feniksa. W akcji organizowanej przez ww. placówkę, Starostę Świeckiego oraz Burmistrza Świecia wzięło udział 69 osób;
  - w 2022 r. uruchomił, w ramach programu pilotażowego, Nadwiślańskie Centrum Zdrowia Psychicznego „EMPATIA". Swoje świadczenia zdrowotne kieruje do mieszkańców powyżej 18 roku życia powiatów: świeckiego, chełmińskiego i tucholskiego. Jednakże osoby spoza tych terenów również otrzymają stosowną pomoc i wsparcie.

- **Zakład Sprzętu Ortopedycznego i Rehabilitacyjnego sp. z o.o. w Bydgoszczy:**
  - zakład prowadzi sprzedaż produktów własnej produkcji, tj. protez, butów, gorsetów i wkładek, oraz sprzedaż rehabilitacyjnych artykułów seryjnych oraz środków rehabilitacyjnych.

- **Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy:**
  - z dniem 1 kwietnia 2022 r. zwiększono liczbę łóżek w Oddziale Klinicznym Chorób Płuc, Alergologii i Onkologii Pulmonologicznej z 32 do 51 oraz dokonano jego podziału na mniejsze odcinki ze względu na specyfikę leczonych schorzeń i nadzór organizacyjny;
  - wyodrębniono Pododdział Chorób Płuc i Alergologii oraz Pododdział Chorób Płuc i Onkologii Pulmonologicznej;
  - utworzono w lokalizacji przy ul. Seminaryjnej 1 Oddział Rehabilitacji Oddechowej (S), stanowiący drugie miejsce realizacji świadczeń zdrowotnych w zakresie rehabilitacji pulmonologicznej w warunkach stacjonarnych (obok Oddziału Rehabilitacji Oddechowej (M) w lokalizacji przy ul. Meysnera 9). Oddział posiada 25 łóżek. Tym samym zwiększono w Centrum liczbę miejsc dla pacjentów potrzebujących rehabilitacji pulmonologicznej z 35 do 50;
  - utworzono samodzielne stanowisko Pełnomocnika ds. Projektów UE.

- **Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy we Włocławku:**
  - w ramach projektu pn. ***Budowa kujawsko-pomorskiego sytemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – etap I*** wdrożył system udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej.

Osiągnięcia placówek medycznych prowadzonych przez Województwo:

- **Regionalne Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka w Bydgoszczy:**
  - szpital zajął I miejsce w rankingu „Liderzy zarządzania. Najlepiej zarządzane szpitale według BFF Banking Group ". W rankingu doceniane są jednostki publiczne, które wykazują się wysoką jakością opieki medycznej idącą w parze z efektywnością ekonomiczną;
  - Quality Institute sp. z o.o. przyznała Centrum Onkologii im. prof. F. Łukaszczyka w Bydgoszczy Certyfikat Nadzwyczajny – Laur Nowoczesności oraz godło **Wysoka Jakość w Ochronie Zdrowia.** Certyfikat i godło otrzymują podmioty wyróżniające się wysoką jakością świadczeń, nowoczesnym modelem zarządzania oraz troską o budowanie jak najlepszych relacji z pacjentami. Laurem Nowoczesności nagradza się podmioty wyróżniające się na tle innych jednostek sektora branży medycznej nowoczesnością, dynamiką rozwoju i innowacyjnością rozwiązań;
  - prof. dr hab. n. med. Janusz Kowalewski - Dyrektor Centrum Onkologii, w dniu 1 września 2022 r., w uznaniu za wieloletnią aktywność na rzecz środowiska polskich chirurgów onkologicznych otrzymał Medal „Zasłużony dla PTChO" (Polskie Towarzystwo Chirurgii Onkologicznej.

- **Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego w Bydgoszczy:**
  - otrzymał 3 nagrody w plebiscycie medycznym **Hipokrates 2022**: I miejsce w kategorii chirurg roku w województwie kujawsko-pomorskim (dla dr n. med. Agnieszki Szykanowskiej – Kierownika Oddziału Chirurgii Dziecięcej), III miejsce w kategorii szpital roku w województwie kujawsko-pomorskim, III miejsce w kategorii laryngolog roku w województwie kujawsko-pomorskim (dla Artura Lewandowskiego – lekarza specjalisty Oddziału Otolaryngologii, Audiologii i Foniatrii Dziecięcej). Patronem ogólnopolskiej gali było Ministerstwo Zdrowia, a cały plebiscyt prowadzony był pod patronatem Narodowego Funduszu Zdrowia. Partnerem gali ogólnopolskiej było PZU Zdrowie S.A., a partnerem głównym całego plebiscytu była marka APTEO;
  - został wyróżniony nagrodą w XII edycji programu ***Symbol Zrównoważonego Rozwoju 2022***. Kapituła (członkowie redakcji „Monitor Biznesu" oraz „Monitor Rynkowy") nagradza podmioty, których działalność jest ukierunkowana na przyszłość, postęp oraz innowacyjne rozwiązania, które stanowią niedościgniony wzór dla swojej branży oraz oczywisty fundament, na którym opiera się gospodarka kraju;
  - uzyskał, przyznawany przez Stowarzyszenie Epidemiologii Szpitalnej, certyfikat udziału w 2022 w badaniu punktowym występowania zakażeń związanych z opieką zdrowotną i zużycia antybiotyków PPS HAI&AU zgodnym z metodologią opracowaną przez ECDC. Data ważności certyfikatu to 31.12.2023;
  - prof. dr hab. n. med. Andrzej Kurylak - ordynator Oddziału Pediatrii, Hematologii, Onkologii i Reumatologii, otrzymał Nagrodę Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego w dziedzinie Ochrony Zdrowia za pomysł oraz koordynowanie oddziału prowadzącego wielospecjalistyczne, kompleksowe świadczenia medyczne w zakresie chorób onkologicznych u dzieci i młodzieży.

- **Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera w Toruniu:**
  - szpital został wyróżniony złotym medalem w ogólnopolskim rankingu **Maluchy na Brzuchy 2022**. Wyróżnienie to potwierdza, że placówka realizuje zasady kontaktu ***skóra do skóry*** po urodzenia dziecka;
  - placówka uzyskała 1 miejsce w organizowanym przez Idea Trade konkursie pt. ***Zdrowa Przyszłość – Inspiracje***, w kategorii ***Działania na rzecz ochrony zdrowia i środowiska naturalnego***. Doceniono w ten sposób projekt pn. ***Przebudowa i rozbudowa Szpitala z zastosowaniem rozwiązań prośrodowiskowych, które pomogą zaoszczędzić wodę, ciepło oraz energię elektryczną***;
  - Koalicja na rzecz Bezpieczeństwa przyznała szpitalowi Certyfikat ***Bezpieczny Szpital to bezpieczny pacjent***. Wyróżnienie przyznawane jest placówkom o najwyższych standardach w zakresie jakości i bezpieczeństwa;
  - szpital uzyskał, przyznawany przez Polskie Towarzystwo Żywienia Pozajelitowego, Dojelitowego i Metabolizmu, Certyfikat ***Szpital Dobrej Praktyki Żywienia Klinicznego – Leczenie przez żywienie*** który potwierdza stosowanie europejskich i polskich standardów w zakresie żywienia klinicznego;
  - Pani Anna Jasińska - terapeutka zajęciowa, pracująca na Oddziale Dziennym Psychiatrycznym Rehabilitacyjnym Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Toruniu, uzyskała tytuł **Najlepszej Terapeutki Zajęciowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego** w konkursie organizowanym przez Urząd Marszałkowski.

- **Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy:**
  - dokonało recertyfikacji Certyfikatu **Szpital bez bólu**, którego posiadanie jest informacją dla pacjenta, że w szpitalu uśmierzanie bólu pooperacyjnego prowadzone jest na najwyższym poziomie, a personel podnosi swoje kwalifikacje w tym zakresie.

- **Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku:**
  - 22 grudnia 2022 r. szpital otrzymał Certyfikat ***Wysoka Jakość w Ochronie Zdrowia*** w VIII edycji Ogólnopolskiego Konkursu i Programu Certyfikacji Podmiotów Branży Medycznej organizowanego przez Quality Institute w Katowicach. Certyfikat przyznawany jest podmiotom wyróżniającym się wysoką jakością i efektywnością świadczeń, nowoczesnym modelem zarządzania oraz troską o budowanie jak najlepszych relacji z pacjentami/klientami. Warunkiem jego otrzymania jest także kierowanie się w swojej działalności regułami etyki, profesjonalizmu, uczciwości, rzetelności i służby publicznej;
  - szpital otrzymał wyróżnienie (IX miejsce) w rankingu ***Liderzy Zarządzania – najlepiej zarządzane szpitale publiczne*** (w kategorii: szpitale z kontraktem z NFZ wyższym niż 150 mln zł) prowadzonym przez BFF Banking Group Polska S.A. W rankingu doceniane są jednostki publiczne, które wykazują się wysoką jakością opieki medycznej idącą w parze z efektywnością ekonomiczną.

- **Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Bydgoszczy:**
  - zajęła 4 miejsce w Mistrzostwach Regionalnych w Ratownictwie Medycznym w XV Podlaskim Rajdzie Ratownictwa Medycznego;

- zajęła 4 miejsce w XIX Mistrzostwach Polski w Ratownictwie Medycznym w Katowicach (udział brało 50 załóg, załoga WSPR w Bydgoszczy była najlepsza w trzech zadaniach). Celem zawodów jest wyłonienie najlepszych zespołów ratownictwa medycznego, których członkowie wykazują się znakomitym przygotowaniem merytorycznym i praktycznym.

- **Sanatorium Uzdrowiskowe „Przy Tężni" im. dr. Józefa Krzymińskiego w Inowrocławiu Sp. z o. o:**
  - w 2022 r. otrzymało Platynowy Laur (Certyfikat Specjalny) w ramach konkursu „Przedsiębiorstwo Fair Play 2022" organizowanego przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości.

DZIAŁALNOŚĆ INSTYTUCJI KULTURY

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko Pomorskiego w ramach działalności wojewódzkich instytucji kultury w 2022 r.:

- **101,**1 mln zł dotacji dla wojewódzkich instytucji kultury;
- 1,2 mln osób korzystających z oferty wojewódzkich instytucje kultury;
- 363 zaprezentowane spektakle i przedstawienia repertuarowe;
- 285,7 tys. osób odwiedzających wojewódzkie muzea;
- 56,1 tys. zdigitalizowanych obiektów.

Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego prowadzi i organizuje **działalność kulturalną** poprzez **wojewódzkie instytucje kultury**, dla których prowadzenie takiej działalności jest podstawowym celem statutowym. W 2022 roku rolę organizatora pełnił dla 16 wojewódzkich instytucji kultury oraz rolę współorganizatora dla toruńskiej instytucji kultury – Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu". W roku 2022 na sfinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych przez wojewódzkie instytucje kultury zadań statutowych przeznaczono łącznie ponad 101,1 mln zł (wzrost w stosunku do roku 2021 o 18 %).

Dzięki powyższym środkom wojewódzkie instytucje kultury mogły realizować działalność statutową wzbogacając ofertę kulturalną, artystyczną, edukacyjną. Wojewódzkie instytucje artystyczne – Teatr im. Horzycy w Toruniu i Opera Nova w Bydgoszczy łącznie przygotowały 10 premier oraz wystawiły na swoich scenach 332 (wzrost względem 2021 r. o 51%) przedstawienia repertuarowe dla 114,2 tys. widzów (wzrost o 117% względem 2021 r.). W 205 koncertach (wzrost względem 2021 r. o 65%), które oprócz Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy organizowały również Ośrodek Chopinowski w Szafarni, Pałac Lubostroń w Lubostroniu, Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury w Toruniu, Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Bydgoszczy oraz Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku, uczestniczyło 45,5 tys. melomanów. Wojewódzkie instytucje artystyczne zorganizowały 3 festiwale, w których uczestniczyło 14,7 tys. odbiorców. W 2022 r. wojewódzkie muzea zwiedziło 285,7 tys. osób (wzrost względem roku 2021 o 33,5%), dla których przygotowano 33 wystawy czasowe. W ciągu 2022 r. wojewódzkie biblioteki publiczne odnotowały 584,3 tys. odwiedzin (wzrost względem 2021 r. o 22,5%). W tym okresie czytelnicy wypożyczyli ponad 1 293,3 tys. jednostek (m.in. książki, audiobooki, e-booki, gry planszowe). Dodatkowo w wojewódzkich instytucjach kultury zorganizowano 36 konkursów, w których wzięło udział 10,6 tys. uczestników. Łącznie wojewódzkie instytucje zdigitalizowały 56,1 tys. obiektów.

W 2022 r. ponad 16 mln zł wyniosło wsparcie przekazane przez samorząd województwa na remonty konserwatorskie, prace restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkowych obiektach Kujaw i Pomorza, w tym zostały zaangażowane środki unijne. **Dodatkowo**, poza środkami przyznanymi w ramach dotacji podmiotowych, z budżetu Województwa udzielono wsparcia w kwocie blisko **3,5 mln zł** wojewódzkim instytucjom kultury na **festiwale**, **działania edukacyjne**, **projekty upowszechnieniowe** oraz **zakupy i konserwację muzealiów**. Łącznie udzielono **39** dotacji celowych.

Placówki kultury prowadzone przez Samorząd Województwa osiągnęły w 2022 r. następujące wskaźniki dotyczące swojej działalności:

- **Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu" w Toruniu**: zorganizowano **1 festiwal** oraz **17 wystaw**, w których łącznie uczestniczyło **47 259** osób, liczba widzów Kina Centrum: **16 508**, liczba uczestników działań edukacyjnych **6 030** oraz liczba uczestników wydarzeń organizowanych przez Centrum Literatury **1 034**;
- **Filharmonia Pomorska im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy**: **83** Koncerty Orkiestry Symfonicznej i Kameralnej, liczba słuchaczy: **40 141, 666** koncertów szkolnych i edukacyjnych dla **72 579** młodych odbiorców;

- **Galeria i Ośrodek Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu**: zorganizowano **22** wystawy czasowe dla **11 000** zwiedzających, przeprowadzono **645** zajęć i projektów edukacyjnych i metodycznych dla **3 736** osób, przeprowadzono **1** konkurs, w którym uczestniczyło **7 662** osób;
- **Galeria Sztuki „Wozownia" w Toruniu**: przygotowano **26** wystaw we wszystkich salach Galerii, które obejrzało **14 969** osób, przeprowadzono **14** wykładów, w których wzięło udział **56** osób stacjonarnie i **4 317** odbiorców on-line;
- **Kujawsko-Pomorskie Centrum Dziedzictwa w Toruniu**: w lekcjach archeologicznych, spacerach i w działaniach upowszechnieniowych dziedzictwo kulturalne regionu uczestniczyło **475** osób;
- **Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy**: zrealizowano 584 wydarzenia kulturalne dla **22 257** odbiorców (w tym: **11** wystaw, **17** koncertów, **82** spotkania literackie i tematyczne, **366** warsztatów, **77** wykładów, **12** przeglądów i konkursów, **3** festyny i jarmarki);
- **Muzeum Archeologiczne w Biskupinie**: teren rezerwatu archeologicznego oraz prezentowane wystawy stałe i czasowe odwiedziło **205 418** osób, w tym oprowadzono **1 843** grupy, zorganizowano **9** imprez i wydarzeń plenerowych;
- **Muzeum Etnograficzne im. prof. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu**: prezentowane wystawy stałe i czasowe (**13**) zwiedziło **25 283** osoby, przeprowadzono **165** zajęć edukacyjnych skierowanych do uczniów i dorosłych, w których wzięło udział **3 031** osób, zorganizowano **137** wydarzeń dla **12 184** uczestników;
- **Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku**: z oferty muzealnej, w ramach której przygotowano **15** wystaw czasowych, **4** koncerty, **57** imprez i spotkań, **28** prelekcji, **566** warsztatów muzealnych i lekcji pokazowych skorzystało łącznie **39 806** osób;
- **Opera Nova w Bydgoszczy**: liczba spektakli: **115**, w tym **3** premiery, frekwencja na spektaklach: **78 068** widzów;
- **Ośrodek Chopinowski w Szafarni**: zrealizowano **41** koncertów dla **3 907** melomanów, przeprowadzono **120** audycji muzycznych dla **4 032** słuchaczy, łączna frekwencja organizowanych wydarzeń – **10 284 osoby**;
- **Pałac Lubostroń w Lubostroniu**: zorganizowano **60** wydarzeń kulturalnych z udziałem publiczności, podczas których wystąpiło **549** artystów – frekwencja **11 734** widzów; obiekt odwiedziły **4 022** osoby;
- **Teatr im. Wilama Horzycy w Toruniu**: **217** spektakle na scenach Teatru, w tym **7** premier, które obejrzało **36 204** widzów;
- **Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu**: liczba zarejestrowanych użytkowników: **20 865**, liczba odwiedzających: **236 435**, którym wypożyczono **511 408** jednostek, liczba zorganizowanych wydarzeń (wystawy, gra miejska, konkurs literacki) **2 951**, w których uczestniczyło **43 616** osób;
- **Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy**: liczba zarejestrowanych użytkowników: **38 225**, liczba odwiedzających: **347 901**, którym wypożyczono **781 960** jednostek, liczba zorganizowanych wydarzeń (spotkania autorskie i czytelnicze, prelekcje, konkursy, zajęcia literackie, plastyczne, pokazy filmów): **2 327**, w których wzięło udział **41 834** osoby;
- **Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury w Toruniu**: przeprowadzono **254** warsztaty i zajęcia edukacyjne, **130** wykładów i spotkań, **20** koncertów, **3** wystawy, **4** konkursy i przeglądy artystyczne, ogółem frekwencja - **23 952 osoby**.

Wydarzenia zorganizowane przez Wojewódzkie Instytucje Kultury w 2022 r.:
- **XXVIII Bydgoski Festiwal Operowy**, 8-22 października 2022 r., liczba widzów: **5 653,** organizator: Opera Nova w Bydgoszczy;
- **60. Bydgoski Festiwal Muzyczny,** 16 września – 7 października 2022 r., liczba słuchaczy: **6 834**, organizator: Filharmonia Pomorska im. I. Jana Paderewskiego w Bydgoszczy;
- **26. Międzynarodowy Festiwal Teatralny KONTAKT,** 21 maja – 12 czerwca 2022 r. – Toruń, liczba widzów: **2 202**, organizator: Teatr im. Wilama Horzycy w Toruniu;
- **29. Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. F. Chopina dla Dzieci i Młodzieży w Szafarni,** 18-22 maja 2022 r. – Szafarnia, liczba uczestników: **396**, organizator: Ośrodek Chopinowski w Szafarni;
- **XXI Międzynarodowy Konkurs Twórczości Plastycznej Dzieci i Młodzieży „Zawsze zielono, zawsze niebiesko"**, 15 grudnia 2022 r. (otwarcie wystawy pokonkursowej) – Toruń, liczba uczestników konkursu: **7 662 (z 37 krajów)**, organizator: Galeria i Ośrodek Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu;
- **XXVII Festyn Archeologiczny Matka Natura w Biskupinie,** 14-18 września 2022 r., liczba zwiedzających: **23 007**, organizator: Muzeum Archeologiczne w Biskupinie;
- **KOS – III. Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Kazimierza Hoffmana**, 5 czerwca 2022 r. (gala wręczenia nagród) – Bydgoszcz, liczba zgłoszeń: **221** (tomików poetyckich), organizator: Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy;

- **XIV Konkurs rzeźbiarski dla dzieci i młodzieży im. Stanisława Zagajewskiego,** 4 kwietnia 2022 r. (otwarcie wystawy pokonkursowej) – Włocławek, liczba uczestników konkursu: **178**, organizator: Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku, współorganizator: Centrum Kultury Browar „B" we Włocławku;
- **XX Ogólnopolski Przegląd Amatorskiej Tkaniny Unikatowej,** 15 października 2022 r. (otwarcie wystawy pokonkursowej) – Bydgoszcz – Toruń, liczba uczestników przeglądu: **140**, liczba zwiedzających: **3 140**, organizator: Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy;
- **Festiwal Literacki „Gwiazdozbiór Kryminalny",** 25-26 listopada 2022 r. – Toruń, liczba uczestników: **1 325**, organizator: Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu;
- **XI Festiwal Książki Obrazkowej dla Dzieci-LiterObrazki,** 9 maja-5 czerwca 2022 r. – Bydgoszcz, liczba uczestników: **4 168**, organizator: Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. W. Bełzy w Bydgoszczy;
- **Triennale Małych Form Malarskich,** 15 lipca–28 sierpnia 2022 r. – Toruń, liczba odbiorców: **1 258,** organizator: Galeria Sztuki Wozownia w Toruniu;
- **XXII Ogólnopolska Giełda Projektów pod hasłem „Animacja + włączanie",** 25-26 listopada 2022 r. – Toruń, liczba uczestników: **300**, organizator: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Teatr im. W. Horzycy w Toruniu, Dwór Artusa w Toruniu, Gmina Miasta Toruń, Narodowe Centrum Kultury;
- **XXVI Konkurs Pojazdów Konnych,** 26 czerwca 2022 r. – Lubostroń, liczba uczestników: **5 000**, organizator: Pałac Lubostroń w Lubostroniu.

Poza wyżej wymienionymi wydarzeniami Samorząd Województwa w 2022 roku organizował również:
- 13. koncert dedykowany mamom pt. **„Nie ma jak u mamy"** - odbył się 26 maja 2022 roku w Arenie Toruń i emitowany był w TVP 1. Premierę oraz powtórkę emisji obejrzało prawie 2 mln osób. Podczas koncertu na scenie wystąpili: Ania Dąbrowska, Anika Dąbrowska, Jolanta Fraszyńska, Emilia Komarnicka, Siostry Melosik, Rafał Brzozowski, Sławek Uniatowski oraz grupa dzieci z Ukrainy;
- **Festiwal Piosenki Autorskiej „Cała Jaskrawość"** – festiwal poświęcony jest pamięci związanego z Aleksandrowem Kujawskim Edwarda Stachury i jest kontynuacją odbywającego się w latach 2012-2018 Festiwalu Stachura. Wydarzenie było okazją do propagowania twórczości Edwarda Stachury, a także promocji młodych, utalentowanych piosenkarzy. W 2022 roku Festiwal został rozszerzony o konkurs na najlepsze wykonanie piosenki autorskiej, którego laureat nagradzany jest nagrodą finansową. Młodzi artyści z całej Polski tworzyli program koncertu konkursowego, pracując z kadrą trenerów na warsztatach w Zamku Bierzgłowskim. Wydano płytę festiwalową;
- **Festiwal Twórczości Niezapomnianych Artystów Polskich „Pejzaż bez Ciebie"** – odbył się 25 października 2022 roku w Centrum Kulturalno-Kongresowym Jordanki w Toruniu i emitowany był w TVP 1. Premierę oraz emitowane w TVP Rozrywka, TVP Kultura, TVP Polonia powtórki obejrzało ponad 2,5 mln osób. Festiwal odbywa się cyklicznie od 2005 roku, jego celem jest podtrzymywanie pamięci o twórczości nieżyjących już gwiazd polskiej sceny muzycznej. W 2022 roku artyści zaśpiewali przeboje Bogusława Meca.

Dla życia kulturalnego województwa i kształtowania jego wizerunku na krajowej i międzynarodowej scenie, istotne są także wydarzenia nie organizowane bezpośrednio przez Samorząd Województwa, ale postrzegane jako ważne i tradycyjnie wspierane. W 2022 roku Samorząd Województwa przeznaczył **ponad 500 tys. zł** na wsparcie następujących wydarzeń:
- **20. Bydgoszcz Jazz Festival – Międzynarodowy Festival Jazzowy,** 1 września-30 listopada 2022 r., liczba odbiorców: **1 392**, organizator: Stowarzyszenie Artystyczne Eljazz w Bydgoszczy;
- **15. Międzynarodowy Festiwal Sztuki na Bilbordach Art Moves 2022,** 1 września–5 października 2022 r., Toruń, liczba artystów w ramach konkursu: **400**, organizator: Fundacja Rusz w Toruniu;
- **Festiwal Muzyki Współczesnej i Sztuk Wizualnych – Mózg Festival (edycja 18),** 8-10 września 2022 r., Bydgoszcz, liczba uczestników: **600**, organizator: „mózg Foundation- Fundacja Muzyki Współczesnej i Form Interdyscyplinarnych" w Bydgoszczy;
- **19 Międzynarodowy Festiwal Filmowy Millennium Docs Against Gravity – Bydgoski ANEKS**, 13-22 maja 2022 r., Bydgoszcz, liczba widzów: **1 300**, organizator: Fundacja Sztuki "Art-House" w Bydgoszczy;
- **Festiwal Muzyki Kameralnej "Muzyka u Źródeł",** 28 października-5 listopada 2022 r., Bydgoszcz, liczba uczestników: **1 500**, organizator: Fundacja Muzyka u Źródeł w Bydgoszczy;
- **26. Międzynarodowy Festiwal Nova Muzyka i Architektura,** 24 czerwca-27 sierpnia 2022 r., Toruń, liczba słuchaczy: **5 187**, organizator: Toruńska Orkiestra Symfoniczna;
- **29. Festiwal Muzyki i Sztuki Krajów Bałtyckich PROBALTICA 2022 #Serocki Muzyczny Potop,** 1 maja – 30 września 2022 r., Toruń, liczba odbiorców: 2 100 osób; organizator: Fundacja Europejskiej Akademii Sztuki w Toruniu;

- **Międzynarodowy Festiwal Filmowy Tofifest,** 28 czerwca–11 lipca 2022 r., Toruń, liczba odbiorców: **2 100**, organizator: Fundacja Biuro Kultury w Toruniu;
- **15. Przegląd Twórczości Filmowej "Pola i inni",** 23-25 września 2022 r., Lipno, liczba widzów: **800**, organizator: Lipnowskie Towarzystwo Kulturalne im. Poli Negri;
- **XVIII Koncert Fundacji Platon im. K. Rumińskiego,** do udziału w koncercie zaproszono Jamalę - ukraińską wokalistkę i zwyciężczynię Eurowizji 2016, 6 grudnia 2022 r., Toruń, liczba uczestników: **800**, organizator: Fundacja Platon im. K. Rumińskiego w Toruniu;
- **Festiwal Prapremier 2022. Oświecenie,** 14-29 października 2022 r., Bydgoszcz, liczba widzów: **1 264**, organizator: Teatr Polski im. Hieronima Konieczki w Bydgoszczy;
- **36. Toruńskie Spotkania Teatrów Jednego Aktora**, 13-15 maja 2022 r., Toruń, liczba odbiorców: **1 279**, organizator: Teatr „Baj Pomorski" w Toruniu;
- **XVI Międzynarodowy Festiwal Muzyczny „Stacja Aleksandrów",** 19-20 sierpnia 2022 r., Aleksandrów Kujawski, organizator: Gmina Miasta Aleksandrów Kujawski.

W 2022 r. Samorząd Województwa **w ramach mecenatu**, wspierał indywidualną i zbiorową aktywność kulturalną, artystyczną i animatorską wszystkich środowisk twórczych. **Stypendium artystyczne Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego** otrzymały **24** osoby realizujące projekty w następujących dziedzinach sztuki: muzyka, plastyka, teatr, literatura, upowszechnianie kultury, opieka nad zabytkami, fotografia. Wśród grona stypendystów w 2022 r. znaleźli się m.in. muzycy jazzowi: Bogdan Hołownia – pianista i Piotr Biskupski – perkusista oraz plastycy Krzysztof Mazur i Katarzyna Tretyn. Na powyższy cel przeznaczono łącznie kwotę w wysokości **150 tys. zł**.

Z okazji obchodów świąt środowiskowych (Międzynarodowy Dzień Teatru, Dzień Bibliotekarza i Bibliotek, Międzynarodowy Dzień Muzyki, Międzynarodowy Dzień Muzeów, Dzień Działacza Kultury) oraz jubileuszy wyróżniono nagrodami finansowymi **zasłużonych pracowników instytucji kultury oraz twórców i animatorów kultury** z regionu. Łącznie nagrody finansowe przyznano **70** osobom, przeznaczając na ten cel **276 tys. zł**.

W 2022 r. przeprowadzono trzecią edycję, ustanowionego przez Samorząd Województwa we współpracy z Oddziałem Kujawsko-Pomorskim Stowarzyszenia Muzealników Polskich, regionalnego konkursu **Musejon - Kujawsko-Pomorskie Muzealne Wydarzenie Roku** adresowanego do muzeów zlokalizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Honorowe statuetki Musejon, autorstwa Sebastiana Mikołajczaka otrzymali: w I kategorii „Wystawa" - Muzeum Okręgowe w Toruniu za projekt „Nowa wystawa stała w Muzeum Twierdzy Toruń"; w II kategorii „Działalność naukowa i wydawnicza" - Muzeum Wodociągów w Bydgoszczy za publikację „120 lat bydgoskich wodociągów i kanalizacji (1900-2020) z perspektywy Muzeum Wodociągów"; w III kategorii „Edukacja i Regionalizm" - Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku za projekt "Haft kujawski ginie. Nauczmy, ocalmy".

Istotnym elementem podsumowującym działalność Wojewódzkich Instytucji Kultury są także różnego rodzaju nagrody i wyróżnienia osiągane w niezależnych rankingach, konkursach i plebiscytach:

- **Spektakl „Noce i dnie, czyli między życiem a śmiercią"** w reżyserii Michała Siegoczyńskiego, zrealizowany przez Teatr W. Horzycy w Toruniu, otrzymał 5 najważniejszych nagród na Festiwalu Arcydzieł w Rzeszowie:
  - nagrodę główną - statuetkę „Wandy" za najoryginalniejsze i najbardziej twórcze odczytanie klasycznego tekstu;
  - nagrodę za reżyserię spektaklu;
  - 3 nagrody aktorskie (Julia Szczepańska, Maria Kierzkowska, Ada Dec);
- Julia Szczepańska za najlepszy debiut w teatrach dramatycznych w sezonie 2021/22 za rolę Barbary Niechcic w przedstawieniu „Noce i dnie, czyli między życiem a śmiercią" otrzymała **Nagrodę im. Andrzeja Nordellego,** przyznawaną przez sekcję krytyków ZASP dla najlepszej debiutującej aktorki;
- **Teatr im. W. Horzycy w Toruniu** został nominowany do nagrody w kategorii „Instytucja otwarta dla osób niewidomych" przyznawanej przez Fundację Szansa dla Niewidomych;
- **Opera Nova w Bydgoszczy** nominowana została do XVI Teatralnych Nagród Muzycznych im. Jana Kiepury za spektakl musicalu „Bulwar Zachodzącego Słońca" Andrew Lloyda Webbera w dwóch kategoriach: Najlepszy Dyrygent – Krzysztof Herdzin oraz Najlepszy Wokalista Musicalowy – Karol Drozd;
- **Spektakl baletowy „Alicja w Krainie Czarów"** zrealizowany przez Operę Nova został nominowany przez członków Kapituły do VII edycji Konkursu na najlepszą scenografię i kostiumy teatralne organizowanego przez Centrum Spotkania Kultur w Lublinie;
- **Projekt Ruch-Wyobraźnia-Integracja „Teatr bez barier"** realizowany przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną – Książnicę Kopernikańską w Toruniu został wyróżniony wśród 16 najlepszych projektów w XII Ogólnopolskiej Giełdzie Projektów 2022 "animacja+włączanie".

W 2022 r. Samorząd Województwa wraz z Wojewódzką Biblioteką Publiczną - Książnicą Kopernikańską w Toruniu podjął starania o pozostawienie w zbiorach bibliotecznych XV-wiecznego manuskryptu kodeksu **„Epistola de laudibus augustae bibliothecae atque libri quatuor versibus scripti eodem argumento ad serenissimum Mathiam Corvinum Panoniae regem”**, tzw. "Kodeksu Korwina”, stanowiącego najcenniejszy zabytek kultury w kolekcji Książnicy Kopernikańskiej i jednego z najcenniejszych rękopisów XV-wiecznych w Polsce (wpisany na Światową Listę Programu UNESCO „Pamięć Świata”, znajdujący się w Toruniu od XVI wieku).

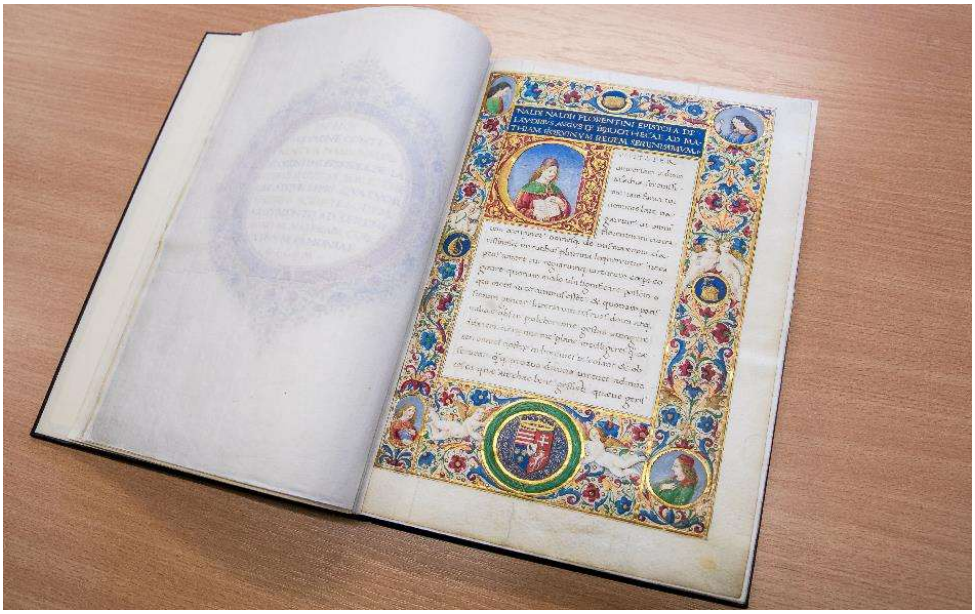

Manuskrypt kodeksu Korwina, fot. Andrzej Goiński

2 lutego 2022 r. w Sejmie RP został złożony poselski projekt ustawy dotyczącej odebrania Książnicy Kopernikańskiej prawa własności rękopisu i przekazania go Skarbowi Państwa. Dzieło miało następnie zostać przekazane państwu węgierskiemu. **7 lutego 2022 roku Sejmik Województwa przyjął stanowisko, w którym wyraził zdecydowany sprzeciw wobec poselskiego projektu ustawy zmierzającego do odebrania manuskryptu.** Inicjatorem stanowiska była Komisja Kultury i Dziedzictwa Narodowego, z którą czynnie współpracował Zarząd Województwa. Wyrazem tego było zainicjowanie i podpisanie deklaracji z apelem do Sejmu o zaniechanie prac nad poselskim projektem ustawy. Podpisy pod dokumentem złożyli również: Prezydent Torunia Michał Zaleski, Rektor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika prof. Andrzej Sokala, Biskup Toruński Wiesław Śmigiel, Biskup Senior Diecezji Toruńskiej Andrzej Suski oraz reprezentujący Wojewódzką Bibliotekę Publiczną – Książnicę Kopernikańską w Toruniu Dyrektor Danetta Ryszkowska-Mirowska i prof. Janusz Tandecki. Deklarację w sieci podpisało 27 tys. osób.

Zarząd Województwa zainicjował szereg działań służących rozpropagowaniu wiedzy o kodeksie oraz jego walorach zabytkowych, historycznych i artystycznych. Plany wywiezienia za granicę bezcennego zabytku wywołały szeroki oddźwięk nie tylko w kraju, ale i poza jego granicami. W rezultacie podjętych działań Biblioteka Narodowa pozytywnie zaopiniowała wniosek o wpisanie go do narodowego zasobu bibliotecznego, jednakże projekt ustawy nie został wycofany z Sejmu RP.

KSZTAŁTOWANIE TOŻSAMOŚCI I POSTAW PATRIOTYCZNYCH

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko Pomorskiego w ramach kształtowania tożsamości i postaw patriotycznych w 2022 r.:

- **ponad 420** wydarzeń objętych **Patronatem Honorowym Marszałka Województwa;**
- **170** osób nagrodzonych medalem **Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis**;
- współpraca z **30** organizacjami **skupiającymi kombatantów, osoby represjonowane** oraz byłych **żołnierzy Wojska Polskiego**, a także z organizacjami skupiającymi byłych **działaczy opozycji demokratycznej.**

Zarząd Województwa przywiązuje dużą wagę do kształtowania i utrwalania dziedzictwa patriotyczno-historycznego regionu. Działania te prowadzone są na różnych płaszczyznach, wśród których należy podkreślić uroczyste obchody świąt państwowych, a także ważne lokalne rocznice wydarzeń i inicjatywy własne Zarządu. W 2022 r. były to przede wszystkim:

- Wojewódzkie obchody Święta Flagi Rzeczypospolitej Polskiej i rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja;
- Święto Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- Nagrody Marszałka Województwa;
- Wojewódzkie obchody rocznicy Wybuchu Powstania Warszawskiego;
- Wojewódzkie obchody Narodowego Święta Niepodległości;
- Kujawsko-Pomorskie Spotkanie Opłatkowe;
- Nadanie Medali Marszałka Województwa;
- Patronaty Marszałka Województwa.

W realizacji powyższych wydarzeń samorząd współdziałał z m.in. samorządowymi instytucjami kultury wszystkich szczebli z terenu województwa, organizacjami harcerskimi, organizacjami pozarządowymi czy szkołami, podejmując inicjatywy o charakterze patriotycznym, które miały na celu upamiętnienie, a także upowszechnienie wiedzy na temat wydarzeń i postaci związanych z historią Polski oraz województwa kujawsko-pomorskiego.

Wystąpienie Wicemarszałka Województwa Zbigniewa Ostrowskiego podczas obchodów 231. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja w Bydgoszczy, fot. Tomasz Czachorowski

Wojewódzkie obchody Święta Flagi Rzeczypospolitej Polskiej i 231. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. 2 i 3 maja 2022 r. Województwo Kujawsko-Pomorskie uczciło Dzień Flagi Rzeczypospolitej i 231. rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja. W pierwszym dniu wspólnego świętowania odbyło się uroczyste podniesienie flagi państwowej na maszcie na Rynku Staromiejskim w Toruniu. Ulicami miasta przeszedł korowód poloneza poprowadzony przez młodzież z zespołów tanecznych z udziałem reprezentantów władz samorządowych. Na Rynku Staromiejskim w Toruniu odbył się festyn patriotyczny, podczas którego mieszkańcy województwa mieli okazję do wspólnego śpiewania pieśni patriotycznych, obejrzenia występów artystycznych zespołów młodzieżowych, pokazów pojazdów służb mundurowych oraz wystawy „Polskie symbole narodowe", a także uczestniczenia w warsztatach plastycznych i pierwszej pomocy oraz w grze miejskiej.

Podczas uroczystości związanych z rocznicą uchwalenia Konstytucji 3 Maja odprawione zostały msze św. w intencji Ojczyzny, m.in. w Katedrze śś. Marcina i Mikołaja w Bydgoszczy oraz Katedrze śś. Janów w Toruniu. Marszałek Województwa Piotr Całbecki złożył kwiaty pod znajdującą się na fasadzie kościoła św. Ducha tablicą upamiętniającą toruńskie manifestacje Solidarności z 1 i 3 maja 1982 roku. Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski wraz z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim Mikołajem Bogdanowiczem wspólnie złożyli wieniec pod Pomnikiem Wolności w Bydgoszczy.

Wśród wydarzeń towarzyszących obchodom znalazły się m.in. spektakle, koncerty, wystawy i warsztaty dla dzieci, przygotowane przez marszałkowskie i miejskie instytucje kultury.

Współorganizatorami wydarzeń byli: Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki, Urząd Miasta Torunia, Garnizon Toruń, Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych i Garnizon Bydgoszcz.

Święto Województwa Kujawsko-Pomorskiego. 7 czerwca 2022 r. Województwo Kujawsko-Pomorskie obchodziło swoje święto, które ustanowione zostało w 2008 roku, w rocznicę papieskiej pielgrzymki na Kujawy i Pomorze. Oficjalnie papież Jan Paweł II dwukrotnie odwiedzał Region: 6 i 7 czerwca 1991 roku był we Włocławku, a 7 czerwca 1999 roku przybył z pielgrzymką do Bydgoszczy i Torunia. W 2017 roku województwo kujawsko-pomorskie jako jedyny region na świecie zostało objęte patronatem Jana Pawła II.

Oficjalne obchody Święta Województwa w 2022 r. rozpoczęła msza święta w toruńskiej Katedrze śś. Janów pod przewodnictwem Biskupa Seniora Diecezji Toruńskiej Andrzeja Suskiego. Po nabożeństwie korowód przeszedł pod pomnik patrona województwa św. Jana Pawła II, gdzie zebrani złożyli wiązanki kwiatów. Następnie z udziałem Przewodniczącej Sejmiku Elżbiety Piniewskiej, Radnych Województwa, Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego, Członków Zarządu Województwa, a także przedstawicieli lokalnych samorządów, parlamentarzystów oraz przedstawicieli administracji rządowej odbyła się uroczysta sesja Sejmiku Województwa połączona z XIII Forum Samorządowym (więcej: Rozdział 5.5; Zaangażowanie Członków Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kreowanie współpracy na poziomie międzynarodowym, międzyregionalnym i regionalnym). To kulminacyjny punkt oficjalnych obchodów Święta Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w którym udział wzięli również Konsul Generalny Ukrainy w Gdańsku Oleksandr Plodystyi oraz Konsul Honorowy Ukrainy w Bydgoszczy Krzysztof Sikora. W uroczystości zdalny udział wzięli także Gubernator Obwodu Chmielnickiego Sergiusz Hamalijem i Przewodnicząca Rady Obwodu Chmielnickiego Wioletta Labazyuk.

Podczas uroczystości doradca naczelnika obwodowej administracji wojskowej ds. współpracy z Rzeczpospolitą Polską Aleksander Semczuk wręczył na ręce Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego medal „w podziękowaniu za wzmocnienie obronnych zdolności obwodu chmielnickiego i Ukrainy". W tym roku w szczególny sposób zwrócono uwagę na wartość, jaką jest rodzina. Wśród zaproszonych gości znalazł się także dyrektor Międzynarodowej Federacji Rozwoju Rodziny Ignacio Socias (Samorząd Województwa przystąpił do Deklaracji Weneckiej - więcej: Rozdział 5.5; Zaangażowanie Członków Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kreowanie współpracy na poziomie międzynarodowym, międzyregionalnym i regionalnym), w obecności którego przedstawiciele kujawsko-pomorskich instytucji działających na rzecz rodzin, m.in. placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzinnych domów dziecka i ośrodków adopcyjnych, odebrali od Marszałka Województwa oraz Przewodniczącej Sejmiku specjalne wyróżnienia *Ad Bonum Hominis*, przyznane w tym roku po raz pierwszy.

Zwieńczeniem obchodów było uroczyste podpisanie w Muzeum Etnograficznym **Kujawsko-Pomorskiej Samorządowej Deklaracji na rzecz Rodziny** (więcej: Rozdział 5.5; Zaangażowanie Członków Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kreowanie współpracy na poziomie międzynarodowym, międzyregionalnym i regionalnym).

W związku z tym, że Patronem Województwa jest Papież Jan Paweł II, Zarząd Województwa przywiązuje dużą wagę do kultywowania Jego dziedzictwa. Przykładem tego było zorganizowanie wystawy pt. „Na Skrzydłach Miłości", przedstawiającej najpiękniejsze momenty pontyfikatów św. Jana Pawła II, a także Papieża Benedykta XVI i Papieża Franciszka w różnych zakątkach świata i w rozmaitych okolicznościach. Zdjęcia zaprezentowano w Szpitalu Uzdrowiskowym nr 1 w Ciechocinku w dniach 11 kwietnia 2022 r. – 30 czerwca 2022 r.

W czerwcu 2022 roku zakończono natomiast w Urzędzie Marszałkowskim, w sąsiedztwie Sali Sesyjnej, montaż obrazu, wykonanego w technice mozaik, poświęconego Patronowi Województwa. Obraz został wykonany przez Studio del Mosaico Vaticano pod okiem jego dyrektora dra Paolo di Buono i przedstawia postać św. Jana Pawła II podczas wędrówki górskiej w Dolinie Aosty we Włoszech. Nadany dekretem Papieża Franciszka w roku 2017 patronat św. Jana Pawła II nad Województwem Kujawsko-Pomorskim (pierwszy na świecie nadany regionowi Patronat św. Jana Pawła II) ułatwił decyzję o wykonaniu mozaiki przez Watykańską Pracownię i jej ulokowaniu poza terenem Watykanu, co było poprzedzone wielomiesięcznymi przygotowaniami (włączając w to wizytę dyrektora Studia Mozaiki w Toruniu, w celu poznania planowanego miejsca prezentacji dzieła), rozmowami z władzami regionu ale także Biskupem Toruńskim , które były niezbędne do wydania oficjalnej zgody Watykanu na umieszczenie mozaiki w miejscu niesakralnym. Wykonanie mozaiki przypadło na okres pandemii i ze względu na czasochłonną technikę zajęło niemalże rok. Dzieło zostało ukończone w końcu roku 2020, ale ze względu na ograniczenia pandemiczne przyjechało do Polski w maju 2021 roku. Z uwagi na wagę mozaiki (wynoszącą ok. 100 kg) konieczne było właściwe przygotowanie i wzmocnienie miejsca montażu obrazu. Funkcjonująca

od XVI wieku Pracownia Mozaiki w Watykanie, która jest częścią Fabryki Św. Piotra, (instytucji zajmującej się konserwacją Bazyliki Watykańskiej i należących do niej budowli na przyległym terenie) jest prekursorem tej dziedziny sztuki zatrudniając od wieków najlepszych w danym czasie artystów. Należy dodać, iż niemalże wszystkie obrazy w Bazylice Św. Piotra są reprodukcjami oryginalnych dzieł wykonanych w technice mozaiki, które ozdabiają także 11 kopuł i 24 obrazy nad ołtarzami, które mają także mozaikowe fronty (łącznie 10 tys. m^2 powierzchni wykonanej w technice, której użyto do sporządzenia mozaiki prezentowanej w Urzędzie Marszałkowskim).

Podpisanie Kujawsko-Pomorskiej Samorządowej Deklaracji na rzecz Rodziny
podczas Święta Województwa Kujawsko-Pomorskiego 7 czerwca 2022 r., fot. Mikołaj Kuras

Poza oficjalnymi obchodami **Święta Województwa** w miastach regionu odbyło się wiele wydarzeń kulturalnych, sportowych oraz rekreacyjnych. Wśród nich znalazły się m.in.:

- Koncert Pod Wspólnym Niebem (Toruń);
- Astrofestiwal (Toruń);
- Fiesta Balonowa (Toruń);
- Koncert „Wyspa Kina" (Bydgoszcz);
- Defilada Sił Dętych Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Koncert Polskiej Muzyki Filmowej, pokazy taneczne Lenki i Jana Klimentów, animacje dla dzieci (Inowrocław);
- Koncerty Zespołów: Żuki, Fisz Emade, IRA (Grudziądz);
- pokazy taneczne Lenki i Jana Klimentów, animacje dla dzieci, zajęcia fitness, koncert Kasi Kowalskiej i Sary Pach (Włocławek);
- „Duety Barokowe" (Jabłonowo Pomorskie);
- Piłkarskie Mistrzostwa Świata Samorządowców Województwa Kujawsko-Pomorskiego (Skrwilno).

Nagrody Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W amfiteatrze Muzeum Etnograficznego im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu 14 czerwca 2022 r. odbyła się gala Nagród Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego – wyróżnień mających na celu uhonorowanie w **13** dziedzinach, najbardziej zasłużonych osobistości i działań służących rozwojowi województwa, która stanowiła niejako zakończenie obchodów Święta Województwa. W związku z tym, że w 2021 roku ze względu na pandemię Covid-19 nie odbyła się gala wręczenia Nagród, w 2022 roku gala obejmowała XXI i XXII edycję. Laureaci wyłonieni zostali spośród kandydatur, które zgłoszone zostały w roku 2020 i 2021. Przyznano **37** nagród i **59** wyróżnień oraz **2** wyróżnienia specjalne. Nagrody przyznane zostały w następujących dziedzinach: gospodarka, fundusze unijne, rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich, innowacyjne metody stosowane w zakresie rozwoju i promocji miast i obszarów wiejskich, nauka, badania naukowe i postęp techniczny, edukacja, kultura, ochrona zdrowia, sport, ochrona środowiska naturalnego, działalność społeczna i zaangażowanie na rzecz drugiego człowieka, budowa społeczeństwa obywatelskiego, promocja województwa.

Gala wręczenia Nagród Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego
14 czerwca 2022 r., fot. Szymon Zdziebło

Wojewódzkie obchody 78. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. 1 sierpnia 2022 r. w miastach i miejscowościach województwa kujawsko-pomorskiego odbyły się uroczystości upamiętniające 78. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego. Obchody w województwie przyjęły różną formę – od tradycyjnego składania kwiatów i wygłaszania przemówień, poprzez „żywe lekcje historii", po koncerty i projekcje filmowe. Ceremoniom z okolicznościowymi wystąpieniami i złożeniem kwiatów tradycyjnie towarzyszył dźwięk syren alarmowych, upamiętniający godzinę „W".

Toruńska ceremonia rocznicowa z udziałem powstańców, kombatantów, samorządowców i parlamentarzystów odbyła się pod pomnikiem Ku Czci Żołnierzy Armii Krajowej na placu Rapackiego. W programie uroczystości znalazły się okolicznościowe przemówienia oraz koncert pieśni patriotycznych Toruńskiej Orkiestry Wojskowej. Wcześniej w ramach „żywej lekcji historii" u zbiegu ulic Strumykowej i Szerokiej wolontariusze Fundacji Muzeum Historyczno-Wojskowego przybliżyli życie codzienne mieszkańców z sierpnia 1944 roku (punkt szycia opasek, nasłuch radia Londyn, gotowanie strawy żołnierskiej czy przygotowywanie do druku ulotek).

W Bydgoszczy główną ceremonię rocznicową poprzedziła msza święta w kościele garnizonowym w intencji powstańców. Po nabożeństwie rozpoczęto uroczystość pod Pomnikiem Powstania Warszawskiego u zbiegu ulic Gdańskiej i Czerkaskiej. Zarząd Województwa reprezentował Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski. Obchody zakończył wieczorny śpiew piosenek powstańczych na Placu Wolności.

We Włocławku hołd poległym w Powstaniu Warszawskim oddano przy Pomniku Żołnierzy Armii Krajowej w parku im. Władysława Łokietka. Uroczystości z okazji 78. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego odbyły się także w Inowrocławiu i Grudziądzu oraz innych miejscowościach województwa.

2 października 2022 roku w uroczystościach obchodów **Dnia Pamięci Ofiar Zbrodni Pomorskiej** uczestniczył Marszałek Województwa Piotr Całbecki, Wiceprezydent Torunia Paweł Gulewski, Prezes Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego Jan Wyrowiński, Zastępca Dyrektora Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku prof. Mirosław Golon, a także przedstawiciele władz, środowisk kombatanckich, wojska, policji, stacjonującej w Województwie Kujawsko-Pomorskim armii USA, Kościoła katolickiego, instytucji pielęgnujących pamięć zbiorową Polaków i organizacji harcerskich oraz mieszkańcy miasta i regionu.

Pomnik Pamięci Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939 jest miejscem, które pomimo krótkiej historii staje się już tradycyjną lokalizacją uroczystości o charakterze patriotycznym. Powstanie pomnika zainicjował Samorząd Województwa. Odsłonięty został w 2018 roku, w Toruniu na skwerze przy ul. Uniwersyteckiej, nazywanym Parkiem Pamięci Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939. Stanowi symboliczne miejsce upamiętnienia polskich cywili, bestialsko zamordowanych przez niemieckich okupantów w pierwszych miesiącach drugiej wojny światowej. Samorząd Województwa co roku organizuje lub współorganizuje rocznicowe wydarzenia upamiętniające ofiary Zbrodni Pomorskiej dokonanej przez oddziały paramilitarne Selbstschutz, której milczącymi świadkami

są fordońska „Dolina Śmierci”, piaskownia w Łopatkach koło Wąbrzeźna czy toruńska Barbarka. W 2018 roku odbyła się również uroczystość odsłonięcia płyty upamiętniającej polskich nauczycieli zamordowanych jesienią 1939 r., a w 2021 roku uroczystość odsłonięcia pomnika poświęconego zamordowanym jesienią 1939 roku żołnierzom, policjantom i funkcjonariuszom pozostałych służb mundurowych. Park jest również miejscem do organizacji wydarzeń historyczno-patriotycznych, o czym świadczy otwarcie 26 października 2022 roku wystawy plenerowej „Armia Krajowa” przygotowanej przez Instytut Pamięci Narodowej.

Obchody dnia pamięci ofiar zbrodni pomorskiej, fot. Szymon Zdziebło

Wojewódzkie obchody Narodowego Święta Niepodległości. 11 listopada nieodłącznie wiąże się z dumnym celebrowaniem Narodowego Święta Niepodległości. W Toruniu Samorząd Województwa reprezentował Marszałek Województwa Piotr Całbecki, który wraz z przedstawicielami władz złożył kwiaty pod obeliskiem Ku Czci Poległych w latach 1918– 1921 na Cmentarzu Komunalnym i pod pomnikiem gen. Józefa Hallera. Odbyła się uroczysta msza święta w intencji Ojczyzny w Kościele Garnizonowym pw. Św. Katarzyny, po której zgromadzeni uczestnicy przemaszerowali ulicami Starego Miasta pod pomnik marszałka Józefa Piłsudskiego. Podczas pikniku patriotycznego mieszkańcy uczestniczyli w grze terenowej, pokazie pojazdów służb mundurowych, pokazach grup rekonstrukcyjnych, koncercie pieśni patriotycznych, pokazie Chorągwi Husarskiej Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

W Bydgoszczy obchody otworzyła msza święta w intencji Ojczyzny w Katedrze Bydgoskiej pw. Św. Marcina i Mikołaja. Po nabożeństwie nastąpił przemarsz pod pomnik Wolności, gdzie odśpiewano hymn państwowy i złożono wieńce. W uroczystości uczestniczył Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski. Przed Kujawsko-Pomorskim Urzędem Wojewódzkim można było obejrzeć wystawę „100 lat w służbie Rzeczypospolitej”. Po południu w Hali Sportowo-Widowiskowej Immobile Łuczniczka odbył się koncert „Wolna Polska” w wykonaniu Zespołu Pieśni i Tańca Ziemia Bydgoska, z udziałem Orkiestry Wojskowej w Bydgoszczy.

Ruch Regionalistyczny. W ramach prac Forum Samorządowego Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz działań podejmowanych przez Kujawsko-Pomorskie Centrum Dziedzictwa i Fundację Forum Rozwoju Regionalnego podjęta została idea kształtowania i organizowania ruchu regionalistycznego pojmowanego jako zespół przedsięwzięć mających na celu rozwijanie aktywności lokalnej oraz budowanie identyfikacji terytorialnej w oparciu o dziedzictwo historyczno-kulturowe regionu. Chodzi przede wszystkim o aktywność grup i środowisk lokalnych, jak też zaangażowanie pojedynczych osób wykazujących aktywność w zakresie poszukiwań historycznych oraz utrwalania materialnego i niematerialnego dziedzictwa w wymiarze lokalnym.

Elementy, które będą mogły być wykorzystane przy kreowaniu tożsamości i wizerunku regionu, to np. wspólne dziedzictwo materialne i niematerialne regionu kujawsko-pomorskiego, ale także wspólnota interesów społeczno-gospodarczych mieszkańców województwa, patriotyzm gospodarczy, silne związki z siedzibami województwa. Szczególnie ważnym czynnikiem integracji społeczeństwa jest kultura regionalna, która ze względu na prezentowany potencjał jest także bardzo dobrze predysponowana do pełnienia roli w sferze budowy powiązań wewnątrzregionalnych.

Obchody Narodowego Święta Niepodległości 11 listopada 2022 r. w Toruniu, fot. Szymon Zdziebło

W dniu 8 grudnia 2022 r. odbył się **I Kongres Regionalistów** Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w którym udział wziął Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski. Uczestnikami Kongresu byli także regionaliści, samorządowcy oraz przedstawiciele środowiska naukowego. Było to wydarzenie, które zapoczątkować ma organizację i integrację ruchu regionalistycznego w naszym województwie oraz stworzy podwaliny dla nawiązania kontaktów, wymiany doświadczeń i promocji dobrych praktyk. Ustalenia Kongresu pozwoliły na określenie kierunków rozwoju ruchu regionalistycznego, jak też wskazały na jego relacje z podmiotami samorządu terytorialnego oraz innymi uczestnikami życia społeczno-kulturalnego regionu.

Kujawsko-Pomorskie Spotkanie Opłatkowe 22 grudnia 2022 r. w Centrum Kultury Dwór Artusa odbyło się Kujawsko-Pomorskie Spotkanie Opłatkowe z udziałem parlamentarzystów, reprezentantów korpusu dyplomatycznego, duchownych, przedstawicieli środowisk samorządowych, akademickich i biznesowych oraz wojska, pozostałych służb mundurowych i organizacji pozarządowych, a także harcerzy, którzy odpowiedzieli na zaproszenie Przewodniczącej Sejmiku Województwa Elżbiety Piniewskiej, Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego oraz Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Mikołaja Bogdanowicza. Podczas spotkania odtworzono film z życzeniami, które kujawsko-pomorskiej wspólnocie wojewódzkiej złożyli stuletni mieszkańcy regionu, Pani Helena Sobierajska z Włocławka, Pan Zdzisław Tabisz z Bydgoszczy i Pani Cecylia Podralska z Oleszna. W trakcie spotkania opłatkowego harcerze przekazali światło betlejemskie. Nie zabrakło także wspólnego kolędowania. Oprawą wydarzenia były kolędy i pastorałki w wykonaniu Młodzieżowego Teatru Muzycznego „Mała Rewia".

Medale Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Najwyższym odznaczeniem przyznawanym przez Samorząd Województwa jest **Medal Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego „Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis"**. Wyróżnienie to funkcjonuje w dwóch wariantach: medalem srebrnym honorowane są osoby oraz instytucje w uznaniu zasług na rzecz Województwa Kujawsko-Pomorskiego i jego mieszkańców, z kolei medalem złotym nagradzane są osoby i instytucje za zasługi w zakresie walki o niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej i prawa człowieka. W 2022 roku Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyznał **170 medali**. Listę osób, organizacji i stowarzyszeń odznaczonych medalem zamieszczono na stronie: https://www.kujawsko-pomorskie.pl/medale-marszalka. Wśród odznaczonych znaleźli się tradycyjnie działacze opozycji antykomunistycznej, którzy zostali uhonorowani podczas corocznych obchodów rocznicy podpisania Porozumień Sierpniowych organizowanych w Przysieku. Znaczą liczbę wyróżnionych stanowią przedstawiciele świata kultury i nauki, którzy zostali docenieni za swoje wybitne osiągnięcia. W gronie uhonorowanych nie mogło także zabraknąć społeczników i działaczy różnego typu organizacji samorządowych, pozarządowych i charytatywnych. Szczególną grupę stanowią osoby, które w danym roku ukończyły setny rok życia. **Akcja wyróżniania 100-latków z Kujaw i Pomorza jest kontynuacją zapoczątkowanej w 2018 r. akcji honorowania „Rówieśników Niepodległej", świadków historii odrodzenia Polski po 1918 roku.** Powyższa inicjatywa spotkała się z niezwykle ciepłym i pozytywnym odzewem ze strony najstarszych mieszkańców naszego regionu oraz ich rodzin. Nestorzy wyróżnieni Medalem Marszałka **Województwa Kujawsko-Pomorskiego „Unitas Durat**

Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis” są zapraszani na najważniejsze wydarzenia regionalne, na których często bywają gośćmi honorowymi, jako świadkowie naszej historii.

Wręczenie Medalu „Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis”
Pani Helenie Sobierajskiej, fot. Mikołaj Kuras

Patronat Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Patronat Honorowy oraz członkostwo Marszałka Województwa w Komitecie Honorowym jest wyróżnieniem, podkreślającym szczególny charakter wydarzeń i inicjatyw. Wyróżnieniem tym obejmowane są najważniejsze przedsięwzięcia o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim oraz międzynarodowym, których tematyka zbieżna jest z zadaniami samorządu województwa, bądź inne wydarzenia o wysokiej randze i dużym znaczeniu dla promocji województwa. W 2022 roku patronatem objęto **ponad 420 wydarzeń o charakterze społecznym, sportowym, naukowym i kulturalnym**. Patronat Marszałka Województwa jest przyznawany rozmaitym inicjatywom, spośród których wiele przerodziło się w wydarzenia cykliczne o zasięgu znacznie wykraczającym poza zasięg województwa. Więcej informacji oraz wykaz patronatów znajduje się na stronie: https://kujawsko-pomorskie.pl/samorzad/zarzad/patronat-marszalka.

Ważną częścią działalności Województwa jest także **wspieranie środowisk kombatanckich i harcerskich**. W 2022 r. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego czynnie współpracował z ok. **30** organizacjami skupiającymi kombatantów, osoby represjonowane oraz byłych żołnierzy Wojska Polskiego, a także organizacjami skupiającymi byłych działaczy opozycji demokratycznej, działającymi na terenie Województwa. Współdziałał również z organizacjami harcerskimi podejmując inicjatywy o charakterze patriotycznym, które miały na celu upamiętnienie, upowszechnienie wiedzy na temat wydarzeń i postaci związanych z historią Polski i Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Współpraca ta polegała przede wszystkim na wspólnym uczestnictwie w uroczystościach patriotycznych oraz wsparciu organizacji pod względem rzeczowym, finansowym i organizacyjnym adekwatnym do sytuacji epidemicznej. Działania zmierzające do integracji środowisk kombatanckich oraz harcerskich w regionie, a także koordynacja ich działań oraz usprawnienia przepływu informacji pomiędzy kombatantami, środowiskiem harcerskim i Samorządem Województwa Kujawsko-Pomorskiego, realizował Pełnomocnik Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Pan Marcin Swaczyna.

Do najważniejszych wydarzeń w 2022 roku, przy organizacji których Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego bezpośrednio wspierał **środowiska kombatantów i osób represjonowanych oraz byłych działaczy opozycji demokratycznej** należą:

- aktywny udział związków kombatanckich oraz środowiska harcerskiego w uroczystościach organizowanych przy Pomniku Pamięci Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939 na przestrzeni całego roku, m.in. w obchodach 83. Rocznicy Zbrodni Pomorskiej;
- 82. rocznica zsyłki Polaków na Syberię przez NKWD –luty 2022 r.;
- Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” – marzec 2022 r.;
- 41. rocznica Wydarzeń Bydgoskiego Marca – marzec 2022 r.;
- Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej – kwiecień 2022 r.;
- 78. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego – sierpień 2022 r.;

- 41. rocznica rejestracji NSZZ „Solidarność” RI – sierpień 2022 r;
- 42. rocznica podpisania Porozumień Sierpniowych – sierpień 2022 r;
- 83. rocznica wybuchu II wojny światowej (Dzień Weterana oraz Dzień Państwa Podziemnego) – wrzesień 2022 r.;
- Dzień Sybiraka – wrzesień 2022 r.;
- 38. rocznica śmierci bł. ks. Jerzego Popiełuszki – październik 2022 r.;
- 41. rocznica wprowadzenia stanu wojennego – grudzień 2022 r.;
- 2. Narodowy Dzień Zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego – grudzień 2022 r.

Wśród innych wydarzeń **o charakterze patriotycznym** upamiętniających fakty i osoby zasłużone dla historii regionu w 2022 roku znalazły się:

- współorganizacja III Ogólnopolskiej Konferencji i Zjazdu Rodzin Katyńskich;
- uroczystości nadania sztandaru Regionalnemu Centrum Informatyki Bydgoszcz im. gen. bryg. prof. dr hab. Elżbiety Zawackiej, ps. „Zo”;
- obchody XXII Dnia Papieskiego;
- współpraca przy realizacji podsumowania projektu o Sybirakach z powiatu brodnickiego pt. „Losy zapisane w pamięci – lokalni sybiracy”;
- odsłonięcie w ramach obchodów Święta Niepodległości w Bydgoszczy marmurowej tablicy inskrypcyjnej upamiętniającej prof. Generał Elżbietę Zawacką.

Rok Poli Negri – w związku z przypadającą w 2022 roku **125. rocznicą urodzin** Poli Negri Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego ogłosił rok 2022 Rokiem Poli Negri dla uczczenia tej wybitnej aktorki i uhonorowania jej zasług w zakresie kultury i światowej kinematografii.
7 lutego 2022 r. Marszałek Województwa Piotr Całbecki otworzył wystawę poświęconą gwieździe przedwojennego kina, którą można było oglądać w Urzędzie Marszałkowskim do końca lutego. Kuratorem wystawy była Dorota Łańcucka z Lipnowskiego Towarzystwa Kulturalnego im. Poli Negri. W akcję promocyjną związaną z obchodami Roku Poli Negri włączyły się również marszałkowskie instytucje kultury. Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu 5 marca 2022 r. zaprosiło na pokaz niemego filmu „Mania, historia pracownicy fabryki papierosów” z muzyką na żywo w wykonaniu zespołu Czerwie, niezależnej formacji prezentującej dźwięki z pogranicza folku, etno oraz muzyki eksperymentalnej. Książnica Kopernikańska w Toruniu zorganizowała rodzinną grę terenową, której bohaterką była Pola Negri – gra odbywała się jednocześnie w Toruniu i w Lipnie 3 września 2022 r.

Z okazji Roku Poli Negri, Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku 31 marca zorganizowało wykład „Pola Negri i jej plan na życie", który adresowany był do nauczycieli, wychowawców, bibliotekarzy, instytucji kultury, samorządów i organizacji pozarządowych. Tematyka wykładu obejmowała życie i artystyczne sukcesy Poli Negri, z uwzględnieniem rozwijania pasji i talentów dzieci i młodzieży, kompetencji kluczowych, indywidualizacji nauczania oraz kulturowo-historycznej tożsamości regionu. Wykładowi towarzyszyło otwarcie wystawy „Pola Negri. Lipnowska legenda kina”. Ekspozycję zbiorów Lipnowskiego Towarzystwa Kulturalnego im. Poli Negri przygotowała Książnica Kopernikańska w Toruniu. Wykład wygłoszony został następnie w wielu miastach regionu.

Galeria Rusz przygotowała 10 prac graficznych nawiązujących do życia i działalności Poli Negri wraz z cytatami aktorki. Prace te znajdują się w specjalnie wydanym okolicznościowym notatniku oraz zostały wykorzystane w kampanii informacyjnej, prowadzonej w Internecie na stronach pomorska.pl, expressbydgoski.pl, nowosci.com.pl oraz w serwisie społecznościowym Facebook. Z okazji Roku Poli Negri przygotowano okolicznościowy logotyp w wersji statycznej i animowanej, a historia pochodzącej z Lipna aktorki, która podbiła Hollywood stała się fabułą kolejnego z cyklu komiksów o wybitnych postaciach związanych z regionem (komiks przygotowano w 2021 roku). Departament Promocji przygotował film promocyjny poświęcony Poli, a także cykl programów, opowiadających o jej podboju Ameryki. Filmy dostępne są na kanale Województwa Kujawsko-Pomorskiego na portalu YouTube.

10 czerwca 2022 roku na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego ukazał się dodatek do Gazety Wyborczej, przybliżający mieszkańcom regionu losy Poli Negri.

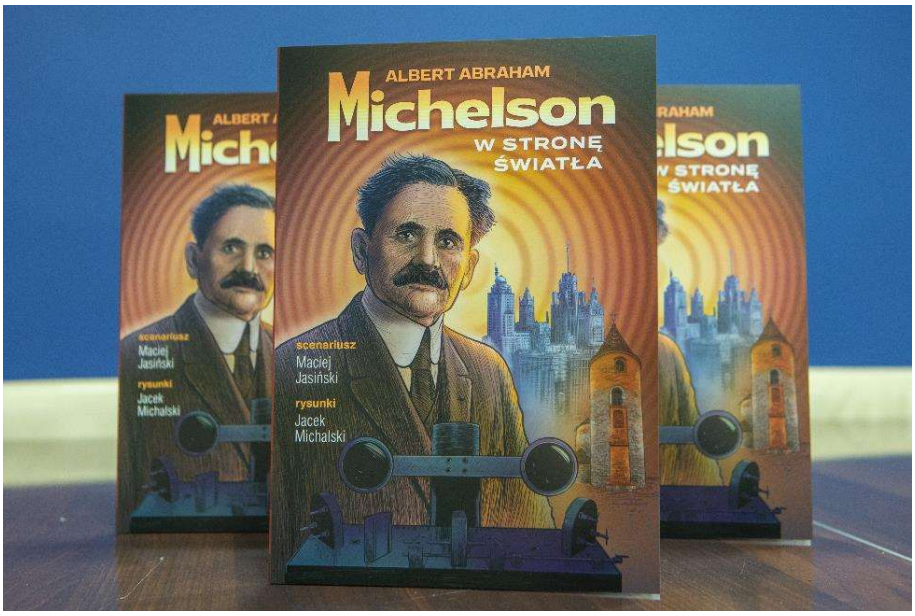

Komiks promocyjny o Albercie Abrahamie Michelsonie, fot. Mikołaj Kuras

Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego stanowiskiem z dnia 25 listopada 2022 roku, upamiętnił także postać **Alberta Abrahama Michelsona**- pochodzącego ze Strzelna noblistę w dziedzinie fizyki. Z tej okazji wydano również komiks, poświęcony życiu naukowca. Promocja komiksu odbyła się 16 grudnia 2022 roku w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Strzelnie, gdzie zorganizowano spotkanie z autorem scenariusza, Maciejem Jasińskim. Uczestnicy spotkania otrzymali darmowe egzemplarze publikacji.

Kujawsko-Pomorska Gęsina na świętego Marcina. Jednym z priorytetów promocyjnych Województwa jest coroczna kampania „Kujawsko-Pomorska gęsina na świętego Marcina". (Więcej: Rozdział 5.3; Wsparcie rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich. Promocja regionalnych produktów rolnych).

Giganci Nauki Kujaw i Pomorza. W Dzień Nauki Polskiej (19 lutego 2021 r.) Marszałek Województwa Piotr Całbecki za pośrednictwem kanału Województwa w serwisie internetowym YouTube, zapowiedział nowy cykl edukacyjny pn. „Giganci Nauki Kujaw i Pomorza", w ramach którego, co roku będzie się odbywać seria spotkań promujących sylwetki najbardziej zasłużonych postaci z przeszłości regionu, które w swoich dziedzinach osiągnęły prawdziwą wielkość. Każde ze spotkań online, poświęcone zostanie innej osobie, której działalność przyczyniła się do rozwoju i kształtowania ważnych dziedzin życia. W 2022 roku kontynuowany był cykl poświęcony gigantom nauki, wybitnym uczonym z Kujaw i Pomorza, którzy swoimi osiągnięciami zapisali się na kartach historii. W listopadzie ogłoszono konkurs podsumowujący pierwszą edycję projektu o naukowcach oraz zainaugurowano drugą edycję projektu pod hasłem „Giganci Medycyny Kujaw i Pomorza". Nowa odsłona dotyczy wybitnych lekarzy i lekarek. Cykl rozpoczął się przedstawieniem sylwetki Józefa Bednarza – lekarza psychiatry, dyrektora szpitala psychiatrycznego w Świeciu w latach 30-tych minionego wieku. Następnie, w grudniowym odcinku przybliżona została postać Leona Szumana - toruńskiego chirurga, naukowca, poety, działacza społecznego. Materiały filmowe, w których prelegenci prezentują wspomnianych naukowców i medyków, wraz z pakietami edukacyjnymi zawierającymi artykuły i linki do publikacji naukowych, dostępne są za pośrednictwem Kujawsko-Pomorskiej Platformy Edukacyjnej https://edupolis.pl/. Projekt jest realizowany przy współpracy z bibliotekami wojewódzkimi oraz Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli. Spotkania kierowane są do starszych uczniów szkół podstawowych oraz do młodzieży szkół średnich, dla których postacie te mogą stać się natchnieniem i inspiracją do pójścia w ich ślady.

Publikacje. Komiksy to nowatorski i realizowany w ciekawy sposób projekt, w ramach którego prezentowane są sylwetki wybitnych osobistości związanych z regionem. W 2022 r. kontynuowano prace nad serią komiksów, w efekcie czego powstały **komiksy o Albercie Abrahamie Michelsonie i Mikołaju Koperniku.** Przypomnieć należy, że w poprzednich latach przygotowano komiksy upamiętniające Władysława Raczkiewicza, Jerzego Popiełuszko, Mariana Rejewskiego, św. Jana Pawła II, Jana Czochralskiego, Helenę Grossównę, Elżbietę Zawacką i Edwarda Stachurę. Komiks jest właściwą formą promocji ich dokonań, ponieważ ten gatunek literacki przeżywa renesans i jest coraz bardziej popularny. Tytuły zostały przygotowane w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej, ich twórcami są scenarzysta Maciej Jasiński oraz rysownicy Jacek Michalski i Krzysztof Wyrzykowski,

a konsultacji merytorycznej udzielają bydgoscy i toruńscy naukowcy. Wszystkie komiksy można obejrzeć i przeczytać na profilu Województwa w serwisie Issuu – www.issuu.com/kujawsko-pomorskie. Seria komiksów otrzymała wyróżnienie w konkursie Roża Regionów 2018. Poza publikacjami własnymi Samorząd Województwa dofinansowuje także publikacje twórców z regionu.

Albumy fotograficzne. Systematycznie realizowany jest cykl wydawniczy pod nazwą **„Kujawsko-Pomorskie Powiaty"**. W poprzednich latach wydano albumy fotograficzne poświęcone powiatom: żnińskiemu, golubsko-dobrzyńskiemu, włocławskiemu, świeckiemu, chełmińskiemu, brodnickiemu, toruńskiemu, bydgoskiemu, rypińskiemu, radziejowskiemu, nakielskiemu, aleksandrowskiemu, lipnowskiemu. Natomiast w roku 2022 ukazały się dwie kolejne pozycje – poświęcone powiatom **inowrocławskiemu i grudziądzkiemu**.

Magazyn „Lubię tu być!" tradycyjnie corocznie wydawany jest z okazji Święta Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Jest to swego rodzaju przewodnik po regionie. Zaprezentowano w nim ludzi – mieszkańców Kujaw i Pomorza, ich zamiłowania, pasje, umiejętności i niecodzienne pomysły na życie. Wydawnictwo miało 8 rozdziałów i liczyło 57 stron, na których opowiedziana została historia mieszkańców Kujaw i Pomorza. 3 czerwca 2022 roku magazyn stanowił dodatek do 3 najbardziej poczytnych w regionie gazet: „Gazety Pomorskiej", „Expresu Bydgoskiego" oraz „Nowości. Dziennika Toruńskiego".

Jak co roku, również w 2022 roku ukazała się publikacja skierowana do dzieci z serii „**Tu jest super".** Tegoroczna edycja książeczki ma podtytuł „Tu jest historia!" - opisane zostały w niej atrakcje turystyczne i zabytki znajdujące się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Treść książeczki wzbogacona jest o konkursy i zagadki dla dzieci. Publikacja była dołączona do „Gazety Pomorskiej", „Expresu Bydgoskiego" i „Nowości. Dziennika Toruńskiego" w dniu 27 maja 2022 r.

Nową propozycją w biblioteczce publikacji wydanych w 2022 roku przez Departament Promocji jest **album „Świat wyobraźni Krystyny Szalewskiej-Gałdyńskiej".** Album z reprodukcjami ponad trzystu trzydziestu prac graficznych, malarskich i rysunkowych Krystyny Szalewskiej-Gałdyńskiej – wybitnej artystki, która z Toruniem związała swoje losy zawodowe. Zajmowała się malarstwem, grafiką i rysunkiem. W swoich pracach podejmowała problematykę przemijania, cierpienia, wiary i zbawienia. Najbardziej znany jest jej cykl akwafort z wizerunkiem Matki Boskiej, a także fantastyczne pejzaże, często z motywami toruńskimi.

„Dykcjonarz kujawsko-pomorski" Michała Damazyna to z kolei publikacja zawierająca ułożone alfabetycznie biogramy stu osób, działaczy „Solidarności" i opozycji antykomunistycznej uhonorowanych najwyższym wojewódzkim odznaczeniem - Złotym Medalem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis.

Spoty promocyjne województwa. W 2022 roku powstało 100 profesjonalnych filmów wykonanych przez pracowników Biura Promocji Projektów Multimedialnych. Filmy dotyczyły m.in. wydarzeń organizowanych przez samorząd województwa, ważnych uroczystości i osób. Wiele z przygotowanych filmów miało charakter edukacyjny i przybliżało odbiorcom postaci ważne dla naszego regionu. Powstały m.in.: materiał o Poli Negri i jej drodze do Hollywood, cykl „Biblioteka mistrzów" opowiadający o wybranych artystach z kujawsko-pomorskiego, filmy o zabytkach i obyczajach regionalnych, cykl „Zobacz jak fundusze RPO zmieniły nasz region" i „Razem dla regionu" o realizacjach projektów możliwych dzięki funduszom europejskim oraz cykl o działalności kół gospodyń wiejskich z regionu, a także wiele innych. Powstały także filmy zlecone podmiotom zewnętrznym, w tym 2 spoty promujące efekty wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 („Fundusze Europejskie: zmieniamy wspólnie nasz region", „Odkryj Kujawsko-Pomorskie"). Filmy dostępne są w serwisie YouTube na koncie Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Media społecznościowe województwa. Promocja województwa w dużej mierze opiera się na aktywności w mediach społecznościowych. W 2022 r. Województwo posiadało 6 profili w mediach społecznościowych: Facebook, Twitter, Instagram, Flickr, Issuu i YouTube.[28]

Wszystkie kanały w social mediach prowadzone są w sposób spójny, co składa się na całościowy, pozytywny wizerunek Samorządu. Dzięki różnorodności zamieszczanych materiałów oraz regularnie i kreatywnie prowadzonej komunikacji Zarząd Województwa ma możliwość stałej interakcji z mieszkańcami. Osią kampanii promocyjnej pod nazwą #LubieTuByc są sukcesy mieszkańców regionu, a celem kampanii jest ukazanie województwa kujawsko-pomorskiego jako regionu otwartego, ciekawego, kreatywnego i innowacyjnego, a przede wszystkim zamieszkałego przez wyjątkowych ludzi. Kampania ta jest pierwszą kampanią Województwa

[28] www.facebook.com/wojewodztwokujawskopomorskie; www.twitter.com/lubietubyc; www.instagram.com/kujawskopomorskie; www.flickr.com/kujawskopomorskie; www.issuu.com/kujawsko-pomorskie; www.youtube.com/umwkp.

całkowicie przygotowaną pod media społecznościowe, a jej jakość i forma zostały docenione na arenie zewnętrznej – w 2016 Województwo zyskało wyróżnienie, a w 2017 – nagrodę Grand Prix „Kryształy PR" za najlepszy wizerunek w mediach społecznościowych. Województwo Kujawsko-Pomorskie otrzymało 1. nagrodę w kategorii media elektroniczne za profil Województwa na Instagramie w 2020 r. w konkursie Medialna Perła Samorządu organizowanym przez Dziennik Gazetę Prawną. Nowatorskim pomysłem w social media jest nowoczesny **chatbot** w aplikacji Messenger. Narzędzie jest ogólnodostępne i darmowe. Użytkownicy znajdują w nim informacje dotyczące wydarzeń kulturalnych, a także programów wsparcia dla firm.

Wyróżnienia i nagrody otrzymane w 2022 roku w dziedzinie promocji regionu:

- pierwsza nagroda w ogólnopolskim konkursie **Kryształy PR-u** w kategorii **„Najlepsza kampania informacyjno-promocyjna związana z pandemią Covid-19" oraz wyróżnienie za kampanię promocyjną województwa podczas targów EXPO Dubai 2020;**
- nagroda specjalna podczas 16. Festiwalu FilmAT za spot promocyjny ośrodków wytchnieniowych i regeneracyjnych dla personelu szpitali pn. „Najlepiej działamy, gdy działamy razem" w ramach kampanii realizowanej w ramach kujawsko-pomorskiego marszałkowskiego pakietu antykryzysowego;
- pierwsze miejsce w trzeciej edycji konkursu **„Samorządowy lider komunikacji i promocji"** za projekt „Pandemia przemocy" i wykorzystanie chatbotów do pomocy ofiarom przemocy w rodzinie podczas pandemii;
- druga nagroda w konkursie narodowym w kategorii TOURISM COMMUNICATION/Region Promotion 17th FilmAT Festival za spot promocyjny "Wyobraź sobie, że ...".
- Województwo Kujawsko-Pomorskie zostało **laureatem 4 nagród** w **13. Konkursie Spotów Reklamowych** „**Fundusze Europejskie w Kadrze"** w kategoriach:
  - Nagroda specjalna;
  - Nagroda publiczności - kategoria do 45 sek.;
  - Nagroda publiczności - kategoria do 3 min.;
  - Wyróżnienie w kategorii spot do 45 sek.

Nagrodzone spoty są dostępne na kanale Województwa na portalu YouTube. Jury w składzie: Maria Galewska, Wojciech Bizub, Janusz Gauer, Jan Majle doceniło dwa zrealizowane przez Urząd Marszałkowski spoty promujące zmiany, jakie zaszły w naszym regionie dzięki pomocy ze środków Unii Europejskiej.

AKTYWNOŚĆ SPORTOWA

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz promocji sportu i aktywności sportowej w 2022 r.:

- **ponad 5,5 tys. dzieci** objętych programem **„Umiem pływać"**;
- **800 uczniów** objętych programem **„Lekkoatletyka dla każdego"**;
- **525 osób objętych** w ramach „**Narodowego programu rozwoju kolarstwa"**;
- **300 zawodników, 97 trenerów oraz 15 działaczy sportowych** uhonorowanych nagrodami sportowymi Samorządu Województwa za osiągnięcia sportowe;
- **193 stypendia** Samorządu Województwa przyznane uzdolnionym zawodnikom z **37 klubów**;
- **ponad 100 wspartych wydarzeń sportowych** o charakterze lokalnym, międzywojewódzkim, ogólnopolskim oraz międzynarodowym.

Jednym z zadań Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2022 roku, było wspieranie i rozwój aktywności sportowej na terenie regionu. Wśród zadań realizowanych i współorganizowanych przez Samorząd Województwa znalazły się:

- **„Umiem pływać"** – program powszechnej nauki pływania w województwie kujawsko-pomorskim. Jego celem była realizacja pozaszkolnych zajęć nauki pływania na krytych pływalniach dla uczniów klas I-III szkół podstawowych, a także profilaktyka wad postawy i nadwagi. Wojewódzkim operatorem programu był Kujawsko-Pomorski Związek Pływacki, który od 2014 r. otrzymuje ze środków Samorządu Województwa wsparcie w formie dotacji. W 2022 r. program powszechnej nauki pływania „Umiem pływać" został zrealizowany we współpracy z **60** gminami województwa kujawsko-pomorskiego oraz **10** klubami z terenu regionu. W programie wzięło udział **5 500** dzieci klas I-III szkół podstawowych;
- **„Narodowy program rozwoju kolarstwa"** – program polegający na realizacji pozaszkolnych zajęć sportowych dla uczniów szkół podstawowych, zmierzający do upowszechniania aktywności fizycznej oraz promocji

kolarstwa jako sportu zapewniającego wszechstronny rozwój. Uczestnicy projektu startują w cyklu imprez regionalnych i wojewódzkich oraz Wojewódzkiej Lidze Kolarskiej o Puchar Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Operatorem wojewódzkim była Autonomiczna Ludowa Kolarska Sekcja STAL Grudziądz. W 2022 roku program objął **525** młodych adeptów kolarstwa w 34 szkółkach kolarskich;

- **„Lekkoatletyka dla każdego"** – program polegający na dofinansowaniu dodatkowych zajęć dla dzieci szkół podstawowych w zakresie sportów lekkoatletycznych w ramach tzw. GSU, czyli grup szkolenia ukierunkowanego, przeprowadzanych na profesjonalnych obiektach lekkoatletycznych. Program realizowany jest cyklicznie od 2015 r. W 2022 r. wsparciem objęto ok. **800** uczniów. Wojewódzkim operatorem programu jest Kujawsko-Pomorski Związek Lekkiej Atletyki;
- **Nauka jazdy na łyżwach** – projekt skierowany do dzieci początkujących, jak i tych, które jeździły wcześniej na łyżwach. Celem projektu było zdobycie nowych umiejętności łyżwiarskich wśród najmłodszych dzieci, a także rozwój sprawności kondycyjnej i koordynacyjnej. Zajęcia na lodowisku prowadzili wykwalifikowani i doświadczeni trenerzy oraz instruktorzy. W projekcie uczestniczyło 180 dzieci. Zajęcia odbywały się na lodowisku Mentor w Toruniu oraz Torbyd w Bydgoszczy od października do grudnia 2022 roku. Realizatorem projektu był Międzyszkolny Klub Sportowy Axel Toruń;
- **„Następcy Bronka Malinowskiego"** – projekt, będący następstwem "Roku Bronisława Malinowskiego w Województwie Kujawsko-Pomorskim", skierowany był do najbardziej uzdolnionych sportowców z klubów z terenu województwa, którzy ukończyli wiek młodzieżowca i weszli w kategorię seniora. Celem projektu było wsparcie finansowe zawodników uprawiających dyscypliny olimpijskie i odnoszących sukcesy na arenach krajowych i międzynarodowych. Beneficjentami projektu byli: Filip Barański, Kinga Gacka, Daniel Rochna, Adrianna Sułek, Helena Wiśniewska;
- **„Zdrowi i aktywni w pracy 2"** – projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, stanowiący kontynuację poprzedniego projektu „Zdrowi i aktywni w pracy", którego celem jest promowanie aktywnego stylu życia, wypracowanie odpowiednich zachowań prozdrowotnych oraz wydłużenie aktywności zawodowej uczestników. W projekcie wzięło udział **300** pracowników Urzędu Marszałkowskiego.

W 2022 r. Zarząd Województwa w ramach upowszechniania i rozwoju sportu realizował także następujące działania:

- dofinansował szkolenia sportowe dzieci i młodzieży w **90** klubach sportowych, w tym **5** trenujących osoby niepełnosprawne;
- przyznał stypendia sportowe **193** wyjątkowo uzdolnionym zawodnikom, którzy na tle rówieśników wyróżniali się poziomem i osiągnięciami sportowymi, łączna kwota wsparcia to prawie **700** tys. zł;
- przyznał nagrody sportowe **300** zawodnikom, **97** trenerom oraz **15** działaczom sportowym, którzy osiągnęli wysokie wyniki sportowe; wśród nich znaleźli się medaliści Mistrzostw Świata i Europy, złoci medaliści Młodzieżowych Mistrzostw Polski i Mistrzostw Polski Juniorów, złoci medaliści Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży, uczestnicy Igrzysk Olimpijskich oraz ich trenerzy; pula nagród wyniosła ponad **437** tys. zł;
- zorganizował we współpracy z Klubami i Stowarzyszeniami Sportowymi oraz Związkami Sportowymi **105** wydarzeń sportowych o charakterze lokalnym, międzywojewódzkim, ogólnopolskim oraz międzynarodowym.

Wydarzenia o charakterze wojewódzkim lub ponadregionalnym organizowane lub współorganizowane przez Zarząd Województwa w 2022 roku:

- **Promocja Województwa Kujawsko-Pomorskiego podczas meczów ekstraligowych** – wydarzenia odbywały się w ostatnim kwartale 2022 roku, a współorganizatorami meczów były: Klub Koszykówki Włocławek, Klub Koszykarski Astoria, Basket 25 Bydgoszcz, Energa KTS Toruń, Klub Sportowy Pomorzanin, Klub Sportowy Gwiazda, Pałac Bydgoszcz, Twarde Pierniki;
- **„Kujawsko-Pomorskie na rowery"** – cyklicznie organizowane wydarzenie, które w 2022 roku cieszyło się zainteresowaniem ok. **1 500** uczestników; projekt propaguje aktywne spędzanie czasu wolnego oraz walory turystyczne regionu, gdyż rajd odbywa się w kilku miastach województwa w okresie od kwietnia do sierpnia;
- **„Mistrzynie w szkołach"** – wydarzenie cykliczne, współorganizowane z Fundacją Otylii Jędrzejczak; w 2022 roku odbyło się w Świeciu i zainteresowało ok. **500** uczestników; celem inicjatywy jest zachęcenie młodych dziewcząt do aktywności sportowej, przy udziale utytułowanych sportsmenek, które prowadzą zajęcia;
- **„Sport jest kobietą – Śniadanie Mistrzyń"** – wydarzenie cykliczne, współorganizowane z Fundacją Otylii Jędrzejczak, która wspólnie z najlepszymi polskimi zawodniczkami zachęca kobiety w różnym wieku do aktywności sportowej, poprzez cykl zajęć edukacyjno-sportowych; w 2022 roku spotkanie miało miejsce w Żninie i zgromadziło ok. **150** uczestników.

Wydarzenie „Sport jest kobietą – Śniadanie Mistrzyń”
27 października 2022 r. w Żninie, fot. Grzegorz Olkowski

Do największych wydarzeń wspieranych finansowo przez Samorząd Województwa w 2022 r. należały:

- Halowy Klubowy Puchar Europy Kobiet w Hokeju na Trawie, 21 lutego 2022 r., organizator: Ludowy Klub Sportowy w Rogowie;
- 66. PZLA Halowe Mistrzostwa Polski w Lekkiej Atletyce, 5 – 6 marca 2022 r., organizator: Kujawsko-Pomorski Związek Lekkiej Atletyki w Bydgoszczy;
- 1. Memoriał Wiesława Czapiewskiego, 14 – 15 maja 2022 r., organizator: Kujawsko-Pomorski Związek Lekkiej Atletyki;
- 10 km Run Toruń - Zwiedzaj ze Zdrowiem! 2022 / 5 km śladem zabytków UNESCO, 15 maja 2022 r., organizator: Stowarzyszenie Run To Run;
- IV Runda Międzynarodowych Motocrossowych Mistrzostw Strefy Północnej Polski i Okręgu Bydgoskiego o Puchary Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Starosty Lipnowskiego i Burmistrza Miasta Lipna, 29 maja 2022 r., organizator: Lipnowski Klub Sportowy Jastrząb w Lipnie;
- Międzynarodowe Regaty Krajów Grupy Wyszehradzkiej, 3 czerwca 2022 r., organizator: Klub Wioślarski Gopło w Kruszwicy;
- Mistrzostwa Polski Seniorów, 4 czerwca 2022 r., organizator: Polski Związek Zapaśniczy w Warszawie;
- 3 rd Fai World Intermediate Aerobatic Championship & 6 Th Fai World Yak-52 Aerobatic Championship, 4 – 10 czerwca 2022 r., organizator: Aeroklub Pomorski w Toruniu;
- Mistrzostwa Świata FAI Modeli Na Uwięzi dla Seniorów i Juniorów w konkurencjach F2A, F2B, F2C i F2D Włocławek 2022 Polska, 25 czerwca 2022 r., organizator: Aeroklub Włocławski;
- Enea Bydgoszcz Triathlon - Międzynarodowe Zawody Triathlonowe, 9 – 10 lipca 2022 r., organizator: Stowarzyszenie ARS Athletica;
- Międzynarodowy Wyścig Kolarski Kobiet „Śladami Królewny Anny Wazówny” o puchar Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, 29 – 31 lipca 2022 r., organizator: Toruński Klub Kolarski Pacific;
- ICF Masters Canoe Sprint World Championships Bydgoszcz 2022, 12 – 14 sierpnia 2022 r., organizator: Kujawsko-Pomorski Związek Kajakowy;
- Organizacja Międzynarodowych Indywidulnych Mistrzostw w Motocrossie, 14 sierpnia 2022 r., organizator: MX Lipno;
- Ocean Lava Triathlon Polska 2022 Bydgoszcz Borówno, 20 – 21 sierpnia 2022 r., organizator: Towarzystwo Sportowe TRI Sport w Bydgoszczy;
- XIX Mistrzostwa Polski Juniorów Młodszych w Kajak Polo i III Młodzieżowe Mistrzostwa Polski (U 21), 27 – 28 sierpnia 2022 r., organizator: Klub Sportowo-Turystyczny Włókniarz w Chełmży;
- Akademickie Mistrzostwa Świata w kajakarstwie, 16 – 18 września 2022 r., organizator: Klub Uczelniany Akademickiego Związku Sportowego Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego;
- XXXI Wielka Wioślarska o Puchar Brdy, 18 września 2022 r., organizator: Bydgoskie Towarzystwo Wioślarskie Bydgostia w Bydgoszczy;
- Maraton Toruński 2022, 23 października 2022 r., organizator: Stowarzyszenie Run To Run;

- XXVIII Gniewkowski Bieg Im. Rodziny Milewskich, XI Finał Grand Prix Województwa Kujawsko-Pomorskiego W Biegach Długodystansowych, 6 listopada 2022 r., organizator: Towarzystwo Gimnastyczne Sokół w Gniewkowie oraz Województwo Kujawsko-Pomorskie;
- Organizacja zawodów pływackich "Zimowe Mistrzostwa Polski seniorów, młodzieżowców i juniorów 17-18 lat" w Bydgoszczy, 5 grudnia 2022 r., organizator: Kujawsko-Pomorski Związek Pływacki w Toruniu.

5.3 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Konkurencyjna gospodarka

SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz rynku pracy w 2022 r.:

- prawie **11,1** tys. osób objętych przez pracowników WUP działaniami służącymi poprawie ich sytuacji na rynku pracy (z czego ponad **5,5** tys. osób objęto wsparciem w ramach środków PO WER i ponad **5,5** tys. w ramach środków z *RPO WK-P 2014-2020*);
- **13,8** tys. osób objętych informacją i poradnictwem zawodowym przez Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy (w Toruniu, Bydgoszczy i Włocławku);
- **6,5** tys. osób podniosło swoje kwalifikacje zawodowe poprzez szkolenia;
- ponad **3,9** tys. miejsc pracy w ramach pozyskanych i upowszechnionych ofert pracy, pochodzących z sieci EURES i krajowych pracodawców oraz agencji zatrudnienia;
- prawie **4,3** tys. wniosków rozliczonych przez pracowników WUP w ramach tzw. „Tarczy antykryzysowej".

Sytuacja na rynku pracy. Konflikt zbrojny Rosji z Ukrainą wywołał wiele negatywnych skutków, zarówno humanitarnych, w tym wzmożoną migrację obywateli Ukrainy, jak i konsekwencji gospodarczych, wpływających na konkurencyjność regionów. Oddziałuje również na rynek pracy, a w szczególności na zgłaszane przez pracodawców oferty zatrudnienia. Zgodnie z danymi z rejestru obywateli Ukrainy i członków ich rodzin, na początku stycznia 2023 roku, na terenie województwa kujawsko-pomorskiego przebywało **33,0 tys. obywateli Ukrainy (3,4% obywateli tego państwa przebywających w Polsce**[29]). Wśród tych osób, 57,6% stanowiły osoby pełnoletnie, z których 78,9% to kobiety. Pomimo wywołanego wojną napływu ludności ukraińskiej do Polski, w 2022 roku utrzymał się trend spadkowy poziomu bezrobocia.

Duże znaczenie dla rynku pracy ma zagospodarowanie dostępnych zasobów pracy. Zgodnie z wynikami prowadzonego przez GUS **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, **wskaźnik zatrudnienia** (**czyli procentowy udział pracujących w liczbie ludności w wieku 15-89 lat**), w województwie kujawsko-pomorskim w III kwartale 2022 roku wyniósł **56,3**% i był o 0,2 p.p. wyższy niż w Polsce. W ciągu roku 2022 w województwie, inaczej niż w kraju, wskaźnik zwiększył się o 0,2 p.p. (w kraju spadł o 0,3 p.p.). Zgodnie z ogólnokrajowymi tendencjami, również w województwie kujawsko-pomorskim, widoczne było zróżnicowanie odsetka pracujących ze względu na płeć. W przypadku mężczyzn wskaźnik zatrudnienia w III kwartale 2022 roku ukształtował się na poziomie **63,0**% i był znacznie wyższy niż w przypadku kobiet, gdzie wyniósł **50,2**% (w kraju wynosił odpowiednio 63,7% i 49,2%).

Zgodnie z BAEL, liczba pracujących w wieku 15-89 lat w ciągu roku nie zmieniła się i w III kwartale 2022 roku było to **907 tys.** osób. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw[30] w województwie kujawsko-pomorskim w grudniu 2022 roku wyniosło 258,3 tys. etatów. Był to podobny poziom do sytuacji występującej rok wcześniej – zanotowano wzrost jedynie o 0,9%. Warto zauważyć jednak, że od maja 2022 roku widoczny był powolny spadek zatrudnienia w tym sektorze. W najliczniejszej z sekcji – przetwórstwie przemysłowym w grudniu 2022 roku było 125,8 tys. etatów. W handlu i naprawach pojazdów samochodowych przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw liczyło 48,4 tys. etatów.

Średnie przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło w grudniu 2022 r. w województwie kujawsko-pomorskim **5 861,17** zł, tj. o **12,1**% więcej niż w grudniu 2021 r. (średnio w całym kraju wynagrodzenia wzrosły w tym okresie o 13,3%).

[29] Dane bez osób, którym odebrano status cudzoziemca po 30 dniach od zarejestrowanego opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (https://dane.gov.pl/pl/dataset/2715,zarejestrowane-wnioski-o-nadanie-statusu-ukr/resource/44077/table).

[30] Dotyczy podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Najwyższe poziomy wynagrodzeń brutto notowano w 2022 r. w sekcjach informacja i komunikacja (9 830,93 zł) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (6 046,24 zł). Najniższy poziom wynagrodzeń dotyczył sekcji administrowanie i działalność wspierająca (4 157,98 zł).

W województwie kujawsko-pomorskim na koniec grudnia 2022 r. w rejestrze **REGON** ujętych było **219,6** tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. o **1,8**% więcej niż przed rokiem.

W 2022 roku Wojewoda Kujawsko-Pomorski wydał 26 726 zezwoleń na pracę cudzoziemców, a powiatowe urzędy pracy zanotowały 35 335 oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcom oraz 452 pozwolenia na pracę sezonową. Dodatkowo z uwagi na konflikt zbrojny w Ukrainie, obywatelom tego państwa umożliwiono pracę na terenie Polski także na podstawie zgłoszenia podjęcia pracy[31]. Od marca do końca 2022 roku, pracodawcy z terenu województwa kujawsko-pomorskiego przekazali 27 140 powiadomień o podjęciu pracy przez obywateli Ukrainy. Ponad połowa (51,9%) powiadomień o podjęciu pracy pochodziła z podmiotów prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego. Obywateli Ukrainy zatrudniano przede wszystkim jako pracowników wykonujących prace proste (45,6%) oraz robotników przemysłowych i rzemieślników (23,3%). Województwo kujawsko-pomorskie z udziałem 3,5% zajmowało 10. miejsce pod względem liczby powiadomień o podjęciu pracy w kraju. Najwięcej powiadomień dokonali pracodawcy z siedzibą w powiatach: m. Bydgoszcz (36,5%), m. Toruń (14,7%), toruńskim (9,9%) i bydgoskim (9,1%).[32] Łącznie w 2022 roku na terenie województwa kujawsko-pomorskiego wydano 89 653 dokumenty umożliwiające cudzoziemcom pracę. W porównaniu z 2021 rokiem było to o 23,8% dokumentów mniej. Na zmniejszenie liczby dokumentów uprawniających cudzoziemców do pracy wpływ miał wybuch wojny w Ukrainie (wśród obywateli Ukrainy spadek wydanych dokumentów wyniósł 41,2%), a także wydłużenie okresu obowiązywania dokumentów w związku z trwającym stanem zagrożenia epidemicznego oraz wydłużenie okresu pracy na podstawie oświadczenia o powierzeniu pracy z 6 do 24 miesięcy.[33]

We wrześniu 2022 r. **liczba bezrobotnych** w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła **54 370** osób i była **najniższa w historii województwa**. W kolejnych miesiącach widoczny był jednak powolny wzrost liczby bezrobotnych, która na koniec grudnia 2022 roku wyniosła **56 484** osoby. Było to o **5 377** osób mniej niż rok wcześniej, co stanowiło spadek o **8,7%**.

Najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych w grudniu 2022 r. było w powiatach: inowrocławskim (5 793 osoby), włocławskim (3 967 osób), m. Bydgoszcz (3 631 osób) oraz m. Włocławek (3 523 osoby). Spadek liczby bezrobotnych, w odniesieniu do analogicznego okresu 2021 roku, wystąpił w większości powiatów województwa, z czego największy (o 15,7%) w powiecie inowrocławskim. W powiatach: brodnickim, chełmińskim i świeckim liczba bezrobotnych wzrosła.

W końcu grudnia 2022 roku większość bezrobotnych stanowiły kobiety (58,9% ogółu), wśród których 34,6% stanowiły osoby, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka. W ciągu roku wyraźnie zmniejszył się udział osób długotrwale bezrobotnych, których odsetek na koniec 2022 roku wyniósł 55,7%, tj. o 6,1 p.p. mniej niż rok wcześniej. W porównaniu z rokiem wcześniejszym, wzrosła liczba młodych bezrobotnych, co częściowo związane było z tym, że w 2022 roku branżowe szkoły I stopnia ukończyła młodzież z tzw. podwójnego rocznika (w 2019 roku naukę w szkołach ponadpodstawowych rozpoczęli absolwenci gimnazjów oraz szkół podstawowych). W końcu grudnia 2022 roku bezrobotni do 25 roku życia w liczbie 7 146 osób, stanowili 12,7% ogółu zarejestrowanych (rok wcześniej – 11,2%). Zmniejszył się natomiast odsetek bezrobotnych pomiędzy 25 a 50 rokiem życia (z 63,6% do 62,5%) oraz osób powyżej 50 roku życia (z 25,2% do 24,8%). W województwie utrzymywał się wysoki udział bezrobotnych bez wykształcenia średniego. Najliczniejszymi grupami wśród bezrobotnych były osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym – 31,7% oraz zasadniczym zawodowym – 27,5%. Od lutego do końca 2022 roku w powiatowych urzędach pracy na terenie województwa, zarejestrowało się **4 547 obywateli Ukrainy**. W końcu grudnia 2022 roku obywatele Ukrainy w liczbie **762 osób, stanowili 1,3% zarejestrowanych w PUP**. W ewidencji PUP pozostawały głównie kobiety – 90,0%.

Zmniejszenie liczby bezrobotnych spowodowało **spadek stopy bezrobocia rejestrowanego**, **definiowanej jako udział osób bezrobotnych wśród osób aktywnych zawodowo**, która w grudniu 2022 roku wyniosła **7,4**% i była wyższa od krajowej o 2,2 p.p. W porównaniu z końcem 2021 roku, stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie **zmniejszyła się o 0,7 p.p.**, a w kraju spadek ten był wolniejszy i wyniósł 0,6 p.p.

---

[31] Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2022 r., poz. 583).

[32] „Obywatele Ukrainy na kujawsko-pomorskim rynku pracy w grudniu 2022 roku", WUP w Toruniu (https://wuptorun.praca.gov.pl/biuletyny-informacyjne).

[33] Ustawa z dnia 31 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r., poz. 568) oraz ustawa z dnia 17 grudnia 2021 roku o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r., poz. 91).

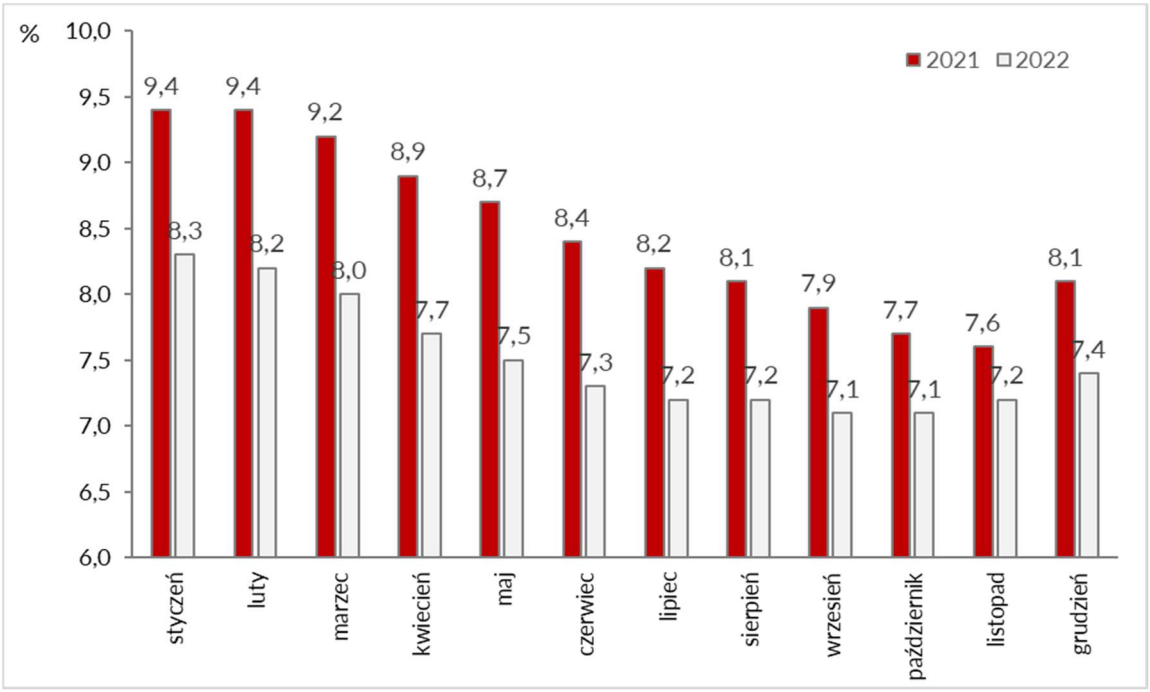

Rys. 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2021-2022 (%)
Źródło: Opracowanie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu na podstawie danych BDL GUS.

Poziom bezrobocia rejestrowanego był zróżnicowany pomiędzy poszczególnymi powiatami województwa. W grudniu 2022 roku najwyższą stopę bezrobocia rejestrowanego odnotowano dla powiatów w południowo-wschodniej części województwa: radziejowskiego (17,3%), włocławskiego (14,8%) oraz lipnowskiego (13,9%). W regionie stopa bezrobocia rejestrowanego niższa od średniej wojewódzkiej, utrzymywała się w dwóch miastach na prawach powiatu – Bydgoszczy (2,2%) i Toruniu (3,5%) oraz w powiatach: bydgoskim (3,4%), świeckim (6,5%) i brodnickim (7,1%).

W województwie kujawsko-pomorskim sytuacja pod względem **wielkości stopy bezrobocia wg BAEL** [34] w III kwartale 2022 roku, była znacznie korzystniejsza od średniej dla UE27 i od wskaźników dla wysokorozwiniętych krajów europejskich (m.in. dla Francji, Szwecji, Belgii). W województwie kujawsko-pomorskim stopa bezrobocia wyniosła **4,1**%, a średnia dla państw Unii Europejskiej – **6,0**%. Wartość 4,1% pozycjonowała województwo kujawsko-pomorskie na 13. miejscu w kraju (nie biorąc pod uwagę województwa lubuskiego, dla którego nie uzyskano wiarygodnych danych w badaniu aktywności ekonomicznej ludności).

W 2022 roku powiatowe urzędy pracy wykazały **65 844 wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej**. W stosunku do 2021 roku liczba zgłoszonych miejsc zmniejszyła się o 6,1%, tj. 4 287 miejsc. Spadek ten dotyczył niesubsydiowanych miejsc pracy [35] zgłaszanych w ramach testu rynku pracy [36], których liczba w ciągu roku zmniejszyła się o 26,2%. W porównaniu z 2021 rokiem wzrosła natomiast liczba subsydiowanych miejsc pracy [37] oraz miejsc aktywizacji zawodowej. Przyczyniło się to wzrostu liczby osób zaktywizowanych przez powiatowe urzędy pracy. Łącznie z ewidencji osób bezrobotnych w 2022 roku wyłączono **93 347** osób. Było to o 3 633 osoby, tj. 4,0% więcej niż rok wcześniej. Z różnych form aktywizacji zawodowej wspieranych ze środków publicznych w 2022 roku, skorzystało **24 106 bezrobotnych**, co stanowiło **25,8**% ogółu wyłączeń z ewidencji osób bezrobotnych. W porównaniu z 2021 r., liczba podejmujących aktywne formy pomocy zwiększyła się o 3 161 osób (15,1%).

[34] Pomimo zbieżności nazwy, stopa bezrobocia rejestrowanego oraz stopa bezrobocia BAEL, stanowią całkowicie odmienne wskaźniki. Bezrobocie wg BAEL jest natomiast tożsame z klasyfikacją EUROSTAT – a więc możliwe jest dokonywanie wiarygodnych porównań z regionami europejskimi.

[35] Oferty skierowane zarówno dla osób niezarejestrowanych jak i zarejestrowanych w urzędzie pracy, wynagrodzenie pracowników zatrudnionych w ramach takiej oferty pracy, finansowane jest w całości przez pracodawcę.

[36] Miejsca pracy skierowane do cudzoziemców. Test rynku pracy to procedura uzyskania informacji na temat sytuacji na lokalnym rynku pracy, potwierdzającej brak możliwości zatrudnienia na dane stanowiska obywatela Polski lub obywatela UE.

[37] Zatrudnienie podejmowane w ramach robót publicznych bądź prac interwencyjnych; kosztów utrzymania pracownika nie ponosi pracodawca, ale są one pokrywane z Funduszu Pracy czy Europejskiego Funduszu Społecznego.

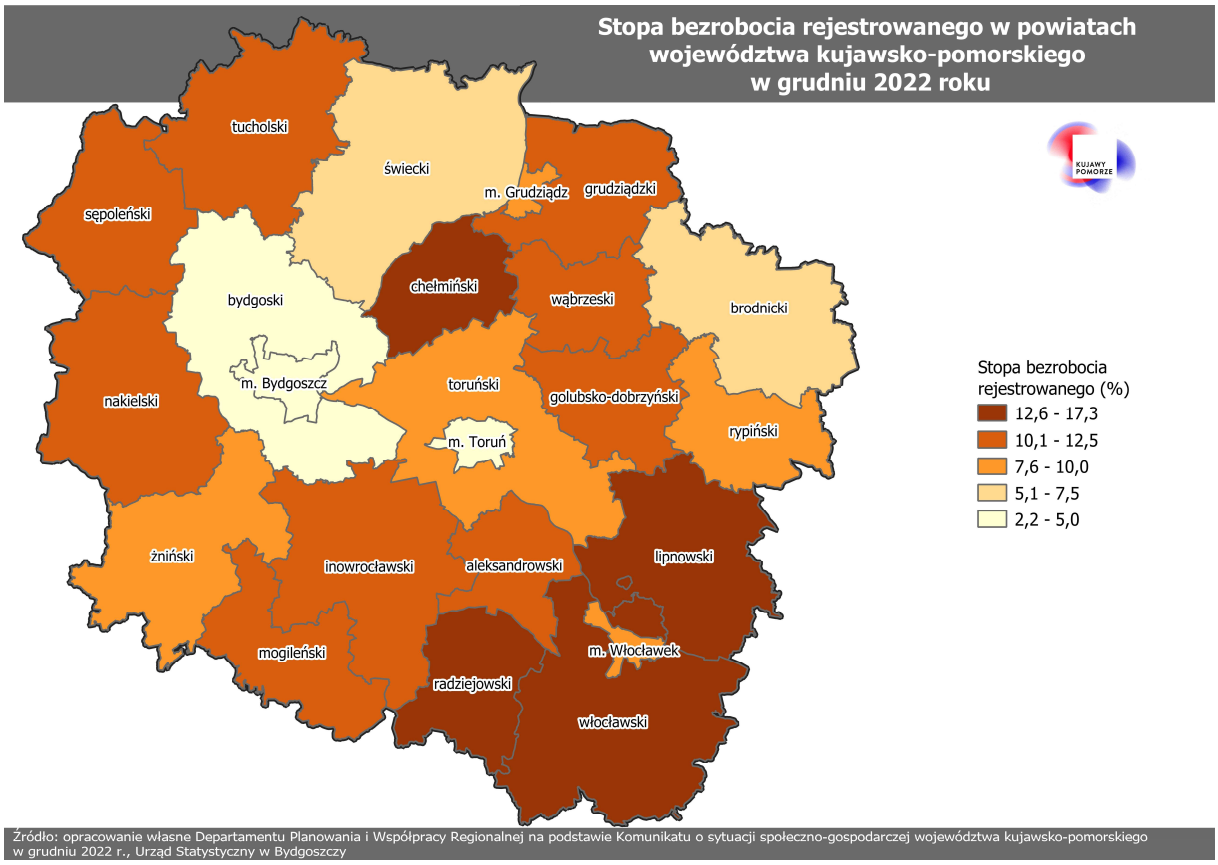

Rys. 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego w 2022 roku (%).

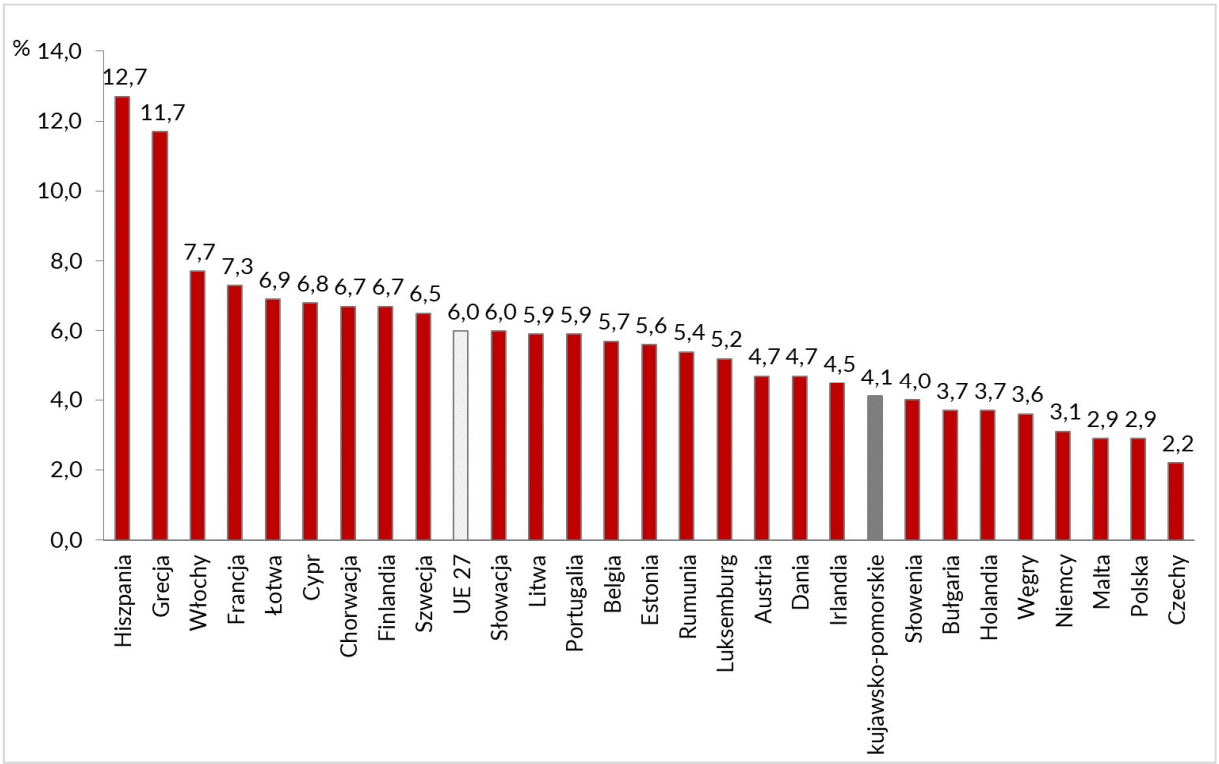

Rys. 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie kujawsko-pomorskim na tle krajów Unii Europejskiej w III kwartale 2022 r. (UE 27 – średnia dla państw Unii Europejskiej) (%).

Źródło: Opracowanie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu na podstawie danych z Eurostatu i BDL GUS (BAEL).

Zatrudnienie niesubsydiowane podjęło w analizowanym okresie 37 005 bezrobotnych (o 12,8% mniej niż w roku wcześniejszym).

Zatrudnienie subsydiowane w 2022 r. rozpoczęło 12 197 osób. Było to o 1 541 osób (14,5%) więcej niż w 2021 roku. Najpopularniejszą formą zatrudnienia subsydiowanego pozostawały roboty publiczne, które podjęło 3 948 osób. Dużą popularnością cieszyły się również prace interwencyjne – 2 966 osób zaktywizowanych oraz refundacja kosztów zatrudnienia bezrobotnego – 2 600 osób. W 2022 roku 1 867 osób bezrobotnych otrzymało dotację i rozpoczęło własną działalność gospodarczą.

W 2022 roku w województwie kujawsko-pomorskim **pozazatrudnieniowe formy aktywizacji** takie jak: szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych, prace społecznie użyteczne, rozpoczęło 11 909 bezrobotnych, było to o 1 620 osób (15,7%) więcej niż rok wcześniej. Podobnie jak w latach wcześniejszych najpopularniejsze były staże, które rozpoczęło 7 741 bezrobotnych.

Prognoza rynku pracy w województwie według badania Barometr zawodów.

Jak wynika z prowadzonego przez WUP badania Barometr zawodów, w 2023 roku na rynku pracy wzrośnie liczba grup zrównoważonych, a zmniejszy deficytowych. Mniejsze zapotrzebowanie na kadry dostrzegalne będzie głównie w budownictwie i gastronomii oraz wśród pracowników produkcyjnych. Jest to związane z odczuwaniem przez pracodawców negatywnych skutków wojny w Ukrainie (wzrostu kosztów produkcji, zakłóceń w łańcuchu dostaw, spadku popytu wywołanego wysoką inflacją). Stały ubytek ludności w wieku produkcyjnym (tylko w 2021 roku populacja osób w wieku produkcyjnym w województwie kujawsko-pomorskim zmniejszyła się o 15,9 tys. osób) i niski poziom bezrobocia powodują, że w prognozie na 2023 rok, po raz pierwszy w historii badania w województwie, dla żadnej z ocenianych grup nie prognozuje się nadwyżki osób poszukujących pracy w więcej niż połowie powiatów. Deficyt pracowników w dalszym ciągu dostrzegalny będzie w branżach: medyczno-opiekuńczej, transportowej, edukacyjnej oraz przemyśle, gdzie poszukiwani będą przede wszystkim pracownicy posiadający odpowiednie kwalifikacje zawodowe. W branżach przemysłowej i transportowej niedobór personelu w znacznym stopniu zaspokajany będzie poprzez zatrudnianie cudzoziemców.

Zadania samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy wynikają głównie z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i są realizowane przez jednostkę organizacyjną Samorządu Województwa – Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu (WUP). Wojewódzki Urząd Pracy przygotowuje i koordynuje realizację planów działań na rzecz zatrudnienia, wykonuje zadania z zakresu ochrony roszczeń pracowniczych, analizuje sytuację na rynku pracy, współpracuje z powiatowymi urzędami pracy w całym województwie, wspomagając je m.in. w prowadzeniu poradnictwa zawodowego, a od 2020 roku realizuje także zadania w ramach tzw. „Tarczy antykryzysowej".

Organem opiniująco-doradczym w tym zakresie jest powołana przez Marszałka Województwa, na 4-letnią kadencję, **Wojewódzka Rada Rynku Pracy (WRRP)**. WRRP powołano na podstawie art. 23 ust. 2 i ust. 4 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r., poz. 690 z późn. zm.) oraz Zarządzenia nr 55/2018 Marszałka Województwa z dnia 8 października 2018 r., zmienionego Zarządzeniami Marszałka Województwa: nr 41/2019 z dnia 4 czerwca 2019 r., nr 8/2021 z dnia 9 lutego 2021 r., nr 26/2021 z dnia 19 marca 2021 r. oraz nr 99/2022 z dnia 10 listopada 2022 r. Do zakresu działania WRRP należy w szczególności: inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do pełnego i produktywnego zatrudnienia, ocena racjonalności gospodarki środkami Funduszu Pracy wraz z opiniowaniem kryteriów podziału środków dla samorządów powiatowych, oddziaływanie na kształcenie w danym zawodzie zgodnie z potrzebami rynku pracy, szkolenia zawodowego oraz zatrudnienia w województwie, opiniowanie wojewódzkich kryteriów wydawania zezwoleń na prace cudzoziemców, współpraca z wojewódzkimi radami dialogu społecznego – głównie w zakresie wypracowania regionalnej strategii rynku pracy jako elementu strategii rozwoju województwa oraz inicjowania programów i tworzenia partnerstw na rzecz wzrostu zatrudnienia i rozwoju rynku pracy. Istotnym zadaniem jest również ocenianie okresowych sprawozdań z działalności wojewódzkich urzędów pracy oraz prace związane ze zmianami na stanowisku dyrektora wojewódzkiego urzędu pracy. Przewodniczącym WRRP w roku 2022 był Marek Smoczyk, pełniący funkcję Sekretarza Województwa.

Działania podjęte przez Samorząd Województwa w zakresie jego kompetencji w obszarze rynku pracy w roku 2022:

- Zarząd Województwa uchwałą nr 19/708/22 z dnia 17 maja 2022 roku przyjął ***Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2022 rok*** (*Plan*). W dokumencie określono najistotniejsze zadania, podejmowane w województwie

w zakresie zwiększenia aktywności zawodowej jego mieszkańców oraz rozwoju aktywnej polityki rynku pracy. *Plan* został opracowany przez zespół składający się z przedstawicieli departamentów merytorycznych Urzędu Marszałkowskiego, Kujawsko-Pomorskiej Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – Oddział Kujawsko-Pomorski w Toruniu, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu, Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu. Podstawę przygotowania *Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2022 rok* dla województwa stanowiła ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r., poz. 690 z późn. zm.). W dokumencie sformułowano następujące cele strategiczne:

- zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego;
- rozwój kadr przedsiębiorstw;
- podniesienie poziomu kwalifikacji zawodowych mieszkańców regionu;
- wzrost efektywności regionalnej polityki rynku pracy.

Zadania ujęte w *Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia na 2022 rok* w głównej mierze realizowane były w oparciu o działania wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, *Programu operacyjnego wiedza edukacja rozwój 2014-2020* oraz *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*. Z tego też względu, stanowiły one kontynuację regionalnej polityki rynku pracy realizowanej w poprzednich latach. Instytucje zgłaszające określone zadania odpowiedzialne były za nadzór nad prawidłowym przebiegiem ich realizacji, monitoring oraz sprawozdawczość dotyczącą wykonania tych zadań. Ponadto w *Planie* ujęto działania osłonowe służące zapewnieniu ochrony miejsc pracy w związku z negatywnymi skutkami pandemii Covid-19. *Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2022 rok* uwzględniał zapisy projektu *Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2022 rok*. Realizacja zadań w nim określonych podlegała monitoringowi, z którego do dnia 30 kwietnia 2023 r. zostanie przygotowane sprawozdanie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, pełniący funkcję koordynatora realizacji dokumentu, który odpowiadał za jego ostateczne opracowanie oraz monitoring w 2022 roku. *Plan* podlegał również opiniowaniu przez powiaty wchodzące w skład województwa kujawsko-pomorskiego, Kujawsko-Pomorską Wojewódzką Radę Dialogu Społecznego oraz Wojewódzką Radę Rynku Pracy. Dokument dostępny jest na stronie: https://wuptorun.praca.gov.pl/regionalny-plan-dzialan-na-rzecz zatrudnienia. Sprawozdanie z realizacji *Planu* za rok 2022 również zamieszczone zostanie na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu;

- **kryteria ustalania kwot Funduszu Pracy na 2023 rok**. Jednym z zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy jest podział posiadanych środków Funduszu Pracy, z uwzględnieniem kierunków i priorytetów określonych w regionalnym planie działań na rzecz zatrudnienia, na działania na rzecz promocji zatrudnienia, rozwoju zasobów ludzkich i aktywizacji bezrobotnych. Ustalone na 2023 rok kryteria podziału środków Funduszu Pracy miały służyć zmniejszeniu problemu bezrobocia poprzez:
  - premiowanie powiatów zapewniających efektywne wykorzystanie środków Funduszu Pracy przeznaczanych na aktywizację zawodową osób bezrobotnych;
  - premiowanie powiatów zapewniających pełne wykorzystanie środków współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na skuteczną aktywizację, ukierunkowaną na osoby w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, zgodnie z kierunkami określonymi w regionalnej polityce rynku pracy;
  - promowanie działań służących dopasowaniu kwalifikacji osób bezrobotnych do potrzeb regionalnego rynku pracy poprzez zwiększenie środków Funduszu Pracy dostępnych w powiatach o wysokim udziale bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych.

  Podział środków Funduszu Pracy na poszczególne działania został uzależniony w 70% od poziomu bezrobocia, w 25% od efektywności działań na rzecz aktywizacji bezrobotnych, a w 5% od poziomu wykorzystania w 2021 roku środków przeznaczonych w powiecie na realizację projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Sejmik Województwa w dniu 24 października 2022 roku podjął uchwałę nr L/676/22 w sprawie określenia kryteriów ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz innych fakultatywnych zadań realizowanych przez powiaty w 2023 roku. Projekt kryteriów został przygotowany przez WUP w Toruniu. Podobnie jak w latach ubiegłych, założenia kryteriów przedstawiono do konsultacji dyrektorom powiatowych urzędów pracy, starostom powiatów i prezydentom miast. Projekt kryteriów został pozytywnie zaopiniowany przez członków Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy oraz zaprezentowany w trakcie obrad Komisji Pracy, Pomocy Społecznej i Bezpieczeństwa;
- **Krajowy Fundusz Szkoleniowy** (KFS). Zarząd Województwa uchwałą nr 49/2016/21 z dnia 14 grudnia 2021 roku dokonał podziału środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego pomiędzy samorządy powiatów województwa. Na 2022 rok, województwo kujawsko-pomorskie, decyzją Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii, otrzymało

z Krajowego Funduszu Społecznego środki w wysokości **9 391 000,00** zł. Ponadto w ciągu roku powiatowe urzędy pracy ze środków rezerwy Krajowego Funduszu Szkoleniowego pozyskały dodatkowo **4 503 277,00** zł. Głównym celem Krajowego Funduszu Szkoleniowego jest zapobieganie utracie zatrudnienia przez osoby pracujące z powodu kompetencji nieadekwatnych do wymagań dynamicznie zmieniającej się gospodarki. O dofinansowanie kosztów kształcenia ustawicznego mogą wystąpić wszystkie podmioty definiowane jako pracodawcy. Kwota przyznana na wsparcie ustawiczne w 2022 roku nie mogła przekroczyć 300% przeciętnego wynagrodzenia. Środki Krajowego Funduszu Szkoleniowego przeznaczone są na finansowanie kształcenia ustawicznego zgodnie z przyjętymi priorytetami ministra właściwego ds. pracy. W przypadku środków rezerwy KFS, priorytety określa Rada Rynku Pracy, powołana przez ministra właściwego ds. pracy. W ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego w 2022 roku w województwie kujawsko-pomorskim podpisano z pracodawcami **1 601** umów na łączną kwotę **13,5** mln zł. Wsparciem objęto **6 498** osób.

Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu w 2022 roku otrzymał **132 000,00** zł na realizowanie zadań określonych w art. 69a ust. 2 pkt. 2-5 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W ramach otrzymanych środków sfinansowano realizację badania „Zapotrzebowanie na zawody i kwalifikacje/ umiejętności w województwie kujawsko-pomorskim" oraz zakupiono bazę wojewódzkich ofert pracy publikowanych na portalach rekrutacyjnych w II i III kwartale 2022 roku. Ponadto 9 grudnia 2022 roku zorganizowano konferencję podsumowującą realizację Krajowego Funduszu Szkoleniowego w 2022 roku, na której przedstawiono również wyniki zamówionego badania. Wykonane zostały też gadżety promujące Fundusz;

- **realizacja *Programu operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój*** (*PO WER*). Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu na podstawie Porozumienia pomiędzy ówczesnym Ministrem Infrastruktury i Rozwoju a Województwem Kujawsko-Pomorskim w sprawie realizacji *Programu operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój* z dnia 13 stycznia 2015 roku pełni funkcję **Instytucji Pośredniczącej (IP) *PO WER***, odpowiedzialnej za wybór projektów do realizacji i nadzór nad prawidłowym ich przebiegiem i rozliczeniem, w ramach Osi priorytetowej I *Rynek pracy otwarty dla wszystkich*, tj.:
  - Działania 1.1 *Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe* (realizowane przez powiatowe urzędy pracy);
  - Działania 1.2 *Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy – projekty konkursowe* (realizowane przez instytucje rynku pracy zgodnie z art. 6 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy).

  Grupą docelową w ramach ww. działań są osoby młode do 29 roku życia, w szczególności osoby pozostające bez pracy (zarówno bezrobotne, jak i bierne zawodowo), które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET), a także osoby pracujące, znajdujące się w trudnej sytuacji na rynku pracy, imigranci, reemigranci i osoby odchodzące z rolnictwa oraz ich rodziny.

  W 2022 roku WUP w Toruniu kontynuował realizację projektów w ramach konkursów/naborów pozakonkursowych ogłoszonych w latach 2018-2021. Realizacja *Programu operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020* przebiegała planowo. Środki przyznane na realizację *PO WER* zostały w całości zakontraktowane. Projekty pozakonkursowe 20 powiatowych urzędów pracy były realizowane do 31 grudnia 2022 r., natomiast projekty konkursowe są realizowane są do 31 grudnia 2023 r. przez instytucje rynku pracy: publiczne służby zatrudnienia, instytucje szkoleniowe, agencje zatrudnienia oraz instytucje otoczenia biznesu – zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy). Wsparcie udzielane było również obywatelom Ukrainy. Rezultaty osiągnięte w wyniku realizacji zadania w 2022 roku:
  - w ramach Działania 1.1 *PO WER Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe*, z oferowanego wsparcia skorzystało **4 168** osób do 29 roku życia (w tym **1 513** długotrwale bezrobotnych oraz **70** osób z niepełnosprawnością);
  - w ramach Działania 1.2 *PO WER Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy – projekty konkursowe*, ze wsparcia skorzystały **1 393** osoby, w tym **540** osób biernych zawodowo, **778** osób bezrobotnych do 29 roku życia (w tym **164** długotrwale bezrobotne) oraz **75** osób pracujących, znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy;
- **realizacja *RPO WK-P 2014-2020*.** Na podstawie Porozumienia pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim a Wojewódzkim Urzędem Pracy w Toruniu w sprawie realizacji *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*, WUP w Toruniu powierzone zostały zadania **Instytucji Pośredniczącej (IP) *RPO WK-P 2014-2020*,** odpowiedzialnej za wybór projektów do realizacji i nadzór nad prawidłowym ich przebiegiem i rozliczeniem, w zakresie realizacji Osi priorytetowej 8 – *Aktywni na rynku pracy* w ramach:
  - Działania 8.1 *Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez działania powiatowych urzędów pracy*;
  - Działania 8.2 *Wspieranie aktywności zawodowej w regionie*;

- Poddziałania 8.2.1 *Wsparcie na rzecz podniesienia poziomu aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia*;
- Poddziałania 8.2.2 *Wsparcie osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy*;

▪ Poddziałania 8.5.2 Wsparcie outplacementowe.
W 2022 roku WUP w Toruniu kontynuował realizację projektów w ramach konkursów/naborów pozakonkursowych ogłoszonych w latach 2017-2021, m. in. w ramach Działania 8.1 realizowany był nabór projektów na wsparcie osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. Realizacja *RPO WK-P 2014-2020* przebiega planowo. Planuje się, że realizacja większości wdrażanych projektów zakończy się w I półroczu 2023 roku. Projekty realizowane są w trybie pozakonkursowym przez 20 powiatowych urzędów pracy z terenu województwa kujawsko-pomorskiego oraz konkursowym przez wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie odrębnych przepisów). W realizowanych projektach wsparcie było również udzielane obywatelom Ukrainy. Rezultaty osiągnięte w wyniku realizacji zadania w 2022 roku:
- w projektach pozakonkursowych *RPO WK-P 2014-2020* realizowanych przez powiatowe urzędy pracy w ramach Działania 8.1 Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez działania powiatowych urzędów pracy, wsparciem objęto 4 855 osób bezrobotnych;
- w projektach konkursowych *RPO WK-P 2014-2020* realizowanych w ramach Poddziałania 8.2.1 Wsparcie na rzecz podniesienia poziomu aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia, wsparciem objęto 67 osób bezrobotnych;
- w projektach konkursowych *RPO WK-P 2014-2020* realizowanych w ramach Poddziałania 8.2.2 Wsparcie osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, wsparcie otrzymało 219 osób pracujących, znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy;
- w projektach konkursowych *RPO WK-P 2014-2020* realizowanych w ramach Poddziałania 8.5.2 Wsparcie outplacementowe, pomocą objęto 386 pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy;

- **wykaz zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników, może być dokonywana refundacja kosztów wynagrodzeń**. Jednym z zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy jest coroczne określanie i ogłaszanie w wojewódzkim dzienniku urzędowym (art. 8 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy) wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników może być dokonywana refundacja wynagrodzenia, na zasadach określonych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W związku z powyższym Zarząd Województwa w dniu 23 marca 2022 roku podjął uchwałę nr 11/370/22 w sprawie określenia **„Wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników, zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, może być dokonywana refundacja poniesionych przez pracodawcę kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne”**. Wykaz ten został w dniu 14 marca 2022 r. pozytywnie zaopiniowany przez Wojewódzką Radę Rynku Pracy. Projekt wykazu został przygotowany przez WUP w Toruniu, z uwzględnieniem uwag zgłoszonych przez partnerów instytucjonalnych. Wykaz jest corocznie opracowywany na podstawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, przy uwzględnieniu zapotrzebowania na kwalifikacje i umiejętności na rynku pracy. Publikacja z 2022 r. znajduje się w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego (poz. 1820);
- **informacja i poradnictwo zawodowe. Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP** (w Toruniu, Bydgoszczy i Włocławku) świadczyło usługi w zakresie informacji i poradnictwa zawodowego w formie indywidualnej oraz grupowej. Doradztwo indywidualne dotyczyło wsparcia w zakresie planowania kariery zawodowej, poszukiwania pracy, rozpoczęcia działalności gospodarczej, adaptacji w miejscu pracy, motywowania do poszukiwania pracy, analizy kompetencji zawodowych, społecznych i osobistych, nabycia kompetencji cyfrowych. Wśród klientów znaleźli się: młodzież ucząca się, osoby bezrobotne, poszukujące pracy, zagrożone wykluczeniem społecznym, cyfrowym, osoby z niepełnosprawnościami, osadzeni, repatrianci. Tematyka szkoleń grupowych dotyczyła m.in. rozwoju wiedzy i kompetencji. Poruszono takie zagadnienia jak: wystąpienia publiczne, radzenie sobie ze stresem, zarządzanie sobą w czasie. Świadczono również wsparcie metodyczne na rzecz powiatowych urzędów pracy. W tym zakresie zorganizowano szkolenia: „Cykl Kolba w pracy z klientem”, „Praktyczne korzystanie z narzędzia do badania kompetencji (NBK)”, „Korzystanie z kwestionariusza zainteresowań zawodowych (KZZ)” oraz „Indywidualny Plan Działania i obsługa klienta”. Doradcy z Centrum w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery zrealizowali szereg wydarzeń promujących doradztwo zawodowe wśród uczniów szkół ponadpodstawowych i osób poszukujących zatrudnienia. Opracowano i aktualizowano informacje o sytuacji zawodów na regionalnym rynku pracy. Wydawano

zaświadczenia o potwierdzeniu charakteru, okresu i rodzaju działalności wykonywanej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej lub doświadczeniu zawodowym. Promowano działania Wojewódzkiego Urzędu Pracy w obszarze doradztwa zawodowego i informacji: w mediach regionalnych, na stronie internetowej WUP, w ramach profilu Facebook WUP w Toruniu. Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP (w Toruniu, Bydgoszczy i Włocławku) w 2022 roku informacją i poradnictwem zawodowym objęło **13 814** osób, z czego:

- indywidualną informacją zawodową – **6 578** osób;
- grupową informacją zawodową – **4 946** osób;
- indywidualnym poradnictwem zawodowym – **1 625** osób;
- grupowym poradnictwem zawodowym – **665** osób;

ponadto:

- przygotowano **372** opinie dotyczące planowanych kierunków kształcenia w szkołach zawodowych i planów rozwoju infrastruktury kształcenia zawodowego (opinie przygotowywane na potrzeby Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy);
- opracowano **385** informacji o zawodach na regionalnym rynku pracy, które umieszczono na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy;

- **usługi pośrednictwa pracy** w Wojewódzkim Urzędzie Pracy i **działania Europejskich Służb Zatrudnienia (EURES)** mają na celu wspieranie mobilności na europejskim rynku pracy. Usługi obejmują w szczególności międzynarodowe pośrednictwo pracy oraz doradztwo w zakresie sytuacji na europejskim rynku pracy oraz warunków życia i pracy w krajach UE/EFTA[38]. Usługi te skierowane są do osób zainteresowanych pracą za granicą, jak również pracodawców poszukujących pracowników z krajów UE/EFTA. W ramach zadania prowadzona jest także obsługa i wsparcie podmiotów prowadzących działalność agencji zatrudnienia lub instytucji szkoleniowej. W wyniku realizacji zadania w 2022 roku:
  - pozyskano i upowszechniono 616 ofert pracy – 594 pochodzące z sieci EURES i 22 krajowych pracodawców i agencji zatrudnienia (łącznie 3 910 miejsc pracy);
  - udzielono 5 557 porad i konsultacji osobom bezrobotnym, a także poszukującym pracy oraz pracodawcom i agencjom zatrudnienia. Najwięcej zapytań – 3 096 – dotyczyło rekrutacji i poszukiwania zatrudnienia na terenie UE/EFTA;
  - zorganizowano 5 wydarzeń – Targi Pracy, kampanie i seminaria, w których wzięli udział pośrednicy pracy i doradcy EURES. Zadaniem tych przedsięwzięć była promocja zatrudnienia poprzez ułatwienie dostępu do ofert pracy i informacji na temat warunków pracy, również poza granicami Polski,
  - prowadzono Rejestr Agencji Zatrudnienia dla 369 podmiotów;
  - prowadzono Rejestr Instytucji Szkoleniowych dla **610** podmiotów;
- **Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP).** Podstawowym celem Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych jest zaspokajanie roszczeń pracowniczych w razie braku możliwości ich zaspokojenia przez pracodawcę z powodu jego niewypłacalności. Dysponentem Funduszu jest minister właściwy ds. pracy. Ochrona roszczeń pracowniczych jest spełnieniem wymogu zrównania ustawodawstwa krajowego z prawem Unii Europejskiej. Wypłacone z Funduszu świadczenia pracownikom, byłym pracownikom podlegają zwrotowi przez pracodawców. WUP w Toruniu z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych dokonał wypłat świadczeń niezaspokojonych przez niewypłacalnych pracodawców w kwocie 1,7 mln zł. Kwota ta obejmowała wypłaty dla 161 osób. Ogółem w 2022 roku wypłacono świadczenia z Funduszu za 15 niewypłacalnych pracodawców. W 2022 roku do WUP zgłoszono 100 wniosków indywidualnych oraz 10 wykazów zbiorczych i uzupełniających (łącznie od 46 pracodawców), dotyczących wypłaty świadczeń z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Wnioski i wykazy obejmowały świadczenia dla 432 osób na kwotę wnioskowaną 3,6 mln zł. W 2022 roku odzyskano wypłacone z Funduszu świadczenia na kwotę 3,5 mln zł;
- **wsparcie pracodawców w ochronie miejsc pracy w ramach tzw. „Tarczy Antykryzysowej"**. Wojewódzkim urzędom pracy, w tym WUP w Toruniu, ustawą z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 2095 z późn. zm.) zostało powierzone wsparcie dla przedsiębiorców na ochronę miejsc pracy ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, jak również zadanie związane z rozliczeniem udzielonego wsparcia. W 2022 roku trwało rozliczanie złożonych wniosków. Rozliczeniu podlegały wnioski o przyznanie świadczeń:

[38] EFTA – Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu – organizacja gospodarcza, do której należą Islandia, Lichtenstein, Norwegia oraz Szwajcaria.

- na podstawie art. 15g ustawy Covid-19 na rzecz ochrony miejsc pracy, o dofinansowanie wynagrodzenia pracowników objętych przestojem ekonomicznym albo obniżonym wymiarem czasu pracy, w następstwie wystąpienia Covid-19;
- na podstawie art. 15gg ustawy Covid-19 na rzecz ochrony miejsc pracy, o dofinansowanie wynagrodzenia pracowników nieobjętych przestojem ekonomicznym albo obniżonym wymiarem czasu pracy, w następstwie wystąpienia Covid-19, na opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne pracowników należnych od pracodawcy na podstawie ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 1009 z późn. zm.) od przyznanych wynagrodzeń;
- na podstawie art. 15gga ustawy Covid-19 na rzecz ochrony miejsc pracy ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na dofinansowanie wynagrodzenia pracowników.

Do rozliczania złożonych wniosków zaangażowanych zostało ok. 20 pracowników z różnych komórek organizacyjnych WUP. W 2022 roku rozliczono **4 276** wniosków z udzielonego wsparcia. W 2022 roku nie dokonywano natomiast wypłat w ramach „Tarczy antykryzysowej";

- **realizacja zadań z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego**. Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu pełni funkcję instytucji właściwej w sprawach z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego na wypadek bezrobocia i w związku z tą funkcją:
  - przyznaje prawo do zasiłku do bezrobotnych po pracy za granicą;
  - pośredniczy w uzyskaniu dokumentów z instytucji zagranicznych w celu potwierdzenia prawa do zasiłku w Polsce;
  - koordynuje transfer zasiłku dla bezrobotnych do i z Polski;
  - potwierdza okresy pracy w Polsce dla osób ubiegających się o zasiłek za granicą.

  Ustalenie prawa do świadczeń z tytułu bezrobocia następuje każdorazowo w oparciu o wymianę informacji (dokumentów SED[39] w wersji papierowej i elektronicznej), pomiędzy instytucjami właściwymi i łącznikowymi państw członkowskich, a także w oparciu o stałą współpracę ze wszystkimi powiatowymi urzędami pracy województwa kujawsko-pomorskiego. W 2022 roku zakończono wdrażanie systemu EESSI[40], który umożliwia elektroniczną wymianę ww. dokumentów SED w kolejnych państwach członkowskich (obecnie jest to 100% państw członkowskich).

  W 2022 roku:
  - wydano 899 decyzji o przyznaniu lub odmowie przyznania prawa do zasiłku dla bezrobotnych w Polsce na zasadach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego;
  - wydano 102 formularze potwierdzające przebyte okresy ubezpieczenia/zatrudnienia w Polsce i służących do nabycia prawa do zasiłku w innym państwie członkowskim;
  - rozpatrzono 850 zapytań o potwierdzenie przebytych okresów zatrudnienia/ubezpieczenia na terenie państw członkowskich UE, EOG41 i Szwajcarii;
  - rozpatrzono 440 dokumentów uprawniających do transferu zasiłku z innych państw członkowskich UE i EOG.

W 2022 r. zorganizowano następujące wydarzenia:

- **X edycję konkursu „Mój wymarzony zawód"** (5 października – 15 grudnia 2022 r.). Konkurs skierowany był do uczniów siódmych i ósmych klas szkół podstawowych mających siedzibę w województwie kujawsko-pomorskim. W konkursie udział wzięło 291 uczniów ze 106 szkół podstawowych. Organizator wydarzenia: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu;
- **VII edycję konkursu dla szkół zawodowych najefektywniej kształcących na rzecz rynku pracy pod hasłem „Potrzeby rynku pracy naszą misją"** (20 września – 9 grudnia 2022 r.). W konkursie udział wzięło 21 szkół zawodowych z województwa kujawsko-pomorskiego ubiegających się o miano laureata w dwóch kategoriach: Szkoły Branżowe I Stopnia oraz Technika. Organizatorzy wydarzenia: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, Urząd Marszałkowski, Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy. Konkurs realizowany jest corocznie pod patronatem Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy;
- **webinar informacyjno-szkoleniowy nt. zatrudniania i delegowania cudzoziemców za granicę** w dniu 19 maja 2022 roku w formule online. Wydarzenie z udziałem 92 osób, skierowane było do pracodawców i agencji

[39] SED – Standardowy Dokument Elektroniczny służący do wymiany danych między instytucjami w UE.

[40] EESSI – Electronic Exchange of Social Security Information. System informatyczny, który pozwala na bezpieczną, elektroniczną wymianę różnego rodzaju danych oraz dokumentów na terenie Unii Europejskiej, w związku z obsługą zagadnień związanych z kwestiami zabezpieczenia społecznego we wszystkich krajach Wspólnoty.

[41] EOG – Europejski Obszar Gospodarczy, strefa wolnego handlu i wspólny rynek, obejmujące państwa Unii Europejskiej i Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), za wyjątkiem Szwajcarii.

zatrudnienia z województwa kujawsko-pomorskiego. Organizator wydarzenia: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu;

- **webinar informacyjny „Obywatele Ukrainy na polskim rynku pracy”**. Celem spotkania było przekazanie informacji dotyczących zasad legalności pobytu obywateli Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i możliwości ich zatrudnienia na lokalnym rynku pracy. W spotkaniu udział wzięło 238 pracodawców i instytucji. Organizator wydarzenia: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu;
- **Ogólnopolski Tydzień Kariery pn. „Złap za stery do swojej kariery”** w dniach 14-20 listopada 2022 r. Wydarzenie przeprowadzone na terenie całego województwa zgromadziło łącznie 1954 uczniów i osób aktywnych zawodowo. Organizatorzy wydarzenia: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, szkoły ponadpodstawowe, biura karier uczelni wyższych, Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego, instytucje kształcenia i doskonalenia nauczycieli, agencje zatrudnienia;
- **„Światowy Tydzień Przedsiębiorczości” w dniach 14-20 listopada 2022 r.** W wydarzeniu udział wzięło 495 osób (uczniów i osób aktywnych zawodowo). Organizatorzy wydarzenia: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, szkoły ponadpodstawowe, Porozumienie Bydgoskich Uczelni Wyższych, Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego, Włocławskie Centrum Biznesu – Inkubator Innowacji i Przedsiębiorczości.

WSPARCIE FINANSOWE PRZEDSIĘBIORCÓW ORAZ INNE DZIAŁANIA SPÓŁEK WOJEWÓDZTWA NA RZECZ STYMULOWANIA ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa na rzecz finansowego wsparcia rozwoju przedsiębiorczości w 2022 roku:

- **141,6** mln zł przeznaczonych na **pożyczki** (**441** umów), w tym obsłużonych przez spółki Województwa ponad **116,2** mln zł (**343** umowy);
- prawie **39,0** mln zł przeznaczonych na **poręczenia** (**691** umów), w tym obsłużonych przez spółkę Województwa KPFPK sp. z o.o. – 100%;
- **6,0** mln zł przeznaczonych na **dotacje** (**923** umowy), w tym obsłużonych przez spółkę Województwa TARR S.A. – 100%;
- prawie **4,1** mln zł przeznaczonych na **wejścia kapitałowe** (**6** umów).

Łącznie od początku realizacji programu *RPO WK-P 2014-2020* oraz w ramach środków z re-użycia perspektywy finansowej 2007-2013, tj. od 31 marca 2017 r. do 31 grudnia 2022 r.:

- **765,3** mln zł przeznaczonych na **pożyczki** (**2 875** umów), w tym obsłużonych przez spółki Województwa **676,4** mln zł (**2 274** umowy);
- prawie **221,9** mln zł przeznaczonych na **granty** (**4 017** umów), w tym obsłużonych przez spółki Województwa – 100%);
- ponad **36,4** mln zł przeznaczonych na **dotacje** (**5 329** umów), w tym obsłużonych przez spółkę Województwa TARR S.A. – 100%;
- prawie **11,6** mln zł przeznaczonych na **wejścia kapitałowe** (**16** umów).

Od początku istnienia KPFPK sp. z o.o.:

- ponad **890,4** mln zł przeznaczonych na **poręczenia** (**11 292** umowy), w tym obsłużonych przez spółkę Województwa – 100%.

Wyróżnienia i nagrody:

16 maja 2022 r. TARR S.A. otrzymała **odznakę honorową „Za zasługi dla rozwoju gospodarki Rzeczypospolitej Polskiej”**. Nagrodę przyznał Minister Rozwoju i Technologii. Odznakę przyznano na wniosek Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A., która w 2022 roku świętowała jubileusz 25-lecia działalności.

6 miejsce **Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o**. pod względem wysokości kapitału pożyczkowego, 7 miejsce pod względem liczby udzielonych pożyczek, 4 miejsce pod względem wartości udzielonych pożyczek w Polsce wg raportu **„Fundusze Pożyczkowe w Polsce”**. Biorąc pod uwagę wyłącznie fundusze obejmujące swoim działaniem obszar jednego województwa, KPFP sp. z o.o. zajął w rozpatrywanych kategoriach odpowiednio miejsca: 1, 2 i 1.

Rozwój przedsiębiorczości w województwie kujawsko-pomorskim stymulowany jest za pomocą instrumentów finansowych, będących autorską koncepcją Zarządu Województwa w dziedzinie finansowego wsparcia przedsiębiorczości, a także poprzez innego rodzaju działania spółek Województwa lub spółek z większościowym udziałem Województwa. W ramach *RPO WK-P 2014-2020* na uruchomienie zwrotnych instrumentów finansowych przeznaczono w sumie ponad **900** mln zł. To pieniądze, którymi można wielokrotnie obracać, co pozwala na generowanie większego strumienia środków inwestycyjnych. Pomoc do przedsiębiorców kierowana jest w formie: pożyczek, poręczeń, grantów, dotacji a także w ramach wkładu finansowego w zamian za udziały w przedsiębiorstwie, tj. wejścia kapitałowego. **Należy wskazać, iż rok 2022, jako specyficzny okres przejściowy pomiędzy perspektywami finansowymi UE, charakteryzował się finalizacją kilku projektów na rzecz finansowego wsparcia rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności gospodarki w ramach *RPO WK-P 2014-2020*, a także przygotowywaniem projektów na nową perspektywę,** stąd w przypadku niektórych z form wsparcia przedsiębiorców, nie odnotowano zawarcia nowych umów.

SYNTETYCZNA INFORMACJA NA TEMAT ŹRÓDŁA ŚRODKÓW WYDATKOWANYCH NA RZECZ FINANSOWEGO WSPARCIA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Środki z *RPO WK-P 2014-2020*.

Pożyczki:

- w 2022 r. zawarto **439** umów pożyczkowych na kwotę prawie **136,1** mln zł**,** z czego:
  - KPFR sp. z o.o. obsłużył **248** umów pożyczkowych na kwotę **93,3** mln zł (z czego 167 umów na kwotę prawie 66,0 mln zł wspólnie z KPFP sp. z o.o.);
  - BGK obsłużył **157** umów pożyczkowych na kwotę **14,2** mln zł (z czego 78 umów na kwotę prawie 5,8 mln zł wspólnie z KPFP sp. z o.o.);
  - EBI obsłużył **24** umowy pożyczkowe na kwotę **28,6** mln zł (z czego 5 umów na kwotę 11,7 mln zł wspólnie z KPFP sp. z o.o.);
- **łącznie od początku realizacji *RPO WK-P 2014-2020*, tj. od 31 marca 2017 r. do 31 grudnia 2022 r. zawarto 2 638** umów pożyczkowych na kwotę **693,3** mln zł, z czego:
  - KPFR sp. z o.o. obsłużył **1 387** umów na kwotę **508,3** mln zł (z czego 967 umów na kwotę 365,6 mln zł wspólnie z KPFP sp. z o.o.);
  - BGK obsłużył **1 175** umów pożyczkowych na kwotę ponad **112,3** mln zł (z czego 635 umów na kwotę prawie **56,0** mln zł wspólnie z KPFP sp. z o.o.);
  - EBI obsłużył **76** umów pożyczkowych na kwotę ponad **72,6** mln zł (z czego 15 umów na kwotę ponad **40,1** mln zł wspólnie z KPFP sp. z o.o.).

Wejścia kapitałowe:

- w 2022 r. zawarto **6** umów na wejścia kapitałowe na kwotę prawie **4,1** mln zł (całość **BGK**);
- **łącznie od początku realizacji programu**, tj. od 31 marca 2017 r. do 31 grudnia 2022 r. zawarto **16** umów na wejścia kapitałowe na kwotę prawie **11,6** mln zł (całość **BGK**).

Granty:

- łącznie od początku realizacji projektów grantowych (Granty na kapitał obrotowy dla mikro i małych przedsiębiorstw – Covid-19, Fundusz Wsparcia Inwestycyjnego – Covid-19, Fundusz Eksportowy – granty dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego, Fundusz Badań i Wdrożeń, Fundusz Badań i Wdrożeń – Voucher Badawczy) zawarto **4 017** umów grantowych na kwotę **221,9** mln zł, z czego:
  - KPFP sp. z o.o. zawarł **1 742** umowy grantowe na kwotę ponad **47,1** mln zł;
  - TARR S.A. zawarł **1 765** umów grantowych na kwotę ponad **101,9** mln zł;
  - KPAI sp. z o.o. zawarł **510** umów grantowych na kwotę ponad **72,8** mln zł.

  W 2022 r. nie podpisano nowych umów grantowych.

Dotacje:

- w 2022 r. zawarto **923** umowy na dotacje na kwotę **6,0** mln zł (całość TARR S.A. w ramach realizacji projektu Regionalny Fundusz Szkoleniowy – usługi rozwojowe dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego i ich pracowników);
- od początku realizacji projektu Regionalny Fundusz Szkoleniowy – usługi rozwojowe dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego i ich pracowników, TARR S.A. zawarła **5 329** umów na dotacje na kwotę **36,4** mln zł.

Środki z re-użycia 2007-2013.

Pożyczki:

- w 2022 r. zawarto **12** umowy pożyczkowe na kwotę **5,5** mln zł (całość KPFR sp. z o.o. wspólnie z KPFP sp. z o.o.);
- łącznie od początku realizacji projektu, tj. od 20 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2022 r. zawarto **237** umów pożyczkowych na kwotę prawie **72,0** mln zł (całość KPFR sp. z o.o. wspólnie z KPFP sp. z o.o.).

Środki własne.

Poręczenia:

- w 2022 r. udzielono **691** poręczeń na kwotę prawie **39,0** mln zł (KPFPK sp. z o.o.);
- od początku istnienia KPFPK sp. z o.o. udzielił **11 292** poręczeń na kwotę ponad **890,4** mln zł.

SZCZEGÓŁOWA INFORMACJA NA TEMAT ŹRÓDŁA ŚRODKÓW WYDATKOWANYCH NA RZECZ FINANSOWEGO WSPARCIA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Instrumenty finansowe – Pożyczki/Wejście kapitałowe. Wsparcie udostępniane jest przede wszystkim przez **Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.**, pełniący rolę **Menadżera Funduszu Funduszy**, którego zadaniem jest wybór pośredników finansowych udzielających pożyczek i poręczeń dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa. Działalność statutowa spółki od strony finansowej opiera się na dwóch zasadniczych filarach: środkach przeznaczonych na zwrotne finansowanie przedsiębiorstw w ramach *RPO WK-P 2014-2020* oraz środkach pozostałych ze zwrotnego finansowania przedsiębiorstw z perspektywy 2007-2013 tzw. re-użycia. Rolę Menadżera Funduszu Funduszy dla środków z *RPO WK-P 2014-2020* pełnią także **Bank Gospodarstwa Krajowego** oraz **Europejski Bank Inwestycyjny.**

Tab. 6. Umowy pożyczkowe zawarte w ramach instrumentów finansowych finansowane ze środków z RPO WK-P 2014-2020 (kolorem szarym oznaczono formę wsparcia zakończoną przed 2022 r.).

Źródło wsparcia	Menedżer Funduszu Funduszy/ podmiot zarządzający	Pośrednik Finansowy	Forma wsparcia	Liczba zawartych umów (szt.)		Kwota środków zakontraktowanych (zł)	
				2022	narastająco	2022	narastająco
RPO WK-P 2014-2020	Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.	Pożyczki inwestycyjne, inwestycyjno-obrotowe, pożyczki na rozwój z premią[42]	144	743	60 528 121,99	310 680 209,84
			Pożyczki płynnościowe (Covid-19)[43]	23	224	5 446 100,00	54 959 608,78
		Konsorcjum Banków Spółdzielczych	Pożyczka inwestycyjna	29	181	15 374 553,36	80 820 838,80
		Polska Fundacja Przedsiębiorczości	Pożyczka inwestycyjna	52	239	11 908 600,00	61 825 129,62
RPO WK-P 2014-2020	Bank Gospodarstwa Krajowego	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.	Pożyczki inwestycyjne[44]	78	601	5 778 810,01	54 342 619,57
			Pożyczka płynnościowa (Covid-19)[45]	0	34	0	1 628 600,00
		Grudziądzkie Poręczenia Kredytowe	Pożyczka inwestycyjna	4	29	198 200,00	2 000 000,00
			Pożyczka płynnościowa (Covid-19)	0	10	0	810 000,00

[42] W 2022 r. obowiązywały umowy nr: 8/2019, 8/2019 Prawo Opcji, 9/2019, 9/2019 Prawo opcji. Zakończone były umowy nr: 3/2018 i 6/2018.

[43] W 2022 r. obowiązywała umowa nr 12/2020. Zakończona była umowa nr 6 PP.

[44] W 2022 r. obowiązywały umowy nr: 2/RPKP/119/2019/I/DIF/197 Prawo Opcji, 2/RPKP/14919/2020/II/DIF/241, 2/RPKP/14919/2020/II/DIF/241 Prawo Opcji. Zakończone były umowy nr: 2/RPKP/9517/2018/I/DIF/072, 2/RPKP/7817/2018/III/DIF/074, 2/RPKP/119/2019/I/DIF/197.

[45] Umowa nr 2/RPKP/8420/2020/0/DIF/322.

Źródło wsparcia	Menedżer Funduszu Funduszy/ podmiot zarządzający	Pośrednik Finansowy	Forma wsparcia	Liczba zawartych umów (szt.)		Kwota środków zakontraktowanych (zł)	
				2022	narastająco	2022	narastająco
		Fundacja Wspomagania Wsi	Pożyczka inwestycyjna	58	152	4 138 022,13	10 158 115,92
			Pożyczka płynnościowa (Covid-19)	0	51	0	3 999 968,84
		Polska Fundacja Przedsiębiorczości	Pożyczka inwestycyjna	17	55	4 091 600,00	13 291 960,00
			Pożyczka płynnościowa (Covid-19)	0	134	0	20 299 640,00
		Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości sp. z o.o.	Pożyczka inwestycyjna	0	8	0	313 337,27
		Poręczenia Kredytowe sp. o.o.	Pożyczka inwestycyjna	0	101	0	5 511 920,00
RPO WK-P 2014-2020	Europejski Bank Inwestycyjny	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.	Pożyczka na odnawialne źródła energii	5	15	11 711 109,82	40 148 109,82
		Bank Pekao S.A.	Pożyczka inwestycyjna	15	18	15 534 373,35	17 113 968,37
		Getin Noble Bank S.A.	Pożyczka inwestycyjna	2	41	527 667,84	14 543 703,19
		Alior Bank S.A.	Pożyczka inwestycyjna	2	2	848 072,36	848 072,36
Suma				**429**	**2 638**	**136 085 230,86**	**693 295 802,38**

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie danych z Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o., Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o. i Departamentu Funduszy Europejskich.

Tab. 7. Umowy na wejście kapitałowe zawarte w ramach instrumentów finansowych finansowane ze środków z RPO WK-P 2014-2020.

Źródło wsparcia	Menedżer Funduszu Funduszy/ podmiot zarządzający	Pośrednik Finansowy	Forma wsparcia	Liczba zawartych umów (szt.)		Kwota środków zakontraktowanych (zł)	
				2022	narastająco	2022	narastająco
RPO WK-P 2014-2020	Bank Gospodarstwa Krajowego	Brave Seed Fund	Wejście kapitałowe	6	16	4 071 000,00	11 564 000,00
Suma				**6**	**16**	**4 071 000.00**	**11 564 000,00**

Źródło: Opracowanie własne Opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie danych z Departamentu Funduszy Europejskich.

W ramach środków z ***RPO WK-P 2014-2020*** w 2022 r. zawarto:

- **429 umów pożyczkowych** (248 z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Rozwoju, 157 z Bankiem Gospodarstwa Krajowego i 24 z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym), na kwotę prawie **136,1** mln zł, w tym:
  - **401** umów na **pożyczki inwestycyjne** na kwotę ponad **118,9** mln zł;
  - **23** umowy na **pożyczki płynnościowe** na kwotę prawie **5,5** mln zł;
  - **5** umów na **pożyczki na odnawialne źródła energii** na kwotę **11,7** mln zł;
- **6** umów **na wejścia kapitałowe** na kwotę prawie **4,1** mln zł.

W ramach środków z ***RPO WK-P 2014-2020*** od początku realizacji programu, tj. od 31 marca 2017 r. do 31 grudnia 2022 r. zawarto:

- **2 638** umów **pożyczkowych** (1 387 z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Rozwoju, 1 175 z Bankiem Gospodarstwa Krajowego i 76 z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym) na kwotę **693,3** mln zł, w tym:
  - **2 170** umów na **pożyczki inwestycyjne** na kwotę ponad **571,4** mln zł;
  - **453** umowy na **pożyczki płynnościowe** na kwotę **81,7** mln zł;
  - **15** umów na **pożyczki na odnawialne źródła energii** na kwotę ponad **40,1** mln zł;
- **16** umów na **wejścia kapitałowe** na kwotę prawie **11,6** mln zł.

Tab. 8. Umowy pożyczkowe finansowane w ramach środków z re-użycia 2007-2013 (kolorem szarym oznaczono umowę zakończoną przed 2022 r.).

Źródło wsparcia	Menedżer Funduszu Funduszy/ podmiot zarządzający	Pośrednik Finansowy	Forma wsparcia	Liczba zawartych umów (szt.)		Kwota środków zakontraktowanych (zł)	
				2022	narastająco	2022	narastająco
Re-użycie (2007-2013)	Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy	Pożyczka obrotowa[46]	0	105	-	16 988 000,00
			Pożyczka na zakup nieruchomości[47]	12	132	5 505 000,00	55 007 021,12
Suma				**12**	**237**	**5 505 000,00**	**71 995 021,12**

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie danych z Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o. i Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o.

W ramach środków z **re-użycia perspektywy finansowej 2007-2013** zawarto w 2022 r.:

- **12 umów** dotyczących **pożyczek na zakup nieruchomości** na kwotę **5,5** mln zł.

W ramach środków z **re-użycia perspektywy finansowej 2007-2013** od początku realizacji projektu, tj. od 20 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2022 r. zawarto:

- **237 umów** na kwotę prawie **72,0** mln zł, w tym:
  - **132 umowy** dotyczyły **pożyczek na zakup nieruchomości** na kwotę **55,0** mln zł;
  - **105 umów** dotyczyło **pożyczek obrotowych**, na łączną kwotę prawie **17,0** mln zł.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. Od 20 czerwca 2017 r. Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. (dalej: KPFR sp. z o.o.) realizuje projekt pn. **„Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju 2020”.** W ramach projektu KPFR sp. z o.o. pełni funkcję Menadżera Funduszu Funduszy. Wśród pośredników finansowych KPFR sp. z o.o., którzy bezpośrednio udzielają wsparcia MŚP są: spółka samorządowa, tj.: Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o., Konsorcjum Banków Spółdzielczych i Polska Fundacja Przedsiębiorczości.

Przekazane przez KPFR sp. z o.o. środki finansowe przy współudziale środków pośredników finansowych wykorzystywane są do udzielania pożyczek dla przedsiębiorców z sektora MŚP. Produkty pożyczkowe to:

- **pożyczki inwestycyjne**, inwestycyjno-obrotowe, pożyczki na rozwój z premią, których celem jest wprowadzenie w przedsiębiorstwie innowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych lub marketingowych, poprawa konkurencyjności, a także przebranżowienie firmy;
- **pożyczki płynnościowe anty Covid-19** dla firm dotkniętych negatywnymi skutkami finansowymi, spowodowanymi pandemią Covid-19 przeznaczone na finansowanie wydatków związanych z utrzymaniem bieżącej działalności firm i zapewnieniem płynności finansowej;
- **pożyczki obrotowe**, których celem jest finansowanie przedsięwzięć zaspokajających bieżące potrzeby przedsiębiorców;
- **pożyczki na zakup nieruchomości.**

[46] Umowa nr 4/2018, metryczka B.
[47] Umowa 4/2018, metryczka A.

W wyniku realizacji projektu **„Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju 2020”,** finansowanego w ramach środków z *RPO WK-P 2014-2020* Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. jako Menedżer Funduszu Funduszy zawarł w 2022 r.:

- **248 umów pożyczkowych** na kwotę **93,3** mln zł. Średnia wartość umowy pożyczki dla pojedynczego przedsiębiorstwa to **376** tys. zł, w tym:
  - **225 umów na pożyczki inwestycyjne** (144 za pośrednictwem KPFP sp. z o.o., 29 za pośrednictwem Konsorcjum Banków Spółdzielczych i 52 za pośrednictwem Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości) na kwotę **87,8** mln zł;
  - **23 umowy na pożyczki płynnościowe** (tylko za pośrednictwem KPFR sp. z o.o.) na kwotę ponad **5,4** mln zł.

Od początku realizacji projektu, tj. od 20 czerwca 2017 r. do 31 grudnia 2022 r.:

- **1 387 umów** na kwotę **508,3** mln zł. Średnia wartość umowy pożyczki dla pojedynczego przedsiębiorstwa wyniosła około **366,5** tys. zł, w tym:
  - **1 163 umowy na pożyczki inwestycyjne** 743 za pośrednictwem KPFP sp. z o.o., 181 za pośrednictwem Konsorcjum Banków Spółdzielczych i 239 za pośrednictwem Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości) na kwotę **453,3** mln zł;
  - **224 umowy na pożyczki płynnościowe** (tylko za pośrednictwem KPFR sp. z o.o.) na kwotę prawie **55,0** mln zł.

Od 20 grudnia 2017 r. Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. realizuje zadanie publiczne zlecone przez Województwo Kujawsko-Pomorskie pn. **Umowa o powierzeniu zadania publicznego – re-użycie środków zwróconych z instrumentów inżynierii finansowej w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007-2013*.** W ramach tej umowy KPFR sp. z o.o. pełni funkcję Menadżera Funduszu Powierniczego. Jedynym pośrednikiem finansowym KPFR sp. z o.o., który bezpośrednio udziela wsparcia MŚP w ramach niniejszej umowy jest spółka samorządowa, tj.: Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. Produkty oferowane przedsiębiorcom w ramach tych środków stanowią uzupełnienie oferty finansowanej ze środków perspektywy 2014-2020 i są to pożyczki na **zakup nieruchomości i pożyczki obrotowe**. Środki te stanowią także wymagany wkład własny wybranych pośredników finansowych do projektów finansowanych z perspektywy finansowej 2014-2020.

W ramach środków z **re-użycia 2007-2013** Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. jako Menedżer Funduszu Funduszy zawarł w 2022 r.:

- **12 umów** dotyczących **pożyczek na zakup nieruchomości** na kwotę **5,5** mln zł.

Od początku realizacji projektu, tj. od 20 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2022 r.:

- **237 umów** na kwotę prawie **72,0** mln zł, w tym:
  - **132 umowy** dotyczyły **pożyczek na zakup nieruchomości** na kwotę **55,0** mln zł;
  - **105 umów** dotyczyło **pożyczek obrotowych**, na łączną kwotę prawie **17,0** mln zł.

Do końca 2022 roku z całości wsparcia oferowanego ze środków re-użycia o łącznej wartości **149,1** mln zł skorzystało **1194**[48] przedsiębiorców, a łączna wartość pożyczek z udziałem środków z re-użycia 2007-2013 to ponad **472,5** mln zł. Średnia wartość umowy pożyczki z wykorzystaniem środków z re-użycia dla pojedynczego przedsiębiorstwa to około **395,7** tys. zł.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. Głównym obszarem działalności Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o. (dalej: KPFP sp. z o.o.) jest udzielanie pożyczek ze środków pochodzących z programów operacyjnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W ramach działalności pożyczkowej KPFP udzielał pożyczek w zakresie umów zawartych z 3 Menadżerami Funduszu Funduszy, tj.:

- Kujawsko-Pomorskim Funduszem Rozwoju sp. z o.o.;
- Bankiem Gospodarstwa Krajowego;
- Europejskim Bankiem Inwestycyjnym.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. w ramach środków z ***RPO WK-P 2014-2020*** w 2022 r. zawarł:

- **250 umów pożyczkowych** na kwotę ponad **83,4** mln zł, w tym:
  - **222 umowy na pożyczki inwestycyjne** (z czego 144 w ramach umowy z KPFR sp. z o.o. i 78 w ramach umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego) na kwotę **66,3** mln zł;

[48] Wartość nie jest tożsama z liczbą zawartych umów. Jest to liczba niepowtarzających się NIP-ów przedsiębiorców, którym wypłacono jakiekolwiek środki w ramach pożyczki. Dane uwzględniają całość środków re-użycia, tj. przeznaczoną na pożyczki na nieruchomości, pożyczki obrotowe oraz pożyczki z wkładem z re-użycia i obrazują całość realizacji umowy.

- **23 umowy na pożyczki płynnościowe** – Covid-19 (tylko w ramach umowy z KPFR sp. z o.o.) na kwotę ponad **5,4** mln zł;
- **5 umów na pożyczki na odnawialne źródła energii** (w ramach umowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym) na kwotę ponad **11,7** mln zł.

Od początku realizacji projektu, tj. od 20 czerwca 2017 r. do 31 grudnia 2022 r. zawarł:

- **1 617 umów pożyczkowych** na kwotę prawie **461,8** mln zł, w tym:
  - **1 344 umowy na pożyczki inwestycyjne** (z czego 743 w ramach umowy z KPFR sp. z o.o. i 601 w ramach umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego) na kwotę ponad **365,0** mln zł;
  - **258 umów na pożyczki płynnościowe** – Covid-19 (z czego 224 w ramach umowy z KPFR sp. z o.o. i 34 w ramach umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego) na kwotę prawie **56,6** mln zł;
  - **15 umów na pożyczki na odnawialne źródła energii** (w ramach umowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym) na kwotę ponad **40,1** mln zł.

Tab. 9. Pożyczki udzielone ze środków własnych.

Źródło wsparcia	Pośrednik Finansowy	Forma wsparcia	Liczba zawartych umów (szt.)		Kwota środków zakontraktowanych (zł)	
			2022	narastająco	2022	narastająco
Poręczenia kredytowe	Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o.	Poręczenia (wadia, pożyczki/kredyty, gwarancje/dotacje)	691	11 292	38 977 338	890 430 613

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie danych z Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych sp. z o.o.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. w ramach środków z **re-użycia 2007-2013** w 2022 r. zawarł umowy na:

- **12 pożyczek na zakup nieruchomości** (w ramach umowy z KPFR sp. z o.o.) na kwotę **5,5** mln zł.

Od początku realizacji projektu, tj. od 20 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2022 r.:

- **237 umów** na kwotę prawie **72,0** mln zł, w tym:
  - **132 umowy** dotyczyły **pożyczek na zakup nieruchomości** (w ramach umowy z KPFR sp. z o.o.) na kwotę **55,0** mln zł;
  - **105 umów** dotyczyło **pożyczek obrotowych** (w ramach umowy z KPFR sp. z o.o.), na łączną kwotę prawie **17,0** mln zł.

Tab. 10. Umowy grantowe ze środków RPO WK-P 2014-2020 (kolorem szarym oznaczono umowy grantowe zakończone w 2022 r.).

Źródło wsparcia	Podmiot realizujący projekt/grant	Tytuł	Liczba zawartych umów (szt.)		Kwota środków zakontraktowanych (zł)	
			2022	narastająco	2022	narastająco
RPO WK-P 2014-2020	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.	Granty na kapitał obrotowy dla mikro i małych przedsiębiorstw (Covid-19).	0	1 742	0	47 136 527,34
RPO WK-P 2014-2020	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (lider) Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. (partner)	Fundusz Wsparcia Inwestycyjnego (Covid-19)	0	1675	0	58 126 050,79

Źródło wsparcia	Podmiot realizujący projekt/grant	Tytuł	Liczba zawartych umów (szt.)		Kwota środków zakontraktowanych (zł)	
			2022	narastająco	2022	narastająco
RPO WK-P 2014-2020	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Fundusz Eksportowy – granty dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego	0	90[49]	0	43 796 800,62
RPO WK-P 2014-2020	Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o.	Fundusz Badań i Wdrożeń Moduł I – projekt grantowy zakładający udostępnienie wsparcia na prowadzenie prac badawczo-rozwojowych przez przedsiębiorstwa	0	143	0	44 552 131,16
RPO WK-P 2014-2020	Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o.	Fundusz Badań i Wdrożeń – Voucher Badawczy – projekt grantowy zakładający wsparcie przedsiębiorstw poprzez przyznanie im dotacji na realizację działań badawczo-rozwojowych	0	367	0	28 267 756,01
Suma			**0**	**4 017**	**0**	**221 879 265,92**

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie danych Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o., Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. i Kujawsko-Pomorskiej Agencji Innowacji sp. z o.o.

Od początku realizacji projektów grantowych zawarto **4 017 umów** na kwotę prawie **221,9** mln zł.
W 2022 r. zakończono realizację projektów grantowych KPAI sp. z o.o. oraz KPFP sp. z o.o.

Środki własne. W 2022 r. ze środków własnych Województwa Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o. udzielał poręczeń.

KPFPK sp. z o.o. udzielił **691 poręczeń** na kwotę prawie **39,0** mln zł. Od początku istnienia Fundusz udzielił **11 292 poręczeń** na kwotę ponad **890,4** mln zł.

Granty. W 2022 r. w ramach środków finansowych z *RPO WK-P 2014-2020* **nie zrealizowano nowych umów grantowych**.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. w 2022 r. zakończył realizację umowy **Granty na kapitał obrotowy dla mikro i małych przedsiębiorstw. Umowa operacyjna nr UM_WR.431.1.286.2020.** W ramach grantu zawarto **1 742** umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę ponad **47,1** mln zł.

Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w roku 2022 prowadziła dwa projekty grantowe: jeden samodzielnie pn. **Fundusz Eksportowy – granty dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego,** drugi jako lider we współpracy z KPFP sp. z o.o. pn. **Fundusz Wsparcia Inwestycyjnego (Covid-19)**. Od początku realizacji projektów grantowych spółka podpisała **1 765** umów na łączną kwotę **101 922 851,41** zł, w tym:

- w ramach projektu Fundusz Eksportowy podpisano **90** umów z MŚP na łączną kwotę prawie **43,8** mln zł;
- w ramach projektu Fundusz Wsparcia Inwestycyjnego (Covid-19) podpisano **1 675** umów na kwotę ponad **58,1** mln zł.

[49] W ramach projektu „Fundusz Eksportowy – granty dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego" realizowanego przez TARR S.A. zostało podpisanych do końca 2022 roku 109 umów, z czego 19 zostało rozwiązanych na wnioski przedsiębiorców.

Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o. oferowała wsparcie o wysokości do 200 tys. euro oferowane w ramach projektów grantowych **Fundusz Badań** i **Wdrożeń i Fundusz Badań i Wdrożeń – Voucher Badawczy**. Do końca 2022 r. podpisano łącznie **510 umów** na kwotę ponad **72,8** mln zł.

Dotacje. W 2022 r. Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w partnerstwie z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym sp. z o.o. realizowała projekt **Regionalny Fundusz Szkoleniowy** – usługi rozwojowe dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego i ich pracowników. Był to projekt, którego celem było przyznanie dotacji na usługi rozwojowe zarejestrowane w Bazie Usług Rozwojowych.

Tab. 11. Umowy na dotacje ze środków RPO WK-P 2014-2020

Źródło wsparcia	Podmiot realizujący projekt/grant	Tytuł	Liczba zawartych umów (szt.)		Kwota środków zakontraktowanych (zł)	
			2022	narastająco	2022	narastająco
RPO WK-P 2014-2020	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (Lider) Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. (partner)	Regionalny Fundusz Szkoleniowy – usługi rozwojowe dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego i ich pracowników.	923	5 329	6 003 355,97	36 438 675,88
Suma			**923**	**5 329**	**6 003 355,97**	**36 438 675,88**

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie danych z Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A.

W 2022 r. w ramach realizacji projektu zawarto **923 umowy** na dotacje w kwocie **6,0** mln zł. Od początku realizacji projektu zawarto **5 329 umów** na dotacje w kwocie ponad **36,4** mln zł.

SYNTETYCZNA INFORMACJA NA TEMAT ZADAŃ REALIZOWANYCH PRZEZ SPÓŁKI WOJEWÓDZTWA LUB Z WIĘKSZOŚCIOWYM UDZIAŁEM WOJEWÓDZTWA

Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. jako Menedżer Funduszu Funduszy
W 2022 r. zawarł **260 umów pożyczkowych** na kwotę prawie **98,8** mln zł, w tym:

- **225 umów na pożyczki inwestycyjne** (144 za pośrednictwem KPFP sp. z o.o., 29 za pośrednictwem Konsorcjum Banków Spółdzielczych i 52 za pośrednictwem Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości) na kwotę ponad **87,8** mln zł;
- **23 umowy na pożyczki płynnościowe** (tylko za pośrednictwem KPFP sp. z o.o.) na kwotę ponad **5,4** mln zł;
- **12 umów** dotyczących **pożyczek na zakup nieruchomości** na kwotę **5,5** mln zł.

Od początku realizacji programu, tj. od 20 czerwca 2017 r. do 31 grudnia 2022 r. zawarł **1 624 umowy pożyczkowe** na kwotę **580,3** mln zł:

- **1 163 umowy na pożyczki inwestycyjne** (743 za pośrednictwem KPFP sp. z o.o., 181 za pośrednictwem Konsorcjum Banków Spółdzielczych i 239 za pośrednictwem Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości) na kwotę **453,3** mln zł;
- **224 umowy na pożyczki płynnościowe** (tylko za pośrednictwem KPFP sp. z o.o.) na kwotę prawie **55,0** mln zł;
- **132 umowy** dotyczyły **pożyczek na zakup nieruchomości** na kwotę **55,0** mln zł;
- **105 umów** dotyczyło **pożyczek obrotowych**, na kwotę prawie **17,0** mln zł.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.:
W 2022 r. zawarł **262 umowy pożyczkowe** na kwotę prawie **89,0** mln zł, w tym:

- **222 pożyczki inwestycyjne** (z czego **144** w ramach umowy z KPFR sp. z o.o. i **78** w ramach umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego) na kwotę **66,3** mln zł;
- **23 pożyczki płynnościowe** – Covid-19 (w ramach umowy z KPFR sp. z o.o.) na kwotę ponad **5,4** mln zł;
- **5 pożyczek na odnawialne źródła energii** (w ramach umowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym) na kwotę ponad **11,7** mln zł;
- **12 pożyczek na zakup nieruchomości** (w ramach umowy z KPFR sp. z o.o.) na kwotę **5,5** mln zł.

Od początku realizacji programu, tj. od 20 czerwca 2017 r. do 31 grudnia 2022 r. zawarł **1 854 umowy pożyczkowe** na kwotę prawie **533,8** mln zł, w tym:

- **1 344 pożyczki inwestycyjne** (**743** w ramach umowy z KPFR sp. z o.o. i **601** w ramach umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego) na kwotę ponad **365** mln zł;
- **258 pożyczek płynnościowych** – Covid-19 (z czego 224 w ramach umowy z KPFR sp. z o.o. i 34 w ramach umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego) na kwotę prawie **56,6** mln zł;
- **15 pożyczek na odnawialne źródła energii** (w ramach umowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym) na kwotę ponad **40,1** mln zł;
- **132 pożyczki na zakup nieruchomości** (w ramach umowy z KPFR sp. z o.o.) na kwotę **55,0** mln zł;
- **105 pożyczek obrotowych** (w ramach umowy z KPFR sp. z o.o.) na kwotę prawie **17,0** mln zł.

W ramach **Grantu na kapitał obrotowy dla mikro i małych przedsiębiorstw od początku realizacji projektu** zawarto **1 742** umowy z ostatecznymi odbiorcami na kwotę ponad **47,1** mln zł (w 2022 r. nie podpisano nowych umów).

Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o. udzielił w 2022 r. **691 poręczeń (wadia, pożyczki/kredyty, gwarancje/dotacje)** na kwotę prawie **39,0** mln zł. Od początku istnienia Fundusz udzielił **11 292** poręczeń na kwotę ponad **890,4** mln zł.

Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. obsłużyła w 2022 r. ponad **2 tys.** podmiotów gospodarczych należących do sektora MŚP w ramach projektów realizowanych przez Agencję. W związku z realizacją strategicznych projektów osiągnięto w 2022 r. następujące efekty:

- **Fundusz Wsparcia Inwestycyjnego** (grant) – od początku realizacji projektu podpisano **1 675** umów na kwotę ponad **58,1** mln zł (w 2022 r. nie podpisano nowych umów);
- **Fundusz Eksportowy** (grant) – od początku realizacji projektu podpisano **90** umów z MŚP na kwotę prawie **43,8** mln zł (w 2022 r. nie podpisano nowych umów);
- **Regionalny Fundusz Szkoleniowy** (dotacja) – w ramach projektu w 2022 r. podpisano **923** umowy i zakontraktowano **6,0** mln zł wsparcia, łącznie od początku realizacji projektu podpisano **5 329** umów na kwotę ponad **36,4** mln zł.

Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o. w ramach projektów grantowych Fundusz Badań i Wdrożeń oraz Fundusz Badań i Wdrożeń – Voucher Badawczy do końca 2022 r. podpisała łącznie **510 umów** na kwotę ponad **72,8 mln zł** (w 2022 r. nie podpisano nowych umów).

SZCZEGÓŁOWA INFORMACJA NA TEMAT ZADAŃ REALIZOWANYCH PRZEZ SPÓŁKI WOJEWÓDZTWA LUB Z WIĘKSZOŚCIOWYM UDZIAŁEM WOJEWÓDZTWA W 2022 R.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. (KPFR sp. z o.o.). Spółka została zawiązana 26 stycznia 2017 roku przez Samorząd Województwa i została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Toruniu, VII Wydział Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000671974 w dniu 4 kwietnia 2017 r. Kapitał zakładowy spółki wynosi 500 tys. zł. Siedzibą spółki jest miasto Toruń. Spółka działa na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego. Celem spółki jest wspieranie i promowanie rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego poprzez wspieranie istniejących oraz nowo powstających przedsiębiorstw klasyfikowanych jako mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. Wsparcie realizowane jest za pośrednictwem instrumentów finansowych, które mają wypełnić lukę w finansowaniu przedsiębiorców regionu ze szczególnym uwzględnieniem tych, którzy natrafiają na problemy z pozyskaniem finansowania dłużnego z komercyjnych instytucji finansowych. Głównym zadaniem spółki jest pełnienie roli Menadżera Funduszu Funduszy, którego celem jest wybór pośredników finansowych udzielających pożyczek i poręczeń dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

W 2022 r. opisana powyżej statutowa działalność spółki od strony finansowej opierała się na dwóch zasadniczych filarach: środkach przeznaczonych na zwrotne finansowanie przedsiębiorstw w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* oraz środkach pozostałych ze zwrotnego

finansowania przedsiębiorstw z perspektywy 2007-2013. Według stanu na 31 grudnia 2022 r. spółka zarządzała sumą tych środków w wysokości ponad 643 mln zł.

Tab. 12. Umowy zawarte w ramach projektu Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju 2020.

Pośrednik finansowy	Rodzaj pożyczki	Kontraktacja (EFRR + wkład PF) (zł)		Liczba zawartych umów (szt.)	
		narastająco	w 2022 roku	narastająco	w 2022 roku
KPFP sp. z o.o.	Pożyczki inwestycyjne	310 680 209,84	60 528 121,99	743	144
	Pożyczki płynnościowe (Covid-19)	54 959 608,78	5 446 100,00	224	23
Konsorcjum Banków Spółdzielczych	Pożyczki inwestycyjne	80 820 838,80	15 374 553,36	181	29
Polska Fundacja Przedsiębiorczości	Pożyczki inwestycyjne	61 825 129,62	11 908 600,00	239	52
suma		**508 285 787,04**	**93 257 375,35**	**1 387**	**248**

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o. – wartości w tabeli są podane narastająco, tj. od początku realizacji projektu oraz w odniesieniu do wartości osiągniętych tylko w roku 2022.

Projekt Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju 2020. Od 20 czerwca 2017 r. na podstawie umowy nr WP-II-E.433.1.2.2017 zawartej z Województwem Kujawsko-Pomorskim, Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. w Toruniu realizuje projekt pt. „Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju 2020". Całkowita wartość projektu wynosi 539,9 mln zł, w tym 458,9 mln zł to bezpośredni wkład finansowy ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a 80,9 mln zł to wkład krajowy ze środków publicznych lub prywatnych. Wśród pośredników finansowych KPFR sp. z o.o., którzy bezpośrednio udzielają wsparcia MŚP znajduje się spółka samorządowa, tj.: Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o., który na mocy podpisanych umów operacyjnych otrzymał kwotę 339,5 mln zł (EFRR) pochodzącą z projektu. Projekt będzie realizowany do 31 grudnia 2023 r. Głównym zadaniem KPFR sp. z o.o. wynikającym z realizacji niniejszego projektu jest ustanowienie Funduszu Funduszy w celu realizacji przyjętej przez Instytucję Zarządzającą *RPO* Strategii Inwestycyjnej dla Instrumentów Finansowych w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*. Zadanie to jest realizowane poprzez wybór pośredników finansowych zgodnie z trybami przewidzianymi w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 roku prawo zamówień publicznych. Przekazane przez KPFR sp. z o.o. środki finansowe przy współudziale środków pośredników finansowych wykorzystywane są do udzielania pożyczek dla przedsiębiorców z sektora MŚP. Produkty pożyczkowe to:

- **pożyczki na rozwój z premią oraz pożyczki inwestycyjne z premią**, których celem jest wprowadzenie w przedsiębiorstwie innowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych lub marketingowych, poprawa konkurencyjności, a także przebranżowienie firmy;
- **pożyczka płynnościowa anty Covid-19** dla firm dotkniętych negatywnymi skutkami finansowymi, spowodowanymi Covid-19 przeznaczona na finansowanie wydatków związanych z utrzymaniem bieżącej działalności firmy i zapewnieniem jej płynności finansowej.

Do końca 2022 roku z pożyczek skorzystało 1154 [50] przedsiębiorców z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, a wartość wsparcia wyniosła ponad 508 mln zł (średnia wartość wsparcia dla pojedynczego przedsiębiorstwa to około 368 tys. zł).

Umowa o powierzeniu zadania publicznego – re-użycie środków zwróconych z instrumentów inżynierii finansowej w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007-2013*. Od dnia 20 grudnia 2017 r. Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. realizuje zadanie publiczne zlecone przez Województwo Kujawsko-Pomorskie i wynikające z umowy nr WZP.272.36/2017. Szacowana wartość wkładu finansowego, którą docelowo otrzyma KPFR sp. z o.o. na realizację tego zadania wynosi 184 mln zł. Niniejszy wkład pochodzi ze zwrotów z projektów dotyczących Instrumentów Inżynierii Finansowej

[50] Wartość nie jest tożsama z liczbą zawartych umów. Jest to liczba niepowtarzających się NIP-ów przedsiębiorców, którym wypłacono jakiekolwiek środki w ramach pożyczki.

realizowanych w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007-2013*. W ramach ww. umowy KPFR sp. z o.o. pełni funkcję Menadżera Funduszu Powierniczego odpowiedzialnego za wybór pośredników finansowych do udzielania wsparcia w postaci zwrotnych instrumentów finansowych (pożyczki, poręczenia itp.) mikro, małym i średnim przedsiębiorcom, działającym na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Jedynym pośrednikiem finansowym KPFR sp. z o.o., który bezpośrednio udziela wsparcia MŚP w ramach niniejszej umowy jest spółka samorządowa, tj.: Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o., który na mocy umowy zawartej z KPFR sp. z o.o. docelowo będzie dysponował kwotą 164 mln zł. Produkty oferowane przedsiębiorcom w ramach tych środków stanowią uzupełnienie oferty finansowanej ze środków perspektywy 2014-2020 i są to **pożyczki na zakup nieruchomości i pożyczki obrotowe.** Środki te stanowią także wymagany wkład własny wybranych pośredników finansowych do projektów finansowanych z perspektywy finansowej 2014-2020. W 2022 r. nie realizowano umów na pożyczki obrotowe – zakończona w 2021 r. została realizacja umowy 4/2018 (metryka B) w ramach re-użycia.

Do końca 2022 roku w ramach środków re-użycia, dla których pośrednikiem finansowym był Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o., podpisano łącznie 132 umowy dotyczące pożyczek na zakup nieruchomości i 105 umów dotyczących pożyczek obrotowych, na łączną kwotę prawie 72 mln zł.

Tab. 13. Umowy zawarte w ramach zadania re-użycie środków zwróconych z instrumentów finansowych w ramach RPO WK-P 2007-2013 (kolorem szarym oznaczono umowę zakończoną przed 2022 r.).

„Re-użycie 2007-2013”					
Pośrednik Finansowy	**Rodzaj pożyczki**	**Kontraktacja narastająco (zł)**	**Kontraktacja w 2022 r. (zł)**	**Liczba zawartych umów narastająco (szt.)**	**Liczba zawartych umów w 2022 r. (szt.)**
KPFP sp. z o.o.	Pożyczka na nieruchomości umowa 4/2018 (metryka A)	55 007 021,12	5 505 000,00	132	12
	Pożyczka obrotowa umowa 4/2018 (metryka B)	16 988 000	0,00	105	0
suma		**71 995 021,12**	**5 505 000,00**	**237**	**12**

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o. – wartości w tabeli są podane narastająco, tj. od początku realizacji umowy oraz w odniesieniu do wartości osiągniętych tylko w 2022 r.

Natomiast do końca 2022 roku z całości wsparcia oferowanego ze środków re-użycia o łącznej wartości 149,1 mln zł skorzystało 1194[51] przedsiębiorców, a łączna wartość pożyczek z udziałem środków z re-użycia 2007-2013 to ponad 472,5 mln zł.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. działa w oparciu o akt założycielski sporządzony w formie aktu notarialnego z dnia 8 września 2004 r. Rep. A nr 9661/2004. Spółka posiadała wyłącznie jednego wspólnika, tj. Województwo Kujawsko-Pomorskie, który dysponuje całością udziałów w kapitale zakładowym spółki. Na dzień składania raportu kapitał zakładowy Spółki składał się z 28 896 udziałów o wartości nominalnej 1 000 zł każdy, tj. wynosił łącznie 28 896 000 zł.

Głównym obszarem działalności Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o. jest udzielanie pożyczek ze środków pochodzących z programów operacyjnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W przedmiocie prowadzonej działalności w akcie założycielskim spółki znalazły się również poboczne profile działalności, w sposób pośredni korespondujące z udzielaniem pożyczek. Są one związane przede wszystkim z doradztwem, edukacją, poręczaniem, wynajmem nieruchomości (działalność Inkubatorów) czy badaniem rynku. Dominującą działalnością pozostaje jednak udzielanie pożyczek dla sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Działalność Spółki można podzielić na 3 główne zakresy:

[51] Wartość nie jest tożsama z liczbą zawartych umów. Jest to liczba niepowtarzających się NIP-ów przedsiębiorców, którym wypłacono jakiekolwiek środki w ramach pożyczki. Dane uwzględniają całość środków re-użycia, tj. przeznaczoną na pożyczki na nieruchomości, pożyczki obrotowe oraz pożyczki z wkładem z re-użycia i obrazują całość realizacji umowy.

- działalność pożyczkową: pożyczki obrotowe, inwestycyjne, na zakup nieruchomości, odnawialne źródła energii;
- granty/dotacje: obrotowe i FWI;
- działalność Inkubatorów: w Toruniu, w Bydgoszczy i we Włocławku.

Działalność pożyczkowa. W ramach działalności pożyczkowej KPFP sp. z o.o. realizował w 2022 roku umowy operacyjne zawarte z 3 Menadżerami Funduszu Funduszy, tj.:

- **Kujawsko-Pomorskim Funduszem Rozwoju sp. z o.o.:**
  - umowy w okresie wygaszania portfela: umowa 12/2020;
  - umowy w okresie budowy portfela: umowa 4/2018 (metryka A – pożyczki na zakup nieruchomości), umowa 8/2019, umowa 8/2019 Prawo Opcji, umowa 9/2019, umowa 9/2019 Prawo Opcji, w ramach których oferowane są, pożyczki inwestycyjne oraz inwestycyjno-obrotowe. Docelowymi odbiorcami tych produktów są mikro, mali i średni przedsiębiorcy, z zastrzeżeniem że mikroprzedsiębiorstwa muszą działać na rynku powyżej 5 lat.

Tab. 14. Umowy operacyjne na pożyczki inwestycyjne zawarte z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Rozwoju sp. z o.o. (kolorem szarym oznaczono umowy zakończone przed 2022 r.).

Menadżer KPFR sp. z o.o. pożyczki inwestycyjne	kontraktacja (zł)		ilość umów	
	narastająco	w 2022 r.	narastająco	w 2022 r.
umowa 3/2018	48 555 008,21	0,00	145	0
umowa 6/2018	56 925 029,59	0,00	151	0
8/2019	86 564 718,49	2 637 074,99	205	16
8/2019 Prawo Opcji	53 633 895,00	48 616 895,00	115	106
9/2019	65 001 558,55	9 274 152,00	127	22
9/2019 Prawo Opcji[52]	0,00	0,00	0	0
suma	**310 680 209,84**	**60 528 121,99**	**743**	**144**

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o.

Umowa nr 8/2019 – KPFR sp. z o.o. wraz z Prawem Opcji. Umowa operacyjna nr 8/2019 zawarta została w dniu 24 września 2019 r. Oferuje **pożyczki na rozwój z premią** oraz **pożyczki inwestycyjne z premią**, których celem jest wzmocnienie i rozwój sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Pożyczki udzielane są przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego. Pożyczki mają na celu wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności rynku MŚP na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. **Pierwotną umowę nr 8/2019** zawarto na 36 miesięcy, a okres budowy portfela zakończył się 4 października 2022 roku. W ramach umowy zawarto 205 umów na kwotę 86,56 mln zł, w tym w 2022 roku 16 umów na kwotę 2,64 mln zł. Projekt realizowany z KPFR. sp. z o.o. Dane KPFP sp. z o.o. są zawarte w sprawozdaniu KPFR sp. z o.o. Dla **Prawa Opcji dla umowy 8/2019** okres budowy portfela wynosi 24 miesiące rozpoczynając od dnia uruchomienia pierwszej transzy, i kończy się w listopadzie 2023 roku. W ramach umowy zawarto dotychczas 115 umów na kwotę 53,63 mln zł, w tym w 2022 roku 106 umów na kwotę 48,62 mln zł. Projekt realizowany z KPFR. sp. z o.o. Dane KPFP sp. z o.o. są zawarte w sprawozdaniu KPFR sp. z o.o.

Umowa nr 9/2019 – KPFR sp. z o.o. Umowa operacyjna nr 9/2019 zawarta została w dniu 24 września 2019 r. Oferuje **pożyczki na rozwój z premią** oraz **pożyczki inwestycyjne z premią**, których celem jest wzmocnienie i rozwój sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Pożyczki udzielane są przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego. Pożyczki mają na celu wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności rynku MŚP na terenie województwa kujawsko-pomorskiego **Pierwotną umowę nr 9/2019** zawarto na 36 miesięcy, a okres budowy portfela zakończył się 4 października 2022 roku. W ramach umowy zawarto 127 umów na kwotę 65,00 mln zł, w tym w 2022 roku 22 umowy na kwotę 9,27 mln zł Projekt realizowany z KPFR. sp. z o.o. Dane KPFP sp. z o. o. są zawarte w sprawozdaniu KPFR sp. z o.o. **Prawo Opcji dla umowy nr 9/2019** Menadżer Funduszu Funduszy przyznał KPFP sp. z o.o. 30 grudnia 2022 roku. Okres budowy portfela dla Prawa Opcji wynosi 5 miesięcy rozpoczynając od dnia uruchomienia pierwszej transzy, i kończy się w czerwcu 2023 roku. Kwota

[52] Prawo Opcji przyznane 30 grudnia 2022 roku w wysokości 10,0 mln zł.

umowy w ramach przyznanego Prawa Opcji wynosi 10,00 mln zł. Projekt realizowany z KPFR sp. z o.o. Dane KPFP sp. z o.o. są zawarte w sprawozdaniu KPFR sp. z o.o.

Tab. 15. Umowy operacyjne na pożyczki płynnościowe zawarte z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Rozwoju sp. z o.o. (kolorem szarym oznaczono umowę zakończoną przed 2022 r.).

Menadżer KPFR sp. z o.o. pożyczki płynnościowe	kontraktacja (zł)		ilość umów	
	narastająco	w 2022 r.	narastająco	w 2022 r.
umowa 6 PP	12 625 125,23	0,00	46	0
12/2020	42 334 483,55	5 446 100,00	178	23
suma	**54 959 608,78**	**5 446 100,00**	**224**	**23**

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o.

Umowa nr 12/2020 – KPFR sp. z o.o. Umowa operacyjna nr 12/2020 zawarta została 16 lipca 2020 r. W ramach umowy zawierane były pożyczki płynnościowe o charakterze obrotowo-inwestycyjnym, z przeznaczeniem na wsparcie przedsięwzięć realizowanych przez MŚP z siedzibą w województwie kujawsko-pomorskim w celu zapewnienia finansowania płynnościowego w związku z negatywnymi konsekwencjami spowodowanymi pandemią Covid-19. Udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy (MFF) oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego. Okres budowy portfela trwał do 30 czerwca 2022 r. W ramach umowy zawarto 178 umów na kwotę 42,33 mln zł, w tym w 2022 roku 23 umowy na kwotę 5,45 mln zł. Projekt realizowany z KPFR sp. z o.o. Dane KPFP sp. z o.o. są zawarte w sprawozdaniu KPFR sp. z o.o.

Tab. 16. Umowy operacyjne na pożyczki obrotowe i na zakup nieruchomości w ramach reużycia 2007-2013 zawarte z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Rozwoju sp. z o.o. (kolorem szarym oznaczono umowę zakończoną przed 2022 r.).

Menadżer KPFR sp. z o.o. umowa 4 re-użycie	kontraktacja (zł)		ilość umów	
	narastająco	w 2022 r.	narastająco	w 2022 r.
umowa 4/2018 (metryka B)	16 988 000,00	0,00	105	0
umowa 4/2018 (metryka A)	55 007 021,12	5 505 000,00	132	12
suma	**71 995 021,12**	**5 505 000,00**	**237**	**12**

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o.

Umowa nr 4/2018 – KPFR sp. z o.o. (Reużycie) Metryka A. Umowa operacyjna nr 4/2018 r. zawarta w dniu 7 lutego 2018 r. (została wykazana także w opisie działań KPFR sp. z o.o.). W ramach metryki A umowy udzielane są **pożyczki na zakup nieruchomości**, których wartość wynosi do 1 mln zł, mające na celu zwiększenie pozycji konkurencyjnej danego przedsiębiorstwa na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Produkt finansowy przeznaczony jest na przedsięwzięcia nie konkurujące z instrumentami finansowymi oferowanymi w ramach *RPO WK-P 2014-2020*. Finansowanie udzielanych pożyczek odbywa się ze środków Menadżera Funduszu Funduszy (KPFR sp. z o.o.). Okres budowy portfela pożyczkowego liczony jest odrębnie dla każdej z transz przekazywanego wkładu finansowego i wynosi 36 miesięcy od uruchomienia każdej z transzy. W ramach tej umowy zawarto łącznie 132 umowy z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 55,0 mln zł, w tym w 2022 roku 12 umów na 5,5 mln zł.

- **Bankiem Gospodarstwa Krajowego S.A.:**
  - umowy w okresie wygaszania portfela: 2/RPKP/14919/2020/II/DIF/241;
  - umowy w okresie budowy portfela: umowa nr 2/RPKP/119/2019/I/DIF/197 Prawo Opcji, umowa nr 2/RPKP/14919/2020/II/DIF/241 Prawo Opcji, w ramach których oferowane są pożyczki o charakterze inwestycyjnym i inwestycyjno-obrotowym oraz pożyczki płynnościowe dla mikroprzedsiębiorców prowadzących działalność na rynku maksymalnie 5 lat.

Mikropożyczka II Prawo Opcji – Fundusz Funduszy BGK S.A. Kontynuacja umowy operacyjnej zawartej w dniu 8 sierpnia 2019 r. pomiędzy Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym, a Bankiem Gospodarstwa Krajowego S.A. – **2/RPKP/119/2019/I/DIF/197 w ramach Prawa Opcji**. **Pożyczka dla Mikroprzedsiębiorców** udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy

(MFF) oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego, mikroprzedsiębiorstwom działającym na rynku nie dłużej niż 5 lat, z przeznaczeniem na finansowanie przedsięwzięć rozwojowych kwalifikowalnych przedsiębiorstw. Okres budowy portfela wynosi 24 miesiące rozpoczynając od dnia uruchomienia pierwszej transzy i zakończy się w lipcu 2023 roku. W ramach umowy zawarto 80 umów na kwotę 5,49 mln zł, w tym w 2022 roku 39 umów na kwotę 2,87 mln zł. Projekt realizowany z BGK. Dane KPFP sp. z o. o. są zawarte w sprawozdaniu BGK.

Tab. 17. Umowy operacyjne na pożyczki inwestycyjne zawarte z Bankiem Gospodarstwa Krajowego S.A. (kolorem szarym oznaczono umowy zakończone przed 2022 r.).

Menadżer BGK pożyczki inwestycyjne	kontraktacja (zł)		ilość umów	
	narastająco	w 2022 r.	narastająco	w 2022 r.
2/RPKP/9517/2018/I/DIF/072	19 664 450,96	0,00	276	0
2/RPKP/7817/2018/III/DIF/074	13 273 200,00	0,00	29	0
2/RPKP/119/2019/I/DIF/197	8 307 928,44	0,00	112	0
2/RPKP/119/2019/I/DIF/197 Prawo Opcji	5 490 211,72	2 871 250,00	80	39
2/RPKP/14919/2020/II/DIF/241	4 699 268,44	0,00	65	0
2/RPKP/14919/2020/II/DIF/241 Prawo Opcji	2 907 560,01	2 907 560,01	39	39
suma	**54 342 619,57**	**5 778 810,01**	**601**	**78**

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o.

Umowa Mikropożyczka III – Fundusz Funduszy BGK S.A. Umowa operacyjna nr **2/RPKP/14919/2020/II/DIF/241** zawarta została pomiędzy Bankiem Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, a Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym sp. z o.o. **Pożyczka dla mikroprzedsiębiorstw** udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy (MFF) oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego, mikroprzedsiębiorstwom działającym na rynku nie dłużej niż 5 lat, z przeznaczeniem na finansowanie przedsięwzięć rozwojowych kwalifikowalnych przedsiębiorstw. Umowę zawarto w dniu 2 kwietnia 2020 r. Okres budowy portfela zakończył się marcu 2022 roku. Całkowita wartość projektu wynosiła 4,705 mln zł. W ramach umowy zawarto 65 umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 4,70 mln zł.

Umowa Mikropożyczka III Prawo Opcji – Fundusz Funduszy BGK S.A. Umowa operacyjna nr **2/RPKP/14919/2020/II/DIF/241** zawarta została pomiędzy Bankiem Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, a Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym sp. z o.o. **Pożyczka dla mikroprzedsiębiorstw** udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy (MFF) oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego, mikroprzedsiębiorstwom działającym na rynku nie dłużej niż 5 lat, z przeznaczeniem na finansowanie przedsięwzięć rozwojowych kwalifikowalnych przedsiębiorstw. Umowę zawarto w dniu 2 kwietnia 2020 r. Okres budowy portfela wynosi 18 miesięcy rozpoczynając od dnia uruchomienia pierwszej transzy i zakończy się w lipcu 2023 roku. W ramach umowy w roku 2022 zawarto 39 umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 2,91 mln zł. Projekt realizowany z BGK. Dane KPFP sp. z o. o. są zawarte w sprawozdaniu BGK.

Tab. 18. Umowa operacyjna na pożyczkę płynnościową zawarta z Bankiem Gospodarstwa Krajowego S.A. (zakończona przed 2022 r.).

Menadżer BGK pożyczki płynnościowe	kontraktacja (zł)		ilość umów	
	narastająco	w 2022 r.	narastająco	w 2022 r.
2/RPKP/8420/2020/0/DIF/322	1 628 600,00	0,00	34	0

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o.

- **Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (umowa FI 89115), w ramach których udzielane są pożyczki na odnawialne źródła energii:**

Umowa OZE z EBI. Umowa operacyjna nr 2018-0034 (FI NR 89115) zawarta została w dniu 29 marca 2019 r. pomiędzy Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, a Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym sp. z o.o.

Oferta **pożyczka na OZE** przeznaczona jest na finansowanie budowy lub modernizacji instalacji przeznaczonych do produkcji, przetwarzania i magazynowania energii elektrycznej pochodzącej z OZE, w tym podłączenie źródła do sieci dystrybucyjnej/przemysłowej. Finansowanie obejmuje instalacje wytwarzające energię elektryczną ze źródeł odnawialnych (biogaz, biomasa, energia słoneczna lub energia wodna). Ponadto obejmuje także produkty finansowe przeznaczone również na pokrycie kosztów budowy i przebudowy instalacji przeznaczonych do produkcji biokomponentów i biopaliw. Okres budowy portfela wygasa 31 grudnia 2023 r. W ramach umowy zawarto 15 umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 40,15 mln zł, w tym 2022 roku 5 umów na kwotę 11,71 mln zł. Projekt realizowany z EBI. Dane KPFP sp. z o. o. są zawarte w sprawozdaniu EBI.

Tab. 19. Umowa operacyjna na pożyczki na odnawialne źródła energii zawarta z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym.

Menadżer EBI pożyczki OZE	kontraktacja (zł)		ilość umów	
	narastająco	w 2022 r.	narastająco	w 2022 r.
FI 89115	40 148 109,82	11 711 109,82	15	5

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o.

Działalność grantowa. KPFP sp. z o.o. realizował w 2022 roku dwie umowy grantowe, w jednej z umów pełniąc funkcję lidera, a w drugiej funkcje partnera projektu:

- **umowa nr UM_WR.431.1.286.2020** zawarta w dniu 17 lipca 2020 r. pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim a KPFP sp. z o.o. projekt grantowy **„Kapitał obrotowy dla mikro i małych przedsiębiorstw"** nr RPKP.01.06.02-04-0002/20. Okres realizacji projektu: 1 lipca 2020 r. – 30 marca 2022 r. **Całkowita wartość umowy wynosiła 50 000 000** zł. Celem projektu było utrzymanie działalności gospodarczej przez mikro i małe przedsiębiorstwa z terenu województwa kujawsko-pomorskiego w nowych warunkach gospodarczych wynikających z wystąpienia pandemii Covid-19. W ramach umowy zawarto **1 742** umowy z ostatecznymi odbiorcami na kwotę **47,1** mln zł;

Tab. 20. Wyniki realizacji zadania w zakresie projektu grantowego „Kapitał obrotowy dla mikro i małych przedsiębiorstw".

Umowa	kontraktacja (zł)		ilość umów	
	narastająco	w 2022 r.	narastająco	w 2022 r.
UM_WR.431.1.286.2020	47 136 527,34	0	1 742	0

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o.

- **umowa nr UM_WR.431.1.167.2020** zawarta w dniu 13 maja 2020 r. pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim a TARR S.A. Projekt grantowy **„**Fundusz Wsparcia Inwestycyjnego" realizowany przez TARR S.A., prowadzony w partnerstwie z KPFP sp. z.o.o. (**umowę partnerską zawarto w dniu 24 kwietnia 2020 r.**) w ramach umowy o dofinansowanie projektu grantowego nr RPKP.01.06.02-04-0001/20, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Osi priorytetowej 1. Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu, Działania 1.6. Wsparcie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług, Poddziałania 1.6.2. Dotacje dla innowacyjnych MŚP *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*. Okres realizacji projektu: 1 maja 2020 r. do 30 czerwca 2023 r. **Całkowita wartość umowy wynosi 68,645** mln zł. Celem projektu jest wsparcie przedsiębiorców w zakresie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług, co wpłynie na osiągnięcie celu szczegółowego, tj. ułatwienia stabilizacji funkcjonowania sektora MŚP w nowych warunkach gospodarczych wynikających z wystąpienia Covid-19. Projekt przyczynia się również do wparcia przedsiębiorców uczestniczących w łańcuchu dostaw produktów i usług istotnych dla przeciwdziałania i ograniczania skutków pandemii oraz wspierania małych punktów handlowych w zakresie zakupu urządzeń filtrujących powietrze. KPFP sp. z o.o. dokonał oceny 261 wniosków o powierzenie grantu na łączną kwotę 574 060,04 zł, złożonych w odpowiedzi na II nabór, w ramach Schematu 3 Wsparcie mikroprzedsiębiorców związane z wyposażeniem punktów handlu detalicznego w urządzenia filtrujące powietrze oraz zweryfikował 97 wniosków o płatność w ramach zawartych umów. **Projekt ujęty również w sprawozdaniu TARR S.A. w niniejszym *Raporcie*.**

Działalność Inkubatorów. Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. prowadzi 3 inkubatory przedsiębiorczości. Zadanie to należy do działalności statutowej spółki i polega na udzielaniu pomocy przedsiębiorcom w postaci atrakcyjnego najmu w pełni wyposażonych powierzchni biurowych w atrakcyjnych cenach z pełnym zakresem usług obsługi biura. Regionalne Inkubatory Przedsiębiorczości działają w Toruniu, Bydgoszczy i Włocławku. Wg stanu na koniec 2022 roku wynajętych było: w Toruniu 100% biur (20 biur), we Włocławku 92% biur (12 wynajętych z 13) i 83% stanowisk open space (10 wynajętych z 12), a w Bydgoszczy 100% biur (12 z 12 wynajęte). W ramach Inkubatorów udzielana jest pomocy w tworzeniu i rozwijaniu działalności gospodarczej, w szczególności poprzez udostępnianie powierzchni, infrastruktury technicznej i wyposażenia, udostępnianie sal szkoleniowych i konferencyjnych, promocję i reklamę zlokalizowanych w Inkubatorze podmiotów, udzielanie informacji o administracyjno-prawnych aspektach podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej, organizację szkoleń, warsztatów, seminariów i konferencji oraz promowanie inicjatyw odbywających się na terenie Inkubatorów, doradztwo i pomoc w ubieganiu się o zewnętrzne wsparcie finansowe. Podmioty korzystające z powierzchni w Inkubatorach nieodpłatnie otrzymują możliwość korzystania z infrastruktury ICT, w tym z dostępu do internetu oraz mają możliwość korzystania z pomieszczeń socjalnych, wyposażonych w podstawowe sprzęty kuchenne. Inkubatory we wszystkich lokalizacjach cieszą się dużym zainteresowaniem.

W związku z tym, biorąc pod uwagę zapotrzebowanie na tego typu powierzchnie, w 2019 r. spółka złożyła swoją aplikację w konkursie na dofinansowanie remontu obiektu w Bydgoszczy położonego przy ul. Gimnazjalnej 2, celem rozszerzenia powierzchni Inkubatora, a w grudniu 2020 roku zawarła umowę **nr UM_WR.431.1.459.2020 – Inkubator Gimnazjalna 2**. Projekt zakłada zaadaptowanie drugiej części nieruchomości pozostającej w dyspozycji KPFP sp. z o.o. przy ul. Gimnazjalnej 2 w Bydgoszczy i stworzenie nowego inkubatora przedsiębiorczości. Pierwsza część budynku została zaadaptowana na potrzeby inkubatora przedsiębiorczości dzięki wsparciu z *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007-2013*, w ramach projektu realizowanego z poddziałania 5.1. Rozwój instytucji otoczenia biznesu. Wspomniany projekt umożliwił adaptację części budynku wraz z przyległym terenem oraz wyposażenie pomieszczeń objętych projektem niezbędnym sprzętem i zasobami IT. Niniejszy projekt zakłada przeprowadzenie remontu kapitalnego obiektu – poczynając od wykonania niezbędnych projektów, kończąc na wykończeniu i wyposażeniu powierzchni biurowych i sal konferencyjnych inkubatora przedsiębiorczości. Obiekt ten zwiększy ilość przestrzeni biurowych dostępnych w Bydgoszczy, co pozwoli na zaspokojenie potrzeb znaczącej grupy lokalnych przedsiębiorstw. Powstała infrastruktura wykorzystywana będzie na rzecz MŚP. W powstałym inkubatorze przedsiębiorczości udzielana będzie wszelka pomoc w tworzeniu i rozwijaniu przedsiębiorstw, a w szczególności do:

- udzielania informacji o administracyjno-prawnych aspektach podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej;
- udostępniania powierzchni, infrastruktury technicznej i wyposażenia IP;
- promocji i reklamy (reklama IP KPFP sp. z o.o. wraz z beneficjentami);
- organizacji szkoleń, warsztatów, seminariów i konferencji;
- doradztwa i pomocy w ubieganiu się o zewnętrzne wsparcie finansowe;
- tworzenia specjalnych warunków organizacyjno-technicznych ułatwiających powstawanie nowych i rozwój istniejących przedsiębiorstw.

W 2022 r. trwały prace budowlane. Jednocześnie przygotowywane są projekty wyposażenia i wystroju wnętrz różnych powierzchni inkubatora. Termin zakończenia inwestycji to grudzień 2023 roku. Całkowita wartość projektu została oszacowana na poziomie **14,0** mln zł, w tym dofinansowanie **8,0** mln zł.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o. (KPFPK sp. z o.o.). Powstał w 2002 roku z inicjatywy Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w ramach realizacji ówczesnej *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego*. Misją Spółki jest wspieranie rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorców oraz organizacji pożytku publicznego mających siedzibę lub koncentrujących swoją działalność gospodarczą na terenie Województwa Kujawsko-Pomorskiego poprzez poręczanie spłaty kredytów, pożyczek, leasingów czy dotacji. Gwarancja spłaty zobowiązania jaką oferuje KPFPK sp. z o.o. jest wiarygodnym i bezpiecznym instrumentem zastępującym lub wspierającym inne formy zabezpieczania zobowiązań (jak na przykład hipoteka, zastaw rejestrowy czy blokada środków). Fundusz oferuje także poręczenie zapłaty wadium, poręczenie należytego wykonania umowy, zwrotu zaliczek, usunięcia wad i usterek na rzecz firm przystępujących do przetargów realizowanych na zasadach określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych. Od kilku lat to właśnie te produkty zyskują na znaczeniu i dominują w portfelu poręczeniowym Funduszu.

W 2022 roku Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych udzielił **691** poręczeń na kwotę **38 977 338** zł. Działalność poręczeniowa Funduszu realizowana była w ramach środków własnych, w tym pochodzących z sektorowego programu operacyjnego *„Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw”*.

Tab. 21. Podział poręczeń udzielonych w 2022 roku ze względu na ich rodzaj.

Rodzaj poręczenia	Liczba	Wartość (zł)
Wadia	386	9 875 490
Pożyczki/Kredyty	73	13 711 912
Inne (poręczenie NWUiR, dotacje)	232	15 389 936
Razem	**691**	**38 977 338**

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych.

Kapitał poręczeniowy w 2022 roku wynosił 32 012 699 zł, co przy zaangażowaniu 75 208 529 zł dało mnożnik kapitałowy 2,34. W 2021 roku kapitał poręczeniowy wynosił 35 681 226 zł, a zaangażowanie było na poziome 72 490 308 zł co oznacza, że mnożnik kapitałowy wynosił 2,03. Spadek kapitału poręczeniowego związany jest ze stopniowym zwrotem środków z realizacji kończącego się projektu *RPO WK-P 2007-2013*. Od początku istnienia Fundusz udzielił **11 292** poręczeń na kwotę **890 430 613** zł.

Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (TARR S.A.) została powołana w roku 1995, aby realizować zadania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności w województwie kujawsko-pomorskim. Większościowym akcjonariuszem Agencji jest Samorząd Województwa, posiadający 67,2% udziałów. TARR S.A. prowadzi działalność jako partner władz regionalnych i lokalnych. Oferuje lokalnym przedsiębiorcom profesjonalne oraz wszechstronne wsparcie na każdym etapie prowadzenia działalności. Przedsiębiorcom i osobom chcącym założyć działalność gospodarczą udziela wsparcia informacyjnego i doradczego z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz pomaga pozyskać środki finansowe na rozwój firmy. Agencja wspiera i promuje rodzime firmy, ich produkty i usługi na rynkach zagranicznych. Poszukuje dla nich międzynarodowych partnerów i pomaga nawiązać z nimi współpracę. Organizuje szkolenia, warsztaty, seminaria i konferencje. W ramach TARR S.A. działa Regionalna Instytucja Finansująca (RIF) [53], która pośredniczy w udzielaniu przedsiębiorcom dofinansowania na nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym, prace badawczo-rozwojowe, działalność gospodarczą w dziedzinie gospodarki elektronicznej oraz inicjatywy eksportowe firm. TARR S.A. oferuje także przestrzeń do prowadzenia działalności gospodarczej. W ramach realizowanego przez Agencję projektu Toruński Park Technologiczny, przedsiębiorcy mają do dyspozycji 13,5 ha powierzchni inwestycyjnej oraz 15 tys. m^2 przestrzeni biurowej i przemysłowo technicznej. Agencja rozwija również najnowsze technologie informatyczne. Centrum Przetwarzania Danych Exea Data Center to największy projekt realizowany przez TARR S.A. i pierwsze w Polsce centrum zaprojektowane z myślą o rozwiązaniach informatycznych Cloud Computing (przetwarzania w chmurze), które daje firmom możliwość łatwego i szybkiego wynajęcia infrastruktury lub oprogramowania bez ponoszenia kosztów ich zakupu.
Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w roku 2022 prowadziła następujące projekty:

- **Enterprise Europe Network.** Jest to projekt wspierania internacjonalizacji MŚP poprzez szkolenia, seminaria, giełdy kooperacyjne, usługi doradcze i eksperckie, kojarzenie partnerów biznesowych. Projekt realizowany jest od 1 stycznia 2022 r. do 30 czerwca 2025 r. Realizatorzy projektu: TARR S.A., Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego, Uniwersytet Warszawski, Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości, Stowarzyszenie Wolna Przedsiębiorczość Oddział Terenowy w Gdańsku, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (koordynator konsorcjum Enterprise Europe Network-Central Poland). W 2022 r. dzięki realizacji projektu wsparto usługami doradczymi **394** jednostki sektora MŚP, a w wydarzeniach regionalnych i lokalnych wzięło udział **235** osób;
- **Regionalny Fundusz Szkoleniowy – usługi rozwojowe dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego i ich pracowników.** W ramach projektu przedsiębiorcy z sektora MŚP, posiadający siedzibę lub jednostkę organizacyjną na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, mogą skorzystać z dofinansowania

[53] Występuje podobieństwo nazw, działająca w ramach TARR S.A. Regionalna Instytucja Finansująca nie jest tożsama z Regionalną Instytucją Finansową wskazaną w *Strategii Przyspieszenia 2030+* i *Programie rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego*. RIF działająca w ramach TARR S.A. pośredniczy w udzielaniu przedsiębiorcom dofinansowania. W *Strategii Przyspieszenia 2030+* i *Programie rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego* celem powołania Regionalnej Instytucji Finansowej będzie stworzenie rynku pozyskiwania kapitału i instrumentów finansowych służących finansowaniu rozwoju MŚP i podmiotów działających na rzecz MŚP oraz finansowanie inwestycji rozwojowych w regionie.

przeznaczonego na usługi rozwojowe zarejestrowane w bazie usług rozwojowych. Projekt realizowany jest od 1 stycznia 2017 r. do 30 czerwca 2023 r. Realizatorami projektu są: TARR S.A., Polskie Towarzystwo Ekonomiczne oddział w Bydgoszczy, Izba Przemysłowo-Handlowa w Toruniu, Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie, Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. W 2022 r. wsparciem w ramach projektu objęto **647** MŚP, a ponadto przeprowadzono **931** diagnoz rozwojowych;

- **Certyfikowane szkolenia komputerowe dla osób dorosłych z województwa kujawsko-pomorskiego.** W ramach projektu realizowane są szkolenia i kursy komputerowe o różnorodnej tematyce, na różnych poziomach zaawansowania, dla osób w wieku od 25 do 67 roku życia, które z własnej inicjatywy chcą nabywać, podnosić lub uzupełniać posiadane kompetencje i kwalifikacje, mieszkają, pracują lub uczą się na terenie województwa kujawsko–pomorskiego oraz należą do jednej z trzech grup: osób z wykształceniem maksymalnie średnim, osób z niepełnosprawnością (bez względu na poziom wykształcenia), osób powyżej 50 roku życia (bez względu na poziom wykształcenia). Okres realizacji projektu: 1 stycznia 2018 r. – 30 czerwca 2023 r. Realizatorami projektu są: TARR S.A., SEKA S.A. oraz Instytut Badawczo-Szkoleniowy sp. z o.o. W ramach realizacji projektu w 2022 r. objęto szkoleniami i doradztwem, odpowiednio **1 684** i **1 708** osób. TARR S.A. bezpośrednio obsłużyła 702 osoby w zakresie szkoleń i 404 osoby w zakresie doradztwa;
- **Kurs na edukację. Rozwój Kompetencji i Kwalifikacji Zawodowych osób dorosłych z województwa kujawsko-pomorskiego.** W ramach projektu realizowane są pozaszkolne formy kształcenia ustawicznego służące nabywaniu, podnoszeniu, uzupełnianiu wiedzy i umiejętności lub kwalifikacji, tj. kwalifikacyjne kursy zawodowe oraz kursy umożliwiające uzyskiwaniu i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych. Okres realizacji: projektu: 1 października 2020 r. – 30 czerwca 2023 r. Realizatorzy projektu: TARR S.A., Gmina Miasta Grudziądz (podmiot realizujący projekt: Centrum Kształcenia Zawodowego w Grudziądzu). W 2022 r. w wyniku realizacji projektu zrealizowano kursy łącznie dla **1 089** osób, w tym kurs „Operator dronów z uprawnieniami VLOS i BVLOS (71 grup dla 613 osób)" oraz „Kursy kulinarne" (48 grup dla 476 osób);
- **Fundusz Eksportowy – granty dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego.** Przedsiębiorcy z sektora MŚP, posiadający siedzibę lub jednostkę organizacyjną na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, mogą skorzystać z wsparcia w zakresie internacjonalizacji działalności gospodarczej. Celem projektu jest zwiększenie poziomu handlu zagranicznego przedsiębiorstw z sektora MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego oraz dywersyfikacja rynków zbytu. Planuje się, że w efekcie zostanie wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności **188** przedsiębiorstw. Projekt realizowany jest od 1 kwietnia 2018 r. do 30 września 2023 r. Realizatorzy projektu: TARR S.A., Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego sp. z o.o., Izba Przemysłowo-Handlowa w Toruniu. W 2022 roku w wyniku realizacji projektu: wsparto w zakresie doradztwa specjalistycznego **18** przedsiębiorstw, **3** przedsiębiorstwa wprowadziły zmiany organizacyjno-procesowe, przedsiębiorstwa wsparte w zakresie internacjonalizacji podpisały **33** zagraniczne kontrakty handlowe, **12** przedsiębiorstw weszło na nowe zagraniczne rynki. Łącznie od początku realizacji projektu, podpisano **109** umów z MŚP (w tym 19 rozwiązano z powodu Covid-19 na wnioski przedsiębiorców). Obecnie obsługiwanych jest **90** umów na łączną kwotę **43 796 800,62** zł kosztów kwalifikowanych. Łącznie wypłacono wsparcie w wysokości 16 863 426,33 zł, w tym w roku 2022 była to kwota 11 985 809,43 zł wypłaconego wsparcia dla MŚP;
- **Wsparcie umiędzynarodowienia kujawsko-pomorskich MSP oraz promocja potencjału gospodarczego regionu.** W ramach projektu przedsiębiorcy z sektora MŚP, posiadający siedzibę lub jednostkę organizacyjną na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, mogą skorzystać ze wsparcia na podejmowanie działań proeksportowych i promocyjnych w zakresie internacjonalizacji zapewniających kompleksowe przygotowanie firm do rozpoczęcia działalności na rynkach międzynarodowych. Projekt realizowany jest od 1 stycznia 2017 r. do 30 czerwca 2023 r. Realizatorzy projektu: TARR S.A., Urząd Marszałkowski. W 2022 roku w wyniku realizacji projektu wsparto **42** przedsiębiorstwa w zakresie internacjonalizacji ich działalności, a także **2** przedsięwzięcia informacyjno-promocyjne o charakterze międzynarodowym;
- **Dotacja na Start –** wsparcie przedsiębiorczości i samozatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim. Celem projektu była poprawa sytuacji na rynku pracy i zwiększenie zdolności do samozatrudnienia 180 osób powyżej 29 roku życia z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, poprzez udzielanie kompleksowego wsparcia obejmującego działania szkoleniowo-doradcze oraz wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Projekt był realizowany od 1 lipca 2020 r. do 31 grudnia 2022 r. Realizatorami projektu były: TARR S.A. i Gmina Miasta Włocławek. W roku ubiegłym w wyniku realizacji projektu: podpisano **27** umów o przyznanie wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej, wypłacono **29** dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz wypłacono wsparcie pomostowe podstawowe w wysokości **260 510,53** zł;

- **DIGIT-ME – effective suport of DIGITalization of small and medium Manufacturing Enterprises.** Głównym celem projektu było wspieranie innowacji cyfrowych w sektorze produkcyjnym MŚP poprzez dostarczenie nowych rozwiązań dotyczących poprawy tego obszaru działalności oraz efektywnego przygotowania przedsiębiorstw do wyzwań Przemysłu 4.0. Rekomendacje adresowane były do wyspecjalizowanych instytucji otoczenia biznesu oraz decydentów politycznych, w celu wzmocnienia europejskiej gospodarki oraz lepszego przygotowania się do wyzwań cyfrowej Europy. Projekt realizowany był od 1 maja 2021 r. do 30 kwietnia 2022 r. Realizatorami projektu: TARR S.A., Czechy – Inovacni centrum Usteckeho kraje, z.s., Finlandia – Machine Technology Center Turku Ltd. Wskaźniki osiągnięte w wyniku realizacji projektu w 2022 r.: liczba dobrych praktyk, które zostaną wykorzystane do opracowania rekomendacji, a następnie do poprawy funkcjonowania systemu wsparcia innowacyjności przez digitalizację: **6**, liczba agencji innowacji z krajów partnerów, które bezpośrednio podniosą poziom swojej wiedzy na temat wspierania innowacji przez cyfryzację: **10**, liczba interesariuszy, którzy bezpośrednio podniosą swoją wiedzę w zakresie efektywnego wspierania innowacyjności przez cyfryzację: **32**, liczba przedsiębiorstw produkcyjnych z sektora MŚP, które bezpośrednio podniosą swoją wiedzę na temat innowacyjności przez digitalizację: **13**;
- **Fundusz wsparcia inwestycyjnego.** Celem projektu jest wsparcie przedsiębiorców w zakresie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług, przez co ułatwienie stabilizacji funkcjonowania sektora MŚP w nowych warunkach gospodarczych wynikających z wystąpienia pandemii Covid-19, a także przeciwdziałanie jej negatywnym skutkom społeczno-gospodarczym, poprzez udzielanie grantów w ramach trzech schematów (dywersyfikacja działalności, udział w łańcuchach dostaw produktów i usług kluczowych dla przeciwdziałania Covid-19 oraz zakup urządzeń filtrujących powietrze do punktów handlowo-usługowych). Projekt realizowany jest od 1 maja 2020 r. do 30 czerwca 2023 r. Realizatorami projektu są: TARR S.A. (lider) oraz Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. (partner). W wyniku realizacji projektu w 2022 r. zweryfikowano **175** wniosków o płatność i **1 196** sprawozdań przedsiębiorców z realizacji wskaźników rezultatu, a także przeprowadzono **132** kontrole realizacji projektów u przedsiębiorców.

TARR S.A. współorganizowała także dwa istotne wydarzenia promocyjno-integracyjne dla środowiska gospodarczego:

- **Regionalne Forum Innowacji** (RFI) 8 listopada 2022 r. w hotelu Filmar w Toruniu;
- **Konkurs Liderów Innowacji Pomorza i Kujaw 2022** (LIPIK 2022) 8 listopada 2022 r. podczas Regionalnego Forum Innowacji. **Powyższe wydarzenia zostały szczegółowo scharakteryzowane w rozdziale „Rozwój innowacyjnej gospodarki" w ramach niniejszego *Raportu*.**

ROZWÓJ INNOWACYJNEJ GOSPODARKI

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz rozwoju innowacyjnej gospodarki w 2022 r.:

- opracowanie i przyjęcie ***Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+***, dokumentu służącego rozwojowi innowacyjnej gospodarki oraz transferowi wyników badań naukowych na rzecz nowoczesnego rozwoju gospodarczego i technologii w perspektywie finansowej 2021-2027, kluczowego w kontekście wypełnienia warunkowości podstawowej **Celu Polityki 1 UE „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej"**;
- podpisanie **568** umów o wartości prawie **1,87** mld zł na projekty wpisujące się w „**inteligentne specjalizacje"** w ramach *RPO WK-P 2014-2020* (od początku realizacji *Programu*);
- zakończenie realizacji **2** projektów wsparcia przedsiębiorców w obszarze innowacyjnej gospodarki przez KPAI sp. z o.o. (łączna kwota wypłaconych grantów **57,5** mln zł);
- współorganizacja **6** wydarzeń mających na celu wspieranie i wzmacnianie potencjału innowacyjnego regionu.

Województwo Kujawsko-Pomorskie posiada dwie specjalistyczne jednostki odpowiedzialne za szeroko rozumiany rozwój innowacyjności – są to **Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o.** (KPAI sp. z o.o.), która została powołana na podstawie uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 maja 2013 r.[54]

[54] Uchwała nr XXXIV/600/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 maja 2013 r.

oraz **Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. prof. Jana Czochralskiego sp. z o.o.** (KPCNT sp. z o.o.), utworzone na podstawie uchwały nr XXXI/452/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 kwietnia 2021 r.[55] Głównym, statutowym zadaniem KPAI sp. z o.o., wynikającym z logiki założeń polityki innowacyjności Województwa Kujawsko-Pomorskiego, jest jego promocja jako regionu wiedzy i innowacji opartego na systemie efektywnego współdziałania pomiędzy władzami regionalnymi, przedsiębiorcami oraz instytucjami naukowymi i szkołami wyższymi działającymi na obszarze województwa. Ponadto działania KPAI sp. z o.o. skupione są na wypracowaniu podstaw i warunków do tworzenia środowiska przyjaznego rozwojowi przedsiębiorczości, w tym opracowanie systemu wsparcia rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw w regionie kujawsko-pomorskim, jak również pełnienie w ramach tego systemu funkcji platformy współpracy pomiędzy przedsiębiorcami, instytucjami naukowymi i szkołami wyższymi z obszaru województwa, instytucjami otoczenia biznesu oraz władzami lokalnymi i regionalnymi. Celami głównymi działalności KPCNT sp. z o.o. są: poprawa sprawności komercjalizacji wyników badań naukowych (czyli przenoszenia rozwiązań wynikających z efektów badań naukowych do zastosowań praktycznych w gospodarce), rozwój prac badawczo-rozwojowych, wspieranie postępu technologicznego oraz naukowego, w tym także budowa efektywnych sieci współpracy jednostek naukowo-badawczych, szkół wyższych i instytucji otoczenia biznesu, promocja województwa kujawsko-pomorskiego w kontekście innowacyjności i transferu technologii. Chęć współpracy z Kujawsko-Pomorskim Centrum Naukowo-Technologicznym zgłosiły m.in.: Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Państwowa Uczelnia Zawodowa we Włocławku oraz szereg podmiotów: Izba Przemysłowo-Handlowa, Klaster Przemysłowy w Bydgoszczy, Toruńskie Zakłady Materiałów Opatrunkowych, Uzdrowisko Ciechocinek, Solanki Uzdrowisko Inowrocław sp. z o.o., Uzdrowisko Wieniec-Zdrój, Wojewódzki Szpital Zespolony w Toruniu, Apator S.A. i Pojazdy Szynowe PESA Bydgoszcz.

Zarząd Województwa w rozwoju polityki innowacyjnej wspierany jest przez **Pełnomocnika ds. rozwoju nauki, badań i wdrożeń oraz innowacyjności** – wybitnego naukowca – **prof. dra hab. Bogusława Buszewskiego** z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Do zadań Pełnomocnika należą między innymi działania strategiczne, operacyjne, koordynacyjne i opiniodawcze, stanowiące podstawy skutecznego dialogu i ścisłej współpracy między środowiskami nauki, edukacji i biznesu. Istotna jest działalność promocyjna Pełnomocnika związana z bardzo dużą aktywnością i pozycja naukową Profesora, jak też uczestnictwem w szeregu prestiżowych krajowych i międzynarodowych gremiach mających wpływ na rozwój nauki i wdrożeń jej efektów.

Założenia polityki innowacyjnej województwa kujawsko-pomorskiego formułuje ***Regionalna strategia inteligentnej specjalizacji*** [56] ***(RIS3) 2021+***, przyjęta na lata 2021-2027 jako regionalny dokument programowy kluczowy dla realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*. Jest to dokument spełniający zarówno potrzeby merytoryczne, jak i formalne wymogi Komisji Europejskiej, polegające na spełnieniu tzw. warunkowości podstawowej Celu Polityki 1 „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej", czyli spełniania przez województwo warunków określonych przez Komisję. Zadaniem *RIS3 2021+* jest stymulacja naukowców i przedsiębiorców do innowacyjnego rozwoju. Innowacyjne działania zapewniają postęp, który warunkuje poprawę komfortu i poziomu życia mieszkańców, ale przede wszystkim ukierunkowany jest na poprawę konkurencyjności gospodarki. Opracowana przez KPAI sp. z o.o. oraz departamenty Urzędu Marszałkowskiego *RIS3 2021+* wyznacza cele i zadania w zakresie budowania potencjału innowacyjnego województwa oraz wdrażania **regionalnych inteligentnych specjalizacji** w latach 2021-2027. Konsultacje ustawowe projektu *RIS3 2021+* odbyły się w dniach 26 kwietnia – 31 maja 2022 r.[57] W ich ramach, w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego, odbyły się dwa spotkania konsultacyjne: 12 i 17 maja 2022 r. Projekt *RIS3 2021+* był również prezentowany 26 maja 2022 r. na Kujawsko-Pomorskiej Radzie Oświatowej w Toruniu oraz 30 maja 2022 r. na Kujawsko-Pomorskiej Regionalnej Radzie Przemysłu Przyszłości w Bydgoszczy. Obydwa te gremia wydały pozytywne opinie na temat konsultowanego projektu dokumentu. Uwagi i wnioski zainteresowani mogli wnosić na formularzu konsultacyjnym w formie pisemnej drogą tradycyjną, za pomocą środków komunikacji elektronicznej lub osobiście. W trakcie konsultacji społecznych 9 podmiotów zgłosiło łącznie **71** uwag. Dokument

[55] 22 czerwca 2021 r. Zarząd Województwa przyjął projekt aktu założycielskiego KPCNT (uchwała nr 24/983/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego).

[56] Uchwała nr 27/1066/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 lipca 2022 r.

[57] Nie ma obowiązku ustawowego przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu *RIS3 2021+*. Jednakże z uwagi na charakter tego dokumentu oraz rolę, jaką będzie pełnił, Zarząd Województwa uchwałą nr 11/374/22 z dnia 23 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia projektu *Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+* oraz skierowania go do konsultacji społecznych uznał za konieczne przeprowadzenie jego konsultacji m.in. z jednostkami samorządu terytorialnego, partnerami społecznymi oraz gospodarczymi. W ww. uchwale postanowiono, iż konsultacje społeczne będą trwały nie krócej niż 35 dni od dnia ogłoszenia na stronie internetowej informacji o ich rozpoczęciu, a po ich zakończeniu przygotowane zostanie sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, zwierające w szczególności ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem.

zawiera **15** przedsięwzięć kluczowych dla rozwoju innowacyjności gospodarki województwa. Realizacja przedsięwzięć *Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji* (RIS3) *2021+* rozpocznie się wraz z uruchomieniem wsparcia na innowacyjną gospodarkę w ramach naborów konkursowych funduszy europejskich, w tym przyjętego również w 2022 r., nowego *Programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*. Szczególnie istotnymi przedsięwzięciami *RIS3 2021+* dla zapewnienia innowacyjnego rozwoju gospodarki są: „Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. Prof. J. Czochralskiego", „System akredytacji instytucji otoczenia biznesu", „Rozwój sieci, wzmacnianie potencjału i kształtowanie kompetencji IOB w regionie" oraz „Proces Przedsiębiorczego Odkrywania wraz z identyfikacją nisz specjalizacyjnych w ramach regionalnych inteligentnych specjalizacji". W 2022 roku wspieranie innowacyjności odbywało się także poprzez realizację ustaleń ***Regionalnej strategii innowacji województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020***[58], dokumentu powiązanego z kończącą się perspektywą finansową 2014-2020, zgodnie z zasadą n+3.

Okładka *Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+*

Przed zakończeniem prac nad *RIS3 2021+*, Zarząd Województwa przyjął ***Program rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego (PRG)***[59]. Dokumenty te są komplementarne względem siebie i należy traktować je łącznie jako element systemu rozwoju gospodarczego regionu. *PRG* ma bardzo szeroki charakter, a jego rolą jest kształtowanie warunków rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw we wszystkich aspektach istotnych dla tego rozwoju. Jednym z szeregu podejmowanych w nim zagadnień jest wzmacnianie konkurencyjności regionalnej gospodarki poprzez rozwój jej innowacyjności, nowoczesności, zaawansowania technologicznego i organizacyjnego. Procesy te dotyczą w szczególności dziedzin wykazujących ku temu szczególne predyspozycje. Te wybrane dziedziny, szczególnie podatne na stymulowanie ich nowoczesnego charakteru, które w sposób naturalny stają się lokomotywami innowacyjności, określa się mianem inteligentnych specjalizacji. Rolą *RIS3 2021+* jest natomiast formułowanie założeń rozwoju innowacyjnego gospodarki – szczególnego wsparcia procesowego i przedmiotowego dla podmiotów funkcjonujących w wybranych dziedzinach, spełniających warunki uznania ich za inteligentne specjalizacje. W takim kontekście *RIS3 2021+* rozszerza i dopełnia ustalenia *PRG*, stając się jego specjalistycznym uzupełnieniem, skoncentrowanym na kształtowaniu rozwoju nowoczesnej gospodarki województwa. O pełnej zgodności oraz komplementarności obydwu opracowań świadczy także fakt, że **14** z **48** przedsięwzięć kluczowych dla rozwoju gospodarczego zidentyfikowanych w *Programie rozwoju gospodarczego*, a dotyczących kwestii stymulowania rozwoju innowacyjnej gospodarki, delegowanych zostało do realizacji w ramach *Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+*. Szczegółowa operacjonalizacja realizacji zadań *RIS3 2021+* i *PRG*, a także zasady monitorowania tych dokumentów wraz z podmiotami odpowiedzialnymi, zawarte zostały w ***Planie realizacji***

[58] Przyjętej uchwałą nr 2/14/15 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 14 stycznia 2015 r.
[59] Uchwała nr 6/202/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16 lutego 2022 r.

ustaleń Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego oraz Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+[60].

W 2022 r. kontynuowano działania inwestycyjne, promocyjne i edukacyjne służące wdrażaniu założeń określonych w realizowanej *Regionalnej strategii innowacji*. Działania na rzecz rozwoju innowacyjności w największym stopniu wiązały się ze wsparciem w ramach *RPO WK-P 2014-2020* **„inteligentnych specjalizacji" (dalej: IS**). IS oznaczają wybór dziedzin gospodarki i połączonych z nimi obszarów nauki, na które zostanie ukierunkowana interwencja. Ma ona na celu rozwój gospodarczy regionu, poprzez wzrost innowacyjności wytwarzanych produktów i usług oraz stosowanych procesów i technologii, na bazie wdrożonych wyników wysoko zaawansowanych badań. Idea specjalizacji wynika z koncentracji środków w celu podniesienia innowacyjności gospodarki całego kraju, która musi konkurować z coraz bardziej zaawansowanymi technologicznie i innowacyjnymi gospodarkami krajów pozaeuropejskich. Zgodnie ze stanowiskiem Zarządu Województwa z dnia 8 czerwca 2016 r. dotyczącym charakterystyki obszarów inteligentnych specjalizacji dla projektów realizowanych w ramach *RPO WK-P 2014-2020*, zawierającym również uwagi zgłoszone w wyniku konsultacji społecznych, IS dzielą się na niżej opisane obszary:

- **Inteligentne specjalizacje oparte na wartościach**, tj.:
  1. Zdrowa i bezpieczna żywność;
  2. Zdrowie i turystyka zdrowotna;
  3. Zaawansowane materiały i narzędzia;
  4. Transport i mobilność;
  5. Dziedzictwo kulturowe i przemysły kreatywne;
- **Horyzontalne inteligentne specjalizacje**, tj.:
  6. Usługi ICT (Technologie informacyjno-komunikacyjne);
  7. Ekoinnowacje;
  8. Automatyka przemysłowa.

Tab. 22. Liczba podpisanych umów na projekty współfinansowane z RPO WK-P 2014-2020, w których wybrane zostały inteligentne specjalizacje.

oś priorytetowa	liczba konkursów	liczba podpisanych umów	wkład UE w umowach (zł)
OP 1	34	444	1 456 446 945
OP 6	17	69	272 359 832
OP 8	1	1	33 058 132
OP 10	15	54	104 029 519
razem	**67**	**568**	**1 865 894 428**

Źródło: Opracowanie Biura Analiz Funduszy Europejskich Wydziału Analiz i Ewaluacji Departamentu Funduszy Europejskich na podstawie danych z Generatora Wniosków o Dofinansowanie oraz baz wygenerowanych z Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL 2014 – stan na 1 stycznia 2023 r.

W ramach *RPO WK-P 2014-2020* inteligentne specjalizacje są wspierane w **4 osiach**, tj. w osiach **1,6,8** oraz **10**. Do końca grudnia 2022 r. ogłoszono łącznie **67 konkursów** w ramach, których zatwierdzono do dofinansowania **720 wniosków.** Na uwagę zasługuje fakt, iż pomimo tego, że konkurs zakłada dofinansowanie projektów wpisujących się w IS, to nie wszystkie złożone w ramach poszczególnych konkursów wnioski będą je realizować. Największą popularnością wśród beneficjentów z kategorii inteligentnych specjalizacji opartych na wartościach cieszyły się **Zaawansowane materiały i narzędzia**. W ramach tej IS wsparcie uzyskało **205** projektów, a w **181** z nich była ona wiodącą inteligentną specjalizacją. Wśród horyzontalnych inteligentnych specjalizacji najwięcej projektów, bo aż **223**, spełniało 7 typ obszaru, tj. **Ekoinnowacje**.

[60] Przyjętym uchwałą nr 27/1067/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 lipca 2022 r.

Tab. 23. Rodzaje inteligentnych specjalizacji w podpisanych umowach na projekty z *RPO WK-P 2014-2020*.

Kategoria Inteligentnej Specjalizacji	liczba projektów[61], w których została wybrana dana IS	liczba projektów z daną IS jako wiodącą[62]
1. Zdrowa i bezpieczna żywność	96	70
2. Zdrowie i turystyka zdrowotna	83	67
3. Zaawansowane materiały i narzędzia	205	181
4. Transport i mobilność	79	38
5. Dziedzictwo kulturowe i przemysły kreatywne	82	72
6. Usługi ICT (Technologie informacyjno-komunikacyjne)	170	35
7. Ekoinnowacje	223	26
8. Automatyka przemysłowa	174	51
9. Inne – przedsiębiorcze odkrywanie	3	-
Pozostałe projekty realizujące IS[63]	28	
łączna liczba podpisanych umów wpisujących się w IS:		**568**

Źródło: Opracowanie Biura Analiz Funduszy Europejskich Wydziału Analiz i Ewaluacji Departamentu Funduszy Europejskich na podstawie baz danych wygenerowanych z Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL 2014 – stan na 1 stycznia 2023 r.

Zgodnie ze stanem na koniec grudnia 2022 r. **spośród 720 wniosków zatwierdzonych do dofinansowania** w ramach projektów zgodnych z *Regionalną strategią innowacji* **zawarto 568 umów na kwotę 1 865 894 428** zł, co stanowi **20,6% alokacji *Programu*.** Wyłaniane w konkursach unijnych projekty to przykłady owocnej współpracy środowisk naukowo-gospodarczych w kluczowych dla regionu dziedzinach specjalizacji, ale także przykłady podjętego przez nie ryzyka, które może zaowocować sukcesem przy odpowiednim nakładzie pracy, zaangażowania i kreatywności. Efekty realizacji umów nie są jeszcze możliwe do oszacowania, z uwagi na kontynuację procedowania z niektórymi wybranymi do dofinansowania projektami konkursowymi oraz stosunkowo krótki czas, jaki minął od zakończenia realizacji pozostałych dofinansowanych projektów.

Dużym zainteresowaniem cieszyło się również wsparcie o wysokości do 200 tys. euro oferowane w ramach projektów grantowych **Fundusz Badań i Wdrożeń** oraz **Fundusz Badań i Wdrożeń – Voucher Badawczy**, realizowanych w latach 2017-2022. Do końca 2021 r. podpisano łącznie w ramach projektów **510** umów na kwotę **72,8** mln zł (w 2022 r. nie podpisano nowych umów). W ramach projektu Fundusz Badań i Wdrożeń podpisano łącznie **143** umowy, natomiast w ramach projektu Fundusz Badań i Wdrożeń – Voucher Badawczy łącznie **367** umów.

Fundusz Badań i Wdrożeń. Projekt był realizowany przez KPAI sp. z o.o. w latach 2017-2022 w ramach Osi priorytetowej 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu, Działania 1.2 Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, Poddziałania: 1.2.1 Wsparcie procesów badawczo-rozwojowych, Schemat: projekty grantowe *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*. Fundusz Badań i Wdrożeń był projektem grantowym zakładającym wsparcie przedsiębiorstw poprzez udostępnienie wsparcia na: moduł I – prowadzenie prac badawczo-rozwojowych przez przedsiębiorstwa oraz moduł II – bony na patent. Celem projektu było wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w wyniku wsparcia prowadzenia prac badawczo-rozwojowych przez przedsiębiorstwa oraz uzyskania ochrony własności przemysłowej. W ramach zrealizowanych wszystkich naborów projektu Fundusz Badań i Wdrożeń (moduł I i moduł II), wsparto ostatecznie **78** przedsiębiorstw na podstawie **119** zawartych umów. Łączna kwota wydatków kwalifikowalnych wyniosła ok. **55,4** mln zł, natomiast kwota wypłaconych grantów na dzień 31 grudnia 2022 r., wyniosła ok. **34,5** mln zł.

[61] W jednym projekcie można było wybrać kilka IS.
[62] Wiodąca IS, to taka, która jest najbardziej tożsama względem głównego celu projektu i przeważa swoją realizacją nad pozostałymi.
[63] Projekty, w których zadeklarowano skierowanie wsparcia do podmiotów działających w ramach IS.

Fundusz Badań i Wdrożeń – Voucher Badawczy. Projekt był realizowany w latach 2017-2022 w ramach Osi priorytetowej 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu, Działania 1.2 Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, Poddziałania: 1.2.1 Wsparcie procesów badawczo-rozwojowych, Schemat: projekty grantowe *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*. Fundusz Badań i Wdrożeń – Voucher Badawczy był projektem grantowym zakładającym wsparcie przedsiębiorstw z terenu województwa kujawsko-pomorskiego poprzez przyznanie im dotacji na realizację działań badawczo-rozwojowych. Celem projektu było wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w wyniku wsparcia powiązań nauki i biznesu oraz potencjału badań jednostek i przedsiębiorstw dla rozwoju technologii. Planowanym efektem realizacji projektu był wzrost poziomu współpracy sektora przedsiębiorstw z wyspecjalizowanymi jednostkami badawczymi i wykorzystanie wyników prac badawczo-rozwojowych do celów komercyjnych. Liderem projektu była Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o., która realizowała go wraz z Polskim Towarzystwem Ekonomicznym – Oddział w Bydgoszczy, Izbą Przemysłowo-Handlową w Toruniu oraz „Pracodawcami Pomorza i Kujaw" Związkiem Pracodawców. W ramach wszystkich zrealizowanych naborów projektu Fundusz Badań i Wdrożeń – Voucher Badawczy wsparto ostatecznie **171** przedsiębiorstw na podstawie **300** zawartych umów. Łączna kwota wydatków kwalifikowalnych wyniosła ok. **29** mln zł, natomiast kwota wypłaconych grantów na dzień 31 grudnia 2022 r., wyniosła ok. **23** mln zł.

Tab. 24. Inteligentne specjalizacje wskazywane przez grantobiorców w ramach prowadzonych przez Kujawsko-Pomorską Agencję Innowacji sp. z o.o. projektów grantowych B+R w latach 2017-2022 (stan na koniec 2022 r.).

Kategoria inteligentnej specjalizacji	liczba projektów grantowych prowadzonych przez KPAI sp. z o.o., w których Grantobiorcy wskazywali IS[64]
1. Zdrowa i bezpieczna żywność	76
2. Zdrowie i turystyka zdrowotna	119
3. Zaawansowane materiały i narzędzia	239
4. Transport i mobilność	49
5. Dziedzictwo kulturowe i przemysły kreatywne	148
6. Usługi ICT (Technologie informacyjno-komunikacyjne)	249
7. Ekoinnowacje	284
8. Automatyka przemysłowa	86

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiej Agencji Innowacji sp. z o.o. na podstawie danych z wniosków o dofinansowanie – stan na 31 grudnia 2022 r.

Największą popularnością wśród beneficjentów projektów grantowych KPAI sp. z o.o. cieszyły się Ekoinnowacje wskazane w **284** projektach oraz Usługi ICT (Technologie informacyjno-komunikacyjne), które to zostały wskazane w **249** projektach (obie specjalizacje horyzontalne).

W 2022 r. podejmowano również działania promocyjne i edukacyjne w zakresie innowacyjności m.in.:

- **XXIX Welconomy Forum in Toruń** 30-31 maja 2022 r. Rewitalizacja miast, suwerenność energetyczna Polski oraz efektywne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii – to niektóre z tematów, które zostały poruszone podczas dyskusji w ramach forum w Toruniu. Paneliści odnosili się szczególnie do konsekwencji związanych z wojną Federacji Rosyjskiej z Ukrainą. Specjaliści reprezentujący sektory edukacji, spraw społecznych oraz gospodarki omawiali także zagadnienia dotyczące uchodźców z Ukrainy. Odrębny blok tematyczny poświęcony był Litwie – przedstawiciele rządu, klastra przemysłowego oraz organizacji pozarządowych wzięli udział w panelach poświęconych przemysłom kreatywnym. Osoby pracujące w sektorze rolnictwa zgromadziło natomiast AgroWelconomy – wyodrębniony cykl debat, które skupiły się między innymi na roli kobiet w rozwoju obszarów wiejskich. W sesji inauguracyjnej Welconomy Forum in Toruń uczestniczyli: Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska, Marszałek Województwa Piotr Całbecki oraz Wicemarszałek Województwa Zbigniew Sosnowski. Prezes Kujawsko-Pomorskiego Centrum Naukowo-Technologicznego im. prof. Jana Czochralskiego sp. z o.o. prof. dr hab. Bogusław Buszewski, był gospodarzem panelu dyskusyjnego „Sens inwestowania w badania i naukę poprzez zdrowie, żywność i środowisko", podczas którego podpisane zostały dwa porozumienia o współpracy instytucji z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin

[64] W ramach jednego projektu można było wybrać kilka specjalizacji.

i Nasiennictwa oraz z Uzdrowiskiem Ciechocinek S.A. O tym, w jaki sposób samorządy mogą pobudzić aktywność społeczną i obywatelską młodzieży dyskutowano podczas spotkania z udziałem Przewodniczącej Sejmiku Województwa Elżbiety Piniewskiej. Samorząd Województwa jest partnerem strategicznym forum;

- **V edycja targów narzędziowo-przetwórczych Innoform** 27-29 września 2022 r. w Centrum Targowo-Wystawienniczym w Bydgoszczy. Targi, podczas których uczestnicy zapoznają się z najnowszymi trendami w branży narzędziowej i przetwórstwa tworzyw sztucznych oraz poznają nowości technologiczne dostępne na rynku. Organizatorami wydarzenia w 2022 roku byli: Stowarzyszenie Bydgoski Klaster Przemysłowy Dolina Narzędziowa oraz Targi w Krakowie sp. z o.o. Województwo zakupiło kompleksowy pakiet promocyjny, a patronat strategiczny nad wydarzeniem objął Urząd Marszałkowski. W panelu pn. „Przemysł 4.0" wziął udział Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski. Pierwszego dnia targów zostały omówione zostały rozwiązania Przemysłu 4.0 oraz skracanie globalnych łańcuchów wartości. Prelegentami byli zarówno specjaliści w zakresie robotyzacji i automatyzacji, jak również przedsiębiorcy. Drugiego dnia targów w formie stacjonarnej, a trzeciego dnia w formie online odbyła się Giełda Kooperacyjna przygotowana przez Ośrodek Enterprise Europe Network przy Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. Trzeci dzień adresowany był do młodzieży ze szkół średnich. Uczniowie wzięli udział w konferencji, podczas której jednym z poruszonych tematów były kompetencje w branży narzędziowo-przetwórczej oraz możliwości rozwoju kariery zawodowej. Jedną z atrakcji Targów Innoform była również specjalna przestrzeń, w której za pomocą okularów virtual reality odwiedzający mogli przenieść się do specjalnie zaprojektowanej hali produkcyjnej. Imprezę odwiedziło 2079 przedsiębiorców, którzy zapoznali się z ofertą 193 firm z całego świata;
- **Kujawsko-Pomorskie Forum Innowacji, Nauki, Biznesu i Samorządu (FINBiS)** zorganizowane w dniach 6-8 listopada 2022 r. w hotelu Filmar w Toruniu. Konferencja naukowa poświęcona nowym technologiom, innowacjom, wynalazkom i nowatorskim inwestycjom zmieniającym kraj i region w oparciu o inteligentne specjalizacje. W sesji inauguracyjnej FINBiS udział wzięli: Wicemarszałek Województwa Zbigniew Sosnowski, Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. rozwoju nauki, badań i wdrożeń oraz innowacyjności prof. dr hab. Bogusław Buszewski oraz Prezes Zarządu Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. Michał Korolko. 7 listopada 2022 r. podczas forum wręczono również Pełnomocnikowi Zarządu Województwa ds. rozwoju gospodarczego, Olgierdowi Dziekońskiemu „Monokryształ Czochralskiego", statuetkę nawiązującą do odkrycia metody monokryształów przez prof. Jana Czochralskiego. Organizatorami wydarzenia byli: Samorząd Województwa, Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. prof. Jana Czochralskiego sp. z o.o. oraz Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. W wydarzeniu finansowanym ze środków *RPO WK-P 2014-2020* udział wzięło w ciągu 3 dni ok. 550 osób;

Laureaci konkursu „Liderzy Innowacji Pomorza i Kujaw 2022", fot. Szymon Zdziebło

- częścią Kujawsko-Pomorskiego Forum Innowacji, Nauki, Biznesu i Samorządu było **Regionalne Forum Innowacji** w dniu 8 listopada 2022 r. połączone z galą, podczas której wręczone zostały tytuły **„Lidera Innowacji Pomorza i Kujaw 2022" (LIPiK 2022)** w pięciu kategoriach oraz certyfikaty **„Innowacyjna Marka Regionu. InnoMaRe – Made in Kujawsko-Pomorskie"** w kategoriach „Biznes" i „Nauka". **Tytuły „Lidera Innowacji**

Pomorza i Kujaw 2022" otrzymali: Uni-Kat sp. z o.o. za rozwiązanie pn. „Wypalarka plazmowa Thunder 3D", Zakład Energoelektroniki Twerd sp. z o. o. za rozwiązanie pn. „Rodzina szybkich, naściennych stacji ładowania DC pojazdów elektrycznych typu EVC500 Wallbox o mocy 25 kW", Noctiluca S.A. za rozwiązanie pn. „Tusz do druku wyświetlaczy i oświetlenia OLED", NatChemLab sp. z o.o., za rozwiązanie pn. „Produkt onkologiczny do pielęgnacji skóry po usunięciu zmian nowotworowych", Katedra Botaniki Farmaceutycznej i Farmakognozji Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, za rozwiązanie pn. „Preparaty ograniczające masowe wymieranie pszczół". Nabór wniosków do LIPiK 2022 odbył się w dniach 5 sierpnia – 10 października 2022 r., przyjęto 50 zgłoszeń.
Certyfikat InnoMaRe w kategorii Biznes otrzymał Fresh Inset S.A., za rozwiązanie pn. „Ochrona świeżości owoców, warzyw i kwiatów przy użyciu 1-metylocyklopropenu (1- MCP) w formie etykiet i naklejek". Certyfikat w kategorii Nauka otrzymał Zespół badawczy Pracowni Roślin Ozdobnych i Warzywnych Politechniki Bydgoskiej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich, za rozwiązanie pn. „Innowacje w produkcji, hodowli i ochronie roślin ogrodniczych z wykorzystaniem metod nanobiotechnologicznych". W gali nagród konkursów „Liderzy Innowacji Pomorza i Kujaw 2022" oraz „Innowacyjna Marka Regionu InnoMaRe Made in Kujawsko-Pomorskie" udział wzięli Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska oraz Marszałek Województwa Piotr Całbecki. Podczas Regionalnego Forum Innowacji debaty oraz prelekcje przedstawicieli sektora publicznego, naukowego oraz innowacyjnych firm technologicznych, zgrupowane były wokół bloków tematycznych: „Megatrendy w postpandemicznej rzeczywistości", „Projektowanie strategii w globalnym poczuciu braku bezpieczeństwa", „Kreatywność źródłem przewagi konkurencyjnej" oraz „Atrakcyjność ekonomiczno-inwestycyjna województwa kujawsko-pomorskiego na tle kraju". Głównym celem forum była promocja inteligentnych specjalizacji województwa kujawsko-pomorskiego, zapoznanie przedsiębiorców z województwa kujawsko-pomorskiego z nowoczesnymi trendami gospodarczymi oraz przekazanie jak największej ilości praktycznej wiedzy na temat błyskawicznie rozwijających się nowoczesnych technologii i ich wpływu na przedsiębiorców i cały region;

- **Festiwal Naukowy E(x)plory** zorganizowany w ramach Kujawsko-Pomorskiego Forum Innowacji, Nauki, Biznesu i Samorządu (FINBiS) w dniu 8 listopada 2022 r. E(x)plory daje młodym talentom szansę na skonfrontowanie swoich pomysłów z przedstawicielami świata nauki oraz zdobycie doświadczenia w prezentowaniu autorskich projektów naukowo-badawczych. To największa w Polsce inicjatywa wpierająca utalentowaną młodzież w realizacji innowacyjnych projektów naukowych oraz promująca ich osiągnięcia na arenie międzynarodowej. Festiwal łączy młodych naukowców i autorytety naukowe, start-up'y oraz duże przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe i instytucje publiczne, media ogólnopolskie i regionalne, szkoły, edukatorów i najlepsze uczelnie wyższe, duże miasta i małe miejscowości. Organizatorem wydarzenia był Samorząd Województwa;
- **Konferencja inaugurująca Kujawsko-Pomorskie Centrum Zielarstwa im. Anny Wazówny** w dniu 6 listopada 2022 r. na zamku w Golubiu-Dobrzyniu. Powstanie Centrum ma na celu promocję zasobów naturalnych, walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego województwa kujawsko-pomorskiego. Głównymi celami konferencji były: promocja fitochemii i fitomedycyny, wystawa (ekspozycja zielarska i medycyny naturalnej) oraz inauguracja odtworzonego laboratorium z czasów Anny Wazówny. W wydarzeniu udział wzięli Wicemarszałek Województwa Zbigniew Sosnowski oraz Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. rozwoju nauki, badań i wdrożeń oraz innowacyjności prof. dr hab. Bogusław Buszewski. Konferencja stanowiła pierwsze wydarzenie w ramach corocznie planowanych, wykładów, debat i pikników naukowych pod wspólną nazwą „Kujawsko-Pomorskie Centrum Zielarstwa im. Anny Wazówny". Organizatorami konferencji byli: Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. prof. Jana Czochralskiego sp. z o.o. oraz Zamek Golubski Oddział PTTK im. Zygmunta Kwiatkowskiego. Konferencja miała status wydarzenia towarzyszącego Kujawsko-Pomorskiemu Forum Innowacji, Nauki, Biznesu i Samorządu 2022, wydarzenie współfinansowane było z budżetu Samorządu Województwa. W wydarzeniu udział wzięło 100 osób;
- **Welscience.** Dwudniowa konferencja popularnonaukowa „Covid. Doświadczenie społeczne" zorganizowana w Operze Nova w Bydgoszczy w dniach 13-14 października 2022 r. W wydarzeniu udział wzięli Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska oraz Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski. Konferencja adresowana była do środowisk akademickich, medycznych, placówek edukacyjnych i przedsiębiorców. Dwudniowe spotkanie było okazją do podzielenia się doświadczeniami i podjęcia dyskusji nad wypracowaniem procedur, które należy przyjąć, aby osłabić oddziaływanie i wpływ pandemii na rzeczywistość społeczną w przyszłości. Podczas sesji plenarnej 14 października 2022 r. Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski przedstawił wyzwania, przed którymi w okresie pandemii stanął Samorząd Województwa i opowiedział o podjętych w regionie działaniach oraz ich efektach. Eksperci poruszyli temat wpływu pandemii m.in. na funkcjonowanie instytucji kultury i szkół oraz rynek pracy. Organizatorem

konferencji było Stowarzyszenie „Integracja i Współpraca”, które od lat organizuje coroczne wydarzenie Welconomy Forum in Toruń. Samorząd Województwa był partnerem strategicznym wydarzenia;

Konferencja Welscience 13 października 2022 r. w Bydgoszczy, fot. Piotr Ulanowski

- działalność **Kujawsko-Pomorskiej Regionalnej Rady Przemysłu Przyszłości.** Funkcję Przewodniczącego Rady pełni Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski, a jej działalność została zainaugurowana 9 grudnia 2021 r. W 2022 r. Rada obradowała **7** razy: 13 stycznia, 17 marca, 7 kwietnia, 30 maja, 2 września, 7 listopada i 15 grudnia. 30 maja 2022 r. Rada pozytywnie zaopiniowała projekt *Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+*. 15 grudnia 2022 r. w Państwowej Akademii Nauk Stosowanych we Włocławku przyjęto w skład członków Rady Rektora Państwowej Akademii Nauk Stosowanych we Włocławku, dra Roberta Musiałkiewicza. Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości, w ramach której działa Rada, będzie wzmacniać kompetencje i konkurencyjność przedsiębiorstw, jednostek zarządzających klastrami innowacyjnymi, podmiotów działających na rzecz innowacyjnej gospodarki oraz partnerów społecznych i gospodarczych. Jej celem jest wspomaganie procesów transformacji cyfrowej, wdrażanie cyfrowych produktów i usług oraz wprowadzanie modeli biznesowych opartych o najnowsze rozwiązania z obszaru m.in. inteligentnej analizy danych, automatyzacji i komunikacji maszyn oraz ludzi z maszynami, wirtualizacji procesów, a także cyberbezpieczeństwa. Rady regionalne Fundacji to wojewódzkie ciała opiniodawczo-doradcze zrzeszające autorytety w obszarze Przemysłu 4.0. Zespoły mają analizować wdrażanie Przemysłu 4.0 w regionie, a także rozmawiać o potrzebach związanych z jego wsparciem. Rady będą inicjować działania oraz opracowywać rekomendacje dla instytucji wspierających rozwój Przemysłu 4.0.

DZIAŁANIA SŁUŻĄCE ROZWOJOWI GOSPODARCZEMU I INTERNACJONALIZACJI GOSPODARKI REALIZOWANE W RAMACH PROJEKTÓW RPO WK-P 2014-2020, FUNKCJONOWANIA KPCOIiE ORAZ PLANOWANIA ROZWOJU GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz rozwoju gospodarczego i internacjonalizacji gospodarki w 2022 r.:

- przyjęcie ***Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego***;
- udział Województwa w dwóch misjach gospodarczych podczas **EXPO DUBAI 2020**;
- misja gospodarcza przedsiębiorców branży rolno-spożywczej z terenu województwa do **Stanów Zjednoczonych**;
- ponad **30** inwestorów zagranicznych, którym udzielono kompleksowej informacji o walorach województwa;
- promocja Województwa na najbardziej prestiżowych targach nieruchomości i terenów inwestycyjnych **EXPO REAL w Monachium** oraz **MIPIM w Cannes**;

- **120** pracowników z 40 jst przeszkolonych w zakresie obsługi inwestora w ramach II etapu projektu PO WER **„Wdrażanie standardów obsługi inwestora w samorządach województwa kujawsko-pomorskiego”**.

Działania Samorządu Województwa służące rozwojowi gospodarczemu mają na celu wspieranie działań zwiększających stan rozwoju przedsiębiorczości. Środki na rozwój gospodarczy pochodzą przede wszystkim z *RPO WK-P 2014-2020* i są wydatkowane poprzez **realizację projektów wsparcia i promocji gospodarczej województwa**. Rok 2022 był zwieńczeniem prac realizowanego w latach 2019-2021, pionierskiego w skali kraju i bardzo istotnego dla zarządzania rozwojem gospodarczym na poziomie województwa – projektu finansowanego z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBR) pod nazwą REGIOGMINA[65], którego liderem był Samorząd Województwa. Jednym z efektów realizacji projektu jest przyjęty w 2022 roku przez Zarząd Województwa ***Program rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego***. W roku ubiegłym prowadzono również prace koncepcyjne i przygotowawcze dla nowych projektów służących rozwojowi gospodarczemu, przewidzianych do finansowania w ramach *Programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*. Odrębny zakres działalności dotyczy natomiast funkcjonującego w ramach **Biura Promocji Gospodarczej i Inwestycyjnej** Urzędu Marszałkowskiego, **Kujawsko-Pomorskiego Centrum Obsługi Inwestorów i Eksportu**[66] (KPCOIE). KPCOIE to jednostka, która od 2011 roku świadczy przedsiębiorcom bezpłatne usługi informacyjne w zakresie podejmowania, prowadzenia i rozwijania działalności eksportowej i/lub sprzedaży na jednolitym rynku europejskim przez polskie przedsiębiorstwa oraz w zakresie lokowania i rozwijania inwestycji w regionie (w tym zagranicznych). Głównym celem KPCOIE jest spowodowanie wzrostu poziomu umiędzynarodowienia polskich firm, poprzez ułatwienie przedsiębiorcom, a także organizacjom zrzeszającym przedsiębiorców, dostępu do kompleksowych, wysokiej jakości i nieodpłatnych usług informacyjnych w powyższym zakresie. W roku 2022, aktywności te skoncentrowane były w departamentach: Współpracy Zagranicznej i Rozwoju Gospodarczego oraz Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki.

W 2022 roku kontynuowano realizację trzech wieloletnich projektów mających na celu wsparcie rozwoju gospodarczego w ramach ***Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020:***

- **„Expressway – promocja terenów inwestycyjnych” („Expressway”)**. Celem projektu jest zwiększenie rozpoznawalności województwa kujawsko-pomorskiego na mapie Polski i Europy jako miejsca o wysokim potencjale inwestycyjnym – oraz budowa marki gospodarczej województwa. Rezultatem projektu ma być pozyskanie inwestorów, którzy ulokują swoją działalność produkcyjną na promowanych terenach inwestycyjnych znajdujących się w województwie kujawsko-pomorskim. Liderem projektu jest Województwo Kujawsko-Pomorskie, a partnerami siedem gmin z terenu województwa kujawsko-pomorskiego: **Gmina w. Aleksandrów Kujawski, Gmina Brześć Kujawski, Gmina w. Chełmża, Gmina Choceń, Gmina w. Kowal, Gmina Płużnica, Gmina Szubin, Gmina Świecie, Gmina Żnin**. Czas realizacji projektu obejmuje okres od 1 czerwca 2016 r. do 30 czerwca 2023 r. W 2022 roku wsparto następujące przedsięwzięcia w ramach projektu:
  - przedstawiciele sześciu kujawsko-pomorskich przedsiębiorstw branży rolno-spożywczej wzięli udział w **misji gospodarczej do Stanów Zjednoczonych w dniach 2-9 grudnia 2022 r.** (stan: Teksas, miasta: San Antonio, Austin, College Station, Houston). W misji gospodarczej z udziałem Członka Zarządu Województwa Sławomira Kopyścia oraz radnych Województwa: Michała Czepka i Konstantego Dombrowicza, wzięły udział następujące firmy:
    - Marcin Szukaj, Bydgoszcz – branża gastronomiczna;
    - Owoce Warzywa Klimkiewicz sp. z o.o., Wtelno (powiat bydgoski) – sadownictwo, warzywnictwo, soki naturalne tłoczone;
    - Fulicon sp. z o.o. S.K.A., Toruń – produkcja opakowań w tworzyw sztucznych;
    - Firma Handlowo-Usługowa „Pati", Rypin – produkcja pieczywa oraz świeżych wyrobów ciastkarskich i ciastek;
    - Polder sp. z o.o., Bobrowo (powiat brodnicki) – branża spożywcza, cukiernictwo;

[65] REGIOGMINA – „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem”, projekt zrealizowany przez Województwo Kujawsko-Pomorskie w Konsorcjum badawczym ze Szkołą Główną Handlową w Warszawie oraz Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu w ramach Programu Strategicznego „Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków” Gospostrateg I.

[66] Kujawsko-Pomorskie Centrum Obsługi Inwestora i Eksportu funkcjonuje w ramach **Biura Promocji Gospodarczej i Inwestycyjnej** Wydziału Rozwoju Gospodarczego Departamentu Współpracy Zagranicznej i Rozwoju Gospodarczego, utworzonego na podstawie uchwały nr 24/948/22 Zarządu Województwa z dnia 20 czerwca 2022 r. zmieniającej uchwałę w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

- Brześć Sipa sp. k., Brześć Kujawski (powiat włocławski) – produkcja pieczywa oraz świeżych wyrobów ciastkarskich i ciastek.

Delegacja Województwa Kujawsko-Pomorskiego podczas misji gospodarczej w Stanach Zjednoczonych, fot. UMWKP

Wyłonieni w naborze przedsiębiorcy spotkali się podczas pobytu w USA z przedstawicielami następujących amerykańskich firm i sieci handlowych:

- HEB – spożywcza grupa sprzedażowa, właściciel sieci z 400 placówkami, obsługująca ponad 1 mln gospodarstw domowych w Teksasie, obrót 26 mld USD;
- Sysco Foods – globalna firma zajmująca się sprzedażą, marketingiem i dostawą żywności do restauracji, placówek opieki zdrowotnej, placówek edukacyjnych, opiekuńczych, obecna w 90 krajach;
- AgriWest International – dostawca produktów żywnościowych wysokiej jakości, obsługuje 17 państw w Europie, obu Amerykach i na Bliskim Wschodzie;
- Brookshire Brothers – sieć sklepów spożywczych, aptek, kawiarni i stacji benzynowych ze sklepami;
- Collin Street Bakery – wypieki i desery z dowozem do klienta, firma o globalnym zasięgu, dostawca własnych wyrobów do klientów na całym świecie.

Delegacja wzięła również udział w spotkaniach z reprezentantami Gubernatora Stanu Teksas odpowiedzialnymi za rozwój gospodarczy oraz rolnictwo. Przedsiębiorstwa mogły też nawiązać współpracę z przedstawicielami Zagranicznego Biura Handlowego Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu w Houston, które zajmują się obsługą polskich firm wchodzących na rynek amerykański. Organizacja misji była współfinansowana ze środków unijnych w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* i budżetu samorządu województwa;

- Województwo wzięło udział w charakterze wystawcy w targach **EXPO REAL w dniach 4-5 października 2022 r. w Monachium**;
- dystrybucja **„Katalogu produktów eksportowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego Made in Kujawsko-Pomorskie – edycja 2021/22”**, opracowanego pod koniec 2021 r.;
- w 2022 r. wszczęto postępowanie dotyczące **kampanii billboardowej** promującej tereny inwestycyjne Gminy Płużnica, która ma zostać przeprowadzona w 2023 r. na lotnisku Chopina w Warszawie;
- **„XIV Europejski Kongres Gospodarczy”** w Katowicach w dniach 25-27 kwietnia 2022 r. Podczas Kongresu KPCOIE promowało ofertę inwestycyjną regionu. Udział w wydarzeniu został zrealizowany m.in. w ramach projektu „Expressway – promocja terenów inwestycyjnych”;

- **„Invest in Bit CITY 2. Promocja potencjału gospodarczego oraz promocja atrakcyjności inwestycyjnej miast prezydenckich województwa kujawsko-pomorskiego” („Invest in Bit CITY 2”).** Województwo Kujawsko-Pomorskie jest liderem projektu, a projekt realizuje w partnerstwie z pięcioma jednostkami samorządu terytorialnego z terenu województwa kujawsko-pomorskiego: **Gminą Miasta Bydgoszcz, Gminą Miasta Toruń, Gminą Miasta Grudziądz, Gminą Miasta Włocławek, Gminą Miasta Inowrocław** oraz Kujawsko-Pomorskim Samorządowym Stowarzyszeniem „Europa Kujaw i Pomorza". Celem projektu jest zwiększenie – poprzez

wzrost wsparcia umiędzynarodowienia przedsiębiorstw – potencjału regionalnej gospodarki, tak aby efektywnie konkurowała na rynkach międzynarodowych. Oprócz udziału w targach branżowych w projekcie wykorzystywane są kanały informacyjne oraz promocyjne. Okres realizacji projektu: 1 czerwca 2016 r. – 30 czerwca 2023 r. W 2022 roku wsparto następujące przedsięwzięcia w ramach projektu:

- zorganizowanie w dniach 4-8 lutego 2022 r. **dwóch misji gospodarczych do Dubaju połączonych z udziałem w Wystawie Światowej Expo 2020**. Udział w nich wzięły następujące przedsiębiorstwa branży narzędziowo-przetwórczej:
  - WW Ekochem sp. z o.o. sp. k.;
  - Konek PSN sp. j.;
  - Politech sp. z o.o.;
  - Resource Polska sp. z o.o.;
  - Firma Handlowo-Produkcyjna PAK sp. z o.o.

  Misje były przeznaczone dla przedsiębiorstw z branży o PKD 22.2 (produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych) i PKD 25.73 (produkcja narzędzi). Wystawa w Dubaju zaplanowana pierwotnie na rok 2020, ze względu na pandemię została przesunięta na okres od 1 października 2021 r. do 31 marca 2022 r. Osoby uczestniczące w misjach wzięły udział w wielu wydarzeniach towarzyszących – takich jak konferencje i seminaria. Zostały też zorganizowane spotkania B2B z wieloma podmiotami zagranicznymi mającymi miejsce podczas giełd kooperacyjnych. W ramach realizowanej misji delegacja wspomnianych przedsiębiorstw oraz Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego odwiedziła strefę ekonomiczną Ras Al Khaimah. Uczestnicy mieli możliwość spotkania z Johnem Cunliffem – pełniącym funkcję Strategic Business Development Director w odwiedzanej strefie oraz zwiedzili linię produkcyjną jednego z największych producentów branży przetwórstwa tworzyw sztucznych – firmy Al Borj Plastic Industries. Udział w misjach miał na celu stworzenie przedsiębiorstwom z regionu warunków do współpracy z partnerami zagranicznymi oraz nawiązanie lub rozszerzenie kontaktów handlowo-gospodarczych, co w efekcie przełoży się na zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP;
- **V edycja targów narzędziowo-przetwórczych Innoform** 27-29 września 2022 r. w Centrum Targowo-Wystawienniczym w Bydgoszczy. Województwo Kujawsko-Pomorskie zakupiło kompleksowy pakiet promocyjny na konferencji Innform – jedynym wydarzeniu w kraju tworzonym dla przedstawicieli branży narzędziowo-przetwórczej. W panelu pn. „Przemysł 4.0" wziął udział Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski;
- **Targi EXPO REAL w dniach 4-5 października 2022 r. w Monachium**. EXPO REAL to międzynarodowe targi nieruchomości i inwestycji; uczestniczą w nich między innymi banki, inwestorzy i firmy zarządzające nieruchomościami oraz miasta i regiony. Województwo Kujawsko-Pomorskie wraz z partnerami projektów **„Expressway"** oraz **„Invest in Bit CITY 2"** promowało na stoisku walory gospodarcze regionu i miało możliwość zaprezentowania swojej oferty inwestycyjnej;
- **VIII Kongres Klastrów Polskich**. W dniach 7-8 listopada 2022 r. odbył się w Katowicach VIII Kongres Klastrów Polskich. Marszałek Województwa Piotr Całbecki objął wydarzenie patronatem;
- **Międzynarodowe Targi Nieruchomości i Inwestycji MIPIM** w Cannes we Francji w dniach 15-18 marca 2022 r. – jedno z największych europejskich wydarzeń dedykowanych rynkowi nieruchomości, umożliwiające spotkanie w stacjonarnej formule reprezentacjom europejskich miast oraz regionów z reprezentacjami największych europejskich przedsiębiorstw działających w branży nieruchomości. W targach uczestniczyli reprezentanci: Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, Centrum Wsparcia Biznesu w Toruniu oraz Gminy Miasta Włocławek;
- **Targi TransLogistica** – międzynarodowe targi branży transportu i logistyki, które odbyły się w dniach 7-9 listopada 2022 r. w Warszawie. Partnerem wydarzenia i wystawcą była Gmina Miasta Toruń;
- **„XIV Europejski Kongres Gospodarczy"** zorganizowany 25-27 kwietnia 2022 r. w Katowicach. Województwo oraz Gmina Miasta Toruń wykupiły dwa pakiety promocyjne w ramach konferencji. Podczas wydarzenia odbył się również panel z udziałem Członka Zarządu Województwa Sławomira Kopyścia. Europejski Kongres Gospodarczy to reprezentatywne i otwarte forum debaty o przyszłości europejskiej i polskiej gospodarki. Wydarzenie zgromadziło niemal 15 000 uczestników, stacjonarnie oraz online;
- **konferencja „Firma Przyszłości"** zorganizowana przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Toruniu (IPH) w dniu 5 października 2022 r. w Centrum Kulturalno-Kongresowym Jordanki. Celami konferencji były propagowanie rozwoju nowoczesnego biznesu w województwie kujawsko-pomorskim oraz integracja środowiska biznesowego. Tematami przewodnimi konferencji były: aspekty gospodarczo-ekonomiczne, innowacje, rozwój przedsiębiorstw, nowoczesny marketing. Poprzednie edycje konferencji odniosły bardzo duży sukces. Główne korzyści wynikające z partnerstwa w konferencji to: prezentacja potencjału Torunia,

promocja terenów inwestycyjnych wśród osób uczestniczących w wydarzeniu, promocja i wzmocnienie rozpoznawalności marki miasta, nawiązanie nowych kontaktów biznesowych, dotarcie do przedsiębiorstw z ofertą inwestycyjną Gminy Miasta Toruń oraz zaprezentowanie Torunia jako miejsca o wysokim potencjale gospodarczym. Uczestnik wydarzenia: partner projektu – Gmina Miasta Toruń;

- konferencja **Forum Rynku Nieruchomości** 2-3 czerwca 2022 r. w Sopocie. W ramach projektu „Invest in Bit CITY 2", w czasie dwóch dni trwania konferencji w ramach usług promocyjnych, Województwo Kujawsko-Pomorskie, Gmina Miasta Toruń, Gmina Miasta Włocławek, Gmina Miasta Grudziądz oraz Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. prezentowały na stoisku ofertę inwestycyjną regionu, zachęcając potencjalnych inwestorów do ulokowania kapitału w województwie kujawsko-pomorskim. Udział w konferencji i licznych panelach przygotowanych przez organizatorów był ponadto znakomitą okazją do pogłębienia wiedzy na temat aktualnej sytuacji na rynku nieruchomości komercyjnych i mieszkaniowych w Polsce. W Forum wzięło udział ponad pięciuset przedstawicieli firm tworzących rynek: deweloperów, inwestorów, przedstawicieli banków, architektów, generalnych wykonawców, producentów materiałów budowlanych, dostawców usług, analityków i dziennikarzy branżowych;
- **Job Day** – targi pracy, praktyk i staży zorganizowane w dniach 9-19 maja 2022 r. w formie hybrydowej przez studentów Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK w Toruniu. Partnerami wydarzenia i wystawcami zostali: Gmina Miasta Toruń, Centrum Wsparcia Biznesu w Toruniu oraz CPP Toruń – Pacific. Stoiska informacyjne firm znajdowały się na wydziałach: Prawa i Administracji, Humanistycznym, Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej oraz w Collegium Medicum;
- **„Porozmawiajmy po ludzku o ..."** – cykl 4 spotkań biznesowych połączonych z warsztatami tematycznymi skierowanymi do przedsiębiorców, który odbył się w okresie wrzesień – grudzień 2022 r. Tematami spotkań były: „budowanie dobrego wizerunku urzędu i jego władz", „nawiązywanie kontaktów z liderami firm", „umiejętność prezentacji potencjału gospodarczego". Wydarzenie zorganizowane na zlecenie Centrum Wsparcia Biznesu w Toruniu przez Fundację „Pogadać po ludzku" w ramach środków „Invest in Bit CITY 2";
- **Targi Pracy** zorganizowane 16 listopada 2022 r. w Arenie Toruń. Założeniem Targów było wspieranie aktywności zawodowej młodzieży, osób bezrobotnych oraz tych, którzy chcieliby zmienić obecną ścieżkę kariery. W ramach wydarzenia zostały wydzielone cztery strefy:
  - biznesu – stoiska Gminy Miasta Toruń i instytucji otoczenia biznesu, strefa networkingu;
  - pracodawcy – przedstawiciele lokalnych firm poszukujący potencjalnych kandydatów do swoich firm, przedstawiciele agencji zatrudnienia poszukujący potencjalnych pracowników;
  - pracownika – stoiska urzędu pracy z informacjami o tym, jak szukać pracy, jakie dokumenty przygotować, informacje dla cudzoziemców;
  - szkół – stoiska szkół branżowych i technicznych z Torunia.

  Wydarzenie współorganizowane było przez Gminę Miasta Toruń.
- **Property Forum** – wydarzenie, które odbyło się w Warszawie w dniach 19-20 września 2022 r. Forum dotyczy rynku nieruchomości i gromadzi w jednym miejscu największych inwestorów, deweloperów, cenionych ekspertów, przedstawicieli banków i instytucji finansowych, najemców oraz samorządowców. W wydarzeniu udział wzięli: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego oraz Gmina Miasta Toruń;
- **kampania w prasie branżowej** w okresie październik – grudzień 2022 r. dla partnerów projektu **„**Invest in Bit CITY 2" – Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, Gminy Miasta Toruń, Gminy Miasta Włocławek oraz Gminy Miasta Grudziądz. Materiały promocyjne ukazały się między innymi w „Rzeczpospolitej" i „Dzienniku Gazecie Prawnej";
- w grudniu 2022 r. został wyłoniony w przetargu wykonawca **kampanii billboardowej** promującej tereny inwestycyjne Bydgoszczy. Kampania zostanie zrealizowana w 2023 r. na nośnikach w Warszawie i Krakowie;
- konferencja **„ABSL Summit 2022"** 30 maja – 1 czerwca 2022 r. w Katowicach. W ramach konferencji wystawiono stoisko promocyjne Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Gminy Miasta Toruń i Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego (zakupiono pakiet promocyjny);
- konferencja online pn. **„CEE Business Services Summit & Awards"** 24 marca 2022 r. Własne wydarzenie promocyjne Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., zorganizowane w ramach projektu „Invest in Bit CITY 2";
- konferencja i giełda kooperacyjna **„The BSS Tour: Forum HR nad Brdą"** zorganizowana w Bydgoszczy w dniach 28-29 września 2022 r. – własne wydarzenie promocyjne Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w ramach projektu „Invest in Bit CITY 2";

- konferencja online w ramach platformy Business Insider Trends **„Hiperautomatyzacja, przemysł 4.0, spedycja i logistyka”**, zorganizowana w dniu 7 października 2022 r. – własne wydarzenie promocyjne Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w ramach projektu „Invest in Bit CITY 2”;
- konferencja **„bITconf 2022”** 23 września 2022 r. w Bydgoszczy – własne wydarzenie promocyjne Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w ramach projektu „Invest in Bit CITY 2”;
- **Targi Pracy Offerty** w dniach 20-21 października 2022 r. w Hali Sportowo-Widowiskowej Immobile Łuczniczka – własne wydarzenie promocyjne Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w ramach projektu „Invest in Bit CITY 2”;
- **Giełda AHK** zorganizowana 30 września 2022 r. w trybie online przez Polsko-Niemiecką Izbę Przemysłowo-Handlową. Giełda kooperacji dla niemieckich przedsiębiorców zainteresowanych inwestowaniem lub szukających kooperantów w Bydgoszczy – własne wydarzenie promocyjne Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w ramach projektu „Invest in Bit CITY 2”;
- giełda kooperacyjna **„China New Markets”** 1 grudnia 2022 r. online z chińskimi przedsiębiorstwami zainteresowanymi inwestycjami w Bydgoszczy (przy współudziale Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w ramach projektu „Invest in Bit CITY 2”);
- **„Trendownia”** – konferencja zorganizowana w Jachrance w dniach 10-11 maja 2022 r., poświęcona produkcji oraz logistyce: w wydarzeniu udział wzięła Gmina Miasta Toruń jako partner ekonomiczny wydarzenia w ramach projektu „Invest in Bit CITY 2”;
- kompleksowa organizacja i przeprowadzenie jednodniowego szkolenia pn. **„Prawo wodne w procesie inwestycyjnym”** w dniu 18 października 2022 r. w ramach projektu „Invest in Bit CITY 2” dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego;

- **„Wsparcie umiędzynarodowienia kujawsko-pomorskich MŚP oraz promocja potencjału gospodarczego regionu”**. Zadaniem projektu jest zwiększenie poziomu handlu zagranicznego sektora MŚP oraz budowanie marki gospodarczej województwa, tak aby efektywnie konkurowało na rynkach międzynarodowych. Projekt realizuje Województwo Kujawsko-Pomorskie – jako lider – w partnerstwie z Toruńską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. Celem projektu jest uczestnictwo lidera, partnera oraz regionalnych przedsiębiorców w zagranicznych i krajowych misjach gospodarczych, targach, giełdach oraz krajowych wydarzeniach o charakterze międzynarodowym: festiwalach, forach i kongresach. Ponadto projekt zakłada również organizację misji przyjazdowych, m.in.: ze Stanów Zjednoczonych, Chin, Indii i Szkocji. W ramach projektu są realizowane przedsięwzięcia w zakresie promocji postaw proeksportowych przedsiębiorstw – zapewniające kompleksowe przygotowanie do rozpoczęcia lub rozwijania działalności na rynkach międzynarodowych, a także przedsięwzięcia w zakresie wyszukiwania i doboru partnerów na rynkach docelowych. Okres realizacji projektu: 1 marca 2017 r. – 30 czerwca 2023 r. W 2022 roku wsparto następujące przedsięwzięcia w ramach projektu:
  - **XXIX Welconomy Forum in Toruń** 30-31 maja 2022 r. – w ramach wydarzenia została przeprowadzona promocja gospodarcza Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Panele dyskusyjne oraz spotkania zorganizowane podczas forum miały na celu poszukiwanie partnerów biznesowych dla przedsiębiorstw z regionu i nawiązanie kontaktów handlowych z krajowymi i zagranicznymi partnerami handlowymi;
  - **IX edycję Międzynarodowego Kongresu Azjatyckiego** 18-20 maja 2022 r. w Toruniu. W ramach wydarzenia zorganizowano m.in Forum Ekonomiczne Polska-Tajlandia, podczas którego Kujawsko-Pomorskie Centrum Obsługi Inwestora i Eksportu wygłosiło prezentację na temat potencjału inwestycyjnego regionu. W wydarzeniu brali udział goście kongresowi oraz przedstawiciele Tajlandii, tj. ambasady i konsulatu, tajskich agend inwestycyjnych oraz polscy przedsiębiorcy inwestujący lub planujący inwestycje w Tajlandii. Przedsiębiorcy dotychczas inwestujący w Tajlandii podzielili się swoimi uwagami z potencjalnymi inwestorami, wskazując na typowe problemy np. kulturowe, prawne, organizacyjne, ale też korzyści związane z prowadzeniem działalności gospodarczej w Tajlandii;
  - **VII edycję DroneTech World Meeting** (DroneTech) 3-4 listopada 2022 r. w hotelu Copernicus w Toruniu. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. pełnili rolę partnerów strategicznych wydarzenia. VII edycja DroneTech World Meeting to wydarzenie, na które składały się: wystawa i targi technologiczne, konferencja naukowa oraz giełda kooperacyjna Enterprise Europe Network. DroneTech jest organizowany corocznie od 2016 r., niezmiennie w Toruniu i został uznany za najważniejsze w Polsce wydarzenie poświęcone bezzałogowym statkom. W 2022 roku odbył się pokaz bezzałogowca pływającego, a także ćwiczenia z działań poszukiwawczo-ratowniczych dla służb mundurowych i dostawców pojazdów, systemów bezzałogowych i autonomicznych;
  - misję przyjazdową związaną z wizytą **delegacji z Gruzji (Imeretia), Szkocji (hrabstwo Fife)** w województwie kujawsko-pomorskim – zorganizowaną w dniach 26-30 sierpnia 2022 r. w celu promocji regionu oraz wzmocnienia kontaktów między delegacjami zagranicznymi a władzami samorządowymi. W misji udział

wzięło 30 osób. Podczas misji przyjazdowej odbyto spotkanie z przedstawicielami **Fife Council's Economic Development Team** (w dniu 29 sierpnia 2022 r.). W jego trakcie dyskutowano na temat możliwych powiązań społeczno-gospodarczych regionami, a przedstawiciele KPCOIE zaprezentowali ofertę inwestycyjną regionu oraz przedstawili potencjalne pola współpracy gospodarczej ze Szkocją.
W 2022 r. nie odbyła się natomiast IX edycja POLISHOPA Design Thinking Conference Bydgoszcz 2022.

Poza scharakteryzowanymi powyżej projektami, mającymi na celu rozwój różnych aspektów aktywności gospodarczej, w których uwzględniany jest także aspekt promocji gospodarczej województwa (zwłaszcza projekty związane z udziałami w targach), Województwo realizowało w 2022 r. projekt pod nazwą **„Kujawy+Pomorze – promocja potencjału gospodarczego regionu – edycja II"**, przewidziany na okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2023 r. Wartość projektu wynosi **35 677 200,00** zł. Projekt jest kontynuacją wcześniej podjętych przez Samorząd Województwa działań z zakresu promocji gospodarczej (projekt pod nazwą: **„Kujawy+Pomorze – promocja potencjału gospodarczego regionu"** o wartości **11 360 000,00** zł). Realizacja przedsięwzięć w ramach projektu sprzyja spotkaniom potencjalnych partnerów biznesowych oraz stanowi znakomitą okazję do promocji gospodarczej i inwestycyjnej regionu. W organizowanych wydarzeniach promowane są m. in: tereny inwestycyjne województwa oraz zdrowa żywność. Celem projektu jest zwiększenie poziomu handlu zagranicznego w kontekście podmiotów z sektora MŚP. Cel zostanie osiągnięty poprzez działania promocyjne i przedsięwzięcia z udziałem potencjalnych partnerów. Wypromowanie oferty inwestycyjnej regionu wpłynie na rozwój przedsiębiorczości. Ponadto projekt ma na celu zwiększenie potencjału regionalnej gospodarki tak, aby efektywnie konkurowała na rynkach międzynarodowych. Projekt ten opierał **w roku ubiegłym** promocję gospodarczą regionu na:

- **liniach lotniczych** – kampanii mającej na celu promocję Województwa Kujawsko-Pomorskiego w liniach lotniczych oraz na międzynarodowych trasach lotniczych. Podejmowane działania stanowiły kontynuację dotychczasowych działań związanych z promocją gospodarczą regionu Kujaw i Pomorza. W ramach kampanii w liniach lotniczych w maju 2021 r. podpisano umowę z **konsorcjum TARR S.A.** oraz **Ryanair** na działania promocyjne Województwa, w ramach których prezentowana jest reklama na kadłubach dwóch samolotów, prowadzone są działania w social mediach oraz mailing do subskrybentów, a także wydawane są materiały promocyjne tworzone przez Ryanair. Działania w ramach kampanii prowadzone były zgodnie z harmonogramem. Jedynym utrudnieniem dla promocji regionu w liniach lotniczych był wybuch wojny w Ukrainie 24 lutego 2022 r. Zaistniała sytuacja odebrała Województwu w ramach umowy konsorcjum jedną destynację. Po konsultacjach między konsorcjum a Departamentem Promocji Urzędu Marszałkowskiego, udało się zmienić destynację tak, aby w pełni realizować zakres umowy;
- **produkcjach filmowych** – w ramach przedmiotowego działania współfinansowane są produkcje filmowe, których akcja rozgrywa się na terenie województwa. Ich realizacja odbywa się przy współpracy z działającymi w regionie jednostkami związanymi z branżą filmową. Branża ta do tej pory nie była uwzględniana w promocji gospodarczej, gdyż jej potencjał nie był w pełni wykorzystywany. W ramach kategorii związanej z promocją gospodarczą regionu w produkcjach filmowych i podczas wydarzeń filmowych i kulturalnych, zrealizowano filmy: **„Negatyw", „Jazz Outsider", „Berło z brązu"** i **„Wystawka"**. Ponadto współorganizowano festiwale, m.in.: „Fonomo", „Przeźrocza", „Tofifest", „Camerimage", „Bella Skyway Festival", „9Hills", „Pozytywka", „Oko nigdy nie śpi" oraz „Get up". W ramach projektu kontynuowana jest aktualizacja strony internetowej dotyczącej branży filmowej w regionie, a także działania promujące region w telewizji regionalnej. Województwo było również partnerem wydarzenia „Paszporty POLITYKI";
- **działaniach promocyjnych, targowych w kraju i za granicą** – Departament Promocji w ramach tej kategorii realizował/współrealizował wydarzenia takie jak:
  - **targi gęsinowe** – wydarzenia adresowane do międzynarodowej branży producentów rolno-spożywczych, w szczególności przetwórców mięsa i pierza. Zarząd Województwa od lat tworzy silną markę regionalnej żywności poprzez promocję produktów rolnych. Sektor rolno-spożywczy, uwzględniwszy specyfikę województwa kujawsko-pomorskiego i jego bardzo wysoki potencjał rolny (kujawsko-pomorskie jest jednym z kilku kluczowych producentów produktów rolnych w kraju) jest istotnym elementem rozwoju gospodarczego i wiąże się z jedną z najbardziej perspektywicznych inteligentnych specjalizacji ale także służy kształtowaniu pozytywnego wizerunku regionu. Działania te mają charakter wieloaspektowy – dotyczą udziału w imprezach targowych, festiwalach, wystawach oraz konferencjach. Szczególnie podkreślają walory endogeniczne Kujawsko-Pomorskiego. Bardzo istotne miejsce zajmuje także prezentacja własnej przedsiębiorczości związanej z działalnością rolniczą i społeczną – kreowanie lokalnych samorządowych liderów wśród społeczności wiejskich. Wszystkim tym ideom przyświeca organizacja wielu konkursów i wydarzeń, które organizowane lub współorganizowane są przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, bądź odbywają się z jego czynnym udziałem. W 2022 roku zrealizowano także przygotowania do Międzynarodowych

Targów Rolno-Spożywczych Grüne Woche (20-29 stycznia 2023 r.), w Berlinie. **Zagadnienie promocji regionalnych produktów rolnych jest szerzej omówione w dalszej części *Raportu* w rozdziale „Wsparcie rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich. Promocja regionalnych produktów rolnych"**;

- **Expo 2020 w Dubaju** – wsparcie udziału przedstawicieli regionu w misjach gospodarczych w dniach 4-8 lutego 2022 r. podczas Wystawy Światowej Expo 2020 w Dubaju;
- **„Dyplomatyczne Otwarcie Roku"** – coroczne wydarzenie dotyczące przedstawienia planów nt. międzynarodowej współpracy gospodarczej realizowanej przez poszczególne instytucje, resorty oraz samorządy. Wydarzenie Krajowej Izby Gospodarczej organizowane w Warszawie;
- **pozostałe inicjatywy** – giełdy kooperacyjne dla przedsiębiorców z sektora MŚP na terenie regionu oraz przedsiębiorców spoza granic regionu oraz kraju, współorganizacja lub partnerstwo kilku wydarzeń międzynarodowych, m.in.: DronTech, targi Innoform, „Opera Camp", publikacje w serwisie Onet oraz w czasopiśmie Newsweek, spot promocyjny dot. wpływu kultury na gospodarkę regionu, działania promocyjne w mediach lokalnych oraz podczas targów produktów regionalnych „Nasze Dobre".

Uchwałą nr 6/202/22 z dnia 16 lutego 2022 r., Zarząd Województwa przyjął ***Program rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego*** (PRG), jeden z 26 regionalnych dokumentów programowych kluczowych dla realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, w obszarze celu głównego **„3. Konkurencyjna gospodarka"**. Prace nad przygotowaniem *Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego* rozpoczęły się w 2019 r., jako jeden z elementów realizacji projektu REGIOGMINA, którego głównym celem było wsparcie przedsiębiorczości w województwie kujawsko-pomorskim. Wstępne założenia *Programu* zostały opracowane przez firmę PwC Polska. *Program rozwoju gospodarczego* ma charakter wdrożeniowy dla tej części ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, która odpowiada za rozwój przedsiębiorczości. Jego rolą jest wskazanie zestawu działań i przedsięwzięć, które pozwolą na wykorzystanie czynników gospodarczych i umożliwią wypełnienie przyjętych w *Strategii* celów. Wykonane prace analityczne oraz koncepcyjne w trakcie przygotowywania dokumentu, wraz z przeprowadzonymi spotkaniami konsultacyjnymi pozwoliły na dopracowanie *Programu*, to znaczy przygotowanie projektu dokumentu spełniającego wymogi określone w przepisach prawnych [67]. Już w styczniu 2021 roku, jeszcze w trakcie prac projektowych, odbyła się seria spotkań konsultujących dotychczasowy dorobek prac nad projektem. Odbyła się konferencja otwierająca oraz 5 spotkań otwartych dla przedstawicieli środowisk gospodarczych, przedstawicieli jst oraz mieszkańców, w której udział wzięło ponad **200** osób. Pomimo formuły on-line, spotkania były dedykowane terytorialnie, dla lepszego rozpoznania potrzeb środowisk gospodarczych różnych części województwa. Kolejnym etapem prac było wprowadzenie poprawek i uzupełnień do projektu *Programu* oraz prowadzenie uzgodnień w ramach spotkań dedykowanych, m.in. dla Sejmiku Gospodarczego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, spółek i instytucji, w których udziały posiada Samorząd Województwa, a które będą odpowiedzialne za wdrażanie ustaleń *Programu*. Podczas prac nad projektem *Programu* odbywały się także w formule bieżącej, konsultacje z Departamentem Funduszy Europejskich, przygotowującym *Program regionalny: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*, z którego w dużej mierze finansowana będzie realizacja *Programu*. Konsultacje społeczne dokumentu z udziałem środowiska gospodarczego, jst oraz mieszkańców województwa odbyły się w terminie 14 października – 19 listopada 2021 r. Podczas ich trwania sformułowano do *Programu* **152** uwagi. *Program rozwoju gospodarczego* odnosi się w decydującej mierze do tych aspektów, które będą stanowiły obszar przyszłych działań Samorządu Województwa w zakresie stymulowania rozwoju gospodarczego. Dla *Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego* przyjęto cel główny: **„Trwały i zrównoważony rozwój gospodarczy regionu, przyczyniający się do poprawy jakości życia jego mieszkańców"** oraz cele szczegółowe: **„Gospodarka sprzyjająca wzrostowi przedsiębiorczości", „Gospodarka konkurencyjna i innowacyjna"** i **„Gospodarka atrakcyjna dla inwestorów"**. W strukturze ustaleń dokumentu, sformułowano również 12 priorytetów. W ramach *Programu rozwoju gospodarczego* przygotowanych zostało **48** przedsięwzięć na rzecz przyspieszenia rozwoju gospodarczego województwa, z których **14** delegowano do realizacji w ramach ***Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+***. Rolą *Programu* jest wskazanie zestawu działań i przedsięwzięć, które pozwolą na optymalne wykorzystanie wszystkich czynników gospodarczych województwa i umożliwią wypełnienie przyjętych w *Strategii* celów. Dla pełnej operacjonalizacji działań przyjętych w *Programie*, 13 lipca 2022 r. Zarząd Województwa przyjął uchwałą nr 27/1067/22 ***Plan realizacji ustaleń Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-***

[67] Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

pomorskiego oraz Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+, gdzie jednym z ważniejszych ustaleń jest powołanie Komitetu ds. finansowania realizacji *Programu rozwoju gospodarczego*, w celu optymalizacji wydatkowania środków na realizację jego ustaleń z *Programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027* [68]. Do *Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego* opracowano również załączniki: „Diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego" i „Szczegółowy opis zakresu zadań i struktury organizacyjno-prawnej Regionalnego Obserwatorium Gospodarczego oraz Regionalnej Instytucji Finansowej".

Okładka *Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego.*

„System akredytacji instytucji otoczenia biznesu" [69] – przedsięwzięcie *Programu rozwoju gospodarczego*, delegowane do realizacji w ramach *Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+*. Uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 9/328/22 z dnia 9 marca 2022 r. projekt „System akredytacji instytucji otoczenia biznesu" został zatwierdzony na liście projektów proponowanych do wyboru w trybie niekonkurencyjnym w ramach *Programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*. W roku 2022, jako wstęp do I etapu prac w projekcie, Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki przygotował zakres ekspertyzy „Opracowanie systemu akredytacji usług doradczych o specjalistycznym charakterze (funkcjonalności) świadczonych na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw przez instytucje otoczenia biznesu mające siedzibę na terenie województwa kujawsko-pomorskiego". Opracowanie ma składać się z analizy funkcjonujących w Polsce oraz w wybranych regionach i krajach Unii Europejskiej systemów akredytacji IOB, inwentaryzacji instytucji otoczenia biznesu działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego oraz założeń kompletnego systemu akredytacji udzielanej przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego na usługi doradcze o specjalistycznym charakterze (funkcjonalności), wraz z przygotowaniem kompletnej dokumentacji umożliwiającej rozpoczęcie i prowadzenie procesu akredytacji, a także przeprowadzeniem konsultacji propozycji systemu ze środowiskiem gospodarczym w województwie kujawsko-pomorskim.

Założenia ***Regionalnej polityki klastrowej województwa kujawsko-pomorskiego*** [70]. W 2022 r. Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki, rozpoczął przygotowywanie zakresu ekspertyzy „Analiza

[68] Komitet powołano zarządzeniem nr 8/2023 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2 lutego 2023 r. w sprawie powołania Komitetu ds. finansowania realizacji *Programu rozwoju gospodarczego*, w związku z wydaniem decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej nr CCI 2021PL16FFPR002 z dnia 7 grudnia 2022 r., która zatwierdziła *Program regionalny: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*.

[69] Akredytacja oznacza postępowanie, w którym upoważniona jednostka wydaje oświadczenie, że określony podmiot jest kompetentny do wykonywania określonych zadań.

[70] Dokument kluczowy dla realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*.

klastrów i polityki klastrowej w województwie kujawsko-pomorskim", której istotnym elementem jest opracowanie i skonsultowanie ze środowiskiem partnerów gospodarczych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, koncepcji rozwoju klastrów w województwie kujawsko-pomorskim, rozumianej jako zestaw działań ukierunkowanych na wsparcie inicjatyw klastrowych/ klastrów[71] z poziomu samorządu województwa. Jest to zakres niezbędny dla sformułowania ustaleń *Regionalnej polityki klastrowej województwa kujawsko-pomorskiego*.

„Analiza wykorzystania i zapotrzebowania na infrastrukturę biznesową w kontekście świadczenia usług proinnowacyjnych i rozwojowych przez instytucje otoczenia biznesu w województwie kujawsko-pomorskim wraz z rekomendacjami w zakresie zasadności i kierunków rozwoju infrastruktury biznesowej"[72]. Dostęp do infrastruktury podmiotów świadczących pomoc informacyjną, finansową, doradczą i szkoleniową dla przedsiębiorców (m.in. ośrodków doradczo-szkoleniowych, inkubatorów przedsiębiorczości, ośrodków wspierających przedsiębiorczość i innowacyjność, centrów wsparcia biznesu, platform współpracy, centrów transferów technologii), a ponadto dostępność terenów pod działalność gospodarczą, są nieodzowne w budowaniu nowoczesnej, innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki. Dynamiczny rozwój podmiotów gospodarczych warunkowany jest m.in. przez właściwy model terytorialnej dostępności infrastruktury biznesowej, a także poszczególne jej rodzaje, które należy udostępnić w konkretnych ośrodkach. Niezbędna w tym celu jest rekomendacja działań mających za zadanie modyfikację istniejącego systemu i poprawę tej dostępności. Nie jest ona możliwa bez analizy aktualnego stopnia wykorzystania infrastruktury biznesowej oraz zbadania zapotrzebowania w tym zakresie. Główny zakres analizy (inwentaryzacja, stopień wykorzystania infrastruktury biznesowej IOB i prognoza zapotrzebowania na infrastrukturę IOB w województwie, zapotrzebowanie IOB na korzystanie z infrastruktury, a także zamierzenia IOB co do realizacji tej infrastruktury w przyszłości) został wykonany na zlecenie Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki przez Regionalne Obserwatorium Gospodarcze działające w Kujawsko-Pomorskim Funduszu Rozwoju sp. z o.o., natomiast „**Analiza zapotrzebowania MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego na korzystanie z infrastruktury biznesowej"** przez Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.

Regionalne Obserwatorium Gospodarcze (ROG). Przeprowadzone w fazie badawczej projektu REGIOGMINA w ramach Programu GOSPOSTRATEG prowadzonego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, prace diagnostyczne w zakresie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego, pozwoliły na opracowanie katalogu zidentyfikowanych potrzeb związanych z dalszą koordynacją polityki gospodarczej i kluczowych prognoz dotyczących uwarunkowań dalszego rozwoju gospodarczego oraz propozycji rozwiązań planistycznych i instytucjonalnych dla samorządów lokalnych i samorządu województwa, w tym m. in. powołanie **wyspecjalizowanej jednostki, która prowadziłaby działalność analityczną i formułowała rekomendacje w zakresie działań na rzecz rozwoju gospodarczego** – Regionalnego Obserwatorium Gospodarczego (R*OG). Pilotaż ROG odbył się w 2021 r. w ramach projektu REGIOGMINA w Departamencie Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Urzędu Marszałkowskiego, natomiast od 1 stycznia 2022 r. jednostka funkcjonuje w ramach Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o.[73], co rozszerzyło podstawową działalność spółki, o m.in.: prowadzenie działalności analitycznej w zakresie trendów gospodarczych, opracowywanie analiz i raportów w zakresie rozwoju gospodarczego (w tym cyklicznych), monitorowanie i badanie stanu faktycznego w zakresie sytuacji gospodarczej regionu. W roku ubiegłym Regionalne Obserwatorium Gospodarcze zrealizowało następujące raporty, informacje sygnalne, działania i inicjatywy:

- badanie **„Analiza wykorzystania i zapotrzebowania na infrastrukturę biznesową w kontekście świadczenia usług proinnowacyjnych i rozwojowych przez instytucje otoczenia biznesu w województwie kujawsko-**

[71] **Klaster** oznacza geograficzne skupisko powiązanych ze sobą przedsiębiorstw, wyspecjalizowanych dostawców, usługodawców i firm z pokrewnych sektorów oraz instytucji, które ze sobą konkurują i współpracują. **Inicjatywa klastrowa** jest natomiast świadomym, zorganizowanym przedsięwzięciem, mającym na celu w sposób bardziej usystematyzowany wpływać na potencjał rozwoju danego klastra. W inicjatywę zaangażowani są kluczowi gracze danego klastra – przedstawiciele sektorów gospodarczego, naukowego, publicznego. Inicjatywy klastrowe są finansowane przez ich uczestników, a także ze środków publicznych w ramach programów wsparcia rozwoju klastrów. Większość tego typu inicjatyw powstaje w formie projektu i jest przekształcana w bardziej formalne struktury w ciągu 12 do 36 miesięcy.

[72] Analiza przygotowana na podstawie stanowiska Zarządu Województwa z dnia 29 czerwca 2022 r. *w sprawie wsparcia merytorycznego w procesie negocjacji z Komisją Europejską programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027 (dalej: FEdKP* 2021-2027*)*.

[73] Stanowisko Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 maja 2021 r. *w sprawie propozycji zmian instytucjonalnych dla Samorządu Województwa, będących efektem realizacji I etapu projektu REGIOGMINA*. Zarząd Województwa powierzył funkcję ROG spółce Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o., zgodnie z zawartym w projekcie *Programu rozwoju gospodarczego* „wariantem III", wskazującym prowadzenie ROG przez spółkę Województwa.

pomorskim wraz z rekomendacjami w zakresie zasadności i kierunków rozwoju infrastruktury biznesowej" na zlecenie Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki Urzędu Marszałkowskiego;

- opracowanie koncepcji powołania i funkcjonowania **Rady Gospodarczej Województwa Kujawsko-Pomorskiego** (RG). Przygotowano projekt regulaminu działania RG. Zespół roboczy ds. Rady Gospodarczej, którego członkiem jest zespół ROG, odbył w 2022 r. osiem spotkań. Rada Gospodarcza Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest przedsięwzięciem *Programu rozwoju gospodarczego*, którego celem jest utworzenie podmiotu – ciała doradczego zapewniającego efektywną współpracę podmiotów zaangażowanych w rozwój społeczno-gospodarczy województwa, w szczególności uczestniczących w realizacji *Programu rozwoju gospodarczego*. Rada Gospodarcza zapewni Zarządowi Województwa wiedzę o aktualnych kwestiach dotyczących rozwoju gospodarczego, a także o działaniach instytucji niepodlegających samorządowi województwa przez dostarczanie informacji o ich aktywności na rzecz rozwoju w regionie;
- „Wybrane wskaźniki województwa kujawsko-pomorskiego" – opracowanie własne na podstawie najnowszych danych GUS (Głównego Urzędu Statystycznego) i WUP (Wojewódzkiego Urzędu Pracy);
- „Sytuacja na rynku pracy oraz przewidywane zapotrzebowanie na zawody w 2022 roku w województwie kujawsko-pomorskim" – opracowanie na podstawie danych WUP;
- „Region w liczbach" – przygotowany przez zespół ROG i umieszczony co miesiąc na stronie internetowej podstawowy zestaw danych dotyczący województwa kujawsko-pomorskiego;
- „Obywatele Ukrainy na rynku pracy" – publikacje raportów przygotowywanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu;
- „Wpływ pandemii na koniunkturę" – komentarz ekspercki opublikowany w II kwartale 2022 roku;
- „Wpływ wojny w Ukrainie na działalność firm w regionie kujawsko-pomorskim" – raport i komentarz eksperta opublikowany w II kwartale 2022 r.;
- „Ocena sytuacji demograficznej w Polsce oraz regionie kujawsko-pomorskim" – raport i komentarz opublikowany w II kwartale 2022 r.;
- zamieszczanie informacji i danych GUS z autorskim komentarzem ekspertów uczelni z województwa kujawsko-pomorskiego (Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK w Toruniu, Katedra Ekonomii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Wydziału Zarządzania Politechniki Bydgoskiej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich);
- publikacja danych GUS dotyczących sprzedaży detalicznej oraz komentarz eksperta;
- przygotowanie kilkudziesięciu materiałów (informacji, analiz, relacji z konferencji, wydarzeń o charakterze gospodarczym) na stronę internetową kpfr.pl.;
- podpisanie porozumienia o współpracy z przedstawicielami wydziałów ekonomicznych trzech uczelni wyższych w regionie – Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy i Politechniki Bydgoskiej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich;
- nawiązanie współpracy z Wydziałem Analiz i Ewaluacji Urzędu Marszałkowskiego w celu przekazania danych dotyczących *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*;
- nawiązanie współpracy z kierownictwem Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu oraz Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy;
- udział w spotkaniach, konferencjach i warsztatach dotyczących sytuacji społeczno-gospodarczej oraz rozwoju regionu np. forum Welconomy Forum in Toruń, Welscience lub posiedzeniach Sejmiku Gospodarczego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Na mocy uchwały nr 49/2285/19 z dnia 18 grudnia 2019 r., Zarząd Województwa powołał **Olgierda Dziekońskiego na Pełnomocnika Zarządu Województwa ds. rozwoju gospodarczego**. To wybitny architekt i urbanista, ekspert w zakresie gospodarki lokalnej i samorządności. W latach 2010-2015 był Sekretarzem Stanu w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Pod jego kierunkiem przygotowano szereg ustaw oraz rozporządzeń porządkujących problematykę inwestycyjną, m.in. nowelizację ustawy o gospodarce nieruchomościami, rozporządzenia wykonawcze do ustawy prawo budowlane, nowelizację ustawy o szczególnych zasadach odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołów, a także ustawę o wspieraniu innowacyjności, ustawę o zmianie ustaw na rzecz ochrony krajobrazu, czy ustawę o wspieraniu rozwoju lokalnego i regionalnego. Zakres działania Pełnomocnika obejmuje planowanie i koordynację działań związanych z rozwojem gospodarczym województwa kujawsko-pomorskiego, w szczególności poprzez: badanie i analizowanie sektora przedsiębiorczości, analizę źródeł finansowania dla potrzeb przedsiębiorców, udział w projektowaniu programów rozwoju przedsiębiorczości, współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego i instytucjami otoczenia biznesu w zakresie rozwoju gospodarczego, współpracę z organizacjami skupiającymi przedsiębiorców, organami administracji rządowej i samorządowej, przedsiębiorcami oraz innymi podmiotami mającymi na celu rozwój gospodarczy oraz działającymi na rzecz poprawy warunków

prowadzenia działalności gospodarczej w województwie. W ramach działań Samorządu Województwa służących rozwojowi gospodarczemu, kierował w latach 2019-2021 pilotażowym projektem REGIOGMINA.
14 października 2022 r. Województwo Kujawsko-Pomorskie złożyło pod kierownictwem Olgierda Dziekońskiego projekt w charakterze lidera konsorcjum[74] pn. **„EneREGION – Zintegrowane Obszary Lokalnego Bilansowania Energii jako metoda zwiększenia samowystarczalności energetycznej regionu"**, w ramach Programu „Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków" Gospostrateg IX Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. **Projekt szczegółowo scharakteryzowany został w rozdziale „Transformacja energetyczna województwa" w ramach niniejszego *Raportu*.**

Istotny i szeroki zakres działań na rzecz rozwoju gospodarczego, zwłaszcza w aspekcie przygotowania samorządów do pozyskania i bieżącej współpracy z inwestorami oraz obsługi inwestorów zagranicznych, poszukujących lokalizacji dla działalności na terenie Polski, prowadzi działające w ramach Urzędu Marszałkowskiego, od 2011 roku **Kujawsko-Pomorskie Centrum Obsługi Inwestorów i Eksportu (KPCOIE)**, które obecnie funkcjonuje jako **Biuro Promocji Gospodarczej i Inwestycyjnej**. KPCOIE to jednostka, która świadczy przedsiębiorcom bezpłatne usługi informacyjne w zakresie podejmowania, prowadzenia i rozwijania działalności eksportowej i/lub sprzedaży na Jednolity Rynek Europejski przez polskie przedsiębiorstwa oraz w zakresie lokowania i rozwijania inwestycji w regionie (w tym zagranicznych). Głównym celem KPCOIE jest spowodowanie wzrostu poziomu umiędzynarodowienia polskich firm, poprzez ułatwienie przedsiębiorcom, a także organizacjom zrzeszającym przedsiębiorców, dostępu do kompleksowych, wysokiej jakości i nieodpłatnych usług informacyjnych w powyższym zakresie. W 2020 r. KPCOIE zakończyło realizację trwającego od 2010 r. projektu pn. **„Wsparcie dla sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów"**, a w 2022 r. realizowanego od stycznia 2020 r. projektu **PO WER „Wdrażanie standardów obsługi inwestora w samorządach województwa kujawsko-pomorskiego".** Podczas 12 lat działalności KPCOIE udało się w sposób unikalny wypełnić lukę na rynku usług skierowanych dla przedsiębiorców (eksporterów i inwestorów) oraz jst. KPCOIE jako instytucja o ugruntowanej pozycji, posiadająca doświadczoną, profesjonalną kadrę, dotychczas jako jedyna w regionie, świadczyła bezpłatne usługi informacyjne dla eksporterów i inwestorów, na podstawie szerokiego wachlarza instrumentów wsparcia przedsiębiorstw, z których część była niedostępna w ofercie pozostałych, regionalnych IOB np.:

- aktualne analizy rynków zagranicznych, w tym szyte na miarę analizy branżowe na zamówienie grup przedsiębiorstw;
- symulacje prognozowanych trendów konsumentów zagranicznych;
- aktualne dane statystyczne o handlu zagranicznym województwa;
- statystyki rynków zagranicznych;
- największa w regionie baza zagranicznych ofert współpracy dla eksporterów oraz baza ofert inwestycyjnych dla inwestorów;
- stałe wsparcie instytucjonalne ministerstwa właściwego ds. gospodarki, wsparcie merytoryczne WPHI/ Wydziałów Ekonomicznych Ambasad i Konsulatów RP oraz Zagranicznych Biur Handlowych Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu;
- bezpłatne konferencje z udziałem ekspertów m.in. z instytucji rządowych itp.

Do końca 2022 r. KPCOIE udzieliło **3 782** usług informacyjnych proeksportowych w standardzie określonym przez ministerstwo właściwe ds. gospodarki. Zorganizowało **45** wydarzeń (dedykowanych tematyce eksportowej, w których udział wzięło **1 573** przedsiębiorców. W tym samym okresie sekcja inwestycyjna obsłużyła ponad **240** projektów inwestycyjnych.

W celu zaplanowania i zapewnienia nowych instrumentów wsparcia inwestycji i eksportu w regionie, KPCOIE skoncentrowało większość swoich działań w latach 2020-2022 na pracach restrukturyzacyjnych. Wraz z powstaniem i rozwojem Polskiej Strefy Inwestycyjnej w 2018 r., Specjalne Strefy Ekonomiczne zyskały nowe kompetencje związane z obsługą inwestorów, co w rezultacie spowodowało brak możliwości wykonywania pewnych zadań przez centra obsługi inwestorów. Reforma obniżyła wpływ Samorządu Województwa na lokalizację nowych inwestycji – zapytania od potencjalnych inwestorów zagranicznych zaczęły być przez PAIH kierowane przede wszystkim do SSE, a nie do centrów obsługi inwestorów działających przy Urzędach Marszałkowskich (od 2004 roku będących partnerami PAIH). W związku z tym idea funkcjonowania regionalnych centrów obsługi inwestora i eksportu ulega zmianom, które stanowią proces ciągły. Modernizacja dotychczasowego systemu usług KPCOIE oparta została na wypracowanym przez lata modelu obsługi przedsiębiorstw, przy czym zawiera dodatkowe, nowe rozwiązania wynikające z rezultatów przeprowadzonych

[74] Konsorcjum naukowe wraz z Akademią Górniczo-Hutniczą im. Stanisława Staszica w Krakowie, Narodowym Centrum Badań Jądrowych oraz Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu.

do tej pory w województwie badań i analiz rynku pod kątem realnych potrzeb przedsiębiorców i jst, dostosowując do nich dotychczasową ofertę KPCOIE. W tym celu, od czerwca 2022 r. realizowany jest w KPCOIE projekt pn. **„Przygotowanie i rozwój pakietu usług doradczych/informacyjnych w zakresie umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw z sektora MŚP oraz pozyskania działalności inwestycyjnej przez Kujawsko Pomorskie Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów"**, finansowany z *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* w ramach poddziałania 1.5.2 „Promocja gospodarcza regionu". W wyniku realizacji projektu wzmocniony zostanie istniejący już system obsługi i wspomagania inwestycji zagranicznych i eksportu. Grupą docelową projektu w zakresie wsparcia eksportu i inwestycji są firmy z sektora MŚP oraz jednostki samorządu terytorialnego. Powyższy projekt będzie realizowany **do końca listopada 2023 roku, z kontynuacją w okresie trwałości do 2028 roku**. W ramach projektu w 2022 roku kontynuowano realizacje trzech działań:

- **działanie 1** pn. „Prowadzenie działań na rzecz przygotowania i rozwoju zmodernizowanego pakietu usług doradczych/ informacyjnych świadczonych przez KPCOIE" na rzecz wyżej wymienionych grup beneficjentów, w zakresie umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw z sektora MŚP oraz pozyskania działalności inwestycyjnej. Zakłada ono rozwój wybranych instrumentów wsparcia dotychczas oferowanych przez KPCOIE i poszerzenie ich o nowe propozycje usług doradczych/ informacyjnych, które dotychczas nie były realizowane. Swoje działania KPCOIE do 2020 roku miało obowiązek realizować w oparciu o opracowane przez ministerstwo właściwe ds. gospodarki „Standardy świadczenia usługi informacyjnej sieci Centrów Obsługi Inwestorów i Eksporterów (COIE)". Przedmiotowy projekt będzie nadal realizowany zgodnie z głównymi założeniami pierwotnej wersji standardów, które ulegną modyfikacji. Działania nadal ukierunkowane będą m.in. na:
  - stymulowanie postaw proeksportowych wśród MŚP w zakresie podejmowania i rozwijania działalności eksportowej, budowania kontaktów międzynarodowych, rozwijania handlu zagranicznego;
  - realizację procesu obsługi inwestora przy jednoczesnym wsparciu jst w tym zakresie (w celu lokowania nowych inwestycji na terenie regionu, zarówno krajowych, jak i zagranicznych) oraz promowanie informacji o możliwościach oraz warunkach inwestowania na terenie województwa kujawsko-pomorskiego;
- **działanie 2** pn. „Przygotowanie nowej infrastruktury na potrzeby KPCOIE", obejmujące modernizację zabytkowej kamienicy przy ul. Franciszkańskiej 12 w Toruniu;
- **działanie 3** pn. „Międzynarodowa promocja gospodarcza regionu w kraju i za granicą, ze szczególnym uwzględnieniem promocji oferty inwestycyjnej z obszaru województwa kujawsko-pomorskiego", realizowane będzie w sposób zapewniający dotarcie do zróżnicowanych grup docelowych ze szczególnym uwzględnieniem odbiorców biznesowych/VIP, z wykorzystaniem szeroko zasięgowych mediów i zróżnicowanych form komunikacji, jak również w formie dedykowanych kampanii zewnętrznych).

W toku prowadzonych prac nad realizacją powyższych 3 działań w ramach projektu, zespół ds. obsługi eksporterów KPCOIE poświęcił cały 2022 rok na przygotowywanie dokumentacji na potrzebę ogłaszanych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w formie zapytań ofertowych i przetargów (w sumie opracowano dokumentację do 12 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego).

Równolegle do prowadzonych prac nad powyższym projektem, KPCOIE realizowało w 2022 roku bieżącą działalność wydawniczą i informacyjno-promocyjną. W 2022 roku **V edycja „Katalogu produktów eksportowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego Made in Kujawsko-Pomorskie – edycja 2021/22"** promowana była m.in. przez przedstawicieli regionu podczas Światowej Wystawy Expo 2020 w Dubaju. V edycja katalogu produktów eksportowych została wydana przez KPCOIE pod koniec 2021 r. w nakładzie 2500 egzemplarzy, w ramach projektu pn. „Expressway – promocja terenów inwestycyjnych", współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach *RPO WK-P 2014-2020*, Oś priorytetowa 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu, Działanie 1.5 Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, Poddziałanie 1.5.2 Wsparcie procesu umiędzynarodowienia przedsiębiorstw. Poprzednie cztery wydania (z 2015, 2016, 2017/2018 oraz z 2019 roku) są dostępne na stronie internetowej KPCOIE. Katalog produktów eksportowych jest prezentacją flagowych produktów eksportowych regionu, skupiającą jednocześnie w jednym miejscu szerokie spektrum firm je wytwarzających. Dla regionalnych przedsiębiorstw stanowi on okazję do bezpłatnej prezentacji i promocji profilu firmy wśród potencjalnych partnerów biznesowych poza granicami polski. Opracowanie jest co roku rozpowszechniane przez KPCOIE za pośrednictwem większości polskich i zagranicznych placówek dyplomatycznych podczas wiodących, międzynarodowych wydarzeń o charakterze gospodarczym, takich jak targi, wystawy, konferencje, fora gospodarcze w poszczególnych krajach ich rezydowania. Wydawnictwo jest ponadto promowane podczas giełd kooperacji, misji handlowych, spotkań z przedstawicielami regionów partnerskich Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w których udział biorą przedstawiciele Samorządu Województwa oraz pracownicy Urzędu Marszałkowskiego. W dniach 24 października – 30 listopada 2022 r.

KPCOIE przeprowadziło nabór zgłoszeń do kolejnej – VI edycji **„Katalogu Produktów Eksportowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego Made in Kujawsko-Pomorskie – edycja 2023”**.

PAIH Forum Biznesu 2022 w Warszawie (w dniu 5 października 2022 r.) zorganizowane zostało pod honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przez Polską Agencję Handlu i Inwestycji (PAIH). W jego trakcie KPCOIE odbyło cykl spotkań z dyrektorem ds. eksportu PAIH-u oraz z wybranymi przedstawicielami Zagranicznych Biur Handlowych (ZBH) PAIH. Dzięki spotkaniom możliwe było pogłębienie dotychczasowych płaszczyzn współpracy merytorycznej między zespołem specjalistów KPCOIE i PAIH w zakresie obsługi zapytań eksporterów i inwestorów.

Obsługę inwestorów realizuje w ramach KPCOIE regionalne **Kujawsko-Pomorskie Centrum Obsługi Inwestora (KPCOI)** – certyfikowany, regionalny partner Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu (PAIH). Podstawowym zadaniem KPCOI jest pozyskiwanie inwestycji (polskich i zagranicznych) do województwa kujawsko-pomorskiego.

W 2022 roku KPCOI obsłużyło ponad **30** projektów inwestycyjnych. Zapytania inwestorów, które zostały skierowane do KPCOI, pochodziły m.in. ze **Szwajcarii, USA, Korei Południowej, Indii, Niemiec, Zjednoczonych Emiratów Arabskich, Ukrainy, Wielkiej Brytanii, Filipin, Tajwanu** oraz z Polski. Wśród reprezentowanych przez inwestorów gałęzi gospodarki dominowały: elektromobilność, recycling, OZE oraz sektor produkcyjny. Obsługa każdego projektu inwestycyjnego jest procesem długotrwałym i wiąże się z przekazaniem inwestorowi sprecyzowanych danych dotyczących gospodarki regionu, poszczególnych rozpatrywanych lokalizacji oraz dostępnych instrumentów wsparcia inwestycji, aby oferta spełniała ściśle kryteria określone każdorazowo przez inwestora. Bieżąca obsługa inwestorów realizowana jest na podstawie zapytań pozyskiwanych z różnych źródeł, tj. od PAIH, zagranicznych i polskich firm doradczych, instytucji otoczenia biznesu, instytucji reprezentujących inwestorów, od jst z regionu, ale również w wyniku bezpośredniego kontaktu inwestora z KPCOI.

W 2022 r. KPCOI zakończyło realizację II etapu projektu **PO WER „Wdrażanie standardów obsługi inwestora w samorządach województwa kujawsko-pomorskiego”**, w ramach *Programu operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020*, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, II Osi Priorytetowej Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, działania 2.18 Wysokiej jakości usługi administracyjne. Projekt zrealizowano w okresie od stycznia 2020 r. do czerwca 2022 r. Projekt zmierzał do stworzenia regionalnej sieci profesjonalnych samorządowych instytucji obsługi inwestora w oparciu o wzmocnienie jakości obsługi inwestorów przez pracowników samorządowych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, w zakresie:

- profesjonalnej obsługi podmiotów zainteresowanych inwestowaniem w miastach, gminach i powiatach;
- budowania pozytywnego wizerunku jednostek samorządu terytorialnego z województwa kujawsko-pomorskiego;
- promocji poszczególnych gmin i powiatów jako miejsc atrakcyjnych do lokowania inwestycji;
- promocji terenów inwestycyjnych gmin o dużym potencjale inwestycyjnym;
- budowy lokalnych sieci współpracy na rzecz obsługi inwestora dla pracowników samorządowych (powstanie Punktów Obsługi Inwestora w każdej gminie uczestniczącej w projekcie).

Dzięki projektowi zarówno pracownicy merytoryczni, jak i kadra zarządzająca z **80** jst zostali przeszkoleni w zakresie obsługi inwestora (w sumie **225** pracowników jst, w tym **145** pracowników merytorycznych oraz **80** przedstawicieli kadry kierowniczej). W ramach II etapu projektu odbyły się m.in. szkolenia z zakresu wdrażania standardów obsługi inwestora dla **120** pracowników w **40** jst w województwie kujawsko-pomorskim. Ponadto pod nadzorem pracowników KPCOI wdrożone zostały w **40** jst uczestniczących w II etapie projektu „standardy obsługi inwestora” (zasady rekomendowane przez PAIH, obejmujące podsumowanie całego procesu inwestycyjnego) wraz z zestawem instrumentów wspierających rozwój potencjału inwestycyjnego jst (w tym m.in. zdjęcia lotnicze terenów inwestycyjnych, pogłębione analizy oferty inwestycyjnej Due Diligence[75], dedykowane strony internetowe jst dla inwestorów, materiały promujące potencjał inwestycyjny jst czy wzory dokumentów i umów prawnych na potrzebę sprzedaży terenów inwestycyjnych). W I etapie projektu udział wzięło **79** samorządów gminnych oraz **1** samorząd powiatowy. Uczestnikami II etapu projektu było **39** samorządów gminnych oraz **1** samorząd powiatowy. Co warto podkreślić – wartość rynkowa pakietu wiedzy wynikającej ze szkoleń oraz przygotowywanych dla jst dedykowanych dla nich materiałów pozwalających na prowadzenie promocji gospodarczej i pozyskiwanie inwestorów, które dla uczestniczących w projekcie samorządów były bezpłatne – jest obiektywnie bardzo wysoka i z pewnością, gdyby nie udział w projekcie, duża część z samorządów lokalnych nie zdecydowałaby się na ich pozyskanie. W dniu 21 czerwca 2022 roku odbyła się w Toruniu konferencja podsumowująca projekt.

[75] Due diligence – poddanie przedsiębiorstwa dogłębnej analizie w celu jego wyceny przez inwestora.

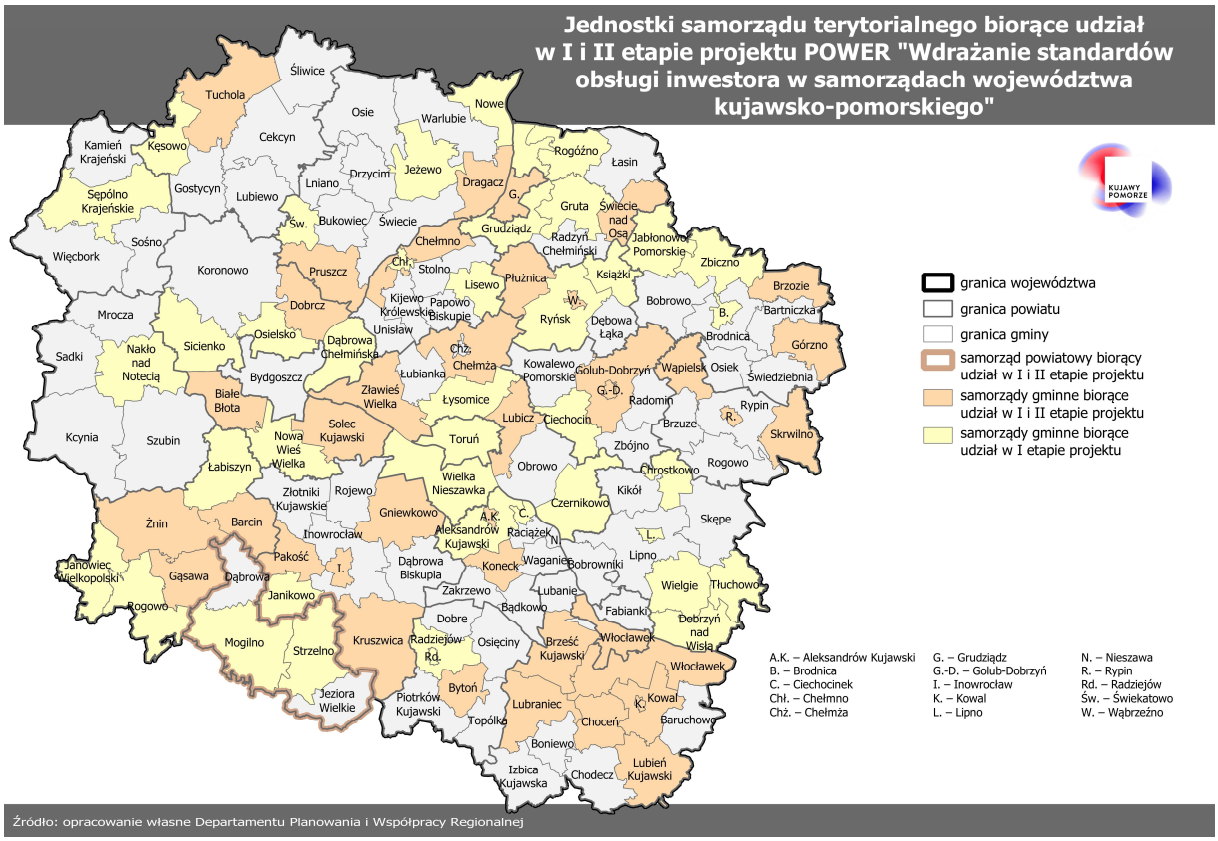

Rys. 4. Jednostki samorządu terytorialnego, które brały udział w projekcie PO WER „Wdrażanie standardów obsługi inwestora w samorządach województwa kujawsko-pomorskiego”.

Misje gospodarcze Województwa Kujawsko-Pomorskiego na EXPO Dubai 2020 w dniach 4-8 lutego 2022 r. Województwo kujawsko-pomorskie było kolejnym polskim regionem, który zaprezentował się w dniach 4-8 lutego 2022 r. w polskim pawilonie narodowym pn. **„Kreatywność inspirowana naturą”** na Wystawie Światowej Expo w Dubaju. W misjach gospodarczych w Dubaju udział wzięli: Marszałek Województwa Piotr Całbecki, Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. rozwoju nauki, badań i wdrożeń oraz innowacyjności prof. dr hab. Bogusław Buszewski, Prezes Zarządu TARR S.A. Michał Korolko oraz radni Województwa: Jacek Gajewski, Tadeusz Pogoda, Jarosław Katulski, Adam Banaszak i Leszek Pluciński. Zagospodarowana przez Województwo przestrzeń oferowała symboliczną w sferze przekazu opowieść o Kujawach i Pomorzu, regionie Kopernika, Aleksandra Wolszczana, interesującego dziedzictwa kulturowego i współczesnego kapitału kreatywnego. Dużą rolę pełniły w niej multimedia, w tym instalacje z użyciem hologramów, realistycznie wykonana makieta regionu. Zaproponowano też gościom polskiego pawilonu wspólne obserwacje nieba, warsztaty pieczenia i zdobienia pierników oraz prezentację designerskich ubrań z tkanin zdobionych tradycyjnymi wzorami malowanymi na włocławskim fajansie. Stałym kujawsko-pomorskim akcentem na Wystawie Światowej Expo była prezentacja Międzynarodowego Festiwalu Filmowego Energa Camerimage w pawilonie narodowym. W Dubaju przebywały trzy kujawsko-pomorskie misje gospodarcze: branży medycznej (12 firm medycznych i IT), branży spożywczej (5 przedsiębiorstw) oraz branż narzędziowej i przetwórstwa tworzyw sztucznych (5 przedsiębiorstw). Branża medyczna przedstawiła się podczas seminarium „Przyszłość lecznictwa. Jak nowe technologie rewolucjonizują opiekę medyczną” z udziałem dra Mazina Gadira z dubajskiego Ministerstwa Zdrowia oraz naukowców związanych z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu; seminarium otworzył Marszałek Województwa Piotr Całbecki. **5 lutego 2022 r.** odbył się **Dzień Kujaw i Pomorza**, podczas którego ekspozycję Województwa odwiedziło ponad **10** tysięcy osób. Celem obecności przedstawicieli Województwa Kujawsko-Pomorskiego na EXPO 2020 w Dubaju było wzmocnienie wizerunku regionu na arenie międzynarodowej, jak również promocja gospodarcza. W ramach Wystawy Światowej dokonano prezentacji technologii i firm reprezentujących branże strategiczne z punktu widzenia potencjału eksportowego na rynki Bliskiego Wschodu, co ma wpływ na realny wzrost transakcji biznesowych. Wystawa Światowa Expo 2020 w Dubaju odbywająca się w trudnym ze względu na pandemię czasie, w ścisłym reżimie sanitarnym, była największym i najbardziej prestiżowym, trwającym sześć miesięcy wydarzeniem w wymiarze szeroko rozumianej promocji, o globalnym zasięgu. Swoją ofertę – gospodarczą, turystyczną, kulturalną prezentowało 190 krajów. Impreza tego typu po raz pierwszy odbyła się

na Bliskim Wschodzie i po raz pierwszy zorganizowana została przez kraj arabski. Jej hasło przewodnie brzmiało: **„Łącząc umysły, tworząc przyszłość”**. Promocja Województwa Kujawsko-Pomorskiego na EXPO Dubai 2020 została sfinansowana ze środków *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* w ramach projektów „Kujawy+Pomorze – promocja potencjału gospodarczego regionu – edycja II” oraz „Invest in Bit CITY 2. Promocja potencjału gospodarczego oraz promocja atrakcyjności inwestycyjnej miast prezydenckich województwa kujawsko-pomorskiego”.

Przedstawiciele Województwa Kujawsko-Pomorskiego w polskim pawilonie narodowym podczas EXPO Dubai 2020, fot. UMWKP

WSPARCIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO OBSZARÓW WIEJSKICH. PROMOCJA REGIONALNYCH PRODUKTÓW ROLNYCH

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz wsparcia rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich w ramach PROW 2014-2020:

- **220** nowo utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy;
- **140** utworzonych lub rozwiniętych przedsiębiorstw;
- **267** podpisanych umów o przyznanie pomocy;
- łącznie **48** km wybudowanej/przebudowanej infrastruktury sieciowej;
- łącznie **126** wybudowanych/przebudowanych obiektów związanych z gospodarką wodną;
- **66** innych inwestycji infrastrukturalnych;
- dofinansowanie organizacji **50 szkoleń i 68 wydarzeń**;
- realizacja **26 inicjatyw** w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

Działania związane z rozwojem rolnictwa i obszarów wiejskich na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2022 roku w dalszym ciągu opierały się na Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020). Cały program podzielony jest na kilka osi:

- oś ekonomiczna (poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego);
- oś środowiskowa (poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich);
- oś społeczna (jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej);
- oraz LEADER (wspierający Lokalne Grupy Działania – partnerstwa terytorialne funkcjonujące w ramach Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na obszarach wiejskich).

W związku z perspektywą n+3 oraz w czasie programowania funduszy Wspólnej Polityki Rolnej oraz Polityki Spójności na lata 2021-2027, program ten obowiązuje również w okresie przejściowym dla Wspólnej Polityki Rolnej, tj. w latach 2021-2022.

Informacja sprawozdawcza za 2022 r. z bieżącej działalności dotycząca zadań realizowanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020:

W zakresie **rozwoju infrastruktury** na obszarach wiejskich w ramach PROW w roku 2022:
- podpisano **31** umów o przyznanie pomocy na gospodarkę wodno-ściekową;
- podpisano **76** umów o przyznanie pomocy na inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne;
- podpisano **3** umowy o przyznanie pomocy na przebudowę drogi lokalnej;
- podpisano **42** umowy o przyznanie pomocy na budowę lub przebudowę ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej;
- wybudowano/przebudowano **19,3 km zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę**;
- wybudowano/przebudowano **25,3 km systemów kanalizacji zbiorczej** dla ścieków komunalnych;
- wybudowano **108 przydomowych oczyszczalni ścieków**;
- wybudowano/przebudowano **13 stacji uzdatniania wody**;
- wybudowano/przebudowano **5 oczyszczalni ścieków**;
- wybudowano/przebudowano **3,4 km dróg lokalnych**;
- wybudowano/przebudowano **9** świetlic lub domów kultury;
- zrealizowano **56 operacji** dotyczących kształtowania przestrzeni publicznej, w tym tworzenia obiektów ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej (m.in. boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, plaże, pomosty, parki);
- wybudowano **1 targowisko**.

W zakresie **rozwoju przedsiębiorczości** na obszarach wiejskich w ramach PROW w roku 2022:
- podpisano **109** umów o przyznanie pomocy;
- utworzono **106** przedsiębiorstw;
- rozwinięto **34** przedsiębiorstwa;
- utworzono **137** miejsc pracy (w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne);
- utrzymano **83** miejsc pracy (w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne).

Pozostałe operacje na obszarach wiejskich w ramach PROW w roku 2022:
- podpisano **2** umowy o przyznanie pomocy na wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych;
- podpisano **4** umowy o przyznanie pomocy na promowanie obszaru objętego lokalną strategią rozwoju;
- zorganizowano **50 szkoleń**;
- zorganizowano **68 wydarzeń i imprez**.

Samorząd Województwa jako instytucja pośrednicząca wdraża także jeden z sześciu priorytetów (tj. priorytet 4 - zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej) Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020.

W ramach **realizacji PO „Rybactwo i Morze"** w roku 2022 w województwie kujawsko-pomorskim:
- podpisano **18 umów** o dofinansowanie;
- utworzono/utrzymano **10 miejsc pracy**;
- rozwinięto/utworzono **16 przedsiębiorstw**;
- zbudowano lub zmodernizowano **3 obiekty infrastruktury**;
- podjęto **8 inicjatyw** pozytywnie wpływających na środowisko naturalne.

Informacja na temat realizacji zadań Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW) w Województwie Kujawsko-Pomorskim w 2022 roku. Zadania te wykonywane są przez Województwo Kujawsko-Pomorskie na podstawie art. 55 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 3 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2022 r., poz. 2422 z późn. zm.) oraz przepisów Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 stycznia 2017 r. w sprawie Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2017 r., poz. 148 z późn. zm.). Związane są one ze wsparciem funkcjonowania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich oraz realizacji działań informacyjno-promocyjnych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 na terenie naszego regionu.

W dniu 10 stycznia 2022 r. Samorząd Województwa zawarł umowę z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim w sprawie przekazywania w 2022 roku środków z budżetu państwa na finansowanie kosztów kwalifikowalnych ponoszonych na realizację zadań wynikających z art. 55 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 3 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 . Ogółem sfinansowano zadania na kwotę 1 285 294,81 zł, na które otrzymano dotację z budżetu państwa w wysokości 1 360 000,00 zł (wykorzystanie środków na poziomie 94,51%). Wydatki poniesione na utrzymanie regionalnej struktury KSOW wyniosły w sumie 352 605,26 zł (z czego 341 097,25 zł wyniosły płace, a 11 508,01 zł koszty związane z funkcjonowaniem, tj. wynajem pomieszczeń, telefony, media, korespondencja). W 2022 roku zrealizowano operacje zapisane w Planie Operacyjnym KSOW 2022-2023 na kwotę 932 689,55 zł, w tym na projekty własne Samorząd Województwa wydatkował 532 427,37 zł. Partnerzy KSOW otrzymali do dyspozycji 500 000,00 zł, z tego wykorzystano 400 262,18 zł (80,05 % środków). Wobec mniejszej niż oczekiwano aktywności partnerów KSOW konieczne było dokonanie zmian w budżecie, polegających na przesunięciu środków na zadania własne. W ramach otrzymanych dotacji (1,36 mln zł) nie wykorzystano jedynie 74 705,15 zł. Powodem niespożytkowania tej kwoty był w głównej mierze brak aktywności partnerów KSOW oraz nadal trwająca procedura przetargowa na zakup sprzętu komputerowego.

W 2022 roku, w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, Samorząd Województwa wraz z partnerami realizował wiele przedsięwzięć. Były to m.in.:

- projekt pn.: „Gromadzenie przykładów operacji realizujących poszczególne priorytety Programu". W ramach zadania przeprowadzono konkurs pn.: „**Wieś na weekend 2023**", na promocję projektów PROW 2014-2020 podczas organizowanych imprez plenerowych na terenach wiejskich regionu. Celem konkursu była aktywizacja stowarzyszeń i instytucji do działania partnerskiego podczas organizacji lokalnych imprez, upowszechniających przykłady nowatorskich rozwiązań i promujących dobre praktyki zrealizowane w ramach projektów sfinansowanych z PROW 2014-2020. W ramach konkursu złożono 23 wnioski, z czego aż 21 zostało zakwalifikowanych do realizacji. W sumie, we wszystkich imprezach udział wzięło około 8,3 tys. osób;
- projekt pn.: „Szkolenia i działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla Lokalnych Grup Działania (LGD), w tym zapewnianie pomocy technicznej w zakresie współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej". W ramach projektu Stowarzyszenie „Nasza Krajna" zorganizowało konferencję pn.: **„Efekty wdrażania Lokalnych Strategii Rozwoju na terenie województwa kujawsko-pomorskiego".** W konferencji brało udział 96 uczestników, a w wyjeździe studyjnym – 46 osób. Poza tym zorganizowano wizytę studyjną dla 40 przedstawicieli lokalnych grup działania oraz instytucji wdrażających Dodatkowo, w ramach podnoszenia wiedzy i kompetencji pracowników biur LGD, sfinansowano dwa szkolenia nt. koncepcji i efektów wdrażania idei smart village oraz metod partycypacyjnych w procesie przygotowania i realizacji LSR. W szkoleniach brało udział łącznie 79 osób, w tym 63 przedstawicieli LGD;
- projekt pn.: „Promocja współpracy w sektorze rolnym i realizacja przez rolników wspólnych inwestycji". W ramach projektu Kujawsko-Pomorska Izba Rolnicza w Przysieku była realizatorem operacji pn.: **„Wspólnie decydujemy o agrobiznesie"**, która polegała na organizacji cyklu szkoleń dla rolników zainteresowanych poprawą efektywności gospodarowania. W trakcie spotkań przybliżono istotę tworzenia i funkcjonowania grup producentów rolnych oraz korzyści płynące ze wspólnego działania. W 14 szkoleniach wzięło udział 344 uczestników. W realizację projektu zaangażowany był także Samorząd Województwa, poprzez organizację wizyty studyjnej dla członków Regionalnej Sieci Kulinarnego Dziedzictwa Kujawy i Pomorze do Województwa Małopolskiego pn.: „Marketing kulinarny sposobem na rozwój sektora rolno-spożywczego", w której uczestniczyło 40 osób. Dodatkowo Województwo Kujawsko-Pomorskie, w ramach kampanii zwiększania zasobów wodnych i poprawiania bilansu wody dla rolnictwa przeprowadziło trzy szkolenia pn.: „Racjonalne gospodarowanie wodą w gospodarstwie rolnym", w których wzięły udział 92 osoby;
- projekt pn.: „Organizacja i udział w targach, wystawach tematycznych na rzecz prezentacji osiągnięć i promocji polskiej wsi w kraju i za granicą". W ramach projektu Województwo Kujawsko-Pomorskie, dążąc do popularyzacji i promocji produktów wytwarzanych przez lokalnych wytwórców, było uczestnikiem targów rolno-spożywczych Smaki Regionów 2022 w Poznaniu. Imprezę odwiedziło blisko 25 tys. osób;
- projekt pn.: „Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich". W ramach projektu zlecono TVP Bydgoszcz wyprodukowanie i wyemitowanie w cyklicznym programie „Agroregion" pięciu felietonów o projektach realizowanych przez Samorząd Województwa oraz partnerów regionalnej sieci KSOW, które obejrzało ponad 620 tys. widzów;
- projekt pn.: „Ułatwianie wymiany wiedzy pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich oraz wymiana i rozpowszechnianie rezultatów działań na rzecz tego rozwoju". W ramach działania

dofinansowano w sumie kilkanaście inicjatyw projektowych realizowanych we własnym zakresie jako Samorząd Województwa lub w partnerstwie KSOW;

- projekt pn.: „Przykłady dobrych praktyk w przetwórstwie i rolnictwie ekologicznym" realizowany przez Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Producentów Ekologicznych EKOŁAN. Polegał on na organizacji wizyty studyjnej do województwa podlaskiego w celu prezentacji rozwiązań innowacyjnych, usprawniających ekologiczny system produkcji oraz prezentacji przykładów przetwórstwa ekologicznej żywności i jej roli w ekosystemie. W wizycie brało udział 30 osób, w tym rolnicy, drobni przetwórcy żywności oraz przedstawiciele instytucji wspierający działania proekologiczne w rolnictwie regionu;
- projekt pn.: „Nowoczesna gospodarka pasieczna sposobem na poprawę ekosystemu" realizowany przez Regionalny Związek Pszczelarzy w Toruniu. W ramach projektu zorganizowano dwa szkolenia dla pszczelarzy, w których uczestniczyło łącznie 194 osób. Dodatkowo zorganizowano **Forum Pszczelarzy**, które zgromadziło 426 uczestników oraz wizytę studyjną przybliżającą zagadnienia prowadzenia pasiek w regionach rolniczych, w której wzięło udział 50 osób;
- projekt pn.: „Mała retencja – duże możliwości" realizowany we współpracy z powiatem mogileńskim. Polegał on na organizacji wizyty studyjnej dla 30 uczestników (głównie rolników oraz przedstawicieli administracji odpowiedzialnych ze gospodarkę wodną na terenie powiatu) oraz konferencji podsumowującej;
- realizatorem aż czterech projektów, we współpracy z Samorządem Województwa, był Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie. Były to:
  - „Klimat dla ekologii" – projekt polegający na organizacji wizyty studyjnej dla przedstawicieli województwa zachodniopomorskiego oraz pomorskiego (w sumie 26 uczestników), w celu doskonalenia metod ekologicznego systemu produkcji poprzez wymianę wiedzy i doświadczeń rolników produkujących w systemie „eko";
  - „XXXII Olimpiada Wiedzy Rolniczej" dla rolników w wieku od 18 do 40 lat z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Olimpiada odbywała się w dwóch etapach: eliminacje powiatowe i finał wojewódzki, w którym wzięło udział blisko 500 osób;
  - „Kuchnia domowa w małym przetwórstwie" to projekt skierowany do rolników prowadzących małe przetwórstwo w warunkach gospodarstwa rolnego, podczas którego uczestnikom czterech warsztatów przybliżono wymagania higieniczno-sanitarne związane z dostosowaniem kuchni domowej do przetwarzania mięsa, mleka, czy surowców pochodzenia roślinnego. W warsztatach wzięło udział 48 osób;
  - „Magiczno-praktyczne właściwości ziół – produkcja zielarska bazą do budowania oferty turystycznej na obszarach wiejskich" to projekt polegający na organizacji konferencji połączonej z warsztatami praktycznego wykorzystania ziół. W konferencji i warsztatach wzięło udział 60 osób;
- projekt pn.: „Wybierz Strawę i Wyprawę na szlaku - Niech Cię Zakole" realizowany przez Instytut Zootechniki - Państwowy Instytut Badawczy w Balicach. Projekt polegał na organizacji czterech wizyt studyjnych, w których uczestniczyły 63 osoby, w tym przedstawiciele gastronomii oraz dostawcy żywności, a także blogerzy i influencerzy, popularyzujący szklaki kulinarne oraz studenci szkół wyższych na kierunkach turystycznych;
- Samorząd Województwa, w ramach kampanii ograniczania środków chemicznych w rolnictwie oraz kreowania postępu w lokalnej produkcji płodów rolnych, kontynuował współpracę z zespołem naukowym z Katedry Genetyki Wydziału Nauk Biologicznych i Weterynaryjnych UMK w Toruniu, której efektem była organizacja konferencji pn.: „Postęp biologiczny w produkcji roślinnej", w której uczestniczyło 60 osób, przedstawicieli środowisk naukowych i sfery okołorolniczej;
- Województwo Kujawsko-Pomorskie było również sponsorem strategicznym cyklicznej konferencji Welconomy 2022, w ramach której **zorganizowano panel Agro-Welconomy**, podczas którego przeprowadzono dwa seminaria tematyczne: „Czy rolnictwo ma wpływ na ocieplenie klimatu? Mity czy rzeczywistość?" oraz „Kobiety w centrum". W panelu Agro-Welconomy wzięło udział 259 osób;
- adresatem czterech projektów zrealizowanych przez Samorząd Województwa były kobiety. Szeroka tematyka projektów skupiała się na ich pozycji w sferze społecznej, politycznej czy gospodarczej, dokonań, barier rozwoju osobistego, czy roli, jaką pełnią w funkcjonowaniu rolnictwa indywidualnego w regionie. Były to takie projekty jak:
  - „Lubuskie – region kobiet aktywnych, twórczych i przedsiębiorczych" – wizyta studyjna dla 30 mieszkanek miejscowości wiejskich,
  - „Regionalna akademia liderek" – seminarium, z którego skorzystało 46 pań,
  - „Anty Age – w jaki sposób produkty rolne wpływają na jakość i długość życia" – dwudniowa konferencja, w której wzięło udział 150 kobiet,
  - publikacja artykułu w magazynie „Smak i tradycja" wydawanym przez Polską Izbę Produktu Regionalnego i Lokalnego w Warszawie promująca dokonania kół gospodyń wiejskich z regionu;
- przedmiotem kolejnych dwóch projektów realizowanych przez Samorząd Województwa była sfera turystki:

- „Po sąsiedzku - przykłady działalności agroturystycznej, lokalnego przetwórstwa żywności, gastronomii i usług turystyki wiejskiej w Polsce i w Niemczech" była to wizyta studyjna, w której wzięło udział 30 właścicieli gospodarstw agroturystycznych, laureatów konkursu „Agro Wczasy 2021" oraz przedstawicieli instytucji i organizacji wspierających rozwój turystyki na terenach wiejskich Kujaw i Pomorza,
- projekt polegający na wyłonieniu zwycięzców konkursu, w którym laureaci odwiedzą największą liczbę producentów lokalnych produktów i punktów gastronomicznych na terenach wiejskich regionu, kierując się wskazówkami zaktualizowanej aplikacji (projekt realizowany we współpracy z Kujawsko-Pomorską Organizacją Turystyczną);

- projekt pn.: „Europejski Kongres Menadżerów Agrobiznesu" - podczas wydarzenia omawiano wpływ Europejskiego Zielonego Ładu na polskie rolnictwo, prognozę zysków rolników w kontekście zrównoważonego rozwoju rolnictwa, czy też dobre praktyki i nowoczesne technologie stosowane w ramach rolnictwa regeneratywnego. Kongres dofinansowany przez Samorząd Województwa zgromadził 150 uczestników.

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz promocji regionalnych produktów rolnych w 2022 r.:

- organizacja **Dożynek Wojewódzkich**;
- **organizacja 10 konkursów** mających znaczenie dla promocji regionalnych produktów rolnych;
- **95 produktów** z Kujaw i Pomorza na Liście Produktów Tradycyjnych;
- przyjęcie uchwały o wystąpieniu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z **Europejskiej Sieci Regionalnego Dziedzictwa Kulinarnego**.

Jednym z głównych przejawów gospodarczego wsparcia obszarów wiejskich oraz promocji regionalnych produktów rolnych w województwie kujawsko-pomorskim jest projekt „Kujawy+Pomorze – promocja potencjału gospodarczego regionu – edycja II" szczegółowo opisanego w rozdziale: Działania służące rozwojowi gospodarczemu i internacjonalizacji gospodarki realizowane w ramach projektów RPO WK-P 2014-2020, funkcjonowania KPCOIiE oraz planowania rozwoju gospodarczego województwa.

Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju regionalnej żywności polegały przede wszystkim na jej promowaniu poprzez udział w targach i wystawach, organizacji imprez promocyjnych oraz licznych konkursów.

Imprezy targowe:

- „Lato na Wsi", 14-15 maja 2022 r. w Minikowie – organizacja stoiska (50 m²) promocyjnego wytwórców lokalnych z regionu. Targi były okazją do degustacji i zakupu wysokiej jakości żywności, a także zapewniały niepowtarzalną możliwość spotkania oraz bezpośredniej rozmowy z wytwórcami;
- **„Barwy Lata Jesienią w Ogrodzie"** 18 września 2022 r. w Minikowie – organizacja stoiska (50 m²) promocyjnego wytwórców żywności wysokiej jakości, połączona z promocją karpia nakielskiego pn.: „Karp nie tylko na święta" oraz Świętem Ziemniaka;
- **Międzynarodowe Targi Smaki Regionów**, 24-26 września 2022 r. w Poznaniu – organizacja stoiska (80 m²) promocyjnego reprezentującego Województwo Kujawsko-Pomorskie. Targi zgromadziły blisko 200 wystawców najwyższej jakości produktów spożywczych. Rozstrzygnięto także etap ogólnopolski konkursów: Medal Smaki Regionów oraz Perły – Nasze Kulinarne Dziedzictwo;
- przygotowanie, organizacja i obsługa wspólnego stoiska wystawienniczego członków sieci regionalnej Dziedzictwa Kulinarnego Kujawy i Pomorze, podczas „Kujawsko-Pomorskiej Gęsiny na Świętego Marcina", odbywającej się 11-12 listopada 2022 r. w Przysieku;
- w 2022 roku realizowano także przygotowania do **Międzynarodowych Targów Rolno-Spożywczych Grüne Woche** (20-29 stycznia 2023 r.), w Berlinie, które powracają do kalendarza tego typu imprez po dwuletniej przerwie spowodowanej pandemią Covid-19. Przedmiotowe wydarzenie to największe światowe tragi żywności, rolnictwa i ogrodnictwa.

Imprezy promocyjne

- **Dożynki Województwa Kujawsko-Pomorskiego** (27-28 sierpnia 2022 r.) – tym razem uroczystości dożynkowe odbywały się we Włocławku (na terenie Bulwarów im. Marszałka Józefa Piłsudzkiego nad Wisłą) oraz na płycie lotniska w Kruszynie (gmina Włocławek);

Wieńce dożynkowe podczas uroczystości Dożynek Wojewódzkich
na lotnisku w Kruszynie w dniu 28 sierpnia 2022 r., fot. Andrzej Goiński

Dożynki odbywały się z udziałem współgospodarzy dożynek: Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego, Przewodniczącej Sejmiku Województwa Elżbiety Piniewskiej, Wicemarszałka Województwa Zbigniewa Sosnowskiego, Prezydenta Miasta Włocławka Marka Wojtkowskiego, Starosty Włocławskiego Romana Gołębiewskiego, Wójta Gminy Włocławek Magdaleny Korpolak-Komorowskiej oraz przedstawicieli rządu, parlamentarzystów, radnych województwa oraz lokalnych władz miasta i powiatu. Wydarzenie było transmitowane na antenie TVP3 Bydgoszcz i online na www.kujawsko-pomorskie.pl. Partnerami dożynek były również lokalne media. Na terenie lotniska, przed mszą św. dożynkową, odbyła się konkursowa prezentacja wieńców dożynkowych przygotowanych przez sołectwa i koła gospodyń wiejskich z regionu. W konkursie na najpiękniejszy dożynkowy wieniec tradycyjny wygrała kompozycja KGW Chrostkowo z powiatu lipnowskiego, które reprezentowało województwo kujawsko-pomorskie podczas Dożynek Prezydenckich 2022 w Warszawie. W kategorii wieńców współczesnych zwyciężyło sołectwo Turza Wilcza z gminy Tłuchowo. Stoiska promocyjne prezentowały dorobek poszczególnych powiatów, Lokalnych Grup Działania oraz dekanatów. Imprezą towarzyszącą dla uroczystości głównych był Dożynkowy rajd rowerowy (28 sierpnia 2022 r.) – w 35-kilometrowym rajdzie uczestniczyło łącznie 250 osób. Trasa rajdu przebiegała drogami gminy Włocławek;

- **Dożynki Prezydenckie** (10-11 września 2022 r.) w Warszawie – w wydarzeniu udział wzięli przedstawiciele Samorządu Województwa oraz grupa dożynkowa składająca się ze zwycięzców konkursu na najładniejszy wieniec dożynkowy w stylu tradycyjnym. Reprezentanci regionu wzięli udział w uroczystej mszy świętej na dziedzińcu Pałacu Belwederskiego wraz z przedstawicielami najwyższych władz państwowych i duchowieństwa. Po zakończeniu uroczystości, transmitowanych na antenie TVP1, uczestnicy wydarzenia wzięli udział w Gościńcu Prezydenckim w Ogrodach Pałacu Belwederskiego;
- **„Wszystko czego nie wiecie, a chcielibyście wiedzieć o dożynkach”** – było to wydarzenie edukacyjno-kulturalne, które odbyło się 13 grudnia 2022 r. w Ciechocinku. W jego ramach zrealizowano kampanię informacyjną o konkursach dożynkowych organizowanych przez Samorząd Województwa, tj.:
  - konkursu na najciekawszy wieniec dożynkowy,
  - konkursu na najpiękniejsze stoisko regionalne,
  - konkursu na najlepszą potrawę żniwną,
  - konkursu na najbardziej pomysłowy witacz dożynkowy.

  W takcie wydarzenia przeprowadzono także edukacyjne prelekcje na temat dawnego obchodzenia święta plonów, aż do współczesnych form ich organizacji. W ramach przedsięwzięcia podsumowano konkurs „Pomysłowy witacz dożynkowy 2022” wraz z wręczeniem nagród dla laureatów;
- **XX Wojewódzki Przegląd Zespołów Ludowych** (9 lipca 2022 r.) – wydarzenie było współorganizowane przez Samorząd Województwa na Zamku Krzyżackim w Golubiu-Dobrzyniu. Podczas imprezy zaprezentowały się Koła Gospodyń Wiejskich z terenu Kujaw i Pomorza oraz zespoły ludowe biorące udział w przeglądzie konkursowym. Imprezie towarzyszył XIV Zlot i Wystawa ciągników i maszyn rolniczych przygotowany przez Stowarzyszenie „Retro-Traktor”;

- wystawa **„Rola tradycji w rozwoju obszarów wiejskich – stoły wigilijne”** (22 grudnia 2022 r.) – w toruńskim Dworze Artusa podczas wystawy prezentowane były potrawy wigilijne i bożonarodzeniowe, charakterystyczne dla regionu Kujaw i Pomorza. Wystawę przygotowały członkinie łącznie 11 Kół Gospodyń Wiejskich z regionu. Przy okazji wydarzenia odbyło się także spotkanie opłatkowe samorządowców i parlamentarzystów regionu oraz przedstawicieli Kościoła, sektora biznesowego i instytucji społeczeństwa obywatelskiego;
- **Kujawsko-Pomorski Festiwal Gęsiny** (11-12 listopada 2022 r.) w Przysieku – po dwóch latach pandemicznej przerwy festiwal ponownie cieszył mieszkańców naszego regionu. Na odwiedzających czekały takie atrakcje, jak: największy w Polsce gęsi jarmark, gęsia karczma, rękodzieło, około 100 wystawców oferujących swoje wyroby oraz prezentacje kulinarne w wykonaniu znanych kucharzy. Festiwal był kulminacją innej rozpoznawalnej i cieszącej się ogromną popularnością w naszym regionie akcji pn.: „**Kujawko-Pomorska gęsina na św. Marcina”**. Tradycja oficjalnych obchodów Święta Niepodległości w połączniu z rodzinnymi spotkaniami przy stole i serwowaną na nich gęsiną jako głównym daniem, na stałe wpisała się w tożsamość regionalną mieszkańców Kujawsko-Pomorskiego. Jako co roku Samorząd Województwa przekazał mieszkańcom regionu gęsie tuszki na świąteczny obiad. W tej edycji akcji było ich 2022. Można było je otrzymać uczestnicząc w licznych konkursach przeprowadzanych przez regionalne i lokalne media. Najlepsi producenci gęsiny mogli zawalczyć o nagrodę **„Złotego Półgęska”**. Osoby, którym nie udało się dotrzeć na festiwal mogły nabyć prezentowane produkty poprzez platformę Wirtualny Ryneczek na utworzonej stornie internetowej festiwalu: www.czasnagesine.pl.

Pokaz kulinarny podczas Kujawsko-Pomorskiego Festiwalu Gęsiny w Przysieku, fot. Filip Kowalkowski

Konkursy:

- IV edycja konkursu pn.: **„Pomysłowy witacz dożynkowy 2022”** na najciekawszy witacz dożynkowy w województwie kujawsko-pomorskim w 2022 roku. Komisja Konkursowa powołana przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego wyłoniła trzech laureatów: I miejsce – sołectwo Sierakowo (gm. Kowalewo Pomorskie), II miejsce – sołectwo Zielonka, (gm. Cekcyn), III miejsce – sołectwo Złotopole (gm. Lipno). Laureaci konkursu otrzymali nagrody finansowe;
- konkurs pn.: **„Fundusz sołecki – najlepsza inicjatywa”** - w styczniu 2022 roku rozstrzygnięto pierwszą edycję etapu wojewódzkiego konkursu. Plebiscyt organizowany był w celu promocji idei funduszu sołeckiego. Adresatem konkursu były wszystkie sołectwa, które w latach 2010-2021 realizowały projekty finansowane ze środków wyodrębnionych w ramach funduszu sołeckiego, lub w których fundusz sołecki stanowił wkład własny. Laureatem etapu wojewódzkiego zostało sołectwo Lipienek z gminy Lisewo. Jednocześnie sołectwo Lipienek reprezentowało Województwo Kujawsko-Pomorskie w III ogólnopolskiej edycji konkursu. W kwietniu 2022 roku kapituła krajowa przyznała wyróżnienie dla reprezentanta naszego regionu;
- VII edycja konkursu **„Agricola – Syn Ziemi”** – celem konkursu było wyróżnienie i promocja najbardziej przedsiębiorczych rolników gospodarujących na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, promocja i prezentacja różnorodnej aktywności kobiet w zakresie działalności gospodarczej, społecznej i kulturalnej, promowanie nowoczesnego rolnictwa i aktywności społecznej na terenach wiejskich, kreowanie pozytywnego

wizerunku rolnictwa i podkreślenie znaczenia rolnictwa w gospodarce województwa kujawsko-pomorskiego. Konkurs kierowany był do osób, które mieszkają i prowadzą gospodarstwo rolne na terenie województwa kujawsko-pomorskiego co najmniej przez 2 lata oraz kobiet prowadzących działalność zawodową i społeczną na terenie naszego regionu. Organizatorem konkursu był Samorząd Województwa we współpracy z Kujawsko-Pomorską Izbą Rolniczą;

- konkurs na **Najlepszy Produkt Spożywczy Pomorza i Kujaw 2022** – celem konkursu jest wyłonienie i wypromowanie najlepszych produktów spożywczych wytworzonych w województwie kujawsko-pomorskim, otwieranie nowych rynków zbytu i propagowanie różnorodności produktów spożywczych oraz rozwijanie pomysłowości i inicjatyw specjalistów z zakładów przetwórczych branży rolno-spożywczej regionu. Podsumowanie konkursu odbyło się 29 września 2022 r. w Międzynarodowym Centrum Spotkań Młodzieży w Toruniu;
- XV edycja konkursu na **Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne** – Samorząd Województwa brał udział w pracach komisji konkursowej etapu wojewódzkiego. Celem konkursu było rozpowszechnienie wiedzy z zakresu rolnictwa ekologicznego, promocja dobrych praktyk przyjaznych środowisku oraz najlepszych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych w gospodarstwach ekologicznych;
- XXI edycja konkursu **„Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów"** – etap wojewódzki zorganizowano 14 maja 2022 r. w Minikowie przy okazji wydarzenia pn.: „Lato na Wsi";
- XIX edycja **Ogólnokrajowego Konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne 2022** – udział oraz współorganizacja Samorządu Województwa (wraz z KRUS Bydgoszcz) etapu wojewódzkiego. Laureaci etapu wojewódzkiego otrzymali od Marszałka Województwa gratulacje i statuetki Aniołów;
- **„Gąska odwiedza moje miasto, moją wieś"** - konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży, w którym zadaniem uczestników było pokazanie świętomarcińskiej gąski odwiedzającej ciekawe miejsca. Była to inicjatywa organizowana przy okazji akcji „Kujawko-Pomorska gęsina na św. Marcina";
- **Konkurs na najlepszą relację z celebrowania Święta Niepodległości** – konkurs kierowany do rodzin oraz Kół Gospodyń Wiejskich w ramach akcji „Kujawsko-pomorska gęsina na św. Marcina". Konkurs przyjął formę otwartą (filmu, prezentacji, albumu lub inną), a jedynym wymogiem była konieczność uwzględnienia gęsiny jako jednego z elementów nadesłanych prac.

Wyróżnienia osiągnięte przez rolników oraz producentów rolnych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego:

- **XXI edycja regionalnego konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów"** – etap wojewódzki zorganizowano 14 maja 2022 r. w Minikowie przy okazji wydarzenia pn.: „Lato na Wsi". Wydarzenie było okazją do wręczenia nominacji do „Pereł 2022", które otrzymują zwycięzcy na krajowym etapie rywalizacji. Łącznie nominację otrzymało 6 produktów i 2 potrawy z naszego regionu.
- **„Perły 2022" w konkursie „Nasze Kulinarne Dziedzictwo-Smaki Regionów"**– 25 września 2022 r. podczas Międzynarodowych Targów „Smaki Regionów" w Poznaniu wręczono nagrody za najlepszy produkt żywnościowy oraz najlepszą potrawę regionalną. Polska Izba Produktu Regionalnego i Lokalnego po raz kolejny wyłoniła spośród produktów nominowanych podczas finałów regionalnych – najlepsze produkty oraz potrawy i dania do tej prestiżowej nagrody. Z Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w kategorii produkty, tę prestiżową nagrodę otrzymały w sumie aż cztery produkty (Kaczka po myśliwsku, Piernik notecki, Piwo jasne pełne „Gruczniak" oraz Kulis – kwas z buraczków). W kategorii potrawy „Perłę 2022" otrzymały obie nominacje z naszego regionu, tj.: zupa klopsowa z lanymi kluskami oraz kaczka z weka.
- **Medal „Smaki Regionów"** – jest dodatkowym wyróżnieniem przyznawanym w ramach konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów". Otrzymują je najlepsze produkty żywności naturalnej i tradycyjnej z obszaru państw Unii Europejskiej, zgłoszone jako eksponat wystawienniczy, na stoisku targowym podczas trwania targów. W tegorocznej edycji były to trzy produkty z województwa kujawsko-pomorskiego.

Kapituła Krajowa Konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionu" wybiera także laureatów **„Klucza do Polskiej Spiżarni"**, przyznawanego osobom szczególnie zasłużonym w regionach dla wspierania kulinarnego dziedzictwa, promocji i budowy rynku produktów regionalnych, lokalnych i tradycyjnych. Z nominacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego nagrodę otrzymała Pani Urszula Nowakowska – kierownik Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Radziejowie.

Wsparcie Samorządu Województwa w funkcjonowaniu Kół Gospodyń Wiejskich w 2022 roku:

- zorganizowanie prezentacji Kół Gospodyń Wiejskich podczas:
  - konferencji na temat aktywności kobiet na obszarach wiejskich pn.: „Kobiety w centrum" w dniach 30-31 maja 2022 r. w CKK Jordanki w Toruniu;

- XI Kujawskiego Festiwalu Pieśni Ludowej 26 czerwca 2022 r. w Inowrocławiu. Przeprowadzono również konkurs dla KGW na najlepszy produkt regionalny zaprezentowany w trakcie Festiwalu;
- XX Wojewódzkiego Przeglądu Zespołów Ludowych 9 lipca 2022 r. na Zamku Krzyżackim w Golubiu-Dobrzyniu;
- XV Jarmarku Ekologicznego „Jarmarku z Królewną Anną" 24 lipca 2022 r. w Brodnicy;
- jubileuszu obchodów 60-lecia Koła Gospodyń Wiejskich w Kruszynie w dniu 19 czerwca 2022 r. w miejscowości Kruszyn;
- przedsięwzięcia kulturalno-profilaktycznego „Pożegnanie lata 2022", w dniach 26-28 sierpnia 2022 r. w Golubiu-Dobrzyniu;

- zorganizowanie konkurs dla Kół Gospodyń Wiejskich na najlepszą potrawę żniwną o nazwie „Kwaśne i przaśne potrawy żniwne", który odbył się podczas Dożynek Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Kruszynie (gmina Włocławek) w dniu 28 sierpnia 2022 r. Celem konkursu była identyfikacja regionalnego dziedzictwa kulinarnego związanego z okresem żniw, zgromadzenie wiedzy o oryginalnych potrawach regionalnych serwowanych w poszczególnych regionach podczas żniw, promowanie i wykorzystanie lokalnych zasobów do budowania marki kulinarnej województwa kujawsko-pomorskiego;
- zorganizowanie konkursu „Świetlice wiejskie – co się tutaj dzieje?". Konkurs był skierowany do Kół Gospodyń Wiejskich z terenu województwa kujawsko-pomorskiego prowadzących swoją działalność w świetlicach wiejskich, które integrują społeczność lokalną, służą zaspokajaniu społecznych i kulturalnych potrzeb mieszkańców wsi, równocześnie przyczyniając się do podniesienia atrakcyjności danej miejscowości;
- w ramach promocji możliwości rozwojowych naszego regionu dokonano zakupu i rozpowszechniono wśród KGW z terenu województwa kujawsko-pomorskiego publikację kalendarzy rolniczych.

Inne działania:
- realizacja ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. z 2022 r., poz. 2268) - przyjmowanie, weryfikacja i przekazywanie wniosków do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o wpis produktu na Listę Produktów Tradycyjnych;
- realizacja ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 459 z późn. zm.) – przygotowanie sprawozdania RRW-2 do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju z realizacji inwestycji w zakresie wodociągów i sanitacji wsi w 2022 r.;
- realizując zapisy ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r., poz. 2094) oraz art. 46 ust. 8 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 z późn. zm.), Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego wydał w roku 2022 dwie decyzje zezwalające na prowadzenie podmiotów skupowych konopi włóknistych. W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 24 marca 2022 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 764), dotychczasowe obowiązki Marszałka Województwa, określone ww. ustawą przed jej nowelizacją, przejął Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa;
- zrealizowanie usługi badawczo-doświadczalnej z zakresu Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmian w województwie kujawsko-pomorskim dla odmian roślin uprawnych wpisanych do rejestru i opracowanie wyników tych badań według zasad, metod i wzorów udokumentowania. Wyniki badań umożliwiły ustalenie Listy Zalecanych Odmian (LZO) do uprawy na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Lista odmian zalecanych do uprawy w określonych warunkach klimatyczno-glebowych jest rozpowszechniana na stronach internetowych oraz omawiana na szkoleniach i warsztatach polowych dla rolników. W 2022 roku zrealizowano 12 doświadczeń dla łącznie 196 odmian. Wykonano również doświadczenia odmianowo-agrotechniczne z preparatami mikrobiologicznymi w sumie dla 19 odmian;
- podpisanie listu intencyjnego o współpracy z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa (12 maja 2022 r.) w celu promocji zdrowia roślin i ochrony środowiska oraz badań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa żywnościowego i bezpieczeństwa żywności;
- w ramach promocji dokonano zakupu i rozpowszechniono wśród sołtysów z naszego regionu publikację stanowiącą vademecum wiedzy o funkcjonowaniu samorządów lokalnych oraz prezentującą dorobek przetwórców żywności wysokiej jakości, których produkty powstają na bazie surowców lokalnych oraz doświadczeń i dobrych praktyk związanych z obecnością regionu kujawsko-pomorskiego w Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarnego. Publikacja została rozpowszechniona podczas delegacji służbowych pracowników w ramach promocji i kampanii informacyjnej zachęcającej do udziału w etapie wojewódzkim konkursu „Fundusz sołecki – najlepsza inicjatywa";

- przygotowanie, a następnie wykonanie (za pośrednictwem K-PODR w Minikowie) programu upowszechniania znajomości przepisów ustawy o ochronie zwierząt wśród rolników. Program uświadamia hodowcom zwierząt zależności między dobrostanem zwierząt a jakością produktów rolnych, motywuje rolników do konkretnych rozwiązań w budynkach inwentarskich w celu zapewnienia zwierzętom właściwych warunków utrzymania. Program zakładał przeprowadzenie w 2022 roku siedmiu szkoleń dla rolników w zakresie obowiązujących regulacji prawnych w ustawie o ochronie zwierząt, w tym: zasad przeprowadzania uboju z konieczności, norm i wymagań wzajemnej zgodności w gospodarstwie rolnym, wymagań dobrostanu zwierząt, a także przeprowadzenie według potrzeb porad indywidualnych oraz informacji i lustracji w gospodarstwach rolnych;
- udział w konferencji „Zrównoważone rolnictwo dla zrównoważonego morza – przyszłość rolnictwa w Polsce i w Europie" w dniach 11-12 maja 2022 w Warszawie;
- udział w warsztatach dotyczących projektu: „Identyfikacja i promocja żywności wysokiej jakości szansą dla lokalnych producentów". Celem warsztatów była identyfikacja potencjału regionów biorących udział w projekcie (kujawsko-pomorskie, lubelskie, podkarpackie, wielkopolskie) w zakresie stworzenia skutecznej strategii promocji i zaplanowania rozwoju lokalnego w obszarze produkcji żywności wysokiej jakości, przekazanie wiedzy w obszarze certyfikacji i promocji. Warsztaty w dniach 6 i 21 października 2022 r. w Minikowie, a następnie udział w konferencji podsumowującej w Lublinie w dniach 26-28 października 2022 r.;
- zakup produktów tradycyjnych i lokalnych w celu promocji możliwości rozwojowych naszego regionu podczas organizacji targów, festynów, spotkań, i wizyt poprzez prezentację żywności ekologicznej wysokiej jakości, pochodzącej z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, w tym od członków sieci regionalnej Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze;
- posiedzenie Komisji do spraw Żywności Związku Województw RP, w dniach 11-12 lipca 2022 r. w Toruniu. Głównymi tematami obrad było funkcjonowanie Europejskiej Sieci Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze oraz bieżąca sytuacja żywnościowa w kraju, jak i za granicą oraz nakreślenie strategii działań samorządów wojewódzkich, ze szczególnym uwzględnieniem niebezpieczeństw, jakie niesie ze sobą wojna w Ukrainie na rynki żywnościowe i kwestie wyżywienia ludności.

Lista produktów tradycyjnych
W 2022 roku na Liście Produktów Tradycyjnych z regionu Kujaw i Pomorza widniało **95 produktów tradycyjnych**. Produkt Powidła śliwkowe z Doliny Dolnej Wisły aplikował o unijny znak Chronione Oznaczenie Geograficzne. Wniosek otrzymał tymczasową ochronę krajową i został przekazany Komisji Europejskiej. Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku będzie to drugi w województwie kujawsko-pomorskim produkt z oznaczeniem unijnym rozpoznawalnym w całej Europie.

Prowadzenie i koordynacja działań w ramach regionalnej sieci „Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze"
W 2022 roku regionalna sieć liczyła 83 członków. Z końcem roku 2021 sieć opuściły trzy podmioty. Powodem ich wyjścia z sieci było zakończenie przez nie działalności gospodarczej. Ze względu na niejasne procedury zmian związanych z przekazaniem praw do zarządzania licencją Europejskiej Sieci Regionalnego Dziedzictwa Kulinarnego, w 2022 roku wstrzymano się z przyjęciem nowych członków. Ponadto działania związane z regionalną siecią „Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze" skupiały się na:
- zorganizowaniu szkolenia dla członków sieci pn.: „Wymogi proceduralne dotyczące produkcji nalewek i innych wyrobów alkoholowych oraz legalizacji ich sprzedaży". Szkolenie obyło się w Wielkim Głęboczku 4 października 2022 r. Skierowane było do podmiotów zainteresowanych produkcją napojów alkoholowych;
- prezentacji głównych założeń Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarnego oraz promocji żywności wysokiej jakości z regionu Kujaw i Pomorza podczas Zjazdu Sołtysów Powiatu Toruńskiego, który zorganizowano 6 lipca 2022 r. w Hotelu Ambasada w Krobi;
- bieżącej kontroli członków sieci regionalnej „Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze" dotyczącej przestrzegania obowiązków określonych w regulaminie członkostwa w sieci.

W związku z otrzymaną negatywną opinią z Ministerstwa Spraw Zagranicznych dotyczącą niespójnych celów państwa i nowo powstałej organizacji „Dziedzictwo Kulinarne", Samorząd Województwa **przygotował procedurę wystąpienia Województwa Kujawsko-Pomorskiego z Europejskiej Sieci Regionalnego Dziedzictwa Kulinarnego**. Przygotowania te zakończyły się przyjęciem przez Sejmik Województwa, w dniu 22 listopada 2022 r., uchwały (nr LI/687/22) o wystąpieniu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z Europejskiej Sieci Regionalnego Dziedzictwa Kulinarnego wraz z końcem roku 2022.

Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS)
W 2022 r. zorganizowano cykl dziewięciu spotkań przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego z mieszkańcami z obszarów wiejskich w sprawie konkursu na wybór lokalnych strategii rozwoju oraz zakresu wsparcia z FEdKP

2021-2027. Podczas spotkań przedstawiono planowane terminy konkursu na wybór lokalnych strategii rozwoju oraz zaprezentowano podstawowe założenia instrumentu RLKS na przyszłą perspektywę finansową. Przedstawiono także możliwe do realizacji w ramach priorytetu 7 FEdKP 2021-2027 poszczególne zakresy i przykłady projektów. W spotkaniach organizowanych od 23 listopada do 8 grudnia 2022 r. uczestniczyło łącznie blisko 500 osób.

Sklep internetowy Lokalna Żywność
W 2022 roku Wydział Koordynacji RLKS Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu w ramach współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Edukacji Ekologicznej w Przysieku (ROEE) kontynuował działalność Sklepu Internetowego Lokalna Żywność. Sklep ten charakteryzuje się sprzedażą tradycyjnej, zdrowej i lokalnej żywności – produkowanej przez rolników z województwa kujawsko-pomorskiego. Sklep zaopatrywany jest przez lokalnych dostawców oferujących łącznie kilkaset różnorodnych produktów z własnych gospodarstw. Właścicielem sklepu internetowego Lokalna Żywność jest Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologiczny w Przysieku (Spółka Prawa Handlowego z udziałem Samorządu Województwa). W roku 2022 sklep zorganizował łącznie siedem okienek sprzedażowych, podczas których wcześniej zamówione produkty dostarczane prosto od rolników i wytwórców można było odbierać w wyznaczonych punktach lub z dostawą do domu.

Krótki Łańcuch Żywności
Celem głównym grupy operacyjnej projektu, tj. naszelokalne.pl, jest zbudowanie komplementarnego modelu krótkiego łańcucha dostaw i przetestowanie jego założeń w praktyce. Projekt dotyczy mieszkańców Torunia i okolic poprzez sprzedaż żywności o bardzo szerokim wachlarzu produktów wytwarzanych przez rolników z województwa kujawsko-pomorskiego. Planuje się zaprojektowanie dedykowanej platformy e-commerce obejmującej nie tylko e-sklep, ale moduł obsługujący logistykę całego procesu. Budowa wzorcowego centrum logistyczno-wystawienniczego w Przysieku ma na celu przetestowanie odpowiednich warunków do przechowywania, pakowania i wysyłania zamówień do konsumenta w Toruniu i okolicach. Umieszczona w nim będzie kawiarnia i sklep z produktami. Planowane jest wykonanie przez Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu badań marketingowych wśród mieszkańców Torunia, które pozwolą na określenie asortymentu, warunków i sposobu dostaw produktów od rolników. Bardzo istotnym elementem jest zagwarantowanie odpowiedniej jakości żywności w systemie, w związku z czym UMK ma opracować koncepcję Agencji Certyfikacji i Promocji. Pozwoli to na uzyskanie instrumentu dbającego o wysoką jakość i autentyczność żywności. W kolejnych latach realizacji operacji planowane jest uruchomienie II etapu badań, jakim będzie testowanie sprzedaży produktów. Pozwoli to na uzyskanie praktycznej wiedzy na temat specyfiki realizacji tego pomysłu. Koncepcja zakłada również zaprojektowanie specyficznej dedykowanej kampanii promocyjnej, która poprzez wykonanie jej założeń w praktyce odpowie na pytanie odnośnie skuteczności oddziaływania różnych form promocji w takim systemie. **W 2022 roku rozpoczęła się budowa budynku centrum logistyczno-wystawienniczego w Przysieku** w związku z umową „Krótki Łańcuch Żywności – pilotaż w Toruniu", współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach działania „Współpraca" PROW 2014–2020 na kwotę ponad 5 mln zł.

TWORZENIE WARUNKÓW DLA GOSPODARCZEGO WYKORZYSTANIA TURYSTYKI

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz stymulowania rozwoju turystyki w 2022 r.:

- zaangażowanie branży turystycznej w prace nad powstaniem „Strategii budowy i promocji produktów turystycznych województwa kujawsko-pomorskiego" - ilość zaangażowanych podmiotów - **64 osoby, 41 instytucji**;
- organizacja VIII edycji wydarzenia pn. **„Eskapada. Poznaj swój region z przewodnikiem"** – jednej z największych w Polsce imprez promujących turystykę regionalną – **110 wydarzeń** zainicjowanych przez **60 organizatorów** w **35 miejscowościach,** które przyciągnęło **ponad 2000 zwiedzających;**
- oznakowanie **Bydgoskiej Drogi Świętego Jakuba;**
- kontynuacja **oznakowania Szlaku Piastowskiego** – ustawiono kolejnych **77 znaków drogowych**;
- **inauguracja idei Szlaku Kopernikańskiego.**

Samorząd Województwa od lat konsekwentnie stara się budować wizerunek Kujawsko-Pomorskiego jako regionu atrakcyjnego pod względem turystyki, pomimo niewielkich kompetencji do realnego kształtowania tego sektora

gospodarki. Wskazać tu należy działania służące świadomemu poznawaniu walorów regionu. Świadomość ta budowana jest przez dobrze przygotowanych przewodników, lokalne autorytety w dziedzinie turystyki i znajomości regionu, czy też poprzez fachowe pod względem merytorycznym, a jednocześnie atrakcyjne wizualnie, materiały informacyjne. Przykładem tego typu opracowań jest **mapa turystyczna województwa kujawsko-pomorskiego, którą wydano w 2022 roku w nakładzie 7 tys. egzemplarzy**. Bardzo duży nacisk kładzie się także na wykorzystanie szlaków turystycznych oraz turystykę rowerową. Województwo kujawsko-pomorskie jest także wieloletnim członkiem Kujawsko-Pomorskiej Organizacji Turystycznej. Samorząd corocznie dofinansowuje działania na rzecz upowszechniania turystki i krajoznawstwa, jak również tworzenia i marketingu regionalnych/lokalnych marek turystycznych. W roku 2022 przyznano dofinansowania na m.in.: rajdy piesze i rowerowe adresowane głównie do dzieci i młodzieży, zdobywanie odznak turystycznych i krajoznawczych, konkursy krajoznawcze i turystyczne, rozwój kulturowych szlaków turystycznych, promocje terytorialnych i lokalnych marek turystycznych Kujawsko-Pomorskich Konstelacji dobrych miejsc, rozwój sieci współpracy organizacji pozarządowych, w tym przede wszystkim regionalnych i lokalnych organizacji turystycznych oraz oddziałów PTTK, a także szkolenia przewodników turystycznych.

W zakresie turystyki i krajoznawstwa, Samorząd Województwa realizował następujące zadania o charakterze wojewódzkim bądź ponadregionalnym:

- VIII edycja wydarzenia pn.: „**Eskapada. Poznaj swój region z przewodnikiem”** (23-24 kwietnia 2022 r.). To obecnie jedna z największych w Polsce imprez, promujących turystykę regionalną - **110 wydarzeń zainicjowanych przez 60 organizatorów w 35 miejscowościach na terenie całego województwa**. Jest to także spotkanie osób ciekawych świata i ceniących lokalne odkrycia. Akcja polega na przygotowaniu dla mieszkańców regionu atrakcyjnej oferty spędzenia wolnego czasu poprzez zwiedzanie z przewodnikiem ciekawych zakątków Kujaw i Pomorza. Koordynatorem akcji jest Urząd Marszałkowski, a jego partnerami są: Samorząd Przewodników Turystycznych Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna, a także organizacje pozarządowe, samorządy, instytucje oraz przedsiębiorstwa z terenu całego regionu. Największym zainteresowaniem cieszą się miejsca na co dzień niedostępne dla zwiedzających, a w tych dniach otwarte z inicjatywy Samorządu Województwa. Tegoroczna edycja **spotkała się z dużym zainteresowaniem i przyciągnęła ponad 2000 zwiedzających**. Akcja ta na stałe wpisała się w zakres realizacji Programu Rozwoju Turystyki w Województwie Kujawsko-Pomorskim;
- **podsumowanie sezonu turystycznego** w Brzeskim Centrum Kultury i Historii „Wahadło” (29 listopada 2022 r.) - w spotkaniu wzięli udział Członek Zarządu Województwa Aneta Jędrzejewska oraz Radni Województwa Jacek Gajewski i Michał Czepek. Podczas spotkania zaprezentowane zostały efekty pracy nad dokumentem strategicznym w obszarze turystyki. Kulminacyjnym momentem spotkania było nagrodzenie osób i instytucji działających na rzecz rozwoju krajoznawstwa i gospodarki turystycznej w regionie. Najbardziej zaangażowani w budowanie marki turystycznej Kujaw i Pomorza otrzymali wyróżnienia. Są to m.in.:
  - Medal Honorowy za Zasługi dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego dla Koła Przewodników Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Toruniu za 75 lat działalności;
  - Odznaka honorowa „Za Zasługi dla Turystyki” Ministerstwa Sportu i Turystyki dla działaczy (9 osób) i jednej instytucji (Oddział PTTK w Inowrocławiu);
  - Medal za zasługi dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego dla Henryka Miłoszewskiego, Prezesa Oddziału Miejskiego PTTK im. Mariana Sydowa w Toruniu;
  - Jubileuszowe gratulacje dla Oddziału PTTK im. Antoniego Słowińskiego w Strzelnie z okazji 65 lat działalności;
- **Konkurs ODKRYWCA 2022** – była to czternasta edycja marszałkowskiego konkursu, w którym wyróżniane są osoby, instytucje i firmy, dzięki którym Kujawsko-Pomorskie staje się regionem coraz bardziej atrakcyjnym turystycznie. W tym roku w konkursie pojawiły się nowe kategorie. Na zwycięzców czekały atrakcyjne nagrody. Kategorie, w których przyznawane były nagrody oraz ich laureatów przedstawiono poniżej w formie tabelarycznej.

Tab. 25. Zestawienie kategorii w konkursie ODKRYWCA 2022 wraz z laureatami.

Kategoria	Opis kategorii	Laureaci
Ambasador Kujaw i Pomorza	Wyróżnienie przyznawane za ogół dokonań w tym: działań marketingowych i strategicznych na rzecz tworzenia sieci współpracy i partnerstwa wśród branży turystycznej w regionie oraz na rzecz popularyzacji krajoznawstwa i angażowanie	Czesław Nosewicz oraz Lokalna Organizacja Turystyczna Pałuki

Kategoria	Opis kategorii	Laureaci
	dzieci i młodzieży w uprawianie turystyki aktywnej.	
Dobre miejsce	Wyróżnienie przyznawane za tworzenie konstelacji dobrych miejsc, oferujące produkt turystyczny zgodny z istniejącymi trendami, charakteryzujące się gościnnością i przychylnością względem turystów.	Brzeskie Centrum Kultury i Historii „Wahadło" w Brześciu Kujawskim
Najlepsza inwestycja	Wyróżnienie przyznawane za budowę/ modernizację infrastruktury turystycznej, tworzenie dróg rowerowych i in. przyczyniających się do zwiększenia ruchu turystycznego w województwie (inwestycja może być również w trakcie budowy/modernizacji).	Muzeum Handlu Wiślanego FLIS - Oddział Muzeum im. ks. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu
Silny wizerunek w mediach społecznościowych	Wyróżnienie przyznawane za skuteczną strategię komunikacji marki i promocję miejsc oraz ofert turystycznych województwa kujawsko-pomorskiego w mediach społecznościowych poprzez publikację postów, tworzenie wydarzeń, filmów itp.	Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy w Toruniu
Najciekawsze wydarzenie Eskapady	Wyróżnienie przyznawane za przygotowanie najatrakcyjniejszej oferty zwiedzania dla mieszkańców i turystów oraz jej realizację w ramach akcji „Eskapada. Poznaj swój region z przewodnikiem".	Muzeum Kanału Bydgoskiego im. Sebastiana Malinowskiego w Bydgoszczy
Wyróżnienie Specjalne	Wyróżnienie przyznane za promocję turystyczną województwa wśród mieszkańców Ukrainy przebywających w województwie kujawsko-pomorskim, poprzez organizację różnego rodzaju wydarzeń.	Brodnicki Park Krajobrazowy oraz Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna

Źródło: Opracowanie Departamentu Sportu i Turystyki.

Szlak św. Jakuba - Samorząd Województwa wspiera finansowo utrzymanie i promocję Camino Polaco od niemal dekady, m.in.: dofinansowuje znakowanie szlaków, montaż i aktualizację tablic informacyjnych, publikację przewodników i map, a także organizację rajdów pieszych, rowerowych. Rok 2022 był rokiem szlaku św. Jakuba (dlatego szereg wydarzeń organizowanych w regionie odbywało się w ramach obchodów Roku Jakubowego). Camino de Santiago jest jedną z najstarszych i najważniejszych dróg pielgrzymkowych obok szlaków do Rzymu i Jerozolimy. Historyczne początki szlaku sięgają IX w. Celem pielgrzymki jest katedra w Santiago de Compostela, gdzie znajduje się grób św. Jakuba Większego Apostoła. Symbolami szlaku są muszla oraz krzyż św. Jakuba. Fragment szlaku przebiega przez województwo kujawsko-pomorskie, a działania Samorządu Województwa w roku 2022 skupiały się na:

- **Europejskiej Federacji Dróg Św. Jakuba** – jest to powstała w 2011 roku organizacja, która odpowiada za zarządzanie i promocję szlaku, a także *„skupia się na umacnianiu wspólnego europejskiego dziedzictwa i kulturowego wkładu różnych krajów Europy do historii i tożsamości kontynentu"*. Do federacji należą regiony i organizacje ośmiu krajów: Hiszpanii, Portugalii, Włoch, Litwy, Belgii, Francji, Holandii i Polski. Województwo Kujawsko-Pomorskie, od 2016 roku jest członkiem Federacji. 2022 był rokiem kończącym dwuletni okres prezydentury Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego w stowarzyszeniu. W tym okresie udało się m.in.: zatwierdzić nowy status i wprowadzić funkcje menadżera Federacji. Członkowie Europejskiej Federacji mieli możliwość uczestniczyć w spotkaniu Szlaków Kulturowych w Grecji. Podczas trzech dni Forum poruszono trzy główne tematy, które dotyczyły promowania wartości europejskich i dialogu międzykulturowego, ochrony dziedzictwa w czasach kryzysu, promocji przemysłów kreatywnych, turystyki kulturowej, innowacyjnych technologii dla zrównoważonych społeczności. Na Forum zostały omówione inicjatywy i wyzwania Szlaków Kulturowych. W Forum uczestniczyli przedstawiciele 48 certyfikowanych Sektorów „Szlaki Kulturowe Rady Europy", a także przedstawiciele ministerstw. Podczas General Assembly w Vila Nova de Gaia w Portugalii w dniach 29-30 czerwca 2022 r., z inicjatywy Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego podpisano

stanowisko Europejskiej Federacji Dróg Św. Jakuba ws. agresji Rosji na Ukrainę. Odbyło się wiele spotkań technicznych, których wynikiem będzie pozyskanie i realizacja projektów unijnych;

- **oznakowaniu Bydgoskiej Drogi Świętego Jakuba** – na odcinku 12km, który stanowi kontynuację biegnącej, od Pomorskiej Drogi św. Jakuba, Drogi Pelplińskiej i łączący się w Mogilnie z Drogą Wielkopolską, wytyczony przez województwo kujawsko-pomorskie. Przebiega on między innymi przez miejscowości: Brzoza – Lubostroń – Barcin (kościół p.w. św. Jakuba) – Pakość (Kalwaria Pakoska) oraz Mogilno;
- **produkcji ok. 10-minutowego filmu dokumentalno-promocyjnego** i wydarzenia promującego drogi św. Jakuba w województwie kujawsko-pomorskim, w tym drogę „Camino de Vistula" - celem filmu było zachowanie i promocja niematerialnego dziedzictwa kulturowego związanego z tradycją pielgrzymowania do sanktuarium w Santiago de Compostela poprzez upowszechnienie wodnego szlaku pielgrzymkowego „Camino de Vistula". Narracja filmu dotyczyła idei pokonywania drogi do Santiago de Compostela drogą wiślaną i morską oraz peregrynacji drewnianej figury św. Jakuba, która po pokonaniu całej drogi stanęła w kapliczce na Jakubowym Podzamczu w Dobrzyniu nad Wisłą. Publikacja filmu odbyła się w mediach społecznościowych oraz na stronie internetowej Festiwalu Wisły. Wydarzenie odbyło się dnia 20.08.2022 r. w Dobrzyniu nad Wisłą, po części oficjalnej i przeniesieniu figury z kościoła św. Jakuba na Jakubowe Podzamcze, odbył się piknik Jakubowy połączony z bezpłatnymi rejsami tradycyjną łodzią, konkursami i koncertem. Współorganizatorem wydarzenia była Nadwiślańska Organizacja Turystyczna;
- **organizacji Jakubowej Sztafety Rowerowej** (6-7 sierpnia 2022 r.). Była to II edycja tej imprezy. Na trasie rajdu liczącej około 172 km znalazło się około 200 uczestników. Wydarzenie spotkało się z ogromnym zainteresowaniem, dlatego też podjęto decyzję o cyklicznej organizacji rajdu;
- **współorganizacji Biegu do Camino** (15-24 października 2022 r.) – bieg odbywał się na zasadzie sztafety, gdzie każdy z biegaczy w ciągu 10 dni, miał do pokonania codziennie 10-20 km, które łącznie dawały ponad 300 km każdego dnia. W całym biegu uczestniczyło 27 biegaczy, którzy wyruszyli z Brodnicy, przez Szafarnię, Golub-Dobrzyń, Toruń, Kruszwicę, a dalej przez Lipsk, Mainz, Reims, Paryż, Poitiers, Pampelunę i Leon, aż do katedry św. Jakuba. Marszałek Województwa Piotr Całbecki, który objął wydarzenie patronatem honorowym, spotkał się z biegaczami dwukrotnie – pierwszego dnia w Toruniu oraz tuż przed metą w Pampelunie. Podczas akcji prowadzona była także zbiórka pieniędzy na pomoc chorej na mózgowe porażenie dziecięce brodniczance Magdalenie Janke. Współorganizatorem wydarzenia było Stowarzyszenie „Brodnica Biega".

Szlak Piastowski – jest jednym z najstarszych znanych szlaków kulturowych w Polsce. To trasa turystyczna o unikatowych walorach historycznych, kulturowych i edukacyjnych. Przebiega przez województwo kujawsko-pomorskie i województwo wielkopolskie, łącząc obiekty i zabytki związane z początkami państwa polskiego i pojawieniem się religii chrześcijańskiej na naszych ziemiach. W zakresie Szlaku Piastowskiego w 2022 roku podjęto następujące działania:

- **kontynuowano oznakowanie Szlaku Piastowskiego** w granicach województwa kujawsko-pomorskiego – w 2022 roku **ustawiono kolejnych 77 znaków drogowych** E-22a i E-22b (tablice z nazwą Szlaku Piastowskiego oraz tablice kierujące do konkretnych obiektów na szlaku, z podaniem ich nazwy oraz odległości) wzdłuż dróg na odcinku na wschód od okolic Strzelna, Inowrocławia, Gniewkowa, aż do Kowala. Uzupełnieniem oznakowania jest tablica z mapą Szlaku Piastowskiego, która ustawiona została na parkingu Muzeum Kolei Wąskotorowej w Wenecji. Działanie to realizowane było we współpracy z ośmioma samorządami gminnymi (Strzelno, Kruszwica, Gniewkowo, Radziejów, Brześć Kujawski, Włocławek, Kowal oraz miastem i gminą Włocławek);
- **zorganizowano święto szlaku pn.: Weekend na Szlaku Piastowskim** (24-26 czerwca 2022 r.) – przez cały weekend można było poznać historię Piastów z nieznanej strony oraz odwiedzić dowolny z obiektów szlaku, a także uczestniczyć w grach i zabawach organizowanych przez rekonstruktorów, przewodników i animatorów. W sumie **na odwiedzających czekało około 100 różnych atrakcji**. W ramach weekendu na Szlaku Piastowskim 25 czerwca w Brześciu Kujawskim został zorganizowany Piastowski Rajd Rowerowy, w którym wzięło udział 150 osób. Udział w rajdzie był bezpłatny, a każdy uczestnik otrzymał pakiet startowy i pamiątkowy medal. 32-kilometrowy rajd cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem. Przy okazji wydarzenia aktualizacji uległa oficjalna strona internetowa promująca coroczną akcję (weekend.szlakpiastowski.pl). Organizacją wszystkich wydarzeń, na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego zajął się nowy koordynator Szlaku – Brzeskie Centrum Kultury i Historii „Wahadło" w Brześciu Kujawskim wraz z Klastrem turystycznym Szlak Piastowski w Wielkopolsce. Patronat honorowy nad Świętem Szlaku objęła Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna oraz Marszałek Województwa Piotr Całbecki.

Podpisanie listów intencyjnych na rzecz powstania Szlaku Kopernikowskiego
przez Marszałków Województw: Kujawsko-Pomorskiego, Pomorskiego i Warmińsko-Mazurskiego
24 marca 2022 r. na Rynku Staromiejskim w Toruniu, fot. Szymon Zdziebło

Szlak Kopernikowski - 24 marca 2022 r. w Toruniu zostały **podpisane dwa listy intencyjne dotyczące powstania historycznego turystycznego Szlaku Kopernikowskiego**. Pod pierwszym podpisy złożyli marszałkowie trzech województw związanych z postacią wielkiego polskiego astronoma – kujawsko-pomorskiego, pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Sygnatariuszami drugiego listu zostali przedstawiciele 26 kujawsko-pomorskich samorządów wszystkich szczebli oraz Uniwersytetu Mikołaja Kopernika i Kujawsko-Pomorskiego Centrum Dziedzictwa. To wydarzenie zapoczątkowało współpracę trzech województw i samorządów z regionu w zakresie działań służących wzmacnianiu marki turystycznej Szlaku Kopernikowskiego, poprzez jego oznakowanie, organizację wydarzeń towarzyszących obchodom jubileuszu i wyznaczenie priorytetów współpracy na następne lata. 14 lipca 2022 r. we Fromborku marszałkowie trzech województw: kujawsko-pomorskiego, pomorskiego i warmińsko-mazurskiego spotkali się, aby **podpisać umowy licencyjne dotyczące identyfikacji wizualnej wspólnie tworzonego Szlaku Kopernikowskiego**. Koordynacja działań na Szlaku Kopernikowskim została zlecona Kujawsko-Pomorskiemu Centrum Dziedzictwa w Toruniu, a działaniami promocyjnymi wspiera je Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna. Pod koniec roku została przygotowana dokumentacja projektowa dla potrzeb oznakowania samochodowego szlaku turystycznego – Szlaku Kopernikowskiego w województwie kujawsko-pomorskim.

Wiślana Trasa Rowerowa – była to kontynuacja prac w zakresie koordynacji działań w funkcjonowaniu i rozwoju kujawsko-pomorskiego odcinka Wiślanej Trasy Rowerowej, która została zlecona Nadwiślańskiej Organizacji Turystycznej. W 2022 roku realizowano działania o charakterze pilotażowym polegające na poprawie warunków podróżowania po szlaku poprzez korektę przebiegu trasy na terenie Torunia na dwóch odcinkach o łącznej długości 8 km (etap I – przygotowanie dokumentacji projektowej).

Strategia budowy i promocji produktów turystycznych województwa kujawsko-pomorskiego - w ramach zadania zrealizowano szereg działań zmierzających do opracowania tego ważnego dokumentu programowego z punktu widzenia rozwoju turystyki w naszym regionie. Potrzeba realizacji dokumentu wynika ze Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategii Przyspieszenia 2030+. Powstawanie dokumentu podzielono na 4 etapy: diagnostyczny, programowania, wdrożeniowy i marketingowy, które odzwierciedlają jego strukturę. Każdy etap był opracowywany przy współudziale przedstawicieli branży turystycznej, która spotykała się na warsztatach zorganizowanych przez Departament Sportu i Turystyki. W spotkaniach **uczestniczyły w sumie 64 osoby oraz 41 instytucje.** Etapy te kończyły się konsultacjami dokumentu. Następny etap to konsultacje wewnętrzne dokumentu w ramach Urzędu Marszałkowskiego.

Województwo bierze także czynny udział w projektach międzynarodowych, kreujących rozwój produktu turystycznego. W obszarze szeroko rozumianej turystyki w 2022 roku realizowano projekty:

- **ThreeT – Thematic Trail Trigger** – ścieżki tematyczne promujące ekoturystykę;

- **Cult-CreaTE** - Cultural and Creative Industries contribution to Cultural and Creative Tourism in Europe;
- **Digitourism.**

Projekty te, podobnie jak pozostałe projekty Europejskiej Współpracy Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego, szczegółowo opisane zostały w rozdziale „Współpraca międzynarodowa województwa".

5.4 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Dostępna przestrzeń i czyste środowisko

INFRASTRUKTURA ROZWOJU SPOŁECZNEGO

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz rozwoju infrastruktury rozwoju społecznego w 2022 r., w ramach:
- **7** projektów infrastrukturalnych w ramach **inwestycji oświatowych**
- przebudowanie **budynku** na potrzeby oddziału przedszkolnego w kompleksie **Kujawsko–Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille'a w Bydgoszczy;**
- wybudowanie **nowego budynku** na potrzeby przedszkola specjalnego w kompleksie K**ujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Toruniu**;
- zmodernizowanie budynku publicznej szkoły podstawowej w Warszewicach,
- wybudowanie **nowego budynku** kształcenia zawodowego w kompleksie **Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kształcenia Zawodowego w Bydgoszczy;**
- wybudowanie **nowego budynku** kształcenia zawodowego w Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. Generała Stanisława Maczka w Bydgoszczy;
- doposażenie **29** szpitali na terenie województwa w sprzęt i środki do walki z pandemią Covid-19 (łącznie w latach 2020-2022);
- zrealizowanie inwestycji w **Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dra Józefa Bednarza w Świeciu**;
- oddanie do użytku nowopowstałych budynków w **Kujawsko-Pomorskim Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy**;
- kontynuowanie zadań inwestycyjnych w **Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku**;
- oddanie do użytku nowego kompleksu **Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. L. Rydygiera w Toruniu;**
- utworzenie i wyposażenie mieszkania treningowego w Żninie dla wychowanka pieczy zasępczej;
- dofinansowanie **28** inwestycji w ramach V edycji programu **„Kujawsko-Pomorska Mała Infrastruktura Sportowa"**;
- zrealizowanie **9** inwestycji w zakresie **sportowych obiektów kubaturowych** zlokalizowanych przy placówkach edukacyjnych;
- zrealizowanie inwestycji na rzecz rozwoju działalności 10 Wojewódzkich Instytucji Kultury.

W ramach zadań własnych, Samorząd Województwa, prowadzi działania na rzecz rozwoju infrastruktury społecznej w zakresie budowy, rozbudowy, modernizacji oraz wyposażenia w sprzęt wojewódzkich instytucji oraz placówek samorządowych, poprzez:
- inwestycje oświatowe na rzecz rozwoju skutecznej edukacji;
- inwestycje medyczne na rzecz rozwoju ochrony zdrowia;
- inwestycje sportowo-rekreacyjne na rzecz rozwoju aktywności sportowej oraz rekreacyjnej;
- inwestycje na rzecz rozwoju działalności instytucji kultury.

W roku 2022, Zarząd Województwa, w ramach **działań na rzecz rozwoju infrastruktury oświatowej**, w zakresie inwestycji wspierających rozwój jednostek, dla których jest organem prowadzącym, realizował/zrealizował następujące współfinansowane z *RPO WK-P 2014-2020* projekty:
- **„Dostrzec to, co niewidoczne" – zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej w ośrodku Braille'a w Bydgoszczy"**, w ramach którego **przebudowano dwukondygnacyjny budynek** z 1905 r. **na potrzeby oddziału przedszkolnego** wraz z niezbędnym wyposażeniem oraz **placem zabaw** w Kujawsko–Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille'a

w Bydgoszczy (dalej K-P SOSW nr 1 w Bydgoszczy). W ramach realizacji inwestycji powstanie **21 nowych miejsc wychowania przedszkolnego specjalnego** dla dzieci z dysfunkcją wzroku oraz infrastruktura dla **41 dzieci z niepełnosprawnościami**; Ponadto, w celu zwiększenia dostępu do infrastruktury przedszkolnej dla dzieci z niepełnosprawnościami (w szczególności z niepełnosprawnościami sprzężonymi) utworzonych zostanie **5 nowocześnie wyposażonych sa**l tyflodydaktycznych. Obecne piętro budynku zajmują nowoczesne gabinety: okulistyczny, pełniący również rolę gabinetu pielęgniarki, sala integracji sensorycznej z elementami sali doświadczenia świata, gabinet rehabilitacji wzroku, gabinet psychologa/pedagoga, gabinet logoterapii oraz pomieszczenie socjalne. W roku 2022 prowadzono prace budowlane związane z utworzeniem i wyposażeniem placu zabaw;

- **„Usłyszeć potrzeby – wzmocnienie pozycji uczniów słabosłyszących i niesłyszących w ramach rozbudowy warsztatów zawodowych Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 w Bydgoszczy w kontekście zwiększenia szans na rynku pracy”**, w ramach którego **wybudowano nowy obiekt kształcenia zawodowego** w przedmiotowym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym oraz **doposażono 10 pracowni kształcenia zawodowego**[69] w branżach zgodnych z potrzebami rynku pracy. W roku 2022 zakończono ostatni etap realizacji projektu pn. “Doposażenie pracowni kształcenia zawodowego”, w ramach którego przeprowadzono przetarg wyłaniający dostawców 4 pakietów doposażenia oraz ogłoszono przetarg na pozostałych 7 pakietów doposażenia. Zaplanowano projekt komplementarny w ramach Poddziałania 10.2.3 Kształcenie zawodowe, realizacja którego rozpocznie się nie później niż rok po zakończeniu niniejszego projektu;
- **„Tylko w Korczaku jest super dzieciaku”**, w ramach którego **wybudowano nowy budynek na potrzeby przedszkola specjalnego** w kompleksie Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Toruniu (dalej KPSOSW w Toruniu), z 5 salami posiadającymi niezbędne zaplecze socjalne i/lub rehabilitacyjne, wyposażenie niezbędne do prowadzenia zajęć z dziećmi niepełnosprawnymi (w tym sprzęt ze specjalistycznym oprogramowaniem) oraz placem zabaw. W wyniku realizacji inwestycji **powstało 26 nowych miejsc wychowania przedszkolnego** dla dzieci w wieku od 3 do 7 lat (w uzasadnionych przypadkach do lat 9) z niepełnoprawnościami w stopniu umiarkowanym i/lub znacznym, niepełnosprawnościami sprzężonymi, niepełnosprawnością ruchową, niepełnosprawnościami dot. wzroku/ słuchu i/lub autyzmem;

Zmodernizowany budynek publicznej szkoły podstawowej w Warszewicach, fot. Andrzej Goiński

- **„Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Warszewicach”**, w ramach którego zmodernizowano XIX-wieczny zabytkowy pałac - obecnie Szkoła Podstawowa im. Zawiszy Czarnego z Garbowa w Warszewicach. Budynek, w którym obecnie mieści się szkoła podstawowa w Warszewicach, historycznie związany jest z postacią Alfreda Zawiszy Czarnego – uczestnika dwóch powstań: listopadowego oraz styczniowego, który to w 1850 roku nabył i rozbudował tamtejszy stary dwór, tworząc zasobną, klasycystyczną, dwukondygnacyjną siedzibę ziemiańską. Urządził w niej bibliotekę i muzeum pamiątek rodzinnych. Po wybuchu II Wojny Światowej, wojska niemieckie splądrowały pałac, zniszczyły archiwum i bibliotekę, a cenne eksponaty wywiozły. W obiekcie wykonano następujące prace: docieplono elewacje i strop, wymieniono okna oraz drzwi,

wymieniono instalacje c.o., zamontowano nowe źródło ciepła (pompę ciepła), wymieniono instalacje elektryczną oraz zamontowano instalację fotowoltaiczna na potrzeby produkcji energii elektrycznej. Do końca 2022 r. zakończono wszystkie prace budowlane;

- **„Kwalifikacyjne Kursy Zawodowe twoją zawodową szansą – nowe formy praktycznej nauki zawodu w Kujawsko-Pomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego w Bydgoszczy**", w ramach którego **wybudowano** dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (OzN) **nowy budynek kształcenia zawodowego** w kompleksie **Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kształcenia Zawodowego w Bydgoszczy** (dalej KPCKZ w Bydgoszczy). W ramach inwestycji **utworzono 6 pracowni kształcenia zawodowego**[70] wyposażonych w niezbędny sprzęt oraz **pracownię do nauki języków**. Ponadto, w rezultacie modernizacji budynku, powstały nowe szatnie, magazyny i węzły sanitarne. Zakres podjętych prac obejmował także izolację fundamentów, naprawę dachu, remont schodów oraz wymianę drzwi;
- **„Artyści w zawodzie – modernizacja warsztatów kształcenia zawodowego w KPSOSW im. J. Korczaka w Toruniu"**, w ramach którego zakłada się inwestycję w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową Branżowej Szkoły I Stopnia Specjalnej (uprzednio Zasadnicza Szkoła Zawodowa) wchodzącej w skład KPSOSW w Toruniu. Kształcenie zawodowe w Ośrodku kierowane jest do młodzieży, która posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim lub ze sprzężonymi niepełnosprawnościami oraz autyzmem (w tym zespołem Aspergera). Na potrzeby poprawy warunków kształcenia specjalnego zawodowego w budynku szkoły zmodernizowane zostaną pracownie i warsztaty szkolne dla zawodów: kucharz i cukiernik, natomiast w wyniku nadbudowy budynku internatu utworzone zostaną nowe pracownie i warsztaty dla zawodów: fryzjer, pracownik pomocniczy obsługi hotelowej, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, krawiec. Projekt obejmuje także prace związane z zagospodarowaniem terenu oraz przebudowę sieci. Rozwój warsztatów i pracowni kształcenia praktycznego obejmuje branże zgodne z potrzebami rynku pracy oraz specyfiką kształcenia specjalnego. W ramach umowy z Wykonawcą na wykonanie kompleksowej modernizacji i rozbudowy Ośrodka, w tym przebudowy sieci instalacji wewnętrznych i zewnętrznych oraz zagospodarowanie terenu - oddano do użytkowania budynek szkoły, lecz nie zostały w pełni ukończone prace budowlane w budynku internatu oraz na terenach zewnętrznych;
- remont **„Przyszkolnych obserwatoriów astronomicznych – Astro-Baza"**, w ramach przedmiotowego projektu **pomocy finansowej** w formie dotacji celowej udzielono **8 jednostkom samorządu terytorialnego** (z Gminy Kruszwica, Unisław, Zławieś Wielka, Gminy miasto Dobrzyń nad Wisłą, Powiatu Brodnickiego, Inowrocławskiego, Radziejowskiego oraz Świeckiego), które to do końca 2022 r. wyremontowały przyszkolne Astro-Bazy. Planowano wesprzeć 11 jednostek, jednakże 3 samorządy zrezygnowały z realizacji projektu (dotyczy: Gminy miasto Radziejów, Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego oraz Żnińskiego).

W ramach zadań inwestycyjnych wspierających budowę, rozbudowę oraz modernizację **jednostek oświatowych,** dla których organem prowadzącym jest Samorząd Województwa, w roku 2022 realizowano następujące projekty (w większości współfinansowane ze środków *RPO WK-P 2014-2020*):

- w **Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy:**
  - zrealizowano inwestycję „**KPCEN w Bydgoszczy – remont**" – polegającą na opracowaniu programu funkcjonalno-użytkowego, specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych i przedmiaru robót dotyczącego stanu technicznego dachu budynku użyteczności publicznej zlokalizowanego w Bydgoszczy, przy Jagiellońskiej stanu niezbędny było do przystąpienia przez Urząd Marszałkowski do postępowania przetargowego pod nazwą „Zaprojektowanie i wykonanie remontu dachu oraz ścian elewacji budynku KPCEN w Bydgoszczy". Inwestycja została ukończona w 2022 r.;
- w **Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku:**
  - w ramach działań inwestycyjnych zakupiono urządzenie wielofunkcyjne, które zostało przeznaczone drukowania materiałów dydaktycznych oraz informacyjno-promocyjnych, ulotek, broszur, plakatów. Jest to urządzenie nowej generacji, które zapewnia wysoki standard i większą szybkość wydruków, skuteczne zarządzanie i kontrole drukowania, kopiowania i skanowania;
- w **Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Janusza Korczaka w Toruniu:**
  - realizowano projekt **„Posiłek w domu i w szkole**", w ramach którego dokonano zakup mebli do stołówki i kuchni oraz wyposażenie kuchni;
  - zrealizowano inwestycję **"Rozbudowa i modernizacja Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. J. Korczaka w Toruniu"** w ramach której:
    - wyremontowano budynek internatu, utworzono nowe pracownie zawodowe do praktycznej nauki zawodu, wybudowano nowy basen oraz zrewitalizowano teren zielony;

    - zakupiono meble do budynku szkoły do wszystkich klas w Szkole Podstawowej, Branżowej Szkole I stopnia oraz Szkole Przysposabiającej do Pracy;
    - zakupiono i zamontowano windę do basenu;
    - siłownia dla uczniów Ośrodka z różnymi niepełnosprawnościami została wyposażona w nowy, profesjonalny sprzęt w budynku internatu;
    - zamontowano wideo domofony zapewniające większe bezpieczeństwo wychowankom internatu;
    - zakupiono bus do przewozu osób niepełnosprawnych – uczniów Ośrodka;
    - zakupiono depozytor kluczy dla pracowników administracji w celu dodatkowego zabezpieczenia pomieszczeń biurowych;
- w **Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 Dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braile'a W Bydgoszczy:**
  - rozpoczęto realizację projektu **„Dostrzec to, co niewidoczne" – zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej w ośrodku Braille'a w Bydgoszczy"**;
- w **Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. gen. Stanisława Maczka w Bydgoszczy:**
  - współrealizowano projekt **„Usłyszeć potrzeby – wzmocnienie pozycji uczniów słabosłyszących i niesłyszących w ramach rozbudowy warsztatów zawodowych Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 w Bydgoszczy w kontekście zwiększenia szans na rynku pracy"** – w ramach którego utworzono i wyposażono 2 pracownie elektrotechniczne, 2 pracownie gastronomiczne, 2 pracownie dentystyczne, pracownię kosmetyczną, pracownię fryzjerską oraz częściowo wyposażono pracownię ogrodniczą oraz florystyczną;
  - ponadto w ramach pozostałych realizowanych działań:
    - dostosowano 2 łazienki dla OzN;
    - utworzono nowe łazienki przystosowane do obowiązujących standardów w zakresie wyposażenia i układu funkcjonalnego do użytku przez osoby niepełnosprawne ruchowo;
    - wyposażono sale lekcyjnych dla Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dzieci;
    - zakupiono sprzęt terapeutyczny wyrównujący rozwojowe deficyty dzieci, który umożliwia pracę indywidualną oraz dostosowanie zajęć do wieku i potrzeb dziecka;
    - zakupiono i podłączono nowy specjalistyczny sprzęt gastronomiczny;
  - współrealizowano z Centrum GovTech, rządowy projekt **„Posiłek w szkole i w domu",** w ramach którego zakupiono nowe krzesła i stoły do stołówki w szkole podstawowej oraz sprzęt pozwalający uczniom rozwijać kompetencje przyszłości, wykorzystywany obecnie na lekcjach informatyki, techniki, doradztwa zawodowego oraz na zajęciach rewalidacyjnych;
  - realizowano program **„Laboratoria przyszłości"** - skierowany do szkół podstawowych i ogólnokształcących szkół artystycznych, którego celem jest budowanie kompetencji kreatywnych oraz technicznych wśród uczniów. W ramach zajęć uczniowie zapoznają się za sprzętem i pomocami dydaktycznymi kształtującymi i rozwijającymi umiejętności manualne i techniczne, umiejętności samodzielnego i krytycznego myślenia, zdolności myślenia matematycznego oraz umiejętności w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii. Założenia programu realizowane są przez wybranych nauczycieli na lekcjach informatyki, techniki, rewalidacji i doradztwa zawodowego. W roku 2022 zakupiono wyposażenie do sal lekcyjnych;
- w **Medyczno-Społecznym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Toruniu:**
  - w ramach zapewnienia słuchaczom optymalnych warunków do realizacji zajęć praktycznych w 2022 roku utworzono 6 nowych pracowni zawodowych wyposażonych w nowoczesny sprzęt do kształcenia umiejętności w wybranych zawodach. Zmodernizowano dwie pracownie specjalistyczne kształcenia w zawodzie technik dentystyczny i terapeuta zajęciowy zapewniając wyposażenie odpowiadające technologii i technice stosowanej ww. zawodach. W celu utrzymania obiektu M-SCKZiU w Toruniu w należytym stanie technicznym i estetycznym wykonano malowanie głównej klatki schodowej oraz osuszanie murów na poziomie parteru i piwnicy;
- w **Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy:**
  - przeprowadzono kompleksowe prace remontowe połączone z docieplenie poddasza w budynku głównym Biblioteki.

W ramach **działań na rzecz rozwoju infrastruktury medycznej** w zakresie inwestycji w placówkach ochrony zdrowia, dla których organem założycielskim jest Samorząd Województwa, realizowany jest program **"Medyczny pakiet stulecia"-** regionalny program poprawy i unowocześnienia infrastruktury kluczowych dla województwa lecznic. Głównym celem pakietu stulecia jest podniesienie standardów usług medycznych oraz dostępności

do leczenia. Jedną z najważniejszych inwestycji, która realizowana jest w ramach pakietu, to rozbudowa i modernizacja Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Toruniu. Pakiet stulecia zakłada również m.in. rozbudowę i przebudowę Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Włocławku, dokończenie budowy Polikliniki przy Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka w Bydgoszczy (dalej CO w Bydgoszczy), rozbudowę Ambulatorium Chemioterapii CO, zakup sprzętu dla nowo wybudowanego (w ramach I edycji pakietu) Wojewódzkiego Szpitala Dziecięcego w Bydgoszczy oraz modernizację czterech budynków i dwóch oddziałów Wojewódzkiego Szpitala dla Psychicznie i Nerwowo Chorych w Świeciu. Za realizację Pakietu odpowiedzialna jest Spółka Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne sp. z o.o. (KPIM). Największymi projektami realizowanymi przez KPIM są 2 projekty: **EBI 2 – „Program rozwoju służby zdrowia w województwie kujawsko-pomorskim II"** i **EBI 3 – „Program rozwoju służby zdrowia w województwie kujawsko-pomorskim III – Przebudowa i rozbudowa Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. L. Rydygiera w Toruniu".**

Projekt EBI 2 obejmuje modernizację, rozbudowę i wyposażenie 5 wojewódzkich szpitali: Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala we Włocławku; Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Świeciu; Wojewódzkiego Szpitala Dziecięcego w Bydgoszczy; Wojewódzkiego Szpitala Obserwacyjno-Zakaźnego w Bydgoszczy oraz Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy. Docelowa wartość projektu wynosi ok. **334 mln zł.** Projekt jest wspierany przez Europejski Bank Inwestycyjny w formie udzielonego KPIM sp. z o.o. kredytu o wartości 161,5 mln zł. Pozostała część zostanie pokryta przy udziale środków z *RPO WK-P 2014-2020* oraz środków własnych szpitali. W roku sprawozdawczym zakończono realizację inwestycji, w ramach której:

- w **Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dra Józefa Bednarza w Świeciu:**
  - dzięki realizacji inwestycji **„Poprawa efektywności energetycznej obiektu użyteczności publicznej poprzez termomodernizację budynków ochrony zdrowia Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dra Józefa Bednarza w Świeciu – etap II"** w roku 2022 zakończono termomodernizację budynków nr 6 i nr 16, utworzono ścieżkę edukacyjną oraz wybudowano 1 jednostkę wytwarzania energii cieplnej z OZE;
  - w ramach projektu **„Tworzenia bazy pod Centrum Zdrowia Psychicznego"** zakończono modernizację budynku nr 6;
- w **Kujawsko-Pomorskim Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy:**
  - w latach 2020-2022 zrealizowano projekt **„Przebudowa, rozbudowa oraz termomodernizacja wraz z zagospodarowaniem terenu Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii przy ul. Seminaryjnej w Bydgoszczy – etap II"**, w ramach którego dokonano modernizacji i nadbudowy w segmencie C, dobudowy budynku E na potrzeby Oddziału Chorób Płuc i Niewydolności Oddychania z Pododdziałem NWM i Pododdziałem Zaburzeń Oddychania w Czasie Snu, Rehabilitacji Pulmonologicznej oraz Izby Przyjęć i Pracowni Endoskopowej oraz budowy podjazdu dla karetek. W dniu 15 grudnia 2022 r. miało miejsce uroczyste otwarcia budynków C i E powstałych w ramach ww. Projektu. W wydarzeniu organizowanym przez Marszałka Województwa, Kujawsko Pomorskie Inwestycje Medyczne Sp. z o.o. oraz Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy wzięło udział ok. 80 osób;
- w **Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku:**
  - w ramach inwestycji **„Podniesienie jakości usług zdrowotnych oraz zwiększenie dostępu do usług medycznych w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. bł. ks. J. Popiełuszki we Włocławku"** wykonano roboty rozbiórkowe, budowlane i instalacyjne w zakresie zagospodarowania terenu szpitala, w tym związane z ułożeniem kanalizacji kablowej, sieci cieplnej, kanalizacji deszczowej, sanitarnej oraz wodnej. Zakończono roboty budowlane i instalacyjne związane z budynkiem Tlenowni, wybudowano trafostację oraz przygotowano teren pod budowę głównego budynku B4/B4A;
- w **Wojewódzkim Szpitalu Obserwacyjno-Zakaźnym im. T. Browicza w Bydgoszczy:**
  - rozpoczęto realizację inwestycji **„Przebudowa i nadbudowa budynku B zespołu WSOZ z instalacjami wewnętrznymi w tym wentylacji mechanicznej i instalacjami zewnętrznymi: kanalizacją deszczową i wodociągową oraz termomodernizacja budynku B przy ul. Św. Floriana 12 w Bydgoszczy"**. W 2022 r. została podpisana umowa z wykonawcą robót budowlanych, nastąpiło przekazanie placu budowy wykonawcy oraz przystąpiono do wykonywania robót budowlanych.

Projekt EBI 3 obejmuje modernizację, rozbudowę i wyposażenie Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Toruniu. Głównym celem projektu jest zwiększenie wydajności i zapewnienie dostępu do szerszego portfela specjalistycznych usług z zakresu ochrony zdrowia oraz poprawa standardów i jakości tej placówki szpitalnej. Docelowa wartość projektu wynosi ok. 650 mln zł. Projekt jest wspierany przez Europejski Bank Inwestycyjny w formie kredytu udzielonego KPIM sp. z o.o. o wartości 238,5 mln zł. Pozostała część zostanie pokryta przy

udziale środków z *RPO WK-P 2014-2020*, środków własnych szpitala oraz budżetu Województwa. Projekt realizowany jest w latach 2016-2023. W roku 2022 w ramach inwestycji w **Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. L. Rydygiera w Toruniu:**

- kontynuowano realizację zadania **„Przebudowa i rozbudowa Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. L. Rydygiera w Toruniu”**, w ramach którego przygotowano miejsca budowy, w tym dokonano rozbiórki starych budynków szpitalnych i technicznych oraz kontynuowano prace budowlane i wyposażenie nowych budynków, w tym:
  - budynku 510 (H) – w 2022 r. budynek „A” – oddziałów łóżkowych, Centralnego Bloku Operacyjnego (10 sal), Pracowni Kardiologii Inwazyjnej, Szpitalnego Oddziału Ratunkowego, Zakładu Diagnostyki Obrazowej, Centralnej Sterylizatorni, wyniesione lądowisko dla helikopterów;
  - budynku 520 – w 2022 r. budynek „E” – pomieszczenia administracji i sal konferencyjnych, archiwum, apteki szpitalnej, magazynu odpadów medycznych, prosektorium, stacji mycia łóżek;
  - budynku 530 – w 2022 r. budynek „C” poradnie i „D” oddziały – oddziału zakaźnego z izbą przyjęć chorób zakaźnych, poradni przyszpitalnych z centralną rejestracją;
  - budynku 540 – w 2022 r. budynek „F” – 5 oddziałów psychiatrycznych z izbą przyjęć;
  - budynku 560 – garażu wielopoziomowego;
  - budynków 570 – tj. budynków technicznych (kotłownia olejowa, trafostacja, garaż dla karetek, podziemny neutralizator ścieków, miejsce gromadzenia odpadów komunalnych; (status: budynek zakończony);
- kontynuowano zadania z zakresu architektury krajobrazu, dróg dojazdowych i infrastruktury podziemnej szpitala (status: roboty drogowe, zieleń, parkingi – roboty zakończone) oraz wyposażeniem szpitala;
- **5 maja 2022** r. odbyło się **oficjalne zakończenie I etapu rozbudowy** i **otwarcie nowego kompleksu Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. L. Rydygiera w Toruniu.** Uroczystość otworzył Marszałek Województwa Piotr Całbecki, wśród gości byli Posłowie na Sejm RP i Senatorowie, Radni Województwa, Samorządowcy z regionu i przedstawiciele świata nauki oraz kadra medyczna szpitala. Inwestycja na toruńskich Bielanach rozpoczęła się na przełomie 2016 i 2017 roku. Przy ulicy św. Józefa powstały m.in. główny budynek Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego, wielopoziomowy garaż, budynek administracyjny, nowa kotłownia, szpital psychiatryczny oraz szpital zakaźny. Rozbudowa Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Toruniu jest największą regionalną inwestycją w służbie zdrowia ostatnich lat. Kosztowała ponad pół mld zł, źródłem finansowania były przede wszystkim fundusze europejskie;
- W dniach 6-8.05.2022 r. odbyły się dni otwarte na terenie nowego kompleksu budynków Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. L. Rydygiera w Toruniu połączone z możliwością wykonania badań profilaktycznych. Głównym punktem ww. wydarzenia było uroczyste zakończenie budowy nowego kompleksu. Spotkanie zorganizował Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera w Toruniu wraz z Samorządem Województwa oraz Kujawsko-Pomorskimi Inwestycjami Medycznymi Sp. z o.o.

Nowy kompleks Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. L. Rydygiera w Toruniu, fot. Andrzej Goiński

Ponadto kontynuowano zadania realizowane przez Spółkę **Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne sp. z o.o.** wraz z wojewódzkimi placówkami medycznymi, związane przede wszystkim z opracowaniem dokumentacji technicznej do większych projektów, w tym w ramach realizacji:

- **Centrum Zdrowia Psychicznego w Toruniu – dokumentacja projektowa** - zadanie we wstępnej fazie realizacji, do końca roku 2022 zaakceptowano analizę funkcjonalno-przestrzenną i koncepcję wstępną;
- **Centrum Zdrowia Psychicznego w Bydgoszczy - dokumentacja projektowa** - zadanie w zaawansowanej fazie realizacji;
- **Zespół Poradni Specjalistycznych w Toruniu - dokumentacja projektowa - z**adanie w zaawansowanej fazie realizacji, do końca roku 2022 uzyskano pozwolenie na budowę;
- **ROPS - Odbudowa ogrodzenia od południowej strony szpitala - z**adanie zostało zakończone w lutym 2022r.;
- **Wykonanie kompletnej wielobranżowej dokumentacji technicznej na potrzeby realizacji zadania pt.: „Budowa, przebudowa i rozbudowa budynków Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii przy ul. Meysnera 9 w Bydgoszczy w celu utworzenia Centrum Rehabilitacji i Edukacji Zdrowotnej Kujawsko-Pomorskiego Centrum „Aktywne Starzenie się" wraz z zagospodarowaniem terenu"** - zadanie we wstępnej fazie realizacji, do końca roku 2022 przekazano analizę funkcjonalno-przestrzenną;
- **Wykonanie kompletnej dokumentacji technicznej na potrzeby budowy nowego budynku szpitala dla Oddziału Leczenia Gruźlicy (budynek G) wraz z zagospodarowaniem terenu przy ul. Seminaryjnej 1 w Bydgoszczy** – w sierpniu 2022 r. nastąpiło kolejne wstrzymanie realizacji umowy;
- **opracowanie kompleksowej dokumentowej dla inwestycji pn.: „Rozbudowa i modernizacja Zespołu Głównego Centrum Onkologii im. Prof. Franciszka Łukaszczyka w Bydgoszczy w zakresie działalności podstawowej: diagnostyki i leczenia"** - zadanie w zaawansowanej fazie realizacji, w roku 2022 częściowo zrealizowano II etap (4 z 9 podetapów) w ramach wielobranżowego projektu budowlanego;
- **Opracowanie kompletnej dokumentacji technicznej niezbędnej do wykonania przebudowy i rozbudowy istniejącego starego budynku głównego Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Toruniu przy ul. św. Józefa 53-59 zlokalizowanego na działce nr 47/3 (obręb 34**) - zadanie w zaawansowanej faza realizacji, w roku 2022 opracowano koncepcję szczegółową;
- **Podniesienie jakości usług zdrowotnych oraz zwiększenie dostępu do usług medycznych w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym we Włocławku poprzez utworzenie Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego - dokumentacja projektowa** – zadanie zakończone, we wrześniu 2022 r. dokonano odbioru dokumentacji projektowej;
- **Przygotowanie dokumentacji projektowej rozbudowy WSdlaNiPCh w Świeciu o nazwie wynikającej z WPD** – projekt we wstępnej fazie realizacji;
- **Opracowanie kompleksowej dokumentacji projektowej dla zadania „Centrum Diagnostyki Narządowej przy WSD w Bydgoszczy przy ul. Chodkiewicza 44"** - projekt we wstępnej fazie realizacji.

W roku 2022 podmioty lecznicze nadzorowane prze Samorząd Województwa, zrealizowały następujące zadania:

- w **Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka w Bydgoszczy:**
  - w ramach projektu „**Zwiększenie dostępności, jakości i bezpieczeństwa zabiegów onkologicznych świadczonych pacjentom województwa kujawsko-pomorskiego w Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka w Bydgoszczy w okresie pandemii COVID-19 – zakup chirurgicznego systemu robotycznego"** - kupiono robot chirurgiczny wraz z niezbędnymi urządzeniami i akcesoriami chirurgicznymi. W 2022 r. dostarczono, zainstalowano i uruchomiono ww. urządzenie oraz rozpoczęto przeprowadzanie zabiegów chirurgicznych;
  - ponadto w ramach prowadzonych działań kupiono sprzęt medyczny, w tym: system diagnostyczny układu oddechowego dedykowanego przede wszystkim monitorowaniu, rozpoznaniu i ocenie zmian śródmiąższowych płuc (1 kpl), wideolaryngoskopy (2 szt.), endoskopowy system wizyjny Telepack plus HD (1 kpl.) oraz ultrasonograf;
- w **Kujawsko-Pomorskim Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy:**
  - kontynuowano projekt **„Budowa Kujawsko-Pomorskiego Systemu Udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – etap I; Rozbudowa, modernizacja sieci LAN"**, w ramach którego zapewniono pokrycie siecią bezprzewodową całego szpitala;
  - w ramach projektu **„Budowa Kujawsko-Pomorskiego Systemu Udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – etap I; Zakup programowania, sprzętu i licencji związanych z częścią białą"**, w roku 2022 zmodernizowano część infrastruktury sprzętowej IT, wprowadzono do użytku nowoczesny pulpit lekarski, uruchomiono eUsługi oraz aplikacje analityczne;
  - w ramach zadaniu **„Budowa instalacji OZE w Kujawsko-Pomorskim Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy"** zainstalowano pompy ciepła P/W wraz z instalacjami towarzyszącymi współpracującymi z kotłownią gazową w segmencie A i C oraz zamontowano instalację fotowoltaiczną na dachu budynku B;

- realizowano zadanie **„Termomodernizacja Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy**", w ramach którego, przeprowadzono termomodernizację budynków szpitalnych B i C (ocieplenie ścian zewnętrznych, wymiana okien, wymiana drzwi zewnętrznych i bram do drzwi, wymiana instalacji ciepłej wody i cyrkulacji w segmencie C, montaż pomp cyrkulacyjnych sterowanych czasowo);

- w **Wojewódzkim Ośrodku Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Toruniu (WOTUiW):**
  - **„WOTUiW w Toruniu - remont dachu w budynku górnym Oddziału Odwykowego Całodobowego przy ul. Włocławskiej 233"**, w ramach którego dokonano zdjęcia obecnego pokrycia dachowego w budynku dwukondygnacyjnym i wykonano nową konstrukcję wraz z pokryciem dachu. Po osuszeniu pomieszczenia możliwa stała się eksploatacja sali konferencyjno-terapeutycznej wyłączonej z użytkowania przed remontem z powodu zagrożenia zawaleniem dachu. Zadanie o wartości 245 tys. zł zostało w całości sfinansowane z budżetu Województwa;
  - **„Rozbudowa Oddziału Całodobowego w Czerniewicach (dokumentacja)"**, w wyniku realizacji zadania przygotowano dokumentację zawierająca: mapę do celów projektowych, mapę geodezyjną z wprowadzonymi aktualizacjami, inwentaryzację zieleni na obszarze poniżej skarpy i na terenie inwestycji, dokumentację geologiczno-inżynierską wraz z opinią geologiczną, inwentaryzację architektoniczno-budowlana istniejących budynków, ekspertyzę techniczna budynków z oceną możliwości wykonania planowanej przebudowy i rozbudowy. Zadanie o wartości 77,5 tys. zł zostało w całości sfinansowane z budżetu Województwa;
  - **„WOTUiW w Toruniu – remont dachu",** w wyniku realizacji zadania dokonano odtworzenia zerwanego podczas wichury pokrycia dachowego, pokrycia papą zgrzewalną oraz naprawy uszkodzonych elementów konstrukcyjnych dachu i urządzeń znajdujących się na nim. Zadanie o wartości 25 tys. zł zostało w całości sfinansowane z budżetu Województwa;
  - zrealizowano inwestycję „**Wykonanie podziemnego zbiornika na wody opadowe i roztopowe",** w wyniku której stworzono system nawadniający wykorzystujący gromadzoną wodę opadową do nawodnienia terenów zieleni na przy Oddziale Terapii Odwykowej Uzależnień. Zadanie zostało sfinansowane ze środków Gminy Miasta Torunia (80% finansowania) oraz środków własnych Ośrodka (20% finansowania);
  - dzięki środkom z NFZ zrealizowano zadanie **„Podniesienie poziomu bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych świadczeniodawców"** (usługa audytu bezpieczeństwa teleinformatycznego, zakup 3 urządzeń firewall Palo Alto 440, rozmieszczonych w 3 lokalizacjach Ośrodka, zakup licencji antywirusowych, system monitoringu infrastruktury IT);
- w **Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy w Toruniu:**
  - w ramach projektu **„Budowa kujawsko-pomorskiego sytemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – etap I"**, w roku 2022 r. kupiono serwer bazodanowy, Bazę Oracle 18c ASFU SE2 Processor (CPU), Terminal Serwer (bez limitu połączeń), Windows Serwer CAL 60 User, usługi połączenia baz danych oraz urządzenie UTM. Zakup ww. sprzętu razem z wcześniej zakupionym w ramach projektu serwerem umożliwia bezpieczną współpracę z innymi podmiotami medycznymi m.in. w ramach projektu Regionalnego Repozytorium Elektronicznej Dokumentacji Medycznej oraz zwiększenie bezpieczeństwa sieci informatycznej WOMP w Toruniu, szczególnie w przypadku świadczenia usług medycznych poza lokalizacjami WOMP w Toruniu, m.in. podczas świadczenia opieki lekarskiej nad pacjentami ukraińskiego domu pomocy społecznej przebywających w budynkach po Wojewódzkim Szpitalu Psychiatrycznym;
  - wyremontowano pomieszczenia biurowe na I piętrze w budynku administracji WOMP w Toruniu, w tym m.in. wymieniono okna, lampy, pomalowano ściany, ukryto instalację wodną i kanalizacyjną;
  - kupiono aparat ciemniowy i kabinę ciemniową do badania zdolności widzenia zmierzchowego oraz wrażliwości na olśnienie – co też wpłynęło na zwiększenie dostępności badań w ciemni dla kierowców oraz podwyższenie jakości świadczonych usług;
- w **Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy we Włocławku:**
  - w ramach projektu **„Budowa kujawsko-pomorskiego sytemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – etap I**", w roku 2022 kupiono 1 szt. urządzenia UTM oraz audiometr;
- w **Wojewódzkiej Przychodni Zdrowia Psychicznego w Bydgoszczy:**
  - realizowano zadanie **„Wykonanie kompletnej dokumentacji technicznej na potrzeby budowy nowego budynku Centrum Zdrowia Psychicznego wraz z zagospodarowaniem terenu w Bydgoszczy**", zadania na etapie opracowania dokumentacji i oczekiwania na wydanie pozwolenia na budowę;
- w **Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Bydgoszczy**:
  - w ramach projektu **„Budowa kujawsko-pomorskiego sytemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – etap I"**, w roku 2022 kupiono 1 urządzenie UTM FortiGeate-80F-POE czego efektem jest zabezpieczenie sieci lokalnej WSPR w Bydgoszczy dla 30 stanowisk komputerowych;

- w **Wojewódzkim Szpitalu Dziecięcym im. J. Brudzińskiego w Bydgoszczy:**
  - dokonano szereg zakupów sprzętu i aparatury medycznej, wyposażenia, sprzętu komputerowego, licencji itp. o łącznej wartości zakupów przekraczających 1 mln zł, w tym m.in.: aparatu USG, miksera recepturowego, zestawu narzędzi do chirurgii szczękowej, 9 kpl. klimatyzatorów, panelu przyłóżkowego wyposażonego w sloty gazów medycznych, regałów jezdnych i stacjonarnych do 2 magazynów, systemu automatycznego otwierania drzwi wejściowych na oddziały szpitalne, komputerów, urządzenia do nagrywania płyt CD/DVD z materiałem obrazowym, itp. Ponadto, ze środków zewnętrznych zakupiono pH-metr oraz wdrożono rozwiązania backupowe i zamontowano laser CO_2;
  - w ramach realizowanego (od 2021 roku) projektu kupiono wyposażenie medyczne: system stereotaktyczny, głowicę ultradźwiękową do czyszczenia ran trudno gojących, głowicę do badania przezciemiączkowego i brzucha u małych dzieci, kolonoskop, stacje dokujące do pomp infuzyjnych, sondę typu S 8-3 do badań echo serca, Piezomed – urządzenie wielofunkcyjne do chirurgii ultradźwiękowej, Implantmed – urządzenie do zastosowań w chirurgii kości, a także zakupił dodatkowe wyposażenie i oprogramowanie niezbędne do rozbudowy aparatu do manometrii. W roku 2022 liczba hospitalizacji przekroczyła po raz pierwszy 15 000 pacjentów. W odniesieniu do okresu przed rozbudową szpitala nastąpił 50% wzrost liczby hospitalizowanych dzieci;
- w **Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dra Józefa Bednarza w Świeciu:**
  - kupiono 3 samochody osobowe na potrzeby Centrum Zdrowia Psychicznego;
  - w ramach inwestycji „**Przebudowa i remont świetlicy do rehabilitacji Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dr. Józefa Bednarza w Świeciu"** - zmodernizowano oraz wyposażono w ekran, projektor, rzutnik, stół do tenisa, krzesła, stoły, maty do ćwiczeń budynek nr 16. W kontekście osób leczonych w przedmiotowej placówce, budynek nr 16 pełnić pełnić funkcję Świetlicy Rehabilitacyjnej, w której organizowane będą dla pacjentów Szpitala zajęcia w zakresie jogi, zajęć relaksacyjnych, socjoterapii, arterapii, itp. Ww. zajęcia będą wspierały proces leczenia. W roku 2022 zakończono prace budowlane;
  - w 2022 r. przy udziale środków z budżetu państwa – realizowano następujące projekty:
    - **„Rewalidacja psychiatryczna w celu niwelowania negatywnych skutków epidemii w związku z COVID-19"** w ramach programu **„Wsparcie inwestycji dla oddziałów psychiatrii dziecięcej w związku z epidemią wirusa SARS-CoV-2**" w wyniku, którego powstała ścieżka relaksacji prowadząca przez park szpitalny od Oddziału Psychiatrii dla Dzieci i Młodzieży VII, ścieżka zawiera elementy edukacyjne, postawiono także wiaty, które są punktem widokowym na Wdę, całość trasy jest monitorowana i oświetlona;
    - **„Podniesienie poziomu bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych w Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dr J. Bednarza"**, w ramach którego dokonano zakupu niezbędnych produktów i urządzeń w celu podniesienie poziomu cyberbezpieczeństwa placówki oraz przeprowadzono audyt, który potwierdził, iż dokonany zakup przyczynił się do zwiększenia poziomu cyberbezpieczeństwa;

- w **Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku:**
  - realizowano projekt **„Podniesienie jakości usług zdrowotnych oraz zwiększenie dostępu do usług medycznych w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym we Włocławku – zakup sprzętu i wyposażenia jako wsparcie systemu ochrony zdrowia w warunkach epidemiologicznych"**, w ramach którego kupiono 3 szt. Sprzętu: respirator noworodkowy, aparat do nieinwazyjnego wspomagania oddechu, zestaw do bronchoskopii oraz 18 łóżek specjalistycznych. Projekt będzie kontynuowany w 2023 r. (planowany zakup nowego TK). Projekt finansowany ze środków *RPO WK-P 2014-2020* w ramach unijnego instrumentu REACT-EU;
  - w ramach zadania **„Podniesienie jakości usług zdrowotnych oraz zwiększenie dostępu do usług medycznych w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym we Włocławku – zakup sprzętu i aparatury medycznej"** dokonano zakupu: pompy do kontrapulsacji wewnątrzaortalnej, głowicy do aparatu USG, ramię Mayfielda oraz tor wizyjny;
  - w 2022 r. przy udziale środków z budżetu państwa – realizowano następujące zadania:
    - **„Zakup sprzętu i aparatury dla Oddziałów Anestezjologii i Intensywnej Terapii z największą aktywnością donacyjną"**, w ramach którego kupiono 20 szt. sprzętu medycznego, w tym 2 aparaty USG oraz zestawy do kapnografii, PICCO i pomiaru ciśnienia śródczaszkowego;
    - **„Zakup sprzętu do diagnostyki nowotworów pęcherza moczowego"**, w ramach którego kupiono 10 szt. cystoskopów giętkich;
- w **Wojewódzkim Szpitalu Zespolony im. L. Rydygiera w Toruniu:**
  - w ramach projektu **„Zakup sprzętu i aparatury medycznej w ramach budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego"** - dokonano zakupu systemu do chirurgii robotycznej;

- w ramach zadania „**Zakup sprzętu i aparatury medycznej – wyposażenie Oddziału Hematologii w ramach budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego”** – kupiono 20 szt. sprzętu i aparatury;
- w ramach zadania **„Doposażenie Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. L. Rydygiera w Toruniu w sprzęt i aparaturę medyczną”** - doposażono o 34 szt. sprzętu do nowopowstałego budynku H szpitala;
- realizowano zadanie **„Rozbudowa budynku 510 Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im L. Rydygiera w Toruniu o pomieszczenia pod potrzeby Pracowni Rezonansu Magnetycznego w lokalizacji przy ul. Św. Józefa 53-59 w systemie zaprojektuj-wybuduj”**, w ramach inwestycji, w roku 2022 wykonano dokumentację projektową, zrealizowano przełożenie istniejącego uzbrojenia terenu pod budowę Pracowni Rezonansu Magnetycznego, rozpoczęto wykonywanie robót budowlanych związanych z budową Pracowni, zakończono prace fundamentowe;
- w ramach zadania **„Dostawa wyposażenia do nowych budynków Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. L. Rydygiera w Toruniu”** – kupiono 4 560 szt. sprzętu (w tym meble biurowe, medyczne, metalowe oraz sprzęt medyczny) do nowych budynków szpitala;
- realizowano, ze środków budżetu państwa, następujące projekty:
  - **„Zakup sprzętu do rehabilitacji onkologicznej w ramach Narodowej Strategii Onkologicznej”**, w ramach którego kupiono 4 szt. sprzętu służącego do rehabilitacji fizykoterapeutycznej pacjentów onkologicznych;
  - **„Wyposażenie/doposażenie w sprzęt i aparaturę medyczną w ramach Rządowego programu kompleksowej terapii wewnątrzmacicznej w profilaktyce następstw i powikłań wad rozwojowych i chorób dziecka nienarodzonego – jako element poprawy stanu zdrowia dzieci nienarodzonych i noworodków na lata 2018-2023”**, w ramach którego kupiono 3 szt. sprzętu i aparatury do diagnozy i terapii wewnątrzmacicznej;
  - **„Zagospodarowanie terenu oraz wyposażenie przeznaczone na cele terapeutyczne i rekreacyjne na potrzeby Oddziału Klinicznego Psychiatrii Młodzieży Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Toruniu w związku z COVID-19”** w ramach programu „Wsparcie inwestycji dla oddziałów psychiatrii dziecięcej w związku z epidemią wirusa SARS-CoV-2”, przez co zagospodarowano 150 m^2 powierzchni oraz kupiono 62 szt. wyposażenia sal.

W 2022 r. w ramach inwestycji w infrastrukturę zdrowotną kontynuowano realizację projektu **„Doposażenie szpitali w województwie kujawsko-pomorskim w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczeniem COVID-19”**, współfinansowany ze środków *RPO WK-P 2014-2020*, mający na celu zapewnienie zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców oraz ograniczanie rozprzestrzeniania się pandemii Covid-19. Projekt realizowany w partnerstwie między Samorządem Województwa a podmiotami leczniczymi z terenu całego województwa: szpitalami powiatowymi, gminnymi i miejskimi, szpitalami klinicznymi oraz zakładami opieki zdrowotnej, dla których podmiotem tworzącym jest Samorząd Województwa[76]. Projekt obejmuje 3 zadania:

- zakup sprzętu i wyposażenia oraz prace remontowo-budowlane;
- zakup 33 opisowych stacji radiologicznych wraz z licencjami, umożliwiających pracę zdalną lekarzom radiologom, zakup 1 licencji HIS-Medyczny System Informatyczny;
- zainstalowanie systemu Command & Control do zdalnej komunikacji z pacjentami i personelem w szpitalu lub na kwarantannie.

W ramach realizacji projektu w latach 2020-2022 wsparto łącznie 28 podmiotów leczniczych, wyposażono 4 laboratoria; zakupiono: 4 aparaty do oznaczania koronawirusa metodą genetyczną/molekularną, 115 respiratorów, 11 karetek, 33 opisowe stacje radiologiczne, Medyczny System Informatyczny dla 1 szpitala, system Command & Control dla 4 szpitali, stworzono przestrzeń łóżkową dla pacjentów chorych na COVID-19, zakupiono sprzęt medyczny inny niż aparaty do oznaczania koronawirusa i respiratory (np. 447 szt. o wartości przekraczającej 10 tys. zł).

[76] 28 podmiotów leczniczych realizujących przedmiotowy projekt: Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy, Novum-Med Sp. z o.o. w Więcborku, Nowy Szpital w Nakle i Szubinie Sp. z o.o., Nowy Szpital w Świeciu, Nowy Szpital w Wąbrzeźnie Sp. z o.o., Pałuckie Centrum Zdrowia Sp. z o.o. w Żninie, Powiatowy Szpital w Aleksandrowie Kujawskim Spółka z o.o., Regionalny Szpital Specjalistyczny im. dr. W. Biegańskiego w Grudziądzu, SPZOZ w Rypinie, SPZOZ im. Macieja z Miechowa w Łasinie, SPZOZ w Mogilnie, SPZOZ w Radziejowie, Specjalistyczny Szpital Miejski im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, Szpital Kliniczny im. Biziela w Bydgoszczy, Szpital Kliniczny im. Jurasza w Bydgoszczy, Szpital Lipno Sp. z o. o., Szpital Powiatowy Sp. z o.o. w Chełmży, Szpital Powiatowy Sp. z o.o. w Golubiu-Dobrzyniu, Szpital Tucholski Sp. z o.o., Wielospecjalistyczny Szpital Miejski im. dr. Emila Warmińskiego - SPZOZ w Bydgoszczy, Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Bydgoszczy, Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dr. J. Bednarza w Świeciu, Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego w Bydgoszczy, Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. T. Browicza w Bydgoszczy, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku, Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera w Toruniu, ZOZ w Brodnicy, ZOZ w Chełmnie.

Kontynuowano realizację projektu **„Doposażenie szpitali w województwie kujawsko-pomorskim w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 – etap II”,** obejmującego 3 podstawowe moduły opracowane całkowicie w celu zwalczania pandemii Covid-19 oraz jej skutkom:

- moduł I – dotyczący zakupu sprzętu i aparatury medycznej dla 14 podmiotów leczniczych[77] będących partnerami w przedmiotowym projekcie;
- moduł II - zakupu pozostałego wyposażenia medycznego i niemedycznego dla 14 podmiotów leczniczych będących partnerami w przedmiotowym projekcie niezbędnego do realizacji usług medycznych świadczonych w związku z rozprzestrzenianiem się pandemii Covid-19;
- moduł III – dotyczący modernizacji i przebudowy szpitali na potrzeby świadczenia usług medycznych.

W ramach realizacji projektu w latach 2020-2022: wsparto 14 wspartych podmiotów leczniczych w związku z pandemią Covid-19; przebudowano 4 obiekty ochrony zdrowia; zakupiono 266 szt. aparatury medycznej, doposażono 14 obiektów ochrony zdrowia, ulepszono 7 usług zdrowotnych, utworzono 181 szt. dodatkowej przestrzeni łóżkowej (stworzonej dla pacjentów chorych na Covid-19), kupiono 1 karetkę pogotowia (na potrzeby reagowania kryzysowego), wyposażono 3 laboratoria, kupiono 1 090 szt. sprzętu medycznego innego niż aparaty do oznaczania korona wirusa i respiratory, 1 aparat do oznaczania koronawirusa metodą genetyczną/molekularną oraz 19 respiratorów.

Ponadto, na potrzeby łagodzenie skutków pandemii Covid-19 kontynuowano wsparcie w ramach projektu **„Ograniczenie negatywnych skutków COVID-19 poprzez działania profilaktyczne i zabezpieczające skierowane do służb medycznych”.** Projekt realizowano w latach 2020-2022 w partnerstwie między Samorządem Województwa a 29 podmiotami leczniczymi z terenu całego województwa: szpitalami powiatowymi, gminnymi i miejskimi, szpitalami klinicznymi oraz zakładami opieki zdrowotnej, dla których podmiotem tworzącym jest Samorząd Województwa[78]. W ramach projektu realizowane były 4 zadania:

- zakup materiałów medycznych i środków ochrony osobistej dla pracowników służby zdrowia (Partnerzy);
- działalność ośrodków wytchnieniowych;
- realizacja testów na obecność koronawirusa wśród pracowników służby zdrowia;
- zakup środków ochrony osobistej dla podmiotów leczniczych z terenu województwa świadczących usługi w ramach NFZ.

W ramach realizacji projektu w latach 2020-2022 w sumie kupiono: 6 430 000 szt. masek chirurgicznych, 49 500 szt. kombinezonów, 8 100 000 szt. rękawiczek, 350 000 szt. masek FFP2, 70 000 szt. masek FFP3, 300 000 szt. fartuchów barierowych, wykonano 20 510 testów wśród pracowników podmiotów leczniczych. Ze wsparcia w ww. zakresie skorzystało 348 podmiotów leczniczych. Od 2020 r. wsparciem dotyczącym opieki wytchnieniowej objęto łącznie 3 961 osób w ramach 9 802 noclegów.

W roku 2022, w ramach realizowanych przez **Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu** działań:

- zakończono realizację projektu **„Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej: budynek Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu**”, w ramach którego zostały wykonane roboty budowlane polegające na rozbiórce balkonów na elewacji południowej, wykonaniu docieplenia elewacji budynku w technologii „ocieplenie na ocieplenie” oraz nadbudówki maszynowni dźwigu, w technologii lekkiej

[77] **14 podmiotów leczniczych realizujących przedmiotowy projekt**: Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy, Powiatowy Szpital w Aleksandrowie Kujawskim sp. z o.o., Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Błogosławionego Księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku, Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera w Toruniu , Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne Sp. z o.o, Szpital Powiatowy w Chełmży, Centrum Onkologii im. Prof. Franciszka Łukaszczyka w Bydgoszczy, Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Świeciu, Nowy Szpital w Nakle i Szubinie, Nowy Szpital w Świeciu, Szpital Tucholski, Wojewódzki Szpital Dziecięcy w Bydgoszczy, Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. Tadeusza Browicza, Szpital Uniwersytecki nr 2 im. dr. Jana Biziela w Bydgoszczy, Specjalistyczny Szpital Miejski im. Mikołaja Kopernika w Toruniu.

[78] **29 podmiotów leczniczych realizujących przedmiotowy projekt:** Zespół Opieki Zdrowotnej w Brodnicy, Wielospecjalistyczny Szpital Miejski im dr. Emila Warmińskiego - SPZOZ w Bydgoszczy, Zespół Opieki Zdrowotnej w Chełmnie, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Mogilnie, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rypinie, Szpital Wielospecjalistyczny im. dr. Ludwika Błażka w Inowrocławiu, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radziejowie, Powiatowy Szpital w Aleksandrowie Kujawskim Spółka z o.o., Szpital Powiatowy Sp. z o.o. w Chełmży, Szpital Powiatowy Sp. z o. o. w Golubiu-Dobrzyniu, Szpital Lipno Spółka z o.o., Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. Macieja z Miechowa w Łasinie, Szpital Tucholski Sp. z o.o., Novum-Med Sp. z o.o. w Więcborku, Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka w Bydgoszczy, Szpital Uniwersytecki nr 2 im. J. Biziela w Bydgoszczy, Szpital Uniwersytecki nr 1 A. Jurasza w Bydgoszczy, Regionalny Szpital Specjalistyczny im. dr. W. Biegańskiego w Grudziądzu, Nowy Szpital Sp. z.o.o. w Świeciu, Nowy Szpital w Wąbrzeźnie Sp. z o.o., Specjalistyczny Szpital Miejski im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku, Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego w Bydgoszczy, Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. T. Browicza w Bydgoszczy, Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Bydgoszczy, Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy, Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dr. J. Bednarza w Świeciu, Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera w Toruniu, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Pracownia Genetyki Nowotworów.

- mokrej ETICS, wymianie wszystkich okien w budynku oraz wykonaniu remontu instalacji ciepłej wody użytkowej w obrębie kotłowni budynku;
- przebudowano, wyrównano i ujednolicono poziom stopni schodów wejściowych do budynku Ośrodka, zamontowano także nową nawierzchnię antypoślizgową;
- kupiono licencję Oracle Standard Edition Two, Oracle Forms&Reports dla systemu KSAT2000i oraz wdrożono oprogramowanie zwiększające i aktualizujące bezpieczeństwo przetwarzania danych;
- w ramach działania **„Usługi w mieszkaniach wspomaganych, obejmujące rozwój usług w mieszkaniach treningowych”** utworzono i wyposażono mieszkanie treningowe w Żninie, w którym zamieszkała 1 osoba usamodzielniana - wychowanek pieczy zastępczej (przedmiotowe zadanie jest częścią projektu „Rodzina w Centrum 3”);

W ramach zadań związanych z rozwojem infrastruktury dotyczącej obiektów służących rehabilitacji dostosowanych do potrzeb **osób z niepełnosprawnościami**, wsparto prace budowlane realizowane przez **9 podmiotów** z powiatów: golubsko-dobrzyńskiego, mogileńskiego, rypińskiego, świeckiego, żnińskiego, brodnickiego, toruńskiego, Bydgoszczy i Torunia. Prowadzone roboty budowlane dotyczyły głównie budowy lub rozbudowy i modernizacji istniejących budynków poprzez dostosowania istniejących pomieszczeń do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, budowę wind lub modernizacje ciągów komunikacyjnych. Ponadto na podstawie umowy wieloletniej prowadzone są prace remontowo-dobudowujące dodatkowego pomieszczenia Ośrodka Edukacji Ekologicznej „Wilga” w Górznie na potrzeby Regionalnego Ośrodka Edukacji Ekologicznej oraz Dziennego Domu Pobytu dla osób niepełnosprawnych w Górznie. Projekt zakończy się w 2023 r.

W roku 2022, w zakresie działań **inwestycyjnych o charakterze sportowo-rekreacyjnym**, związanych z powstaniem dostępnej dla każdego, małej infrastruktury skierowanej do społeczności lokalnej, Samorząd Województwa realizował V edycję programu **„Kujawsko-Pomorska Mała Infrastruktura Sportowa”**, w ramach którego wsparciem objęto **28 inwestycji**, w tym:
- plenerową siłownię przy placu zabaw na osiedlu Zimne Wody - Czersko Polskie, miasto Bydgoszcz;
- zakup i montaż sportowego wyposażenia basenu przy ul. Nauczycielskiej 19, miasto Grudziądz;
- przebudowę pomieszczeń przeznaczonych do stacjonarnego treningu kolarskiego wraz z wyposażeniem, miasto Toruń;
- budowę boisk wraz z infrastrukturą towarzyszącą przy ulicy Junackiej – Zakręt, miasto Włocławek;
- dostawę wraz z montażem ogrodzenia oraz siedzisk dla Zespołu Obiektów Sportowych nr 3 wraz z zapleczem socjalno-noclegowym przy ul. Rakowicza 93, Inowrocław;
- budowę strefy fitness w Mąkowarsku i Dziedzinku, gmina Koronowo;
- wykonanie automatycznego systemu nawadniania wraz z pracami renowacyjnymi na boisku piłkarskim położonym w Służewie, gmina Aleksandrów Kujawski;
- budowę placu fitness przy Szkole Podstawowej nr 2, gmina miejsca Brodnica;
- modernizację boiska przy Zespole Szkół w Górznie, gmina Górzno;
- modernizację infrastruktury sportowej w Gminie Chełmno poprzez budowę piłko chwytów, zakup i montaż kabin dla zawodników rezerwowych i tablicy wyników na boisku sportowym w Podwiesku, gmina Chełmno;
- zakup, dostawa i montaż urządzeń sportowo-rekreacyjnych przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Gałczewie, gmina Golub-Dobrzyń;
- ułożenie nawierzchni ze sztucznej trawy na istniejącym podłożu boiska wielofunkcyjnego w Jankowicach, gmina Łasin;
- remont boiska wielofunkcyjnego na terenie działki 66/1 w miejscowości Lipie, gmina Gniewkowo;
- wykonanie obiektu do magazynowania sprzętu wodnego przy Ośrodku Sportu w Łojewie, gmina Inowrocław;
- zagospodarowanie terenu przy ul. Bocznej w Tucznie - urządzenia do kalisteniki, gmina Złotniki Kujawskie;
- wymianę ogrodzenia stadionu sportowego w Strzelnie, gmina Strzelno;
- zakup pomieszczeń szatniowo-socjalnych dla piłkarzy, gmina Bobrowniki;
- dostawę i montaż kontenera szatniowo-sanitarnego w Łochocinie, gmina Lipno;
- modernizację boiska piłkarskiego w miejscowości Łąkie, gmina Skępe;
- modernizację sal gimnastycznych w Szkołach Podstawowych w Płowcach i Bieganowie oraz przebudowa dwóch boisk w Bieganowie, gmina Radziejów;
- siłownię zewnętrzna w miejscowości Stary Kobrzyniec, gmina Rogowo;
- nowe szatnie kontenerowe na stadionie Wda Świecie, gmina Świecie;
- renowacje murawy boiska sportowego w Serocku, gmina Pruszcz;
- modernizację budynku Pawilonu Sportowego wraz z ogrodzeniem II etap, gmina Dobrzyń nad Wisłą;
- rozbudowę infrastruktury sportowej i sportowo-rekreacyjnej w miejscowości Górsk, gmina Zławieś Wielka;

- urządzenie placu zabaw i terenu sportowo-rekreacyjnego w miejscowości Wieniec-Zalesie, gmina Brześć Kujawski;
- wyposażenie i montaż siłowni wewnętrznej w Szkole Podstawowej w Cypriance, gmina Fabianki;
- montaż wiat stadionowych i bramek oraz wymiana ogrodzenia na boisku sportowym w Zbrachlinie, gmina Waganiec.

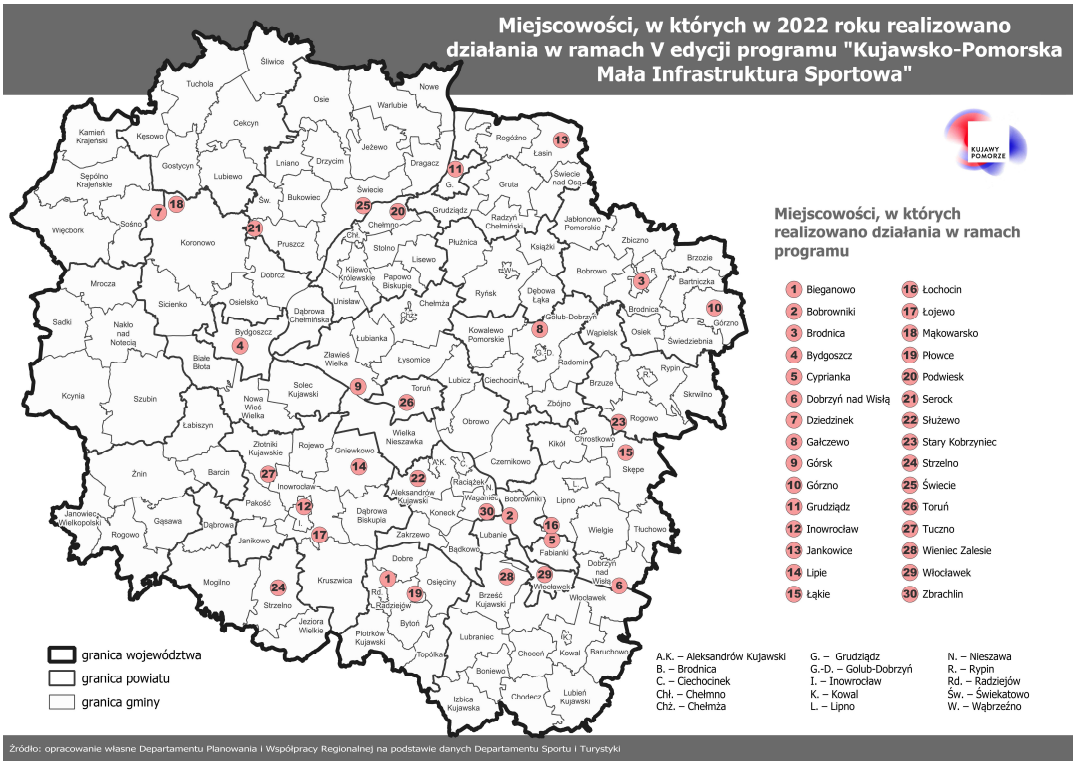

Rys. 9. Miejscowości, w których w 2022 roku realizowano działania w ramach V edycji programu "Kujawsko-Pomorska Mała Infrastruktura Sportowa".

Mając na uwadze fakt, iż w dalszym ciągu na terenie województwa brakuje sportowych obiektów kubaturowych, zlokalizowanych przy placówkach edukacyjnych, Zarząd Województwa wychodząc naprzeciw oczekiwaniom, zrealizował 9 dużych projektów infrastrukturalnych w ramach, których wsparto poniższe inwestycje:

- budowę sali sportowo-widowiskowej przy Zespole Szkół w Zbrachlinie – realizator zadania: Gmina Waganiec;
- budowę wielofunkcyjnej sali sportowej przy Szkole Podstawowej w Grabkowie - realizator zadania: Gmina Kowal;
- dobudowę wielofunkcyjnej sali sportowej przy Szkole Podstawowej w Ugoszczu – realizator zadania: Gmina Brzuze;
- budowę sali gimnastycznej przy Zespole Szkół nr 2 w Brześciu Kujawskim – realizator zadania: Gmina Brześć Kujawski;
- budowę sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Nowej Wsi – realizator zadania: Gmina Grudziądz;
- budowę hali sportowej z zapleczem socjalno-sanitarnym i łącznikiem przy Zespole Szkół w Radomicach - realizator zadania: Gmina Lipno;
- budowę sali gimnastycznej z łącznikiem i pomieszczeniami towarzyszącymi przy Szkole Podstawowej nr 1 w Lubiczu Dolnym - realizator zadania: Gmina Lubicz;
- budowę hali sportowej wraz z łącznikiem przy Zespole Szkół w Gronowie - realizator zadania: Powiat Toruński;
- przebudowę boiska do gry w hokeja na trawie wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Rogowo - powstanie wyspecjalizowanego obiektu sportowego przy placówce edukacyjnej, zarówno dla dzieci i młodzieży szkolnej jak i profesjonalnych zawodników, realizator zadania: Gmina Rogowo.

Ponadto, w roku 2022 w zakresie działań na rzecz rozwoju **infrastruktury sportowo-rekreacyjnej** na obszarach wiejskich, w ramach *PROW 2014-2022*:

- podpisano **42** umowy infrastrukturalne na rzecz budowy/przebudowy niekomercyjnej, ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej;
- zrealizowano **56** inwestycji na rzecz tworzenia obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, w tym m.in. boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, plaże, pomosty, parki itp.

Wręczenie umów na inwestycje wsparte w ramach V edycji programu „Kujawsko-Pomorska Mała Infrastruktura Sportowa" w Zbrachlinie 17 maja 2022 r., fot. Szymon Zdziebło

W ramach działań remontowych w zakresie infrastruktury społecznej, Samorząd Województwa zrealizował w 2022 r. następujące projekty:

- **„Przygotowanie dokumentacji budowlanej w celu modernizacji harcerskich ośrodków i baz"**, w ramach którego przygotowano dokumenty dla modernizacji 3 ośrodków harcerskich Chorągwi Kujawsko-Pomorskiej Związku Harcerstwa Polskiego, tj.: Harcerskiego Ośrodka Wypoczynkowego w Białej, w Gminie Tuchola, Harcerskiego Ośrodka Specjalności i Kształcenia HaOSiK, w Solcu Kujawskim oraz Harcerskiego Centrum Edukacji Ekologicznej w Funce. Wspomniane ośrodki służą do realizacji celów statutowych Chorągwi Kujawsko-Pomorskiej ZHP, takich jak: stwarzanie warunków do wszechstronnego rozwoju człowieka, upowszechniania w społeczeństwie uniwersalnych wartości oraz integracji dzieci i młodzieży;
- **„Remont siedziby Chorągwi ZHP w Bydgoszczy wraz z zakupem wyposażenia**", w ramach II etapu modernizacji pomieszczeń w siedzibie Chorągwi Kujawsko-Pomorskiej ZHP przy ulicy Dworcowej 56 w Bydgoszczy z przeznaczeniem na działalność Szkoły Instruktorskiej „Quercus" zajmującej się kształceniem kadry młodzieżowej i instruktorskiej ZHP, wykonano remont pomieszczeń oraz zakup wyposażenia.

Dzięki wsparciu finansowemu z budżetu Województwa w 2022 r. instytucje kultury podległe Samorządowi Województwa zrealizowały szereg działań inwestycyjno-remontowych[79]:

- w **Galerii i Ośrodku Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu** wyremontowano parter budynku;
- w **Muzeum Archeologicznym w Biskupinie** przeprowadzono prace remontowe dachu na pawilonie wystawienniczym;
- w **Muzeum Etnograficznym im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu:** rozpoczęto prace związane z remontem elewacji budynku Arsenału (w którym to zlokalizowana jest wystawa stała), zakupiono sprzęt komputerowy z oprogramowaniem, wsparto zakup zabytkowej zagrody olęderskiej z Wielkiego Lubienia[76], wyremontowano piwniczkę kujawską i tucholską w Parku Etnograficznym w Toruniu oraz przeprowadzono prace remontowe obiektów Parku Etnograficznego w Kaszczorku;
- w **Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku** przeprowadzono prace remontowe w Kujawsko-Dobrzyńskim Parku Etnograficznym w Kłóbce oraz dokonano wymiany instalacji elektrycznej w budynkach należących do muzeum we Włocławku i Nieszawie;
- w **Operze Nova w Bydgoszczy** przeprowadzono prace modernizacyjne kurtyny przeciwpożarowej oraz zakupiono wzmacniacze do systemu interkomowego i dźwignik dwunożycowy;
- w **Ośrodku Chopinowskim w Szafarni** zakupiono krzesła do sali koncertowej;
- w **Pałacu Lubostroń** w Lubostroniu wykonano dokumentację instalacji sygnalizacji pożaru;

[79] Na wskazany zakres inwestycji przeznaczono ponad 3,2 mln zł, przy czym wskazana kwota obejmuje wydatki niewygasające z rokiem 2022 ujęte w planie finansowym na rok 2023 (przyjętym uchwałą nr LII/704/22 Sejmiku Województwa z dnia 19.12.2022 r.).

- w **Teatrze im. W. Horzycy w Toruniu** wyremontowano podłogę sceny na zapleczu Teatru, zakupiono dla obu scen nowoczesny system nagłośnieniowy, system multimedialny, systemu interkomowy oraz zainstalowano pętle indukcyjne;
- w **Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej - Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu** przygotowano aktualizację dokumentacji projektowej dotyczącej rozbudowy i dostosowania budynku Biblioteki do nowych funkcji użytkowych;
- w **Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bydgoszczy** zakupiono wyposażenie do pracowni digitalizacji, regały jezdne do magazynu głównego oraz sprzęt komputerowy z oprogramowaniem.

Ponadto w 2022r. w zakresie działań na rzecz rozwoju **infrastruktury kultury** na obszarach wiejskich, w ramach *PROW 2014-2020*:
- podpisano **76** umów infrastrukturalnych na rzecz inwestycji w obiekty pełniące funkcje zaspokajania potrzeb ludności w zakresie kultury;
- wybudowano/przebudowano **9** świetlic i/lub domów kultury.

DZIAŁANIA NA RZECZ KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY ŚRODOWISKA

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz kształtowania i ochrony środowiska w 2022 r.:
- przyjęcie uchwałą nr XLVIII/646/22 Sejmiku Województwa ***Programu Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2022-2030***;
- otwarcie **Centrum Czynnej Ochrony Przyrody Wdeckiego Parku Krajobrazowego** (nowej siedziby Parku w Tleniu);
- wprowadzenie **27 500** podmiotów działających w zakresie gospodarowania odpadami **do Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO)**.

Zagadnienia związane z ochroną środowiska przyrodniczego pojawiają się we wszystkich dokumentach planistycznych i strategicznych dla potrzeb realizacji polityki zrównoważonego rozwoju. Tematycznie obejmują niezwykle szeroki obszar, stąd też występuje wiele aktów prawnych, które określają zadania Samorządu Województwa w tym zakresie. Do najważniejszych dokumentów należy: ustawa–Prawo ochrony środowiska, ustawa o ochronie przyrody, ustawa o odpadach, ustawa Prawo łowieckie oraz ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Podstawowym dokumentem strategicznym o charakterze ramowym, w oparciu o który prowadzona jest polityka ochrony środowiska w województwie jest ***Program Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2022-2030***, przyjęty uchwałą nr XLVIII/646/22 Sejmiku Województwa z dnia 29 sierpnia 2022 r., którego nadrzędnym celem jest długotrwały, zrównoważony rozwój województwa, w którym kwestie ochrony środowiska są rozważane na równi z kwestiami rozwoju społecznego i gospodarczego. Obecny program należy traktować jako kontynuację **Programu ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024**[77]**.** Program zawiera w szczególności: ocenę stanu środowiska, cele programu ochrony środowiska, kierunki interwencji i system realizacji programu. Zakres Programu został opracowany zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”[78]. Program obejmuje następujące obszary interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze oraz zagrożenia poważnymi awariami. Samorząd Województwa ma możliwość kształtowania stanu środowiska w województwie poprzez procedurę wyrażania opinii o powiatowych programach ochrony środowiska – wpływa na jakość tych dokumentów i zawartych w nich ustaleń, zwłaszcza w zakresie zgodności z celami polityki ochrony środowiska prowadzonej w województwie. W roku 2022, Zarząd Województwa zaopiniował pozytywnie **1 projekt programu ochrony środowiska** dla miasta Grudziądz[79].

Jednym z podstawowych celów, zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej jest zapewnienie ochrony środowiska poprzez kierowanie się zasadą zrównoważonego rozwoju. Stąd w rozwoju przedsiębiorczości w województwie kujawsko-pomorskim nie można pominąć szczególnej roli Samorządu Województwa jako organu

ochrony środowiska i organu ochrony przyrody. Wydawanie przez ten organ decyzji administracyjnych w formie zezwoleń, pozwoleń, koncesji ma znaczenie dla przeciwdziałania zanieczyszczeniom środowiska oraz racjonalnego korzystania z zasobów środowiska. Powyższe decyzje, stanowiące o prawach lub obowiązkach danego podmiotu, umożliwiają realizację zamierzonych przedsięwzięć. W roku 2022, w ramach prac Samorządu Województwa wydano **1 131 decyzji administracyjnych**.

22 uchwały Sejmiku Województwa oraz **53 uchwały Zarządu Województwa** zostały procedowane w roku 2022. W sposób ciągły przeprowadzano kontrole związane z prowadzeniem postępowań administracyjnych w sprawie udzielenia zezwolenia na usunięcie drzew i krzewów, dotyczących terenów będących własnością miast na prawach powiatu, o których mowa w art. 90 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Łącznie przeprowadzono **59 kontroli zewnętrznych**. Ponadto, w ramach prowadzonych postępowań administracyjnych. współuczestniczono w kontrolach realizowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy,

Programy ochrony powietrza. W 2022 r. Kontynuowano działania naprawcze zapisane w programach ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu[80], przyjętych uchwałami Sejmiku Województwa z dnia 22 czerwca 2020 r, które powinny w znaczący sposób w przyszłości przyczynić się do poprawy jakości powietrza w województwie. Nie przyjęto nowych ani nie zaktualizowano obowiązujących dokumentów w tym zakresie.

Zmiana uchwały antysmogowej. Sejmik Województwa uchwałą nr XXXV/510/21 z dnia 30 sierpnia 2021 r. przyjął uchwałę zmieniającą uchwałę antysmogową, tj. uchwałę wprowadzającą na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

W związku z podjęciem uchwały nr XLIII/585/22 Sejmiku Województwa z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie łącznego rozpatrzenia petycji (petycja wielokrotna) stosownie do art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o petycjach ogłasza się okres oczekiwania na dalsze petycje dotyczące przedmiotowej sprawy do dnia 24 maja 2022 r. Bieg terminu rozpatrzenia petycji wielokrotnej będzie liczony od daty upływu ww. okresu.

Wdrożenie i funkcjonowanie Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO) - zintegrowanego systemu informatycznego w skład, którego wchodzi **funkcjonujący rejestr BDO** oraz **moduły ewidencji i sprawozdawczości**, tworzony na podstawie przepisów wynikających z ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. Przedmiotowa baza stanowi główne źródło informacji o wojewódzkiej gospodarce odpadami, dotyczące:

- odpadów powstałych z wprowadzanych na terytorium kraju opakowań i produktów w opakowaniach, olejów smarowych, opon, pojazdów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, baterii i akumulatorów;
- osiągniętych poziomów odzysku i recyklingu odpadów;
- rodzajów i ilości wytwarzanych, zbieranych i przetwarzanych odpadów;
- rodzajów instalacji do zagospodarowania odpadami, w tym składowisk odpadów, spalarni odpadów, instalacji komunalnych, itp.

Częścią składową Bazy BDO jest Rejestr[81], do którego mają obowiązek wpisać się podmioty wprowadzające produkty, produkty w opakowaniach, prowadzące jednostki handlu detalicznego lub hurtowego, w których oferowane są torby na zakupy z tworzywa sztucznego, objęte opłatą recyklingową i gospodarujący odpadami. W 2022 r. do rejestru wprowadzono łącznie około **27 500 danych** dotyczących podmiotów działających w zakresie gospodarowania odpadami na terenie województwa. W roku 2022, kontynuowano **weryfikację sprawozdań o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami za lata 2019 i 2020** (wg stanu na koniec roku 2022, wpłynęło: 4 172 sprawozdań za rok 2019; 4 561 sprawozdań za rok 2020 oraz 3 807 sprawozdań za rok 2021) oraz **weryfikację sprawozdań o wytworzonych odpadach i o gospodarowaniu odpadami** (gdzie wg stanu na 30 grudnia 2022 r., wpłynęło: 9 205 sprawozdań za rok 2019, 11 428 sprawozdań za rok 2020, 10 969 sprawozdań za rok 2021). Z uwagi na wydłużenie terminu składania w 2020 roku sprawozdań za 2019 - w roku 2021 nałożyła się weryfikacja sprawozdań za rok 2019 i 2020, która była kontynuowana w roku 2022 (łącznie ze sprawozdaniami za 2021).

Gospodarka odpadami obejmuje prowadzenie spraw związanych z gospodarowaniem odpadami sektora gospodarczego oraz gospodarowaniem odpadami komunalnymi w zakresie realizacji zadań Marszałka Województwa, w tym wydawanie decyzji administracyjnych, prowadzenie kontroli podmiotów gospodarujących odpadami. To także opracowywanie i/lub aktualizacja ***Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego***, monitoring realizacji zadań wynikających z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami oraz przygotowywanie odpowiednich raportów i sprawozdań.

W roku 2022 prowadzono prace nad opracowaniem projektu kolejnej **aktualizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, która obejmie lata 2023-2028 z perspektywą na lata 2029-2034**. Zgodnie z wymogami obowiązującego prawa, dokument powinien być zgodny z krajowym planem gospodarki odpadami i służyć realizacji zawartych w nim celów. Jednakże do końca roku sprawozdawczego nie zaktualizowano (ani nie uchwalono) ***Krajowego planu gospodarki odpadami 2028***, dlatego prace nad aktualizacją dokumentu wojewódzkiego kontynuowane będą w roku 2023.

Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028 stanowi podstawę działań Samorządu Województwa w zakresie racjonalnego gospodarowania odpadami. Wojewódzki plan gospodarki odpadami określa cele i kierunki działań niezbędne do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami na obszarze regionu, w sposób zapewniający ochronę wszystkich elementów środowiska, z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości technicznych, organizacyjnych oraz uwarunkowań ekonomicznych. Stanowi wytyczne i kierunki dla tworzenia programów branżowych, zarówno realizowanych przez podmioty gospodarcze jak i samorządy powiatowe oraz gminne. Działania w gospodarce odpadami na terenie województwa prowadzone są przez podmioty zgodnie z wytycznymi, celami i kierunkami wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. Zgodnie z wymogami ustawy o odpadach, z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami sporządzane są sprawozdania obejmujące okres 3 lat kalendarzowych według stanu na dzień 31 grudnia roku kończącego ten okres. Sprawozdanie za lata 2020-2022 przygotowane zostanie do końca roku 2023.

Z analizy aktualnego stanu gospodarki odpadami wynika, iż w ostatnich kilku latach w kujawsko-pomorskim nastąpiły znaczące pozytywne zmiany, a w wielu obszarach nastąpił skok techniczny i organizacyjny. Z coraz większym zaangażowaniem i coraz większymi efektami ekologicznymi następowało wdrażanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach województwa. W dużej mierze jest to związane z koniecznością wywiązania się państwa z podjętych zobowiązań akcesyjnych. Przyspieszenie to staje się coraz bardziej odczuwalne, dzięki nowym możliwościom pozyskiwania zdecydowanie większych środków na działania w gospodarce odpadami. Sposób prowadzenia działań w gospodarce odpadami sektora gospodarczego oraz gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie województwa zgodny był z celami i kierunkami działań, przyjętymi w planie gospodarki odpadami województwa.

Rok 2022 r. związany był z intensyfikacją prac związanych z realizacją **projektu grantowego „Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych w województwie kujawsko-pomorskim”** przez Województwo (Grantodawcę) oraz Gminy biorące w nim udział - Grantobiorców. Prace wdrożeniowe skupiały się głównie na realizacji robót budowlanych Grantobiorców oraz dokonywaniu zakupu sprzętu i wyposażenia na potrzeby modernizacyjne punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Wszystkie roboty oraz dostawy zostały zakończone do końca roku sprawozdawczego. Zadania Grantodawcy, czyli Samorządu Województwa, w dużej mierze opierały się na monitoringu prawidłowego postępu i realizacji zadań realizowanych przez Grantobiorców, w tym na nadzorze inwestorskim oraz rozliczeniu finansowym projektu. Ponadto w pełni zrealizowano planowaną kampanię informacyjno-promocyjną dopełniającą część edukacyjną projektu współfinansowanego w ramach *RPO WK-P 2014-2020* Z związku z trudną sytuacją geopolityczną w Europie i wysokim wzrostem cen na rynkach krajowych i zagranicznych oraz trudnościami z dostępem do materiałów - trzy gminy, z którymi podpisane zostały umowy o powierzenie grantu, wycofały się z projektu. Gminy te alarmowały, iż w zaistniałej sytuacji nie są w stanie ponieść wyższych (w porównaniu do planowanych na etapie składania wniosku) kosztów na budowę PSZOK. W związku z czym, Województwo zmuszone było wystąpić do IZ RPO WK-P 2014-*2020* z wnioskiem o pomniejszenie wartości, zakładanego do osiągnięcia, poziomu wskaźników rezultatu oraz wartości całkowitej projektu.

Zakłada się, że w wyniku realizacji projektu, wspartych zostanie **9 Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych** (9 gmin z województwa: Baruchowo, Czernikowo, Chrostkowo, Dobrzyń nad Wisłą, Fabianki, Lubraniec, Radomin, Wąpielsk oraz gmina wiejska Włocławek). Głównym zadaniem inwestycyjnym projektu jest zwiększenie dostępu do infrastruktury niezbędnej do zapewnienia kompleksowej gospodarki odpadami komunalnymi, zgodnej z unijną hierarchią sposobów postępowania z odpadami. Co w rezultacie przyczyni się do zwiększeniem ilości odpadów zbieranych selektywnie w regionie. Zaplanowane w projekcie zadania polegają na budowie, rozbudowie, wyposażeniu lub doposażeniu PSZOK w elementy zapewniające ich prawidłowe funkcjonowanie. Powstałe lub zmodernizowane punkty przyjmować będą takie odpady jak: papier, szkło, metale, tworzywa sztuczne, odpady ulegające biodegradacji, przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, stary sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble oraz inne odpady wielkogabarytowe, a także opony, odpady zielone (czyli np. liście i skoszoną trawę), odpady budowlane i rozbiórkowe.

Obwody łowieckie stanowią obszar gruntów o ciągłej powierzchni, zamkniętej jego granicami, nie mniejszy niż trzy tysiące hektarów, na którego obszarze istnieją warunki do prowadzenia łowiectwa. Zgodnie z art. 27 ust. 1 ustawy Prawo łowieckie, podział województwa na obwody łowieckie oraz zaliczenia obwodów łowieckich do kategorii, a także zmianę granic obwodu lub zmianę zaliczenia obwodu do kategorii dokonuje Sejmik Województwa w drodze uchwały, stanowiącej akt prawa miejscowego. Obowiązujący podział województwa na obwody łowieckie oraz zaliczenia obwodów łowieckich do kategorii został przyjęty uchwałą nr XXIX/419/21 Sejmiku Województwa z dnia 8 lutego 2021 r. Z inicjatywy Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego, w dniu 23 sierpnia 2022 r. odbyło się **spotkanie Zespołu ds. obwodów łowieckich**, którego celem była analiza wniosków kół łowieckich w sprawie korekty lub doprecyzowania przebiegu granic obwodów oraz wnioski w sprawie zmiany kategorii obwodów łowieckich. Efektem posiedzenia było **podjęcie uchwały nr 1/2022 Zespołu ds. obwodów łowieckich** w sprawie wszczęcie procedury nad projektem uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie podziału województwa kujawsko-pomorskiego na obwody łowieckie i zaliczenie obwodów do łowieckich kategorii.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu wpłynęło łącznie 26 wniosków od dzierżawców (kół łowieckich) i zarządców obwodów łowieckich, dotyczących korekty granic dzierżawionych obwodów oraz ponownej kategoryzacji obwodów. Przedmiotowe wnioski zostaną rozpatrzone w 2023 r. podczas prac Zespołu ds. obwodów łowieckich.

Obszary Chronionego Krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Obszary te obejmują w przeważającej części tereny użytkowane gospodarczo, przy uwzględnieniu zakazów określonych w akcie ustanawiającym. Stanowią jednocześnie ważne obszary migracji organizmów żywych (w szczególności zwierząt). Wyznaczenie i powołanie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze uchwały Sejmiku Województwa, a nadzór nad nim sprawuje Marszałek Województwa. W województwie, istnieje **31 obszarów chronionego krajobrazu** i wszystkie z nich działają w obiegu prawnym na podstawie uchwał Sejmiku Województwa. W 2022 roku przygotowano i przeprowadzono procedurę legislacyjną (weszły w życie) uchwały Sejmiku dla **6 Obszarów Chronionego Krajobrazu**, tj. dla: Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezioro Modzerowskie, Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezioro Głuszyńskie, Obszaru Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej, Obszaru Ochronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej, Obszaru Chronionego Krajobrazu Łąki Nadnoteckie oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich.

Parki Krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne, kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju oraz udostępnienie społeczeństwu dostępu do tradycyjnego krajobrazu w celach rekreacyjnych. Parki krajobrazowe wykonują zadania zgodnie z art. 105 oraz art. 107 ustawy ochronie przyrody. Ważną rolą Zarządów Parków jest prowadzenie działań w zakresie edukacji przyrodniczej i krajobrazowej. Utworzenie i/lub powiększenie obszaru parku/zespołu parków krajobrazowych następuje w drodze uchwały Sejmiku Województwa, który też nadaje statut określający strukturę organizacyjną każdego obszaru.
W województwie kujawsko-pomorskim znajduje się **10 parków krajobrazowych** (form ochrony), ale 8 jednostek organizacyjnych, dla których organem nadzorującym jest Samorząd Województwa, tj.:

- Brodnicki Park Krajobrazowy (dalej BPK);
- Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy (dalej GWPK);
- Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy (dalej GLPK);
- Krajeński Park Krajobrazowy (dalej KPK);
- Nadgoplański Park Tysiąclecia (dalej NPK);
- Tucholski Park Krajobrazowy (dalej TPK);
- Wdecki Park Krajobrazowy (dalej WPK);
- Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą[82] (dalej ZPKnDW), w skład, którego wchodzą 3 parki:
  - Chełmiński Park Krajobrazowy;
  - Nadwiślański Park Krajobrazowy;
  - Park Krajobrazowy Góry Łosiowe.

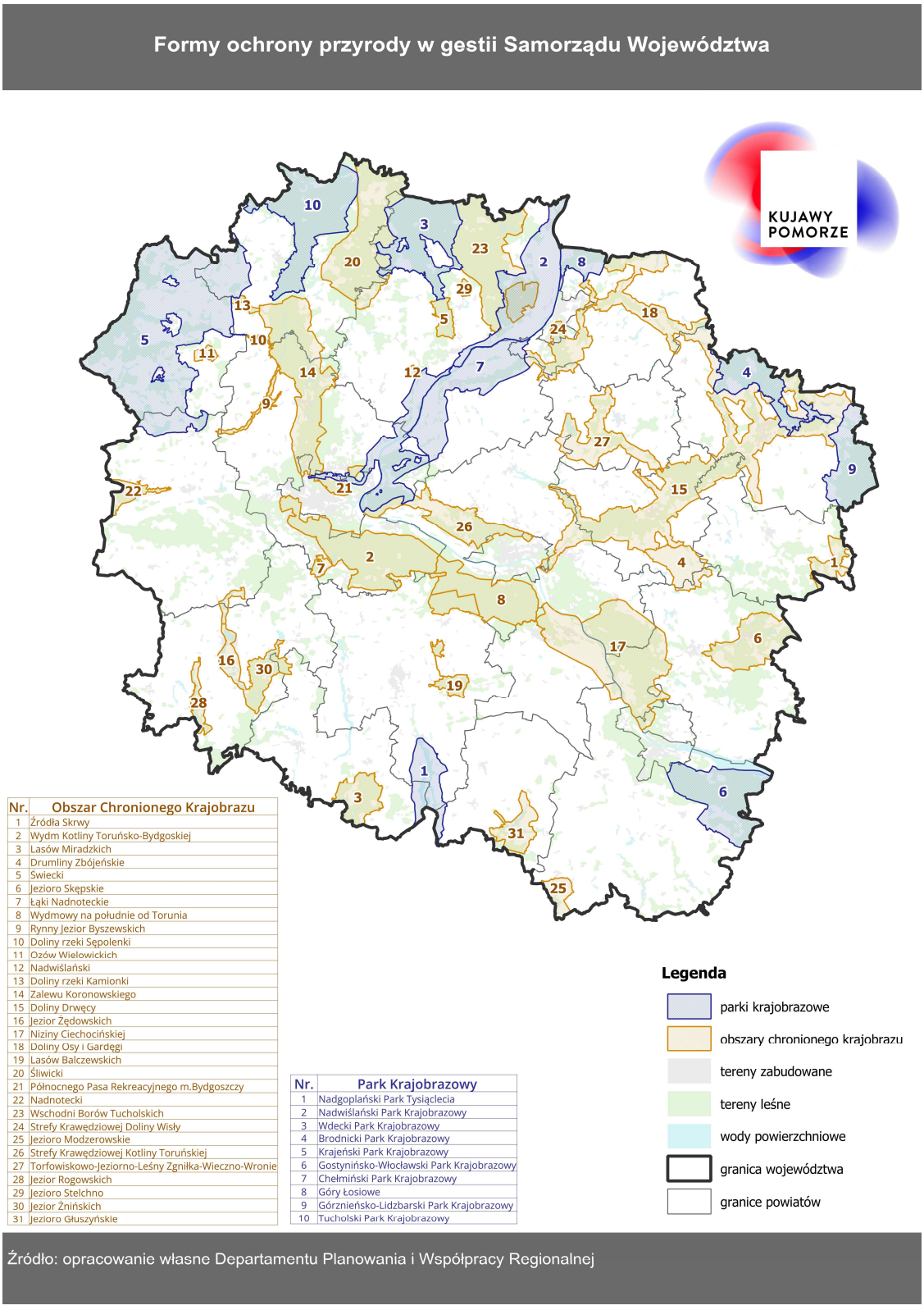

Nr.	Obszar Chronionego Krajobrazu
1	Źródła Skrwy
2	Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej
3	Lasów Miradzkich
4	Drumliny Zbójeńskie
5	Świecki
6	Jezioro Skępskie
7	Łąki Nadnoteckie
8	Wydmowy na południe od Torunia
9	Rynny Jezior Byszewskich
10	Doliny rzeki Sępolenki
11	Ozów Wielowickich
12	Nadwiślański
13	Doliny rzeki Kamionki
14	Zalewu Koronowskiego
15	Doliny Drwęcy
16	Jezior Zędowskich
17	Niziny Ciechocińskiej
18	Doliny Osy i Gardęgi
19	Lasów Balczewskich
20	Śliwicki
21	Północnego Pasa Rekreacyjnego m.Bydgoszczy
22	Nadnotecki
23	Wschodni Borów Tucholskich
24	Strefy Krawędziowej Doliny Wisły
25	Jezioro Modzerowskie
26	Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej
27	Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny Zgnilka-Wieczno-Wronie
28	Jezior Rogowskich
29	Jezioro Stelchno
30	Jezior Żnińskich
31	Jezioro Głuszyńskie

Nr.	Park Krajobrazowy
1	Nadgoplański Park Tysiąclecia
2	Nadwiślański Park Krajobrazowy
3	Wdecki Park Krajobrazowy
4	Brodnicki Park Krajobrazowy
5	Krajeński Park Krajobrazowy
6	Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy
7	Chełmiński Park Krajobrazowy
8	Góry Łosiowe
9	Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy
10	Tucholski Park Krajobrazowy

Rys. 10. Mapa form ochrony przyrody będących w gestii Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

W ramach propagowania idei przeciwdziałania emisjom i poszerzania wiedzy społeczeństwa w tym zakresie, w szczególności na temat wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie ludzkie i środowisko naturalne oraz zmiany codziennych nawyków wpływających pośrednio lub bezpośrednio na ograniczenie emisji, Samorząd Województwa we współpracy z wszystkim parkami krajobrazowymi województwa, złożył wniosek do WFOŚiGW w Toruniu w ramach **kampanii edukacyjnej „Nasza Misja-Niska Emisja”.**

W 2022 roku, w **Parkach Krajobrazowych** zrealizowano następujące działania**:**
w **Brodnickim Parku Krajobrazowym**:

- zrealizowano **10 działań związanych z promocją parku,** w tym: pikniki charytatywne, festyny, wystawy, stoiska, artykuły prasowe, wywiady dla TV, z których skorzystało łącznie **4 044** osób;
- zorganizowano **127 zajęć** edukacyjnych terenowych i innych niż terenowe oraz konkursów, w których uczestniczyło łącznie **3 536** osób;
- zorganizowano **9 szkoleń** dla pracowników parku;
- zrealizowano **13 działań na rzecz ochrony przyrody**, w tym przeprowadzone kontroli, interwencje oraz wydane opiniowanie;
- zakończono realizację projektu "**Ochrona czynna i monitoring obszarów Natura 2000 zlokalizowanych w granicach Brodnickiego Parku Krajobrazowego"** – z założenia, projekt miał celu wzmocnienie mechanizmu ochrony różnorodności biologicznej BPK i obszarów NATURA 2000 („Ostoja Brodnicka", „Bagienna Dolina Drwęcy", „Dolina Drwęcy"), poprzez utworzenie centrum badawczego, badania obszarów cennych przyrodniczo i ich ochronę czynną oraz realizację programu edukacyjnego mającego na celu zwiększenie świadomości społeczności lokalnych w zakresie potrzeby oraz właściwych metod ochrony przyrody i korzyści z dobrze zachowanej przyrody i krajobrazu. Na terenie obszaru Parku i obszaru Natura 2000 znajdują się cenne siedliska chronionych gatunków rzadkich i ginących roślin i zwierząt. Znaleźć tu można kilka gatunków storczyków, skrzyp olbrzymi, goździk pyszny i inne. Gniazdują tu także gęsi, czajki, bataliony i wiele innych gatunków. W ramach projektu przewidziano kilka działań, w tym utworzenie Centrum Badawczego z ogrodem ukazującym bogactwo bioróżnorodności obszaru BKP i Natura 2000, wykup lub wydzierżawienie obszarów siedlisk cennych przyrodniczo zlokalizowanych na terenie BKP i Natura 2000. W celu kompleksowej realizacji ochrony czynnej wybranych siedlisk przeprowadzone zostały badania przez specjalistów z różnych dziedzin, zakupiony został samochód terenowy z wyposażeniem oraz sprzęt do prowadzenia ochrony czynnej siedlisk, a także monitoring tych siedlisk. Ponadto zostały przeprowadzone działania dydaktyczno–informacyjne mające na celu zwiększenie świadomości społeczności lokalnych w zakresie potrzeby oraz właściwych metod ochrony przyrody oraz korzyści płynących z dobrze zachowanej przyrody i krajobrazu. W Centrum Badawczym, realizowany będzie cały szereg różnorodnych, aktywizujących zajęć dotyczących ochrony różnorodności biologicznej;
- podczas uroczystości **Regionalnego Zakończenia Sezonu Turystycznego 2022 r**. w Brzeskim Centrum Kultury i Historii „Wahadło", 29.11.2022 r. nagrodzono i wyróżniono instytucje działające na rzecz rozwoju krajoznawstwa oraz gospodarki turystycznej w regionie. BPK odebrał **Wyróżnienie Specjalne** za promocję turystyczną województwa wśród mieszkańców Ukrainy przebywających w naszym regionie;
- za całokształt pracy zawodowej, prowadzenie szerokiej działalności ekologicznej, edukacyjnej i szkoleniowej, a tym samym stworzenie rozpoznawalnej marki jaką stał się BPK - **Nagrodę Marszałka Województwa** (w kategorii „Ochrona środowiska naturalnego") **otrzymał Dyrektor** Brodnickiego Parku Krajobrazowego.

W **Gostynińsko-Włocławskim Parku Krajobrazowym:**

- zrealizowano **40 działań związanych z promocją parku**, w tym: pikniki charytatywne, festyny, wystawy, stoiska, artykuły prasowe, wywiady dla TV, z których skorzystało łącznie **20 249** osób;
- zorganizowano **167 zajęć** edukacyjnych: terenowych i innych niż terenowe oraz konkursów, w których uczestniczyło łącznie **5 784** osób;
- zorganizowano **13 szkoleń** dla pracowników parku;
- zrealizowano **105 działań na rzecz ochrony przyrody**, w tym przeprowadzone kontroli, interwencje oraz wydane opiniowanie;
- w ramach realizacji przedsięwzięcia grantowego, zorganizowanego przez *Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PEFRON)* pn. **„Dostępne parki przyrodnicze"** w ramach projektu **„Obszar chroniony, obszar dostępny"**, który jest częścią Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 - GWPK realizując projekt pn. **Przyroda bez barier – aktywni niepełnosprawni** większy dostępność Pracowni Dydaktycznej oraz Ogrodu Edukacyjnego „Rycykowy Zakątek" dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Działania te umożliwią stworzenie dogodnych warunków dla osób niepełnosprawnych i ze szczególnymi potrzebami, by mogły w pełni korzystać z oferty edukacyjnej jaką proponuje Park w myśl zasady równości szans i niedyskryminacji. Podjęte działania będą polegać na niwelowaniu barier zapewniając możliwość swobodnego i komfortowego poruszania się po terenie siedziby i ogrodu GWPK. Zaplanowano dobudowę zewnętrznej platformy dla osób niepełnosprawnych, a także podjazdów do altany oraz wiaty znajdujących się na terenie Ogrodu Edukacyjnego. Aby umożliwić korzystanie z oferty edukacyjnej Parku osobom niewidzącym i niedowidzącym zaplanowano przekazanie podstawowych informacji za pomocą zapisu Braille'a. Osoby niedosłyszące oraz głuche będą miały możliwość uczestniczyć w spotkaniach z udziałem tłumacza języka migowego oraz z wykorzystaniem pętli

induktofonicznej. Poza fizycznym udostępnieniem obiektów Parku, ważnym elementem inwestycji jest organizacja dedykowanych spotkań edukacyjnych, które opierając się na tematyce przyrodniczej będą skierowane zarówno do osób niepełnosprawnych, jak i osób starszych. W tym celu wykorzystane zostaną już istniejące ścieżki edukacyjne umożliwiające poszerzenie wiedzy przyrodniczej. W celu poprawy samopoczucia, rozwoju intelektu, a także zwiększenia sprawności motorycznej osób z zaburzeniami ruchowymi i psychicznymi zaplanowano atrakcyjne zajęcia z ogrodoterapii. Aby zwiększyć predyspozycje pracowników Parku do współpracy z niepełnosprawnymi uwzględniono szereg kursów i szkoleń z zakresu pomocy i komunikacji z OzN, jak na przykład kurs języka migowego oraz kurs pierwszej pomocy. Potencjał planowanych zajęć warsztatowych zostanie zwiększony poprzez szkolenia dla pracowników parku z zakresu terapii zajęciowej w rehabilitacji OzN, w tym m.in. Trening Umiejętności Społecznych oraz kurs terapii behawioralnej. Całokształt streszczonych powyżej działań ma na celu wspomaganie integracji OzN z otoczeniem, stworzenie okazji do uczestnictwa w życiu społecznym oraz uniknięcie psychologicznych konsekwencji izolacji.

W **Górznieńsko-Lidzbarskim Parku Krajobrazowym:**
- zrealizowano **27 działań związanych z promocją parku**, w tym: pikniki charytatywne, festyny, wystawy, stoiska, artykuły prasowe, wywiady dla TV, z których skorzystało łącznie **10 851** osób;
- zorganizowano **206 zajęć edukacyjnych**: terenowych i innych niż terenowe oraz konkursów, w których uczestniczyło łącznie **4 758** osób;
- zorganizowano **10 szkoleń** dla pracowników parku;
- przeprowadzono **115 działań na rzecz ochrony przyrody**, w tym przeprowadzone kontroli, interwencje oraz wydane opiniowanie;
- **wyremontowano** budynek Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Rudzie w GLPK - w ramach prac remontowych, dzięki dodatkowym środkom otrzymanym z budżetu Województwa przeprowadzono roboty malarskie i remontowe.

W **Krajeńskim Parku Krajobrazowym:**
- zrealizowano **103 działania związane z promocją parku**, w tym: pikniki charytatywne, festyny, wystawy, stoiska, artykuły prasowe, wywiady dla TV, z których skorzystało łącznie **15 799** osób;
- zorganizowano **220 zajęć edukacyjnych**: terenowych i innych niż terenowe oraz konkursów, w których uczestniczyło łącznie **5 157** osób;
- zorganizowano **11 szkoleń** dla pracowników parku;
- przeprowadzono **88 działań na rzecz ochrony przyrody**, w tym przeprowadzone kontroli, interwencje oraz wydane opiniowanie.

W **Nadgoplańskim Parku Tysiąclecia:**
- zrealizowano **92 działania związane z promocją parku**, pikniki charytatywne, festyny, wystawy, stoiska, artykuły prasowe, wywiady dla TV, konferencje, z których skorzystało łącznie **2 441** osób;
- zorganizowano **191 zajęć edukacyjnych** terenowych i innych niż terenowe oraz konkursów, w których uczestniczyło łącznie **7 700** osób;
- zorganizowano **5 szkoleń** dla pracowników parku;
- przeprowadzono **98 działań na rzecz ochrony przyrody**, w tym przeprowadzone kontroli, interwencje oraz wydane opiniowanie.

W **Tucholskim Parku Krajobrazowym:**
- zrealizowano **30 działań związanych z promocją parku**, w tym: pikniki charytatywne, festyny, wystawy, stoiska, artykuły prasowe, wywiady dla TV, prezentacje multimedialne oraz filmy, z których skorzystało łącznie **7 448** osób;
- zorganizowano **99 zajęć edukacyjnych** terenowych i innych niż terenowe oraz konkursów, w których uczestniczyło łącznie **3 436** osób;
- zorganizowano **17 szkoleń** dla pracowników parku;
- przeprowadzono **87 działań na rzecz ochrony przyrody**, w tym przeprowadzone kontroli, interwencje oraz wydane opiniowanie;
- zakończono realizację projektu **„Modernizacja kotłowni oraz wymiana pieca gazowego w Tucholskim Parku Krajobrazowym" –** inwestycja polegała na rozdzieleniu ogrzewania dwóch budynków: administracyjnego TPK oraz Muzeum Borów Tucholskich. W kotłowni zostały zamontowane dwa oddzielne kotły gazowe wraz z instalacją wodną do zasilania instalacji c.o. Modernizacja kotłowni została w pełni zrealizowana.

We **Wdeckim Parku Krajobrazowym:**
- zrealizowano **83 działania związane z promocją parku**, w tym: pikniki charytatywne, festyny, wystawy, stoiska, artykuły prasowe, wywiady dla TV oraz konferencje, z których skorzystało łącznie **9 880** osób;

- zorganizowano **410 zajęć edukacyjnych** terenowych i innych niż terenowe oraz konkursów, w których uczestniczyło łącznie **8 498** osób;
- zorganizowano **13 szkoleń** dla pracowników parku;
- przeprowadzono **84 działań na rzecz ochrony przyrody**, w tym przeprowadzone kontroli, interwencje oraz wydane opiniowanie;
- w **Światowym Dniu Ziemi** - 22.04.2022 r. - miało miejsce oficjalne otwarcie **Centrum Czynnej Ochrony Przyrody Wdeckiego Parku Krajobrazowego (CCOP),** w miejscu dawnego ośrodka kultury w Tleniu. Udział w uroczystości wziął Marszałek Województwa Piotr Całbecki, Wiceprzewodnicząca Sejmiku Agnieszka Kłopotek oraz Radni Województwa Jacek Chmarzyński, Robert Malinowski i Tadeusz Pogoda. Powstała placówka jest zapleczem edukacyjnym WPK - na parterze znalazły się sala edukacyjna, biblioteka i czytelnia oraz recepcja, sanitariaty i pomieszczenia socjalne. Budynek został przystosowany do potrzeb OzN. Centrum służy również lokalnej społeczności jako świetlica wiejska, w której regularnie odbywają się zajęcia rękodzielnicze oraz imprezy sołeckie. Łączna powierzchnia użytkowa Centrum wynosi blisko 680 m². Do ogrzewania budynku wykorzystuje się energię geotermalną (z dziewięciu odwiertów). CCOP wyposażono w sprzęt pływający (motorówkę, kajaki), sprzęt optyczny (lornetki, mikroskopy) oraz zestawy modeli i pomocy dydaktycznych, które uatrakcyjnią zajęcia przyrodnicze. Obiekt harmonijnie wpasował się w zabytkową zabudowę zespołu budynków kolejowych z początku XX wieku, dzięki pokryciu dachu ceramiczną dachówką. Inwestycje została współfinansowana ze środków *RPO WK-P 2014-2020*;

Budynek Centrum Czynnej Ochrony Przyrody
Wdeckiego Parku Krajobrazowego w Tleniu, fot. Andrzej Goiński

- zaprojektowano i utworzono pierwszą w Polsce **11-kilometrową** „**ścieżkę ciszy**" łączącą rzekę Wdę i rezerwat Jeziora Piaseczno, przebiegającą po obu stronach doliny rzeki Czyściewnicy. Jest to nowy produkt turystyczny zaczerpnięty z Finlandii Centralnej, zrealizowany przez Samorząd Województwa na terenie Parku, w ramach projektu pn. **Obszary ciszy jako atrakcja turystyczna** (programu *Interreg Europa*). Głównym założeniem projektu było wyodrębnienie obszarów ciszy na terenie parków krajobrazowych województwa. Pilotażową „**ścieżkę ciszy"** wraz z oznakowaniem utworzono na terenie rozległego obszaru leśnego w północnej części Parku – na zachodnim brzegu rzeki Wdy, pozbawionego praktycznie siedlisk ludzkich i szlaków komunikacyjnych. Ścieżka prowadzi leśnymi duktami i drogami pożarowymi, częściowo wykorzystując znakowane szlaki turystyczne (m.in. szlak czerwony „Stu z nieba"). Jej początek znajduje się w starej Rzece przy przystani kajakowej (i starej szkole), dalej prowadzi do ujścia Czyściewnicy, stamtąd drogami leśnymi na obu brzegach Czyściewnicy do Jeziora Piaseczno. Utworzona trasa przebiega przez obszar NATURA 2000 - Specjalny Obszar Ochrony Sandr Wdy, jeden z najcenniejszych przyrodniczo fragmentów Borów Tucholskich. W ramach projektu opracowano także "Podręcznik dla służby parków krajobrazowych w zakresie przygotowywania i rozwijania oferty edukacyjnej i turystycznej oraz promocji obszarów ciszy", "Ofertę edukacyjno-turystyczną dla pilotażowego „obszaru ciszy" we Wdeckim Parku Krajobrazowym" oraz materiały edukacyjne dla edukatorów ekologicznych oraz nauczycieli;

„Ścieżka ciszy" we Wdeckim Parku Krajobrazowym, fot. Rafał Modrzewski

- realizowano projekt **„Wdecki Park Krajobrazowy – Park Zmysłów"**, w ramach realizacji przedsięwzięcia grantowego zorganizowanego przez *Państwowy (PEFRON* pn. **Dostępne parki przyrodnicze** (w ramach projektu "**Obszar chroniony, obszar dostępny**)" – celem projektu jest zwiększenie dostępności powstałego Centrum Czynnej Ochrony Przyrodniczej Wdeckiego Parku Krajobrazowego (CCOP) oraz tramwaju wodnego dla osób z niepełnosprawnościami (OzN). Przedmiotowy projekt umożliwia stworzenie dogodnych warunków dla OzN by mogły w pełni korzystać z oferty edukacyjnej jaką proponuje WPK w myśl zasady równości szans i niedyskryminacji. Prace będą polegać na niwelowaniu barier zapewniając możliwość swobodnego i komfortowego poruszania się po terenie CCOP oraz korzystanie z tramwaju wodnego, z którego prowadzone są zajęcia na Zalewie Żurskim. Poza fizycznym udostępnieniem obiektów WPK istotnym elementem przedsięwzięcia jest organizacja dedykowanych spotkań edukacyjnych, które opierając się na tematyce przyrodniczej będą skierowane zarówno do osób niepełnosprawnych, jak i osób starszych. W tym celu wykorzystane zostaną już istniejące ścieżki edukacyjne umożliwiające poszerzenie wiedzy przyrodniczej i ekologicznej. Natomiast w celu poprawy samopoczucia, rozwoju intelektu, a także zwiększenia sprawności motorycznej osób z zaburzeniami ruchowymi i psychicznymi zaplanowano atrakcyjne zajęcia nastawione na wykorzystanie zmysłów dotyku, węchu i słuchu. Ponadto zaplanowano zajęcia z sensoplastyki, które korzystnie wpłyną na rozwój psychofizyczny osób niepełnosprawnych ruchowo, intelektualnie, ze sprzężeniami niepełnosprawności, autyzmem oraz zaburzeniami i deficytami rozwoju. W ramach planowanych przedsięwzięć przewidziane są także szkolenia dla pracowników Parku z zakresu terapii zajęciowej w rehabilitacji OzN, w tym m.in. kurs terapii behawioralnej;
- za efektywne kierowanie WPK, skuteczne działanie na rzecz rozwoju jednostki oraz promowanie marki Rezerwatu Biosfery „Bory Tucholskie") - **Nagrodę Marszałka Województwa** (w kategorii „Ochrona środowiska naturalnego") **otrzymał Dyrektor** Wdeckiego Parku Krajobrazowego.

W **Zespole Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą:**

- zrealizowano **6 działań związanych z promocją parku**, w tym: pikniki charytatywne, festyny, artykuły prasowe oraz wywiady dla TV, z których skorzystało łącznie **690** osób;
- zorganizowano **142 zajęcia edukacyjne** terenowe oraz konkursy, w których uczestniczyło **3 219** osób;
- zorganizowano **8 szkoleń** dla pracowników parku;
- przeprowadzono **47 działań na rzecz ochrony przyrody**, w tym przeprowadzone kontroli, interwencje oraz wydane opiniowanie;
- kontynuowano realizację dwóch projektów współfinansowanych ze środków *RPO WK-P 2014-2020*:
  - **„Budowa Stacji terenowo-badawczej Podmoście"** – w ramach projektu wykonana zostanie adaptacja budynku mieszkalnego oraz budynku gospodarczego usytuowanych w Chełmnie przy „Starej Stoczni" w celu utworzenia Stacji terenowo-badawczej „Podmoście" - atrakcyjnego punktu służącego edukacji ekologicznej z możliwością odbywania się w nim wykładów dotyczących zasobów przyrodniczych znajdujących się

na terenie ZPKnDW. Ponadto w Stacji prowadzone będą terenowe warsztaty przyrodnicze, szkolenia z zakresu czynnej ochrony przyrody, rozpoznawania gatunków roślin i zwierząt oraz działania związane z kształtowaniem świadomości i postaw ekologicznych ludzi zamieszkujących obszary chronione. W ramach przedsięwzięć zwiększających potencjał przyrodniczy regionu poprzez działania bezpośrednio związane z ochroną siedlisk lub gatunków zaplanowano: wyznaczenie 6 transektów na potrzeby ochrony czynnej oraz wykonanie fotomapy o dużej rozdzielczości, wykonanie inwentaryzacji ogłowionych wierzb i starych jabłoni w sadach przydomowych, uproszczonego monitoringu pod kątem pachnicy dębowej (próchniczanki) i innych chronionych gatunków owadów oraz awifauny lęgowej oraz opracowanie przewodnika „ABC ochrony wierzb". Zakres przewidzianych prac, w ramach realizacji projektu, obejmuje także wyposażenie stacji, budowę przyłącza wodnego z oczyszczalnią oraz uporządkowanie terenu wokół budynków. Uzupełnieniem działań inwestycyjnych będzie zakup i modernizacja barki służącej jako sztuczna wyspa rozrodcza dla rybitw rzecznych, białoczelnych i ptaków siewkowych;
- **„Modernizacja zagrody wiejskiej w Dusocinie na potrzeby ośrodka edukacji ekologicznej na terenie Parku Krajobrazowego „Góry Łosiowe" wraz z czynną ochroną przyrody na obszarze Natura 2000"** - projekt jest odpowiedzią na zidentyfikowane potrzeby oraz problemy, w tym główny: niewystarczający mechanizm ochrony różnorodności biologicznej na terenie Parku Krajobrazowego Góry Łosiowe. Przedmiotem projektu będzie modernizacja zagrody wiejskiej w Dusocinie na potrzeby ośrodka edukacji ekologicznej na terenie Parku Krajobrazowego Góry Łosiowe wraz z czynną ochroną przyrody na obszarze NATURA 2000. W ramach projektu przewidziano: prace przygotowawcze, modernizację budynku mieszkalnego, zagospodarowanie i uporządkowanie terenu, w tym m.in. wykonanie ogrodzenia siatką leśną, założenie kolekcji starych odmian drzew owocowych i innych, zakup wyposażenia bazy edukacyjnej, zakup sprzętu ogrodniczego, zakup samochodu na potrzeby projektu, monitoring występowania kumaka nizinnego i salwinii pływającej oraz działania informacyjno-edukacyjne (10 warsztatów). Zrealizowane zadania przyczynią się do wzrostu ochrony i promocji obszarów cennych przyrodniczo w regionie poprzez utworzenie infrastruktury umożliwiającej koordynowanie czynnej ochrony obszaru Parku poprzez inwentaryzację miejsc bytowania i rozrodu kumaka nizinnego (szczególnie w międzywale oraz na dnie doliny Wisły), określenie tzw. zbiorczego wskaźnika jakości siedlisk oraz objęcie czynną ochroną kumaka i salwinii pływającej.

W ramach wszystkich zrealizowanych inwestycji, projektów oraz zadań, w obszarze działalności wszystkich Parków Krajobrazowych, w roku 2022:

- zrealizowano **448 działań związanych z promocją parku**, w tym: pikniki charytatywne, festyny, wystawy, stoiska, artykuły prasowe, wywiady dla TV, prezentacje multimedialne, filmy oraz konferencje, z których skorzystało łącznie **61 326** osób;
- zorganizowano **1 409 zajęć edukacyjnych** terenowych i innych niż terenowe oraz konkursów, w których uczestniczyło łącznie **41 232** osób;
- zorganizowano **76 szkoleń** dla pracowników parku;
- przeprowadzono **592 działania na rzecz ochrony przyrody**, w tym przeprowadzone kontroli, interwencje oraz wydane opiniowanie.

W zakresie rozwoju infrastruktury na rzecz kształtowania i ochrony środowiska na obszarach wiejskich w ramach *PROW 2014-2020*, w 2022 r.:

- podpisano:
  - **31 umów** o przyznanie pomocy na gospodarkę wodno-ściekową;
  - **2 umowy** o przyznanie pomocy na wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych;
- wybudowano lub przebudowano:
  - **19,3 km** zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę;
  - **25,3 km** systemów kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych;
  - **108** przydomowych oczyszczalni ścieków;
  - **13** stacji uzdatniania wody;
  - **5** oczyszczalnie ścieków.

TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA WOJEWÓDZTWA

Kluczowe wartości stanu rozwoju energetyki odnawialnych źródeł energii w województwie kujawsko-pomorskim:

- **3 795,5** GWh energii elektrycznej produkowanej ze źródeł odnawialnych (dane za 2021 r.);
- **13,4**% udziału w krajowej produkcji energii elektrycznej z OZE – **2** miejsce w kraju (dane za 2021 r.);
- niemal **45**% udziału energii elektrycznej z OZE w miksie energetycznym województwa w kontekście realizacji planu **REPowerEU** (dane za 2021 r.);
- **1 193,6** MW potencjału wytwórczego OZE na terenie województwa bez mikroinstalacji prosumenckich – **4** miejsce w kraju (dane wg stanu na grudzień 2021 r.);
- **46,6**% udziału energii produkowanej z OZE w produkcji energii elektrycznej w województwie ogółem (dane za 2021 r.);

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz przeprowadzenia procesu transformacji energetycznej województwa w 2022 r.:

- złożenie przez Samorząd Województwa w charakterze lidera konsorcjum, projektu **„EneREGION" – Zintegrowane Obszary Lokalnego Bilansowania Energii jako metoda zwiększenia samowystarczalności regionu"** do Programu „Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków" Gospostrateg IX Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

Obserwowany od wielu lat znaczący negatywny wpływ rozwoju gospodarczego na środowisko (m.in. nadmierna eksploatacja surowców energetycznych, zanieczyszczenia, wzrost emisji gazów cieplarnianych) i postępujące negatywne zmiany klimatyczne są jednym z ważniejszych czynników determinujących działania na rzecz transformacji energetycznej – zmniejszenia znaczenia energetyki konwencjonalnej opartej głównie na stałych paliwach kopalnych na rzecz wsparcia nowych technologii sprzyjających rozwojowi źródeł odnawialnych i ich wykorzystaniu w produkcji energii elektrycznej. Znaczący udział województwa kujawsko-pomorskiego w krajowej produkcji energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii (OZE) wiąże się z bardzo dobrymi uwarunkowaniami do ich rozwoju (w szczególności w zakresie energetyki wodnej, słonecznej i biomasy). Wartym podkreślenia jest potencjał hydroenergetyczny dolnej Wisły, który stanowi 90% całego potencjału hydroenergetycznego województwa. W praktyce jednak, ze względu na kontrowersje społeczne związane z energetycznym wykorzystaniem dużych rzek, w tym Wisły, znacznie większy sumaryczny efekt, bez powodowania tego typu konfliktów, można osiągnąć poprzez realizację rozproszonych instalacji – zawodowych, bądź niewielkich przydomowych, bazujących przede wszystkim na energii słonecznej. Województwo posiada korzystne predyspozycje do dywersyfikacji źródeł odnawialnych i rozwoju energetyki rozproszonej, w której coraz silniej zaznacza się model prosumencki. Zgodnie z ustawą o odnawialnych źródłach energii z 2015 r., prosument energii odnawialnej to podmiot wytwarzający energię elektryczną wyłącznie ze źródeł odnawialnych, który niewykorzystaną nadwyżkę energii dystrybuuje do sieci[80].

W odpowiedzi na trudności i zakłócenia na światowym rynku energii spowodowane rosyjską inwazją na Ukrainę, Komisja Europejska przedstawiła plan **REPowerEU**. Nowa rzeczywistość geopolityczna i sytuacja na rynku energii wymaga zdecydowanego procesu przejścia na czystą energię i zwiększenia niezależności energetycznej Europy. Komisja Europejska proponuje podniesienie unijnego celu w zakresie udziału odnawialnych źródeł energii w miksie energii elektrycznej[81] z obecnych 40% do **45**% do 2030 r. Istotnym aspektem działań Unii Europejskiej w zakresie strategii klimatycznej jest pakiet aktów prawnych „**Fit for 55**", które mają na celu zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o **55**% do 2030 roku względem roku 1990.

W 2021 roku[82] województwo kujawsko-pomorskie wyprodukowało **3795,5** GWh energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, co pozycjonowało je na drugim miejscu w kraju (za województwem zachodniopomorskim),

[80] 1 kwietnia 2022 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o odnawialnych źródłach energii, która wprowadziła możliwość skorzystania z nowej instytucji rozliczeń mikro- i małych instalacji odnawialnych źródeł energii – prosumenta zbiorowego. Prosument zbiorowy jest rozwiązaniem, które pozwala na bezpośrednią produkcję i konsumpcję energii odnawialnej przez indywidualnych lokatorów w budynkach wielorodzinnych, która to możliwość była wykorzystywana dotychczas przede wszystkim przez właścicieli domów jednorodzinnych, przedsiębiorców posiadających własną przestrzeń pod instalację OZE oraz przez części wspólne budynków wielolokalowych.

[81] Miks energii elektrycznej – udział energii elektrycznej produkowanej z określonego źródła w zużyciu energii elektrycznej.

[82] Brak danych za rok 2022, dane nie uwzględniają mikroinstalacji prosumenckich.

a wartość ta stanowiła **13,4**% krajowej energii wyprodukowanej z OZE (BDL GUS). Jednocześnie wskazać należy, że ze źródeł odnawialnych w 2021 r. produkowano **46,6**% energii elektrycznej w województwie ogółem. Na rozwój odnawialnych źródeł energii w województwie kujawsko-pomorskim w ostatnich latach wpłynęły w znacznym stopniu uwarunkowania prawne. W 2016 roku ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych zahamowała dość szybki rozwój energetyki wiatrowej (która nie była optymalnym źródłem energii odnawialnej – w warunkach osadniczych województwa kujawsko-pomorskiego), a od 2019 roku dzięki programom wsparcia dla prosumentów nastąpił radykalny wzrost mocy zainstalowanej w energetyce słonecznej **(z 15,2** MW **w 2019 roku do 107,2** MW **w grudniu 2021 roku, a więc wzrost siedmiokrotny)**. W zakresie energetyki opartej na biomasie, biogazie i wodach płynących występuje pewna stagnacja. Wynika ona prawdopodobnie ze skomplikowania procedury inwestycyjno-środowiskowej przy budowie nowych elektrowni wodnych oraz z problemów w stworzeniu stabilnej sieci dostawców surowców do produkcji energii (dotyczy to w szczególności biogazowni i dużych elektrowni na biomasę). Z powyższych powodów ogólne tempo rozwoju OZE w ostatnich latach w regionie wydawać się może niewielkie, mimo widocznego bardzo silnego wzrostu ilości mikroinstalacji fotowoltaicznych, ponieważ we wcześniejszych latach wyraźny przyrost mocy zapewniały duże inwestycje w energetyce wiatrowej, a rozwój energetyki słonecznej nastąpił z bardzo niskich wartości bazowych. Biorąc pod uwagę udział energii elektrycznej produkowanej z OZE w zużyciu energii elektrycznej w województwie w 2021 r. (**44,9**%) oraz rozwój instalacji fotowoltaicznych, uznać można, że region w bliskiej przyszłości spełni wymogi „dobrego klimatu" REPowerEU.

Według ostatnich dostępnych danych Urzędu Regulacji Energetyki (URE)[83] (stan na grudzień 2021 roku), dominującym źródłem potencjału wytwórczego energii elektrycznej z OZE w województwie kujawsko-pomorskim **były instalacje wiatrowe, których łączna moc wynosiła 666,5** MW, co stanowiło **55,8**% udziału w **łącznej mocy instalacji wytwórczych OZE na terenie województwa, wynoszącej 1 193,6** MW. Ten rodzaj instalacji dominował w strukturze źródeł OZE w 15 powiatach województwa. Drugim pod względem potencjału wytwórczego rodzajem OZE w województwie były **instalacje wodne**, których łączna moc zainstalowana osiągnęła **210,8** MW, z czego **162,0** MW zapewniała elektrownia wodna na Wiśle we Włocławku. Elektrownie wodne dominowały w strukturze produkcji energii z OZE w 3 powiatach (bydgoskim, m. Grudziądz i m. Włocławek, a w przypadku dwóch ostatnich stanowiły w zasadzie jedyne źródło potencjału wytwórczego OZE (we Włocławku znikomy był udział biogazu). Jedynym powiatem o **silnie rozwiniętej energetyce biomasy w województwie był powiat świecki**, w którym ten rodzaj OZE osiągał **169,8** MW mocy zainstalowanej (spośród łącznej mocy **177,2** MW), co przekładało się także na dość wysoki, **prawie 15,0**% udział tego źródła w łącznej mocy energii źródeł odnawialnych. Na wynik powiatu świeckiego znacząco wpływa przedsiębiorstwo przemysłu celulozowo-papierniczego Mondi Świecie. Na terenie zakładu znajduje się elektrociepłownia opalana w 100% biomasą. Wskazać należy jednak, iż biomasa stanowiła potencjał wytwórczy energii z OZE jedynie w 3 powiatach województwa. W przypadku **energetyki solarnej** największe moce zainstalowane odnotowano w powiatach: bydgoskim, nakielskim i sępoleńskim (odpowiednio: **15,2, 14,0 i 11,9** MW), a w przypadku powiatu sępoleńskiego zaznaczyć należy wyjątkowo wysoki udział tego typu energetyki w potencjale wytwórczym OZE, który kształtował się na poziomie **59,9**%. Udział energetyki solarnej, jako dopiero rozwijającego się źródła niekonwencjonalnego, w łącznej mocy zainstalowanej OZE na terenie województwa wynosił **9,0**%, jak się wydaje, jest to jednak ten rodzaj OZE, w zakresie których w najbliższych latach będzie się notować największą dynamikę rozwoju instalacji wytwórczych**. Biogaz,** jako także jeszcze stosunkowo słabo rozwinięte źródło odnawialne w województwie, stanowił na koniec grudnia 2021 roku zaledwie **1,5**% łącznej mocy zainstalowanej OZE, tj. **18,1** MW, choć uwarunkowania obserwowane w województwie pozwalają uznać ten rodzaj OZE za bardzo perspektywiczny. Charakterystyczny był dominujący udział tego źródła w Toruniu, gdzie potencjał wytwórczy instalacji wynosił **3,3** MW. **Biogazownie** występowały jedynie w **10 powiatach** województwa kujawsko-pomorskiego – z czego największą moc zainstalowaną (**4,0** MW) osiągały w **powiecie inowrocławskim**, gdzie nie stanowiła ona jednak znaczącego udziału w mocy zainstalowanej OZE. Jedynym powiatem posiadającym **instalację termicznego przekształcania odpadów** do produkcji energii elektrycznej i cieplnej był powiat m. Bydgoszcz, gdzie jej moc zainstalowana osiągała **13,8** MW. Wartym podkreślenia jest fakt, że w grudniu 2021 roku najbardziej rozwiniętym powiatem w zakresie potencjału wytwórczego OZE – zarówno w mocy zainstalowanej (**192,3** MW), jak i dywersyfikacji źródeł pochodzenia tej energii (powiat, w którym występowało **5 z 6** źródeł energii OZE obecnych na terenie województwa), był powiat świecki. Istotne znaczenie w zakresie kształtowania potencjałów ponadregionalnych rozwoju OZE w oparciu o energetykę wiatrową posiada natomiast powiat grudziądzki za sprawą wielkopowierzchniowych farm wiatrowych (np. Gawłowice, Linowo, Radzyń Chełmiński).

[83] Dane nie uwzględniają mikroinstalacji prosumenckich.

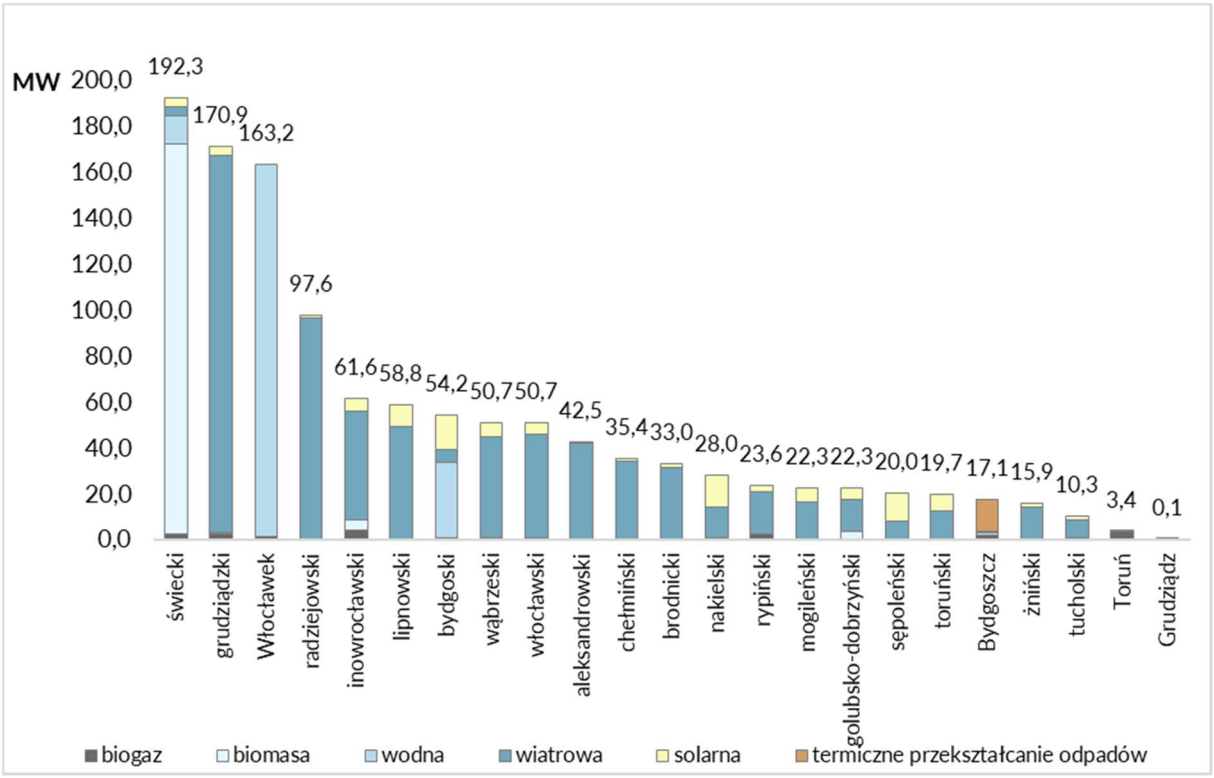

Rys. 11. Moc zainstalowana poszczególnych instalacji wytwórczych OZE na terenie powiatów województwa kujawsko-pomorskiego bez mikroinstalacji prosumenckich według stanu na 31 grudnia 2021 roku (MW).

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie danych URE według stanu na 31 grudnia 2021 roku.

W rozkładzie przestrzennym wielkości mocy zainstalowanej na terenie województwa zauważyć można zatem **silny rozwój energetyki OZE w jego północnej części, a także znaczący w części południowo-wschodniej oraz powiatach bydgoskim, inowrocławskim i wąbrzeskim.** Pomimo stopniowego rozwoju energetyki odnawialnej, w największych miastach województwa, wciąż funkcjonują duże systemy ciepłownicze oparte na spalaniu paliw kopalnych – gazu ziemnego (Toruń), paliwa węglowego i gazu (Bydgoszcz), węgla kamiennego i gazu (Włocławek), węgla kamiennego (Grudziądz), węgla kamiennego i miału węglowego (Inowrocław).

Wartym podkreślenia jest fakt, iż Województwo Kujawsko-Pomorskie było obserwatorem **projektu wsparcia dla pilotażowych spółdzielni energetycznych**[84] **„Rozwój obszarów wiejskich poprzez odnawialne źródła energii – Renew(able) your Region – Renaldo".** Celem projektu przeprowadzonego w okresie od października 2020 r. do marca 2023 r. przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, było udzielenie wsparcia eksperckiego w zakresie przygotowania do założenia pierwszych, pilotażowych spółdzielni energetycznych w **6** gminach na terenie województw kujawsko-pomorskiego i podlaskiego. Główną zasadą każdej tworzonej spółdzielni energetycznej jest pełna swoboda decydowania o rodzajach instalacji i ich lokalizacji, a także sposobie wzajemnych rozliczeń. Gminami uczestniczącymi w projekcie i tworzącymi pilotażowe spółdzielnie energetyczne były: Izbica Kujawska, Łubianka oraz w. Rypin. Gminami stowarzyszonymi w projekcie i uczestniczącymi w warsztatach były natomiast: Dobrcz, Nakło n. Notecią, Lubraniec, Brześć Kujawski. Dostęp do dokumentacji projektu miały natomiast następujące gminy: Solec Kujawski, Topólka, Barcin, Zakrzewo, Pruszcz, Wąpielsk, Świecie nad Osą, Osielsko, Zławieś Wielka, Koronowo, Waganiec, Mrocza, Sadki, Raciążek oraz Tłuchowo.

[84] Pilotaż oznacza przygotowanie do wdrożenia modelu działania spółdzielni energetycznych jako społeczności energetycznych. Rejestr istniejących spółdzielni energetycznych prowadzi dyrektor Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (w 2022 r. były to **2** spółdzielnie w kraju).

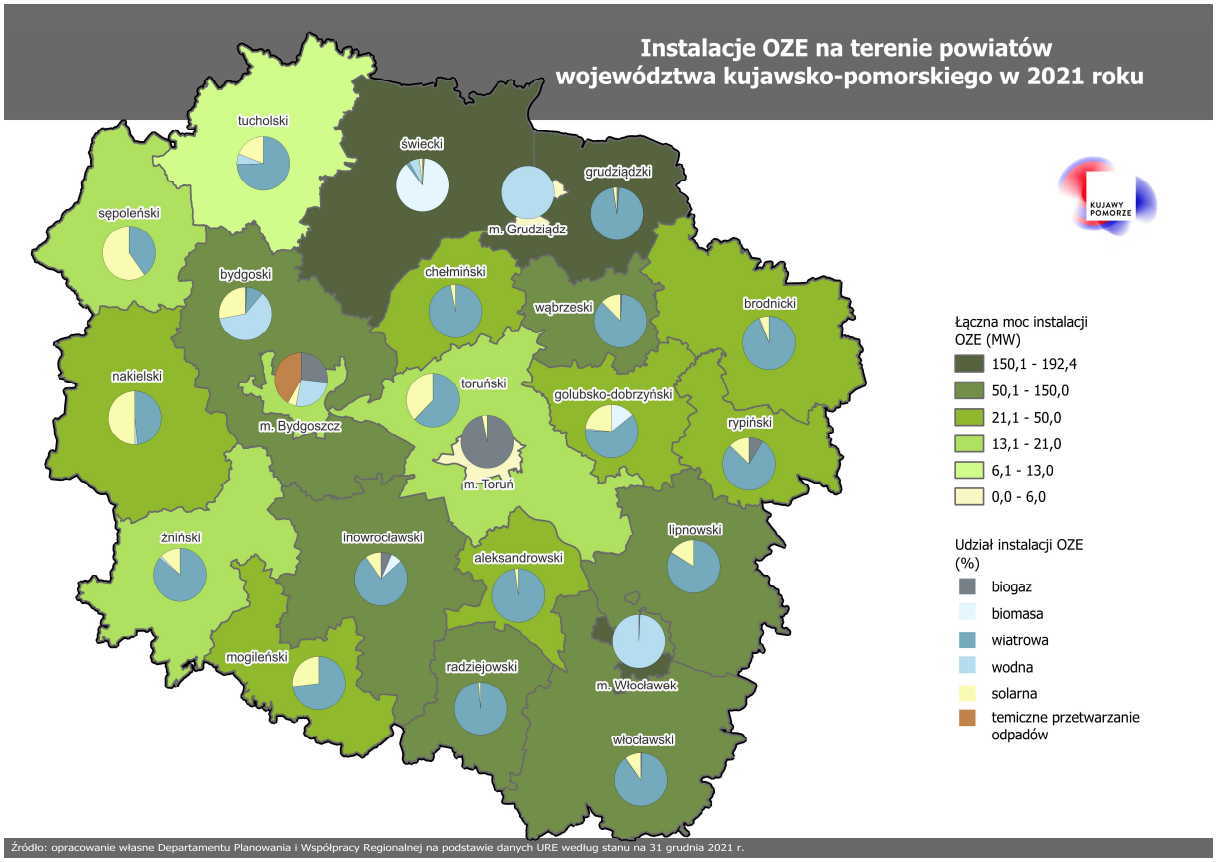

Rys. 12. Instalacje OZE na terenie powiatów województwa kujawsko-pomorskiego bez mikroinstalacji prosumenckich według stanu na 31 grudnia 2021 r.

Prace nad ***Polityką transformacji energetycznej województwa kujawsko-pomorskiego***, jednym z 26 regionalnych dokumentów programowych kluczowych dla realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*. W 2022 r. opracowano koncepcję dokumentu odnoszącą się do podstaw procesu transformacji energetycznej, charakterystyki systemu energetycznego województwa, analizy potencjału wytwórczego OZE, stanu rozwoju społeczności energetycznych oraz prognozy zapotrzebowania województwa na energię. Zaproponowano dwa podejścia w formułowaniu ustaleń – ogólne (problemowe) oraz koncepcję przestrzennego rozwoju energetyki odnawialnej na terenie województwa. Równolegle Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku kontynuowało prace nad materiałem diagnostycznym do dokumentu – wiosną 2022 roku wykonało szereg analiz przestrzennych (m.in. waloryzację przestrzeni województwa pod względem możliwości rozwoju odnawialnych źródeł energii określonego rodzaju, analizę przestrzennego zróżnicowania mocy zainstalowanych OZE w województwie, czy też inwentaryzację źródeł wytwórczych na terenie województwa). *Polityka* ma pełnić rolę ogólnego dokumentu wizyjno-kierunkowego z elementami wytycznych dla polityki rozwoju województwa i dobrych praktyk dla samorządów lokalnych, osadzonego w realiach funkcjonalno-przestrzennych województwa i popartego elementami diagnozy sytuacji energetycznej województwa oraz wynikających z niej potrzeb rozwojowych. Warto wskazać, że szczegółowe zaprogramowanie działań na rzecz transformacji energetycznej województwa, docelowo zawarte zostanie w *Programie transformacji energetycznej województwa kujawsko-pomorskiego*[85].

EneREGION – „Zintegrowane Obszary Lokalnego Bilansowania Energii jako metoda zwiększenia samowystarczalności energetycznej regionu" – projekt złożony 14 października 2022 r. do Programu „**Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków" - Gospostrateg IX**. Projekt złożony przez Województwo Kujawsko-Pomorskie w charakterze lidera konsorcjum pod kierownictwem Pełnomocnika Zarządu Województwa ds. rozwoju gospodarczego Olgierda Dziekońskiego, wraz z Narodowym Centrum Badań Jądrowych, Akademią Górniczo-Hutniczą im. Stanisława Staszica w Krakowie oraz Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu. Realizację projektu zaplanowano na okres 32 miesięcy (14 miesięcy faza badawcza – A,

[85] *Plan realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* wskazuje na opracowanie polityki, opcjonalnie programu rozwoju.

18 miesięcy faza przedwdrożeniowa – B), tj. od 1 października 2023 r. do 1 czerwca 2026 r. Celem głównym projektu jest wypracowanie i zweryfikowanie działań i rozwiązań na rzecz transformacji energetycznej województwa, w tym w szczególności zaprogramowanie i ocena możliwości zastosowania instrumentu Zintegrowanych Obszarów Lokalnego Bilansowania Energii w tym procesie oraz wypracowanie rekomendacji dla dokumentów programowych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego, formułujących politykę rozwoju województwa w perspektywie do 2040 roku, w obszarze transformacji energetycznej. Transformacja Energetyczna jest nieuchronna, ale i konieczna dla uniknięcia pułapki średniego dochodu, a więc wzrostu kosztów energii dla gospodarstw domowych i działania MŚP. Znaczenie transformacji energetycznej wzmacniane jest prowadzeniem wspólnej polityki klimatycznej Europy (dojścia do poziomu zero emisji CO2 w 2050 roku), jak i bezpieczeństwem energetycznym Polaków. Jej realizacja wymaga udziału nowych uczestników rynku energii, opartego na zdecentralizowanym systemie energetycznym. Przewidywany jest on zarówno w *Polityce Energetycznej Polski do 2040 r.*, będącej wizją transformacji energetycznej kraju, jak i w dyrektywie UE 2019/944, określającej funkcjonowanie społeczności energetycznych jako uwarunkowania niezbędnego dla zajścia tego procesu. Przygotowany projekt ma wypracować modele zintegrowanego podejścia do lokalnych rynków energii, uwzględniając ciepło, chłód, energię elektryczną, proces renowacji budynków oraz transformację systemów ciepłowniczych. Umożliwi to autokonsumpcję i lokalne bilansowanie energii na wyodrębnionych obszarach zarządzanych przez społeczności energetyczne. Projekt określi kryteria techniczne, ścieżki biznesowe i uwarunkowania instytucjonalno-społeczne, pozwalające lokalnym społecznościom energetycznym na aktywne uczestniczenie w zidentyfikowanych Zintegrowanych Obszarach Lokalnego Bilansowania Energii (ZOLBE), jako obszarach cechujących się tożsamą charakterystyką zapotrzebowania na energię oraz tożsamymi uwarunkowaniami przeprowadzania transformacji energetycznej, stanowiących jednostkę bilansowania tego zapotrzebowania. Rezultatem zadań będą wypracowane procesy i narzędzia do planowania/zarządzania infrastrukturą ZOLBE. Uzasadnieniem przygotowania projektu jest szansa opracowania planu działań i oceny w zakresie możliwości wykorzystania instrumentu ZOLBE jako mechanizmu decentralizacji dla procesu transformacji energetycznej w formie rekomendacji dla *Programu transformacji energetycznej województwa kujawsko-pomorskiego*. W projekcie planuje się nabór **10** gmin pilotażowych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, z których w każdej wyodrębniony zostanie **1** Zintegrowany Obszar Lokalnego Bilansowania Energii do pilotażu planistycznego, obejmującego audyt technologiczny, symulację ścieżek biznesowych transformacji energetycznej, opracowanie założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz model działań w zakresie instytucjonalizacji, form komunikacji, finansowania i powoływania ZOLBE. Dodatkowo **3** z **10** wytypowanych ZOLBE objęte zostaną pilotażem operacyjnym – praktycznym eksperymentem celowym sterowania urządzeniami i przepływami energii na tych obszarach, wdrożeniem modeli biznesowych transformacji energetycznej za pomocą narzędzi informatycznych oraz algorytmów procesowych, a także rekomendacjami wynikającymi z przeprowadzonego audytu technologicznego, z uwzględnieniem podatności tych obszarów urbanistycznych na transformację energetyczną oraz analizy wskaźnika SRI[86].

Możliwość pozyskania energii w ramach odnawialnych źródeł i możliwości uzyskania przychodów z tego tytułu spowodowała, iż spółka **Port Lotniczy Bydgoszcz S.A.**, której największym udziałowcem jest Województwo Kujawsko-Pomorskie, rozpoczęła procedury zmierzające do wybudowania farmy fotowoltaicznej. Planowy obszar farmy fotowoltaicznej to **130 ha**, co sprawia, że będzie to jedna z największych instalacji fotowoltaicznych w Polsce. W lipcu 2022 roku na terenie Portu Lotniczego Bydgoszcz S.A. zamontowano pierwsze 110 modułów fotowoltaicznych o mocy około 50 kW, stanowiących wstęp do budowy wspomnianej wcześniej farmy fotowoltaicznej.

DZIAŁANIA NA RZECZ OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA PRZESTRZENI KULTUROWEJ

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz ochrony i kształtowania przestrzeni kulturowej w 2022 r.:

- **100** zabytków nieruchomych i **61** zabytków ruchomych objętych wsparciem w ramach **programu „Wsparcie opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego”**;

[86] SRI – ang. *smart readiness indicator* – wskaźnik „gotowości budynku do inteligencji”. Wskaźnik wyznacza metodykę wielokryterialnej oceny budynków pod kątem trzech kluczowych funkcjonalności: optymalizacji efektywności energetycznej i całkowitej wydajności użytkowej, adaptacji ich działania do potrzeb użytkowników oraz adaptacji do sygnałów z sieci energetycznej (np. elastyczności w zakresie wymiany energii z otoczeniem).

- XI edycja prestiżowego **konkursu Marszałka Województwa „Dziedzictwo Wieków" o medal „Hereditas Saeculorum"**;
- **111** nagród dla twórców ludowych.

Ochrona zabytków i dziedzictwa narodowego stanowi jeden z priorytetów polityki Zarządu Województwa, realizowany poprzez działania związane z ochroną dziedzictwa materialnego i niematerialnego regionu. Samorząd Województwa realizuje programy opieki nad zabytkami od czternastu lat. W tym czasie na zadania związane z restauracją i remontami konserwatorskimi w zabytkowych obiektach Samorząd Województwa przekazał blisko **145** mln zł. W 2022 r. prawie **17** mln zł wyniosło wsparcie przekazane przez Samorząd Województwa na remonty konserwatorskie, prace restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkowych obiektach na terenie województwa.

„Wsparcie opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego" w 2022 r. Prace prowadzone w ramach projektu obejmują prace restauratorskie, konserwatorskie i roboty budowlane na obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, w otoczeniu zabytku, na obszarach poprzemysłowych o wartościach historycznych oraz projekty polegające na konserwacji zabytków ruchomych i nieruchomych. Projekt obejmuje **161** prac konserwatorskich i restauratorskich oraz roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa regionu. Projekt realizowany jest w partnerstwie, gdzie głównym liderem jest Województwo Kujawsko-Pomorskie. Okres i etap realizacji: marzec 2022 – czerwiec 2023, zaawansowana faza realizacji projektu:
- liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem – zabytków nieruchomych – **100**;
- liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem – zabytków ruchomych – **61**.

Spichlerz dworski w Kłóbce, fot. Szymon Zdziebło

W roku 2022, Zarząd Województwa, w ramach **działań na rzecz obiektów dziedzictwa kulturowego** realizował następujące współfinansowane z *RPO WK-P* 2014-*2020* projekty:
- **„Rewaloryzacja i adaptacja zabytkowego spichlerza dworskiego w Kłóbce"** (oddział Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku) – zrealizowany przez Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku, w ramach którego **zrealizowano rewaloryzację zabytkowego spichlerza dworskiego**, będącego własnością Muzeum, zlokalizowanego w sąsiedztwie Kujawsko-Dobrzyńskiego Parku Etnograficznego w Kłóbce oraz adaptację tego obiektu do funkcji muzealnych. W wyniku realizacji projektu zwiększono przestrzeń ekspozycyjną muzeum, w której prezentowana jest nowa wystawa stała pn. „Gospodarka i rolnictwo na dawnej wsi kujawskiej i dobrzyńskiej". Zaadaptowane do funkcji edukacyjnych i audytoryjnych poddasze budynku służy jako miejsce organizacji lekcji i warsztatów muzealnych oraz kameralnych imprez kulturalnych;
- Rozpoczęto projekt **„Rekonstrukcja młyna wodnego w Kłóbce"** - realizowany przez Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku. który obejmuje odtworzenie zabytkowej formy obiektu młyna wodnego przy istniejącym stopniu wodnym w Kłóbce (rzeka Lubieńka) i jej adaptację do celów muzealnych (pełna

rekonstrukcja sprawności mechanicznych młyna, odtworzenie dawnego cyklu produkcyjnego). Realizacja projektu pozwoli na zwiększenie walorów estetycznych i historycznych Kłóbki, w której zlokalizowany jest Kujawsko-Dobrzyński Park Etnograficzny wraz z odrestaurowanym dworem Orpiszewskich i spichlerzem dworskim oraz rozszerzenie oferty turystycznej i edukacyjnej Muzeum. W roku 2022, w ramach prac wstępnych: wykonano dokumentację projektową i budowlaną, wzmocniono istniejącą konstrukcję fundamentów oraz wykonano makroniwelację terenu;

- **„Odbudowa (złożenie) obiektu - tzw. „Domu Heleny Grossówny" w nowej lokalizacji, remont obiektu oraz jego wyposażenie celem przystosowania go do nowej funkcji"** - realizowany przez Kujawsko-Pomorskie Centrum Dziedzictwa w Toruniu. Jego przedmiotem jest przeprowadzenie inwestycji infrastrukturalnej polegającej na odbudowie w nowej lokalizacji obiektu zabytkowego – tzw. „Domu Heleny Grossówny", przeprowadzenie jego generalnego remontu celem przystosowania go do nowej funkcji - miejsca popularyzacji wiedzy artystycznej oraz prezentacji twórczości artystów Pomorza i Kujaw. Realizacja projektu służyć będzie rozwojowi zasobów kultury w celu poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej regionu, jako źródła realnych korzyści ekonomicznych i społecznych. Inwestycja będzie skupiać się na rozwoju oferty kulturalnej, która przyczyni się m.in. do rozszerzenia działalności turystycznej. W roku 2022, w ramach prac wstępnych przeprowadzono konserwację i impregnację oraz zabezpieczono elementy konstrukcyjne pozyskane w wyniku rozbiórki budynku.

26 października 2022 roku miała miejsce ceremonia odsłonięcia w gruzińskim Kutaisi **pomnika Władysława Raczkiewicza**, prezydenta RP na uchodźstwie w latach 1939-1947, a wcześniej m.in. urzędującego w Toruniu wojewody Wielkiego Pomorza (1936-1939). W ceremonii uczestniczyli Członek Zarządu Sławomir Kopyść oraz Radni Województwa Roman Jasiakiewicz i Tadeusz Pogoda. Idea upamiętnienia Władysława Raczkiewicza w miejscu jego urodzenia to wspólna inicjatywa Samorządu Województwa i władz zaprzyjaźnionej z nami gruzińskiej prowincji Imeretia. Realizacja była przedsięwzięciem Województwa Kujawsko-Pomorskiego, polskiego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Centrum Rzeźby Polskiej. Autorem projektu pomnika, który stanął naprzeciw Centrum Informacji Turystycznej Kutaisi przy Rustaveli Street, jest prof. Grzegorz Witek.

Samorząd Województwa przywiązując dużą wagę do zachowania tożsamości i tradycji regionalnych od wielu lat aktywnie wspiera i promuje **twórczość ludową**. W 2022 r. był fundatorem nagród w lokalnych konkursach adresowanych do twórców ludowych - Konkursu Sztuki Ludowej Pałuk, Konkursu Współczesnej Sztuki Ludowej w Borach Tucholskich, Konkursu Moja droga - kujawskie dziedzictwo, konkursu rzeźbiarskiego organizowanego w ramach pleneru „U Styperków" oraz konkursu wojewódzkiego skierowanego do twórców ze wszystkich regionów etnograficznych wchodzących w skład województwa kujawsko-pomorskiego - Konkursu Aktywności Artystycznej Twórców Ludowych. Konkursy nie tylko pozwalają na wyłonienie i zachowanie oryginalnych oraz wartościowych dzieł twórców ludowych, ale również stanowią motywację do systematycznej pracy i kontynuacji tradycji. W 2022 r. ufundowano **111 nagród** wydatkując na ten cel **62,8 tys. zł.**

W 2022 po raz jedenasty zorganizowano **Konkurs Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego „Dziedzictwo Wieków"**, o medal **Hereditas Saeculorum**, którego celem jest wyróżnienie prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytkach województwa kujawsko-pomorskiego, cechujących się wysoką jakością oraz szczególną dbałością o kompleksowe przywrócenie im świetności i utrwalenie ich kulturowej wartości oraz uhonorowania autorów szczególnych osiągnięć związanych z opieką nad zabytkami i ochroną zabytków. W kategorii za prace konserwatorskie i restauratorskie nagrodzono obiekty: Wiatrak typu „koźlak" w Chrośnie, Hotel Eter (dawny szpital – przytułek św. Jakuba, przy ul. Szpitalnej 4 w Toruniu), Hotel 1231 **** INFIRMERIA (ul. Przedzamcze 6-8 w Toruniu). Za szczególne osiągnięcia związane z opieką nad zabytkami i ochroną zabytków kapituła konkursu medalami „Hereditas Saeculorum" uhonorowała dr inż. arch. Bożenę Zimnowodę-Krajewską, dr. hab. Michała Pszczółkowskiego. Uroczystość wręczenia nagród laureatom medali „Hereditas Saeculorum" odbyła się 23 września 2022 r. w Hotelu 1231 w Toruniu.

DZIAŁANIA W OBSZARZE PRZYGOTOWYWANIA I PROMOCJI PRZESTRZENI DLA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZYCH

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz kształtowania przestrzeni dla gospodarki w 2022 r.:

- ponad **300** ofert terenów inwestycyjnych Kujawsko-Pomorskiego Centrum Obsługi Inwestora (KPCOI) w Toruniu;

- **61** dofinansowanych inwestycji w **45** gminach w zakresie budowy i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych;
- **64** gminy objęte wsparciem finansowym w zakresie utrzymania urządzeń melioracji wodnej;
- **19,3** km wybudowanych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę, **13** wybudowanych stacji uzdatniania wody, **5** wybudowanych oczyszczalni ścieków, **3,4** km przebudowanych dróg lokalnych w ramach ***Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020.***

Dla ułatwienia pozyskania wiedzy o terenach inwestycyjnych dostępnych na terenie województwa, **Kujawsko-Pomorskie Centrum Obsługi Inwestora (KPCOI)**[87] kataloguje i wizytuje położone w regionie tereny inwestycyjne, administrując **regionalną bazą ofert terenów inwestycyjnych**, która jest dostępna na stronie internetowej Centrum: https://investin.kujawsko-pomorskie.pl/. Oprócz bazy ofert inwestycyjnych, strona internetowa COI zawiera informacje skierowane do przedsiębiorców (krajowych i zagranicznych), zainteresowanych ulokowaniem lub rozwijaniem inwestycji na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, jak również liczne informacje o charakterze gospodarczo-inwestycyjnym.

Regionalna baza ofert terenów inwestycyjnych w formie zdigitalizowanego zasobu mapowego, dostępna pod adresem: https://coimapa.kujawsko-pomorskie.pl/, liczyła w 2022 r. ponad **300 pozycji**, a dostęp do jej zasobów możliwy jest w trzech językach: polskim, angielskim i niemieckim. Oferty podzielone zostały na **3 rodzaje, tj. greenfield (tereny inwestycyjne), brownfield (hale produkcyjno-magazynowe, budynki)** oraz **biura.**

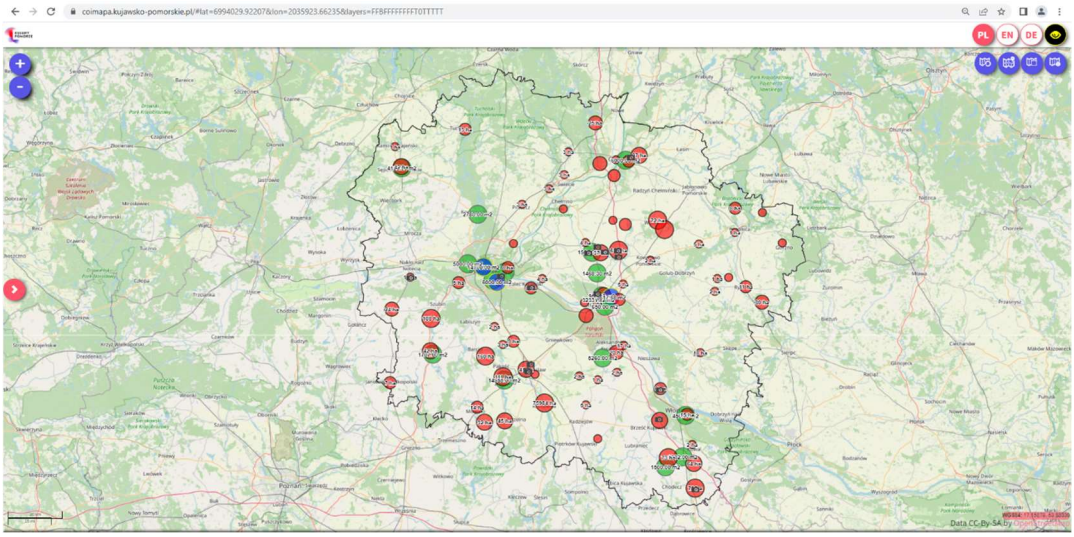

Regionalna baza ofert terenów inwestycyjnych Kujawsko-Pomorskiego Centrum Obsługi Inwestora.

Oferty aktualizowane są przez pracowników KPCOI oraz przez JST. Każda oferta jest opisana, posiada zdjęcia, linki lokalizacyjne i można ją pobrać w formacie pdf. Liczne dodatkowe funkcje dostępne na stronie, to m.in. możliwość wykorzystania licznych map podkładowych czy tematycznych, np. obliczanie odległości do głównych arterii drogowych, położenie infrastruktury technicznej, sprawdzanie przeznaczenia ofert w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (mpzp), itd. Na stronie mogą być zamieszczane tereny gminne, tereny agencji rządowych, ale również oferty osób prywatnych. Ważne by oferta przeznaczona była pod działalność gospodarczą i posiadała infrastrukturę techniczną.

W ramach projektu „**Przygotowanie i rozwój pakietu usług doradczych/informacyjnych w zakresie umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw z sektora MŚP oraz pozyskania działalności inwestycyjnej przez Kujawsko Pomorskie Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów”**, KPCOIE w Toruniu realizowało zadanie „**Przygotowanie nowej infrastruktury na potrzeby KPCOIE”, obejmujące modernizację zabytkowej kamienicy**

[87] Obsługę inwestorów realizuje w ramach KPCOIE regionalne Kujawsko-Pomorskie Centrum Obsługi Inwestora (KPCOI) – certyfikowany, regionalny partner Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu (PAIH). Podstawowym zadaniem KPCOI jest pozyskiwanie inwestycji (polskich i zagranicznych) do województwa kujawsko-pomorskiego. Szerszy zakres informacji odnośnie struktury oraz funkcjonowania KPCOIE znajduje się w rozdziale pn. "Działania służące rozwojowi gospodarczemu i internacjonalizacji gospodarki realizowane w ramach projektów RPO WK-P 2014-2020, projektu REGIOGMINA i funkcjonowania KPCOIE” niniejszego raportu.

przy ul. Franciszkańskiej 12 w Toruniu. W 2020 r. KPCOIE zleciło aktualizację dokumentacji budowlanej i uzyskało pozwolenie na budowę, w 2021 r. wyłoniło wykonawcę do pełnienia nadzoru inwestorskiego nad pracami budowlanymi, natomiast w 2022 r. przygotowało i ogłosiło przetarg na roboty budowlane w przedmiotowym obiekcie. Plac budowy przekazano wykonawcy 18 sierpnia 2022 roku. Oddanie budynku do użytku zostało zaplanowane na 6 czerwca 2023 roku.

Biurowiec Intelligent Business Centre Lab w Toruniu. W 2022 roku kontynuowano budowę nowoczesnego biurowca, którą rozpoczęto w 2021 roku dzięki wkładowi RPO WK-P 2014-2020. Biurowiec ma zapewnić firmom produkcyjnym, usługowym i badawczym z sektora małych i średnich przedsiębiorstw miejsce do testowania wypracowywanych rozwiązań. Intelligent Business Centre Lab będzie służyć testowaniu różnorodnych rozwiązań, związanych z inteligentnymi budynkami, takich jak: automatyka budynkowa z systemami zarządzania oraz Internet Rzeczy (ang. Internet of Things). Wartość projektu to ponad **17 mln zł**, z czego **12,3 mln zł** wynosi dofinansowanie ze środków RPO WK-P 2014-2020.

W zakresie rozwoju i kształtowania przestrzeni gospodarczej obszarów wiejskich, realizowano zadania o charakterze organizacyjno-formalnym, wynikające z istniejących obowiązków i praw ustawowych samorządu. Działania te dotyczą wydawania zgód związanych z rolniczą przestrzenią produkcyjną, leśnictwem, rybactwem i rybołówstwem oraz poprawą infrastruktury towarzyszącej rolniczej przestrzeni produkcyjnej i wzmocnieniem konkurencyjności gospodarki rolnej.

Realizacja **ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym** (Dz. U. z 2022 r., poz. 883) oraz **Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 grudnia 2012 r. w sprawie oceny wypełniania obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej** (Dz. U. z 2013 r., poz. 103), tj. informacja z realizacji zadań na stanowisku **ds. Śródlądowej Gospodarki Rybackiej** w roku 2022:

- **ocena wypełniania przez uprawnionego do rybactwa obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej.** Skontrolowano gospodarkę rybacką prowadzoną w **37** obwodach rybackich. Wystawiono **37** pozytywnych ocen;
- **wydawanie zezwoleń na odstępstwo od zakazów przewidzianych ustawą o rybactwie śródlądowym.** Przygotowano **15** projektów decyzji;
- **bieżąca współpraca z Instytutem Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie dotycząca rządowego programu „Zarybianie polskich obszarów morskich”.** W ramach powyższego programu prowadzono zarybienia rzek, m.in. województwa kujawsko-pomorskiego, rybami dwuśrodowiskowymi (łososiem atlantyckim, trocią wędrowną, certą i jesiotrem ostronosym). Uczestniczono w **3** zarybieniach.

Realizacja **ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych** (Dz. U. z 2022 r., poz. 2409) w roku 2022 **(budowa lub modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych).** Wykorzystanie środków związanych z ochroną gruntów rolnych i administrowaniem środkami budżetu Województwa, pochodzącymi z tytułu wyłączeń z produkcji gruntów rolnych w 2022 r. możliwość dofinansowania uzyskało **61** inwestycji drogowych w **45** gminach o łącznej długości **40,828 km** i maksymalnej długości zadania jednostkowego 1,355 km w kwocie łącznej **5 752 364 zł**, co zostało przyjęte ostatecznie uchwałą nr 38/1518/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 września 2022 r. zmieniającą uchwałę w sprawie rozstrzygnięcia naboru wniosków i rozdysponowania środków finansowych na budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2022.

Środki przeznaczone na dofinansowanie na ww. cele pochodzą z należności i opłat rocznych z tytułu wyłączeń gruntów rolnych i leśnych z produkcji. Opłaty te stanowią rekompensatę za wyłączenie gruntów z produkcji rolnej i przeznaczenia ich na cele nierolnicze. Dochody budżetu województwa uzyskane w ten sposób są zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2022 r., poz. 2409) i przeznaczane są na szeroko rozumiane działania z zakresu ochrony i rekultywacji gruntów rolnych, w tym na tak ważne społecznie sprawy, jak budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych. W roku 2022 działając na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2022 r., poz. 479 z późn. zm.), wyegzekwowano należności w wysokości **68 757,71 zł**, zamykając **95 spraw**.

Tab. 26. Wysokość dofinansowania budowy lub modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych oraz długość dróg przyjętych do budowy/modernizacji w gminach według powiatów

powiat	gmina	dofinansowanie w gminie (zł)	długość dróg przyjętych do budowy/modernizacji w gminie (km)	dofinansowanie w powiecie (zł)	długość dróg przyjętych do budowy/modernizacji w powiecie (km)
aleksandrowski	Bądkowo	137 700 + 123 120	0,765 + 0,684	353 880	2,439
	Koneck	93 060	0,990		
brodnicki	Świedziebnia	77 362	0,823	309 252	1,023
	Zbiczno	231 890	0,200		
bydgoski	Dąbrowa Chełmińska	231 480	1,286	270 840	1,696
	Sicienko	39 360	0,410		
chełmiński	w. Chełmno	179 100	0,995	217 500	1,635
	Lisewo	38 400	0,640		
grudziądzki	w. Grudziądz	94 080	0,980	159 786	1,679
	Radzyń Chełmiński	65 706	0,699		
inowrocławski	Gniewkowo	108 000	0,600	533 496	3,584
	Janikowo	136 440 + 27 456 + 54 000	0,758 + 0,286 + 0,300		
	Pakość	14 400	0,080		
	Rojewo	56 880 + 43 800	0,316+0,730		
	Złotniki Kujawskie	92 520	0,514		
lipnowski	Bobrowniki	175 140	0,973	973 466	6,376
	Chrostkowo	243 900	1,355		
	Kikół	82 560	0,860		
	w. Lipno	179 640	0,998		
	Tłuchowo	92 880 + 51 230	0,516 + 0,545		
	Wielgie	85 140 + 62 976	0,473 + 0,656		
radziejowski	Bytoń	104 400 +80 100	0,580 + 0,445	434 960	4,394
	Dobre	59 940	0,999		
	Osięciny	83 520	0,870		
	Piotrków Kujawski	47 000 + 60 000	0,500 + 1,000		
rypiński	w. Rypin	65 800	0,700	65 800	0,700
świecki	Dragacz	75 780	0,421	391 992	2,643
	Drzycim	67 500	0,375		
	Świecie	153 000 +29 088	0,850 + 0,303		
	Warlubie	66 624	0,694		
toruński	w. Chełmża	81 312	0,847	358 296	3,483
	Czernikowo	95 520	0,995		
	Obrowo	95 904	0,999		
	Wielka Nieszawka	70 560	0,392		

powiat	gmina	dofinansowanie w gminie (zł)	długość dróg przyjętych do budowy/modernizacji w gminie (km)	dofinansowanie w powiecie (zł)	długość dróg przyjętych do budowy/modernizacji w powiecie (km)
	Zławieś Wielka	15 000	0,250		
wąbrzeski	Ryńsk	179 640	0,998	179 640	0,998
włocławski	Baruchowo	171 000 + 63 900	0,950 + 0,355	1 156 260	6,757
	Boniewo	70 200 + 46 080	0,390 + 0,256		
	Chodecz	113 400 + 115 740	0,630 + 0,643		
	Fabianki	90 000 + 98 100	0,500 + 0,545		
	Lubień Kujawski	178 740 + 116 100	0,993 + 0,645		
	Lubraniec	30 000	0,500		
	w. Włocławek	63 000	0,350		
żniński	Barcin	80 544 + 59 700	0,839 + 0,995	347 196	3,421
	Rogowo	117 000 + 89 952	0,650 + 0,937		
Suma		**5 752 364,00 zł**	**40,828 km**	**5 752 364, 00 zł**	**40,828 km**

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie załącznika do uchwały nr 38/1518/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 września 2022 r. zmieniającej uchwałę w sprawie rozstrzygnięcia naboru wniosków i rozdysponowania środków finansowych na budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2022.

Zmiany przeznaczenia gruntów rolnych oraz gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. W roku 2022 w zakresie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klas I-III oraz gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne do Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego wpłynęło łącznie **56** wniosków:

- **32** wnioski z zakresu **zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze** (217,7935 ha);
- **24** wnioski z zakresu **zmiany przeznaczenia prywatnych i komunalnych gruntów leśnych na cele nieleśne** (56,9589 ha).

Ponadto formalnie i merytorycznie oceniono również 3 wnioski z zakresu zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze (46,1918 ha), które wpłynęły w roku 2021.

W 2022 roku Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego wydał **17** decyzji dotyczących zmiany przeznaczenia prywatnych i komunalnych gruntów leśnych na cele nieleśne (**17,6867 ha**), **31** opinii dotyczących zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klas chronionych na cele nierolnicze i nieleśne (**261,4042 ha**) oraz **7** opinii dotyczących zmiany przeznaczenia gruntów leśnych Skarbu Państwa na cele nierolnicze i nieleśne (**28,3754 ha**). Na rok 2023 odroczono rozpoznanie 3 wniosków dotyczących zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klas I-III na cele nierolnicze i nieleśne (2,5811 ha) oraz 2 wnioski dotyczące zmiany przeznaczenia gruntów leśnych (6,7026 ha).

Budowa lub modernizacja zbiorników wodnych służących małej retencji. Wnioski o dofinansowanie zadań z zakresu budowy i renowacji zbiorników wodnych służących małej retencji planowanych do realizacji w 2022 r., w terminie określonym w regulaminie naboru i rozpatrywania wniosków, złożyło **11** właścicieli gospodarstw rolnych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego oraz Gmina Łysomice. Wstępnej weryfikacji nie przeszło 5 wniosków 4 rolników. Po analizie dokumentów załączonych do złożonych wniosków oraz weryfikacjach terenowych, rekomendację komisji weryfikacyjnej zyskało **7** obiektów – sześć planowanych do realizacji u osób prywatnych, jeden planowany przez Gminę Łysomice. Łączna powierzchnia zrealizowanych w 2022 r. zbiorników małej retencji wodnej wyniosła **2,227 ha**, przy zaangażowaniu środków budżetu województwa kujawsko-pomorskiego w kwocie **150 647 zł** (uchwały nr 23/938/22 z dnia 15 czerwca 2022 r oraz nr 34/1393/22 z dnia 31 sierpnia 2022 r. Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego).

Utrzymanie urządzeń wodnych przez spółki wodne. Województwo kujawsko-pomorskie posiada wysoko rozwinięte rolnictwo prowadzone na powierzchni ponad 1,1 mln ha użytków rolnych, co stanowi 65% ogółu powierzchni województwa. W celu polepszenia zdolności produkcyjnej użytków rolnych Samorząd Województwa przyznaje dotacje na zadania związane z regulacją stosunków wodnych gleby m.in. za pomocą melioracji wodnych. Melioracje szczegółowe i podstawowe stanowią całość urządzeń melioracji wodnych, i aby mogły sprawnie działać niezbędne są prace konserwacyjne związane z utrzymaniem obydwu systemów melioracyjnych. W ramach konkursu ogłoszonego uchwałą nr 3/97/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 stycznia 2022 r. w sprawie naboru wniosków o udzielenie pomocy finansowej z budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2022 roku, dla gmin z przeznaczeniem dla spółek wodnych na bieżące utrzymanie urządzeń melioracji wodnych, wpłynęły **73** wnioski od **71** gmin na łączną kwotę **1 557 142 zł**. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przeznaczył dotacje w 2022 r. z budżetu województwa dla gmin z przeznaczeniem dla spółek wodnych na bieżące utrzymanie urządzeń melioracji wodnych w wysokości **1 300 000 zł**. Ogólna wartość zadań, na którą składa się dotacja z budżetu Samorządu Województwa, wkład własny gminy i spółki wodnej wynosiła ok. **3 300 000 zł**. Jedna gmina (Gostycyn) po przyznaniu dotacji nie przystąpiła do podpisania umowy i zrezygnowała z realizacji zadania. Ostatecznie dotację celową na realizację **72** zadań w zakresie utrzymania wód i urządzeń wodnych w łącznej wysokości **1 290 000 zł** wykorzystało prawidłowo **70** gmin (**po 2 zadania zrealizowano w gminach Obrowo i Płużnica**).

Tab. 27. Wysokość wykorzystanych dotacji celowych w zakresie utrzymania urządzeń wodnych w gminach województwa kujawsko-pomorskiego w 2022 roku.

Lp.	gmina	kwota rozliczonej dotacji (zł)
1	Dobre	15 000
2	w. Inowrocław	21 500
3	Bobrowo	22 000
4	Brześć Kujawski	22 000
5	Gniewkowo	21 000
6	Chodecz	20 000
7	Kruszwica	22 000
8	w. Radziejów	20 500
9	w. Chełmża	21 000
10	Tłuchowo	21 000
11	Izbica Kujawska	21 000
12	Barcin	21 000
13	Kamień Krajeński	22 000
14	Pruszcz	20 500
15	Nakło nad Notecią	22 000
16	Ryńsk	22 000
17	Wielgie	21 000
18	Łysomice	20 000
19	Lisewo	18 000
20	Solec Kujawski	12 000
21	Rogowo	18 000
22	Złotniki Kujawskie	15 000
23	Lubanie	20 000
24	Dąbrowa	12 000
25	Szubin	22 000
26	Żnin	21 000
27	Janowiec Wielkopolski	22 000
28	w. Chełmno	7 000
29	Sośno	22 000
30	Pakość	20 000

Lp.	gmina	kwota rozliczonej dotacji (zł)
31	Mrocza	22 000
32	Cekcyn	10 000
33	Dębowa Łąka	21 000
34	Kęsowo	19 000
35	Łasin	17 000
36	Drzycim	21 000
37	Nowa Wieś Wielka	7 000
38	Papowo Biskupie	16 000
39	Osielsko	20 000
40	Strzelno	21 000
41	Mogilno	21 000
42	Zławieś Wielka	21 000
43	Jeziora Wielkie	20 000
44	Łubianka	20 000
45	Tuchola	13 000
46	Nowe	22 000
47	Kcynia	21 000
48	Dobrcz	20 000
49	Więcbork	22 000
50	Lubraniec	13 000
51	Obrowo	9 500 + 13 000
52	Gąsawa	21 000
53	Dąbrowa Biskupia	22 000
54	Dobrzyń nad Wisłą	8 000
55	Rojewo	22 000
56	w. Golub-Dobrzyń	20 500
57	Lubiewo	16 000
58	Kowalewo Pomorskie	20 000
59	Unisław	16 000
60	Dąbrowa Chełmińska	5 000
61	Sępólno Krajeńskie	20 500
62	Płużnica	17 000 + 19 000
63	Książki	10 000
64	w. Aleksandrów Kujawski	7 000
65	Choceń	9 500
66	Świekatowo	13 000
67	Świecie	21 000
68	Bytoń	20 500
69	Czernikowo	19 000
70	Kijewo Królewskie	9 000
Suma		**1 290 000**

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie danych Departamentu Rolnictwa i Geodezji.

W zakresie rozwoju **przestrzeni służącej prowadzeniu gospodarki** na obszarach wiejskich w ramach PROW 2014-2020 w roku 2022:

- wybudowano/przebudowano **19,3** km zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę;
- wybudowano/przebudowano **13** stacji uzdatniania wody;

- wybudowano/przebudowano **5** oczyszczalni ścieków;
- przebudowano **3,4** km dróg lokalnych.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz rozwoju infrastruktury transportowej w 2022 r.:

- **86** km zmodernizowanych dróg wojewódzkich;
- realizacja **około 40** km ciągów pieszo-rowerowych;
- podpisanie umów z Ministrem Infrastruktury na **3 zadania obwodnicowe** finansowane w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg: Tuchola (DW 237, DW 240, DW241), Rypin (DW 560, DW 563), Brodnica (DW 544, DW 560);
- podpisanie **8 porozumień** na aktualizację bądź opracowanie STEŚ wraz z uzyskaniem decyzji środowiskowej dla planowanych obwodnic w perspektywie 2021-2027;
- Ukończenie realizacji **3 inwestycji drogowych** finansowanych z RPO WK-P 2014-*2020* (DW 265, DW 559, DW 249).

Odnosząc się do działań prowadzonych przez Zarząd Województwa w roku 2022 na rzecz poprawy dostępności transportowej, należy zwrócić uwagę na działania własne – na infrastrukturze stanowiącej własność województwa (sieć dróg wojewódzkich) oraz działania inicjowane, współfinansowane lub wspierane w inny sposób, a czasem tylko działania lobbingowe dotyczące infrastruktury innych gestorów (przede wszystkim infrastruktury krajowej). Pamiętać należy, że na dostępność zewnętrzną i spójność wewnętrzną kujawsko-pomorskiego, składają się działania wszystkich podmiotów działających w tym obszarze i podejmując działania w obszarze infrastruktury zarządzanej przez Samorząd Województwa, Zarząd Województwa w sposób oczywisty uwzględnia spójność z działaniami pozostałych zarządców, tak by uzyskiwać efekty synergiczne różnych działań. W największym stopniu, ze względu na posiadane kompetencje, działalność Zarządu Województwa koncentruje się na inwestycjach drogowych na sieci dróg wojewódzkich. Możliwości realnego wpływu na inne rodzaje infrastruktury transportowej są bardzo ograniczone.

Zarząd Województwa zarządza siecią dróg wojewódzkich o długości **1703,47** km, z czego w stanie dobrym (A) jest **440,05** km dróg, w stanie zadowalającym (B) **295,843** km dróg, niezadowalającym (C) **666,535** km dróg, a złym (D) **222,961** km dróg. **78,081** km dróg jest w trakcie przebudowy (stan na dzień 31 grudnia 2022 roku).

Przedstawiając informacje o działaniach Zarządu Województwa na sieci dróg wojewódzkich, należy wyróżnić: 1) działania inwestycyjne, które w roku 2022 zostały zakończone, 2) działania inwestycyjne, które w 2022 roku zostały rozpoczęte lub były kontynuowane z poprzednich lat – ale nie zostały w tym roku zakończone i wreszcie 3) działania nieinwestycyjne, które prowadzone w roku 2022 będą stanowiły podstawę do inwestycji planowanych na kolejne lata. Poniżej szczegółowo scharakteryzowano wszystkie te grupy, zwracając dodatkowo uwagę na źródła finansowania, bo w tym obszarze obowiązywało kilka różnych modeli działań.

Inwestycje zakończone w 2022 roku:

- **Projekty w ramach RPO WK-P 2014-2020:**
  - **DW 265 Brześć Kujawski - Gostynin** od km 0+003 do km 19+117, dł. 19,114 km;
  - **DW 559 Lipno - granica województwa** od km 1+500 do 23+593,47; dł. 22,093 km;
  - **DW 249** Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 249 wraz z uruchomieniem przeprawy promowej przez Wisłę na wysokości Solca Kujawskiego i Czarnowa, (trwają prace odbiorowe jednostki pływającej); dł. 2,582 km;

Zmodernizowana droga wojewódzka 265, fot. Szymon Zdziebło

- **Projekty finansowane ze środków własnych w ramach I grupy programu modernizacji dróg wojewódzkich Kujawsko-pomorskiego planu spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020:**
  - **DW 266 Ciechocinek - Konin**, odc. Aleksandrów Kujawski - Zakrzewo od km 7+219 do km 7+677 i od km 7+942 do km 11+071 i od km 12+524 do km 13+667, dł. 4,730 km;
  - **DW 241 Tuchola - Rogoźno** odc. Wysoka Wieś - Mały Mędromierz, od km 3+200 do km 5+300, dł. 2,100 km;
  - **DW 241 Tuchola - Rogoźno** odc. Trzciany, od km 21+000 do km 24+000, dł. 3,000 km;
  - **DW 254 Brzoza - Wylatowo** odc. Barcin - Wolice, od km 25+260 do km 26+690, dł. 1,430 km;
  - **DW 241 Tuchola - Rogoźno**, m. Tuchola 0d km 0+680 do km 1+670, dł. 0,990 km;
  - **DW 241 Tuchola - Rogoźno** odc. Wysoka Wieś - Mały Mędromierz, od km 3+200 do km 5+300, dł. 2,100 km;
  - **DW 241 Tuchola - Rogoźno** odc. Trzciany, od km 21+000 do km 24+000, dł. 3,000 km;
- **Projekty finansowane ze środków własnych w ramach III grupy programu modernizacji dróg wojewódzkich Kujawsko-pomorskiego planu spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020:**
  - **DW 223 Bydgoszcz - Białe Błota** odc. Bydgoszcz rondo - Białe Błota od km 3+900 do km 4+940, dł. 1,040 km;
  - **DW 538 Radzyń Chełmiński - Rozdroże** odc. Zakrzewo - Mełno od km 2+000 do km 4+500, dł. 2,500 km;
  - **DW 543 Paparzyn - Szabda** w miejscowości Jabłonowo Zamek, dł. 6,400 km;
  - **DW 237 Czersk - Mąkowarsko** odc. Tuchola - Łyskowo od km 31+000 do km 32+050, dł. 1,050 km;
  - **DW 237 Czersk - Mąkowarsko** odc. Łyskowo - Gostycyn od km 34+450 do km 36+178, dł. 1,728 km;
- **Projekty prowadzone przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, w ramach modernizacji – odnowy i przebudowy dróg:**
  - **DW 246 Paterek - Dąbrowa Biskupia**, odc. Rojewo - Płonkówko od km 59+344 do km 63+500, dł. 4,156 km;
  - **DW 544** od km 2+100 do km 20+436 z wyłączeniem odcinków: od km 3+395 do km 3+527, dł. 0,132; od km 10+337 do km 10+357, dł. 0,020 km; od km 18+730 do km 19+100, dł. 0,370 km; od km 19+535 do km 19+570, dł. 0,035 km wraz z przebudową przepustu w ciągu drogi wojewódzkiej nr 544 w km 10+342 w miejscowości Łaszewo. – zakończono etap I, dł. 6,596 km;
  - **DW 551 Strzyżawa - Wąbrzeźno** na odcinku od km 17+515 do km 22+550, dł. 5,035 km;
  - **DW 543 Paparzyn - Szabda** w miejscowości Jabłonowo Zamek, dł. 6,400 km;
  - **DW 241 Tuchola - Rogoźno** odc. Więcbork - Wiele od km 42+012 do km 49+564, dł. 7,252 km;
  - **DW 543 Paparzyn - Szabda** odc. Drużyny-DK 15 od km 55+800 do 56+070 i od km 56+090 do km 57+530, dł. 1,710 km;
  - **DW 543 Paparzyn - Szabda**, odc. Piecewo - Kamień od km 37+938 do km 38+980, dł. 1,042 km;
- **Realizacja zadań w ramach Drogowej Inicjatywy Samorządowej (zadania zaplanowane w roku 2022):**
  - **DW 267 Ujma Duża - Piotrków Kujawski** od km 10+902 do km 11+383 polegającej na budowie chodnika nieprzekraczającego pasa drogowego, dł. 0,481 km;
  - **DW 546** budowa chodnika w miejscowości Zławieś Mała realizowana łącznie w ramach odnowy nawierzchni;

- **Realizacja dróg rowerowych w 2022 roku:**
  - DW 265 Brześć Kujawski - Gostynin od km 0+003 do km 19+117, dł. 16,430 km;
  - Ścieżki pieszo-rowerowe w kilometrażu 0+000 – 11+064, 14+652 – 18+740 zrealizowane w zadaniu - Przebudowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 559 na odcinku Lipno-Kamień Kotowy – granica województwa;
  - Ścieżki pieszo-rowerowe w kilometrażu 18+740 – 23+600 zrealizowane w zadaniu: Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 251 Kaliska – Inowrocław na odcinku od km 19+649 (od granicy województwa kujawsko-pomorskiego) do km 34+200 oraz od km 34+590,30 do km 35+290 wraz z przebudową mostu na rz. Gąsawka w miejscowości Żnin.

W roku 2022 zrealizowano także jedno zadanie dodatkowe jakim był **Program rewitalizacji i ochrony zadrzewień alejowych przy drogach wojewódzkich –** etap I przy DW 553 na odcinku km 19+070 – km 20+350.

Inwestycje kontynuowane w 2023 roku:

- **Projekty w ramach RPO WK-P 2014-2020:**
  - **DW 548 Stolno - Wąbrzeźno** od km 0+005 do km 29+619 z wyłączeniem węzła autostradowego w miejscowości Lisewo od km 14+144 do km 15+146, dł. 28,612 km;
  - **DW 270 Brześć Kujawski - Koło** od km 0+000 do km 29+023 – **Budowa obwodnicy m. Lubraniec** od km 7+700 km do 11+200 km, dł. 5,269 km;
  - **DW 254 Brzoza - Wylatowo** (odcinek Brzoza - Barcin). Odcinek I od km 0+069 do km 13+280, dł. 13,211 km;
  - **DW 563 Rypin - Mława** od km 2+475 do km 16+656 Etap II – 270 na odcinku Stępowo-granica województwa od km 10+100 do km 16+656, dł. 6,556 km;
  - **DW 270 Brześć Kujawski - Koło** od km 0+000 do km 29+23, Etap I od km 1+100 do km 7+762, dł. 6,662 km;
  - **DW 265 Brześć Kujawski - Gostynin** na odcinku Kowal - granica województwa od km 19+117 do km 34+025; odc. I Baruchowo – granica województwa od km 27+430 do km 34+025, dł. 6,595 km;
  - **DW 265 Brześć Kujawski - Gostynin** na odcinku Kowal - granica województwa od km 19+117 do km 34+025 odc. II Kowal – Baruchowo od km 19+117 do km 27+430, dł. 8,313 km;
- **Projekty finansowane ze środków własnych w ramach środków niewygasających w ramach I grupy programu modernizacji dróg wojewódzkich Kujawsko-pomorskiego planu spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020:**
  - **DW 241 Tuchola - Rogoźno** odc. Brzuchowo - Wieszczyce, od km 8+950 do km 10+800, dł. 1,850 km;
  - **DW 241 Tuchola - Rogoźno** odc. Sępólno - Grochowiec, od km 28+610 do km 29+110, dł. 0,500 km;
- **Projekty finansowane ze środków własnych w ramach III grupy programu modernizacji dróg wojewódzkich Kujawsko-pomorskiego planu spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020:**
  - **DW 546 Zławieś Wielka - Łubianka** odc. Zławieś Wielka - Rzęczkowo, od km 0+015 do km 4+770, dł. 4,755 km - realizowana łącznie w ramach procedury DIS;
- **Projekty prowadzone przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, w ramach modernizacji – odnowy i przebudowy dróg:**
  - **DW 240** Przebudowa wiaduktu w ciągu drogi wojewódzkiej nr 240 Chojnice - Świecie w km 64+533 w miejscowości Terespol Pomorski
  - **DW 251** od km 45+145 do km 46+800, odc. Młodocin - Pturek wraz z przebudową przepustu, dł. 1,655 km;
  - **DW 551 Strzyżawa - Wąbrzeźno**, odc. Pluskowęsy - Dźwierzno od km 37+960 do km 44+360, dł. 6,400 km.

Rys. 13. Poglądowa mapa sieci dróg krajowych i wojewódzkich w województwie kujawsko-pomorskim.

Poglądowa mapa sieci dróg krajowych i wojewódzkich

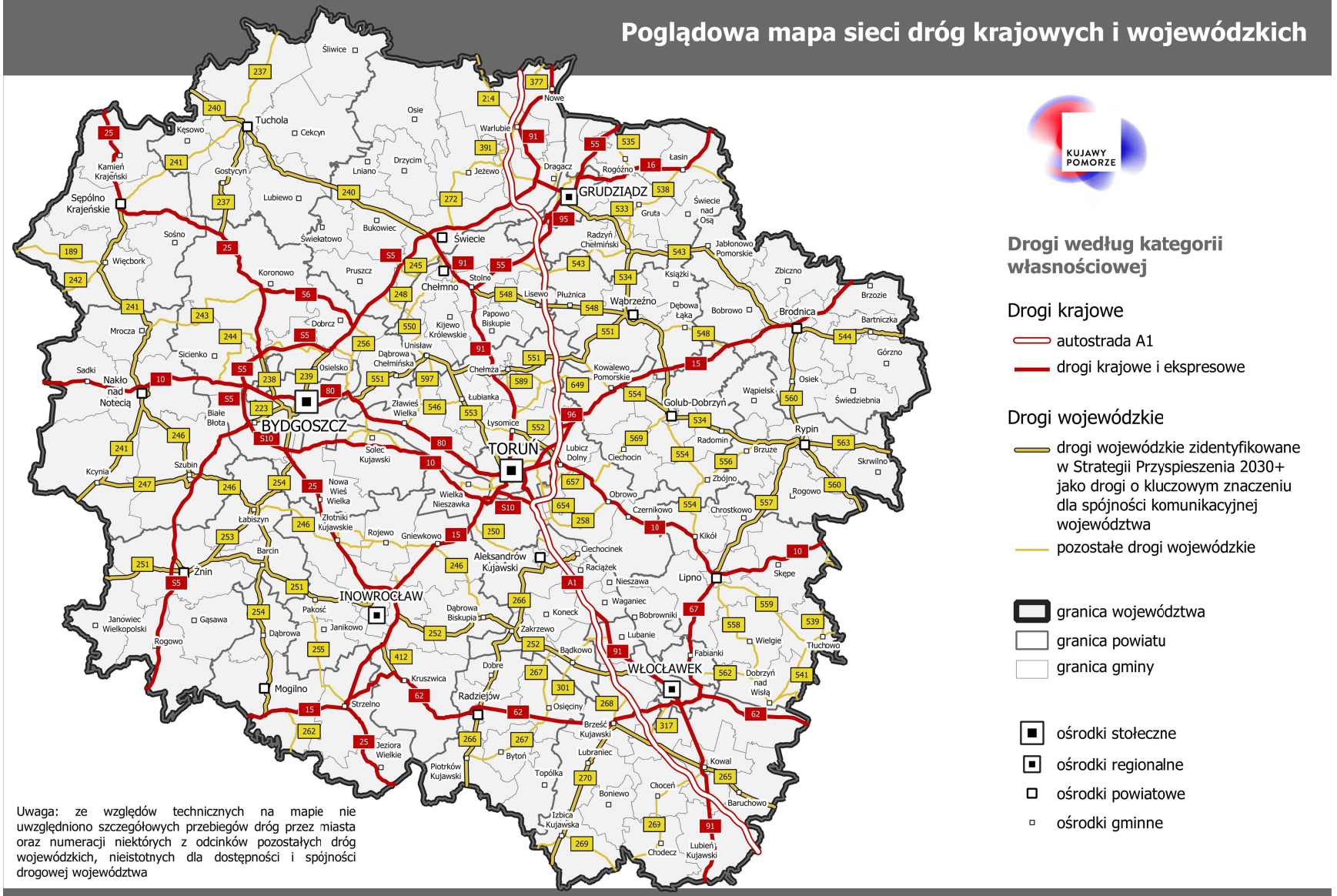

Uwaga: ze względów technicznych na mapie nie uwzględniono szczegółowych przebiegów dróg przez miasta oraz numeracji niektórych z odcinków pozostałych dróg wojewódzkich, nieistotnych dla dostępności i spójności drogowej województwa

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej

Prace na DW 548 na odcinku Stolno-Wąbrzeźno, fot. Szymon Zdziebło

- **Zadania realizowane w partnerstwie:**
  - **DW 244** „Opracowanie dokumentacji projektowej dla rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 244 Kamieniec – Strzelce Dolne, miejscowość Żołędowo, ul. Jastrzębia od km 30+068 do km 33+342, dł. 3,274 km";
  - **DW 244** „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 244 Kamieniec - Strzelce Dolne, miejscowość Żołędowo, ul. Jastrzębia od km 30+068 do km 33+342, dł. 3,274 km";
  - **Przebudowa dróg powiatowych w powiecie świeckim** na odcinku od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 240 do miejscowości Laskowice (dł. 25,725 km), od ulicy Miodowej do ul. Wojska Polskiego w Świeciu (dł. około 270 m) oraz od drogi wojewódzkiej nr 214 do miejscowości Osie (19,232 km);
  - **DW 241** „Opracowanie dokumentacji projektowej dla rozbudowy skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 241 Tuchola-Sępólno Krajeńskie -Rogoźno (ul. Kościuszki) z ul. Odrodzenia i ul. Bł. ks. Jerzego Popiełuszki w m. Sępólno Krajeńskie";
  - „**Opracowanie dokumentacji Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowego dla połączenia Miasta Bydgoszczy z węzłem drogowym na trasie szybkiego ruchu S5 i S10 w miejscowości Białe Błota"** – wsparcie finansowe;
  - **DW 534** „Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 534 od miejscowości Ostrowite do skrzyżowania z ulicą Kościuszki w Rypinie - opracowanie dokumentacji technicznej";
  - **DW 244/394** „Poprawa bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców oraz wsparcie niskoemisyjnego transportu drogowego poprzez wybudowanie dróg rowerowych na terenie powiatu bydgoskiego"; 1) rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 244 polegająca na budowie ścieżki rowerowej od skrzyżowania z drogą krajową nr 25 do Bożenkowa, o długości ok. 6,6 km (lider: Powiat Bydgoski); 2) budowa ścieżki rowerowej Otorowo-Solec Kujawski, o długości ok. 2,36 km (lider: Gmina Solec Kujawski); 3) budowa ścieżki rowerowej wzdłuż ul. Leśnej w Solcu Kujawskim, o długości ok. 1,7 km (lider: Gmina Solec Kujawski);
  - **DW 551** „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 551 poprzez budowę ścieżki rowerowej na odcinku Kończewice – Bogusławki";
  - **DW 254** „Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 254 polegająca na budowie ronda na skrzyżowaniu DW 254 (ul. Pakoska i ul. Mogileńska) z drogą gminną Nr 130315C (ul. Polna i ul. 4 stycznia) w Barcinie - opracowanie dokumentacji technicznej";
  - **DW 272** Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 272 od skrzyżowania z drogą woj. nr 239 – drogą powiatową 1046C do ul. Szkolnej w Laskowicach o dł. ok. 990 m;
  - **DW 560/563** Opracowanie studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowego inwestycji pn. „Budowa obwodnicy Rypina"; realizacja robót budowlanych związanych z budową obwodnicy Rypina otrzymała dofinansowanie w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w wysokości 60 000 000 zł;
  - **DW 240/237/241** Opracowanie studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowego inwestycji pn. "Budowa obwodnicy Tucholi"; realizacja robót budowalnych związanych z budową obwodnicy Tucholi otrzymała dofinansowanie w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w wysokości 75 600 000 zł;

- **DW 560** Wykonanie aktualizacji dokumentacji technicznej dla zadania pn. „Budowa obwodnicy miasta Brodnicy"; uzyskano dofinansowanie w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w wysokości 32 000 000 zł, z uwagi na trwający proces projektowy nie ma możliwości realizacji zakresu rzeczowego związanego z realizacją robót budowlanych;

- **Inwestycje w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg:**
  - **DW 245** „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 245 na odcinku Gruczno – Głogówko Królewskie wraz z powiązaniem komunikacyjnym drogi S-5 z przeprawą przez rz. Wisłę", dł. 11,600 km;
  - **DW 204/249** „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 204 Stacja kolejowa Solec Kujawski – droga nr 249 wraz z powiązaniem komunikacyjnym z drogą wojewódzką nr 249 w m. Solec Kujawski", dł. 0,600 km;
  - **DW 272** „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 272 na odcinku Piła Młyn – Grupa – Dolna Grupa", dł. 7,315 km;
  - **DW 245** „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 245 w m. Chełmno na odcinku od przeprawy przez rz. Wisłę do drogi krajowej nr 91", dł. 2,500 km;
  - **DW 299** „Rozbudowa drogi wojewódzkie nr 299 Stacja Kolejowa Gniewkowo - droga krajowa nr 15", dł. 0,670 km;
  - **DW 377** „Budowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 377 na odcinku Nowe - Twarda Góra - Milewo", dł. 7,000 km;
  - **DW 391** „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 391 na odcinku Warlubie - Rulewo - Rozgarty - Buśnia", dł. 9,000 km;
  - **DW 400** „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 400 Więcławice - Latkowo", dł. 1,450 km;
- **Inwestycje w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład - Program Inwestycji Strategicznych** (Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach rozstrzygnięcia wyników I konkursu *Programu*, do którego nabór wniosków przeprowadzono w dniach 2 lipca – 15 sierpnia 2021 r., otrzymał promesy wstępne o wartości **33 250 000 zł** na dofinansowanie inwestycji drogowych)**:**
  - **DW 563** „Przebudowa wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 563 Rypin-Żuromin-Mława od km 2+475 do km 16+656. Etap I - Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 563 na odcinku Rypin-Stępowo od km 2+475 do km 10+100 - Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego", dł. 7,625 km;
  - **DW 269** „Przebudowa z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 269 Szczerkowo-Kowal od km 12+170 do km 28+898 oraz od km 33+622 do km 59+194. Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 269 na odcinku od km 39+500 do km 45+480 - Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego", dł. 5,980 km;
- **Realizacja dróg rowerowych w 2023 roku:**
  - **DW 551/649/554** „Ograniczenie emisji spalin poprzez rozbudowę sieci dróg rowerowych znajdujących się w koncepcji rozwoju systemu transportu Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego dla: Części 1 – Nawra – Kończewice - Chełmża – Zalesie – Kiełbasin – Mlewo – Mlewiec – Srebrniki – Sierakowo w ciągu dróg wojewódzkich nr: 551,649,554.", dł. 13,039 km;
  - **DW 657** „Ograniczenie emisji spalin poprzez rozbudowę sieci dróg rowerowych znajdujących się w koncepcji rozwoju systemu transportu Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego dla: Części nr 2 – Złotoria – Nowa Wieś – Lubicz Górny w ciągu drogi wojewódzkiej nr 657.", dł. 6,659 km;
  - **DW 273** „Ograniczenie emisji spalin poprzez rozbudowę sieci dróg rowerowych znajdujących się w koncepcji rozwoju systemu transportu Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego dla: Części nr 3 – Toruń – Mała Nieszawka – Wielka Nieszawka – Cierpice w ciągu drogi wojewódzkiej nr 273.", dł. 6,420 km.

W 2022 roku Zarząd Województwa podejmował także decyzje dotyczące inwestycji, które zamierza realizować już w kolejnej perspektywie finansowej 2021-2027, natomiast niezbędne jest ich przygotowanie od strony projektowej:

- **Obwodnice**, dla których podpisano porozumienia na opracowania dokumentacyjne: Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowego wraz z decyzją środowiskową lub aktualizację dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem „ZRID", pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim, a następującymi Stronami:
  - **Obwodnica Łysomic**: Partnerzy: Powiat Toruński i Gminą Łysomice, porozumienie z 29.07.2021 r., wartość 510 000,00 zł, wsparcie JST na kwotę 340 000,00 zł;
  - **Obwodnica Lisewa**: Partnerzy: Powiat Chełmiński i Gmina Lisewo, porozumienie z 23.11.2021 r. Obecna wartość zadania wynosi 577.777,00 zł, wsparcie JST na kwotę 385.184,66 zł;
  - **Obwodnica miasta Chełmży**: Partnerzy: Powiat Toruński, Gmina Miasta Chełmży i Gmina Chełmża, porozumienie z 10.08.2021 r, wartość zadania wynosi 841.320,00 zł, wsparcie JST na kwotę 630.990,00 zł;
  - **Obwodnica miasta Radzynia Chełmińskiego**: Partnerzy: Powiat Grudziądzki, Miasto i Gmina Radzyń Chełmiński, porozumienie z 06.10.2021 r., wartość 510 000,00 zł, wsparcie JST na kwotę 340 000,00 zł;
  - **Obwodnica Sępólna Krajeńskiego**: Partnerzy: Powiat Sępoleński i Gmina Sępólno Krajeńskie, porozumienie z 08.12.2021 r., wartość 300.000,00 zł wsparcie JST na kwotę 200 000,00 zł;

- **Obwodnica Mogilna (II etap)**: Z Gminą Mogilno zostało zawarte porozumienie dnia 30.03.2020 r. Gmina Mogilno udzieli Województwu pomocy rzeczowej w postaci opracowania dokumentacji projektowej wraz z przygotowaniem kompletnego wniosku o uzyskanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej. Dnia 7.11.2022 r. została zawarta umowa z Gminą Mogilno w kwestii przekazania pomocy rzeczowej oraz pomocy finansowej w postaci dotacji celowej na pokrycie kosztów związanych z wykupem gruntów w latach 2023-2024 w wysokości 1 000 000,00 zł;
- **Obwodnica Więcborka**: DW 241/242/189 „Budowa obwodnicy Więcborka wraz z opracowaniem studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowego";
- **Obwodnica miasta Golubia-Dobrzynia**: DW 534 „Budowa obwodnicy miasta Golubia-Dobrzynia" Opracowanie studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowego wraz z dokumentacją projektową;

- **Modernizacja dróg wojewódzkich w zakresie wyeliminowania miejsc niebezpiecznych:**
  - **DW 534** „Budowa ronda przy ul. Piłsudskiego, Sokołowskiej i Szosy Rypińskiej w mieście Golub-Dobrzyń – opracowanie dokumentacji technicznej. Inwestycja w ramach modernizacji dróg wojewódzkich w zakresie wyeliminowania miejsc niebezpiecznych.

Działania Zarządu Województwa na sieci kolejowej dotyczyły w roku 2022 dofinansowania **inwestycji PKP Polskie Linie Kolejowe (PLK) S.A. na terenie województwa kujawsko-pomorskiego z udziałem *RPO WK-P 2014-2020*.** W 2022 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego realizował wraz z PKP PLK S.A. następujące projekty z udziałem wkładu *RPO WK-P 2014-2020*:

- „Rewitalizacja kolejowego ciągu komunikacyjnego linii kolejowej nr 356 na odcinku granica województwa – Kcynia wraz z budową mijanki na odcinku Kcynia – Nakło nad Notecią linii kolejowej nr 281" (Opracowanie dokumentacji przedprojektowej i projektowej w trakcie realizacji);
- „Rewitalizacja linii kolejowej nr 207 na odcinku Toruń Wschodni – Chełmża" (**modernizacja zakończyła się 4 września 2022 r.**).;

Zrewitalizowana linia kolejowa nr 207 na odcinku Toruń Wschodni - Chełmża, fot. Andrzej Goiński

Śródlądowy Transport Wodny. Od wielu lat Zarząd Województwa bardzo aktywnie zabiega o reaktywację transportu wodnego, który w Kujawsko-Pomorskim opierać się może przede wszystkim o drogi wodne Wisły oraz Noteci/Kanału Bydgoskiego. Ze względu na posiadane kompetencje, działania Samorządu Województwa w tym obszarze mają głównie charakter promocyjny i lobbingowy. Jednym z elementów służących poprawie zewnętrznej dostępności i logistyki województwa, jak i gospodarczego wykorzystania Międzynarodowych Dróg Wodnych **E40 i E70** w zakresie turystyki i transportu, są działania związane z ich rewitalizacją, a przede wszystkim z zapewnieniem IV klasy żeglowności (głębokości szlaku żeglugowego 2,5 m), zgodnie z Konwencją AGN, ratyfikowaną przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

1 czerwca 2022 r. marszałkowie 5 województw: kujawsko-pomorskiego, lubuskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego, podpisali w Tolkmicku **Deklarację programową w sprawie planu działań na rzecz rozwoju polskiego odcinka Międzynarodowej Drogi Wodnej E70 w latach 2023-2030**. Szczegółowe informacje

na ten temat znajdują się w rozdziale pn. "Zaangażowanie Członków Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kreowanie współpracy na poziomie międzynarodowym, międzyregionalnym i regionalnym" niniejszego Raportu.

Kontynuacja działań na rzecz stworzenia technicznych możliwości dla transportowego i turystycznego wykorzystania drogi wodnej E40 (rewitalizacja drogi E40). Zadanie polega na prowadzeniu działań lobbingowych i organizacyjnych w kierunku kompleksowej rewitalizacji Międzynarodowej Drogi Wodnej E40, stanowiącej śródlądowe połączenie Morza Bałtyckiego z Morzem Czarnym, przebiegającej w Polsce Wisłą od Gdańska do Warszawy. Istotnym elementem sieci logistycznej dróg wodnych E40 i E70 będzie Węzeł logistyczny oparty o port śródlądowy w rejonie Bydgoszczy-Solca Kujawskiego. Przyjęto, że lokalizowane w obrębie Bydgoszczy dwa terminale, tj.: Platforma multimodalna Bydgoszcz – Solec Kujawski oraz Terminal intermodalny Bydgoszcz-Emilianowo, utworzyć mają docelowo jeden spójny **Węzeł Logistyczny Bydgoszcz**, który stanowić będzie hub logistyczny województwa kujawsko-pomorskiego.

W 2022 r. Ministerstwo Infrastruktury przeprowadziło konsultacje społeczne projektu **Krajowego Planu Żeglugowego do 2030 roku**. Jest to rządowy program rozwoju będący podstawowym dokumentem planistycznym sektora żeglugi śródlądowej. Województwo Kujawsko-Pomorskie aktywnie uczestniczyło w konsultacjach społecznych tego dokumentu, zabiegając o ujęcie w nim istotnych dla rozwoju gospodarczego regionu inwestycji. W związku z powyższym 14 lutego 2022 roku w Ministerstwie Infrastruktury odbyło się spotkanie z udziałem Wiceministra Infrastruktury Grzegorza Witkowskiego oraz Członka Zarządu Sławomira Kopyścia dotyczące potrzeby uzupełnienia korytarza transportowego Drogi Wodnej Dolnej Wisły o punkt przeładunkowy pozwalający na regularną obsługę operacji transportowych. Wynikiem podjętych przez Samorząd Województwa inicjatyw było wpisanie na Indykatywną listę projektów inwestycyjnych do realizacji w ramach Krajowego Programu Żeglugowego do roku 2030 zadania pn. **Dokumentacja projektowa dla inwestycji pn. *Budowa nabrzeża przeładunkowego na Wiśle w Solcu Kujawskim***.

Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. Województwo Kujawsko-Pomorskie jest największym udziałowcem spółki Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. Posiada **2 570 228** akcje (stan na 11 lipca 2022 r.), czyli **ponad 77%** udziału w głosach i kapitale. W 2022 spółka kontynuowała działania zmierzające do dywersyfikacji przychodów z uwzględnieniem możliwości wykorzystania terenów jakimi dysponuje Port Lotniczy Bydgoszcz S.A.

WSPARCIE UZDROWISKA CIECHOCINEK S.A. ORAZ POZOSTAŁYCH UZDROWISK

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz wsparcia uzdrowisk w 2022 r.:

- **2** zrealizowane i **2** kontynuowane projekty na rzecz rozwoju uzdrowisk w ramach *RPO WK-P 2014-2020*.

W 2022 r. Zarząd Województwa wspierał realizację projektów wpływających na wzmacnianie i wykorzystanie potencjału endogenicznego, jakim w województwie kujawsko-pomorskim są uzdrowiska[88]. W ramach tych działań prowadzone były m.in. **prace modernizacyjne tężni w Ciechocinku**. Inwestycja obejmuje remont dwóch z trzech drewnianych, pokrytych tarniną konstrukcji (tej zlokalizowanej tuż przy wejściu na teren obiektów nr 1 oraz tężni z nią sąsiadującej nr 3), z których paruje aromatyczna solanka, dobroczynna w profilaktyce i leczeniu przede wszystkim schorzeń górnych dróg oddechowych, jak też remont obsługującej cały kompleks przepompowni solanki, a także zagospodarowanie terenu wokół tężni (ścieżki, oświetlenie, zieleń). W trakcie prac odtworzono uszkodzony zespół elementów konstrukcyjnych tego unikatowego zabytku drewnianego. Naprawiono fundamenty, wymieniono pale i drewniane słupy. Odnowione zostały pomosty górne i dolne oraz zbiorniki solankowe. Po naprawieniu konstrukcji nośnej oraz górnego podestu, balustrad i schodów między przęsłami powstanie komora solna – naturalne inhalatorium. Odtwarzane elementy są jednocześnie częścią ciągu technologicznego warzelni soli, będącej najstarszym w Europie czynnym zakładem przemysłowym, wykorzystującym w niezmienionej formie zarówno zabytki, jak i proces technologiczny. Zespół składa się z trzech odrębnych budowli o łącznej długości **1 742,3** m. Budżet inwestycji wynosi **22** mln zł. Projekt zaplanowany został do realizacji na lata 2019-2022.

[88] Kujawsko-pomorskie jest drugim najważniejszym regionem uzdrowiskowym w Polsce. Obsługuje około 1/5 krajowego ruchu uzdrowiskowego.

Sanatorium Uzdrowiskowe „Przy Tężni" im. dr. Józefa Krzymińskiego w Inowrocławiu s.p.z.o.z. w 2022 r. realizowało inwestycję pn. „Przebudowa i modernizacja infrastruktury z dostosowaniem pomieszczeń do wymogów sanitarnych związanych z COVID-19 w segmencie A – lewe skrzydło segmentu". Projekt stanowił kontynuację zadania z 2021 roku, kiedy to analogicznej przebudowy dokonano w prawym skrzydle segmentu A z własnych środków. Zakres rzeczowy zadania obejmował prace o charakterze budowlanym oraz roboty polegające na wymianie instalacji ciepłej i zimnej wody, instalacje kanalizacji sanitarnej, instalacje centralnego ogrzewania, instalacje elektryczne i teletechniczne oraz instalacje wentylacyjne. W wyniku przebudowy oddano do użytkowania 28 kompleksowo wyposażonych pokoi, w tym izolatki oraz pomieszczenia dla osób z niepełnosprawnością przeznaczone dla kuracjuszy. Inwestycję zrealizowano od 1 stycznia 2022 r. do 1 maja 2022 r.

Sanatorium Uzdrowiskowe „Przy Tężni" im. dr. Józefa Krzymińskiego w Inowrocławiu s.p.z.o.z. w 2022 r. otrzymało Platynowy Laur (Certyfikat Specjalny) w ramach konkursu „Przedsiębiorstwo Fair Play 2022" organizowanego przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości.

W 2022 r. w miejscowościach uzdrowiskowych realizowano również **mniejsze projekty, dofinansowane ze środków *RPO WK-P 2014-2020*, służące kształtowaniu przestrzeni i obsłudze ruchu uzdrowiskowego, ale także lokalnej społeczności**:

- w Ciechocinku:
  - kontynuowano **„Modernizację elementów Prezydenckiego Pomnika Historii – Zabytkowej Warzelni Soli i dawnej Pijalni Wód Mineralnych tzw. Kursaal w Ciechocinku".** Zakres projektu obejmuje prace na dwóch obiektach zabytkowych stanowiących elementy Prezydenckiego Pomnika Historii, tj. budynku Warzelni Soli oraz dawnej Pijalni Wód Mineralnych. W ramach inwestycji zaplanowane zostały również działania dotyczące dostosowania pomieszczenia do pełnienia funkcji warsztatowo-edukacyjnej oraz zakup mobilnego oświetlenia do iluminacji elementów pomnika. Poprzez modernizację Zabytkowej Warzelni Soli i dawnej Pijalni Wód Mineralnych zwiększy się ich dostępność oraz atrakcyjność, a tym samym działania przełożą się na wykorzystanie i rozwój potencjału endogenicznego oraz kulturowego tego miejsca. Projekt zaplanowany został do realizacji na lata 2020-2023;

Zabytkowa Warzelnia Soli w Ciechocinku, fot. Szymon Zdziebło

- w Inowrocławiu:
  - zrealizowano projekt pn**. „Utworzenie laboratorium badawczego w celu opracowywania innowacyjnych metod rehabilitacji pacjentów z dysfunkcjami narządu ruchu w oparciu o wyspecjalizowany sprzęt"**. Projekt oparty jest na wykorzystaniu potencjału Uzdrowiska „Solanki". Celem projektu jest utworzenie Centrum Badawczo-Rozwojowego (laboratorium), przeznaczonego do realizacji badań nad wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań z zakresu biomechaniki, tj. zrobotyzowanych urządzeń do reedukacji chodu oraz diagnostycznych urządzeń pomiarowych. Projekt zaplanowany został do realizacji na lata 2019-2022.

5.5 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Spójne i bezpieczne województwo

TRANSPORT PUBLICZNY

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach organizacji publicznego transportu zbiorowego w 2022 r.:

- **9** linii kolejowych, na których Samorząd Województwa organizował przewozy pasażerskie w ramach publicznego kolejowego transportu zbiorowego;
- przywrócenie ruchu pasażerskiego na trasie **Toruń – Sierpc** oraz **Wierzchucin – Szlachta (Czersk)**;
- wprowadzenie do eksploatacji **5 nowych elektrycznych zespołów trakcyjnych**;
- prawie **5,5 mln „pociągokilometrów"** zrealizowanych przez operatorów kolejowych;
- **65 linii autobusowych**, na których realizowane były połączenia przez KPTS S.A.;
- **1,1 mln** pasażerów obsłużonych przez KPTS S.A.;
- **5,3 mln „wozokilometrów"** zrealizowanych w ramach pracy przewozowej KPTS S.A.;
- **36,443 mln zł** dofinansowania do ulg ustawowych dla przewoźników autobusowych;
- **ponad 253 tys. pasażerów** odprawionych oraz **8,1 tys. operacji lotniczych** wykonanych w Porcie Lotniczym Bydgoszcz S.A.

Transport kolejowy

Rok 2022 przyniósł odbudowę rynku przewozów pasażerskich do poziomu zbliżonego do 2019 r. Na tak duże zainteresowanie usługami kolei miało wpływ wiele czynników. Z jednej strony zaczęto znosić obostrzenia sanitarne, które w różnym zakresie funkcjonowały jeszcze w 2021 r. Większa frekwencja w pociągach to również efekt wojny w Ukrainie – kolej obsługiwała dużą grupę uchodźców uciekających przed wojną. Konsekwencją agresji Federacji Rosyjskiej był również znaczny wzrost cen paliw i inflacja – czynniki te mobilizowały coraz większą grupę osób do poszukiwania alternatywnych, tańszych możliwości dojazdu do pracy, uczelni czy na wakacje. Nie bez znaczenia dla sukcesu przewozów pasażerskich w 2022 r. były również oferty specjalne przewoźników, które pozwalały optymalizować koszty podróży.

W 2022 roku usługi w zakresie publicznego kolejowego transportu zbiorowego, na podstawie obowiązujących umów rocznych[89], świadczyło dwóch operatorów kolejowych –POLREGIO S.A. (na liniach zelektryfikowanych) i Arriva RP Sp. z o.o. (na liniach niezelektryfikowanych). W roku ubiegłym Samorząd Województwa, jako organizator pasażerskiego transportu kolejowego, realizował połączenia na 9 liniach kolejowych o łącznej długości 828,838 km (kilometraż tylko w granicach województwa), w następujących relacjach:

- LK18 Kutno – Piła Główna (Kutno – Włocławek – Toruń Główny – Bydgoszcz Główna i Bydgoszcz Główna – Piła Główna) – w granicach województwa (POLREGIO);
- LK27 Nasielsk – Toruń Wschodni (Sierpc – Skępe – Lipno – Lubicz – Toruń Wschodni) (Arriva);
- LK131 Chorzów Batory – Tczew (Inowrocław – Bydgoszcz Główna – Laskowice Pomorskie – Tczew – Gdynia Główna) – od Inowrocławia do granicy województwa (POLREGIO);
- LK201 Nowa Wieś Wielka – Gdynia Port (Bydgoszcz Główna – Wierzchucin - Szlachta) (Arriva);
- LK207 Toruń Wschodni – Malbork (Toruń – Chełmża – Grudziądz[90]) – od Torunia do Grudziądza (Arriva);
- LK208 Działdowo – Chojnice (Brodnica – Laskowice Pomorskie i Wierzchucin – Tuchola – Chojnice) (Arriva);
- LK209 Bydgoszcz Wschód – Kowalewo Pomorskie (Bydgoszcz Główna – Unisław Pomorski – Chełmża) (Arriva);
- LK215 Laskowice Pomorskie – Bąk (Laskowice Pomorskie – Osie – Szlachta – Czersk) (Arriva);
- LK353 Poznań Wschód – Skandawa (Poznań Główny – Inowrocław – Toruń Główny i Toruń Główny – Iława Główna – Olsztyn Główny) – w granicach województwa (POLREGIO).

W porównaniu do roku 2021 jest to o **jedną linię więcej** oraz o **około 59 km więcej** łącznej długości obsługiwanych linii w całych województwie.

[89] POLREGIO S.A na podstawie umowy UM_TR.8060.2.2021 zawartej w dniu 10.12.2020 r., Arriva RP sp. z o.o. na podstawie umowy UM_TR.8060.1.2021 zawartej w dniu 09.12.2020 r.

[90] Z uwagi na prowadzoną rewitalizację linii kolejowej nr 207, do września 2022 r. na odcinku Toruń Wschodni – Chełmża w miejsce pociągów uruchamiana była zastępcza komunikacja autobusowa.

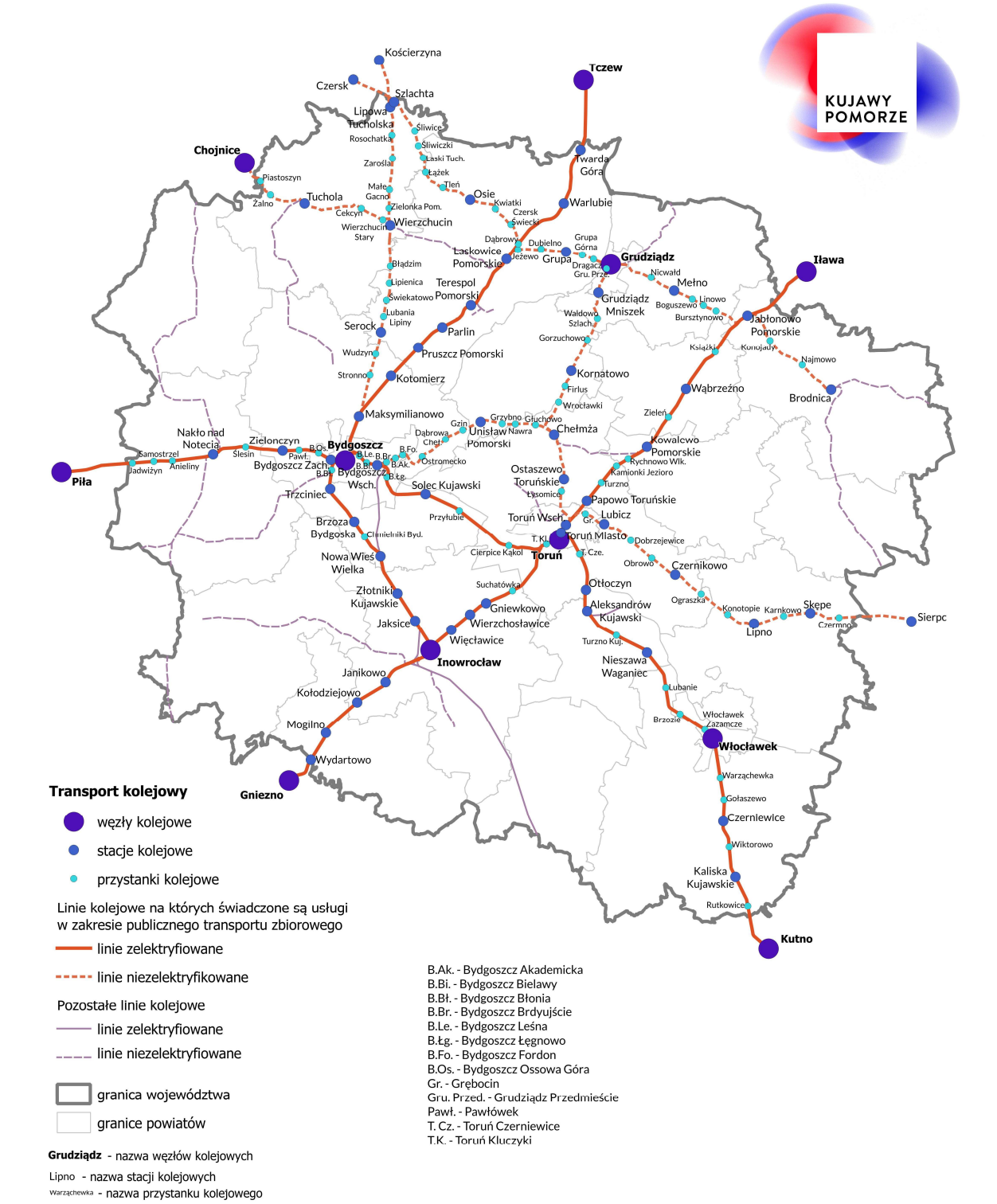

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej

Rys. 14. Kolejowy transport publiczny w Województwie Kujawsko-Pomorskim w 2022 roku.

Charakterystyka organizacji kolejowych przewozów pasażerskich na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2022:

- łączna zaplanowana praca eksploatacyjna operatorów w 2022 roku w ramach różnych relacji na wskazanych liniach wyniosła **łącznie 5 473 518,241 pociągokilometrów (wzrost o blisko 1,5 mln względem roku 2021),** z czego POLREGIO S.A. miała do realizacji 3 158 070,241 pociągokilometrów, natomiast Arriva RP Sp. z o.o. miała zakontraktowane 2 315 448 pociągokilometrów. Stosunek udziału pracy eksploatacyjnej pomiędzy przewoźnikami wyniósł odpowiednio 57,7% i 42,3%;
- 31 stycznia 2022 r. **przywrócono ruch pociągów na trasie Toruń – Sierpc**. Przez pierwszy miesiąc w ramach działań promocyjno-informacyjnych podróżni mogli skorzystać z promocyjnych biletów za 1 zł w dowolnej relacji na tej trasie. Początkowo uruchomiono trzy pary połączeń. Duże zainteresowanie połączeniami spowodowało poszerzenie oferty od 1 kwietnia 2022 r. o dwie dodatkowe pary pociągów;
- 13 marca 2022 r. **przywrócono ruch pociągów na trasie Wierzchucin – Szlachta (Czersk).** Przez pierwszy miesiąc w ramach działań promocyjno-informacyjnych podróżni mogli skorzystać z promocyjnych biletów za 1 zł w dowolnej relacji na tej trasie. Na linii kursowały cztery pary pociągów na dobę w dni robocze i dwie pary w weekendy;
- w roku 2022 w ewidencji Województwa Kujawsko-Pomorskiego znajdowało się: 13 autobusów szynowych SA106, 5 wagonów doczepnych SA123, 4 jednostki elektryczne ED72 oraz 6 elektrycznych zespołów trakcyjnych EN76;
- 25 listopada 2022 r. nastąpił oficjalny odbiór **pięciu nowych elektrycznych zespołów trakcyjnych** 22WEg. Pojazdy zostały zakupione ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020;

Inauguracja powrotu połączeń kolejowych do Sierpca, fot. Mikołaj Kuras

- w 2022 r. przeprowadzono kontrole planowe i doraźne w pociągach: Arriva RP Sp. z o.o. – 581 oraz POLREGIO S.A. – 522. W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości skutkujące nałożeniem kar finansowych w łącznej wysokości 6 000 zł;
- w okresie od 26 lutego do 31 sierpnia 2022 r. wprowadzono bezpłatne przejazdy dla osób posiadających obywatelstwo ukraińskie, które przekroczyły granicę (polską, jak i innego państwa Unii Europejskiej) po 24 lutego 2022 r. Do bezpłatnych przejazdów pociągami uprawnione były dzieci i młodzież do ukończenia 18 roku życia, kobiety w każdym wieku, mężczyźni powyżej 60 roku życia, mężczyźni w wieku od 18 do 60 lat z niepełnosprawnością lub o ograniczonej sprawności ruchowej. W tym czasie z oferty bezpłatnych przejazdów dla obywateli skorzystało w sumie 39 506 osób;
- porozumieniem nr B/UMWW-UU/POR/NI/546/2022 z dnia 25 października 2022 r. Województwo Kujawsko-Pomorskie zawarło z Województwem Mazowieckim umowę W/UMWM-UU/UM/NI/7335/2022 z dnia 23 listopada 2022 r. na prowadzenie zadania powierzonego na realizację wojewódzkich kolejowych

przewozów pasażerskich, na odcinku linii kolejowej nr 27 Nasielsk – Toruń Wschodni od granicy województwa mazowieckiego z województwem kujawsko-pomorskim za okres od 31 stycznia 2022 r. do 10 grudnia 2022 r.

Rok 2022 był kolejnym rokiem, w którym na trasach regionalnych, biegnących na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, obowiązywała tzw. „Taryfa Kujawsko-Pomorska" znacząco obniżająca koszty podróżowania pociągami regionalnymi. Taryfa ta obowiązywała zarówno na linia zelektryfikowanych, jak i niezelektryfikowanych. Bilet normalny kosztował w 2022 r. 3,40 zł za pierwsze 10 km, a cena wzrastała o 17 groszy za każdy kolejny kilometr. Korekta cennika podstawowego z 1 lipca 2022 r. sprawiła, że cena biletu normalnego wzrosła do poziomu: 3,90 zł za pierwsze 10 km i 20 groszy za każdy kolejny kilometr. W tym samym terminie wprowadzono zniżkę 7,5% od wszystkich biletów zakupionych przez Internet lub aplikacje mobilne. Zniżka obowiązywała do 10 grudnia 2022 r. Przez cały okres 2022 roku „Taryfa Kujawsko-Pomorska" uwzględniała wszystkie ulgi ustawowe.

Operatorzy realizujący pasażerskie przejazdy kolejowe na liniach organizowanych przez Samorząd Województwa w roku 2022 wprowadzali także własne oferty handlowe.

W przypadku POLREGIO S.A. były to:
- „REGIO Senior" – oferta skierowana do osób, które ukończyły 60. rok życia. 25% zniżki od taryfy podstawowej na bilety jednorazowe. 10% zniżki od taryfy podstawowej na bilety okresowe (tygodniowe, miesięczne i kwartalne);
- „Kolej dla Ciebie" – oferta obowiązywała na odcinku Inowrocław – Bydgoszcz i obejmowała bilety miesięczne w specjalnych cenach. Oferta obowiązywała do 30 czerwca 2022 r.;
- „REGIOkarnet" – jest biletem imiennym i uprawnia do nieograniczonej liczby przejazdów pociągami REGIO. Z REGIOkarnetu można było skorzystać w czasie trzech dowolnie wybranych dni w ciągu dwóch kolejno następujących po sobie miesięcy. Oferta była ważna w pociągach REGIO oraz w pociągach osobowych Arrivy RP, Kolei Wielkopolskich oraz Kolei Małopolskich, a także Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej;
- „miniREGIOkarnet" – promocja działała na identycznych zasadach jak „REGIOkarnet", ale tylko w pociągach REGIO;
- „Ty i raz, dwa, trzy" – w ramach promocji można było podróżować pociągami: REGIO w całym kraju (z wyłączeniem relacji wewnątrz województwa pomorskiego). Dla pierwszej osoby wydawano bilet jednorazowy, (koszt biletu liczony jest wg taryfy normalnej lub z ulgą ustawową). Dla pozostałych osób (maksymalnie 3) wydawano bilety tańsze o ok. 30% od taryfy normalnej. 1 października 2022 r. oferta przestała obowiązywać na obszarze województwa wielkopolskiego;
- Bilet turystyczny – bilety uprawniały do wielokrotnych przejazdów od godziny 18:00 w dniu roboczym poprzedzającym bezpośrednio następujące po sobie dni wolne od pracy do godziny 6:00 pierwszego dnia roboczego następującego po tych dniach. Był on honorowany w pociągach REGIO oraz pociągach osobowych: Arrivy RP, Kolei Wielkopolskich, Kolei Małopolskich oraz Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej;
- mini bilet turystyczny – promocja działała na identycznych zasadach jak „Bilet turystyczny", ale tylko w pociągach REGIO.

W przypadku Arriva Sp. z.o.o. były to m.in.:
- „Karnet 8 przejazdowy" – karnet dedykowany był dla osób podróżujących pociągami Arriva RP przez okres jednego miesiąca w wybrane dni. Po wykorzystaniu 8 przejazdów w ramach całego karnetu, podróżnemu przysługiwało prawo do zakupu biletu za 1 zł na relację podaną na karnecie;
- oferta „Złap rabat na TAXI" – oferta kierowana była do osób, które posiadały ważny w danym dniu bilet jednorazowy na przejazd pociągami Arriva RP, a które chciały skorzystać z rabatu na usługę Hallo Taxi Toruń lub Merc Taxi Grudziądz;
- Wspólny Bilet Samorządowy – oferta obejmowała 24-godzinną podróż wszystkimi pociągami spółek: Arriva RP, Koleje Śląskie, Warszawska Kolej Dojazdowa, Koleje Małopolskie, Koleje Wielkopolskie, Koleje Dolnośląskie, Łódzka Kolej Aglomeracyjna oraz Koleje Mazowieckie. Bilet ważny był przez 24 godziny od chwili zakupu lub określonej godziny i dostępny we wszystkich kanałach sprzedaży Arriva (u konduktora w pociągu, u kierowcy w autobusie, w kasach biletowych, w biletomatach, na stronie internetowej operatora oraz w aplikacjach mobilnych);
- „Sami Swoi 55" – bilet skierowany do pracowników zakładów pracy z branży kolejowej objętych porozumieniem z Operatorem;
- taryfa w ramach projektu „Wspólny Bilet" – na przejazdy pociągami regionalnymi Arriva RP, gdzie można było nabyć bilet w ramach oferty „Wspólny Bilet" wraz z biletem na przejazd pociągami innych przewoźników.

Umowy roczne na rozkład jazdy pociągów 2021/2022
9 grudnia 2020 roku zawarto umowę roczną z operatorem Arriva RP sp. z o.o. o świadczenie usług publicznych w zakresie publicznego transportu zbiorowego w transporcie kolejowym na liniach komunikacyjnych na obszarze

województwa kujawsko-pomorskiego w okresie od 12 grudnia 2021 roku do 10 grudnia 2022 roku. Analogiczną umowę UM_TR.8060.2.2021 zawarto w dniu 10 grudnia 2020 r. z operatorem POLREGIO S.A.

Postępowanie i wybór operatorów na lata 2022 – 2030
Publikacja ogłoszenia nastąpiła 4 maja 2022 r., a termin składana ofert upływał 27 czerwca 2022 r. Pierwotny termin złożenia oferty został ustalony na 6 miesięcy przed dniem wejścia w życie rozkładu jazdy pociągów edycji 2022/2023, który jest dniem rozpoczęcia realizacji zamówionej usługi.
Umowy z operatorami zostały zawarte 24 października 2022 r., a czas trwania zamówienia to okres **od 11 grudnia 2022 r. do 14 grudnia 2030 r.** W postępowaniu oferty zostały złożone przez **Arriva RP sp. z o.o. – oferta na realizację Zadania 3 i 4 (linie niezelektryfikowane) i POLREGIO S.A - oferta na realizację Zadania 1 i 2 (linie zelektryfikowane).** Zamówienie zostało udzielone we wskazanym powyżej układzie zgodnie ze złożonymi ofertami dla trakcji spalinowej. W przypadku trakcji elektrycznej w wyniku negocjacji wypracowano dodatkowy mechanizm waloryzacyjny uwzględniający niestabilną sytuację na rynku energii elektrycznej.

Transport autobusowy
Na regionalnym rynku autobusowych przewozów pasażerskich województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonuje trzech dużych przewoźników, tj. Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A., Arriva Bus Transport Polska Sp. z o.o. oraz PKS w Bydgoszczy Sp. z o.o., którzy zaspokajają większość potrzeb lokalnego rynku. Mniejszymi przewoźnikami, również zauważalnymi w obsłudze rynku przewozów autobusowych, są PKS Grudziądz Sp. z o.o. oraz PKS Chojnice Sp. z o.o. Rok 2022 w autobusowym transporcie pasażerskim był okresem niełatwym. Główną przyczyną tej sytuacji, dla której przewoźnicy podejmowali decyzje o ograniczeniu kursów lub likwidacji linii komunikacyjnych, były problemy z zatrudnianiem kierowców oraz względy ekonomiczne (niska rentowność kursów spowodowana małą liczbą pasażerów). Natomiast uruchomienie nowych połączeń wynikało głównie z podpisanych z gminami umów na dowóz dzieci do szkół.

Charakterystyka organizacji autobusowych przewozów pasażerskich na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2022 roku:
- przewozy regularne osób w krajowym transporcie drogowym realizowane były, na podstawie zezwoleń, **przez 23 przewoźników** (zestawienie przewoźników poniżej). Na dzień 31 grudnia 2022 r. ważnych było **167 zezwoleń,** w tym 45 wykraczających poza granice województwa. Jest to odpowiednio o 50 i 24 mniej zezwoleń niż w roku ubiegłym;
- ponadto oprócz przewozów regularnych realizowane były także przewozy regularne specjalne, tj. przeznaczone dla określonych grup pasażerów, np. uczniów danej placówki oświatowej lub pracowników dojeżdżających do miejsca zatrudnienia. W dniu 31 grudnia 2022 r. ważnych było **41 zezwoleń na tzw. „przewozy zamknięte”**, w tym 6 pozawojewódzkich, realizowane przez **19 przedsiębiorców**. Jest to dokładnie o 4 zezwolenia i aż o 5 przewoźników mniej w porównaniu do roku 2021;
- Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego wydał 221 decyzji dotyczących wydania/zmiany/wygaśnięcia/ odstępstwa realizacji zezwoleń regularnych i regularnych specjalnych uzgadniających przebieg linii komunikacyjnych;
- ponadto Marszałek Województwa w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r. wydał 35 postanowień uzgadniających przebieg linii komunikacyjnych realizowanych na podstawie zezwoleń wydanych przez innych marszałków;
- Województwo Kujawsko-Pomorskie otrzymało z budżetu państwa kwotę **36 443 000 zł na realizację zadania zleconego, tj. na finansowania dopłat do ustawowych ulg przy sprzedaży biletów w pozamiejskiej komunikacji autobusowej.** Umowy, określające zasady finansowania dopłat, zawarte zostały z 52 przewoźnikami. Ponadto Samorząd Województwa zawarł porozumienia z 41 organizatorami przewozów w celu przekazywania rekompensaty kosztów poniesionych z tytułu stosowania ulg ustawowych przy sprzedaży biletów przez operatorów w roku 2022 oraz finansował ulgi ustawowe do biletów sprzedanych przez operatorów 2 umów o świadczenie usług użyteczności publicznej zawartych z Samorządem Województwa;

W roku 2022 obowiązywały dwie umowy użyteczności publicznej na autobusowe przewozy pasażerskie podpisane z dwoma operatorami. Były to umowy z **Kujawsko-Pomorskim Transportem Samochodowym S.A.** oraz **Arriva Bus Transport Polska Sp. Z.o.o.**

Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A. –to spółka powstała 13 kwietnia 2012 roku z konsolidacji spółek: PKS Włocławek, PKS Inowrocław, PKS Brodnica oraz PKS Lipno. Jest spółką prawa handlowego z udziałami Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W 2022 roku K-PTS S.A. **przewiozło 1,1 mln pasażerów**, wykonując przewozy na **65 liniach** (466 kursów dobowo). Wykonana praca eksploatacyjna na koniec 2022 roku wyniosła **5,3 mln wozokilometrów**, a wykonana praca przewozowa wyniosła 29,9 mln pasażerokilometrów.

W ramach działań Samorządu Województwa dotowane były także **3 linie komercyjne** (łącznie 38 kursów dobowo) obsługiwane przez prywatnego przewoźnika Arriva Bus Transport Polska.

Na finansowanie ww. linii zabezpieczono środki z budżetu województwa w wysokości 2 583 461,75 zł oraz z Funduszu rozwoju przewozów autobusowych w wysokości 15 733 945,09 zł (3 zł/1 wozokilometr).

Tab. 28. Zestawienie przewoźników realizujących przewozy regularne osób w krajowym transporcie drogowym w 2022 roku na podstawie zezwoleń wydanych przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Lp.	Przewoźnik
1	P.H.U.POL-BUS Marek Burchacki
2	Dubus Jacek Duszyński
3	Zakład Usługowo-Transportowy Krzysztof Bet
4	USŁUGI TRANSPORTOWE MERC-BUS Zarzeczny Andrzej
5	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe NAFTEX Spółka jawna Jan Adamski, Jadwiga Adamska
6	Rejentowicz Elżbieta Firma Przewozowa RS BUS
7	Przedsiębiorstwo Usługowe Busmar Marek Pawłowski
8	Usługi Przewozowo-Osobowe TRANS-TOM Jakubowski Tomasz
9	Miejski Zakład Komunikacji w Toruniu spółka z o.o. – do 06.06.2022 r.
10	Sprint-Trans Michał Pipin
11	Firma Transportowo-Usługowa Trans-Tur Grzankowski Jarosław
12	PKS Grudziądz spółka z o.o.
13	Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A.
14	Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Chojnice spółka z o.o.
15	Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Bydgoszczy spółka z o.o.
16	Arriva Bus Transport Polska spółka z o.o.
17	Tomasz Sobieszczański
18	Nadgoplańska Komunikacja Autobusowa Grzegorz Arent
19	TOMKAS Tomasz Schwertfeger, Marek Milewski Spółka jawna
20	MIXS Trading Ltd Spółka z o.o.
21	Usługi Transportowe Artur Kasprzak
22	Fllix Waldemar Szufrajda – do 12.05.2022 r. / Szufrajda FR Bus Group
23	Usługi Transportowe Es-Bus Sebastian Eichler – do 15.06.2022 r.

Źródło: Opracowanie Departamentu Transportu.

Autobusowy transport publiczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2022 roku

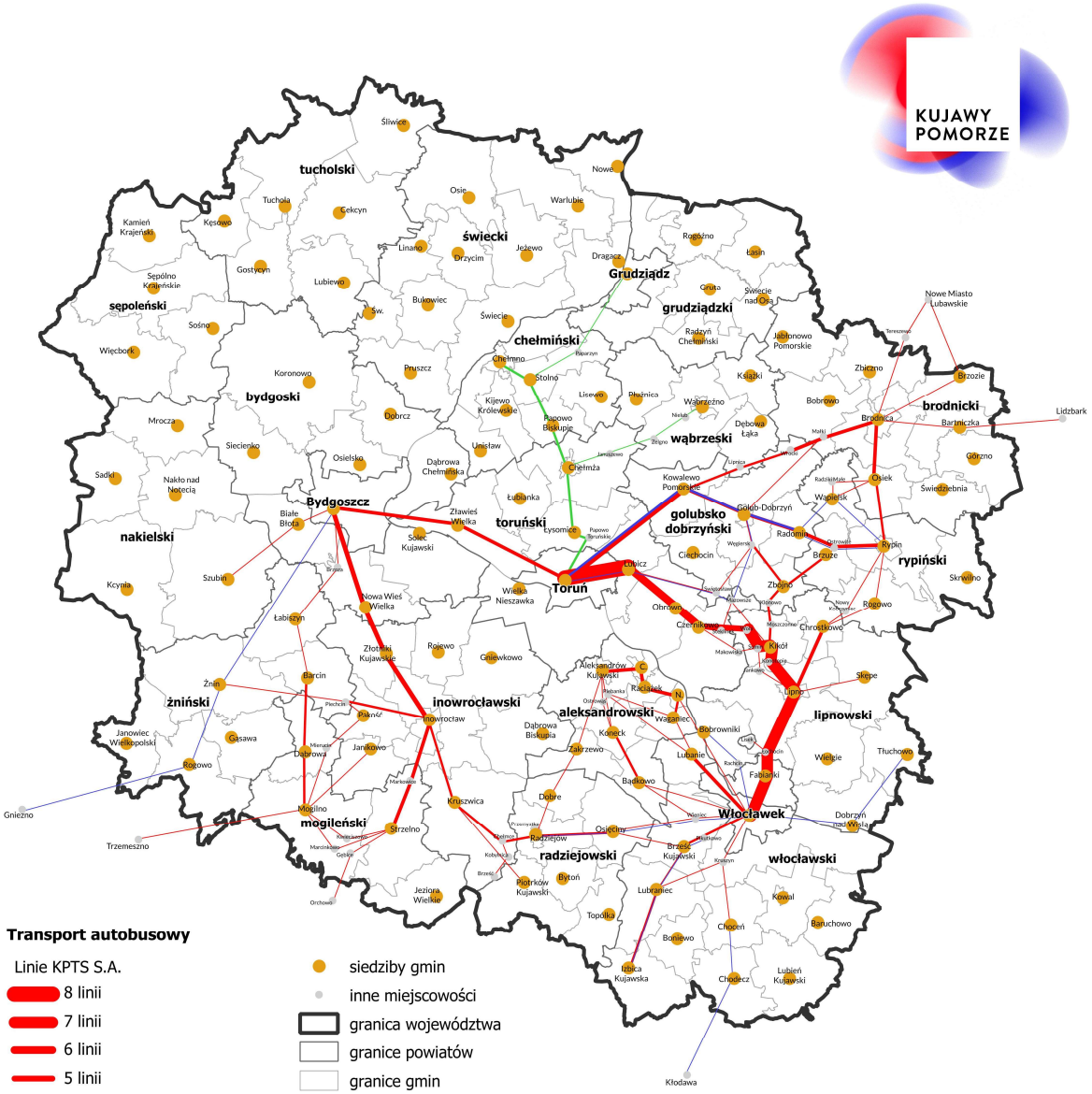

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej

Rys. 15. Autobusowy transport publiczny w Województwie Kujawsko-Pomorskim w 2022 roku.

Port Lotniczy Bydgoszcz S.A.
W 2022 roku Port Lotniczy Bydgoszcz (spółka akcyjna z większościowym udziałem Samorządu Województwa) **odprawił 253 361 pasażerów,** co oznacza prawie dwukrotny wzrost liczby odprawiony pasażerów w porównaniu z rokiem 2021. Bardzo dużemu wzrostowi - o ponad 21% - uległa także liczba **wykonanych operacji, która wyniosła 8167**. Nadal jest to jednak wynik przeciętny w porównaniu do rekordowego, przedpandemicznego roku 2019. Ruch na jedynym regionalnym lotnisku międzynarodowym w ostatnich 12 miesiącach, w porównaniu do roku 2019, osiągnął poziom 60% sprzed pandemii, co wpisuje się w europejskie prognozy odbudowy rynku lotniczego.

Najważniejszym wydarzeniem minionych miesięcy była **inauguracja regularnych lotów nowego przewoźnika – Wizz Air.** Linia lotnicza swoją obecność na Lotnisku Bydgoszcz zapoczątkowała lotami do portu **Londyn-Luton**, zapowiadając jednocześnie dalszą rozbudowę siatki połączeń. Wkrótce znana będzie kolejna destynację, jaka dołączy do rozkładu regionalnego portu. Wraz z początkiem sezonu zimowego nowe połączenie uruchomił także irlandzki przewoźnik – **Ryanair**. Mieszkańcy Kujaw i Pomorza dwa razy w tygodniu mogą wyruszyć w podróż do **Bristolu**.

W 2022 roku mieszkańcy regionu chętnie korzystali z oferty touroperatorów. **Na wakacje z wylotem z Bydgoszczy zdecydowało się 31 034 pasażerów**, co stanowi 266% liczby podróżujących rejsami czarterowymi w 2021 roku oraz ponad 73% w sezonie letnim 2019 roku. W ofercie biur podróży znalazły się rejsy na Riwierę Turecką – do Antalyi samoloty w szczycie sezonu startowały pięć razy w tygodniu. Drugim wakacyjnym połączeniem chętnie wybieranym przez pasażerów było Burgas.

Rosnąca liczba połączeń lotniczych wykonywanych z Portu Lotniczego Bydgoszcz S.A. przyczyniła się w 2022 r. do utworzenia na terenie PLB S.A. nowej jednostki organizacyjnej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Toruniu – Oddział Celny Port Lotniczy Bydgoszcz, którego otwarcie miało miejsce 15 lutego 2022 r. Utworzenie odrębnej jednostki organizacyjnej przy bydgoskim porcie lotniczym zapewniło sprawniejszą i bardziej efektywną obsługę przejścia granicznego, dzięki zwiększonej obsadzie kadrowej pełniącej całodobowe dyżury.

W dobie rosnących cen energii elektrycznej budowanie niezależności energetycznej stało się dla PLB S.A. strategicznym celem. W lipcu 2022 r. Spółka postawiła kolejny krok dla rozwoju źródeł odnawialnej energii, oficjalnie uruchamiając pierwszą instalację fotowoltaiczną na terenie Portu Lotniczego Bydgoszcz S.A. Dzięki jej pracy dywersyfikowane są źródła energii elektrycznej oraz realnie obniżane koszty z nią związane, co jest szczególnie ważne w dobie światowego kryzysu energetycznego. To pierwsza tego typu inwestycja na Lotnisku Bydgoszcz, stanowiąca wstęp do budowy dużej farmy fotowoltaicznej o mocy 100 MW.

3 kwietnia 2022 r. w Porcie Lotniczym Bydgoszcz odbyło się dodatkowo wyjątkowe wydarzenie – pierwszy w historii bieg po drodze startowej – Odlotowa 5. Na dystansie 5 km wystartowało 999 biegaczy. Promocja sportu, aktywnego spędzania czasu i zdrowego trybu życia, połączona z wyjątkową okazją zobaczenia lotniska „od kuchni" i stanięcia na płycie regionalnego portu, to jedno z niewielu takich wydarzeń w Polsce i Europie.

TECHNOLOGIE CYFROWE SŁUŻĄCE SPRAWNEMU ZARZĄDZANIU

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz cyfryzacji i informatyzacji regionu w 2022 r.:

- digitalizacja **ponad 20 tys. kolejnych obiektów dziedzictwa** oraz **ponad 7 tys. opublikowanych nowych odwzorowań cyfrowych** obiektów dziedzictwa regionalnego i kultury;
- **109** jednostek samorządu terytorialnego oraz **49** instytucji objętych wsparciem projektów w zakresie rozwoju cyfryzacji i społeczeństwa informacyjnego;
- zrealizowano **kolejnych 305 e-Audycji**, które tworzą *Cyfrowy interdyscyplinarny zbiór multimediów nagrań oraz pomocy naukowych;*
- zasilono rejestry zmodernizowanego i rozbudowanego systemu ERGO danymi przekazanymi przez jst w ilości **21 427 rekordów**;
- **ponad 1000 odwiedzających dziennie** Geoportal Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- Województwo Kujawsko-Pomorskie na pierwszym miejscu wśród wszystkich regionów **w liczbie zeskanowanych operatów (93%)** oraz w ramach obrębów ewidencyjnych, dla których założono bazę danych **GESUT (95%)** oraz **BDOT500 (100%);**

- w ramach programu **Kujawsko-Pomorskiej Teleopieki wydano 558 kolejnych** urządzeń (w sumie w ramach programu wydano już **2 647 tzw. „bransoletek życia”;**

Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa – podsumowanie działalności w 2022 roku:

- **średnio 80-100 tys. wyświetleń miesięcznie** na kanale YouTube**;**
- **1,143 mln wyświetleń** na kanale YouTube w ciągu ostatniego roku (ponad **5,1 mln** od początku istnienia);
- **300 nowych lekcji edukacyjnych** prowadzonych w języku ukraińskim, rosyjskim, polskim i angielskim.

Rozwój technologii cyfrowych w działaniach Samorządu Województwa w 2022 roku skupiał się na kontynuacji wcześniej rozpoczętych projektów, których celem nadrzędnym było zapewnienie mieszkańcom województwa wysokiej jakości usług publicznych w wielu dziedzinach rozwoju społecznego w oparciu o ich zdigitalizowane i łatwo dostępne zasoby. Do wyżej wspomnianych projektów zaliczyć można:

Projekt **Kultura w zasięgu 2.0 –** działanie realizowane było w ramach RPO WK-P 2014-2020. Okres realizacji projektu zamyka się w czasie od 1 stycznia 2018 do 31 grudnia 2023 r. W 2022 roku projekt znajdował się w zaawansowanej fazie realizacji. Głównym założeniem przedsięwzięcia jest zwiększenie zakresu stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w sferze usług publicznych poprzez: digitalizację, publikację oraz zastosowanie (re-use) zasobów dziedzictwa regionalnego znajdującego się w posiadaniu jednostek kultury. Rezultatem realizacji projektu jest udostępnienie wszystkim zainteresowanym, w tym głównie mieszkańcom regionu, narzędzi do aktywnego uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych regionu, jak również, poprzez ucyfrowienie zasobów instytucji kultury, zachowanie dziedzictwa regionalnego dla przyszłych pokoleń. Realizatorem inicjatywy projektowej jest Samorząd Województwa wraz z 65 innymi instytucjami kultury regionu (m.in.: bibliotekami, muzeami, animatorami kultury, instytucjami muzycznymi, teatrami, galeriami itp.). Efektem realizacji zadania w 2022 roku było **utworzenie kolejnej pracowni digitalizacji, digitalizacja ponad 20 tys. kolejnych obiektów dziedzictwa oraz ponad 7 tys. opublikowanych nowych odwzorowań cyfrowych obiektów dziedzictwa regionalnego i kultury**. Ponadto w ubiegłym roku **zainicjowano budowę platformy wirtualnego przewodnictwa** – nowoczesnego systemu wspomagającego zwiedzanie partnerskich instytucji kultury. Projekt „Kultura w zasięgu 2.0” wpisany został w 2021 r. na listę dobrych praktyk Digitourism (Interreg Europe) tj. międzynarodowego projektu Europejskiej Współpracy Terytorialnej, zrzeszającego 9 partnerów z 8 krajów członkowskich Unii Europejskiej.

Anglojęzyczna wersja plakatu projektu „Kultura w zasięgu 2.0”

Projekt **Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0** – działanie realizowane w ramach RPO WK-P 2014-2020, Oś priorytetowa 2 Cyfrowy Region, Działanie 2.1 Wysoka dostępność i jakość e-usług publicznych. Przewidywany okres realizacji projektu zamyka się w czasie od 1 stycznia 2018 do 31 grudnia 2023 r., a w roku 2022 projekt znajdował się w zaawansowanej fazie realizacji. Jest on kontynuacją i rozwinięciem wcześniej realizowanego projektu pn.: „Infostrada Kujaw i Pomorza – usługi w zakresie e-Administracji i Informacji Przestrzennej”.

Głównym założeniem działania jest zwiększenie zakresu stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w sferze usług publicznych. W związku z dalszym zapotrzebowaniem mieszkańców województwa na usługi świadczone drogą elektroniczną, realizowany projekt ułatwia mieszkańcom oraz inwestorom dostęp do kluczowych informacji i usług administracji publicznej. Ponadto projekt zapewnia dostęp do scentralizowanych danych przestrzennych na poziomie wojewódzkim, co powoduje, że informacje te są jednolite i spójne. Z punktu widzenia społecznego udostępnione informacje takie jak: dane o obszarach chronionych, zabytkach i stanowiskach archeologicznych, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i wiele innych, stanowią bazę wiedzy o regionie. W projekt zaangażowanych jest 111 partnerów - w tym 109 jednostek samorządu terytorialnego, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie oraz Związek Powiatów Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W 2022 roku na realizację przedsięwzięcia pn.: Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0 składało się kilka podzadań:

- projekt „Cyfryzacja mapy zasadniczej, zobrazowania lotnicze oraz prace geodezyjno-kartograficzne" – w 2022 roku zakończyła się digitalizacja map i dokumentów geodezyjnych w ramach wszystkich powiatów województwa kujawsko-pomorskiego oraz dwóch miast na prawach powiatu (Toruń, Bydgoszcz). Zakończono także kompleksową inspekcję, monitoring i kontrolę prac geodezyjno-kartograficznych;
- projekt „E-Administracja, Infrastruktura informatyczna, System Informacji Przestrzennej"- w 2022 roku zrealizowano zakup i dostarczenie infrastruktury IT dla wszystkich partnerów projektu. Było to m.in.: 140 zapór sieciowych typu UTM, 90 serwerów, 95 macierzy o parametrach dostosowanych do indywidualnych wymagań poszczególnych partnerów oraz 386 urządzeń do obsługi systemów EOD. Ponadto zakupiono i wdrożono do użytkowania System Wspierający Zarządzanie Zasobami IT na potrzeby Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie. W ramach projektu miasto Toruń utworzyło także **„Centrum Komunikacji z Mieszkańcami",** którego głównym celem jest usprawnienie i uproszczenie komunikacji pomiędzy mieszkańcami Torunia, a urzędem poprzez utworzenie profesjonalnego kanału kontaktu z mieszkańcem tzw. „call-center";
- projekt „Modernizacja i Rozbudowa Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Kujawsko-Pomorskiego – ERGO" – w 2022 roku zakończono pracę w ramach tego projektu. Efektem prac nad projektem jest rozbudowana baza rejestrów w Systemie Informacji Przestrzennej, wdrożona na zasadzie systemów dziedzinowych. Uruchomione zostały także liczne e-usługi oraz zasilono rejestry SIP ERGO danymi przekazanymi przez jednostki samorządu terytorialnego w naszym regionie (blisko 21,5 tys. rekordów);
- projekt „Digitalizacja i działania umożliwiające udostepnienie w mediach oraz w Internecie zbiorów informacji naukowych" – w 2022 roku zostało **zrealizowanych 305 e-Audycji**, które tworzą *Cyfrowy interdyscyplinarny zbiór multimediów*. Są to nagrania i pomoce naukowe ze zdigitalizowanymi zbiorami i informacjami, które służą mieszkańcom naszego regionu w pogłębianiu wiedzy, a także promują walory edukacyjne, kulturowe, historyczne oraz geograficzne związane z województwem kujawsko-pomorskim.

Projekt **Budowa kujawsko-pomorskiego systemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – I etap** – działanie realizowane w ramach RPO WK-P 2014-2020. Okres realizacji projektu zamyka się w czasie od 1 stycznia 2014 do 31 grudnia 2023 r., a w roku 2022 projekt znajdował się w zaawansowanej fazie realizacji. Działanie realizowane jest przez Samorząd Województwa w partnerstwie z 15 jednostkami świadczącymi usługi medyczne na terenie całego regionu. Są to:

- Wojewódzki Szpital Dziecięcy w Bydgoszczy;
- Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka w Bydgoszczy;
- Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Bydgoszczy;
- Wojewódzka Przychodnia Zdrowia Psychicznego w Bydgoszczy;
- Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy;
- Szpital Uniwersytecki nr 1 i 2 w Bydgoszczy;
- Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny w Bydgoszczy;
- Sanatorium Uzdrowiskowe "Przy Tężni" w Inowrocławiu SP ZOZ;
- Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Świeciu;
- Wojewódzki Szpital Zespolony w Toruniu;
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Włocławku;
- Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Bydgoszczy, Toruniu oraz we Włocławku.

Projekt ma na celu utworzenie lub modernizację systemów dziedzinowych, utworzenie elektronicznych usług publicznych udostępnionych on-line w zakresie e-Zdrowia oraz wsparcie w procesie informatyzacji szpitali i innych jednostek ochrony zdrowia funkcjonujących na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. E-usługi w zakresie e-Zdrowia mają na celu usprawnienie komunikacji na linii pacjent – podmioty lecznicze. Będą ułatwieniem dla użytkowników, którzy zaoszczędzą czas potrzebny dotychczas na rejestrację osobistą czy osobisty odbiór

wyników laboratoryjnych, wypisów ze szpitala. Realizacja projektu umożliwi tworzenie, obsługę i przechowywanie elektronicznej dokumentacji medycznej. Do tej pory ze środków projektu zmodernizowano i rozbudowano sieć informatyczną w szpitalach, zakupiono skanery, sprzęt serwerowy, oprogramowanie wraz z licencjami dla szpitalnych systemów informacyjnych, sprzęt ultrasonograficzny, rentgenowski oraz aparat usg, rezonans magnetyczny, jak również angiografy, kardiomonitory, aparaty echo, aparaty do nieinwazyjnej wentylacji mechanicznej, przebudowana została również kanalizacja teletechniczna. W roku 2022 podpisana została Umowa z Konsorcjum firm Asseco Poland S.A. (lider), Agfa Sp. z o.o. (konsorcjant), a Kujawsko-Pomorskim Centrum Kompetencji Cyfrowych Sp. z o.o., w trybie przetargu nieograniczonego dotycząca przygotowania i wdrożenia Regionalnego Repozytorium Elektronicznej Dokumentacji Medycznej (RREDM). W ramach kontraktu realizowano wykonanie połączeń sieciowych dla podmiotów leczniczych będących partnerami projektu, przeprowadzono test i odbiór oprogramowania oraz środowiska ewaluacyjnego oraz realizowano usługi wsparcia integracji podmiotów leczniczych z RREDEM.

Projekt **Budowa kujawsko-pomorskiego systemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – II etap** – działanie realizowane jest w ramach RPO WK-P 2014-2020. Okres realizacji projektu zamyka się w czasie od 1 stycznia 2018 do 31 grudnia 2023 r., a w roku 2022 projekt znajdował się w zaawansowanej fazie realizacji. Działanie realizowane jest przez Samorząd Województwa w partnerstwie z 22 kolejnymi podmiotami leczniczymi z terenu województwa kujawsko – pomorskiego. Projekt ma na celu utworzenie lub modernizację systemów dziedzinowych, utworzenie elektronicznych usług publicznych udostępnionych online w zakresie e-Zdrowia oraz wsparcie w procesie informatyzacji szpitali i innych jednostek ochrony zdrowia funkcjonujących na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Projekt poprawi skuteczność opieki medycznej, zapewni łatwiejszy i szybszy dostęp do świadczeń medycznych, zmniejszając jednocześnie koszty operacyjne jednostki. Projekt polega na rozbudowie Regionalnego Repozytorium Elektronicznej Dokumentacji Medycznej o dokumentację medyczną pochodzącą od kolejnych 22 placówek służby zdrowia z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Są to:

- Powiatowy Szpital w Aleksandrowie Kujawskim Sp. z o.o.;
- Samodzielny Publiczny ZOZ w Brodnicy;
- Wielospecjalistyczny Szpital Miejski im. dr. E. Warmińskiego SPZOZ w Bydgoszczy;
- Zakład Opieki Zdrowotnej Gminy Grudziądz;
- Miasto Bydgoszcz będące organem prowadzącym dla Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego w Bydgoszczy;
- Zespół Opieki Zdrowotnej w Chełmnie;
- Szpital Powiatowy Sp. z o.o. w Chełmży;
- Gminna Przychodnia w Dąbrowie Chełmińskiej;
- Regionalny Szpital Specjalistyczny im. dr. W. Biegańskiego w Grudziądzu;
- Szpital Wielospecjalistyczny im. dr. Ludwika Błażka w Inowrocławiu;
- Samodzielny Publiczny ZOZ im. Macieja z Miechowa w Łasinie;
- Samodzielny Publiczny ZOZ w Mogilnie;
- SPZOZ Płużnica - Ośrodek Zdrowia w Płużnicy;
- Samodzielny Publiczny Zakład Leczniczo-Opiekuńczy w Raciążku;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radziejowie;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rypinie;
- Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy im. ks. J. Popiełuszki w Toruniu;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Śliwicach;
- Miejska Przychodnia Specjalistyczna w Toruniu;
- Szpital Tucholski Sp. z o.o.;
- Specjalistyczny Szpital Miejski im. M. Kopernika w Toruniu;
- Miejski Zakład Opieki Zdrowotnej Sp. z o.o. we Włocławku.

W ramach projektu, w 2022 roku kontynuowano zakup niezbędnego sprzętu IT oraz oprogramowania w celu podłączenia się do Regionalnego Repozytorium Elektronicznej Dokumentacji Medycznej. RREDM ma za zadanie zbierać dokumentację medyczną wytworzoną w systemach lokalnych u partnerów projektu. Głównym założeniem takiego repozytorium jest zarówno bezpieczne przechowywanie danych wytworzonych w jednostkach lokalnych, ale również udostępnianie dokumentacji pomiędzy poszczególnymi jednostkami. Jest to następstwem wymaganego prawnie zachowania ciągłości leczenia pacjenta. Repozytorium powinno pozwalać na dostęp do dokumentów pacjenta, który wyraził zgodę na udostępnianie jego dokumentów za pośrednictwem repozytorium regionalnego pozostałym podmiotom leczniczym łączącym się z repozytorium. Całościowa realizacja projektu łączy się także z umową pomiędzy Kujawsko-Pomorskim Centrum Kompetencji Cyfrowych Sp. z o.o., a firmami Asseco Poland S.A. oraz Agfa Sp. z o.o., na budowę środowiska informatycznego w postaci Regionalnego Repozytorium Elektronicznej

Dokumentacji Medycznej (RREDM), która jest częścią projektu „Budowa kujawsko-pomorskiego systemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – I etap".

Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych Sp. z o.o. w okresie pandemii COVID-19 było wykonawcą wysoko wyspecjalizowanej usługi uruchomienia i obsługi technicznej komunikacji polegającej na wytworzeniu pionierskiego, autorskiego rozwiązania komunikacyjnego na poziomie lekarz/personel szpitala – lekarz/pacjent szpitala w ramach projektu „Doposażenie szpitali w województwie kujawsko-pomorskim w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19". System zdalnej komunikacji przy użyciu tabletu zamontowanego przy łóżku pacjenta pozwalał na transmisje w czasie rzeczywistym sygnału audio-wideo pomiędzy personelem medycznym, pacjentami zakażonymi oraz rodziną pacjentów. W ramach tego zadania Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych współpracowało z czterema placówkami medycznymi regionu, dla których stworzono w sumie 176 stanowisk do zdalnej komunikacji. Wśród partnerów znalazły się takie instytucje jak:

- Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii W Bydgoszczy – 100 tabletów - stanowisk do zdalnej komunikacji Covid 19;
- Wojewódzki Szpital Zespolony w Toruniu - 48 tabletów - stanowisk do zdalnej komunikacji Covid 19;
- Regionalny Szpital Specjalistyczny im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu - 18 tabletów - stanowisk do zdalnej komunikacji Covid 19;
- Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. T. Browicza w Bydgoszczy - 10 tabletów - stanowisk do zdalnej komunikacji Covid 19.

Projekt został zakończonych w styczniu 2022 roku.

Projekt **Kujawsko-Pomorska Teleopieka –** kontynuacja realizacji działania w ramach RPO WK-P 2014-2020. Okres realizacji projektu zamyka się w czasie od 1 stycznia 2021 do 31 grudnia 2023 r., a w roku 2022 projekt znajdował się w zaawansowanej fazie realizacji. Projekt „Kujawsko-Pomorska Teleopieka" ma charakter partnerski, realizowany jest przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, w partnerstwie z Kujawsko-Pomorskim Centrum Kompetencji Cyfrowych Sp. z o.o. oraz gminami województwa kujawsko – pomorskiego. Projekt zakłada rozwój usług społecznych w środowisku, w postaci pomocy sąsiedzkiej oraz wolontariatu opiekuńczego dla 3000 osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, tj. takich, które ze względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego. Polega on na dystrybucji wśród mieszkańców regionu tzw. „bransoletek życia", które w czasie rzeczywistym monitorują tętno, nasycenie krwi tlenem u osoby wyposażonej w urządzenie. Dodatkowo bransoletki posiadają czujnik upadku, moduł komunikacji z centrum operacyjnym oraz system automatycznego wzywania służb ratunkowych.

Do końca 2021 roku w ramach Kujawsko-Pomorskiej Teleopieki wydano w sumie 2089 urządzeń. W roku 2022 **wydano 558 kolejnych bransoletek dla mieszkańców** Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

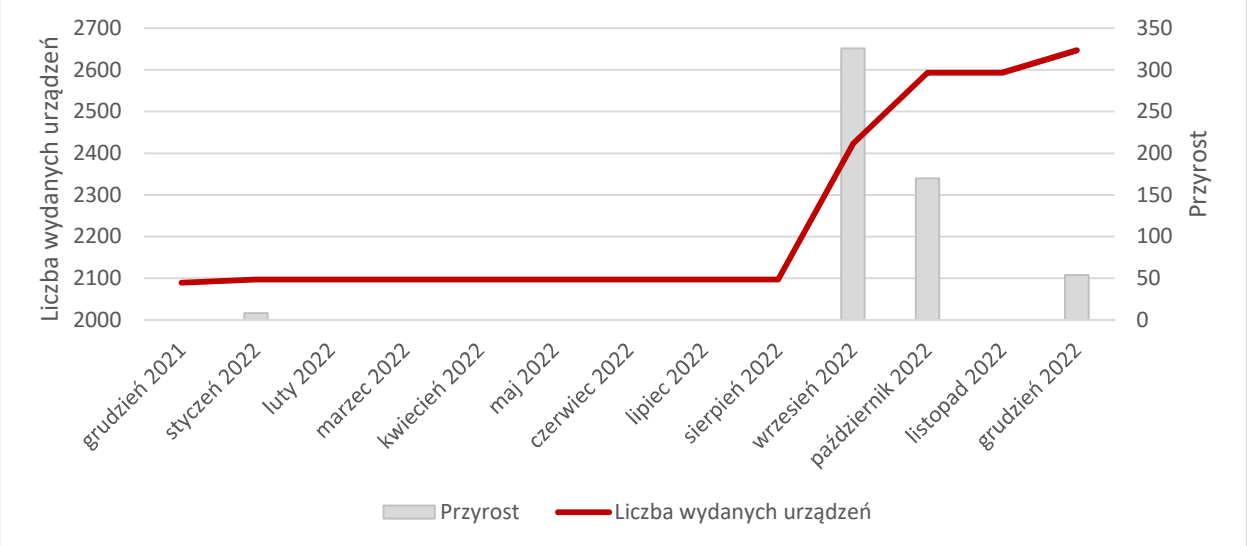

Rys. 16. Liczba wydanych bransoletek życia w ramach programu Kujawsko-Pomorskiej Teleopieki w 2022 roku.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie danych KPCKC.

Na dzień 31 grudnia 2022 r. w ramach Kujawsko-Pomorskiej Teleopieki wydano w sumie **w sumie 2647 urządzeń** monitorujących, które zapewniło ochronę dla 2968 osób[91]. Więcej informacji w rozdziale: Polityka Senioralna.

Projekt **Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa –** Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych Sp. z o.o. świadczyło usługi transmisji lekcji szkolnych w ramach projektu Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa. Organizowało i zapewniało studio nagraniowe, wyposażone w profesjonalny i niezbędny sprzęt. Przygotowane transmisje w jakości HD wyemitowane zostały na platformie YouTube oraz Facebook. Ponadto spółka realizowała działania promocyjne w zakresie promocji Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Internetowej. Produkcja audycji zakończona została 18 czerwca 2021 r., jednak zgromadzone materiały wciąż pozostawały udostępnione dla widzów. Wskaźniki realizacji projektu do końca 2022 r. przedstawiają się następująco:

- 80-100 tys. wyświetleń miesięcznie;
- 240-300 tys. wyświetleń w kwartale;
- 1 143 000 w ciągu ostatniego roku;
- 5 170 000 od początku istnienia.

W ramach projektu Kujawsko-Pomorskiej E-szkoły przygotowanych zostało 300 lekcji edukacyjnych prowadzonych w języku ukraińskim, rosyjskim, polskim i angielskim. Więcej informacji na temat Ukraińskiej E-szkoły znajduje się w rozdziale: Aktywność Zarządu Województwa na rzecz Ukrainy.
Departament Cyfryzacji we współpracy z Departamentem Edukacji oraz Kujawsko-Pomorskim Centrum Kompetencji Cyfrowych jest także współprowadzącym dla portalu **edupolis.pl.** Tylko w 2022 roku portal odwiedziło **ponad 600 tys. osób, a roczna liczba publikacji to 1 697, które odsłonięto blisko 780 tys. razy. Od początku powstania portal edupolis.pl zanotował blisko 6 mln odwiedzin.**

Dodatkowe inicjatywy w ramach technologii cyfrowych służących sprawnemu zarządzaniu:

- konferencja pn.: „Jak technologie cyfrowe rewolucjonizują branżę opieki zdrowotnej" (7 czerwca) – wydarzenie w którym uczestniczyło ponad 80 osób, na którym przybliżono zagadnienia związane z projektem "Budowa kujawsko-pomorskiego systemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – etap I oraz II", krajowym rynkiem start-upów medycznych, innowacjami technologicznymi w krajowych placówkach zdrowotnych oraz wymianą doświadczeń z zakresu cyfryzacji danych medycznych z partnerami z zagranicy;
- konferencja pn.: „Kierunki rozwoju digitalizacji i udostępniania zasobów dziedzictwa regionalnego i kultury online" (18 października) – wydarzenie, w którym uczestniczyło ponad 50 osób, na którym prezentowano projekt „Kultura w zasięgu 2.0";
- konferencja pn.: „Cyfrowa przyszłość administracji" (7 listopada) – wydarzenie, w którym uczestniczyło ponad 80 osób, na którym prezentowano osiągnięcia projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0". Poruszone zostały także tematy dotyczące cyberbezpieczeństwa sektora publicznego w Polsce i w Europie. Ponadto, dobre praktyki dotyczące cyfryzacji administracji przestawili prelegenci z Polski oraz paneliści z Estonii i Litwy;
- koncert pn.: „Nie ma jak u mamy" (26 maja) – koncert zgromadził około 800 osób w Arenie Toruń. Transmisja telewizyjna zgromadziła przed ekranem odbiorników w dniu premiery ponad milion telewidzów, a wieczorną powtórkę obejrzało kolejne 900 tysięcy osób;
- koncert pn.: „Pod Wspólnym Niebem" (11 czerwca) – według utworzonego na Facebook'owej stronie wydarzenia zainteresowanie koncertem wyraziło 2,8 tys. osób, zaś uczestnictwo zdeklarowało około 800 osób;
- podpisanie listu intencyjnego w sprawie zintegrowanego e-biletu dotyczącego projektu pn.: „Utworzenie zintegrowanej i innowacyjnej platformy internetowej i aplikacji mobilnej do obsługi podróżnych w województwie kujawsko-pomorskim" (16 grudnia) – w wydarzeniu uczestniczyli Marszałek Województwa Piotr Całbecki oraz przedstawiciele władz Bydgoszczy, Torunia, Włocławka, Grudziądza i Inowrocławia. Główną ideą listu była wola podjęcia wspólnych starań w zakresie stworzenia mobilnej aplikacji do obsługi podróżnych w regionie. W założeniu nowego rozwiązania, każdy użytkownik komunikacji publicznej, posiadając stosowną aplikację w telefonie, będzie mógł kupić tylko jeden bilet i za jego pomocą swobodnie poruszać się wszystkimi dostępnymi środkami publicznego transportu, na terenie całych Kujaw i Pomorza. Zgodnie z bieżącą potrzebą, każdy pasażer będzie mógł wybrać dowolny sposób podróży - czy to pociągiem, autobusem miejskim lub regionalnym, czy też tramwajem. Byłaby to pierwsza tego typu inicjatywa, która weszła do powszechnego zastosowania w Polsce;
- świadczenie (przez Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych) kompleksowych usług audiowizualnych, transmisji online z takich wydarzeń jak:

[91] Różnica pomiędzy liczbą osób objętych programem, a liczbą wydanych urządzeń wynika z różnych przypadków losowych (np. rezygnacja z udziału w programie, przekazanie urządzenie innemu użytkownikowi, śmierć użytkownika).

- konferencje dotyczące konsultacji społecznych dla nowej perspektywy Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027;
- konferencje promujące projekty „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0", „Kultura w zasięgu 2.0" oraz „Budowa kujawsko-pomorskiego systemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – etap I oraz II";
- Welconomy Forum w Toruniu (30-31 maja);
- Giełda Kooperacyjna EnergaCAMERIMAGE (16 listopad);
- oraz także prowadzenie kampanii reklamowych dotyczących bezpieczeństwa oraz Organizacji Producentów Ryb Jesiotrowatych (kampania radiowa).

Informacja o bieżących zadaniach i kierunkach działania Biura Geodety Województwa Kujawsko – Pomorskiego oraz Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej

Zadania Marszałka Województwa w zakresie geodezji określone zostały w art. 7c ustawy z dnia 17.05.1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 1990), w którym wymienia się:

- prowadzenie wojewódzkiego zasobu geodezyjnego i kartograficznego;
- wykonywanie i udostępnianie kartograficznych opracowań tematycznych dla obszaru województwa;
- tworzenie, w uzgodnieniu z Głównym Geodetą Kraju, oraz prowadzenie i udostępnianie bazy danych dotyczących obiektów topograficznych o szczegółowości zapewniającej tworzenie standardowych opracowań kartograficznych w skali 1: 10 000, w tym kartograficznych opracowań numerycznego modelu rzeźby terenu;
- analiza zmian w strukturze agrarnej oraz programowanie i koordynacja prac urządzeniowo – rolnych;
- monitorowanie zmian w sposobie użytkowania gruntów oraz ich bonitacji;
- współdziałanie z Głównym Geodetą Kraju w prowadzeniu bazy danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju, w części dotyczącej obszaru województwa.

Obsługę zasobu geodezyjnego i kartograficznego prowadzi **Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Toruniu**. Ośrodek posiada swój oddział we Włocławku. Jest finansowany z Budżetu Województwa i wpływów ze sprzedaży map topograficznych i innych opracowań tematycznych. Wpływy ze sprzedaży map topograficznych na dzień 30.12.2022 r. wyniosły 16 642,10 zł (196 wniosków). Natomiast kwota nieodpłatnych udostępnień na podstawie art. 40 ust. 2a, art. 40a ust. 2 pkt. 2 oraz art. 40a ust. 2 pkt. 4 ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne to 87 166,60 zł (12 wniosków).

W ramach tworzenia krajowego systemu informacji o terenie jest opracowana Baza Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) Województwa Kujawsko – Pomorskiego w uzgodnieniu z Głównym Geodetą Kraju, która podlega aktualizacji w zależności od posiadanych środków finansowych. W 2022 roku na ten cel przeznaczono środki z Dotacji Celowej Wojewody (44 772,00 zł). W ramach tej kwoty wykonano aktualizację Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) dla powiatu tucholskiego i sępoleńskiego.

Zadania pod nazwą analiza zmian w strukturze agrarnej oraz programowanie I koordynacja prac urządzeniowo - rolnych jak również monitorowanie zmian w sposobie użytkowania gruntów oraz ich bonitacji są realizowane przez Biuro Geodety Województwa. Zmiany te są zobrazowane w opracowaniu pod nazwą ,,Analiza struktury własności i sposobu użytkowania gruntów w województwie kujawsko – pomorskim" i udostępnione na stronie internetowej Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Toruniu (http://geoportal.infoteren.pl/).

Zgodnie z art. 40a pkt. 2 ust. 1 ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 1990) zbiory danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju są ogólnodostępne na stronie internetowej GUGiK.

Geoportal Województwa Kujawsko-Pomorskiego – jest jednym z najnowocześniejszych i najszybciej rozwijających się aktualnie w Polsce systemów informacji przestrzennej, który znajduje się w czołówce najczęściej odwiedzanych regionalnych systemów informacji przestrzennej w Polsce. Korzysta z niego ponad 1000 użytkowników dziennie. W 2022 roku Geoportal zasilono bieżącymi danymi w ramach: Bazy Ewidencji Gruntów i Budynków (EGiB), Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT500) oraz Bazy Uzbrojenia Terenu (GESUT).

W ramach zakończonej digitalizacji map i dokumentów geodezyjnych Województwo Kujawsko-Pomorskie klasyfikuje się na pierwszym miejscu wśród wszystkich województw w Polsce w ilości zeskanowanych operatów (93%) oraz w ramach obrębów ewidencyjnych, dla których założono bazę danych w ramach GESUT (95%) oraz BDOT500 (100%).

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz bezpieczeństwa w 2022 r.:

- **zakup 22 samochodów gaśniczych** dla jednostek Straży Pożarnej z terenu Województwa;
- **650 mieszkańców** regionu zdobyło kwalifikacje i uprawnienia niezbędne do pracy w ratownictwie wodnym;
- przeprowadzenie certyfikowanych szkoleń z zakresu **pierwszej pomocy przedmedycznej dla 120 pracowników** UMWK-P;
- **11 nowych członków Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris"** (w 2022 roku Stowarzyszenie zrzeszało łącznie **87 jst** oraz **świętowało swoje 10-lecie)**;
- Stowarzyszenie „Salutaris" **45** razy udzieliło pomocy na łączną kwotę **570 693,70 zł**, m.in. na zakup sprzętu specjalistycznego dla **8** OSP;
- współpraca z oddziałami **Sił Zbrojnych RP, Armii Stanów Zjednoczonych oraz innych jednostek NATO**, stacjonujących na terenie województwa na rzecz wymiany doświadczeń związanych z zadaniami obronnymi i bezpieczeństwem publicznym.

Ograniczone narzędzia prowadzenia działań bezpośrednich w zakresie bezpieczeństwa charakteryzują kompetencje Samorządu Województwa w tej dziedzinie. Działania te skupiają się w głównej mierze na interwencjach pośrednich, które polegają na poprawie ogólnej zdolności do przeciwdziałania klęskom żywiołowym oraz wsparciu prewencyjnym. Wsparcie to materializuje się w postaci zakupu sprzętu, narzędzi czy też pojazdów ratowniczych. Adresatami wsparcia są samorządy lokalne oraz służby mundurowe. Samorząd Województwa aktywnie działa także na polu aktywizacji społeczności lokalnej oraz szeroko rozumianej promocji bezpieczeństwa w wielu dziedzinach życia. Aktywność ta widoczna jest poprzez organizację wielu przedsięwzięć w postaci konferencji, sympozjów czy też imprez masowych, konkurów oraz turniejów.

Działania związane z bezpieczeństwem publicznym i ochroną przeciwpożarową:

- doskonalenie współpracy z Policją, WOPR, Strażą Pożarną, Siłami Zbrojnymi, organizacjami pozarządowymi, uczelniami regionu w ramach pracy wspólnego zespołu ekspertów ds. działań na rzecz podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w regionie. Podstawowymi zagadnieniami rozpatrywanymi w ramach zespołu były m. in:
  - projekty związane z bezpieczeństwem i obronnością dotyczące bezpilotowych środków latających, ratowników wodnych, szkolenia operatorów dronów;
  - możliwości wykorzystania bezpilotowych środków latających na rzecz bezpieczeństwa w regionie na podstawie projektu realizowanego przez WZL-2 dofinansowanego z NCBiR;
  - bezpieczeństwa lokalnego;
- współpraca z Komendą Wojewódzką PSP w Toruniu i Oddziałem Wojewódzkim Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP Województwa Kujawsko-Pomorskiego przy realizacji projektu „Nowoczesne służby ratownicze – zakup pojazdów i sprzętu ratowniczo-gaśniczego dla jednostek OSP" ze środków RPO WK-P 2014-2020 w ramach, których **zakupione zostało 22 (10 średnich i 12 lekkich) samochodów gaśniczych ze zbiornikiem wodnym i autopompą:**
- udział w pracach Zarządu Wojewódzkiego Związku OSP RP Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- udział w pracach Kujawsko-Pomorskiej Wojewódzkiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego oraz w pracach **Komisji ds. Poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2022-2023 „GAMBIT KUJAWSKO-POMORSKI"**;
- udział i wsparcie imprez motoryzacyjnych popularyzujących bezpieczną jazdę, organizowanych przez Polski Związek Motorowy, Mundurowy Klub Motorowy RP i Automobilkluby w naszym regionie;
- udział i wsparcie **Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego** – Finał Wojewódzki, który odbył się 7 maja 2022 r. w Koronowie;
- udział i wsparcie „**Europejskiego Dnia Bez Ofiar Śmiertelnych na Drogach" pn.: Road Safety Days**, który miał miejsce 21 września 2022 r. przed Urzędem Marszałkowskim w Toruniu, przez Policję, WORD, Żandarmerię Wojskową i Inspekcje Transportu Drogowego oraz Fundację Bezpieczni.eu;
- współorganizacja **II Kujawsko-Pomorskiego Sympozjum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego**, które odbyło się 29-30 listopada 2022 r. w Toruniu pod patronatem Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego. W Sympozjum wzięli udział przedstawiciele: Policji, Straży Pożarnej, ITD, PZM, Wojewody Kujawsko-Pomorskiego oraz przedstawiciele samorządów i instytucji zajmujących się bezpieczeństwem na drogach;

- wsparcie **Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej**, który odbył się 23 maja 2022 r. w Biskupinie;
- udział i wsparcie **Wojewódzkich Obchodów Dnia Strażaka**, które odbyły się 19 maja 2022 r. w Wąbrzeźnie;
- wsparcie **Międzynarodowych Mistrzostw Polski Strażaków w Formule FireFit o tytuł „Najtwardszego Strażaka"**, które odbyły się w dniach 10-11 czerwca 2022 r. w Toruniu;
- udział i wsparcie **„XX Wojewódzkich Zawodów Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych wg Regulaminu CTIF"**, które odbyły się 24 września 2022 r. w Bydgoszczy;
- udział i wsparcie Pilotażowego Programu Profilaktyki Uzależnienia Cyfrowego Młodzieży pn. „Porzuć wirtual, przejdź na manual – Życie na Offline";
- przeprowadzenie kursu wraz z **wydaniem certyfikatów z udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej dla 120 pracowników UMWK-P**;
- współpraca z Kujawsko-Pomorskim Samorządowym Stowarzyszeniem „Salutaris" w zakresie działań mających na celu promowanie bezpieczeństwa;
- doskonalenie wspólnych działań ze służbami ratowniczymi;
- współpraca z Wojskami Obrony Terytorialnej w realizacji zadań dotyczących ograniczania pandemii Covid-19 w regionie.

Działania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa na obszarach wodnych:
- udział w pracach Kujawsko-Pomorskiej Rady Bezpieczeństwa na Wodach;
- wsparcie WOPR przy realizacji projektu pn.: „Ratownik Wodny - Nowy zawód szansą rozwoju osób defaworyzowanych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego". **W ramach projektu 650 mieszkańców regionu zdobyło kwalifikacje i uprawnienia niezbędne do pracy w ratownictwie wodnym** (szkolenia z kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz kursy zawodowe dla ratowników wodnych, sterników motorowodnych lub płetwonurków);
- współpraca z Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego przy realizacji projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, **Zakup pojazdów i sprzętu dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego oraz jednostek organizacyjnych Policji;**
- realizacja wsparcia finansowego z budżetu województwa polegająca na zamówieniu usługi pn. „Zapewnienie bezpieczeństwa na akwenach województwa kujawsko-pomorskiego". Zadanie to realizowane było przez Wodne Ochotnicze Pogotowia Ratunkowe Województwa Kujawsko-Pomorskiego w zakresie:
  - zabezpieczenia dyżurów służby ratowniczej na obszarach wodnych województwa kujawsko-pomorskiego;
  - patrolowania zbiorników wodnych w celu zapewnienia bezpieczeństwa przebywających tam osób;
  - przeprowadzeniu akcji profilaktycznych związanych z bezpiecznym wypoczynkiem na obszarach wodnych;
- udział i wsparcie **I Otwartych Mistrzostw Polski Ratowników Wodnych w Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy**, które odbyły się w dniach 20-22 maja 2022 r. w Skępem pod patronatem Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego.

Działania związane z obroną narodową:
- rozwijanie **współdziałania z Siłami Zbrojnymi** poprzez aktywny udział w składzie Zespołu ekspertów ds. działań na rzecz podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w województwie (współprowadzenie zespołu);
- realizacja **wspólnych zadań z żołnierzami 8 Kujawsko-Pomorskiej Brygady Obrony Terytorialnej** celem podnoszenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców regionu oraz niesienia pomocy uchodźcom z Ukrainy;
- współpraca ze szkołami z regionu na rzecz przygotowania młodzieży z klas mundurowych (organizacja wspólnych szkoleń i zawodów);
- udział i wsparcie dla jednostek wojskowych regionu oraz przedsięwzięć promujących Siły Zbrojne (m.in. ufundowanie sztandaru dla Regionalnego Centrum Informacyjnego w Bydgoszczy, wsparcie finansowe, współprzygotowanie obchodów Święta WP, Święta WRiA);
- wymiana doświadczeń międzynarodowych dotyczących realizacji zadań obronnych, bliska współpraca z Centrum Szkolenia Sił Połączonych NATO w Bydgoszczy, wojskami amerykańskimi stacjonującymi na toruńskim poligonie, spotkania Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego z dowódcami ww. jednostek;
- realizacja treningów i zajęć związanych z obronnością i bezpieczeństwem dla pracowników Urzędu Marszałkowskiego oraz podległych jednostek organizacyjnych województwa;
- współorganizacja konferencji naukowej poświęconej tematyce obronności oraz wydarzeń o charakterze patriotycznym;
- wyróżnianie najbardziej zasłużonych dowódców jednostek z regionu przez Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego za owocną współpracę i wkład na rzecz umacniania poziomu bezpieczeństwa w regionie;

- doskonalenie rozwiązań związanych z wdrożoną w administracji samorządowej województwa edycją planowania operacyjnego;
- podnoszenie kwalifikacji pracowników UMWK-P przydatnych w Siłach Zbrojnych (zdobycie uprawnień z obsługi bezzałogowych statków powietrznych);
- systematyczne prowadzenie kontroli problemowych z przygotowania do realizacji zadań obronnych i obrony cywilnej w podległych jednostkach organizacyjnych województwa oraz eliminowanie stwierdzonych niedociągnięć (średnia ocena przygotowania na poziomie dobrym).

Bezpieczeństwo drogowe
Głównym podmiotem odpowiedzialnym za bezpieczeństwo ruchu drogowego w województwie kujawsko-pomorskim jest **Kujawsko-Pomorska Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego (KPWRBRD)**. W całym roku 2022 Rada obyła w sumie 2 posiedzenia (20 maja oraz 16 listopada).

Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Bydgoszczy
W roku 2022 Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Bydgoszczy był realizatorem inwestycji budowalnej pod nazwą **Centrum Edukacji Komunikacyjnej**. Centrum ma być nowoczesnym miejscem, w którym dzieci w wieku przedszkolnym, wczesnoszkolnym oraz uczniowie klas starszych, zdobywać będą wiedzę z zakresu szerokorozumianego bezpieczeństwa ruchu drogowego. Zajęcia w zależności od grupy wiekowej lub wybranej tematyki, prowadzone będą przez pracowników bydgoskiego WORD oraz specjalnie zaproszonych gości, np. policjanta z wydziału ruchu drogowego, ratownika medycznego lub strażaka.
W grudniu 2022 roku trwały prace wykończeniowe oraz adaptacyjno-montażowe, polegające na montowaniu i testowaniu urządzeń multimedialnych oraz aplikacji wspomagających proces poznawania przez dzieci bezpiecznych zachowań w ruchu drogowym w zaadaptowanym wcześniej budynku. Zakończenie budowy Centrum Edukacji Komunikacyjnej planowane jest na pierwszy kwartał 2023 roku.

Ponadto Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Bydgoszczy był organizatorem:
- treningu doskonalenia techniki jazy dla grupy seniorów 60+ w oddziale terenowym w Inowrocławiu (12 maja 2022) – podczas spotkania uczestnicy mieli możliwość rozwiązywania testu z przepisów ruchu drogowego, udzielano informacji o przepisach ruchu drogowego, odpowiedzialności za wykroczenia drogowe i działaniach policji. Edukowano także seniorów na temat pierwszej pomocy przedmedycznej, opatrywania urazów z wykorzystaniem specjalnego zestawu do pozoracji ran;
- konkursu plastycznego pn. „Bezpieczny pieszy. Umiem nieść pomoc poszkodowanym i rannym. Wiem do czego służy numer alarmowy 112”.

Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Toruniu
W 2022 roku Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Toruniu był organizatorem wielu konkursów oraz imprez promujących. Były to m.in.:
- Turniej Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, który odbył się w Koronowie w dniu 7 maja 2022 r. Impreza miała na celu promocję bezpieczeństwa ruchu drogowego wśród młodzieży z terenu naszego regionu;
- konkurs plastyczny pn. „Na drodze świeć przykładem”;
- akcja „Jestem widoczny, jestem bezpieczny” – we współpracy z Caritas, pracownicy WORD w Toruniu, Policji, Straży Pożarnej oraz Straży Miejskiej w Toruniu realizowali zajęcia dla dzieci z klas „0” i „1” z zakresu bezpieczeństwa i bezpiecznego poruszania się po drogach. Wszystkie dzieci otrzymały kamizelki odblaskowe. Podczas akcji przeszkolonych zostało kilkaset młodych uczestników ruchu drogowego;
- uczestnictwo w pikniku rodzinnym w ramach Święta Województwa Kujawsko-Pomorskiego (11 czerwca 2022 r.) - wśród atrakcji przygotowanych przez WORD dla uczestników festynu największym zainteresowaniem wśród dorosłych cieszyły się jazdy w symulatorze dachowania i ćwiczenia z alkogoglami, a wśród dzieci - układanie znaków drogowych z makro klocków i konkurs ze znajomości podstawowych zasad bezpiecznego poruszania się po drogach;
- konkurs Instruktor i Ośrodek roku 2021 – w dniu 4 marca 2022 r.

Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego we Włocławku
Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego we Włocławku w 2022 roku także aktywnie działał na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego m.in. poprzez organizację międzyszkolnego konkursu plastycznego „Bezpieczny Pierwszak”.

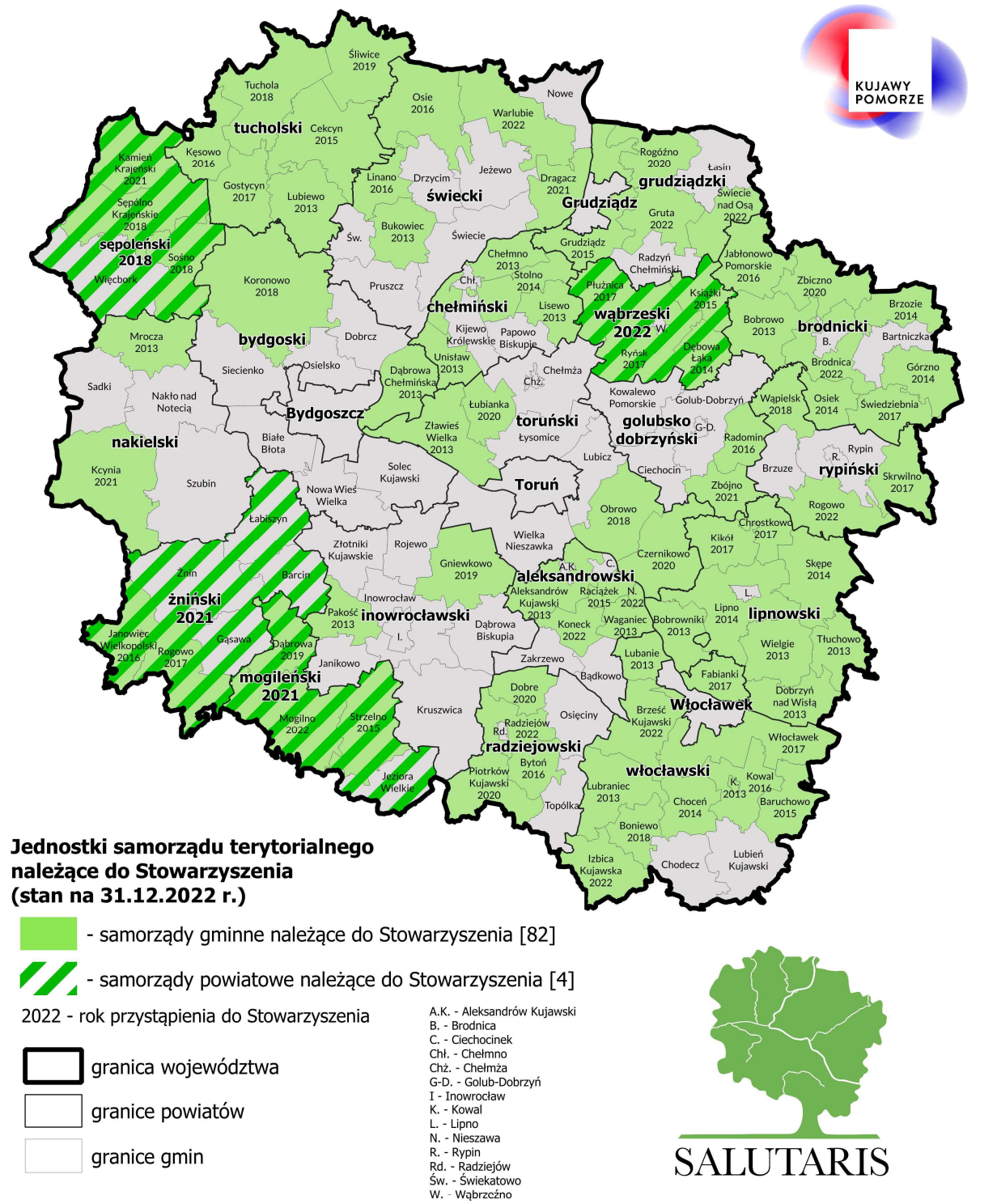

Rys. 17. Jednostki samorządu terytorialnego należące do Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris" w 2022 roku (stan na 31.12.2022 r.).

Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Salutaris”.
Jednym z wielu działań mających na celu poprawę szeroko rozumianego bezpieczeństwa na terenie województwa, jest działalność **Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris**”, które powstało z inicjatywy Samorządu Województwa przy współpracy samorządów lokalnych i zostało zarejestrowane w dniu 7 sierpnia 2012 r. Prezesem Stowarzyszenia „Salutaris” jest Pan Andrzej Potoczek, który jednocześnie od 8 listopada 2021 roku sprawuje funkcję Pełnomocnika Marszałka Województwa do spraw współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego.

Przyjęto, że celem Stowarzyszenia będzie finansowe wsparcie dla miast i gmin regionu w zakresie likwidacji skutków klęsk żywiołowych, katastrof i awarii. Jest to inicjatywa samorządów lokalnych i Samorządu Województwa stanowiąca wyraz solidaryzmu i wzajemnego wsparcia w obliczu narastających zagrożeń ze strony gwałtownych zjawisk pogodowych oraz potencjalnych nadzwyczajnych zagrożeń. Stowarzyszenie nie wyręcza rządowych instrumentów przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych katastrof i awarii, lecz jego działania są istotnym uzupełnieniem i wsparciem w nadzwyczajnych sytuacjach. Chodzi o takie przedsięwzięcia, które są związane z doraźną i natychmiastową pomocą dla jednostek terytorialnych dotkniętych skutkami nadzwyczajnych zdarzeń. **Stowarzyszenie w 2022 roku obchodziło dziesięciolecie istnienia** i do tej pory stanowiło jedyną tego typu inicjatywę w kraju. Środki finansowe przeznaczone na działalność statutową pochodzą ze składek członków Stowarzyszenia. Formy i metody działania Stowarzyszenia ulegają systematycznemu doskonaleniu pod wpływem wymogów otoczenia oraz ze względu na konieczność racjonalizacji i doskonalenia jego aktywności, a także potrzeby niesienia pomocy w czasach współczesnych.

Konferencja z okazji 10-lecia działalności Kujawsko-Pomorskiego
Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris” w Turznie 22 września 2022 r., fot. Mikołaj Kuras

W 2022 r. do Stowarzyszenia należało **87 jednostek samorządu terytorialnego** (w tym Województwo oraz cztery samorządy powiatowe). W roku 2022 do grona członków Stowarzyszenia „Salutaris” **dołączyło w sumie 11 jednostek samorządu terytorialnego**:

- 10 gmin (Warlubie, Gruta, Rogowo w pow. rypińskim, Koneck, Brześć Kujawski, Izbica Kujawska, Mogilno, Nieszawa, gmina wiejska Radziejów, gmina wiejska Brodnica);
- powiat wąbrzeski.

Roczna suma zebranych składek członkowskich wyniosła ponad 420 000,00 zł. W 2022 r. **Stowarzyszenie udzieliło pomocy 45 razy na łączną kwotę 570 693,70 zł**. W większości przypadków wsparcie otrzymali pogorzelcy. Stowarzyszenie wsparło finansowo także m.in. **zakup sprzętu specjalistycznego dla ośmiu OSP** na terenie województwa.
Zarząd Stowarzyszenia w 2022 r. podjął kolejne wysiłki na rzecz nawiązywania współpracy z organizacjami i instytucjami z terenu województwa oraz w skali krajowej. Zaowocowało to przygotowaniem do podpisania kolejnych porozumień o współpracy na rzecz szeroko rozumianego bezpieczeństwa. W 2022 roku przeprowadzony został kolejny cykl spotkań o charakterze informacyjno-promocyjnym dla przedstawicieli jednostek samorządu

terytorialnego i środowisk gospodarczych z zakresu gospodarki wodnej, bezpieczeństwa ekologicznego, gospodarowania odpadami. Odbyły się także kolejne spotkania członków Stowarzyszenia. Były to okazje do wymiany doświadczeń, promocji „dobrych praktyk", zapoznania się z problemami i zagadnieniami związanymi z poruszanym często przeciwdziałaniem zmianom klimatycznym i cywilizacyjnym. Od kwietnia spotkania te zdominowane zostały sytuacją w Ukrainie.

Rok 2022 był kolejnym, który wobec wyzwań związanych z sytuacją w Europie i regionie wymagał stosowania nadzwyczajnych form działalności, ale i wielu standardowych aktywności, między innymi w zakresie działań szkoleniowo-edukacyjnych, promocyjno-informacyjnych oraz prewencyjnych. Były to m.in.:

- z inicjatywy Stowarzyszenia trzeci już raz odbyła się (w formie online) konferencja poświęcona bezpieczeństwu. Tym razem tematyka dotyczyła gospodarki odpadami. W konferencji uczestniczył wiceminister środowiska;
- we wrześniu 2022 r. odbyła się konferencja związana z obchodami 10-lecia działalności Stowarzyszenia. Spotkanie poświęcone było także zagadnieniu solidaryzmu samorządowego – jako instrumentu budowania bezpieczeństwa lokalnego. Wydarzenie było okazją do wymiany doświadczeń oraz promowania roli i misji Stowarzyszenia;
- współorganizacja cyklicznej konferencji poświęconej problematyce bezpieczeństwa lokalnego, która gromadzi przedstawicieli środowisk samorządowych oraz naukowych i organizacji pozarządowych;
- współorganizacja Kujawsko-Pomorskiego Sympozjum BRD, którego głównym celem jest propagowanie zasad związanych z bezpieczeństwem ruchu drogowego;
- uczestnictwo w pracach Zespołu Ekspertów zajmującego się inicjatywami na rzecz rozwiązywania problemów oraz podejmowania działań w zakresie bezpieczeństwa w regionie, powołanego na mocy porozumienia Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego i Wojewody Mikołaja Bogdanowicza;
- prezentacja Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris" podczas posiedzenia Konwentu Marszałków w Toruniu w 2021 r. skutecznie zainspirowała Województwo Łódzkie do powołania w czerwcu 2022 r. drugiego w kraju Stowarzyszenia pn. „PomagaMY".

Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie „Salutaris" czynnie wspierało także inicjatywy konkursowe, które aktywizują najmłodszych obywateli naszego regionu. Były to konkursy pod nazwą:

- Moje bezpieczne miejsce – druga edycja konkursu kierowanego do młodzieży szkolnej na rzecz prowadzenia działań informacyjno-edukacyjnych oraz budowaniu systemu wzmocnienia odporności na zmiany cywilizacyjne i zagrożenia klimatyczne;
- Promowanie idei bezpieczeństwa ekologicznego w przestrzeni lokalnej – konkurs dla młodzieży szkolnej i studentów, którego celem jest promowanie bezpieczeństwa ekologicznego wśród mieszkańców regionu oraz kształtowanie aktywnych postaw na rzecz szeroko pojmowanego bezpieczeństwa lokalnego.

W 2022 roku swoją działalność kontynuowała powołana z inicjatywy Stowarzyszenia Regionalna Pracownia Badań nad Bezpieczeństwem Lokalnym, która działa w ramach Kolegium Jagiellońskiego – Toruńskiej Szkoły Wyższej[92]. Stowarzyszenie jest współorganizatorem podejmowanych w ramach Pracowni działań, które mają charakter naukowo-badawczy oraz edukacyjno-informacyjny.

Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Salutaris" w ramach jednej z wielu inicjatyw realizowało projekt pn. „Wzmocnienie odporności na zagrożenia w wymiarze lokalnym przez Nowy Model Monitorowania Zagrożeń Bezpieczeństwa Lokalnego oraz zbudowanie sieci współpracy w tym zakresie", współfinansowanego ze środków krajowych. Podstawowym celem prowadzonego przedsięwzięcia było wykazanie konieczności poprawy sytuacji w zakresie odporności na zjawiska kryzysowe związane z zagrożeniami cywilizacyjnymi i zmianami klimatu poprzez działania informacyjno-edukacyjne oraz identyfikację i monitorowanie zagrożeń na poziomie lokalnym. W ramach realizowanych działań współpracujące samorządy wymieniały się doświadczeniami wynikającymi z procesu udzielonej pomocy obywatelom Ukrainy przebywającym na ich terenie.

[92] W dniu 1 października 2022r. Kolegium Jagiellońskie – Toruńska Szkoła Wyższa zmieniło nazwę na Akademia Jagiellońska – Toruńska Szkoła Wyższa.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA WOJEWÓDZTWA

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz współpracy międzynarodowej województwa w 2022 r.:

- kontynuacja współpracy z: Europejskim Komitetem Regionów, Komisją Europejską, Międzynarodową Federacją na rzecz Rozwoju Rodziny, Organizacją Narodów Zjednoczonych, Europejskiej Federacji Dróg św. Jakuba oraz z sygnatariuszami Deklaracji Weneckiej;
- jednoznaczna deklaracja **poparcia Ukrainy** w konflikcie zbrojnym z Rosją;
- organizacja **37 wyjazdów zagranicznych** dla ponad **100 osób** do **19 krajów** na całym świecie;
- zakończenie realizacji **trzech projektów międzynarodowych**: Cult-CreaTE, ThreeT oraz ECO-CICLE.

Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego aktywnie wspiera działania o charakterze międzynarodowym, a także podejmuje własne inicjatywy w tym zakresie. Współpraca międzynarodowa województwa jest częścią polityki zagranicznej Państwa Polskiego, zgodną z jej kierunkiem i założeniami. Pielęgnacja szerokich kontaktów międzynarodowych szczególnie sprzyja wyrównywaniu różnic społecznych i gospodarczych, a także stanowi impuls do wzrostu dobrobytu oraz zwiększa poczucie bezpieczeństwa mieszkańców naszego regionu co jest szczególnie ważne w dzisiejszej rzeczywistości.

Podejmowanie uchwał w sprawie uczestnictwa w międzynarodowych zrzeszeniach regionalnych i innych formach współpracy należy do wyłącznej właściwości Sejmiku Województwa (Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą nr 409/2000 z dnia 12 czerwca 2000 r. określił Priorytety Współpracy Zagranicznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego), a organizowanie współpracy ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi należy do Zarządu Województwa.

Jednym z najważniejszych tematów działalności Samorządu Województwa w kwestii współpracy międzynarodowej były działania związane z wybuchem konfliktu zbrojnego w Ukrainie. Były to m.in.: uchwały o **rozwiązaniu umowy o współpracy międzyregionalnej z Regionem Nowogrodu (Rosja), Smoleńskim (Rosja) oraz Mohylewskim (Białoruś).** Podjęto szereg inicjatyw pomocowych dla obywateli Ukrainy zarówno tych przybywających do naszego kraju, jak i pozostających w rejonie aktywnego konfliktu zbrojnego. Warte podkreślenia są wszelkie przejawy wyrażania jednoznacznego poparcia politycznego dla Ukrainy przy okazji wszelakich aktywności publicznych Samorządu Województwa w kraju i za granicą. Szczegółowe informacje na temat wszelkich inicjatyw podejmowanych przez Samorząd Województwa w ramach pomocy Ukrainie zawarto w rozdziale: Aktywność Zarządu Województwa na rzecz Ukrainy.

Jednocześnie Samorząd Województwa kontynuował szeroko zakrojoną współpracę międzynarodową w takich organizacjach jak: Europejski Komitet Regionów, Komisja Europejska, Międzynarodowa Federacja na rzecz Rozwoju Rodziny, Organizacja Narodów Zjednoczonych, Europejska Federacja Dróg św. Jakuba oraz z sygnatariuszami Deklaracji Weneckiej.

W ramach współpracy międzynarodowej Województwo Kujawsko-Pomorskie zorganizowało lub współorganizowało w 2022 r. przedsięwzięcia w bardzo rozbudowanym zakresie tematycznym.

Współpraca gospodarcza:

- współorganizacja prezentacji województwa kujawsko-pomorskiego w ramach programu regionalnego na **EXPO 2020 w Dubaju**, Zjednoczone Emiraty Arabskie (2-9 lutego) – szczegółowy opis wydarzenia znajduje się w rozdziale: Działania służące rozwojowi gospodarczemu i internacjonalizacji gospodarki realizowane w ramach projektów RPO WK-P 2014-2020, funkcjonowania KPCOIiE oraz planowania rozwoju gospodarczego województwa;
- organizacja **IX Kongresu Azjatyckiego** w Toruniu (18-20 maja), na którym, w ramach Forum Ekonomicznego Polska-Tajlandia w wydarzeniu brali udział goście kongresowi oraz przedstawiciele Tajlandii, tj. ambasady i konsulatu, tajskich agend inwestycyjnych oraz polscy przedsiębiorcy inwestujący lub planujący inwestycje w Tajlandii, zaś przedsiębiorcy inwestujący w Tajlandii podzielili się swoimi uwagami z potencjalnymi inwestorami, wskazując na typowe problemy np. kulturowe, prawne, organizacyjne, ale też korzyści związane z prowadzeniem działalności gospodarczej w Tajlandii;
- wsparcie organizacji XXIX edycji **Welconomy Forum** w Toruniu (30-31 maja);
- nawiązanie współpracy z Fundacją Solidarności Międzynarodowej;

- organizacja wizyty przedstawicieli Ministerstwa Gospodarki Republiki Armenii (6-8 listopada). - udział w Regionalnym Forum Innowacji i Biznesu, spotkania z partnerami naukowymi i regionalnymi instytucjami otoczenia biznesu.

Współpraca na rzecz polityki prospołecznej:
- udział przedstawicieli Województwa w **Światowym Dniu Miast ONZ**, Nowy Jork (26 października) – **odebranie nagrody Międzynarodowej Federacji Rozwoju Rodziny** (IFFD Award) dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego za konsekwentne prowadzenie prorodzinnej polityki społecznej;
- prezentacja **w ONZ w Nowym Jorku z okazji Światowego Dnia Rodziny** bieżącej sytuacji w Polsce związanej z falą uchodźców wojennych z Ukrainy oraz podjętych działań przez Samorząd Województwa na rzecz uchodźców z Ukrainy przybyłych do regionu oraz pomocy humanitarnej na Ukrainę zorganizowanej i wysłanej przez Samorząd Województwa (transmitowane przez UN Web TV);
- organizacja wizyty gości zagranicznych w województwie kujawsko-pomorskim z okazji Święta Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz uroczystej sesji Sejmiku Województwa i XIII Forum Samorządowego (5-10 czerwca). Gościem honorowym i prelegentem wydarzenia był Ignacio Socias – dyrektor ds. Stosunków Międzynarodowych, Międzynarodowej Federacji na rzecz Rozwoju Rodziny. Ponadto w Święcie Województwa, wzięli udział przedstawiciele Obwodu Chmielnickiego z Ukrainy. Podczas Forum Samorządowego podpisano także **Kujawsko-Pomorską Samorządową Deklarację na rzecz Rodziny**. To efekt zapowiadanych działań Samorządu Województwa prowadzących do rozszerzenia grona sygnatariuszy Deklaracji Weneckiej.

Współpraca na rzecz bezpieczeństwa:
- **współpraca z Komisją Zasobów Naturalnych przy Komitecie Regionów UE** i opracowanie opinii pn. „Zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego i zwiększenie odporności systemów żywnościowych". Więcej informacji w rozdziale: Zaangażowanie Członków Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kreowanie współpracy na poziomie międzynarodowym, międzyregionalnym i regionalnym;
- promocja Województwa Kujawsko-Pomorskiego podczas **Dnia Polskiego w SHAPE**, siedziba Naczelnego Dowództwa Sojuszniczych Sił Europy (w ramach NATO), Mons, Belgia (27 maja) - 650 uczestników;
- wielokrotne spotkania reprezentantów Samorządu Województwa z przedstawicielami sił połączonych NATO stacjonujących na terenie województwa kujawsko-pomorskiego przy okazji polskich oraz międzynarodowych świąt.

Współpraca kulturalno-sportowa:
- zakończenie procesu upamiętnienia Prezydenta Władysława Raczkiewicza w Gruzji (25-27 października) – transport i odsłonięcie pomnika w Kutaisi z udziałem przedstawicieli Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ambasadora RP, Centrum Rzeźby w Orońsku, władz miasta Kutaisi, władz regionu Imeretia;
- organizacja wizyty przedstawicieli regionów partnerskich w Województwie Kujawsko-Pomorskim biorących udział w Dożynkach Wojewódzkich 2022 oraz wydarzeniach towarzyszących (26-30 sierpnia). Kujawsko-Pomorskie odwiedziły delegacje zagraniczne przedstawicieli samorządów z Fife w Szkocji, Imeretii w Gruzji oraz przedstawiciela Konsulatu Honorowego w Pampelunie w Hiszpanii;
- udział przedstawicieli Samorządu Województwa w wizycie studyjnej w landzie Saksonia-Anhalt oraz promocja Województwa Kujawsko-Pomorskiego podczas Dożynek w Magdeburgu, Niemcy (17-20 września);
- udział Stowarzyszenia Radnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego w konferencji pn.: „Doświadczenie historyczne we współczesnym rozwoju lokalnym" na Litwie (6-8 maja);
- wsparcie organizacji spektaklu pn.: „Toruńskie Pierniki" wystawianego z okazji Dnia Dziecka przez stowarzyszenie Polonia Dresden e.V. w Dreźnie (czerwiec);
- udział w uroczystościach upamiętniających bohaterów 2. Korpusu Polskiego we Włoszech. W 2022 r. przypadła 78. rocznica bitwy o Monte Cassino oraz 130. rocznica urodzin generała Władysława Andersa. Z tej okazji na zaproszenie prezesa Fundacji 2. Korpusu Polskiego we Włoszech Pietra Ragaciena, przedstawiciele Muzeum Wojsk Lądowych w Bydgoszczy wzięli udział w uroczystościach, w ramach których odbyła się wizyta w Muzeum 2. Korpusu oraz złożono wieńce na Polskich Cmentarzach Wojennych w Loreto, Bolonii i Monte Cassino (16-20 maja);
- odsłonięcie tablicy upamiętniającej na Placu im. Witalisa Ugrechelidze w Toruniu z udziałem rodziny patrona z Gruzji (29 sierpnia);
- wsparcie udziału Zespołu Folklorystycznego „Śmiłowiónki" w Międzynarodowym Festiwalu Folkloru w miejscowości Valega w Portugalii (20 sierpnia);
- organizacja wystawy fotograficznej pn.: „Skarby Przyrody Krajów Wyszehradzkich". Uroczyste otwarcie wystawy odbyło się z udziałem Konsula Honorowego Węgier, przedstawicieli Samorządu Województwa oraz instytucji publicznych regionu (5 sierpnia);

- wsparcie udziału reprezentacji juniorów, seniorów i kobiet z naszego regionu w Mistrzostwach Europy w Speedrowerze w Anglii (29-31 lipca);
- wsparcie organizacji 61. Międzynarodowego Spływu Kajakowego „Pojezierzem Brodnickim, Drwęcą, Wisłą" (30 lipca - 13 sierpnia).

Współpraca edukacyjna:
- wsparcie projektu edukacyjnego „Dni Języków" organizowanego przez uczniów I Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu. Głównym celem projektu było promowanie otwartości na inne kultury, tolerancji i zachęcanie do nauki języków obcych, popularyzacja dziedzictwa kulturowego i dorobku cywilizacyjnego krajów europejskich (maj-czerwiec);
- wsparcie udziału uczniów X Liceum Ogólnokształcącego im. prof. Stefana Banacha w Toruniu w Finałach Światowego Konkursu „Odyseja Umysłu", który odbył się w dniach 23 – 28 maja 2022 r. w Stanach Zjednoczonych. Uczniowie z X LO zostali laureatami konkursu;
- działania o charakterze międzynarodowym promujące Województwo Kujawsko-Pomorskie oraz wspierające rozwój badań naukowych w Polsce oraz Stacji Polarnej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika na Spitsbergenie w Norwegii (4 czerwca – 2 sierpnia);
- wsparcie organizacji VIII edycji międzynarodowej konferencji z grupy MUN „Model United Nations" w I LO w Toruniu (6-8 października);
- wsparcie projektu pn.: „Włoskie Lato", który odbył się w Bydgoszczy. Przedsięwzięcie miało na celu promocję włoskich regionów poprzez pokazanie dorobku kulturowego i walorów turystycznych tego kraju oraz kształtowanie postaw życzliwości i wzajemnego zainteresowania społeczności Włoch i regionu (10 września);
- współpraca ze studentami z Indonezji – wizyty specjalistyczne w ZOZ, karty pobytu, sprawy wizowe (w ramach listu intencyjnego pomiędzy Województwem, a Małymi Wyspami Sundajskimi Zachodnimi);
- organizacja wizyty grupy młodzieży polskiej z Argentyny i Australii (26-28 września).

W 2022 r. kontynuowana była także wieloletnia współpraca Samorządu Województwa z Rejonem Solecznickim (Litwa), która przejawiała się m.in. poprzez:
- wizytę delegacji Samorządu Województwa, na czele z Członkiem Zarządu Sławomirem Kopyściem w Solecznikach (20 maja 2022 r.);
- organizację wizyty samorządowej 42 przedstawicieli Rejonu Solecznickiego w Toruniu (9-12 czerwca);
- udział reprezentantów władz Rejonu Solecznickiego w Dożynkach Wojewódzkich 2022 oraz wydarzeniach towarzyszących (26-30 sierpnia);
- promocję Województwa Kujawsko-Pomorskiego podczas Dożynek w Solecznikach (16-18 września), w których udział wziął Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski.

Aktywna działalność Samorządu Województwa w 2022 r. skutkowała organizacją łącznie **37 wyjazdów zagranicznych**, o bardzo zróżnicowanym profilu tematycznym i charakterze, w których wzięło udział ponad **100 osób** reprezentujących władze województwa. Wyjazdy odbywały się do takich krajów jak: Armenia, Belgia, Czechy, Finlandia, Francja, Gruzja, Hiszpania, Holandia, Indonezja, Litwa, Łotwa, Malta, Meksyk, Niemcy, Norwegia, Portugalia, USA, Włochy, Zjednoczone Emiraty Arabskie.

Województwo bierze aktywny udział w projektach międzynarodowych realizowanych w ramach **Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT),** współpracując z około setką partnerów zlokalizowanych w krajach Unii Europejskiej. Podkreślić należy, że Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zaangażowany jest w realizację projektów Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz projektów w ramach programów Komisji Europejskiej już od 2004 roku. W całej historii realizacji projektów międzynarodowych Samorząd Województwa do końca 2022 r. zakończył 21 projektów wieloletnich z czego 3 w samym 2022 r. - Cult-CreaTE, ThreeT oraz ECO-CICLE. W dalszym procesie realizacji pozostawał projekt Digitourism.

Projekt Digitourism (Interreg Europe) służy usprawnieniu polityki regionów partnerskich, wspierając innowacyjne zastosowania rzeczywistości wirtualnej w sektorze turystycznym. Wykorzystanie nowinek technologicznych znacząco wspiera samorządy w promocji zasobów dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz zapewnia przedsiębiorcom w branży turystycznej przewagę w tym bardzo konkurencyjnym sektorze gospodarki. Planowany okres realizacji projektu zamyka się w czasie od czerwca 2018 do maja 2023 r., Województwo Kujawsko-Pomorskie realizuje projekt wraz z 9 partnerami. W ramach projektu Digitourism w 2022 roku Samorząd Województwa realizował takie działania jak:

- spotkanie partnerów projektu (8 czerwca) w Brukseli - zebranie było okazją do przedstawienia stanu realizacji Planów Działania oraz akcji pilotażowych. Efektem spotkania było także przygotowanie warsztatów pn.: „Cyfrowa rzeczywistość w turystyce", które przeprowadzone były w trakcie Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast;
- w dniach 10 – 13 października, w Brukseli, Samorząd Województwa uczestniczył w wydarzeniu pn.: „Europejski Tydzień Regionów i Miast". To największe coroczne wydarzenie poświęcone polityce spójności w ramach Unii Europejskich. Samorząd Województwa był współorganizatorem sesji pn.: „Upodmiotowienie i zaangażowanie obywatelskie młodzieży - doświadczenie lokalnych i regionalnych władz w Europie", która odbyła się 12 października 2022 r. w siedzibie Europejskiego Komitetu Regionów. Marszałek Województwa Piotr Całbecki, który połączył się z uczestnikami online, przedstawił aktualną politykę regionu adresowaną do młodych ludzi. W swoim wystąpieniu wspomniał m.in. o marszałkowskich stypendiach uczniowskich i sukcesie naszej e-szkoły, a także o powołanym Młodzieżowym Sejmiku Województwa, który jest ciałem doradczym Samorządu Województwa o kompetencjach inicjatywnych i wnioskodawczych. Województwo Kujawsko-Pomorskie było także współorganizatorem panelu pn.: „Rzeczywistość wirtualna w turystyce". Zaprezentowane zostały dobre praktyki z naszego regionu m.in.: wirtualny spacer po Muzeum Mikołaja Kopernika w Toruniu czy projekt Kultura w zasięgu 2.0.

Projekt Cult-CreaTE (Interreg Europe) służył poprawie wdrażania polityki i programów rozwoju regionalnego, w szczególności programów na rzecz inwestycji i wzrostu zatrudnienia oraz programów europejskiej współpracy terytorialnej, wspierających małe i średnie przedsiębiorstwa na wszystkich etapach ich cyklu funkcjonowania w celu rozwoju i osiągnięcia wzrostu oraz angażowania się w innowacje. Cel podstawowy to upowszechnienie turystyki kreatywnej i kulturalnej, uznawanej za nową generację branży turystycznej, która angażuje samych turystów i mieszkańców do aktywnego współtworzenia produktów turystycznych. Turystyka kreatywna oferuje odwiedzającym możliwość rozwijania ich kreatywnego potencjału poprzez aktywne uczestnictwo w kursach, doświadczeniach kulturalnych i edukacyjnych, które są charakterystyczne dla danych miast, regionów i obiektów, będących celem podróży. Okres realizacji projektu zamykał się w czasie od czerwca 2018 do grudnia 2022 r. i realizowany był przez Województwo Kujawsko-Pomorskie wraz z 9 partnerami. W ramach projektu Cult-CreaTE w 2022 roku Samorząd Województwa realizował takie działania jak:

- spotkanie przedstawicieli Samorządu Województwa z inicjatorami działań na Szlaku Piastowskim. Podczas spotkania podsumowano dotychczasową pracę i omówiono najbliższe działania, mające na celu realizację założonych planów tj.: wykreowanie pakietu produktów CCT w regionie, w szczególności związanych bezpośrednio z Szlakiem Piastowskim oraz opracowanie i wdrożenie modelu współpracy służącego usprawnieniu zarządzania Szlakiem Piastowskim;
- podsumowanie projektu (14 września) w Toruniu. Spotkanie odbyło się w trybie hybrydowym z udziałem partnerów z Grecji, Łotwy i Węgier, którzy gościli Toruniu, oraz z Irlandii, Cypru, Włoch i Szkocji, którzy w spotkaniu uczestniczyli online.

Konferencja podsumowująca projekt Cult-CreaTE 14 września 2022 r. w Toruniu, fot. Szymon Zdziebło

Projekt ThreeT (Interreg Europe) – miał na celu rozwój ekoturystyki i popularyzację miejsc z walorami dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Poprzez tworzenie ścieżek tematycznych lub rozwój już istniejących, zwiększa się atrakcyjność turystyczną danych obiektów i terenów, mniej popularnych lub nieznanych z powodu ograniczonej dostępności lub braku odpowiedniej polityki informacyjnej.

Głównym założeniem projektu pilotażowego było wyodrębnienie obszarów ciszy na terenie parków krajobrazowych województwa kujawsko-pomorskiego. Wykluczono obszary położone w pobliżu antropogenicznych źródeł hałasu, jak drogi, linie kolejowe, obszary zabudowane i tereny przemysłowe oraz wojskowe, a także obszary szczególnie cenne przyrodniczo, na których rekomenduje się działania ochronne. Opierając się o tak sporządzone mapy parków, wykonano pilotażowe pomiary natężenia hałasu w siedmiu parkach krajobrazowych. Głównym założeniem wyznaczania obszarów ciszy był niski poziom hałasu, który średnio nie przekraczał 35dB. Przeprowadzone pomiary wykazały, że tak wyznaczone obszary spełniają kryterium „ciszy", a zidentyfikowane dźwięki miały głównie źródła naturalne (szum wiatru, szelest liści, nurt rzeki, śpiew ptaków itp.). Wstępna analiza wykazała potencjał tego rodzaju terenów aż w sześciu parkach krajobrazowych (Krajeńskim, Tucholskim, Wdeckim, Brodnickim, Górznieńsko-Lidzbarskim i Gostynińsko-Włocławskim).

„Ścieżka ciszy" to pilotażowy i unikalny w Polsce produkt turystyczny. Szlak przebiega przez atrakcyjny krajobrazowo i przyrodniczo teren Wdeckiego Parku Krajobrazowego, Jedenastokilometrowa piesza trasa łączy rzekę Wdę i rezerwat Jeziora Piaseczno, przebiegając po obu stronach doliny rzeki Czyściewnicy.

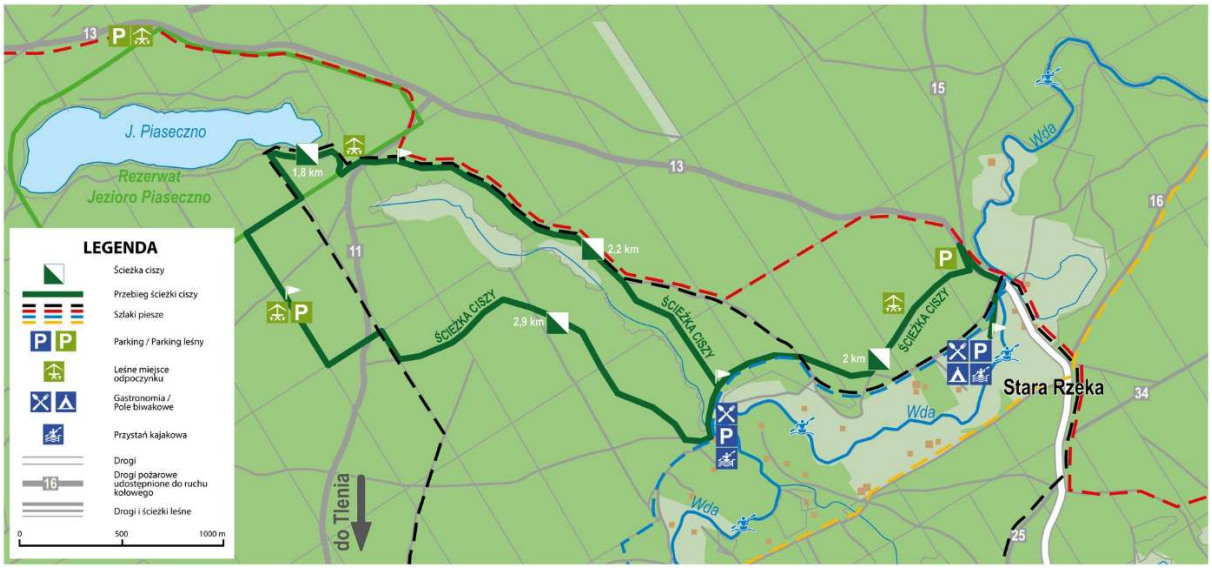

Rys. 18. „Ścieżka ciszy" na terenie Wdeckiego Parku Krajobrazowego.

Działania skupione wokół projektu zaowocowały także opracowaniem dokumentu pn.: „Plan Działania dla rozwoju produktów turystyki aktywnej z uwzględnieniem turystyki rowerowej na terenie parków krajobrazowych w województwie kujawsko-pomorskim". W ramach dokumentu zarekomendowano szereg działań dotyczących poprawy warunków uprawiania turystyki aktywnej, szczególnie rowerowej, na obszarze parków krajobrazowych województwa, w oparciu o dobre praktyki i doświadczenia partnerów projektu ThreeT. Okres realizacji projektu zamykał się w czasie od czerwca 2018 do grudnia 2022 r. i realizowany był przez Województwo Kujawsko-Pomorskie wraz z 9 partnerami. W ramach projektu ThreeT w 2022 roku Samorząd Województwa realizował takie działania jak:

- wizyta studyjna w Finlandii Centralnej (21-23 czerwca) - w wizycie udział wzięli przedstawiciele Departamentu Współpracy Zagranicznej i Rozwoju Gospodarczego, Dyrektor Wdeckiego Parku Krajobrazowego oraz przedstawiciel Vision Management & Consulting, koordynatora zewnętrznego projektu pilotażowego. Podczas wizyty delegacja spotkała się z reprezentantami Rady Regionu Finlandii Centralnej, ekspertem ds. zarządzania szlakami turystycznymi w Parku Narodowego Leivonmäki, Selänpohja oraz zarządcami obiektów turystycznych znajdujących się na szlakach turystycznych w strefie ciszy w Nukula. Pozyskana podczas wizyty studyjnej wiedza została wykorzystana podczas tworzenia podręcznika dla administratorów parków krajobrazowych w województwie kujawsko-pomorskim w zakresie wytyczania i przygotowania szlaków ciszy w parkach, budowania oferty edukacyjnej i turystycznej oraz promowania obszarów ciszy jako waloru przyrodniczego;

- konferencja podsumowująca (13 września) na Malcie – podczas wydarzenia prezentowane były rezultaty wypracowane w trakcie działania projektu. Delegaci z Województwa Kujawsko-Pomorskiego przedstawili osiągnięte rezultaty w ramach projektu oraz kolejne etapy wdrażania planu działania w regionie. Należy zaznaczyć, że jednym z istotnych rezultatów osiągniętych w ramach partnerstwa w projekcie ThreeT jest wdrożenie projektu pilotażowego pn. „Obszary ciszy jako atrakcja turystyczna" w którym wytyczono ścieżkę ciszy na obszarze Wdeckiego Parku Krajobrazowego wraz z zaprojektowaniem i ustawieniem tablic informacyjnych, oznakowaniem szlaku oraz opracowaniem oferty edukacyjno-turystycznej dla wszystkich parków krajobrazowych w regionie.

Projekt ECO-CICLE (Interreg Europe) miał na celu poprawę lokalnych i regionalnych polityk promocji turystyki rowerowej na obszarach o dużej wartości przyrodniczej. W ramach partnerstwa planowano m.in.: rozwijanie turystyki rowerowej jako najlepszego sposobu promocji zrównoważonego rozwoju na obszarach cennych przyrodniczo oraz przeniesienie modelu zrównoważonej mobilności na obszary słabiej zurbanizowane. W województwie kujawsko-pomorskim rezultatem projektu było opracowanie programu modyfikacji sieci rowerowych szlaków turystycznych, w tym dokonanie audytu Wiślanej Trasy Rowerowej (około 430 km szlaku), zakładającego optymalne wykorzystanie potencjału przyrodniczego tych terenów dla poprawy ich rozwoju gospodarczego. Opracowano również koncepcję wytyczenia międzynarodowych tras rowerowych EuroVelo 2 i 9 na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Okres realizacji projektu zamykał się w czasie od czerwca 2018 do czerwca 2022 r. i realizowany był przez Województwo Kujawsko-Pomorskie wraz z 7 partnerami. W ramach projektu ECO-CICLE w 2022 roku działania Samorządu Województwa skupiły się na monitorowaniu zadań wynikających z planu działania i przygotowaniu raportu końcowego.

Samorząd Województwa w dalszym ciągu aktywnie podejmuje próby angażowania się w ramach nowopowstałych projektów międzynarodowych. W 2022 r. przygotowano w sumie 10 propozycji projektowych w ramach trzech rożnych programów międzynarodowych, jednak tylko jeden z nich (CARES) został zaakceptowany i otrzymał wymagane finansowanie. Pozostałe projekty nie otrzymały dofinansowania.

- CARES (Interreg Europe) – teleopieka dla starzejącej się Europy - poprawa polityk regionalnych w zakresie rozwoju teleopieki i usług telemedycznych dla osób starszych – projekt zatwierdzony 14 grudnia 2022 r.;
- ReliHe (Interreg Europe) – wsparcie dziedzictwa religijnego - poprawa polityk regionalnych na rzecz zwiększenia roli miejsc dziedzictwa religijnego w rozwoju gospodarczym (rozwój turystyki), a także integracja społeczna oraz podniesienie atrakcyjności regionów wiejskich;
- Fissh (Interreg Europe) – rozwój przemysłu żywnościowego - poprawa polityk regionalnych na rzecz wsparcia MŚP z branży spożywczej w zakresie realizacji idei zrównoważonego rozwoju oraz przechodzenia na cyrkularne i zrównoważone modele biznesowe;
- TeBiCE (Interreg Europa Środkowa) - stworzenie narzędzi zarządzania w celu harmonizacji i poprawy warunków ramowych dla bardziej efektywnej gospodarki cyrkularnej w obszarze Europy Środkowej;
- Starlight (Interreg Europa Środkowa) – projekt ciemnego nieba - systemowe rozwiązania w celu ochrony przed zanieczyszczeniem światłem, zwłaszcza na obszarach chronionych i cennych przyrodniczo i krajobrazowo. Wspólna strategia oraz plan działania dotyczący poprawy rozwiązań prawnych i instytucjonalnych;
- Arethusa (Interreg Europa Środkowa) – digitalizacja megalitów kujawskich - opracowanie strategii promocji rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich w zakresie wyzwań związanych z negatywnymi skutkami zmian klimatycznych. Strategia ta może wykorzystywać różne elementy, wynikające z interesów obszarów partnerskich, z których wszystkie wspierają dążenia Europy do wspólnej zielonej przyszłości, w tym m.in. inwestowanie w digitalizację i narzędzia cyfrowe dla turystyki;
- Persistance (Interreg Europa Środkowa) – zmiany klimatyczne - działania planistyczne i strategiczne w celu budowania odporności miast i regionów na zmiany klimatyczne. Stworzenie powtarzalnych modeli ramowych polityki przystosowania się do zmian klimatu, dostosowanych do różnych typowych obszarów geograficznych;
- Scale up Reuse (Interreg Europa Środkowa) – ekonomia w obiegu zamkniętym - wykorzystanie technologii cyfrowych w obszarze ponownego użycia produktów (re-use). Profesjonalizacja w zakresie ponownego dostarczania towarów, procesów przygotowujących do ponownego użycia, otwierania nowych rynków, współpracy interesariuszy;
- Amber Route no 9 (Interreg Europa Środkowa) - rozwój Międzynarodowej Trasy Rowerowej EuroVelo9 - wzmocnienie zarządzania zintegrowanym rozwojem terytorialnym w Europie Środkowej w oparciu o międzynarodową trasę rowerową EuroVelo9 i wykorzystania jej jako narzędzia do rozwoju regionalnych i krajowych polityk na rzecz zrównoważonej, odpowiedzialnej turystyki i mobilności;

- CLOUD (Program Kreatywna Europa) – digitalizacja stanowiska archeologicznego w Kaudusie - rekonstrukcja zapomnianego dziedzictwa kulturowego w wirtualnej rzeczywistości. Wykorzystanie nowoczesnych narzędzi w promocji zasobów kultury podczas wydarzeń i wystaw.

ZAANGAŻOWANIE CZŁONKÓW ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W KREOWANIE WSPÓŁPRACY NA POZIOMIE MIĘDZYNARODOWYM, MIĘDZYREGIONALNYM I REGIONALNYM

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz współpracy międzynarodowej, międzyregionalnej i regionalnej w 2022 r.:

- Członkowie Zarządu Województwa sumarycznie odbyli **1272 spotkania zewnętrzne, 1560 narad wewnętrznych** oraz uczestniczyli w **961 oficjalnych uroczystościach;**
- Marszałek Województwa Piotr Całbecki:
  - członkiem-zastępcą w **Europejskim Komitecie Regionów**
  - jako członek **Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego**;
  - jako delegat Zgromadzenia Ogólnego **Związku Województw Rzeczpospolitej Polskiej;**
  - jako reprezentant strony samorządowej w **Kujawsko-Pomorskiej Wojewódzkiej Radzie Dialogu Społecznego;**
  - jako członek **Rady ds. Samorządu Terytorialnego w ramach Narodowej Rady Rozwoju przy Prezydencie RP;**
- Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski odznaczony przez Prezydenta RP **Medalem Stulecia Odzyskanej Niepodległości;**
- Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski przewodniczącym **Kujawsko-Pomorskiej Regionalnej Rady Przemysłu Przyszłości;**
- Wicemarszałek Województwa Zbigniew Sosnowski wiceprezesem **Związku Oddziału Wojewódzkiego Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczpospolitej Polskiej;**
- Członek Zarządu Sławomir Kopyść wiceprzewodniczącym **Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk;**
- Członek Zarządu Województwa Aneta Jędrzejewska odznaczona **Złotą Odznaką Honorową Kujawsko-Pomorskiego Związku Piłki Nożnej,** a także **Brązowym Medalem za zasługi dla Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego;**
- Udział Członków Zarządu Województwa w **Konwencie Marszałków Województw RP;**
- Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego laureatem **dorocznej Nagrody Międzynarodowej Federacji na rzecz Rozwoju Rodziny.**

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów pn. *Zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego i zwiększenie odporności systemów żywnościowych*. W związku z rosyjską inwazją na Ukrainę, światowy skok cen towarów, destabilizację rynków rolnych i postępujące zmiany klimatyczne, Komisja Europejska wystosowała Komunikat do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Europejskiego Komitetu Regionów, którego celem było przedstawienie sytuacji dotyczącej zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego i zwiększenie odporności systemów żywnościowych.

W odpowiedzi na powyższy komunikat, Europejski Komitet Regionów podjął decyzję o przygotowaniu opinii z inicjatywy własnej w ramach działań Komisji Zasobów Naturalnych (NAT). **Sprawozdawcą opinii, podczas posiedzenia 31 marca 2022 r., został Marszałek Województwa Piotr Całbecki**. Opinia w sprawie europejskiego bezpieczeństwa żywnościowego jest kolejną przygotowywaną przez Marszałka Województwa. Pierwsza, dotycząca oceny adekwatności unijnych dyrektyw wodnych i dyrektywy powodziowej, została przyjęta podczas 139. sesji plenarnej Komitetu w lipcu 2020 r.

Przedmiotowa opinia, związana z obecną destabilizacją światowych rynków produktów rolnictwa, spowodowaną przez zmiany klimatu, pandemię COVID-19 oraz rosyjską agresję na Ukrainę, jest nie tylko odpowiedzią na ww. marcowy komunikat Komisji Europejskiej w tej sprawie, ale również na deklarację wersalską Rady Europejskiej w sprawie wojny za naszą wschodnią granicą. Opinia ta związana jest dodatkowo z realizacją celów unijnych strategii, w tym Europejskiego Zielonego Ładu i strategii *Od pola do stołu*.

W opinii dotyczącej zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego i zwiększenia odporności systemów żywnościowych podkreślone zostało, że pomimo iż w chwili obecnej prawdopodobieństwo wystąpienia realnej

klęski głodu w Europie, jako konsekwencji wojny w Ukrainie, wydaje się wciąż niewielkie, to wojna już teraz spowodowała problemy w zaopatrzeniu w zakresie niektórych produktów, doprowadziła do inflacji cen żywności i wywołała dosyć powszechne poczucie nieprzewidywalności rozwoju sytuacji (drastyczny wzrost kosztów nawozów sztucznych, środków ochrony i innych środków produkcji, a także energii, co może przynieść nieakceptowalne skutki w zakresie jesiennych i wiosennych zasiewów oraz nieakceptowalny społecznie dalszy wzrost cen żywności), wpływającej także na zdestabilizowanie regionalnych systemów społeczno-gospodarczych.

W dokumencie zwrócono uwagę, iż większość globalnej produkcji nawozów, surowców do ich produkcji i środków ochrony roślin w poprzednich latach pochodziła z Rosji, Ukrainy i Białorusi. Tym samym zaakcentowano, że zmniejszenie zależności od importowanych środków produkcji, takich jak nawozy lub pestycydy, przyczyni się do zwiększenia odporności europejskiego systemu żywnościowego. Podkreślona została potrzeba wzmocnienia innowacji oraz stosowania najlepszych praktyk, które umożliwią utrzymanie, a w dłuższej perspektywie zwiększenie plonów (w szczególności praktyk i innowacji zbieżnych z założeniami proekologicznymi).

Wskazano, że trwający konflikt eliminuje ze światowych rynków produkty rolne od dwóch bardzo dużych ich eksporterów – Ukrainy, w której wojna doprowadzi do niewydolności gospodarki rolnej, a potem wieloletniego procesu odbudowy jej potencjału, oraz Rosji, która jako kraj-agresor powinna być wykluczona z międzynarodowej wymiany handlowej. Taki stan może realnie zagrozić stabilności żywnościowej, przede wszystkim w regionach pozaeuropejskich, co zwiększy humanitarne zobowiązania UE wobec regionów głodujących, a także zwiększy generowaną przez nie presję migracyjną.

Dodatkowo w dokumencie popiera się realizację założeń strategii *Od pola do stołu* i jej celów dotyczących ograniczenia stosowania pestycydów, nawozów chemicznych i środków przeciwdrobnoustrojowych oraz zwiększenia udziału rolnictwa ekologicznego. Zwrócono uwagę, że dążąc do zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego, należy odwrócić trend postępującej specjalizacji w produkcji żywności, a więc także koncentracji rejonów jej wytwarzania. Jest to typowe dla wysokotowarowej produkcji rolniczej ukierunkowanej na maksymalną efektywność ekonomiczną. Cel ten można osiągnąć poprzez znaczne zwiększenie udziału rolnictwa realizowanego zgodnie z zasadą jego biologizacji.

Przygotowany przez Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego projekt opinii Europejskiego Komitetu Regionów w sprawie bezpieczeństwa żywnościowego i zwiększenia odporności systemów żywnościowych **został jednogłośnie przyjęty przez Komisję Zasobów Naturalnych (NAT) na posiedzeniu 5 października 2022 r.** Również **Europejski Komitet Regionów podczas posiedzenia plenarnego, które odbyło się 30 listopada 2022 r. w Brukseli, przyjął jednogłośnie przedmiotową opinię, która następnie została przekazana trzem najważniejszym unijnym instytucjom stanowiącym – Radzie Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu i Komisji Europejskiej – stając się jedną z podstaw stanowienia prawa unijnego**.

Jako wynik dobrze przygotowanej opinii, Komisja Zasobów Naturalnych (NAT) w Europejskim Komitecie Regionów przyjęła zaproszenie Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego do odbycia posiedzenia wyjazdowego w Toruniu (1-2 czerwca 2023 r.), połączonego z międzynarodową konferencją poświęconą bezpieczeństwu żywnościowemu. W wydarzeniu wezmą też udział m.in. członkowie Parlamentu Europejskiego, eksperci Komisji Europejskiej i Organizacji Narodów Zjednoczonych, reprezentanci świata nauki i organizacji pozarządowych oraz regionów partnerskich województwa kujawsko-pomorskiego na Ukrainie.

W toku przygotowywania i konsultowania **opinii Europejskiego Komitetu Regionów** Marszałek brał udział w licznych spotkaniach na szczeblu europejskim, w tym:

- 05.04.2022 r. – wystąpienie na spotkaniu grupy Europejskiej Partii Ludowej (EPP/EPL) w Parlamencie Europejskim nt. wpływu inwazji na Ukrainę na bezpieczeństwo żywnościowe (online);
- 23.05.2022 r. – spotkanie grupy zadaniowej ds. Ukrainy Europejskiego Komitetu Regionów (online);
- 02.06.2022 r. – posiedzenie Komisji Zasobów Naturalnych Europejskiego (NAT) w Santiago de Compostela – pierwsza dyskusja nad projektem opinii dot. bezpieczeństwa żywnościowego;
- 03.06.2022 r. – konferencja Komisji Zasobów Naturalnych Europejskiego (NAT) w Santiago de Compostela;
- 20.06.2022 r. – *Digital masterclass* nt. kryzysu żywnościowego w mediach społecznościowych (online);
- 22.06.2022 r. – konsultacje z interesariuszami nt. opinii dot. zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego i zwiększenia odporności systemów żywnościowych;
- 19.07.2022 r. – spotkanie z przedstawicielami Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich Komisji - DG AGRI nt. kryzysu żywnościowego (online);
- 19.07.2022 r. - spotkanie z Christophem Clergeau, sprawozdawcą-cieniem nt. opinii dot. bezpieczeństwa żywnościowego (online);

- 27.09.2022 r. - spotkanie z interesariuszami, na którym projekt opinii Europejskiego Komitetu Regionów w sprawie bezpieczeństwa żywnościowego był tematem rozmów z przedstawicielami międzynarodowych środowisk producentów rolnych, Europejskiej Rady ds. Mleka i organizacji Via Campesina (Europejski Komitet Regionów, Bruksela);
- 29.09.2022 r. – spotkanie z Maciejem Golubiewskim, dyrektorem Gabinetu Komisarza Janusza Wojciechowskiego (Dyrekcja Generalna ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich Komisji - DG AGRI) (Komisja Europejska, Bruksela);
- 05.10.2022 r. – spotkanie koordynatorów komisji NAT w Europejskim Komitecie Regionów, na którym Marszałek Województwa Piotr Całbecki został mianowany przedstawicielem Europejskiego Komitetu Regionów w Unijnej platformie ds. przeciwdziałania stratom i marnotrawieniu żywności (Europejski Komitet Regionów, Bruksela);
- 22.10.2022 r. – posiedzenie Unijnej platformy ds. przeciwdziałania stratom i marnotrawieniu żywności (online);
- 16.11.2022 r. – spotkanie z Marlene Mortler, sprawozdawczynią raportu Parlamentu Europejskiego nt. kryzysu żywnościowego (Parlament Europejski, Bruksela);
- 29.11.2022 r. – wystąpienie na posiedzeniu Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Parlamentu Europejskiego (Parlament Europejski, Bruksela).

W ramach prac w Europejskim Komitecie Regionów Marszałek jako członek-zastępca uczestniczył w licznych spotkaniach na szczeblu europejskim:

- 02.03.2022 r. - spotkanie grupy Europejskiej Partii Ludowej (EPL/EPP) Europejskiego Komitetu Regionów (online);
- 03-04.03.2022 r. - 9. Europejski Szczyt Regionów i Miast;
  Co dwa lata Europejski Komitet Regionów (KR) organizuje Europejski Szczyt Regionów i Miast. Podczas szczytu wybrani przez obywateli przedstawiciele władz lokalnych i regionalnych dyskutują nad najważniejszymi wyzwaniami, przed jakimi stoi Unia Europejska (online).
- 29.03.2022 r. - posiedzenie Komisji Obywatelstwa, Sprawowania Rządów, Spraw Instytucjonalnych i Zewnętrznych w Brukseli (CIVEX) / (Europejski Komitet Regionów, Bruksela);
- 31.05.2022 r. – posiedzenie Komisji Środowiska, Zmiany Klimatu i Energii (ENVE) / (Europejski Komitet Regionów, Bruksela);
- 21.06.2022 r. – posiedzenie Komisji Polityki Społecznej, Edukacji, Zatrudnienia, Badań Naukowych i Kultury (SEDEC) / (Europejski Komitet Regionów, Bruksela);
- 11.07.2022 r. - posiedzenie Komisji Polityki Spójności Terytorialnej i Budżetu UE (COTER) w Pradze;
- 12.07.2022 r. - udział w konferencji Komisji Polityki Spójności Terytorialnej i Budżetu UE (COTER) nt. inwestycji w dekarbonizację i modernizację transportu publicznego w Pradze;
- 09.09.2022 r. - spotkanie grupy Europejskiej Partii Ludowej (EPL/EPP) w Brnie;
- 28.09.2022 r. - Posiedzenie Komisji Obywatelstwa, Sprawowania Rządów, Spraw Instytucjonalnych i Zewnętrznych (CIVEX) / (Europejski Komitet Regionów, Bruksela);
- 29.09.2022 r. - posiedzenie Komisji Polityki Spójności Terytorialnej i Budżetu UE (COTER) / (Europejski Komitet Regionów, Bruksela);
- 06.10.2022 r. - posiedzenie Komisji Środowiska, Zmiany Klimatu i Energii (ENVE) w Mediolanie;
- 07.10.2022 r. - konferencja Komisji Środowiska, Zmiany Klimatu i Energii (ENVE) w Mediolanie;
- 12.10.2022 r. - Europejski Tydzień Regionów i Miast;
  Marszałek Województwa Piotr Całbecki połączył się online na współorganizowanej przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego sesji pn. „Youth empowerment and civic engagement, lessons from European local and regional authorities". W swoim wystąpieniu przedstawił aktualną politykę Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego adresowaną do młodych ludzi, mówił m.in. o marszałkowskich stypendiach uczniowskich i sukcesie kujawsko-pomorskiej e-szkoły, a także o powołanym niedawno młodzieżowym sejmiku województwa, który jest wybranym na dwuletnią kadencję trzydziestoosobowym ciałem doradczym samorządu województwa o kompetencjach inicjatywnych i wnioskodawczych.
- 17.11.2022 r. - posiedzenie Komisji Obywatelstwa, Sprawowania Rządów, Spraw Instytucjonalnych i Zewnętrznych (CIVEX) / (Europejski Komitet Regionów, Bruksela).

Międzynarodowa Federacja Rozwoju Rodziny (IFFD) to jedna z największych globalnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, posiadająca generalny status konsultacyjny przy Organizacji Narodów Zjednoczonych (konkretnie przy Radzie Gospodarczej i Społecznej ONZ – ECOSOC). Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego otrzymał **doroczną Nagrodę Międzynarodowej Federacji na rzecz Rozwoju Rodziny (2022 IFFD Award) za konsekwentne prowadzenie prorodzinnej polityki społecznej**, w tym stworzenie sieci ośrodków oferujących rodzinom kompleksowe poradnictwo i specjalistyczne wsparcie. IFFD Award to najbardziej prestiżowe międzynarodowe wyróżnienie w tym segmencie polityki społecznej. Ta działająca w 68 krajach na pięciu

kontynentach niezależna organizacja pozarządowa, z rozbudowaną siecią wolontariuszy na całym świecie, została założona pod koniec lat 70. ubiegłego wieku. Jej zasadniczą misją jest wspieranie rodzin przede wszystkim poprzez dzielenie się wiedzą, w tym szkolenia i konferencje. IFFD regularnie organizuje poświęcone tej tematyce międzynarodowe kongresy.

Oficjalne ogłoszenie o przyznaniu nagrody miało miejsce w 10.02.2022 r. w siedzibie ONZ w Nowym Jorku podczas konferencji IFFD poświęconej zdrowiu psychicznemu w rodzinach w czasach Covid-19, będącej wydarzeniem towarzyszącym dorocznej sesji Komisji Rozwoju Społecznego ONZ. Podczas wydarzenia zebrani wysłuchali nagranego wystąpienia Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego.

Na zaproszenie IFFD Marszałek Województwa Piotr Całbecki uczestniczył w **Światowym Dniu Miast ONZ (27.10.2022 r.)**, podczas którego wygłosił przemówienie na temat roli samorządów w działaniach na rzecz rodziny oraz podzielił się też doświadczeniami związanymi z pomocą udzielaną przez nasz region uchodźcom wojennym z Ukrainy. Konferencja *Zrównoważone wysiłki na rzecz budowy inkluzywnych, bezpiecznych i odpornych obszarów miejskich* odbyła się w siedzibie głównej Organizacji Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku. Podczas wydarzenia odbyła się również ceremonia wręczenia 2022 IFFD Award, którą odebrał Marszałek Województwa Piotr Całbecki.

Uroczystość wręczenia Nagrody Międzynarodowej Federacji na rzecz Rozwoju Rodziny dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego, fot. UMWKP

Międzynarodowa Federacja Rozwoju Rodziny była również organizatorem **spotkania sygnatariuszy Deklaracji Weneckiej,** które odbyło się w Parlamencie Europejskim w Brukseli w dniu 30.03.2022 r. – uczestniczył w nim Marszałek Województwa Piotr Całbecki. Sygnatariuszami Deklaracji Weneckiej są samorządy miejskie i regionalne na całym świecie, respektujące zasadę zrównoważonego rozwoju w dziedzinie szeroko rozumianej polityki społecznej i prorodzinnej. Samorząd województwa kujawsko-pomorskiego jest pierwszym w Europie Środkowo-Wschodniej, który przystąpił do tej grupy w październiku 2021 r. Spotkanie poświęcone było podsumowaniu działań w 2021 r. i najlepszym realizowanym projektom adresowanym do rodzin. Marszałek Województwa Piotr Całbecki w swoim wystąpieniu mówił m.in. o wsparciu dla uchodźców z Ukrainy. W części roboczej panelu wystąpiła Sylwia Tubielewicz-Olejnik, dyrektor departamentu współpracy zagranicznej i rozwoju gospodarczego, która przedstawiła dedykowany rodzinom z problemami i instytucjom pieczy zastępczej program *Rodzina w centrum*, oferujący specjalistyczne poradnictwo oraz pomoc psychologiczną, socjoterapeutyczną i prawną. Obecnie objęte nim są także zmagające się z traumą wojenną rodziny ukraińskich uchodźców, które muszą się też zmierzyć z koniecznością odbudowy własnego życia na obczyźnie.

Podpisanie Kujawsko-Pomorskiej Deklaracji na rzecz Rodziny w ramach obchodów Święta Województwa (07.06.2022 r.). Częścią obchodów Święta Województwa w 2022 r. było Forum Samorządowe, podczas którego w Muzeum Etnograficznym uroczyście podpisano Kujawsko-Pomorską Samorządową Deklarację na rzecz Rodziny. To efekt zapowiadanych działań Samorządu Województwa prowadzących do rozszerzenia grona sygnatariuszy

Deklaracji Weneckiej. Deklarację podpisał Marszałek Województwa Piotr Całbecki, Radni Województwa oraz przedstawiciele miast, gmin i powiatów. Gościem specjalnym spotkania był także pan Ignacio Socias z Międzynarodowej Federacji Rozwoju Rodziny, który koordynuje działania sygnatariuszy Deklaracji Weneckiej i współpracuje na tym polu z Organizacją Narodów Zjednoczonych. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest pierwszym w Europie Środkowo-Wschodniej, który przystąpił do Deklaracji Weneckiej. Jej sygnatariuszami są, w liczbie 200, samorządy miejskie i regionalne z całego świata, respektujące zasadę zrównoważonego rozwoju w dziedzinie szeroko rozumianej polityki społecznej i prorodzinnej.

Z inicjatywy Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego w 2022 roku odbyły się trzy sesje **Forum Samorządowego (07.03.2022, 07.06.2022, 08.12.2022)**. Uczestnikami debat byli Członkowie Zarządu Województwa, Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska, Radni Województwa, Posłowie, przedstawiciele środowisk samorządowych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Sesja wiosenna odbyła się w trybie nadzwyczajnym w związku z rozpoczętą wojną na Ukrainie i potrzebą pomocy uchodźcom z Ukrainy przybywającym na teren województwa. Druga sesja poświęcona była działaniom samorządowców na rzecz rodziny, podpisano wówczas Deklarację Wenecką. Trzecia grudniowa sesja poświęcona była organizacji działania regionalistów województwa kujawsko-pomorskiego.

W ramach współpracy Samorządu Województwa z NATO, w dniu 27.05.2022 r. w siedzibie Naczelnego Dowództwa Sojuszniczych Sił Europy w Mons – Belgia, na zaproszenie gen. bryg. pil. Sławomira Mąkosy, Województwo Kujawsko-Pomorskie uczestniczyło w wydarzeniu ***Polish Constitution Day on SHAPE Family Fest – Dzień Polski w SHAPE.*** Głównym organizatorem wydarzenia było Polskie Narodowe Przedstawicielstwo Wojskowe (PNPW) przy Naczelnym Dowództwie Sojuszniczych Sił w Europie (Supreme Headquarters Allied Powers Europe, SHAPE). Głównym celem, oprócz uczczenia rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja, była promocja Polski na arenie międzynarodowej, skierowana przede wszystkim do pięciotysięcznej społeczności SHAPE oraz belgijskiej Polonii.

Stowarzyszenie Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk. W 2012 r. marszałkowie 6 województw podjęli decyzję o założeniu Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk. Celem stowarzyszenia jest m.in. kreowanie i promocja strefy rozwojowej korytarza transportowego Bałtyk-Adriatyk w kraju i za granicą, zapewnienie międzyregionalnej spójności planowania strategicznego i przestrzennego w strefie korytarza w Polsce, inicjowanie przedsięwzięć służących rozwojowi gospodarczemu strefy korytarza oraz rozbudowa jego infrastruktury w kontekście sieci TEN-T, w tym włączenia do sieci śródlądowych dróg wodnych oraz multimodalnych portów przeładunkowych. Od wielu lat Wiceprezesem Stowarzyszenia jest Członek Zarządu Województwa Sławomir Kopyść.

22-23 września 2022 r. w Gdyni w ramach Kongresu Gospodarki Morskiej Portu Gdynia im. Tadeusza Wendy odbyło się IX Forum Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk, w którym uczestniczyła m.in. Europejska Koordynator Korytarza Bałtyk-Adriatyk Anne Jensen. W panelu dyskusyjnym dotyczącym korzyści, jakie z Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk odnoszą polskie województwa, wziął udział Członek Zarządu Sławomir Kopyść.

Deklaracja programowa w sprawie planu działań na rzecz rozwoju polskiego odcinka Międzynarodowej Drogi Wodnej E70 w latach 2023-2030. 1 czerwca 2022 r. marszałkowie 5 województw: kujawsko-pomorskiego, lubuskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego, podpisali w Tolkmicku Deklarację programową w sprawie planu działań na rzecz rozwoju polskiego odcinka Międzynarodowej Drogi Wodnej E70. Jest to dokument przedłużający międzyregionalną współpracę w zakresie ożywienia żeglugi śródlądowej i aktywizacji turystyki wodnej na kolejne lata, tj. 2023-2030. Jego zasadniczym celem jest podkreślenie potrzeby kontynuacji działań zmierzających do rewitalizacji i zrównoważonego rozwoju planowanej na terenie Polski Międzynarodowej Drogi Wodnej E70 w aspekcie turystycznym i transportowym, przy zachowaniu zasadniczych walorów środowiskowych rzek i kanałów ją tworzących. Deklarację w imieniu Województwa Kujawsko-Pomorskiego podpisał Członek Zarządu Sławomir Kopyść.

Ponadto Członek Zarządu Sławomir Kopyść, podobnie jak w poprzednich latach, był bezpośrednio zaangażowany we wszystkie działania związane z rewitalizacją dróg wodnych, rozwojem logistyki, czy też zabieganiem o obecność województwa w sieci TEN-T. W związku z tym 14 lutego 2022 r. uczestniczył w spotkaniu z Wiceministrem Infrastruktury Grzegorza Witkowskiego, którego wynikiem było wpisanie na Indykatywną listę projektów inwestycyjnych do realizacji w ramach Krajowego Programu Żeglugowego do roku 2030 zadania pn. Dokumentacja projektowa dla inwestycji pn. *Budowa nabrzeża przeładunkowego na Wiśle w Solcu Kujawskim*. Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w rozdziale pn. *Infrastruktura transportu* niniejszego Raportu. Jak wspomniano wcześniej, od wielu lat jest wiceprzewodniczącym Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza

Transportowego Bałtyk-Adriatyk. W ramach pełnienia tej funkcji był panelistą podczas IX Forum Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk, które odbyło się 22-23 września 2022 r. w Gdyni w ramach Kongresu Gospodarki Morskiej Portu Gdynia im. Tadeusza Wendy.

Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej (ZWRP) został powołany w 2002 roku i jest dobrowolnym stowarzyszeniem wszystkich polskich województw samorządowych. Celami ZWRP są: wspieranie idei samorządu terytorialnego, obrona wspólnych interesów województw oraz społeczno-gospodarczego rozwoju polskich województw.

Zgodnie ze Statutem ZWRP organami Związku są:
- Zgromadzenie Ogólne Związku Województw RP;
- Zarząd Związku Województw RP;
- Komisja Rewizyjna Związku Województw RP.

Organami opiniodawczo-doradczymi Związku są:
- Konwent Marszałków Województw RP;
- Konwent Przewodniczących Sejmików Województw RP.

Najwyższą władzą w Związku jest Zgromadzenie Ogólne, złożone z 64 delegatów – reprezentantów 16 województw – po 4 osoby z każdego województwa. Zapewnia to odpowiednią reprezentatywność regionów w podejmowaniu ważnych decyzji. Zgromadzenie Ogólne obraduje na posiedzeniach zwyczajnych, nie rzadziej niż dwa razy w roku. Delegatami Zgromadzenia Ogólnego ZWRP z województwa są: Marszałek Województwa Piotr Całbecki, Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska oraz Radni Województwa Paweł Zgórzyński oraz Jacek Gajewski.

Marszałek Województwa Piotr Całbecki, Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska i Radny Województwa Jacek Gajewski uczestniczyli w odbywającym się 14 września 2022 r. w Karpaczu **XXXIX Zgromadzeniu Ogólnym ZWRP połączonym z uroczystą galą z okazji dwudziestolecia organizacji.** W porządku obrad znalazły się debaty na temat polskich regionów i ich roli w rozwoju kraju. Dyskusja, którą poprowadzili dziennikarze „Gazety Wyborczej" i Polskiej Agencji Prasowej, dotyczyła problematyki wdrażania i wykorzystania przez województwa funduszy Unii Europejskiej, kwestii dotyczących funduszy nowej perspektywy finansowej i roli Europejskiego Komitetu Regionów w kształtowaniu polskiej polityki regionalnej.

ZWRP ma swoich przedstawicieli m. in. w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, Komitecie Regionów UE i Kongresie Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy. Przedstawiciele Związku Województw RP uczestniczą w pracach i uzgodnieniach legislacyjnych zarówno na forum Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, jak i poprzez komisje Sejmu i Senatu RP.

W 2022 r. w ramach aktywności w ZWRP Zarząd Województwa zgłosił uwagi między innymi do następujących projektów ustaw oraz dokumentów:
- projekt ustawy o zmianie ustawy Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw;
- projekt ustawy o legalności działań organów gminy zaangażowanych w organizację wyborów prezydenckich w 2020 r.;
- projekt ustawy o zmianie ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami;
- projekt ustawy o zmianie ustawy Prawo o ustroju Sądów Powszechnych oraz ustawy Prawo o Prokuraturze;
- Program badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2024;
- projekt ustawy o zmianie ustawy Prawo o ruchu drogowym oraz ustawy o kierujących pojazdami;
- projekt ustawy o zmianie ustawy o referendum lokalnym;
- projekt ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa;
- projekt ustawy o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw;
- projekt ustawy o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- projekt ustawy o zmianie ustawy o publicznym transporcie zbiorowym oraz niektórych innych ustaw.

Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST) stanowi forum wypracowania wspólnego stanowiska rządu i samorządu terytorialnego. Jej zadaniem jest rozpatrywanie problemów związanych z funkcjonowaniem samorządu terytorialnego i polityką państwa wobec samorządu, a także spraw go dotyczących, które znajdują się w zakresie działania Unii Europejskiej i organizacji międzynarodowych, do których należy Rzeczypospolita Polska.

Strona rządowa Komisji Wspólnej składa się z ministra właściwego do spraw administracji publicznej oraz 11 przedstawicieli powoływanych i odwoływanych przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej. Strona samorządowa składa się natomiast z 12 przedstawicieli sześciu ogólnopolskich organizacji samorządu terytorialnego - Unii Metropolii Polskich, Unii Miasteczek Polskich, Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, Związku Miast Polskich, Związku Powiatów Polskich i Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z przepisami w ramach KWRiST działa 11 stałych zespołów.

Stronę samorządową w KWRiST stanowią wyznaczeni przedstawiciele ogólnopolskich organizacji jednostek samorządu terytorialnego, w tym Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej (ZWRP). Aktualnie przedstawicielami ZWRP w KWRiST są: Grzegorz Schreiber – Marszałek Województwa Łódzkiego oraz Piotr Całbecki – Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Posiedzenia Komisji Wspólnej odbywają się w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na dwa miesiące. W 2022 roku spotkania KWRiST odbywały się on-line, hybrydowo jaki i stacjonarnie – w zależności od aktualnych obostrzeń pandemicznych, przynajmniej raz w miesiącu. W 2022 roku odbywały się również posiedzenia nadzwyczajne w tematach szczególnie istotnych i pilnych z uwagi na tryb nadzwyczajny wprowadzanych przepisów, w tym m. in. dot. rządowych projektów ustaw w sprawie energii elektrycznej, paliw gazowych i stałych. Ponadto przed każdym posiedzeniem Komisji Wspólnej odbywały się posiedzenia Strony Samorządowej pod przewodnictwem Krzysztofa Iwaniuka ze Związku Gmin Wiejskich, a następnie przez większość 2022 roku – Starosty Poznańskiego Jana Grabkowskiego – współprzewodniczących KWRiST.

Województwo Kujawsko-Pomorskie zajmuje trzecie miejsce wśród 16 regionów pod względem aktywności w ramach prac KWRiST w zakresie przekazywanych opinii do projektów aktów prawnych.

W ramach reprezentacji Związku Województw RP w pracach KWRiST Zarząd Województwa zgłosił uwagi między innymi do następujących projektów aktów prawnych:

- projekt ustawy o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie Krajowego Centrum Przetwarzania Danych;
- projekt rozporządzenia w sprawie szczegółowego trybu oceny wniosku o przyznawanie akredytacji i statusu ośrodka wsparcia ekonomii społecznej oraz wzoru wniosku o ich przyznanie;
- rządowy projekt ustawy o środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej oraz wsparciu niektórych odbiorców w 2023 roku;
- wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027;
- projekt ustawy o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw;
- projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz przekazywania informacji dotyczących tych płatności;
- projekt rozporządzenia w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Sandr Wdy i Jaskinie Bajka;
- projekt ustawy Kodeks Postępowania Administracyjnego;
- projekt ustawy o ochronie ludności i stanie klęski żywiołowej;
- projekt ustawy o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie elektrowni szczytowo-pompowych oraz inwestycji towarzyszących;
- projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw;
- projekt ustawy o Planie Strategicznym dla wspólnej polityki rolnej;
- projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Na ostatnie grudniowe posiedzenie zgłoszono „Apel Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie praworządności i zapewnienia płynności finansowej dla regionalnych programów finansowanych z funduszy europejskich na lata 2021-2027 oraz Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności.” Na posiedzeniu hybrydowym głos zabrali w sprawach różnych w pkt. (j) dot. Umowy Partnerstwa Sekretarz Strony Samorządowej Marek Wójcik i Marszałek Województwa Piotr Całbecki w zakresie zapewnienia płynności finansowej dla regionalnych programów finansowanych z funduszy europejskich na lata 2021-2027 i Krajowego Programu Odbudowy, oferując wsparcie i pomoc dla strony rządowej w procedowaniu kwestii negocjacji z KE we wspólnym interesie jakim jest przyspieszenie możliwości wydatkowania środków z uwagi na opóźnienia. Sekretarz Strony Samorządowej Marek Wójcik zaproponował organizację nadzwyczajnego posiedzenia KWRiST poświęconego tematyce funduszy unijnych w kontekście RPO i KPO w 2023 roku.

Od 1999 r., a więc od początku istnienia samorządu na szczeblu województwa, funkcjonuje **Konwent Marszałków Województw Rzeczpospolitej Polskiej**. Gremium to stanowi forum dyskusji, wymiany informacji i doświadczeń w sprawach strategicznych związanych z rozwojem regionów. W jego skład wchodzą Marszałkowie wszystkich

województw RP, posiedzenia odbywają się zawsze na terenie województwa, którego Marszałek aktualnie przewodniczy Konwentowi. Przewodnictwo regionów w Konwencie jest rotacyjne i zmienia się co pół roku.
W pierwszym półroczu 2022 r. Konwentowi przewodniczyło województwo świętokrzyskie, które zorganizowało dwa posiedzenia: 7 kwietnia w Kielcach i 9 czerwca w Sandomierzu. W ww. posiedzeniach Konwentu uczestniczyli: w Kielcach – Członek Zarządu Województwa Sławomir Kopyść, zaś w Sandomierzu Marszałek Województwa Piotr Całbecki. Podczas świętokrzyskiej prezydencji dyskutowano m.in. o: środkach unijnych w nowej perspektywie finansowej, wyzwaniach związanych z rozwojem transportu zbiorowego, problemie braku kadr medycznych w podmiotach leczniczych, prawnych i praktycznych aspektach przechowywania dokumentów płacowych i osobowych oraz możliwości wykorzystywania systemów informacji przestrzennej do planowania i utrzymania tras rowerowych.

Z dniem 1 lipca prezydencję w Konwencie Marszałków przejęło województwo lubelskie. Podczas dwóch zorganizowanych posiedzeń dyskutowano głównie o: nowej perspektywie finansowej, wojnie w Ukrainie, wyzwaniach stojących przed polskim systemem edukacji w obliczu fali migracji obywateli Ukrainy, bezpieczeństwie żywnościowym i energetycznym. W pierwszym posiedzeniu Konwentu zorganizowanym przez województwo lubelskie w dniach 20-21 września w Kazimierzu Dolnym uczestniczył Członek Zarządu Województwa Sławomir Kopyść, natomiast podczas drugiego posiedzenia Konwentu w dniach 7-8 grudnia w Lublinie Zarząd Województwa reprezentował Wicemarszałek Województwa Zbigniew Sosnowski. W posiedzeniu tym uczestniczył również Zastępca Dyrektora Departamentu Infrastruktury Drogowej Artur Czapiewski, który przedstawił temat dotyczący zasad finansowania przez samorządy organizacji egzaminów na prawo jazdy w kontekście zmian ustawy Prawo o ruchu drogowym oraz ustawy o kierujących pojazdami. Niniejsza prezentacja zainicjowała międzyregionalną dyskusję nt. określenia jednakowej wysokości stawek za egzaminy na prawo jazdy w całym kraju.

Wicemarszałek Województwa Zbigniew Sosnowski podczas Konwentu Marszałków w Lublinie, fot. UMWKP

Kujawsko-Pomorska Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego (K-P WRDS) działa w oparciu o ustawę z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z 2020 r. poz. 568, 2157) oraz Decyzję nr 171/2015 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16 grudnia 2015 r.

W 2022 r. liczyła 30 członków – po trzech przedstawicieli ze strony rządowej oraz samorządowej i po 12 przedstawicieli strony pracodawców i pracowników. Zgodnie z rotacją funkcję Przewodniczącego Rady pełnił przedstawiciel strony rządowej Wojewoda Mikołaj Bogdanowicz. W roku 2022 zorganizowano 17 posiedzeń.

Podczas posiedzeń plenarnych K-P WRDS podejmowane były m. in. następujące tematy:
- Program Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027: 17.02.2022 r. prezentację wygłosił Dyrektor Departamentu Funduszy Europejskich – Rafał Pietrucień;

- Sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwoju Województwa za rok 2021: 10.06.2022 r. prezentację przedstawił Dyrektor Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki – Adam Stańczyk (na podstawie art. 42 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232 ze zm.) marszałek województwa przedstawia stronie pracowników i stronie pracodawców WRDS do zaopiniowania sprawozdania z realizacji strategii rozwoju województwa).

Stosownie do zapisów uchwały nr 12/2019 K-P WRDS z dnia 21 listopada 2019 r. przewodniczenie Kujawsko-Pomorskiej Wojewódzkiej Radzie Dialogu Społecznego od 22 grudnia 2022 r. do 22 grudnia 2023 r. objął Marszałek Województwa Piotr Całbecki.

Pierwszym tematem podejmowanym przez WRDS podczas przewodnictwa Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego, była kwestia rozwiązania problemu gospodarki odpadami przez Miasta Bydgoszcz i Toruń w związku z unieważnieniem przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy porozumienia międzygminnego w tej sprawie, co skutkować miało zaprzestaniem przyjmowania odpadów z Torunia od dnia 01.01.2023. Wyznaczono mediatorów (Pan Roman Rogalski - Wiceprzewodniczący K-P WRDS, Prezes Zarządu Nadwiślańskiego Związku Pracodawców Lewiatan, Pani Elżbieta Kantowicz - Wiceprzewodnicząca K-P WRDS, Prezes Zarządu Kujawsko-Pomorskiej Federacji Przedsiębiorców Polskich), którzy już 28.12.2022 r. doprowadzili do pierwszych rozstrzygnięć w sprawie nowego porozumienia.

Marszałek Województwa Piotr Całbecki od 31.05.2021 r. jest członkiem **Rady ds. Samorządu Terytorialnego w ramach Narodowej Rady Rozwoju przy Prezydencie RP**. Powołane przez prezydenta Andrzeja Dudę gremium stanowi forum debaty o charakterze konsultacyjno–doradczym przy Prezydencie Rzeczypospolitej Polskiej. Jej zadaniem jest tworzenie płaszczyzny dla debaty programowej na temat rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej.

Kujawsko-Pomorska Regionalna Rada Przemysłu Przyszłości, powołana w grudniu 2021 r., w 2022 roku rozpoczęła działalność w Bydgoszczy. Przedsiębiorcy, naukowcy i samorządowcy z naszego Województwa dołączyli do jednego z gremiów powoływanych przez Platformę Przemysłu Przyszłości, będącą fundacją Skarbu Państwa. Zadaniem Rady jest wspieranie cyfrowej transformacji przedsiębiorstw, wdrażania cyfrowych produktów i usług oraz wprowadzania modeli biznesowych opartych o najnowsze rozwiązania z obszaru inteligentnej analizy danych, a także automatyzacji, komunikacji między maszynami i ludzi z maszynami, wirtualizacji procesów oraz cyberbezpieczeństwa. Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski jest Przewodniczącym Rady Regionalnej, zaś jego zastępcą został dr hab. inż. Marek Macko, Prorektor ds. Rozwoju i Współpracy Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy.

Pierwsze posiedzenie Rady w 2022 r. odbyło się 13.01 w biurowcu IDEA Przestrzeń Biznesu, przy ul. Bydgoskich Przemysłowców 6 w Bydgoszczy, a następnie 25.02 spotkało się Prezydium Rady. Kolejne spotkania Rady odbywały się średnio raz na kwartał. 17.03.2022 r. członkowie Rady online uczestniczyli w seminarium pt. *Wprowadzenie do przemysłu przyszłości* z ekspertami Fundacji, którzy zapoznali uczestników z podstawowymi definicjami, korzyściami biznesowymi z wdrożenia, z trendami makro-ekonomicznymi (jak np. Customer-Driven Industry 4.0, Smart Component, Smart Machine, Digital Factory, Connected Factories, Industry 4.0 Enterprise) oraz omówili sposób, w jaki przebiega w Polsce proces transformacji cyfrowej.

Kolejne posiedzenia Kujawsko-Pomorskiej Regionalnej Rady Przemysłu Przyszłości odbyły się w dniach: 07.04, 30.05 i 02.09.2022 r., kiedy gospodarzem był Prorektor ds. Rozwoju i Współpracy Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, który przedstawił projekty badawcze swojej uczelni. 07.11.2022 r. odbyło się kolejne seminarium online, zaś 15.12.2022 r. gospodarzem spotkania był dr Robert Musiałkiewicz, Rektor Państwowej Akademii Nauk Stosowanych we Włocławku, który przedstawił plany rozwojowe swojej uczelni. W 2022 r. do grona członków Rady dołączyło trzech nowych członków, w tym dr Robert Musiałkiewicz oraz badacz UX Radosław Ratajczak. Wraz z nowoprzyjętymi członkami Rada liczy już ponad 20 osób reprezentujących zróżnicowane środowiska gospodarki, nauki i administracji naszego regionu.

Aktywność Członków Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2022 r. to 1272 spotkania zewnętrzne, 1560 narad wewnętrznych, 961 oficjalnych uroczystości. Członkowie Zarządu Województwa nadzorowali merytorycznie w 2022 w urzędzie marszałkowskim następujące zagadnienia:

- Fundusze europejskie i promocja województwa - Marszałek Województwa Piotr Całbecki;
- Planowanie strategiczne, kultura i dziedzictwo narodowe, cyfryzacja - Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski;
- Rolnictwo i geodezja, rozwój obszarów, wiejskich, infrastruktura drogowa, certyfikacja RPO – Wicemarszałek Województwa Zbigniew Sosnowski;
- Sport i turystyka, środowisko, transport, RLKS - Członek Zarządu Województwa Aneta Jędrzejewska;

- Edukacja, wdrażanie RPO, współpraca międzynarodowa i gospodarka, sprawy społeczne i zdrowie – Członek Zarządu Województwa Sławomir Kopyść.

Członkowie Zarządu Województwa w ramach nadzorowanych zadań Urzędu Marszałkowskiego brali udział w licznych wydarzeniach ogólnopolskich i regionalnych o rozmaitym charakterze:

a) Konferencjach, zjazdach, jubileuszach itp. w tym m. in.
   - VII Europejski Kongres Samorządów w Mikołajkach;
   - XVIII Welconomy Forum in Toruń;
   - Bydgoskie XXVIII Międzynarodowe Targi Maszyn i Urządzeń dla Wodociągów i Kanalizacji WOD-KAN;
   - Targi Narzędziowe INNOFORM® w Bydgoszczy;
   - Konferencja pn. *Covid-19 doświadczenie społeczne* w Bydgoszczy;
   - Konferencja Samorządowa pn. *Czas na regiON* w Toruniu;
   - Forum Innowacji w Toruniu;
   - I Bydgoski Kongres Informatyczny OPERA CAMP;
   - Konferencja *BiznesTRENDY* w Bydgoszczy;
   - VII Kujawsko-Pomorskim Forum Pomocy Społecznej pn. *Z głową w chmurach czy pod wiatr - czyli o wyzwaniach dla polityki społecznej* w Toruniu;
   - Dożynki Wojewódzkie we Włocławku i Kruszynie;
   - Koncert dla służb medycznych pn. *Dziękujemy - hołd dla medyków - hołd dla bohaterów walki z COVID-19* w Toruniu;
   - Zjazd Kujawsko-Pomorskiego WOPR w Toruniu;
   - Konferencja *Przestrzenie migra*cji zorganizowana przez Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku nawiązująca do Międzynarodowego Dnia Tolerancji;
   - Akcja *Mistrzynie w szkołach* w hali widowiskowo-sportowej w Świeciu - kolejna edycja organizowana przez Fundację Otylii Jędrzejczak;
   - Wojewódzkie Obchody Dnia Strażaka we m. in. Włocławku, Świeciu, Wąbrzeźnie, a także powiatowe i gminne święta strażaka;
   - Konferencja poświęcona bezpieczeństwu na kujawsko-pomorskich drogach w Toruniu wraz z ceremonią wręczenia statuetek Lider Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego;
   - Jubileusz 100-lecia istnienia Klubu Sportowego Mień w Lipnie;
   - Jubileusz 60-lecia WOPR w Urzędzie Wojewódzkim w Bydgoszczy;
   - Jubileusz 150-lecia Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille'a w Bydgoszczy;
   - Obchody 41. rocznicy wydarzeń Bydgoskiego Marca 1981' w Filharmonii Pomorskiej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy, podczas których Minister Grażyna Ignaczak–Bandych, Szef Kancelarii Prezydenta RP wręczyła Wicemarszałkowi Województwa Zbigniewowi Ostrowskiemu – w imieniu Prezydenta RP Andrzeja Dudy – Medal Stulecia Odzyskanej Niepodległości[93].

b) Otwarciach obiektów, wręczeniach nagród, podpisaniach listów itp. w tym m. in.
   - Otwarcie Szpitala na Bielanach w Toruniu - ukończenie I etapu;
   - Obrona XV-wiecznego Manuskryptu *Kodeksu Macieja Korwina*, który w Toruniu jest od około 500 lat;
   - Otwarcie wystawy *Pola Negri* z okazji 125. rocznicy urodzin w Toruniu;
   - Otwarcie Centrum Czynnej Ochrony Przyrody w Tleniu;
   - Otwarcie spichlerza dworskiego w Kłóbce;
   - Otwarcie inwestycji *Baza Przygody* we Włocławku;
   - Otwarcie Centrum Badań i Konserwacji Dziedzictwa Kulturowego UMK i UKW w Toruniu;
   - Otwarcie Pałacu Dąmbskich w Toruniu;
   - Podpisanie porozumienia pomiędzy województwem a Głównym Inspektoratem Ochrony Roślin w Toruniu;
   - Podpisanie listów intencyjnych w sprawie Szlaku Kopernikowskiego w Toruniu;
   - Uroczysta gala podsumowująca IX edycję programu profilaktyczno-alternatywnego *Sztuka Wyboru* w Toruniu, w trakcie której nastąpiło wyłonienie i uhonorowanie laureatów konkursu na plakat profilaktyczny pt. *Plakat! Akcja! Reakcja!*;

[93] Medal Stulecia Odzyskanej Niepodległości jest nagrodą przyznawaną na pamiątkę stulecia odrodzenia Państwa Polskiego obywatelom polskim którzy od czasu odzyskania niepodległości przez Państwo Polskie w 1918 r. przyczyniali się do budowania i wzmacniania suwerenności, niepodległości, kulturowej tożsamości i materialnej pomyślności Rzeczypospolitej. Medal jest odznaczeniem o charakterze pamiątkowym, nadawanym w okresie trwania Narodowych Obchodów Setnej Rocznicy Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2018–2022.

- Uroczysta gala wręczenia nagród 392 kujawsko-pomorskim sportowcom, ich trenerom i działaczom sportowym w hali sportowo-widowiskowej w Toruniu;
- Wręczenie nagród laureatom konkursu podczas konferencji pn. *Kiedy działasz, działaj z GŁOWĄ* w Toruniu, z okazji Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego pn. *Zdrowie psychiczne – wyraź je artystycznie*;
- Przejazd inauguracyjny na trasie Toruń-Jabłonowo Pomorskie w ramach uroczystości przekazania spółce PolRegio 5 pociągów wyprodukowanych przez PESA;
- Przejazd inauguracyjny na trasie przywróconego połączenia z Torunia do Sierpca, dla skomunikowania z pociągami Kolei Mazowieckich w kierunku Nasielska i Kutna przez Płock;
- Przejazd inauguracyjny trasą Szlachta-Wierzchucin (linią kolejową nr 201), na którą wróciły pociągi;
- Oddanie 22-kilometrowego odcinka drogi wojewódzkiej nr 559 między Lipnem a granicą województwa.

Święto Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, fot. Tomasz Czachorowski

AKTYWNOŚĆ ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA NA RZECZ POZYSKANIA ŚRODKÓW ROZWOJOWYCH Z PROGRAMÓW RZĄDOWYCH W LATACH 2020-2022

W latach 2020-2022 Samorząd Województwa ubiegał się o środki rozwojowe dystrybuowane z programów rządowych, mających przeciwdziałać negatywnym skutkom społeczno-gospodarczym pandemii Covid-19: *Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych* (RFIL) oraz *Rządowego Funduszu Polski Ład – Programu Inwestycji Strategicznych* (RFPŁ-PIS). Przeprowadzono łącznie po **5 edycji** obu programów, w ramach których przyznawano wsparcie na realizację ważnych dla rozwoju samorządów lokalnych inwestycji. W przypadku **9** z **10** przeprowadzonych edycji, środki przyznawano po **rozstrzygnięciach konkursowych**, które ogłaszano za pośrednictwem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów oraz urzędów wojewódzkich. W ramach RFPŁ-PIS kategorie beneficjentów, którzy mogli ubiegać się o środki rozwojowe, rozszerzono o **związki jednostek samorządu terytorialnego**. Istotną różnicą w stosunku do RFIL było również wskazanie **4 priorytetów** i ich **obszarów inwestycyjnych** (bądź samych obszarów w zależności od edycji), w których musiały zawierać się wnioskowane przez potencjalnych beneficjentów projekty. Kwoty dofinansowania inwestycji jak i łączne kwoty wsparcia w ramach poszczególnych konkursów RFPŁ-PIS również były znacznie wyższe. W przypadku 2 ogólnych konkursów RFPŁ-PIS, od priorytetu danej inwestycji zależna była proporcjonalnie wysokość przyznanego wsparcia. Dofinansowanie z programów rządowych wypłacane było i jest:

- dla inwestycji, których realizacja **trwa maksymalnie do 12 miesięcy**: **po zakończeniu inwestycji**;
- dla inwestycji, których realizacja **trwa dłużej niż 12 miesięcy: w 2-3 transzach**, zgodnie z harmonogramem realizacji inwestycji (po zrealizowaniu kolejnych etapów inwestycji).

Przeprowadzone edycje wsparcia w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych oraz Rządowego Funduszu Polski Ład – Programu Inwestycji Strategicznych w latach 2020-2022

***Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych*:**

- **wsparcie według algorytmu przyznane wszystkim gminom i powiatom w Polsce** (Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 23 lipca 2020 r. – nabór wniosków 27 lipca – 10 sierpnia 2020 r.). Wsparcie to zostało rozdystrybuowane latem 2020 r.;
- **I konkurs ogólny dla wszystkich typów jst** (nabór wniosków 24 sierpnia – 30 września 2020 r.). W pierwszej edycji RFIL nie określono limitu liczby składanych przez samorządy projektów, a także maksymalnej kwoty ich dofinansowania. Listy z projektami zakwalifikowanymi do dofinansowania opublikowano 8 grudnia 2020 r.;
- **II konkurs ogólny dla wszystkich typów jst** (nabór wniosków 10-28 grudnia 2020 r.). W ramach drugiego naboru ustalono limit maksymalnie 3 projektów, które mogły zgłosić samorządy, bez wskazania maksymalnej kwoty ich dofinansowania. Publikacja list z projektami zakwalifikowanymi do dofinansowania odbyła się 31 marca 2021 r.;
- **III konkurs dedykowany gminom górskim** (nabór wniosków 13 stycznia – 12 lutego 2021 r.). Samorządy gminne z terenów górskich mogły złożyć tylko jeden wniosek, a jego wsparcie nie mogło przekraczać 8 mln zł. Wyniki konkursu opublikowano 25 marca 2021 r.;
- **IV konkurs dedykowany gminom, na obszarze których funkcjonowały zlikwidowane państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej** (nabór wniosków 4 stycznia – 12 lutego 2021 r.). Gminy mogły składać maksymalnie 3 wnioski projektowe, a ich łączne wsparcie nie mogło przekraczać 5 mln zł. Wyniki konkursu ogłoszono 11 czerwca 2021 r.

Rządowy Fundusz Polski Ład – Program Inwestycji Strategicznych:

- **I konkurs ogólny dla wszystkich typów jst i związków jst** (nabór wniosków 2 lipca – 15 sierpnia 2021 r.). W czasie pierwszego naboru każda jst czy związek jst mogły zgłosić maksymalnie trzy wnioski o dofinansowanie, w tym:
  - 1 wniosek bez kwotowego ograniczenia;
  - 1 wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć 30 mln zł;
  - 1 wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć 5 mln zł.

  W pierwszym naborze wniosków wysokość dofinansowania zależna była od obszaru priorytetowego inwestycji:
  - priorytet 1: 95% wartości inwestycji (minimum 5% udziału własnego);
  - priorytet 2: 90% wartości inwestycji (minimum 10% udziału własnego);
  - priorytet 3: 85% wartości inwestycji (minimum 15% udziału własnego);
  - priorytet 4: 80% wartości inwestycji (minimum 20% udziału własnego)[94].

  Wyniki I naboru ogłoszono 25 października 2021 r.
- **II konkurs ogólny dla wszystkich typów jst i związków jst** (nabór wniosków 28 grudnia 2021 r. – 11 marca 2022 r.). W czasie drugiego naboru każda jst czy związek jst mogły zgłosić maksymalnie trzy wnioski o dofinansowanie, w tym:

[94] **Priorytet 1**: budowa lub modernizacja infrastruktury drogowej, budowa lub modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni, budowa lub modernizacja źródeł ciepła sieciowego zeroemisyjnego, budowa lub modernizacja indywidualnych źródeł ciepła zeroemisyjnego, budowa lub modernizacja infrastruktury gospodarki odpadami, w tym spalarnie, przetwarzanie biologiczne, segregacja, odnawialne źródła energii. **Priorytet 2:** tabor z napędem zeroemisyjnym, budowa lub modernizacja źródeł ciepła sieciowego niskoemisyjnego, budowa lub modernizacja sieci ciepłowniczej, budowa lub modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej, w tym oświetleniowej, cyfryzacja usług publicznych i komunalnych, poprawa efektywności energetycznej budynków i instalacji publicznych, innowacyjne rozwiązania w elektroenergetyce, rewitalizacja obszarów miejskich, budowa lub modernizacja infrastruktury kulturalnej i turystycznej, budowa lub modernizacja infrastruktury sportowej. **Priorytet 3:** budowa lub modernizacja infrastruktury technicznej drogowej, budowa lub modernizacja infrastruktury tramwajowej, w tym zajezdni, budowa lub modernizacja infrastruktury kolejowej, w tym stacji utrzymaniowo-naprawczej, budowa lub modernizacja infrastruktury transportu wodnego, tabor transportu kolejowego, tabor transportu tramwajowego, tabor z napędem niskoemisyjnym, budowa lub modernizacja kanalizacji deszczowej, gospodarka wodna, w tym melioracja, retencja, osuszanie, budowa lub modernizacja indywidualnych źródeł ciepła niskoemisyjnego, budowa i modernizacja infrastruktury społecznej, budowa lub modernizacja infrastruktury edukacyjnej, rewitalizacja obszarów i/lub budynków zdegradowanych i/lub poprzemysłowych. **Priorytet 4:** tabor zbiorowego transportu drogowego, tabor zbiorowego transportu wodnego, budowa lub modernizacja infrastruktury telekomunikacyjnej, budowa i organizacja inkubatorów przedsiębiorczości, budowa i organizacja parków naukowo-technologicznych, inne, mające na celu przeciwdziałanie COVID-19, o których mowa w art. 2 ust. 2 Ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

– 1 wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć 65 mln zł;
– 1 wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć 30 mln zł;
– 1 wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć 5 mln zł.

Wysokość dofinasowania inwestycji zależna była od obszaru inwestycji i wynosiła odpowiednio 95%, 90%, 85% lub 80% wartości inwestycji. Wyniki II naboru ogłoszono 30 maja 2022 r.

- **III konkurs dedykowany gminom, powiatom oraz związkom jst, na obszarze których funkcjonowały zlikwidowane państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej** (nabór wniosków 28 grudnia 2021 r. – 11 marca 2022 r.). W trzecim naborze gminy mogły złożyć maksymalnie dwa wnioski o dofinansowanie, w tym:
  – 1 wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć 2 mln zł;
  – 1 wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć 5 mln zł.

  Pozostali wnioskodawcy (powiaty, związki międzygminne i związki powiatowo-gminne) mogli złożyć także maksymalnie 2 wnioski o dofinansowanie w tym:
  – 1 wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć 2 mln zł;
  – 1 wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć 8 mln.

  Wartość dofinansowania, o które można było wnioskować w tej edycji wynosiła maksymalnie 98% wartości inwestycji (wymagany wkład własny beneficjenta wynosił minimum 2%). Gminy mogły ubiegać się o dofinansowanie inwestycji z 36 obszarów. Potencjalni beneficjenci mogli również równolegle wnioskować o wsparcie w drugiej edycji naboru wniosków o dofinansowanie dla wszystkich jst/związków jst. Wyniki III naboru ogłoszono 14 lipca 2022 r.
- **IV konkurs dedykowany gminom uzdrowiskowym lub posiadającym status obszaru ochrony uzdrowiskowej** (nabór wniosków 18 lutego – 11 marca 2022 r.). W czwartym naborze gminy uzdrowiskowe oraz gminy posiadające status obszaru ochrony uzdrowiskowej mogły złożyć maksymalnie dwa wnioski o dofinansowanie, w tym:
  – 1 wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć 2 mln zł;
  – 1 wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć 5 mln zł.

  Wartość dofinansowania, o które można było wnioskować w tej edycji wynosiła maksymalnie 98% wartości inwestycji (wymagany wkład własny gminy wynosił minimum 2%). Gminy mogły ubiegać się o dofinansowanie inwestycji z 37 obszarów. Potencjalni beneficjenci mogli również równolegle wnioskować o dofinansowanie w drugiej edycji naboru wniosków o dofinansowanie dla wszystkich typów jst/związków jst. Wyniki IV naboru ogłoszono 14 maja 2022 r.
- **V konkurs dedykowany samorządom i związkom jst posiadającym strefy przemysłowe** (nabór wniosków 21 czerwca – 26 lipca 2022 r.). W czasie piątego naboru każda jst czy związek jst mogły złożyć maksymalnie dwa wnioski o dofinansowanie, w tym:
  – 1 wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć 100 mln zł;
  – 1 wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć 250 mln zł.

  Wnioski mogły zostać złożone na inwestycje mające na celu stworzenie lub poprawę warunków obsługi i rozwoju:
  – istniejących, spójnych funkcjonalnie terenów inwestycyjnych o powierzchni co najmniej 80 ha, oznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego jako teren produkcji, z których przynajmniej 50% powierzchni terenu było w dniu ogłoszenia naboru zagospodarowane infrastrukturą przemysłową;
  – planowanych spójnych funkcjonalnie terenów inwestycyjnych o powierzchni co najmniej 60 ha, które przynajmniej w 50% stanowiły własność:
    ▫ Skarbu Państwa;
    ▫ jednostek samorządu terytorialnego;
    ▫ spółek zarządzających specjalnymi strefami ekonomicznymi;
    ▫ oraz spółek, których dominującym właścicielem były podmioty wymienione powyżej;

  dających możliwość ulokowania i uruchomienia produkcji przemysłowej i mogących być przeznaczone na takie cele wg studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego;

– międzynarodowych terminali intermodalnych o strategicznym znaczeniu gospodarczym, funkcjonujących w ramach sieci kompleksowej i bazowej TEN-T obejmującej linie kolejowe, porty i terminale kolejowo-drogowe. Maksymalna wysokość dofinansowania inwestycji wynosiła 98% w 4 obszarach. Wyniki V naboru ogłoszono 14 października 2022 r.

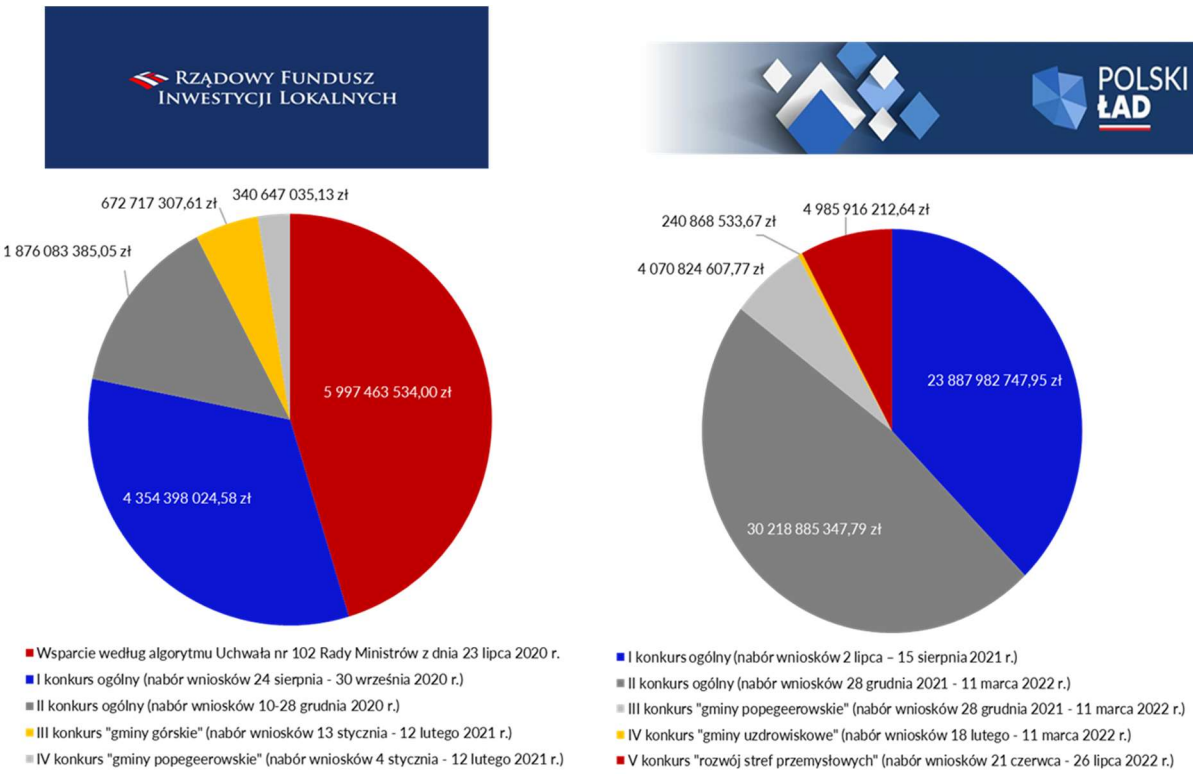

Rys. 19. Struktura wsparcia w ramach programów rządowych przeprowadzonych w latach 2020-2022.

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie danych KPRM

Łączne wsparcie beneficjentów w ramach programów rządowych w latach 2020-2022 wyniosło **76 645 786 736,19** zł (wsparcie według algorytmu wraz ze wsparciem projektów z 9 edycji konkursowych), z czego w ramach **RFIL 13 241 309 286,37** zł, a w ramach **RFPŁ-PIS 63 404 477 449,82** zł. **45,3**% alokacji środków rozwojowych RFIL, tj. **5 997 463 534,00** zł przeznaczono na wsparcie samorządów gminnych i powiatowych według algorytmu, **47%**, tj. **6 230 481 409,63** zł na konkursy ogólne dla wszystkich typów jst, a **7,7**% (**1 013 364 342,74** zł) na konkursy dedykowane określonym gminom, spełniającym dane kryteria tematyczne edycji. W strukturze wsparcia *Rządowego Funduszu Polski Ład – Programu Inwestycji Strategicznych* wyróżnić można środki dedykowane samorządom wszystkich rodzajów oraz związkom jst, których wartość wyniosła **54 106 868 095,74** zł (**85,3**% wszystkich środków RFPŁ-PIS), a także środki przeznaczone na konkursy dla określonych beneficjentów (samorządów i związków jst), spełniających dane kryteria tematyczne konkursów – **9 297 609 354,08** zł (**14,7**% alokacji środków RFPŁ-PIS). Łączna liczba wspartych projektów beneficjentów w ramach 9 edycji konkursowych programów rządowych w latach 2020-2022 wyniosła natomiast **15 165** (**4 145** w ramach RFIL i **11 020** w ramach RFPŁ-PIS).

Wsparcie samorządów wojewódzkich. Samorządy wojewódzkie mogły ubiegać się o wsparcie swoich projektów w ramach **2 „otwartych" konkursów RFIL** oraz **3 konkursów RFPŁ-PIS**, w tym **2 edycji ogólnych oraz 1 edycji poświęconej rozwojowi stref przemysłowych**. W ramach *Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych* zgłoszonych przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zostało **15** projektów, z których żaden nie uzyskał dofinansowania, podobnie jak w przypadku wniosków składanych przez Województwa: Zachodniopomorskie, Wielkopolskie i Mazowieckie. W ramach I naboru ubiegano się o wsparcie **12** projektów istotnych dla interesu rozwojowego województwa:

- „Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 237 Czersk – Tuchola – Gostycyn – Mąkowarsko od km 37+422 do km 47+405";
- „Przebudowa wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 254 Barcin – Mogilno – Wylatowo na odcinku od km 25+246 do km 53+951 (z wyłączeniem obwodnicy Mogilna)";

- „Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 265 Brześć Kujawski – Kowal – Gostynin na odcinku Kowal – granica województwa od km 19+130 do km 34+025”;
- „Rozbudowa wraz z przebudową drogi wojewódzkiej nr 266 Ciechocinek – Służewo – Radziejów – Sompolno – Konin, odcinek Zakrzewo – Radziejów – granica województwa”;
- „Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 551 Strzyżawa – Dąbrowa Chełmińska – Unisław – Wybcz – Chełmża – Wąbrzeźno na odcinku od km 17+515 do km 22+550”;
- „Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 551 Strzyżawa – Dąbrowa Chełmińska – Unisław – Wybcz – Chełmża – Wąbrzeźno”;
- „Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 563 Rypin – Żuromin – Mława od km 2+100 do km 10+100”;
- „Remont i modernizacja budynku Internatu przy Kujawsko-Pomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego w Bydgoszczy (utworzenie bazy noclegowej dla KKZ przy Internacie, ul. Opławiec 160 wraz z remontem istniejącego internatu)”;
- „Rozbudowa i przebudowa Zespołu Głównego Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka w Bydgoszczy w zakresie działalności podstawowej: diagnostyki i leczenia wraz z wyposażeniem”;
- „Rozbudowa Opery Nova w Bydgoszczy o IV krąg wraz infrastrukturą parkingową przy ul. Marszałka Focha 5”;
- „Kompleksowy remont budynku Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu”;
- „Przebudowa wiaduktu w m. Terespol Pomorski w km 64+533 drogi wojewódzkiej nr 240 nad linią kolejową nr 131”.

W ramach II naboru RFIL zostały zgłoszone **3** projekty:
- „Zakup elektrycznego taboru kolejowego (EZT) do obsługi transportu pasażerskiego na terenie województwa”;
- „Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 551 Strzyżawa – Dąbrowa Chełmińska – Unisław – Wybcz – Chełmża – Wąbrzeźno na odcinku od km 17+515 do km 22+550”;
- „Rozbudowa Opery Nova w Bydgoszczy o IV krąg wraz z infrastrukturą parkingową przy ul. Marszałka Focha 5”.

W I konkursie ogólnym *Rządowego Funduszu Polski Ład – Programu Inwestycji Strategicznych*, dofinansowanie uzyskały **2** z **3** zgłoszonych przez Województwo projektów:
- „Przebudowa wraz z rozbudową DW nr 563 Rypin – Żuromin – Mława od km 2+475 do km16+656. Etap I– Przebudowa DW nr 563 na odcinku Rypin – Stępowo od km 2+475 do km 10+100” (kwota dofinansowania **28 500 000,00** zł);
- „Przebudowa z rozbudową DW nr 269 Szczerkowo – Kowal od km 12+170 do km 28+898 oraz od km 33+622 do km 59+194. Rozbudowa DW nr 269 na odcinku od km 39+500 do km 45+480” (kwota dofinansowania **4 750 000,00** zł).

Dofinansowania nie uzyskał projekt:
- „Przebudowa i rozbudowa DW255 Pakość – Strzelno od km 0+005 do km 21+910. Etap 2 – rozbudowa DW255 na odcinku od km 2+220 do km 21+910”.

W ramach II „otwartego” konkursu RFPŁ-PIS dla wszystkich rodzajów samorządów oraz związków jst, uzyskano dofinansowanie na **1** z **3** zgłoszonych projektów:
- „Zakup elektrycznych zespołów trakcyjnych do wykonywania kolejowych połączeń regionalnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego" (kwota dofinansowania **65 000 000,00** zł).

Dofinansowania nie uzyskały projekty:
- „Rozbudowa DW nr 255 na odcinku Jankowo – Dobieszewice dł. około 4,3 km”;
- „Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 544 na odcinku Grążawy – granica województwa od km 13+361 do km 20+420, dł. 7,059 km”.

W ramach V edycji RFPŁ-PIS poświęconej rozwojowi stref przemysłowych, Samorząd Województwa uzyskał dofinansowanie na **1** z **2** zgłoszonych projektów:
- „Poprawa warunków obsługi i rozwoju terenu Brzeskiej Strefy Gospodarczej poprzez modernizację drogi wojewódzkiej nr 268” (kwota dofinansowania **75 460 000,00** zł).

Dofinansowania nie uzyskał natomiast projekt:
- „Poprawa warunków obsługi i rozwoju terenu Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na obszarze gmin Łysomice i Chełmża poprzez modernizację dróg wojewódzkich”.

Łączna kwota wsparcia dofinansowanych z programów rządowych projektów Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego (**173 710 000,00** zł), pozycjonowała je na **8** miejscu w rankingu wsparcia samorządów

wojewódzkich. Pod względem liczby dofinansowanych projektów samorządów wojewódzkich, Województwo Kujawsko-Pomorskie znalazło się dopiero na **13** miejscu, w związku z faktem, iż **tylko 4 z 23 zgłoszonych wniosków zyskały akceptację**. Łączna kwota wsparcia projektów samorządów wojewódzkich w ramach programów rządowych w latach 2020-2022 wyniosła **3 257 479 825,91** zł, a więc Województwu przypadło w udziale **5,3**% tych środków. Najwyższe wsparcie na projekty otrzymało Województwo Podkarpackie – **658 420 000,00** zł, co stanowiło aż **20,2**% sumy środków przyznanych samorządom wojewódzkim[95]. W I i II konkursie ogólnym RFPŁ-PIS, Województwu Kujawsko-Pomorskiemu przyznano **trzecie najniższe wsparcie wśród województw**. Warto zaznaczyć z kolei, że samorządy województw Podkarpackiego i Kujawsko-Pomorskiego jako jedyne otrzymały wsparcie dla projektów w ramach V konkursu *Rządowego Funduszu Polski Ład – Programu Inwestycji Strategicznych* „rozwój stref przemysłowych" (odpowiednio 315 000 000,00 zł i 75 460 000,00 zł).

W rankingu wsparcia projektów samorządów wojewódzkich per capita, uwzględniając liczbę ludności województw według stanu na grudzień 2021 roku, Kujawsko-Pomorskie znalazło się na **7** miejscu z kwotą dofinansowania **86,09** zł.

Tab. 29. Ranking wsparcia przyznanego samorządom wojewódzkim z programów rządowych w latach 2020-2022.

miejsce	Województwo	suma przyznanego dofinansowania projektów (zł)	udział w łącznej kwocie wsparcia samorządów wojewódzkich (%)
1.	Podkarpackie	658 420 000,00	20,2
2.	Śląskie	290 650 000,00	8,9
3.	Małopolskie	259 782 486,00	8,0
4.	Łódzkie	247 314 667,00	7,6
5.	Lubelskie	227 097 720,00	7,0
6.	Podlaskie	204 800 000,00	6,3
7.	Wielkopolskie	180 200 000,00	5,5
8.	**Kujawsko-Pomorskie**	**173 710 000,00**	**5,3**
9.	Dolnośląskie	169 097 636,32	5,2
10.	Pomorskie	165 619 450,00	5,1
11.	Świętokrzyskie	163 745 155,56	5,0
12.	Zachodniopomorskie	162 470 000,00	5,0
13.	Warmińsko-Mazurskie	105 162 711,03	3,2
14.	Mazowieckie	100 000 000,00	3,1
15.	Opolskie	75 450 000,00	2,3
16.	Lubuskie	73 960 000,00	2,3
Razem		**3 257 479 825,91**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie danych KPRM.

Wsparcie beneficjentów z terenu województwa. Łączna kwota przyznanego beneficjentom[96] z terenu **województwa kujawsko-pomorskiego** wsparcia (wsparcie według algorytmu oraz kwota przyznanego dofinansowania projektów w ramach 9 konkursów) z programów rządowych w latach 2020-2022 wyniosła **3 885 398 200,15** zł, z czego w ramach RFIL przyznano **631 082 927,12** zł (**16,2**% sumy środków), a w ramach RFPŁ-PIS **3 254 315 273,03** zł (**83,8**% sumy środków). Łączna kwota dofinansowania pozycjonowała województwo kujawsko-pomorskie na **10** miejscu pod względem wysokości wsparcia beneficjentów z terenu województwa, stanowiąc **5,1**% całkowitej sumy wsparcia z programów rządowych. Beneficjenci z terenu **województwa mazowieckiego** z przyznanym dofinansowaniem w wysokości **8 173 017 575,66** zł, pozyskali **10,7**% środków z programów rządowych. Pod względem łącznej liczby projektów beneficjentów z terenu województwa, na które przyznano wsparcie w ramach 9 edycji konkursowych (853), województwo kujawsko-pomorskie zajęło **9** miejsce.

[95] Wsparcie dla Województwa Podkarpackiego było więc 3,8 razy wyższe, niż wsparcie dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego, co jest o tyle istotne, że wg wielu podstawowych wskaźników, obydwa województwa wykazują podobny potencjał i poziom rozwoju.

[96] Łączna wielkość środków które napłynęły na teren danego województwa poprzez dofinansowane projekty, składane przez samorządy wszystkich szczebli oraz związki jednostek samorządu terytorialnego w ramach 9 edycji programów rządowych, a także wsparcia według algorytmu.

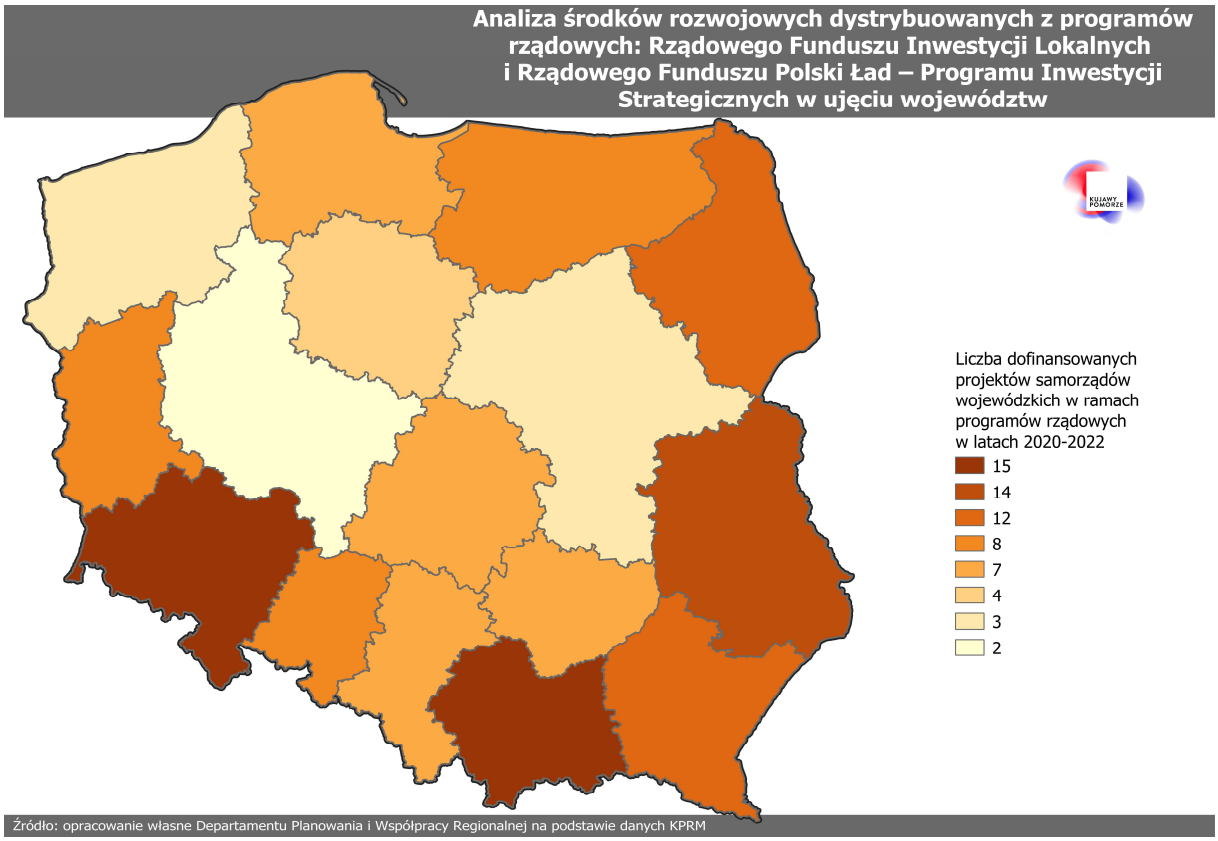

Rys. 20. Liczba dofinansowanych projektów samorządów wojewódzkich w ramach programów rządowych w latach 2020-2022.

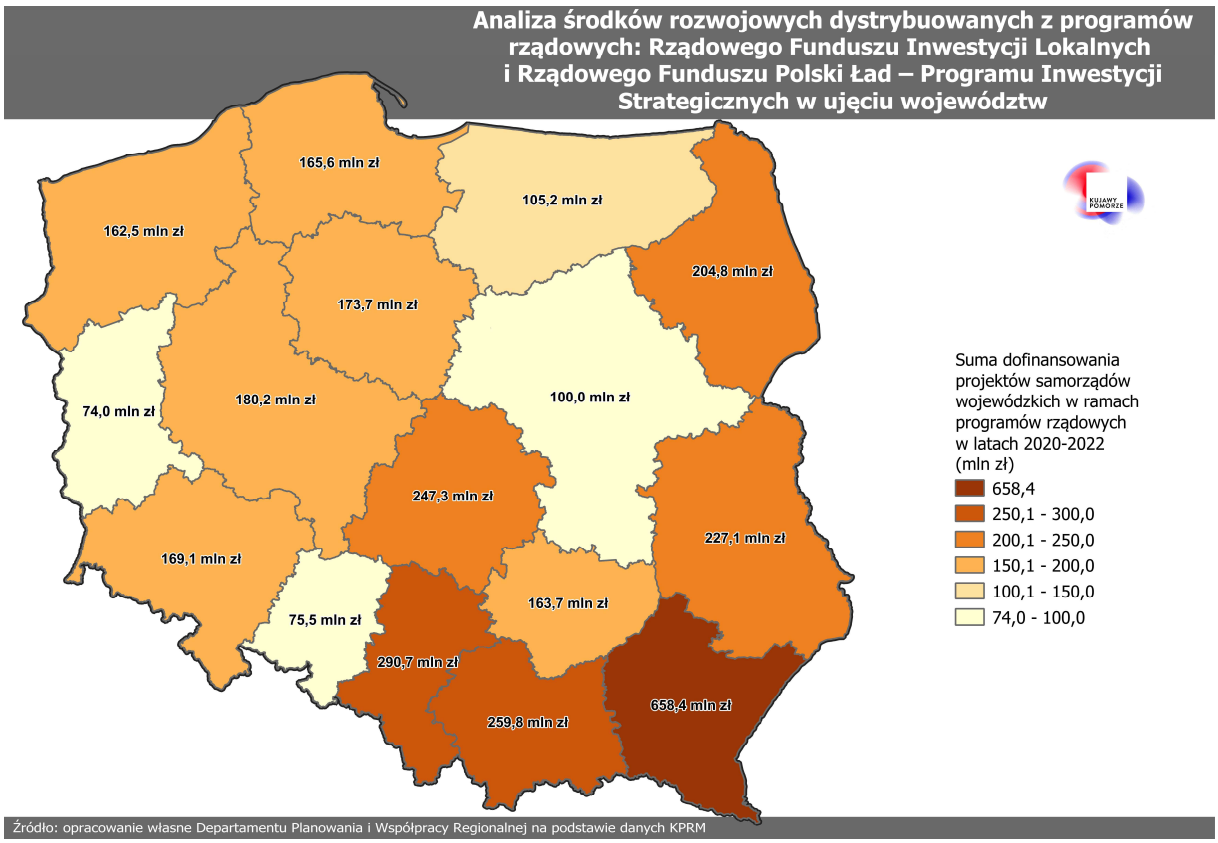

Rys. 21. Suma dofinansowania projektów samorządów wojewódzkich w ramach programów rządowych w latach 2020-2022 (mln zł).

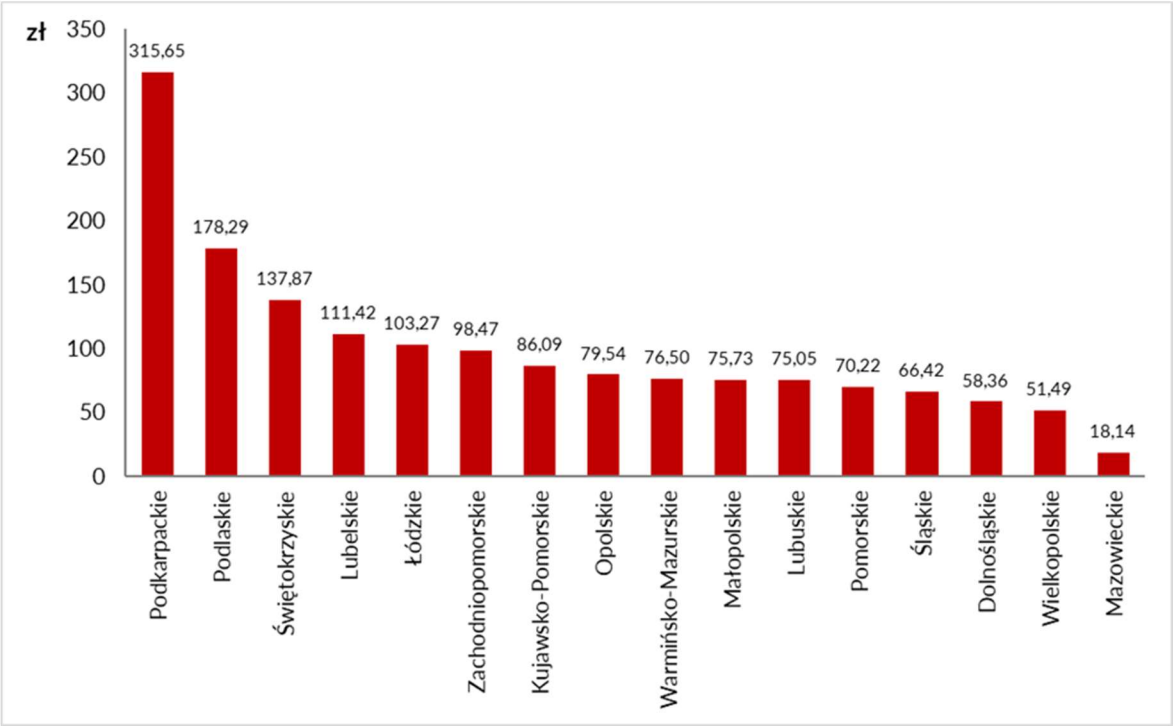

Rys. 22. Suma dofinansowania projektów samorządów wojewódzkich w ramach programów rządowych w latach 2020-2022 per capita (zł).

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie danych KPRM oraz BDL GUS.

Tab. 30. Ranking liczby dofinansowanych projektów beneficjentów z terenu województwa z programów rządowych w latach 2020-2022

miejsce	województwo	liczba dofinansowanych projektów	udział w łącznej liczbie projektów (%)
1.	mazowieckie	1660	10,9
2.	wielkopolskie	1407	9,3
3.	lubelskie	1257	8,3
4.	dolnośląskie	1244	8,2
5.	małopolskie	1223	8,1
6.	łódzkie	1065	7,0
7.	śląskie	1028	6,8
8.	podkarpackie	1005	6,6
9.	**kujawsko-pomorskie**	**853**	**5,6**
10.	pomorskie	797	5,3
11.	warmińsko-mazurskie	734	4,8
12.	podlaskie	705	4,6
13.	zachodniopomorskie	698	4,6
14.	świętokrzyskie	587	3,9
15.	lubuskie	540	3,6
16.	opolskie	362	2,4
Razem		**15 165**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie danych KPRM.

Tab. 1. Ranking wsparcia przyznanego beneficjentom z terenu województwa z programów rządowych w latach 2020-2022.

miejsce	województwo	suma przyznanego dofinansowania projektów (zł)	udział w łącznej kwocie wsparcia (%)
1.	mazowieckie	8 173 017 575,66	10,7
2.	śląskie	6 974 687 988,17	9,1
3.	dolnośląskie	6 566 119 673,14	8,6
4.	wielkopolskie	6 453 423 723,27	8,4
5.	małopolskie	6 301 074 422,67	8,2
6.	lubelskie	5 880 571 124,83	7,7
7.	podkarpackie	5 793 692 578,73	7,6
8.	łódzkie	5 326 259 828,67	6,9
9.	pomorskie	3 964 196 983,61	5,2
10.	**kujawsko-pomorskie**	**3 885 398 200,15**	**5,1**
11.	zachodniopomorskie	3 675 722 064,89	4,8
12.	podlaskie	3 439 223 665,00	4,5
13.	warmińsko-mazurskie	3 226 163 321,84	4,2
14.	świętokrzyskie	3 039 288 670,64	4,0
15.	lubuskie	2 364 293 513,92	3,1
16.	opolskie	1 582 653 401,00	2,1
Razem		**76 645 786 736,19**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie danych KPRM.

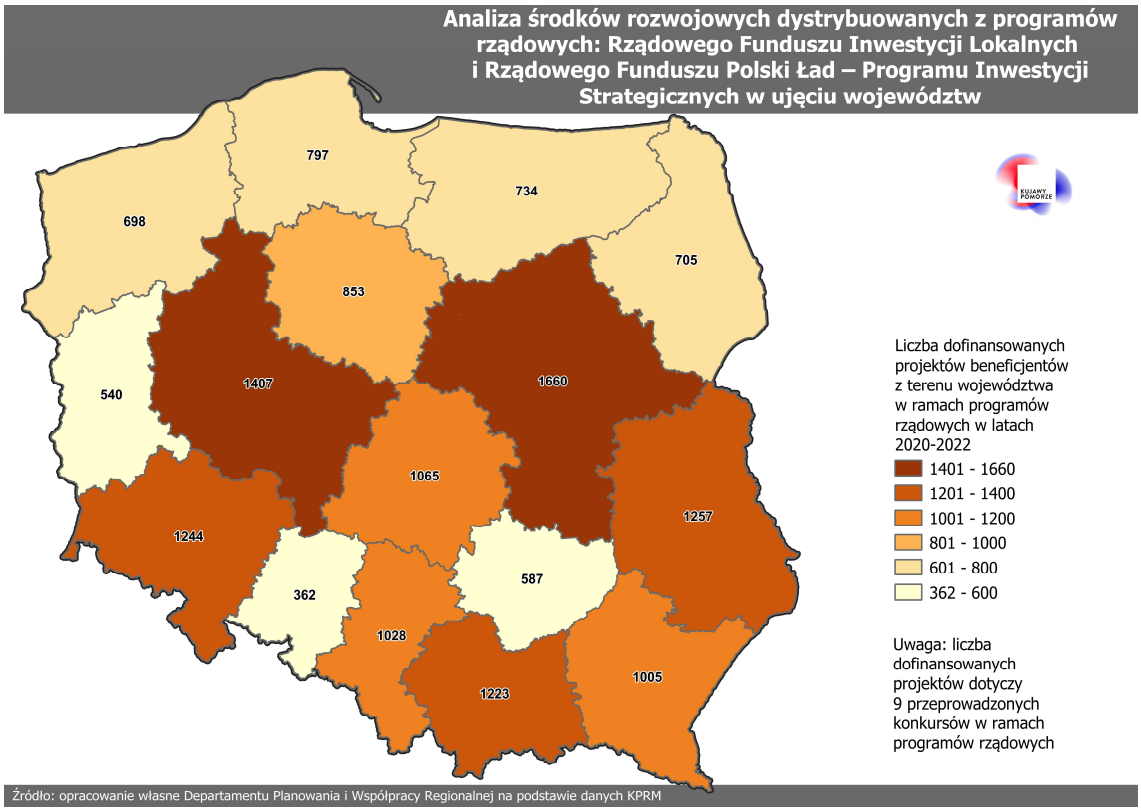

Rys. 23. Liczba dofinansowanych projektów beneficjentów z terenu województwa w ramach programów rządowych w latach 2020-2022.

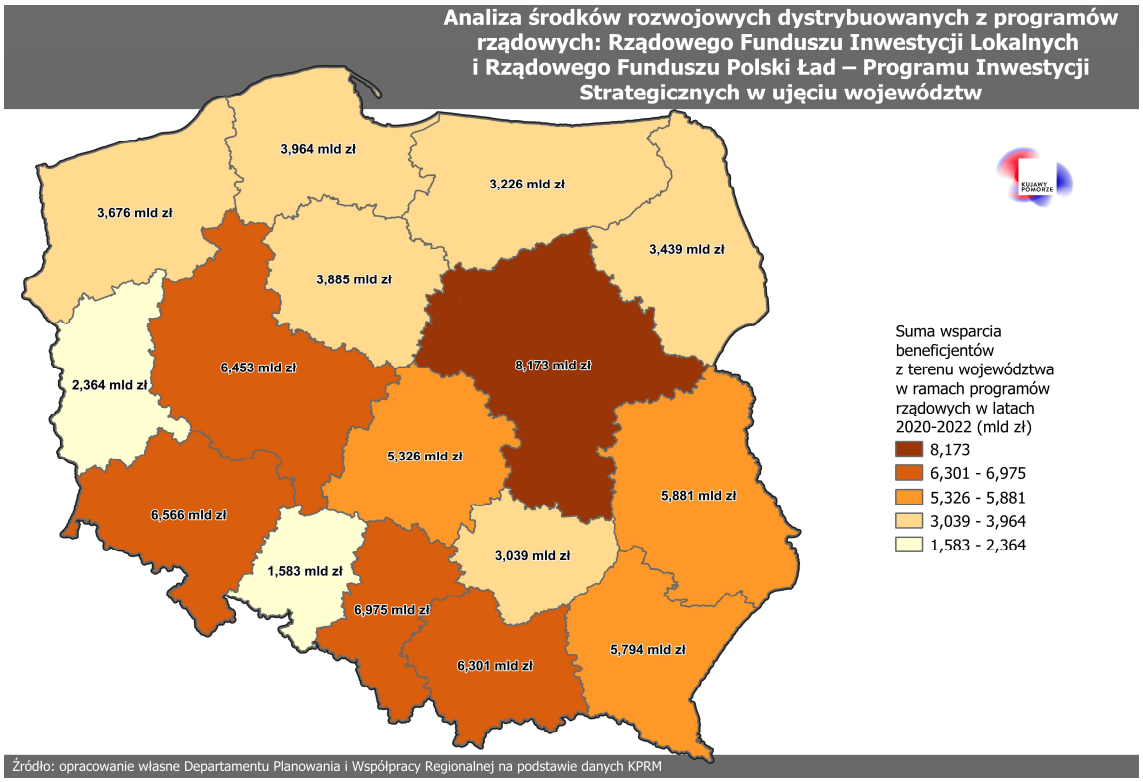

Rys. 24. Suma wsparcia beneficjentów z terenu województwa w ramach programów rządowych w latach 2020-2022 (mld zł).

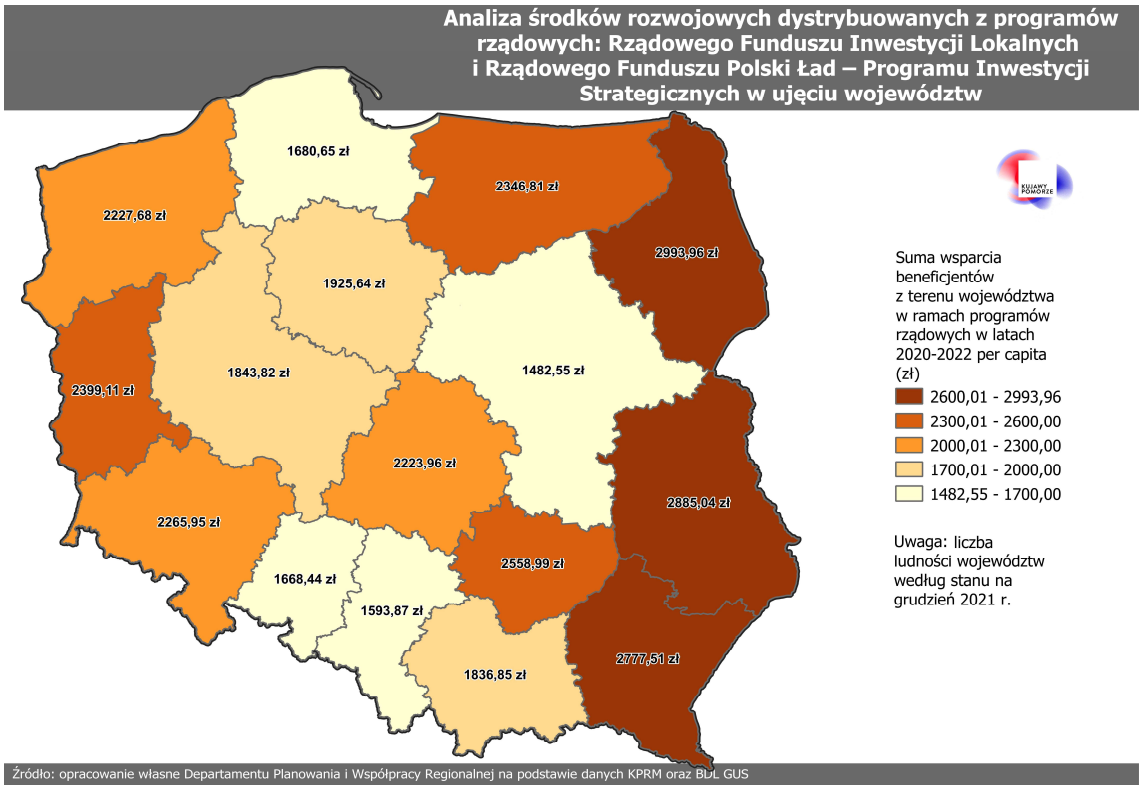

Rys. 25. Suma wsparcia beneficjentów z terenu województwa w ramach programów rządowych w latach 2020-2022 per capita (zł).

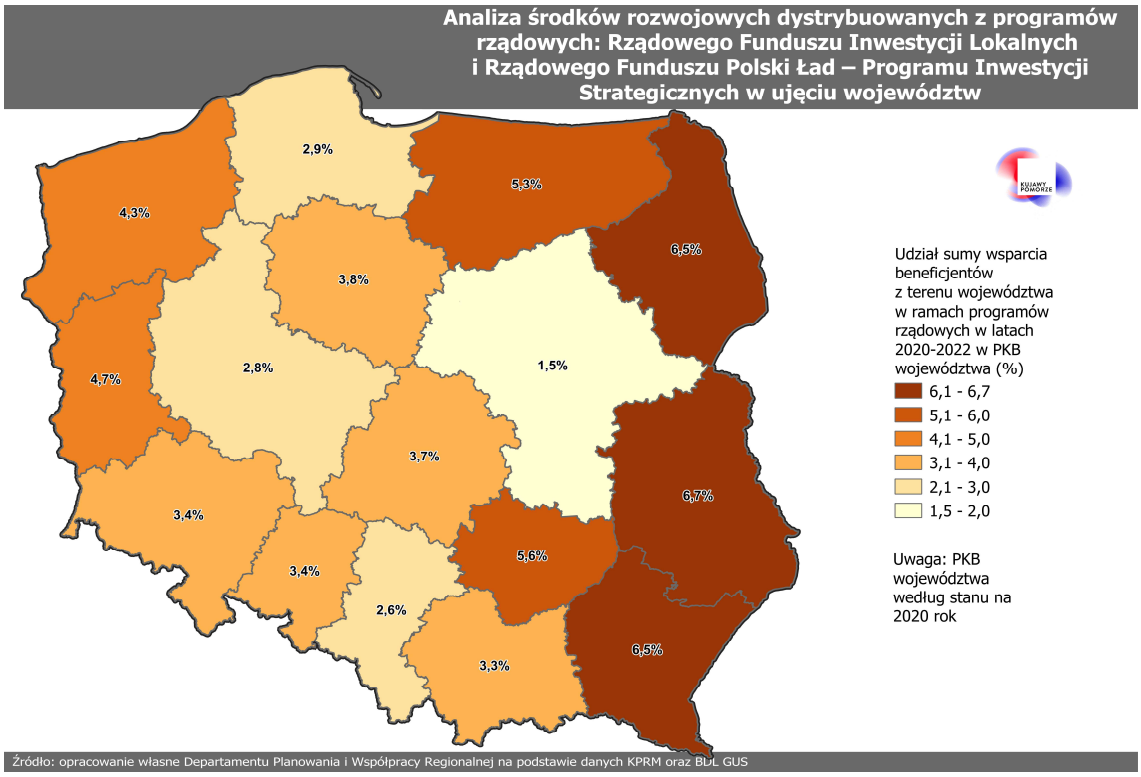

Rys. 26. Udział sumy wsparcia beneficjentów z terenu województwa w ramach programów rządowych w latach 2020-2022 w odniesieniu do wielkości PKB województwa (%).

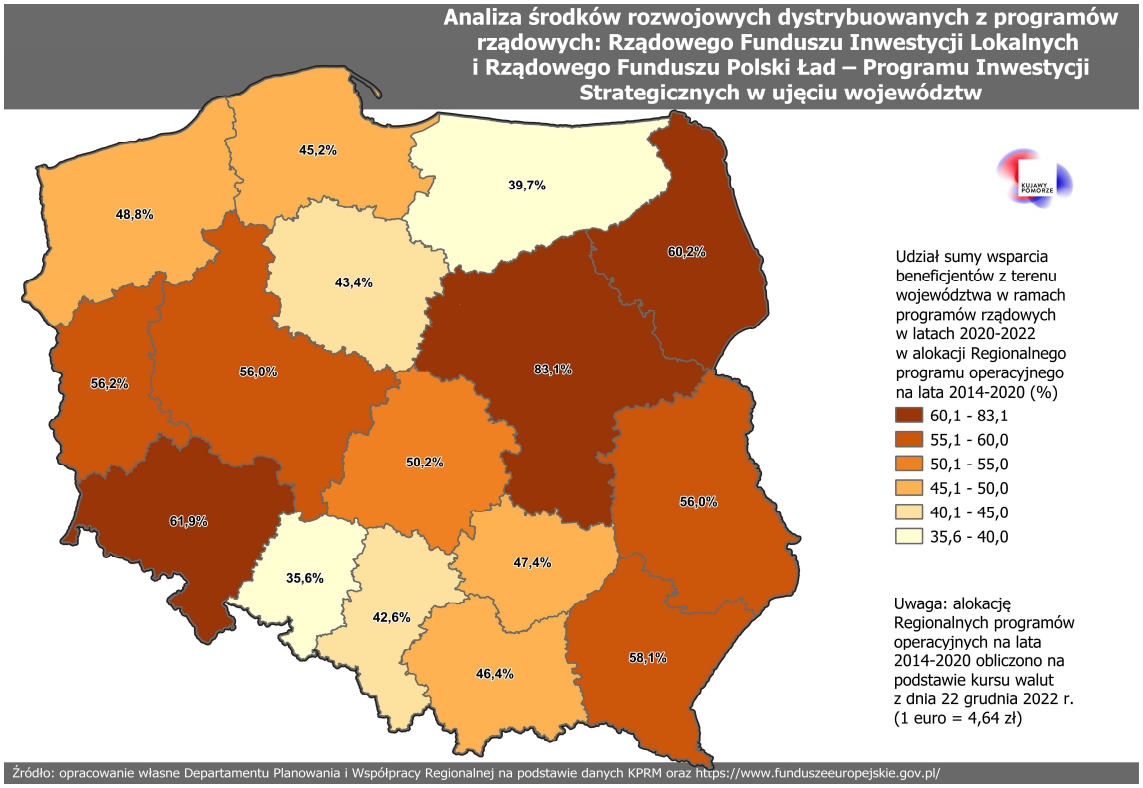

Rys. 27. Udział sumy wsparcia beneficjentów z terenu województwa w ramach programów rządowych w latach 2020-2022 w odniesieniu do alokacji *Regionalnego programu operacyjnego na lata 2014-2020* (%).

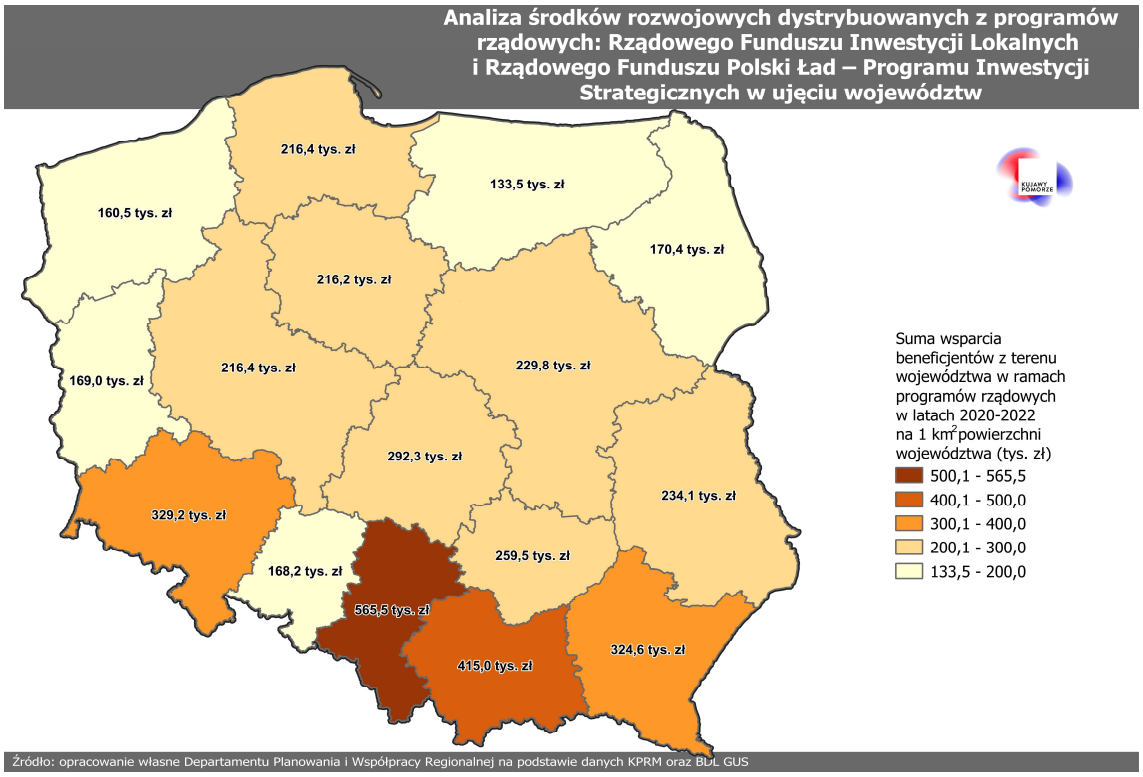

Rys. 28. Suma wsparcia beneficjentów z terenu województwa w ramach programów rządowych w latach 2020-2022 na 1 km^2 powierzchni województwa (tys. zł).

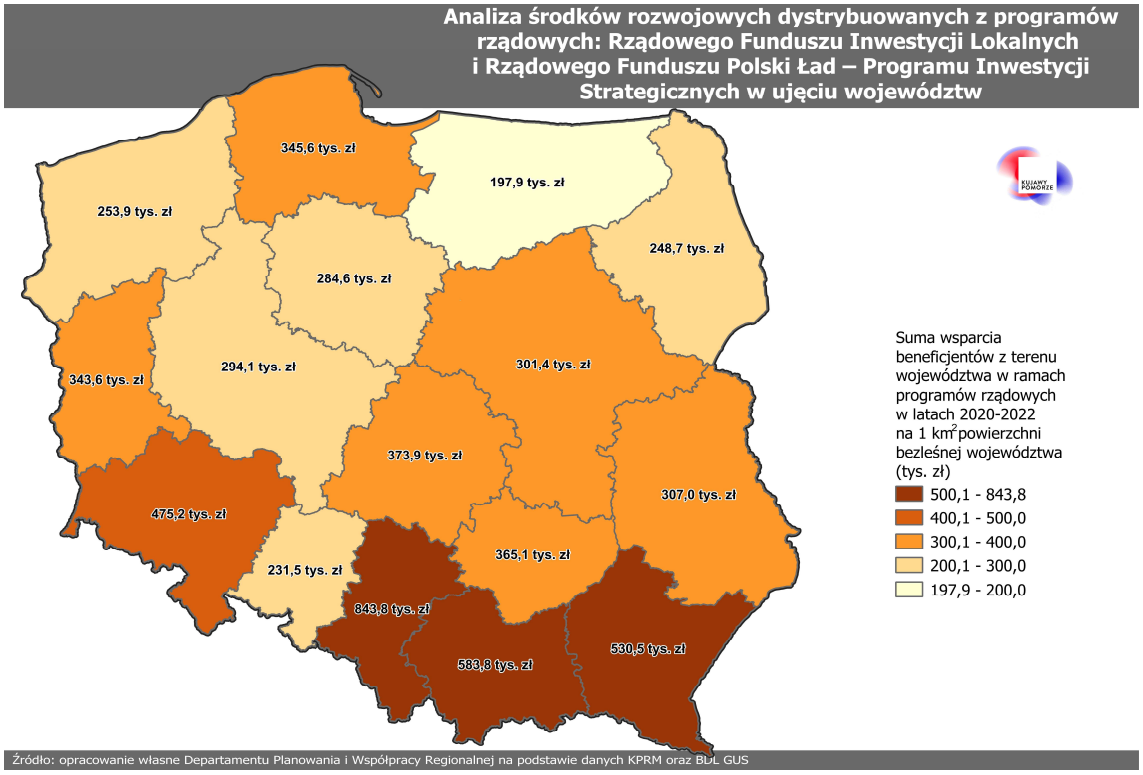

Rys. 29. Suma wsparcia beneficjentów z terenu województwa w ramach programów rządowych w latach 2020-2022 na 1 km^2 powierzchni bezleśnej województwa (tys. zł).

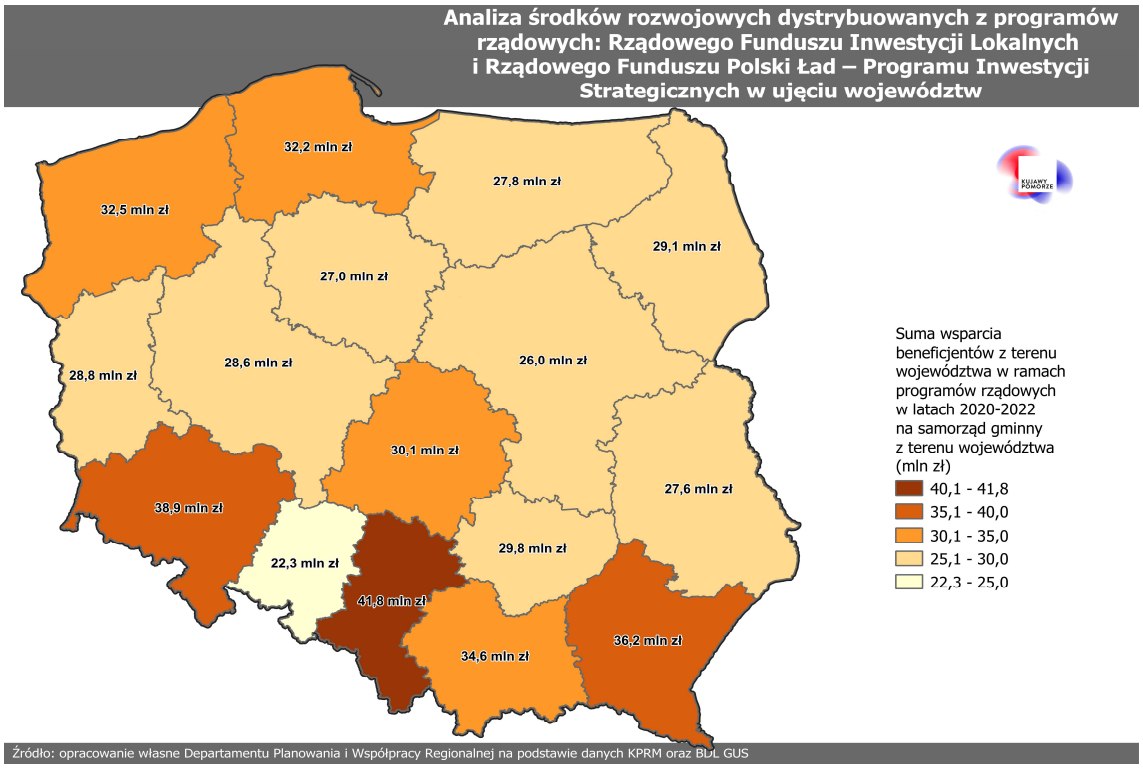

Rys. 30. Suma wsparcia beneficjentów z terenu województwa w ramach programów rządowych w latach 2020-2022 na samorząd gminny z terenu województwa (mln zł)[97].

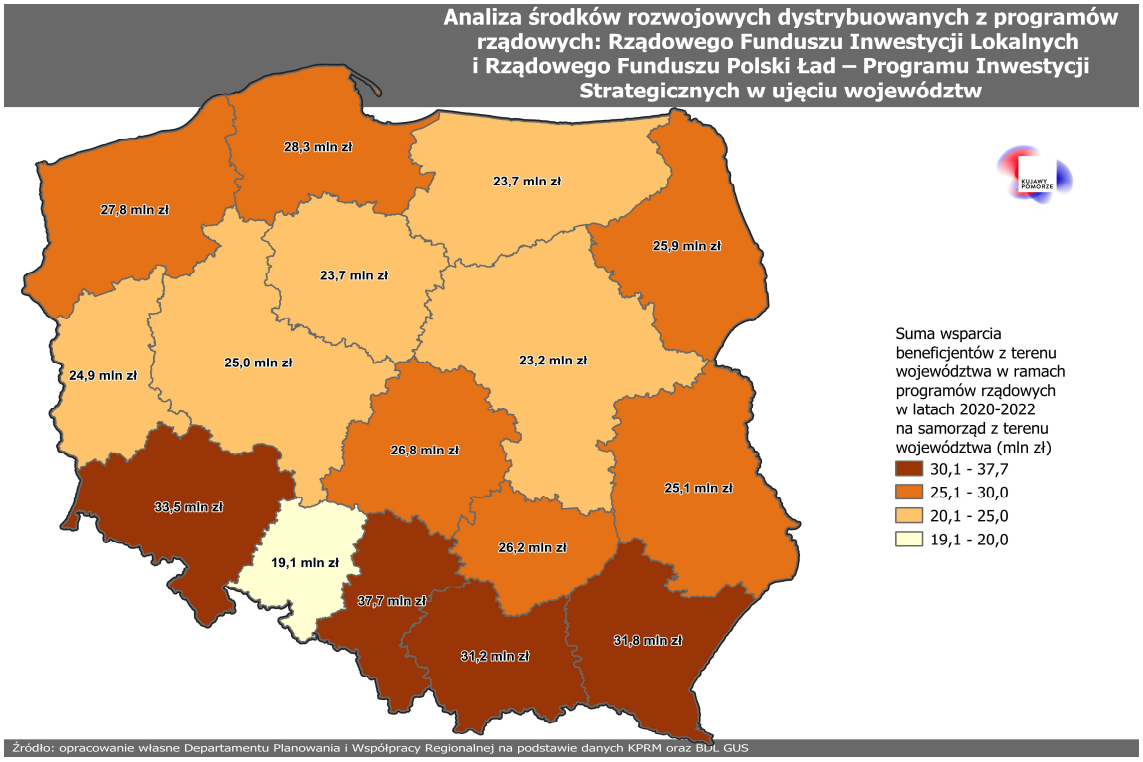

Rys. 31. Suma wsparcia beneficjentów z terenu województwa w ramach programów rządowych w latach 2020-2022 na samorząd z terenu województwa (mln zł)[98].

[97] Wskaźnik jest ilorazem łącznej sumy wsparcia beneficjentów z terenu województwa i liczby samorządów gminnych z jego terenu.

[98] Wskaźnik jest ilorazem łącznej sumy wsparcia beneficjentów z terenu województwa i liczby samorządów z jego terenu – gmin miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich, powiatów ziemskich oraz samorządu wojewódzkiego. Wsparcie miast na prawach powiatu uwzględnione zostało w gminach miejskich i nie jest liczone podwójnie.

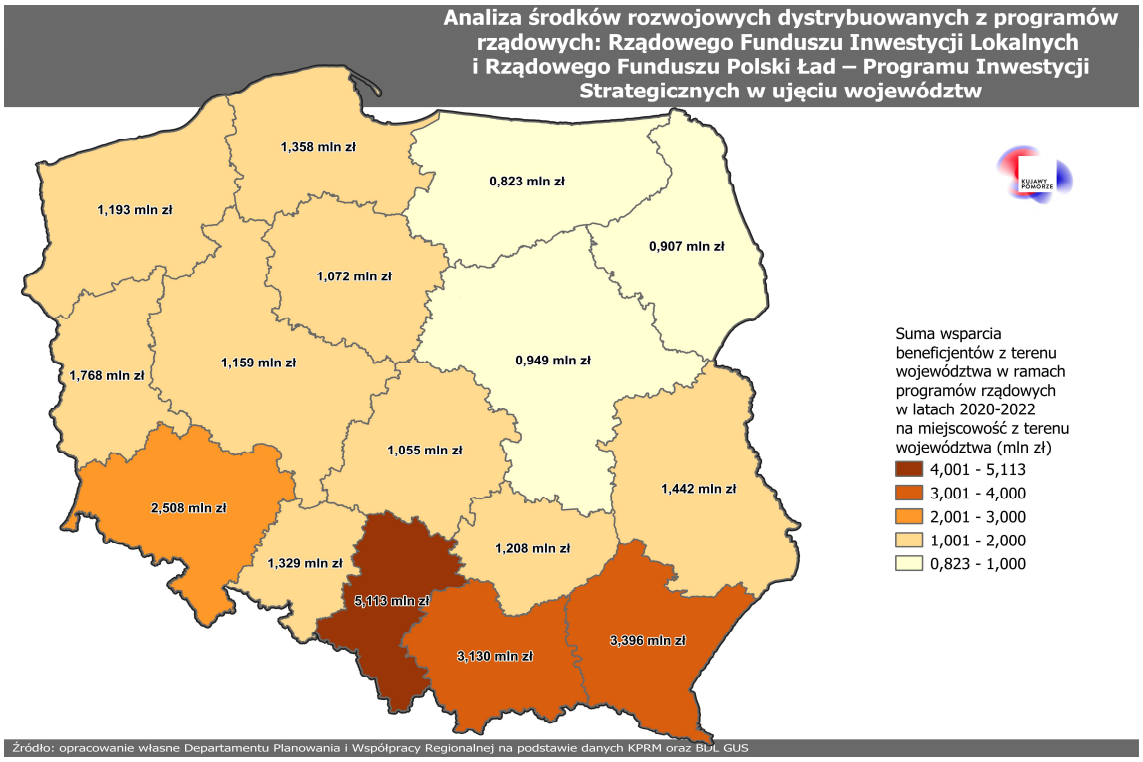

Rys. 32. Suma wsparcia beneficjentów z terenu województwa w ramach programów rządowych w latach 2020-2022 w odniesieniu do liczby miejscowości z terenu województwa (mln zł).

Podsumowanie wsparcia z programów rządowych

Analizując potencjały: **demograficzny, społeczno-gospodarczy oraz przestrzenno-osadniczy** poszczególnych regionów, wskazać należy na **nierównomierne stymulowanie rozwoju** w ramach środków dystrybuowanych z poziomu rządowego. Województwo kujawsko-pomorskie, które wciąż zalicza się do regionów słabszych, zajęło następujące miejsca we wskaźnikach przyznanego wsparcia w latach 2020-2022:

- wsparcie per capita – **10** miejsce (**1925,64** zł);
- wsparcie odniesione do wielkości PKB województwa (%) – **8** miejsce (**3,8**%);
- wsparcie odniesione do alokacji *RPO 2014-2020* – **13** miejsce (**43,4**%);
- wsparcie na 1 km^2 powierzchni województwa – **11** miejsce (**216 203,78** zł);
- wsparcie na 1 km^2 powierzchni bezleśnej województwa – **12** miejsce (**284 587,35** zł);
- wsparcie na samorząd gminny z terenu województwa – **14** miejsce (**26 981 931,95** zł);
- wsparcie na samorząd z terenu województwa – **14** miejsce (**23 691 452,44** zł);
- wsparcie odniesione do liczby miejscowości z terenu województwa – **12** miejsce (**1 072 425,67** zł).

Kwoty wsparcia projektów beneficjentów z terenu województw, realnie wpływają na budowanie **przewag konkurencyjnych** na poziomie regionalnym. Terytorialne zróżnicowanie zaznacza się szczególnie w odniesieniu wartości przyznanych środków do aspektów: demograficznego, przestrzennego oraz społeczno-gospodarczego województw. Szczególnie niekorzystnie kształtuje się wsparcie dla województwa kujawsko-pomorskiego biorąc pod uwagę jego powierzchnię, liczbę samorządów oraz charakter sieci osadniczej. Tylko **1** z analizowanych wskaźników (**udział wsparcia w PKB województwa**), pozycjonuje region wyżej niż jego potencjał demograficzny i przestrzenny (10 miejsce pod względem liczby ludności i powierzchni województwa).

Kwoty przyznanego dofinansowania projektów beneficjentów z terenu województwa kujawsko-pomorskiego w poszczególnych edycjach wsparcia z programów rządowych w latach 2020-2022:

RFIL:

- wsparcie według algorytmu przyznane wszystkim gminom i powiatom w Polsce – **330 203 832,00** zł (**10** miejsce);
- I konkurs ogólny dla wszystkich typów jst – **197 594 411,45** zł (**10** miejsce);

- II konkurs ogólny dla wszystkich typów jst – **78 472 183,67** zł (**11** miejsce);
- III konkurs dedykowany gminom górskim – brak wsparcia;
- IV konkurs dedykowany gminom, na obszarze których funkcjonowały zlikwidowane państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej – **24 812 500,00** zł (**6** miejsce);

RFPŁ-PIS:

- I konkurs ogólny dla wszystkich typów jst i związków jst – **1 259 497 111,70** zł (**9** miejsce);
- II konkurs ogólny dla wszystkich typów jst i związków jst – **1 461 340 425,02** zł (**11** miejsce);
- III konkurs dedykowany gminom, powiatom oraz związkom jst, na obszarze których funkcjonowały zlikwidowane państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej – **228 443 732,31** zł (**9** miejsce);
- IV konkurs dedykowany gminom uzdrowiskowym lub posiadającym status obszaru ochrony uzdrowiskowej - **14 660 000,00** zł (**6** miejsce);
- V konkurs dedykowany samorządom i związkom jst posiadającym strefy przemysłowe – **290 374 004,00** zł (**7** miejsce).

Istotnym odnotowania jest również fakt, iż w IV konkursie RFPŁ-PIS poświęconym uzdrowiskom, gminy z terenu województwa kujawsko-pomorskiego otrzymały **zaledwie szóste pod względem wielkości wsparcie, pomimo drugiej pozycji i dużego znaczenia w obsłudze krajowego ruchu uzdrowiskowego** (**19,7**% kuracjuszy leczonych stacjonarnie w 2021 r.). Dla porównania gminy z województw: dolnośląskiego, małopolskiego, podkarpackiego i warmińsko-mazurskiego, które obsługiwały odpowiednio: **12,5**%, **12,0**%, **7,7**% i **0,8**% krajowego ruchu uzdrowiskowego w 2021 roku, otrzymały kolejno wsparcie w wysokości: **45 962 000,00** zł, **44 199 960,00** zł, **23 914 691,67** zł oraz **24 898 000,00** zł.

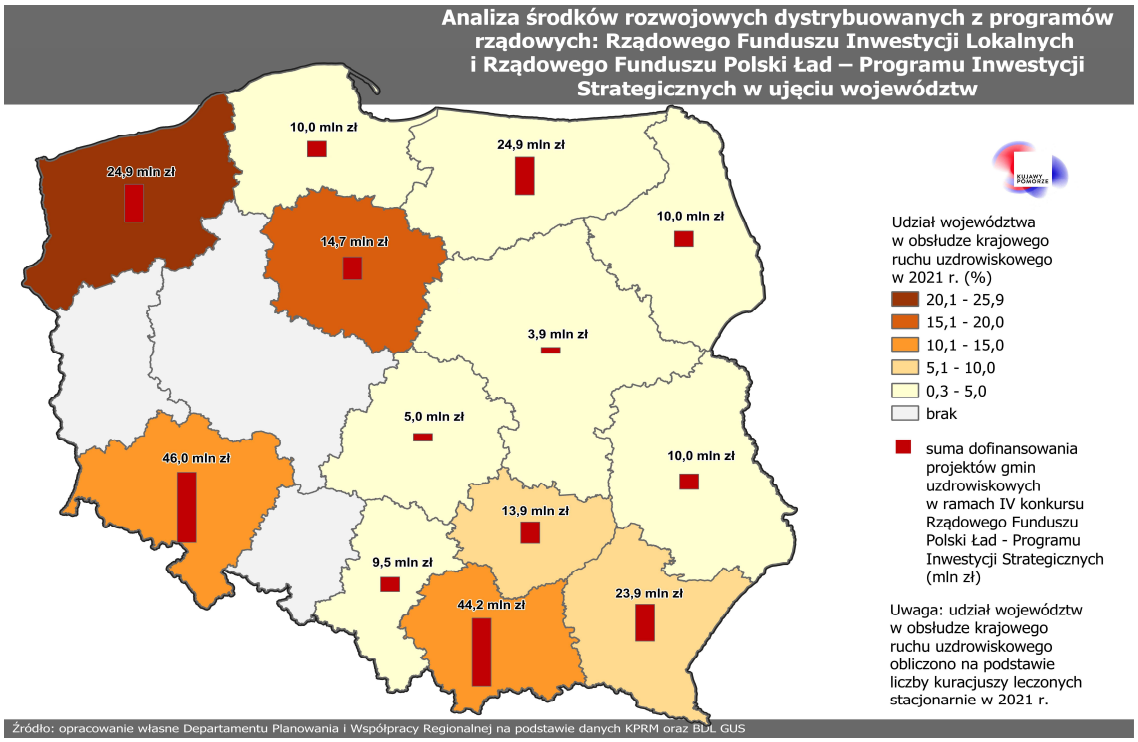

Rys. 33. Suma dofinansowania projektów gmin uzdrowiskowych z terenu województwa w ramach IV konkursu *Rządowego Funduszu Polski Ład – Programu Inwestycji Strategicznych* (mln zł) na tle udziału województw w obsłudze krajowego ruchu uzdrowiskowego (%).

PRZYGOTOWANIE DOKUMENTÓW POLITYKI SPÓJNOŚCI

Prace nad *Programem regionalnym: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027* (FEdKP 2021-2027**).** W związku z rozpoczęciem prac nad przygotowaniem *Programu regionalnego*, Zarządzeniem Marszałka Województwa nr 27/2019 z dnia 3 kwietnia 2019 r. powołany został zespół ds. programowania perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027 (dalej: zespół), liczący ponad 200 osób. W skład zespołu weszli

pracownicy Urzędu Marszałkowskiego oraz eksperci ze środowiska akademickiego, samorządowcy, reprezentanci strony rządowej, Lokalnych Grup Działania, środowisk biznesowych, środowisk działających w dziedzinie ochrony środowiska oraz partnerzy społeczni. Prace zespołu odbywały się w ramach podzespołów: ds. środowiska i transportu, ds. przedsiębiorczości, ds. społecznych i zdrowia oraz ds. polityki terytorialnej i rewitalizacji. W ramach prac nad *Programem* w 2022 roku jego projekt, a potem założenia już przyjętego Programu, przedstawiano licznym gremiom, m.in.:

- 12 stycznia 2022 r. – konferencja podsumowująca konsultacje społeczne *Programu regionalnego*;
- 11 marca 2022 r. – posiedzenie zespołu ds. programowania perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027 dotyczące wskaźników;
- 10 czerwca 2022 r. – posiedzenie Kujawsko-Pomorskiej Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego dotyczące promowania działań ukierunkowanych na budowanie zdolności partnerów społecznych;
- 13 czerwca 2022 r. – posiedzenie Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- 27 września 2022 r. – spotkanie w Komisji Europejskiej dot. nowego *Programu regionalnego*;
- 13 października 2022 r. posiedzenie Konwentu Dyrektorów Powiatowych Urzędów Pracy Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- 28 października 2022 r. – XII Forum Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- 8 listopada 2022 r. – posiedzenie Sejmiku Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- 15 listopada 2022 r. – posiedzenie Wojewódzkiej Rady ds. Polityki Senioralnej przy Marszałku Województwa;
- 1 grudnia 2022 r. – spotkanie dotyczące Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS);
- 13 grudnia 2022 r. – spotkanie z partnerami społecznymi w zakresie zaproponowanego wsparcia tych podmiotów.

Przeprowadzone zostały także spotkania robocze oraz negocjacyjne z Komisją Europejską – w dniach 2, 22 i 23 września 2022 r.

Poszczególne wersje projektu *Programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027* zostały przyjęte następującymi uchwałami Zarządu Województwa:

- 1 wersja – nr 37/1578/21 z dnia 22 września 2021 r.;
- 2 wersja – nr 2/18/22 z dnia 14 stycznia 2022 r.;
- 3 wersja – nr 10/334/22 z dnia 14 marca 2022 r.;
- 4 wersja – nr 32/1353/22 z dnia 17 sierpnia 2022 r.;
- 5 wersja – nr 39/1553/22 z dnia 4 października 2022 r.;
- 6 wersja – nr 41/1604/22 z dnia 19 października 2022 r.;
- 7 wersja – nr 43/1716/22 z dnia 2 listopada 2022 r.

Program zatwierdzony został **decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 7 grudnia 2022 roku nr CCI 2021PL16FFPR002**. Jest to zwieńczenie długiego procesu uzgodnień z Komisją Europejską ostatecznego kształtu *Programu* na nową perspektywę.

Głównym celem *Programu regionalnego* jest **wzmocnienie i efektywne wykorzystanie potencjału gospodarczego i społecznego regionu, sprzyjanie zintegrowanemu, zrównoważonemu i inteligentnemu rozwojowi województwa kujawsko-pomorskiego, ukierunkowanemu na wysoką jakość życia i bezpieczeństwo jego mieszkańców**. Zostanie to osiągnięte poprzez interwencję w ramach **10** priorytetów obejmujących **5** celów polityki:

- **Cel Polityki 1 – „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej".** W obszarze przedsiębiorczości (CP1) planowane są działania na rzecz zwiększenia aktywności przedsiębiorstw w B+R, wdrażania innowacji poprzez m.in. wsparcie infrastruktury B+R oraz wsparcie wykonywania i zakupu wyników prac B+R, cyfryzację w sektorze publicznym i MŚP, wzmacnianie produktywności i innowacyjności MŚP, a także umiejętności rozwoju, zgodnie z regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami. Przeznaczono na ten cel blisko **200** mln euro;
- **Cel Polityki 2** – „**Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej".** W obszarze środowiska i klimatu (CP2) region planuje w szczególności kontynuację działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz działań na rzecz zwiększenia efektywności energetycznej w regionie. Województwo planuje również realizację działań w zakresie małej retencji, projektów adaptacji miast do zmian klimatu oraz wsparcie systemów doradczych na rzecz neutralności klimatycznej. Podejmowane będą działania w zakresie wymiany starych źródeł ciepła (źródeł kolektorowych, kotłowni) oraz rozwoju instalacji OZE i udzielania porad w tym

zakresie podmiotom publicznym, przedsiębiorstwom i obywatelom. Na te obszary w *Programie* przewidziano alokację ponad **370** mln euro;

- **Cel Polityki 3** – **„Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności”.** W obszarze mobilności (CP3), nadal istnieją luki w dostępie do miejskiego i regionalnego transportu publicznego. Województwo planuje inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego (m.in. budowę obwodnic miast i gmin) oraz inwestycje zwiększające bezpieczeństwo niezmotoryzowanych uczestników ruchu, a także zakup taboru bezemisyjnego, w tym również kolejowego oraz budowę infrastruktury ładowania/tankowania samochodów zeroemisyjnych. Dodatkowo przewiduje się rozwój systemu ścieżek rowerowych w regionie**. Na działania związane z mobilnością miejską i transportem przewidziana została alokacja w wysokości ponad 330 mln euro;**
- **Cel Polityki 4** – **„Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych”.** W obszarze społecznym (CP4), środki EFRR będą przeznaczone na inwestycje w przedszkola i kształcenie zawodowe, edukację włączającą, zdeinstytucjonalizowane usługi społeczne i zdrowotne (ukierunkowane głównie na podstawową opiekę zdrowotną i opiekę ambulatoryjną), a także wspieranie instytucji kultury i rozwój dziedzictwa kulturowego. Przeznaczone środki na ten cel to blisko **240** mln euro. Działania społeczne (CP4), finansowane z EFS+ będą koncentrować się na aktywizacji zawodowej osób nieaktywnych zawodowo, a także osób, których sytuacja na rynku pracy jest niestabilna lub niepewna oraz na dostosowaniu siły roboczej do szybko zmieniającej się sytuacji na rynku pracy, w tym m.in. poprzez inwestycje w umiejętności, wsparcie w zakresie adaptacji środowiska pracy, w tym wprowadzanie elastycznych form pracy, outplacement oraz działania na rzecz poprawy warunków pracy i zdrowia, zwłaszcza pracowników. Powstaną nowe miejsca w przedszkolach, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich. Szczególny nacisk zostanie położony na poprawę jakości zajęć przedszkolnych. Zaprogramowane działania będą miały również na celu zwiększenie dostępu do edukacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkołach ogólnodostępnych poprzez odpowiednie przeszkolenie kadry szkół oraz podniesienie jakości kształcenia i szkolenia zawodowego. Działania z zakresu polityki społecznej będą koncentrować się na procesie deinstytucjonalizacji oraz na udzielaniu dostosowanego wsparcia osobom i społecznościom marginalizowanym, obywatelom państw trzecich, osobom w kryzysie bezdomności, rodzinom w trudnej sytuacji oraz młodzieży opuszczającej całodobową placówkę opiekuńczo-wychowawczą. Planowane jest również wspieranie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych. Na wszystkie te obszary dedykowana została alokacja w wysokości blisko **440** mln euro;
- **Cel Polityki 5** – **„Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych”.** Realizując wsparcie w wymiarze terytorialnym (CP5) wspierane będą inwestycje na terenach miejskich obszarów funkcjonalnych miast stołecznych, regionalnych i powiatowych województwa. Planowane jest wsparcie takich obszarów jak: tereny inwestycyjne, uzdrowiska, turystyka, kultura, rewitalizacja przestrzeni publicznych, rewitalizacja społeczno-gospodarcza oraz zwiększenie zdolności administracyjnych ZIT. Na te działania w *Programie* przewidziano alokację ok. **130** mln euro.

Przyjęcie *Programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027* przez Komisję Europejską w Brukseli 7 grudnia 2022 r., fot. Mieszko Matusiak

Alokacja dla nowego *Programu regionalnego* wynosi **1 836 106 331** euro, z czego **1 326 487 384** euro (**72,24%**) stanowi **EFRR** i **509 618 947** euro (**27,76%**) stanowi **EFS+**. Kwota ta pozycjonuje województwo kujawsko-pomorskie na **9** miejscu pod względem wielkości alokacji programów regionalnych na perspektywę 2021-2027. Alokacja *Programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027* stanowi **5,5%** łącznej kwoty wsparcia na programy regionalne (**33 536 415 165** euro). Wartość wsparcia FEdKP 2021-2027per capita wynosi z kolei **910,32** euro[99].

Alokacja *Programu regionalnego* na poszczególne Cele Polityki wynosi:
- CP 1 – EFRR **198 127 627** euro (priorytet 1);
- CP 2 – EFRR **506 608 046** euro (priorytety 2 i 3);
- CP 3 – EFRR **200 146 609** euro (priorytet 4);
- CP 4 – EFRR **239 217 788** euro + EFS **488 966 818** euro, w tym RLKS **52 602 730** euro (priorytety 6,7,8);
- CP 5 – **129 460 467** euro (priorytet 5).

Pomoc techniczna – **73 578 976** euro (EFRR i EFS+) – priorytety 9 i 10.

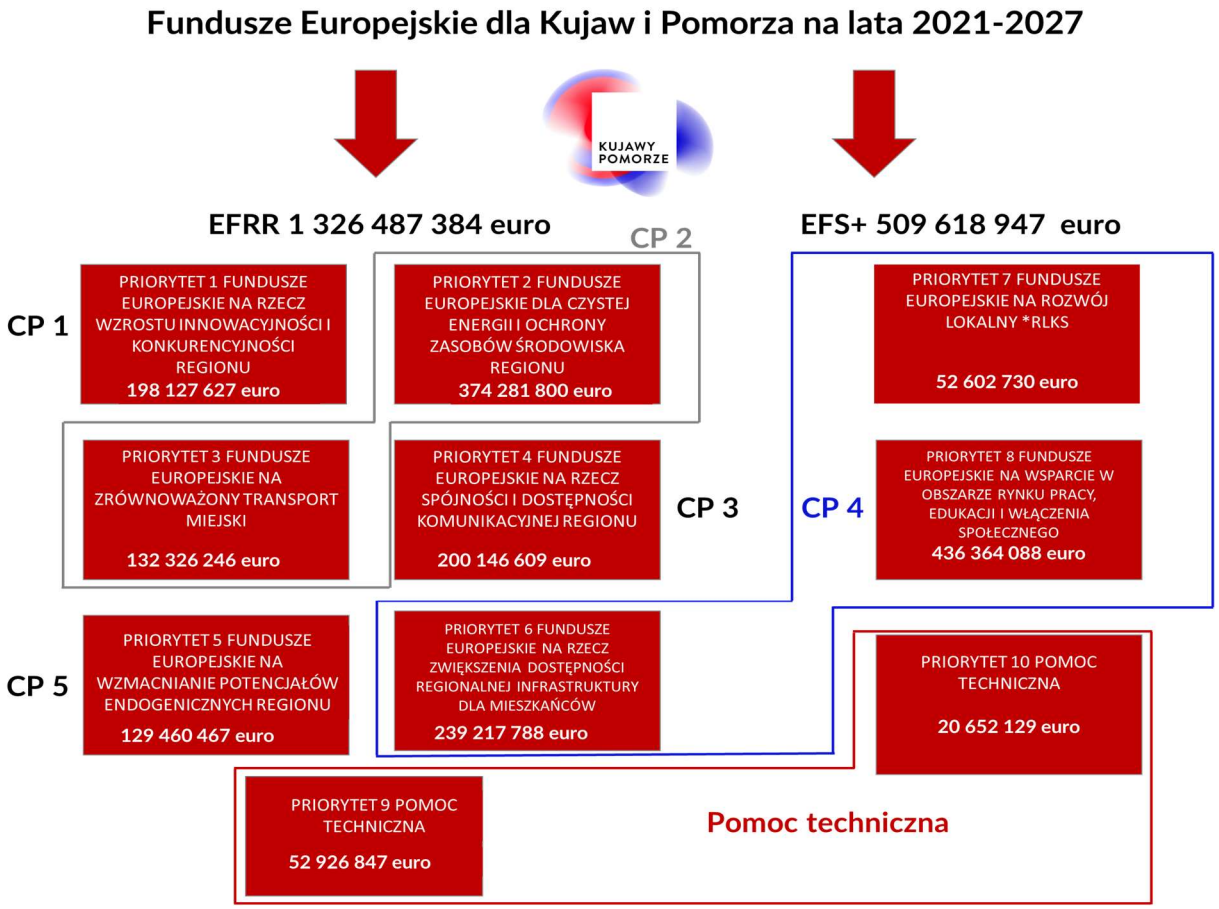

Rys. 34. Podział alokacji Programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie funduszeeuropejskie.gov.pl.

[99] Wartość obliczona według stanu na grudzień 2021 r. (BDL GUS).

Tab. 31. Alokacja programów regionalnych perspektywy finansowej 2021-2027 (euro).

miejsce	województwo	alokacja *Programu regionalnego*[100] (euro)	alokacja FST[101] (euro)
1.	śląskie	5 139 119 473	2 216 868 989
2.	łódzkie	2 744 942 943	369 522 769
3.	małopolskie	2 690 298 343	264 558 697
4.	lubelskie	2 431 957 819	-
5.	dolnośląskie	2 316 276 312	581 587 571
6.	podkarpackie	2 265 865 802	-
7.	wielkopolskie	2 154 405 816	414 808 447
8.	mazowieckie	2 096 611 002	-
9.	kujawsko-pomorskie	1 836 106 331	-
10.	warmińsko-mazurskie	1 785 884 688	-
11.	pomorskie	1 751 808 323	-
12.	zachodniopomorskie	1 686 628 815	-
13.	świętokrzyskie	1 456 247 852	-
14.	podlaskie	1 298 938 733	-
15.	opolskie	966 481 697	-
16.	lubuskie	914 841 216	-
suma		**33 536 415 165**	**3 847 346 473**

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie funduszeeuropejskie.gov.pl.

[100] Łącznie z *Funduszem na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji*.

[101] *Fundusz na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji*. Instrument finansowy UE w ramach polityki spójności służący zapewnieniu wsparcia obszarom zmagającym się z poważnymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi, wynikającymi z transformacji w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej. Według swoich założeń fundusz ma działać na zasadzie udzielania dotacji w celu wsparcia transformacji w obszarach Unii Europejskiej, które polegają gospodarczo na przemyśle o wysokiej intensywności emisji dwutlenku węgla, wydobyciu węgla kamiennego lub brunatnego, produkcji torfu czy łupków bitumicznych. Fundusz ten ma ułatwić wdrażanie programu *Europejskiego Zielonego Ładu*, którego celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej Unii Europejskiej do 2050 roku.

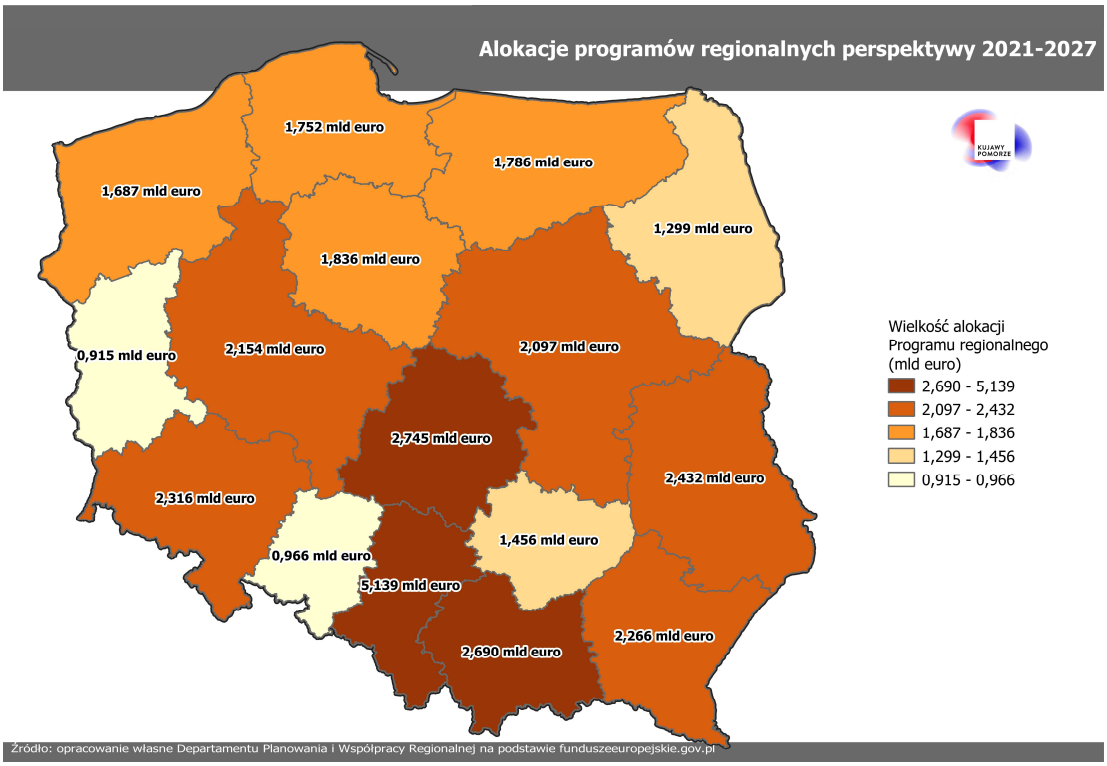

Rys. 35. Alokacja programów regionalnych w perspektywie 2021-2027

Prace nad *Kontraktem Programowym dla województwa kujawsko-pomorskiego*.

Kontrakt Programowy to nowy instrument polityki rozwoju kraju, rodzaj umowy między rządem a marszałkiem województwa, w której wskazane zostały konkretne, ważne dla województwa inwestycje. *Kontrakt* dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego został podpisany pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim, reprezentowanym przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego a Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej, reprezentowanym przez Sekretarz Stanu Małgorzatę Jarosińską-Jedynak w dniu 31 sierpnia 2022 r.

PRACE NAD REGIONALNYMI DOKUMENTAMI PROGRAMOWYMI BEZPOŚREDNIO POWIĄZANYMI Z PROGRAMOWANIEM ŚRODKÓW W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA KUJAW I POMORZA NA LATA 2021-2027

Zgodnie ze *Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 – Strategia Przyspieszenia 2030+*, do jej realizacji zaplanowanych zostało **26** kluczowych regionalnych dokumentów programowych. Wśród tej grupy dokumentów szczególne miejsce zajmują 3 z nich, które są niezbędne dla realizacji programu regionalnego *Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027*. Należą do nich: *Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021-2027*, *Regionalna strategia inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+* oraz *Regionalny plan transportowy województwa kujawsko-pomorskiego*. Prace w zakresie opracowania powyższych dokumentów na koniec roku 2022 znajdowały się na różnych etapach – poniżej przedstawiono szczegółowe informacje.

projekt *Polityki terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027*

Idea polityki terytorialnej realizowana w okresie programowania 2014-2020 przyniosła wymierne korzyści społeczno-gospodarcze dla całego obszaru województwa oraz pozwoliła wykreować partnerski model współpracy jednostek samorządu terytorialnego. Dlatego Zarząd Województwa zadecydował o kontynuowaniu dotychczasowego podejścia w okresie programowania 2021-2027.

Ponadto w nowej perspektywie finansowej, w ramach tworzonej *Polityki terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027* (Polityki terytorialnej), Zarząd Województwa podjął decyzję o skierowaniu dodatkowego wsparcia dla obszarów charakteryzujących się trudną sytuacją społeczno-gospodarczą. Takie podejście wynika z potrzeby przełamania szczególnej sytuacji problemowej obszarów wskazanych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, gdzie wyróżniono obszary strategicznej interwencji na poziomie krajowym

jak miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Odnosi się to także do obszaru strategicznej interwencji wyróżnionego na poziomie regionalnym jako obszar gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą, wskazanego w Strategii Przyspieszenia 2030+.

W ramach prac nad projektem dokumentu Polityka Terytorialna w 2022 r. podjęto szereg działań. Przyjęto stanowisko w sprawie określenia puli środków na Politykę Terytorialną w perspektywie finansowej 2021-2027 oraz wyznaczono obszary wsparcia. Przyjęto, także stanowisko w sprawie przyznania dodatkowej alokacji na obszary charakteryzujące się trudną sytuacją społeczno-gospodarczą. Podjęto również decyzję o przekazaniu środków na wsparcie administracyjne podmiotów zaangażowanych w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego oraz strategii IIT w ramach OPPT.

W maju 2022 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zatwierdził projekt dokumentu pn. Polityka Terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego. Materiał został przekazany do uzgodnień wszystkim jst odpowiedzialnym za wdrażanie PT.[102]

Ponadto w okresie od marca do grudnia 2022 r. odbył się cykl spotkań poświęconych omówieniu najważniejszych kwestii dotyczących PT tj. poziomów kontraktacji, certyfikacji, proporcji EFS+ do EFRR. Podczas spotkań przekazywane były warunki jakie należy spełnić, aby dane projekt kwalifikował się do wsparcia ze środków FEdKP 2021-2027.

Od lipca 2022 r. prowadzona była również weryfikacja przekazanych przez partnerstwa OPPT/ZIT list propozycji projektowych. Celem podjętych działań było wypracowanie ostatecznych list projektów w PT.

projekt *Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+*

W 2021 r. Zarząd Województwa prowadził przygotowania do nowej perspektywy finansowej 2021-2027. Opracowywano *Regionalną strategię inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+ (RIS3)*, która jest dokumentem niezbędnym dla certyfikacji środków finansowych UE w obszarze działań proinnowacyjnych w ramach nowego programu regionalnego *Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*. Przygotowanie RIS3 jest spełnieniem jednego z tzw. warunków podstawowych, umożliwiających finansowania działań w ramach Celu Polityki 1 (CP1), tj. „bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej".

Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą nr 27/1066/22 z dnia 13 lipca 2022 r. przyjął RIS3.

projekt *Regionalnego planu transportowego województwa kujawsko-pomorskiego*

Opracowanie *Regionalnego planu transportowego województwa kujawsko-pomorskiego* (RPT) podobnie jak *Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+* jest konieczne dla wypełnienia warunku podstawowego, umożliwiającego certyfikację środków finansowych UE w ramach programu regionalnego *Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027* z tym, że w zakresie transportu Cel Polityki 3 (CP3).

Prace związane z opracowaniem RPT prowadziło Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we współpracy z Departamentem Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki, Departamentem Funduszy Europejskich, Departamentem Infrastruktury Drogowej oraz Departamentem Transportu w oparciu o kryteria warunkowości podstawowej zawarte w rozporządzeniu ogólnym UE, treści zawarte w wytycznych ekspertów Inicjatywy JASPERS oraz treści przekazywane w ramach tematycznych spotkań roboczych organizowanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. W związku z powstaniem projektu RPT Zarząd Województwa kujawsko-pomorskie ogłosił konsultacje społeczne, które odbyły się w dniach od 27 maja 2022 r. do 4 lipca 2022 r. W ramach konsultacji społecznych projektu *Regionalnego planu transportowego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021-2027* zaplanowano dwa spotkania konsultacyjne w dniach 15 oraz 22 czerwca 2022 r.

Po przeprowadzeniu konsultacji społecznych oraz w oparciu o Raport z konsultacji społecznych niezbędne było wprowadzenie zmian w projekcie. Po ich dokonaniu Projekt RPT został przyjęty Uchwałą nr 45/1782/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 17 listopada 2022. Kolejnym etapem będzie uzgodnienie ww. projektu z Komisją Europejską oraz poddanie go procedurze oceny oddziaływania na środowisko.

[102] Dokument został przyjęty przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na początku roku 2023 (uchwałą nr 9/312/23 z dnia 1 marca 2023 r.).

UZGADNIANIE DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH I MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, INFORMACJA W ZAKRESIE OPINIOWANIA PROJEKTÓW STRATEGII ROZWOJU GMIN ORAZ ROZWOJU PONADLOKALNEGO W 2022 R.

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach uzgadniania dokumentów planistycznych i opiniowania projektów strategii rozwoju gmin oraz rozwoju ponadlokalnego w 2022 r.:

- **898** wydanych przez Zarząd Województwa opinii, postanowień i rozpatrzonych spraw w procedurze uzgadniania dokumentów planistycznych;
- **43** wydane opinie do projektów strategii rozwoju gmin dotyczące **sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*.**

Samorząd Województwa posiada stosunkowo niewielkie możliwości realnego wpływu na kształtowanie zagospodarowania i ładu przestrzennego, ale stara się je wykorzystywać w sposób jak najbardziej skuteczny dla zapewnienia ochrony walorów i kształtowania ładu przestrzennego. Na mocy prawa, Zarząd Województwa uczestniczy w procedurze uzgodnień projektów dokumentów planistycznych gmin i dużej części zamierzeń inwestycyjnych osób prywatnych i podmiotów gospodarczych. Celem procedury jest niedopuszczenie do realizacji przedsięwzięć, które w przyszłości kolidowałyby z realizacją przedsięwzięć realizujących cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym. Zadania te są realizowane przez wyspecjalizowaną jednostkę Samorządu Województwa – Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku (dalej: KPBPPiR), z Oddziałami w Bydgoszczy i Toruniu, które rozpatruje sprawy, a w części rodzajów dokumentów przygotowuje projekty postanowień dla Zarządu Województwa (KPBPPiR oprócz zagadnień związanych z planowaniem przestrzennym uczestniczy także w realizacji zadań związanych z analizowaniem, monitorowaniem i planowaniem – w większości aspektów rozwoju województwa).

Szczególnie istotnymi dla kształtowania ładu przestrzennego województwa dokumentami programowymi, wymagającymi wzajemnej zgodności ze *Strategią Przyspieszenia 2030+* są: *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* oraz *Audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego*. W ujęciu szczegółowym dotyczy to elementów sieci osadniczej, infrastruktury technicznej, środowiska przyrodniczego i kulturowego. W przypadku *Audytu krajobrazowego*, jako pierwszego tego typu dokumentu opracowywanego dla województw, szczególne znaczenie mają wynikające z niego uwarunkowania rozwojowe związane z planowaniem przestrzennym w samorządach gminnych. Zgodnie z założeniami ustawodawcy, celem tego instrumentu jest charakterystyka i ocena krajobrazów występujących na obszarze regionu, wskazanie krajobrazów priorytetowych, identyfikacja zagrożeń dla możliwości zachowania krajobrazów, a także rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania oraz ochrony krajobrazów.

***Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*.**

W dniu 8 lutego 2021 r. Sejmik Województwa przyjął uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*. Na podstawie tej uchwały Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku przystąpiło do opracowania dokumentu. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa sporządzany jest w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w tym z uwzględnieniem zapisów zawartych w dokumentach szczebla krajowego i regionalnego:

- *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);*
- *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+;*
- *Wyzwań rozwojowych województwa kujawsko-pomorskiego u progu III dekady XXI wieku. Diagnozy stanu i uwarunkowań rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego;*
- *Audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego (dokument w trakcie opracowywania).*

Prace nad *Planem* prowadzone są zgodnie z procedurami określonymi w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W wyniku dotychczasowych prac:
- Opracowano część Uwarunkowania rozwoju przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego w kontekście uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych;
- Opracowano Koncepcję kształtowania rozwoju przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego;
- Określono listę inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Obecnie trwają prace nad pozostałą częścią kierunkową oraz realizacyjną planu.

Audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego.

W dniu 22 lutego 2017 r. Zarząd Województwa przyjął uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia projektu *Audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego*. Na podstawie tej uchwały Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku przystąpiło do opracowania audytu krajobrazowego w oparciu o przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych. Do grudnia 2022 r. zrealizowane zostały następujące prace:
- wykonano podział województwa na jednostki krajobrazowe oraz opracowano ich klasyfikację;
- zbudowano bazy danych dotyczące krajobrazów;
- utworzono bazę cech syntetycznych krajobrazu (w dwóch wskaźnikach: tradycja i funkcje podstawowe krajobrazu);
- dla każdego wydzielonego krajobrazu zidentyfikowano cechy charakterystyczne typologicznie i cechy unikatowe;
- opracowano moduły tematyczne dla wszystkich jednostek krajobrazowych na potrzeby „Kart Charakterystyki Krajobrazu”;
- przeprowadzono analizę porównawczą krajobrazów z innymi krajobrazami w obrębie tego samego podtypu (1244 jednostki krajobrazowe w 35 podtypach);
- opracowano Karty Charakterystyki Krajobrazów oraz Karty Oceny Krajobrazów;
- wskazano krajobrazy priorytetowe;
- przeprowadzono badania terenowe, opracowano dokumentację fotograficzną i dokumentacji kartograficzną;
- zidentyfikowano zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych i krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów „chronionych”;
- sformułowano rekomendacje i wnioski dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów „chronionych”;
- opracowano analizy przestrzenne pól widoku z punktów widokowych i przedpól ekspozycji;
- wytypowano miejscowości na obszarach krajobrazów priorytetowych wyróżniające się lokalną formą architektoniczną.

Rekomendacje i wnioski obejmują **692** jednostki krajobrazowe. Rekomendacje i wnioski dotyczą poziomu regionalnego i poziomu lokalnego i są formułowane zgodnie z zapisami zawartymi w załączniku nr 7 do Rozporządzenia. Rekomendacje i wnioski dla poziomu regionalnego dotyczą zadań polityki przestrzennej województwa będą uwzględnione w nowym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Projekt Audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego został przyjęty 8 czerwca 2022 roku przez Zarząd Województwa i wysłany do zaopiniowania. Wpłynęło 10 opinii od jednostek samorządu terytorialnego: Białe Błota, Bydgoszcz, Chełmża, Ciechocinek, Lniano, Nowa Wieś Wielka, Solec Kujawski, Toruń, Tuchola, Unisław. Ponadto wpłynęły opinie od: Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Kujawsko-Pomorskiego Konserwatora Zabytków w Toruniu, Dyrektorów: Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego i Krajeńskiego Parku Krajobrazowego. Odbyły się spotkania z przedstawicielami jst oraz spotkania z Kujawsko-Pomorskim Konserwatorem Zabytków, Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Dyrektorami parków krajobrazowych. W wyniku złożonych opinii dokonano niezbędnych zmian i uzupełnień projektu Audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego. Zakłada się, że zakończenie prac nad Audytem nastąpi w 2023 roku.

Zapewnienie właściwej realizacji polityki przestrzennej województwa na poziomie lokalnym odbywa się poprzez procedurę uzgodnień projektów **dokumentów planistycznych sporządzanych przez gminy**. Dotyczy to:
- projektów **studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin** (SUiKZP), które uzgadniane są w zakresie zgodności z ustaleniami *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* – w 2022 r. wydano **28** postanowień;
- projektów **miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego** (MPZP), które uzgadniane są w zakresie zgodności z zadaniami Samorządu Województwa, realizującymi cele publiczne uwzględnione w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* – w 2022 r. wydano **237** postanowień.

W 2022 r. wydano także **633** opinie, w tym: **384** dotyczących projektów: decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji dotyczących inwestycji na terenach zamkniętych, **185** uchwał Zarządu Województwa do wniosków w sprawie zezwoleń na realizację inwestycji drogowej (ZRID), **16** pism i uchwał Zarządu Województwa do wniosków inwestycyjnych w trybie specustaw (**9** w trybie specustawy dotyczącej strategicznych inwestycji w sektorze naftowym, **6** dotyczących inwestycji w zakresie gazociągów, **1** w zakresie inwestycji mieszkaniowych). Wydano **18** opinii do projektów gminnych planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Rozpatrzono **30** wniosków Urzędu regulacji Energetyki (URE).

Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w trosce o zachowanie i kształtowanie ładu przestrzennego w województwie przyjął stanowisko z dnia 8 grudnia 2015 r. przyjmujące dokument pn. **„Regionalne zasady i standardy kształtowania ładu przestrzennego w polityce województwa kujawsko-pomorskiego”.** Określał on standardy kształtowania ładu przestrzennego w województwie kujawsko-pomorskim oraz kryteria spełniania tych standardów, w odniesieniu do dwóch rodzajów konkursów dla przedsięwzięć realizowanych w ramach projektów w ramach *RPO WK-P 2014-2020*: z zakresu termomodernizacji i inwestycji w infrastrukturę przedszkolną.

W związku z kolejnymi konkursami w ramach *RPO WK-P 2014-2020* wiążącymi się z realizacją przedsięwzięć kubaturowych i zagospodarowaniem terenu, zaistniała potrzeba przystosowania „Regionalnych zasad …” do potrzeb postępowań konkursowych. W związku z tym, w dokumencie przyjętym stanowiskiem Zarządu w dniu 15 czerwca 2016 r. wprowadzono niezbędne poprawki formalne pozwalające na zastosowanie dokumentu „Regionalnych zasad …” do oceny innych planowanych przedsięwzięć pod kątem spełniania wymogów ładu przestrzennego w szerszym spektrum planowanych przedsięwzięć. Istniejące zapisy w rozdziale 6 dotyczące tylko „modernizacji energetycznej budynków publicznych” i „inwestycji w infrastrukturę przedszkolną” rozszerzono o wszystkie projekty – wnioski konkursowe, związane z realizacją, przebudową lub rozbudową zabudowy kubaturowej i zmianami zagospodarowania terenu. W szczególności „Regionalne zasady …” określają dopuszczalną kolorystykę pokryć dachowych i elewacji, rodzaje pokryć dachowych, rodzaje materiałów wykończeniowych dachów i elewacji, zasady sytuowania reklam, kolorystykę i materiały ogrodzeń, rodzaje i kolorystykę nawierzchni oraz urządzenie nowej lub adaptację istniejącej zieleni Kujawsko-Pomorskiego Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku w latach 2016-2022 zaopiniowało łącznie **1192** sprawy. Ilość zaopiniowanych wniosków w poszczególnych latach przedstawia się następująco: 2016 r. – **223**, 2017 r. – **229**, 2018 r. – **220**, 2019 r. – **236**, 2020 r. – **225**, 2021 r. – **23,** 2022 r. **- 36**. Mniejsza liczba spraw na przestrzeni lat 2021-2022 wynika z mniejszej liczby konkursów ogłaszanych w ramach *RPO WK-P 2014-2020*, jak i z faktu, iż tylko część z nich była związana z realizacją, przebudową lub rozbudową zabudowy kubaturowej i zmianami zagospodarowania terenu.

Doświadczenia z siedmiu lat obowiązywania „Regionalnych zasad …” wskazują na istotny ich wkład w kształtowanie ładu przestrzennego w województwie kujawsko-pomorskim (co istotne) przy generalnej akceptacji tych zasad ze strony beneficjentów.

Analizy, studia i koncepcje przygotowane na potrzeby monitorowania lub planowania rozwoju województwa, wykonane przez KPBPPiR w roku 2022:

- „Analiza wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020 (na podstawie danych wstępnych)”. Celem analizy było zbadanie obecnej sytuacji w zakresie zagadnień rolniczych na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020 i przeanalizowanie zmian w stosunku do ostatniego spisu rolnego.
- „Charakterystyka sieci oraz analiza wymiany pasażerskiej na stacjach i przystankach kolejowych w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2017-2020”. Celem opracowania było przeanalizowanie układu i parametrów sieci kolejowej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego oraz analiza zmian liczby podróżnych w latach 2017-2020.
- „Ocena możliwości lokalizacji budynku Filharmonii Kujawskiej na terenie położonym przy ul. 3 Maja – Tumskiej we Włocławku”. Celem analizy było sprawdzenie przydatności oferowanego terenu pod realizację filharmonii we Włocławku.
- „Ocena zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” (DNSH) zakresów wsparcia zawartych w projekcie programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027”. Opracowanie miało na celu zbadanie i wykazanie, że planowane do wsparcia w ramach FEdKP 2021-2027 działania nie czynią poważnych szkód w odniesieniu do 6 celów środowiskowych w rozumieniu art. 17 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, tj. łagodzenie zmian klimatu, adaptacja do zmian klimatu, zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich, przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola oraz ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów.

- „Pomniki przyrody w województwie kujawsko-pomorskim. Dynamika zmian stanu w podziale na gminy w latach 2016-2022". Celem opracowania jest inwentaryzacja i analiza zmian ilości pomników przyrody na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w układzie gmin.
- „Szkolnictwo zawodowe w województwie kujawsko-pomorskim rok szkolny 2020/2021". Opracowanie miało na celu zdiagnozowanie stopnia dopasowania kierunków kształcenia do zapotrzebowana na rynku pracy.
- „Wykonanie diagnoz na potrzeby sporządzanych strategii obszarowych w ramach prowadzonej Polityki Terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021-2030". Celem analizy było przygotowanie kompleksowego materiału diagnostycznego na potrzeby sporządzanych strategii MOF i OPPT w ramach prowadzonej w województwie kujawsko-pomorskim Polityki Terytorialnej.

Opiniowanie strategii rozwoju gmin oraz rozwoju ponadlokalnego.
Wprowadzone w roku 2020 zmiany do ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz powiązane z nimi zmiany w innych ustawach (Dz. U. z 2020 r., poz. 1378), określiły wymagane procedury opracowywania i uchwalania oraz zakres projektu strategii rozwoju gminy. Dotąd zarówno proces przygotowania strategii lokalnych jak i ich zawartość nie były sformalizowane, co powodowało, że wprawdzie strategie pełniły oczekiwaną wobec nich rolę, a więc stanowiły na poziomie ideowym wyraz zamierzeń rozwojowych („wizji rozwoju") samorządu danej gminy, jednak poszczególne strategie były nieporównywalne zarówno pod względem zawartości, sposobu formułowania ustaleń, jak i trybu ich tworzenia (w praktyce o jakości merytorycznej strategii oraz poziomie zaangażowania lokalnych partnerów decydowały rzetelność oraz poziom warsztatu metodycznego projektantów, brak było bowiem formalnych instrumentów jej weryfikacji lub wpływu na nią). Wspólną cechą sporządzanych dotąd strategii był brak formalnych podstaw do oceny powiązań, a tym bardziej oceny zgodności/spójności ustaleń strategii rozwoju gminy z założeniami polityki rozwoju województwa.

Zgodnie ze stanem prawnym ustanowionym w wyniku wprowadzenia wspomnianych zmian, **strategia rozwoju gminy powinna być spójna ze strategią rozwoju województwa** (ustawa o samorządzie gminnym, art. 10e. ust. 2. Strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa), a w szczególności projekt strategii przedkładany jest zarządowi województwa w celu wydania opinii **dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa**, (ustawa o samorządzie gminnym, art. 10f. ust. 2. Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa). Zarząd województwa wydaje tę opinię w terminie 30 dni, a w przypadku braku jej wydania uznaje się, że spójność ta została osiągnięta (ustawa o samorządzie gminnym, art. 10f. ust. 3. Zarząd województwa wydaje opinię, o której mowa w ust. 2, w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu strategii rozwoju gminy. W przypadku braku opinii we wskazanym terminie uznaje się, że strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa.
Zgodnie z art. 10e. ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 i poz. 1834), strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r., poz. 1057), przygotowanej na potrzeby tej strategii, oraz określa w szczególności:
- cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- **model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy**;
- **ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie**;
- **obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r., poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań**;
- obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- ramy finansowe i źródła finansowania.

Kluczowym fragmentem strategii rozwoju gminy, w którym ze względu na prezentowany charakter uwzględnia się ustalenia istotne dla wydania opinii, jest część strategii formułująca **model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy**, przedstawiająca zobrazowanie przyjętej wizji rozwoju, do powstania której przyczynią się efekty realizacji celów rozwojowych strategii, również tych z zakresu zagospodarowania przestrzennego.

Warunkiem wydania pozytywnej opinii przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, jest prawidłowe uwzględnienie w projekcie strategii rozwoju gminy najważniejszych ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych dla niej w Strategii Przyspieszenia 2030+.

W praktyce oznacza to konieczność uwzględnienia określonych **ustaleń *Strategii Przyspieszenia 2030+* – wywodzących się przede wszystkim z *Koncepcji rozwoju funkcjonalno-przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*, *Obszarów Strategicznej Interwencji* oraz projektów kluczowych *Strategii Przyspieszenia 2030+***.

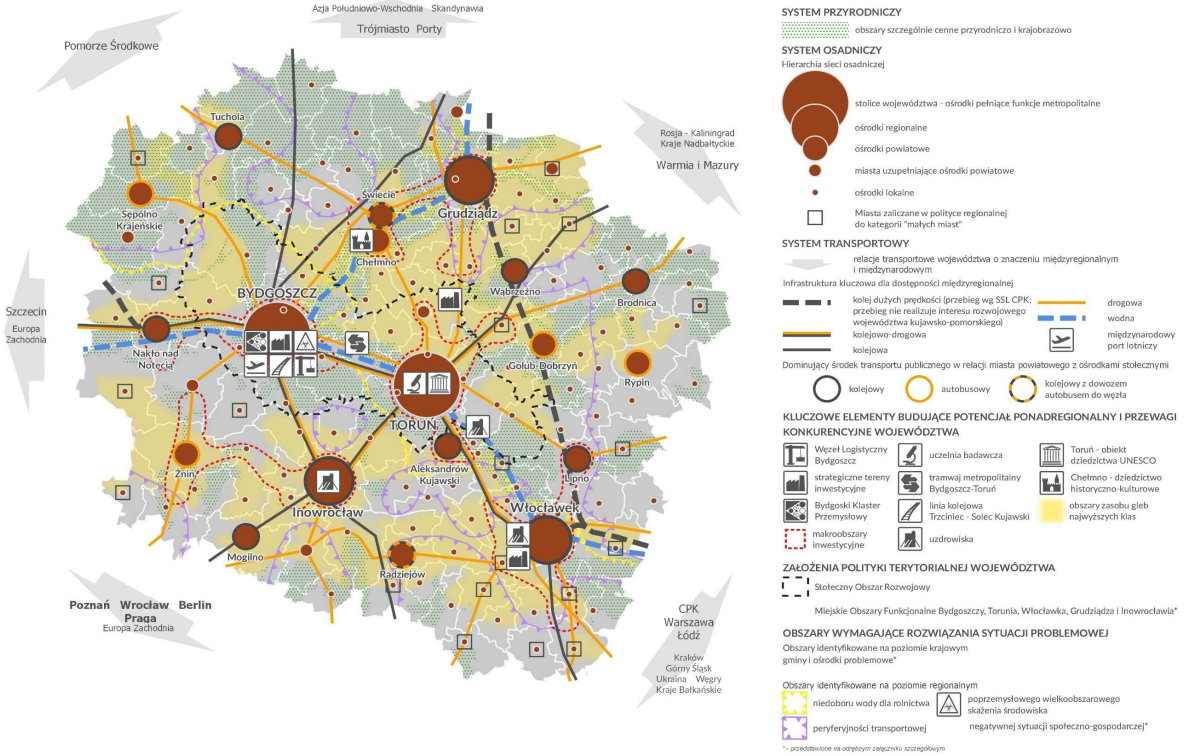

Rys. 36. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030.

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+.

Na potrzeby wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie kujawsko-pomorskim określonych w *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, Zarząd Województwa przyjął uchwałą nr 34/1474/21 z dnia 2 września 2021 r. ***Wytyczne dotyczące zachowania spójności projektów strategii rozwoju gmin oraz strategii rozwoju ponadlokalnego sporządzanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego z ustaleniami Strategii Przyspieszenia 2030+.*** Powyższe opracowanie ma charakter pomocniczy w sporządzeniu poprawnego i zgodnego z ustaleniami *Strategii Przyspieszenia 2030+* projektu strategii rozwoju gminy.

W 2022 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego wydał **43 opinie** do **31** projektów strategii rozwoju gmin, z czego **17** wniosków rozpatrzono negatywnie, a **26** pozytywnie (szczegóły przedstawiono w załączniku nr 2 do niniejszego *Raportu*). W 2022 r. nie przedłożono natomiast do zaopiniowania żadnej strategii rozwoju ponadlokalnego. W przypadku jednego projektu odstąpiono na wniosek gminy od wydania opinii. W roku ubiegłym zaopiniowano **17** ponownie przedłożonych projektów strategii rozwoju gmin. Wskazać należy, że opinia wydana przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego odnosi się jedynie do właściwego sposobu uwzględnienia w projekcie strategii rozwoju gminy najważniejszych ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w *Strategii Przyspieszenia 2030+*, natomiast nie odnosi się do pozostałych aspektów merytorycznych i jakościowych zawartych w treści projektu strategii rozwoju gminy.

Podkreślić należy, że większość projektów strategii rozwoju gmin, które są przedmiotem opinii Zarządu Województwa, cechuje się niską albo bardzo niską jakością merytoryczną. Podstawowym problemem strategii

sporządzanych przez firmy konsultingowe jest brak indywidualnego podejścia do problematyki danej gminy. Bardzo pobieżna diagnoza – która nie jest wykonywana specjalnie na potrzeby strategii, ale stanowi kompilację różnych ogólnodostępnych informacji o gminie, a także powszechne powielanie tych samych lub bardzo zbliżonych ustaleń, niezależnie od specyfiki gminy powodują, że tak przygotowane strategie nie będą użytecznymi dokumentami, sprzyjającymi prowadzeniu efektywnej polityki rozwoju lokalnego. Bardzo trudne może być także ubieganie się na ich podstawie o ewentualne środki na dofinansowanie zamierzeń rozwojowych. W przypadku niektórych strategii dostrzega się brak ustaleń w istotnych dla gminy obszarach rozwoju oraz podstawowe błędy merytoryczne lub metodologiczne – co wynika ze słabości wykonawcy, ale także braku należytego zaangażowania ze strony samorządu zamawiającego dokument. Uzasadniony niepokój budzi jakość zawieranych w strategiach rozwoju gminy modeli struktury funkcjonalno-przestrzennej, które – będąc najważniejszą dla promocji rozwoju gminy wśród jej mieszkańców częścią strategii – powinny wyrażać koncepcję rozwoju gminy w kolejnych latach, tymczasem w wykonaniu firm konsultingowych najczęściej jest to pomniejszony rysunek studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Takie podejście nie tylko jest niewłaściwe merytorycznie, ale przede wszystkim świadczy o całkowitym niezrozumieniu roli strategii w zarządzaniu rozwojem gminy. Na tle projektów strategii przygotowywanych przez wykonawców zewnętrznych, pozytywnie wyróżniają się te przygotowywane siłami własnymi samorządów gmin, bo przede wszystkim cechują się dobrą znajomością problematyki gminy. Niestety, ogólna jakość przedstawianych do opiniowania projektów strategii nie poprawia się w stosunku do poprzednich lat.

Projekty opinii dla Zarządu Województwa w roku 2022 były przygotowywane przez Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki.

ADMINISTRACJA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA JAKO INSTRUMENT SPRAWNEGO ZARZĄDZANIA

Realizacji zadań z zakresu kształtowania harmonijnego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa sprzyja dobrze rozwinięta, dostosowana do zakresu kompetencji Samorządu Województwa, sieć instytucji przez niego prowadzonych oraz struktura organizacyjna Urzędu Marszałkowskiego. Administracja Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego obejmowała w 2022 roku **59** Jednostek Organizacyjnych oraz **16** spółek prawa handlowego, w których posiadała akcje. Na terenie województwa swoją siedzibę miały **73** podmioty zlokalizowane w **19** miejscowościach.

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz sprawnego zarządzania administracją Samorządu Województwa w 2022 r.:

- **10,2 tys.** etatów na umowę o pracę w **Urzędzie Marszałkowskim i Jednostkach Organizacyjnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego** (w tym **1,1 tys.** etatów w samym **Urzędzie Marszałkowskim**);
- **22** departamenty oraz **4** wyodrębnione komórki organizacyjne w ramach struktur Urzędu Marszałkowskiego;
- **59** Jednostek Organizacyjnych i **16** spółek prawa handlowego nadzorowanych przez departamenty merytoryczne Urzędu Marszałkowskiego.

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu:

- jest samorządową jednostką organizacyjną, przy pomocy której Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego jako organ wykonawczy województwa realizuje swoje zadania;
- Urząd jest jednostką budżetową finansowaną z budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- Urząd działa na podstawie:
  - ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa;
  - ustawy z dnia 21 listopada 2008 roku o pracownikach samorządowych;
  - przepisów prawa regulujących zadania i kompetencje Samorządu Województwa;
  - Statutu Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
  - Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, stanowiącym załącznik do uchwały nr 6/226/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, zmienionym:
    - uchwałą nr 8/298/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 lutego 2019 r.;
    - uchwałą nr 21/921/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 31 maja 2019 r.;

        - uchwałą nr 45/2053/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 listopada 2019 r.;
        - uchwałą nr 3/81/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 stycznia 2020 r.;
        - uchwałą nr 10/397/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 marca 2020 r.;
        - uchwałą nr 31/1370/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 sierpnia 2020 r.;
        - uchwałą nr 16/588/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2021 r.;
        - uchwałą nr 50/2032/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 grudnia 2021 r.;
        - **uchwałą Nr 10/335/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 14 marca 2022 r.;**
        - **uchwałą Nr 14/522/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 kwietnia 2022 r.;**
        - **uchwałą Nr 24/948/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 czerwca 2022 r.;**
    - Regulaminu Pracy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 46/2020 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 10 czerwca 2020 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Pracy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu;
    - innych normatywnych aktów własnych;
- siedzibą Urzędu jest miasto Toruń;
- komórki organizacyjne Urzędu są zlokalizowane w **8 budynkach** na terenie Torunia oraz w Bydgoszczy, Grudziądzu i we Włocławku, łącznie **11 lokalizacji**;
- na koniec 2021 r. Urząd funkcjonował w ramach struktury organizacyjnej, w skład której wchodziły **22 departamenty** oraz **6 wyodrębnionych komórek organizacyjnych** (cztery wydziały, biuro i stanowisko). Od 1 stycznia 2022 r. roku struktura organizacyjna Urzędu obejmuje **22 departamenty**, **2 wydziały niewchodzące w skład departamentu**, jedno biuro i stanowisko, łącznie **26 komórek organizacyjnych**;
- zatrudnienie w Urzędzie, jednostkach i spółkach wynosi łącznie około **10,2** tys. etatów na umowę o pracę – Samorząd Województwa zalicza się więc także do największych pracodawców na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (**1,1** tys. etatów wynosi samo zatrudnienie w Urzędzie);
- województwo posiada **59** jednostek organizacyjnych oraz udziały/akcje w **16** spółkach prawa handlowego, w tym:
    - **14** samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (7 szpitali);
    - **16** wojewódzkich instytucji kultury;
    - **3** wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego;
    - **26** jednostek budżetowych, w tym:
        - **8** parków krajobrazowych;
        - **3** centra edukacji nauczycieli;
        - **3** ośrodki szkolno-wychowawcze;
        - **2** biblioteki pedagogiczne;
        - **2** centra kształcenia zawodowego;
        - **2** zespoły szkół specjalnych;
        - **1** biuro planowania przestrzennego i regionalnego;
        - **1** ośrodek adopcyjny;
        - **1** ośrodek dokształcania i doskonalenia zawodowego;
        - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej;
        - Wojewódzki Urząd Pracy;
        - Zarząd Dróg Wojewódzkich.

Wykaz spółek prawa handlowego z udziałem Województwa Kujawsko-Pomorskiego (udział Województwa):

- Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o. 100%
- Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych sp. z o.o. 100%
- Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. Prof. Jana Czochralskiego sp. z o.o. 100%
- Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o. 50,22%
- Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. 100%
- Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. 100%
- Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A. 100%
- Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne sp. z o.o. 100%
- Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Regionalne sp. z o.o. 100%
- Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o. 2,92%
- Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. 77,37%
- Uzdrowisko Ciechocinek S.A. 100%

- POLREGIO S.A. 2,90%
- Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku sp. z o.o. 100%
- Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. 67,20%
- Zakład Sprzętu Ortopedycznego i Rehabilitacyjnego sp. z o.o. 100%

W 2022 roku Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego dokonał zmiany Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu w uchwałach:
- nr 10/335/22 - wprowadzono zmiany w załączniku do uchwały Nr 6/226/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia 2 Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu (ze zm.),;
- nr 14/522/22 - wprowadzono zmiany w załączniku do uchwały Nr 6/226/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia 2 Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu,;
- Nr 24/948/22 - wprowadzono zmiany w załączniku do uchwały Nr 6/226/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia 2 Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu,;

Pozostałe uchwały Zarządu Województwa o charakterze organizacyjnym:
- Nr 23/929/22 - powierzono panu Ryszardowi Bieleckiemu stanowisko dyrektora Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. gen. Stanisława Maczka w Bydgoszczy na okres 5 lat szkolnych, tj. od dnia 1 września 2022 r. do dnia 31 sierpnia 2027 r.;
- Nr 23/930/22 - powierzono pani Izabeli Maciejewskiej stanowisko dyrektora Zespołu Szkół nr 33 Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekle Chorej w Bydgoszczy na okres 4 5 lat szkolnych, tj. od dnia 1 września 2022 r. do dnia 31 sierpnia 2027 r.;
- Nr 23/930/22 - powierzono pani Izabeli Maciejewskiej stanowisko dyrektora Zespołu Szkół nr 33 Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekle Chorej w Bydgoszczy na okres 4 5 lat szkolnych, tj. od dnia 1 września 2022 r. do dnia 31 sierpnia 2027 r.;
- Nr 23/931/22 - powierzono panu Mariuszowi Klimczewskiemu stanowisko dyrektora Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kształcenia Zawodowego w Bydgoszczy na okres 5 lat szkolnych, tj. od dnia 1 września 2022 r. do dnia 31 sierpnia 2027 r.;
- Nr 28/1131/22 - powierzono panu Markowi Kantorskiemu pełnienie obowiązków dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Animacji Kultury w Toruniu od dnia 29 lipca 2022 r. do czasu powołania nowego dyrektora instytucji;
- Nr 28/1184/22 – powierzono pani Małgorzacie Gutowskiej pełnienie obowiązków dyrektora Brodnickiego Parku Krajobrazowego od dnia 29 lipca 2022 r. do czasu zatrudnienia nowego dyrektora Parku;
- Nr 31/1296/22 - powierzono Pani Elżbiecie Zagórskiej stanowisko dyrektora Zespołu Szkół Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekle Chorych i Niepełnosprawnych Nr 1 w Ciechocinku na okres 5 lat szkolnych, tj. od dnia 1 września 2022 r. do dnia 31 sierpnia 2027 r.;
- Nr 32/1348/22 -powołano pana Łukasza Wudarskiego na stanowisko dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Animacji Kultury w Toruniu na okres czterech lat;
- Nr 33/1355/22 – powołano pana Daniela Siewerta na stanowisko Wdeckiego Parku Krajobrazowego;
- Nr 34/1376/22 – powołano panią Annę Wołek na stanowisko dyrektora Kujawsko-Pomorskiego Teatru Muzycznego w Toruniu.

Uchwały Sejmiku Województwa o charakterze organizacyjnym:
- Nr LII/711/22 w sprawie utworzenia instytucji kultury pod nazwą **Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji i Innowacji** w Toruniu oraz nadania jej statutu.

Projekt **Rozbudowa budynku Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu**. Zadanie obejmuje wykonanie dokumentacji projektowych dla zamierzenia budowlanego: „Remontu, przebudowy i rozbudowy budynku Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-pomorskiego". Realizatorem inwestycji jest Województwo Kujawsko-Pomorskie. Inwestycja ta nie jest częścią innych projektów. Zadanie zostało podzielone na II etapy i wpisane do Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* zadanie zostało ujęte jako projekt kluczowy *505. Rozbudowa i modernizacja budynku Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego*.

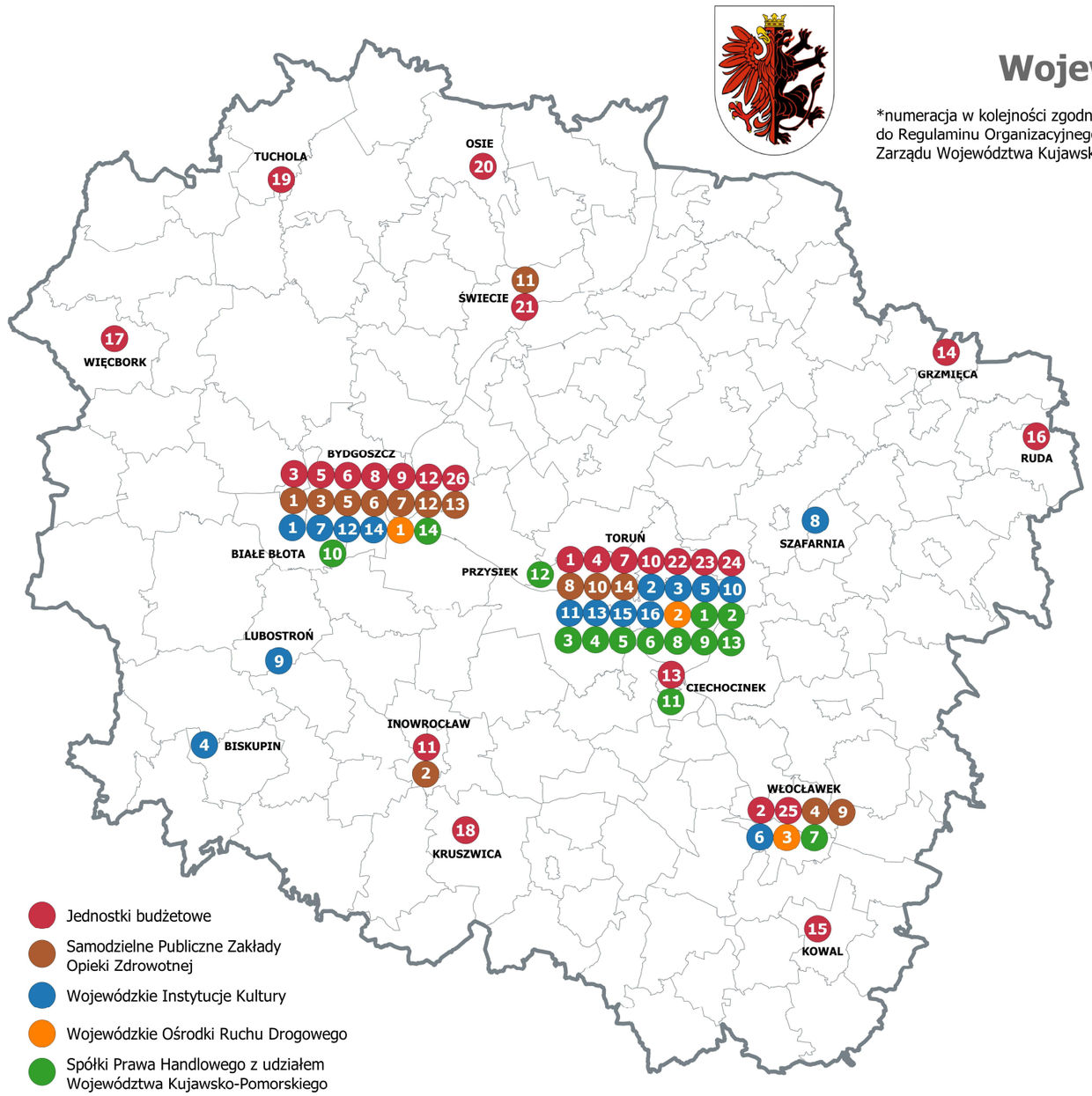

Jednostki Organizacyjne Województwa Kujawsko-Pomorskiego

*numeracja w kolejności zgodnej z wykazem Jednostek Organizacyjnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego, zawartym w Załączniku nr 3 do Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego zmienionego uchwałą Nr 24/948/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 czerwca 2022 r.

I. WOJEWÓDZKIE JEDNOSTKI NIEPOSIADAJĄCE OSOBOWOŚCI PRAWNEJ

1. Jednostki budżetowe

1. Biblioteka Pedagogiczna im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej
2. Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli
3. Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli
4. Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli
5. Kujawsko-Pomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego
6. Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Mariana Rejewskiego
7. Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka
8. Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille'a
9. Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. gen. Stanisława Maczka
10. Medyczno-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego
11. Medyczno-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego
12. Zespół Szkół nr 33 Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekle Chorej
13. Zespół Szkół Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekle Chorych i Niepełnosprawnych Nr 1
14. Brodnicki Park Krajobrazowy
15. Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy
16. Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy
17. Krajeński Park Krajobrazowy
18. Nadgoplański Park Tysiąclecia
19. Tucholski Park Krajobrazowy
20. Wdecki Park Krajobrazowy
21. Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą
22. Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny
23. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
24. Wojewódzki Urząd Pracy
25. Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
26. Zarząd Dróg Wojewódzkich

II. WOJEWÓDZKIE OSOBY PRAWNE

1. Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej

1. Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka
2. Sanatorium Uzdrowiskowe „Przy Tężni" im. dra Józefa Krzymińskiego s.p.z.o.z.
3. Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii
4. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku
5. Wojewódzka Przychodnia Zdrowia Psychicznego
6. Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego
7. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy
8. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy
9. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy
10. Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia
11. Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dra Józefa Bednarza
12. Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego
13. Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. T. Browicza
14. Wojewódzki Szpital Zespolony im. I. Rydygiera

2. Wojewódzkie Instytucje Kultury

1. Filharmonia Pomorska im. Ignacego Jana Paderewskiego
2. Galeria i Ośrodek Plastycznej Twórczości Dziecka
3. Galeria Sztuki „Wozownia"
4. Muzeum Archeologiczne
5. Muzeum Etnograficzne im. prof. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej
6. Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej
7. Opera Nova
8. Ośrodek Chopinowski
9. Pałac Lubostroń
10. Teatr im. Wilama Horzycy
11. Wojewódzka Biblioteka Publiczna - Książnica Kopernikańska
12. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy
13. Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury
14. Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury
15. Kujawsko-Pomorski Teatr Muzyczny
16. Kujawsko-Pomorskie Centrum Dziedzictwa

3. Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego

1. Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego
2. Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego
3. Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego

III. SPÓŁKI PRAWA HANDLOWEGO Z UDZIAŁEM WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO(*)

1. Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o.
2. Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych sp. z o.o.
3. Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne sp. z o.o.
4. Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o.
5. Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.
6. Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.
7. Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A.
8. Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne sp. z o.o.
9. Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Regionalne sp. z o.o.
10. Port Lotniczy Bydgoszcz S.A.
11. Uzdrowisko Ciechocinek S.A.
12. Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku sp. z o.o.
13. Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
14. Zakład Sprzętu Ortopedycznego i Rehabilitacyjnego sp. z o.o.

(*) mające siedzibę na terenie województwa; nie pokazano siedzib Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej sp. z o.o. (Gdańsk) oraz POLREGIO S.A. (Warszawa)

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania i Współpracy Regionalnej na podstawie Załącznika nr 3 do Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Rys. 37. Jednostki Organizacyjne Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2022 r.

6. Podsumowanie

Raport o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2022 r. jest piątą edycją raportu o stanie województwa, którego obowiązek sporządzenia wynika z art. 34a ustawy o samorządzie województwa. Jest to jednocześnie drugie opracowanie, dotyczące realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, która została przyjęta 21 grudnia 2020 r. uchwałą nr XXVIII/399/20 przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego i zaczęła obowiązywać z dniem 1 stycznia 2021 r. Wskazać należy jednak, że monitorowanie realizacji ustaleń *Strategii*, zgodnie z przyjętym w dniu 27 października 2021 r. przez Zarząd Województwa uchwałą nr 42/1763/21, *Planem realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, odbywa się na dwóch poziomach. Pierwszy z nich dotyczy *Monitoringu zmian stanu rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego* (realizowanego rocznym *Raportem wskaźnikowym*), a drugi *Monitoringu stanu realizacji ustaleń Strategii Przyspieszenia 2030+ podlegających bezpośrednio realizacji (*realizowanego rocznym *Raportem z bezpośredniej realizacji ustaleń Strategii*, tj. integralną częścią raportu o stanie województwa).

Niniejszy *Raport* stanowi podsumowanie najważniejszych działań Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2022 roku, które z jednej strony zostały ujęte poprzez zaprezentowanie zastosowanych instrumentów polityki rozwoju (rozdział 2), a z drugiej strony poprzez pogrupowanie realizowanych zadań według celów głównych *Strategii* (rozdział 5).

Wyjątkową część niniejszego Raportu w stosunku do raportów z lat wcześniejszych, stanowi rozdział 4. *Aktywność Zarządu Województwa na rzecz Ukrainy*. Wybuch wojny w Ukrainie i jej konsekwencje społeczne, gospodarcze, polityczne, miały bardzo istotny wpływ na prowadzenie polityki rozwoju województwa w 2022 roku, gdyż spowodowały konieczność rewizji priorytetów, zaangażowania sił i środków, uwzględniania nowej sytuacji w planowaniu przyszłych działań. Należy podkreślić, że podczas różnych aktywności publicznych, we wszelkich możliwych działaniach, Samorząd Województwa wyrażał jednoznaczne poparcie polityczne dla Ukrainy. Jednocześnie błyskawicznie zareagował na potrzeby, które się pojawiły w związku z wybuchem wojny w Ukrainie. Niezwłocznie podjęte zostały działania organizacyjne i finansowe, umożliwiające sprawne udzielanie pomocy. Administracja Samorządu Województwa w trybie natychmiastowym dostosowała profil działalności do obsługi uchodźców. W największym stopniu w organizację szeroko rozumianej pomocy zaangażowane były: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku sp. z o.o., Conectio, parki krajobrazowe, wojewódzkie instytucje kultury, wojewódzkie samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, jednostki organizacyjne Województwa działające w obszarze edukacji, a wśród departamentów: Departament Współpracy Zagranicznej i Rozwoju Gospodarczego, Departament Spraw Społecznych i Zdrowia, Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki, Departament Edukacji, Departament Organizacyjny, Departament Funduszy Europejskich oraz Departament Promocji.

Pracownicy administracji Samorządu Województwa wykazali się zrozumieniem i z bardzo dużym zaangażowaniem przyjęli realizację dodatkowych, obok statutowych, zadań. Na szczególne uznanie zasługuje postawa kilkudziesięciu ochotników, którzy wykonywali fizyczną pracę związaną z przygotowywaniem pomocy humanitarnej, poświęcając na te zadania prywatny czas i realizując je nieodpłatnie, przez wiele tygodni.

Podkreślić należy, że w stosunku do raportu ubiegłorocznego, zasadniczym zmianom nie uległ schemat konstrukcji dokumentu oraz przyjęta konwencja charakterystyki poszczególnych zagadnień. Jednak ważnymi zmianami jest zamieszczenie rozdziału 4. *Aktywność Zarządu Województwa na rzecz Ukrainy*. oraz rezygnacja z wyszczególniania informacji o wpływie pandemii Covid-19 na organizację i stopnień realizacji określonych działań przez Zarząd Województwa, co miało kluczowe znaczenie w latach 2020 i 2021, ale przestało być istotne w roku 2022, gdy oddziaływanie pandemii na realizację zadań Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego stało się znikome, ograniczając się przede wszystkim do kończenia realizacji projektów uruchomionych wcześniej dla łagodzenia skutków pandemii w różnych obszarach. Korzystny stan województwa na koniec roku 2022 wskazuje, że istotne znaczenie mógł tu mieć ponad 900-milionowy Marszałkowski Pakiet Antykryzysowy. Warto w tym miejscu zauważyć, że niektóre rozwiązania organizacyjne wypracowane podczas pandemii, jako rozwiązania awaryjne, stały się po jej zakończeniu instrumentami normalnie wykonywanej pracy, usprawniając ją (dotyczy to zwłaszcza rozwoju systemów i wykorzystania narzędzi informatycznych).

Poza reakcją na wojnę w Ukrainie, w procesie prowadzenia polityki rozwoju, rok 2022 był przede wszystkim okresem intensywnych prac nad przygotowywaniem dokumentów służących prowadzeniu tej polityki. Dotyczy to głownie prac nad *Programem regionalnym: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*, które

w roku 2022 znajdowały się w kluczowej fazie i finalnie doprowadziły do przyjęcia dokumentu. Bardzo zaawansowane były prace także nad innymi dokumentami, mającymi na celu operacjonalizację działań lub spełnianie tzw. warunkowości podstawowej, niezbędnych dla wydatkowania środków z Polityki Spójności; na dużą skalę rozpoczęto realizację ustaleń *Strategii Przyspieszenia 2030+*.

W 2022 roku Zarząd Województwa realizował swoje zadania przy pomocy sprawnie zarządzanego systemu administracji Urzędu Marszałkowskiego oraz podległych mu jednostek organizacyjnych. Umiejętność i zdolność do elastycznej realizacji zadań, w zależności od zmieniających się uwarunkowań – rozwinięte w okresie pandemii, okazały się bardzo pomocne w realizacji zadań także w roku 2022.

Załącznik nr 1 – Szczegółowe informacje nt. realizacji projektów kluczowych Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku - Strategia Przyspieszenia 2030+ w ramach poszczególnych celów głównych

Wyjaśnienia do poszczególnych tabel zawierających opis realizacji projektów kluczowych:

1. Wszelkie informacje dotyczące realizacji projektów kluczowych dotyczą **stanu na 31 grudnia 2022 r.**;
2. Wskazane nazwy ***Podmiotów przedstawiających informację*** podane są zgodnie ze stanem na 31 grudnia 2021 r.;
3. Projekty kluczowe realizowane:
   - samodzielnie przez Samorząd Województwa (łącznie 94) zaznaczone są w niniejszych tabelach **kolorem czerwonym**;
   - samodzielnie przez administrację rządową (łącznie 33) zaznaczone są w niniejszych tabelach **kolorem szarym**;
   - wspólnie przez Samorząd Województwa i administrację rządową (łącznie 6) zaznaczone są w niniejszych tabelach **kolorem niebieskim**;
   - projekt kluczowy nr 429, którego realizator będzie zależny od przyszłych ustaleń, został zaznaczony w niniejszych tabelach **kolorem żółtym**;
4. ***Stan prac nad projektem kluczowym*** – Zgodnie z §62 *Planu realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* w zakresie realizacji projektów kluczowych, za których realizację odpowiada Samorząd Województwa, ustala się następujące etapy zaawansowania prac: etap zero – prace nie zostały rozpoczęte, etap I – prace w fazie przygotowawczej, etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej, etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej, etap IV – prace zostały zakończone, projekt kluczowy został zrealizowany.

Tab. 32. Szczegółowe informacje nt. realizacji projektów kluczowych Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ w ramach poszczególnych celów głównych.

101. Powołanie Politechniki Bydgoskiej na bazie Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
	Wydział Planowania Strategicznego
	Biuro Programowania Rozwoju Województwa
Stan prac nad projektem kluczowym	etap IV – prace zostały zakończone, projekt kluczowy został zrealizowany
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Zadanie zostało zrealizowane w 2021 roku.
102. Powołanie Publicznej Uczelni Zawodowej w Grudziądzu	
Podmiot przedstawiający informację	Wojskowe Zakłady Uzbrojenia S.A.
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W maju 2022 r. Prezydent Grudziądza Pan Maciej Glamowski złożył w imieniu gminy miasta Grudziądz notarialne oświadczenie, w którym zobowiązał się do przeniesienia w drodze darowizny na rzecz uczelni (po jej utworzeniu) kamienicy przy ul. Kosynierów Gdyńskich 17 w Grudziądzu. W grudniu 2022 r. ponownie złożono wniosek do Ministerstwa Edukacji i Nauki w sprawie utworzenia Publicznej Uczelni Zawodowej w Grudziądzu i uruchomienia kierunku mechatronika.
103. „Kujawsko-Pomorskie Centra Innowacyjnej Edukacji”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji
	Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Projekt realizowany poprzez realizację projektów nr 104 „Młyn Energii w Grudziądzu", 105 „Rodzinne Centrum Wiedzy i Rozrywki „Energia Włocławka”" i 106 „Centrum Geologii i Laboratorium Bursztynu w Inowrocławiu".
104. „Młyn Energii” w Grudziądzu	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji
	Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej

Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Zrealizowano zadania polegające na: opracowaniu inwentaryzacji oraz koncepcji i kompleksowej dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla obiektu Młyna Górnego w Grudziądzu. Wydano decyzję pozwolenia na budowę dla obiektu. Wykonano także zabezpieczenie obiektu przed dalszą degradacją polegające na zabezpieczeniu ścian zewnętrznych oraz konstrukcji drewnianej wewnątrz obiektu.
105. Rodzinne Centrum Wiedzy i Rozrywki „Energia Włocławka”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji
	Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Przygotowania do podpisania listu intencyjnego oraz wybór lokalizacji i opracowanie wstępnej koncepcji funkcjonowania przyszłej jednostki wraz z określeniem typu jednostki.
106. Centrum Geologii i Laboratorium Bursztynu w Inowrocławiu	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji
	Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Przygotowania do podpisania listu intencyjnego oraz opracowanie wstępnej koncepcji funkcjonowania przyszłej jednostki wraz z określeniem typu jednostki.
107. „Centrum Edukacji Astronomicznej”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji
	Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Stworzenie fiszki projektowej; spotkanie z koordynatorami celem wstępnych ustaleń i woli zaangażowania w zadanie; przyjęcie uchwały nr LII/711/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 grudnia 2022 r. w sprawie utworzenia instytucji kultury pod nazwą Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji i Innowacji w Toruniu oraz nadania jej statutu.
108. Program powszechnej dwujęzyczności w przedszkolach funkcjonujących w województwie kujawsko-pomorskim	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji
	Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W roku sprawozdawczym opracowano główne założenia projektu, oszacowano jego budżet i zadania. Do współpracy zaproszono 3 realizatorów: Kujawsko-Pomorskie Centra Edukacji Nauczycieli (Toruń, Bydgoszcz, Włocławek). Opracowana została karta diagnozująca dla wszystkich publicznych ośrodków wychowania przedszkolnego, spośród których wyłonione zostaną instytucje, które będą wdrażały program powszechnej dwujęzyczności. Pracownicy Departamentu Edukacji odbyli wizytę studyjną w Regionalnym Zespole Placówek Wsparcia Edukacji w Opolu, który od lat wdraża dwujęzyczność w opolskich placówkach, nawiązano tym samym ścisłą współpracę z ośrodkiem przy formułowaniu założeń tego projektu, korzystając z ich wiedzy i doświadczenia.
109. „Kujawsko-Pomorskie Programy Stypendialne”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji
	Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Zadanie w fazie projektowej. Planowane rozpoczęcie realizacji w roku 2023. Projekt będzie realizowany przez następujące projekty stypendialne: Prymus Pomorza i Kujaw II, Prymus Pomorza i Kujaw III, Zawodowe Talenty Kujaw i Pomorza oraz Zawodowe Talenty Kujaw i Pomorza II.

110. „Kujawsko-Pomorski Fundusz Stypendialny”	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne sp. z o.o.
Stan prac nad projektem kluczowym	w 2022 roku projekt nie był realizowany
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Będą prowadzone działania mające na celu zidentyfikowanie możliwych źródeł finansowania projektu. Dopuszcza się powrót do realizacji projektu.
111. Promocja nauk ścisłych wśród dzieci i młodzieży	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji
	Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Projekt zgłoszony do konkursu w ramach KPO. Przeszedł ocenę formalną i jest w ocenie merytorycznej, którą sporządza Fundacja Rozwoju Sytemu Edukacji (operator konkursu z ramienia Ministerstwa Edukacji i Nauki).
112. „Klucz do uczenia III” – program zajęć dodatkowych dla uczniów szkół podstawowych w województwie kujawsko-pomorskim	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji
	Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Trwały prace nad wstępną koncepcją projektu dotyczącą wyboru szkół, realizowanych zadań, procedur, wyboru partnerów, podziału zadań i zarządzania projektem. Brak jednoznacznych wytycznych ministerialnych dotyczących realizacji projektów edukacyjnych uniemożliwia przygotowanie założeń merytorycznych projektu.
113. „Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji
	Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Projekt „Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa” jest kontynuacją projektu o tej samej nazwie, który powstał jako odpowiedź na niezbędne ze względów epidemicznych zamknięcie placówek oświatowych i był realizowany w ramach marszałkowskiego pakietu antykryzysowego z funduszy unijnych w ramach RPO WK-P 2014-2020. Projekt zgłoszony do konkursu w ramach KPO. Przeszedł ocenę formalną i jest w ocenie merytorycznej, którą sporządza Fundacja Rozwoju Sytemu Edukacji (operator konkursu z ramienia Ministerstwa Edukacji i Nauki).
114. „E-edukacja 2.0”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Cyfryzacji
	Wydział Realizacji E-projektów
	Biuro ds. realizacji e-projektów
Stan prac nad projektem kluczowym	w 2022 roku projekt nie był realizowany
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Linia demarkacyjna nie pozwala na realizację tego typu projektów na poziomie regionalnym. Projekty realizowane są na poziomie centralnym. Będą prowadzone działania mające na celu zidentyfikowanie możliwych źródeł finansowania projektu. Dopuszcza się powrót do realizacji projektu.
115. Budowa i wdrożenie rozwiązań systemowych w obszarze doradztwa zawodowego dla uczniów szkół wszystkich szczebli kształcenia	
Podmiot przedstawiający informację	Wojewódzki Urząd Pracy
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Projekt w fazie koncepcyjnej. Opracowano fiszkę projektu na nowym wzorze. Sporządzono Plan działań dla projektów własnych planowanych do realizacji w ramach FEdKP 2021-2027. Jednostce przydzielono nowe obszary działań merytorycznych i finansowych, które spowodowały konieczność racjonalnego

	rozłożenia zasobów kadrowych i organizacyjnych WUP w Toruniu, w konsekwencji zrewidowano założenia merytoryczne projektu i przesunięto datę rozpoczęcia projektu z 2022 r. na 2024 r.
116. „W Kujawsko-Pomorskiem Mówisz-masz – szkolenia językowe dla osób dorosłych 2.0”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji
	Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Projekt „W Kujawsko–Pomorskiem Mówisz–masz – szkolenia językowe dla osób dorosłych 2.0" nie będzie realizowany w zakładanej formule – będzie natomiast częścią większego projektu przygotowywanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.
117. „Oko na szkołę” – program bezpieczeństwa dla kujawsko-pomorskich szkół	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji
	Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Stan prac nad projektem kluczowym	w 2022 roku projekt nie był realizowany
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Będą prowadzone działania mające na celu zidentyfikowanie możliwych źródeł finansowania projektu. Dopuszcza się powrót do realizacji projektu.
201. Aktywizacja dzieci i młodzieży	
Podmiot przedstawiający informację	Wydział Koordynacji RLKS
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Realizacja odbędzie się po wyborze lokalnych strategii rozwoju w ramach instrumentu RLKS - Program regionalny Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027.
202. „Kujawsko-Pomorska Akademia Kompetencji”	
Podmiot przedstawiający informację	Wydział Koordynacji RLKS
Stan prac nad projektem kluczowym	w 2022 roku projekt nie był realizowany
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Będą prowadzone działania mające na celu zidentyfikowanie możliwych źródeł finansowania projektu. Dopuszcza się powrót do realizacji projektu.
203. Włączenie Regionalnego Specjalistycznego Szpitala im. W. Biegańskiego w Grudziądzu do sieci regionalnych szpitali wielospecjalistycznych zarządzanych przez województwo	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia
	Wydział Zdrowia
Stan prac nad projektem kluczowym	w 2022 roku projekt nie był realizowany
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Negatywna ocena Radnych Województwa projektu porozumienia z Miastem Grudziądzem w sprawie przejęcia Regionalnego Szpitala Specjalistycznego w Grudziądzu z uwagi na jego stan zadłużenia. Zakłada się monitorowanie sytuacji w celu wznowienia realizacji projektu przy pojawieniu się sprzyjających uwarunkowań.
204. „Ćwiczenie ma znaczenie – aktywność fizyczna receptą na choroby cywilizacyjne”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Sportu i Turystyki
	Wydział Sportu i Kultury Fizycznej
Stan prac nad projektem kluczowym	w 2022 roku projekt nie był realizowany
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Będą prowadzone działania mające na celu zidentyfikowanie możliwych źródeł finansowania projektu. Dopuszcza się powrót do realizacji projektu.
205. Realizacja i koordynacja działań z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia w województwie kujawsko-pomorskim	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia
	Wydział Zdrowia
	Biuro Profilaktyki i Promocji Zdrowia

Stan prac nad projektem kluczowym	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W roku sprawozdawczym przeprowadzono szereg działań informacyjnych i edukacyjnych, czynnie włączając do współpracy jednostki lokalne, samorządy, podmioty lecznicze z terenu całego województwa, a nawet osoby publiczne i lokalnych przedsiębiorców. W ramach projektu w 2022 r. przeprowadzone zostały rozległe badania diagnostyczne w ramach profilaktyki oraz współpracy z samorządami lokalnymi na rzecz upowszechniania wiedzy o zachowaniach prozdrowotnych, znalazły się wśród nich: Programy polityki zdrowotnej finansowane z budżetu Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: 1. „Kujawsko-Pomorski Program Badań Przesiewowych w Kierunku Tętniaka Aorty Brzusznej" - od 2012 r. do dziś. 2. „Program profilaktyki zakażeń pneumokowych wśród osób dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim" - od 2016 r. do dziś. 3. „Program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim" – od 2018 r. do dziś. Programy polityki zdrowotnej realizowane ze środków unijnych w ramach RPO WK-P 2014-2020: 1. „Program profilaktyczny ukierunkowany na wczesne wykrywanie nowotworu jelita grubego dla osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej" – 2018 r. – 2023 r. 2. „Ogólnopolski Program Wczesnego Wykrywania Raka Płuca (WWRP) za Pomocą Niskodawkowej Tomografii Komputerowej (NDTK) – połączenie prewencji wtórnej z pierwotną w celu poprawy świadomości dotyczącej raka płuca wśród społeczeństwa i personelu ochrony zdrowia na terenie województwa kujawsko-pomorskiego" – 2020 r. – 2023 r. 3. „Program profilaktyki WZW B i C w województwie kujawsko-pomorskim" – 2020 r. – 2023 r. W ramach realizacji projektu Wydział Zdrowia w 2022 r. koordynował i czynnie włączał się w wiele akcji o charakterze edukacyjnym, informacyjnym i profilaktycznym na terenie województwa, m.in.: przeprowadzenie kampanii promocjo-profilaktycznej w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży o charakterze wojewódzkim pt. „Kujawsko-Pomorskie Działa z GŁOWĄ"; współpraca przy tworzeniu 10 odcinków telewizyjnych w ramach programu „Wspólna sprawa"; finansowanie spotkań edukacyjnych dotyczących profilaktyki niepłodności i chorób ginekologicznych; wydrukowanie 2 000 szt. ulotek promujących mammografię; współorganizacja XXI Ogólnopolskiej Konferencji Medycyny Paliatywnej HOSPICJUM 2022, XIX Ogólnopolskiego Forum Onkologii i Psychiatrii oraz I Otwartych Mistrzostw Polski Ratowników Wodnych (V.2022 r.), których celem była aktualizacja wiedzy medycznej na temat prawidłowego postępowania z poszkodowanym w zakresie kwalifikowalnej pierwszej pomocy; włączenie się w kampanię informacyjno-edukacyjną realizowaną przez Polska Press Sp. z o.o. Oddział w Bydgoszczy pn. Siła KobieTY" (X-XI.2022 r.); współorganizacja obchodów Światowego Dnia Krwiodawcy oraz Światowego Tygodnia Wiedzy o Antybiotykach. Realizacja projektu kluczowego w roku 2022 polegała także na przygotowaniu, koordynacji, realizacji i kontroli zadań w ramach otwartych konkursów ofert na wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa w zakresie promocji i ochrony zdrowia: nr 10/2022 pn. „Ochrona i promocja zdrowia" (16 ofert organizacji pożytku publicznego) oraz nr 16/2022 pn. „Ochrona zdrowia psychicznego" (działania 9 organizacji pożytku publicznego). Ponadto przez cały okres sprawozdawczy, na bieżąco koordynowana jest współpraca z partnerami - podmiotami leczniczymi z terenu całego województwa, tj.: szpitalami powiatowymi, gminnymi i miejskimi, szpitalami klinicznymi oraz zakładami opieki zdrowotnej, dla których podmiotem tworzącym jest Samorząd Województwa, w ramach dwóch projektów: „Ograniczenie negatywnych skutków COVID-19 poprzez działania profilaktyczne i zabezpieczające skierowane do służb medycznych" oraz „Doposażenie szpitali w województwie kujawsko-pomorskim związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19" przygotowanych przez Samorząd Województwa w związku z pojawieniem się pandemii COVID-19. Istotnym działaniem realizowanym w roku 2022 w ramach projektu kluczowego jest przeprowadzenie szeroko zakrojonych konsultacji, analiz i badań własnych, w wyniku których powstała lista badań profilaktyki zdrowotnej, jakie byłyby najistotniejsze do wdrożenia wśród mieszkańców województwa. Zdiagnozowane

	potrzeby będą stanowiły podstawę realizacji działań w przyszłości w zakresie profilaktyki zdrowotnej. Ponadto na stronie internetowej Urzędu w zakładce „Zdrowie" przez cały rok, sukcesywnie publikowane są artykuły traktujące o ważnych problemach zdrowotnych, przybliżające specyfikę istotnych zagadnień związanych ze zdrowiem oraz promujących właściwy styl życia i wskazujących możliwości rozwiązywania problemów zdrowotnych. Podczas ważnych dni dla promocji zdrowia zamieszczane były informacje traktujące o danym schorzeniu (m.in. Światowy Dzień Zespołu Downa, Europejski Dzień Mózgu, Światowy Dzień Choroby Alzhaimera, Dzień Walki z Cukrzycą, Światowy Dzień Osteoporozy, Dzień Pozytywnego Myślenia, Movember - miesiąc świadomości męskich nowotworów, itp.) - łącznie prawie 50 publikacji.
206. „E-zdrowie 3.0"	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Cyfryzacji
	Wydział Realizacji E-projektów
	Biuro ds. realizacji e-projektów
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Uzgodnienia w zakresie wskaźników. Została sporządzona fiszka projektowa. Fiszka była aktualizowana na podstawie uzgodnień z departamentem nadzorującym. Ostania przekazana wersja fiszki w listopadzie 2022 r.
207. „Obserwatorium Pomocy i Integracji Społecznej"	
Podmiot przedstawiający informację	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	nd
208. Koordynacja rozwoju ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim	
Podmiot przedstawiający informację	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W ramach realizacji zadania „Współpraca na rzecz rozwoju i integracja sektora ekonomii społecznej": zorganizowano spotkania sieciujące podmioty ekonomii społecznej PES oraz ośrodki wsparcia ekonomii społecznej OWES, koordynowano działania związane z „mechanizmem zakupów interwencyjnych", świadczono doradztwo w zakresie stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych, zorganizowano warsztaty dla kadry jednostek samorządu terytorialnego, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, PES i OWES, zorganizowano zagraniczną oraz krajowe wizyty studyjne, przeprowadzono działania animacyjne w zakresie wzmocnienia współpracy pomiędzy sektorem ekonomii społecznej a administracją publiczną, a także zapisów dotyczących ekonomii społecznej w dokumentach strategicznych i programowych JST. ~~O~~pracowywano projekt „Kujawsko-Pomorskiego Programu na Rzecz Ekonomii Społecznej na lata 2021-2030", zorganizowano świąteczne targi wystawiennicze podmiotów ekonomii społecznej w galeriach handlowych, zorganizowano konkurs wiedzy o ekonomii społecznej dla uczniów szkół średnich, przeprowadzono panel tematyczny nt. ekonomii społecznej w ramach Forum Gospodarczego „Welconomy Forum In Toruń", organizowano pracę Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej (zorganizowano posiedzenie i spotkania zespołów roboczych), przeprowadzono 12. Kujawsko-Pomorskie Forum Ekonomii Społecznej w formule międzynarodowej, w ramach którego przyznano wyróżnienia w obszarze ekonomii społecznej, zorganizowano „Biznesowy lunch z ekonomią społeczną", prowadzono portal regionalnej ekonomii społecznej www.es.rops.torun.pl. Liczba spotkań sieciujących PES: 7 Liczba spotkań sieciujących OWES: 5 Liczba uczestników spotkań sieciujących PES: 92 Liczba warsztatów: 3 Liczba uczestników warsztatów: 75 Liczba wizyt studyjnych: 3 krajowe, 1 zagraniczna Liczba uczestników wizyt studyjnych: 75 wizyty krajowe, 20 wizyta zagraniczna

	Liczba uczestników 12. Kujawsko-Pomorskiego Forum Ekonomii Społecznej: 300 Liczba uczestników panelu tematycznego nt. ekonomii społecznej w ramach Forum Gospodarczego „Welconomy Forum In Toruń: 70 Liczba wizyt animatora lokalnego w samorządach: 135 Liczba wyróżnień w zakresie ekonomii społecznej: 25 (7 specjalnych wyróżnień Marszałka, 5 JST, 3 przedsiębiorstwa komercyjne, 10 certyfikatów Zakup prospołeczny dla PES)
209. Koordynacja rozwoju usług społecznych w województwie kujawsko-pomorskim	
Podmiot przedstawiający informację	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	nd
210. Regionalny klaster usług społecznych i zdrowotnych w Chełmnie	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W 2022 r. realizator projektu Miasto Chełmno przystąpiło do działań fazy przygotowawczej, w ramach której zainicjowano i przyjęto zmianę planu zagospodarowania przestrzennego. Plan zagospodarowania przestrzennego został zatwierdzony uchwałą Nr XLVII/333/2022 Rady Miasta Chełmna w dniu 23 lutego 2022 r. obejmując 10 odrębnych obszarów w mieście Chełmno. Wprowadzona zmiana w ww. dokumencie dotyczy planu zagospodarowania terenu i obiektów powojskowych przy ul. Biskupiej w Chełmnie na potrzeby związane z utworzeniem dzielnicy społecznej w Chełmnie i rozwojem usług społecznych. W ramach I etapu prac stanowiących element fazy przygotowawczej Miasto Chełmno podjęło działania ukierunkowane na uzbrojenie całego kompleksu i urządzenie części wspólnych. W okresie sprawozdawczym przeprowadzono postępowanie przetargowe w celu wyłonienia Wykonawcy ww. prac. Źródła finansowania: dofinansowanie w kwocie 2.375.000,00 zł pozyskano w ramach Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych, wkład własny Gminy Miasta Chełmna w kwocie 3.325.000,00 zł. W okresie sprawozdawczym odbyły się spotkania przedstawicieli Miasta Chełmna z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, podczas których omawiano bieżący stan prac dotyczący fazy przygotowawczej, dalsze prace koncepcyjne dotyczące wiązek projektów związanych z utworzeniem Klastra Usług Społecznych. Ponadto w okresie sprawozdawczym, w związku z procesem negocjacji programu FEdKP 2021-2027, Departament Funduszy Europejskich przekazał uwagi do założeń projektu w związku z wystąpieniem niezgodności założeń merytorycznych z zakresem interwencji możliwym do dofinansowania w ramach FEdKP 2021-2027. Wobec powyższego konieczne będzie dokonanie ponownej analizy zakresu projektu i wypracowania nowej koncepcji funkcjonowania i zakresu działania Regionalnego klastra usług społecznych i zdrowotnych w Chełmnie. W celu usprawnienia procesu przygotowawczego planuje się formalne powołanie grupy roboczej, której zadaniem będzie przeprowadzenie analizy uwarunkowań wraz z oceną możliwości realizacji projektu, a także opracowanie nowej koncepcji funkcjonowania i zakresu działania Regionalnego klastra usług społecznych i zdrowotnych w Chełmnie uwzględniającej możliwości dofinansowania ze źródeł zewnętrznych m.in. FEdKP 2021-2027, programy krajowe.
211. Projekt wsparcia rodziny, dzieci i młodzieży w oparciu o doświadczenia ROPS w Toruniu z uwzględnieniem zaangażowania poradni psychologiczno-pedagogicznych	
Podmiot przedstawiający informację	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Projekt realizowany jest przez wiązkę projektów, tj.: „Trampolina 4": W roku sprawozdawczym rozpoczęto przygotowanie koncepcji projektu oraz fiszki projektowej - Załącznika do Zasad zgłaszania, identyfikacji, przygotowania i monitorowania projektów własnych WK-P dofinansowanych ze środków Unii

	Europejskiej. Dokonano podziału projektu na dwa etapy realizacji: etap I: 2024 - 2026, etap II: 2027 - 2029 oraz dokonano modyfikacji w zakresie identyfikacji projektu z celem szczegółowym FEdkP 2021-2027 (z h na k). Zaktualizowano Plan działań dla projektów własnych planowanych do realizacji w ramach FEdKP 2021-2027, a następnie przekazano ww. zestawienie do Departamentu Funduszy Europejskich. „Wykluczenie - nie ma MOWy! 2": W roku sprawozdawczym rozpoczęto przygotowanie koncepcji projektu oraz fiszki projektowej - Załącznika do Zasad zgłaszania, identyfikacji, przygotowania i monitorowania projektów własnych WK-P dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Dokonano podziału projektu na dwa etapy realizacji: etap I: 2023 - 2026, etap II: 2027 - 2029 oraz dokonano modyfikacji w zakresie identyfikacji projektu z celem szczegółowym FEdkP 2021-2027 (z h na k). Zaktualizowano Plan działań dla projektów własnych planowanych do realizacji w ramach FEdKP 2021-2027, a następnie przekazano ww. zestawienie do Departamentu Funduszy Europejskich. „RODZINA W CENTRUM": W roku sprawozdawczym prowadzono prace nad przygotowaniem koncepcji współpracy z Partnerami oraz katalogu działań, które zostaną zrealizowane w ramach Projektu.
212. „Kujawsko-Pomorska Teleopieka"	
Podmiot przedstawiający informację	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Kontynuacja działań projektowych związanych z usługą teleopieki dla potrzebujących wsparcia mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego. Współpraca z partnerami projektowymi - Kujawsko-Pomorskim Centrum Kompetencji Cyfrowych Sp. z o.o. Conectio w zakresie funkcjonowania Telecentrum, świadczącego bezpośrednio usługę teleopieki oraz gminami w sprawach dotyczących uczestników projektu. Powiększenie grona partnerów projektu o kolejne 11 gmin, do 87 łącznie na koniec 2022 r. oraz zwiększenie liczby aktywnych użytkowników usługi teleopieki do 2647 osób. Od września 2022 r. prowadzona jest przez ROPS w Toruniu rekrutacja otwarta do kolejnego etapu teleopieki dla mieszkańców gmin, które do Projektu nie przystąpiły, a także dla osób, które z różnych powodów nie otrzymały „bransoletek" dystrybuowanych przez gminy będące partnerami Projektu. Uczestnicy, którzy przystępują do programu w tym trybie, ponoszą symboliczną odpłatność w wysokości 35 złotych miesięcznie. Kujawsko-Pomorskie Telecentrum w okresie 01.01.2022 - 31.12.2022 r. przyjęło 5578 wezwań wysłanych z bransoletek życia, z czego 3373 stanowiły alarmy wywołane wciśnięciem przez użytkownika przycisku SOS na opasce, a 2205 było alarmami upadkowymi, wygenerowanymi automatycznie przez urządzenia. W efekcie tych alarmów zorganizowanych zostało 335 interwencji u uczestników projektu, z czego w 153 przypadkach konieczne było wezwanie służb ratunkowych, a w 182 wystarczyło wezwanie wskazanych opiekunów, osób z rodziny lub sąsiadów. Kolejnym elementem projektu jest organizacja usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym w postaci pomocy sąsiedzkiej oraz wolontariatu opiekuńczego, które realizowane będą w 2023 r. W roku 2022 zostało ogłoszone zamówienie w formie przetargu nieograniczonego na zapewnienie ww. usług, a aktualnie trwa procedura weryfikacji ofert i dokumentów złożonych przez oferentów. Jednocześnie pracownicy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu prowadzili prace na rzecz rekrutacji i pozyskania niesamodzielnych mieszkańców województwa do objęcia ww. wsparciem. Jednocześnie opracowana została fiszka projektowa na realizację kolejnej edycji projektu.
213. Powołanie Filharmonii Kujawskiej we Włocławku	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego Wydział Kultury
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte

Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Brak lokalizacji dla powstania Filharmonii Kujawskiej i zaktualizowanego planu zagospodarowania przestrzennego oraz źródeł finansowania. Miasto Włocławek przedstawiło Samorządowi Województwa trzy propozycje lokalizacji Filharmonii Kujawskiej. Działki te stanowią własność miejską. Przeprowadzono wizję lokalną wskazanych miejsc powstania inwestycji. 28 października 2022 r. Województwo zwróciło się do Miasta Włocławek o przekazanie darowizny w postaci działek przy ul. 3 Maja-Tumskiej (nr ewidencyjny 120 i 78) na cele związane z powstaniem Filharmonii Kujawskiej. Sprawę w powyższym zakresie prowadzi Biuro Mienia Województwa (Departament Organizacyjny Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu). Miasto Włocławek udzieliło odpowiedzi 8 grudnia 2022 r., informując o ograniczeniach tych lokalizacji, które związane są z wytycznymi zawartymi w planie zagospodarowania przestrzennego Miasta Włocławek. Od maja 2020 r. trwają prace nad nowym projektem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego m. Włocławka. Ponadto działki, które stanowiłyby darowiznę objęte są „Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Włocławka", na których przewidywana jest realizacja celu strategicznego zagospodarowania przestrzeni miejskiej - kwartał ulic Tumskiej-3 Maja-Cyganka-Brzeska. Dodatkowo lokalizacja Filharmonii na wskazanych działkach winna być skonsultowana ze służbami konserwatora zabytków ze względu na lokalizację działek w granicach sfery (A i B) ścisłej ochrony konserwatorskiej, ochrony historycznej struktury przestrzennej m. Włocławka oraz ochrony archeologicznej.
214. „Kujawsko-Pomorskie – rozwój poprzez kulturę”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Promocji
	Wydział Promocji Projektów Unijnych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Obecnie Departament czeka na wezwanie do złożenia wniosku o dofinansowanie.
215. „Kultura w zasięgu 3.0”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Cyfryzacji
	Wydział Realizacji E-projektów
	Biuro ds. realizacji e-projektów
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Uzgodnienia w zakresie wskaźników. Została sporządzona fiszka projektowa. Fiszka była aktualizowana na podstawie uzgodnień z departamentem nadzorującym. Ostania przekazana wersja fiszki w listopadzie 2022 r.
216. „Kujawsko-Pomorskie spotkania z historią”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Promocji
	Wydział Promocji Projektów Unijnych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Obecnie Departament oczekuje na wezwanie do złożenia wniosku. Do projektu został dodatkowo włączony projekt kluczowy 217. „Mikołaj Kopernik wspólnym dziedzictwem Europy”.
217. „Mikołaj Kopernik wspólnym dziedzictwem Europy”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Promocji
	Wydział Promocji Projektów Unijnych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Projekt realizowany w ramach projektu kluczowego 216. „Kujawsko-Pomorskie spotkania z historią”.
218. Św. Jan Paweł II patronem Województwa Kujawsko-Pomorskiego	
Podmiot przedstawiający informację	Gabinet Marszałka
	Kancelaria Marszałka
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej

Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Realizacja projektu przyjmuje charakter działań promocyjnych, kulturalnych i edukacyjnych (prowadzonych przez Samorząd Województwa, jednostki organizacyjne województwa i inne placówki współpracujące) mających na celu upowszechnienie postaci i nauki św. Jana Pawła II jako Patrona Regionu.
219. Upowszechnianie żeglarstwa na Kujawach i Pomorzu	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Sportu i Turystyki
	Wydział Sportu i Kultury Fizycznej
Stan prac nad projektem kluczowym	w 2022 roku projekt nie był realizowany
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Będą prowadzone działania mające na celu zidentyfikowanie możliwych źródeł finansowania projektu. Dopuszcza się powrót do realizacji projektu.
220. „Kujawsko-Pomorska Żegluga Wiślana"	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
	Wydział Współpracy Regionalnej
	Biuro Monitorowania Rozwoju Województwa
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W ramach prac zrealizowanych w roku sprawozdawczym, przeprowadzono szereg konsultacji, w tym z Departamentem Funduszy Europejskich w celu ustalenia możliwości finansowania projektu ze środków programu FEdKP 2021-2027.
	Ponadto skonsultowano z Miejskimi Obszarami Funkcjonalnymi (tj. z MOF Bydgoszczy, MOF Grudziądza, MOF Torunia oraz MOF Włocławka), możliwość finansowania planowanych działań z alokacji środków przewidzianych w ramach Polityki Terytorialnej dla poszczególnych Partnerstw.
	W wyniku przeprowadzonych działań, ostatecznie ustalono, iż projekt nie może być, jak początkowo zakładano, finansowany ze środków programu regionalnego – FEdKP 2021-2027.
	W chwili obecnej, tj. koniec roku 2022, trwa rozpoznawanie możliwości innego źródła finansowania projektu, w tym ze środków programu krajowego FEnIKS.
221. Jacht pełnomorski „Dar Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego"	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Sportu i Turystyki
	Wydział Sportu i Kultury Fizycznej
Stan prac nad projektem kluczowym	w 2022 roku projekt nie był realizowany
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Odbyły się spotkania dotyczące zakresu rzeczowego zadania oraz możliwego modelu finansowania zadania. Będą prowadzone działania mające na celu zidentyfikowanie możliwych źródeł finansowania projektu. Dopuszcza się powrót do realizacji projektu.
222. „Muzeum Ziemiaństwa, Tradycji Patriotycznych i Kultury Rolnej" w Nawrze	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Centrum Dziedzictwa
Stan prac nad projektem kluczowym	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Opracowanie i złożenie wniosku o dofinansowanie zadania polegającego na opracowaniu projektu rewitalizacji założenia pałacowo-parkowego w Nawrze ze środków UE - marzec-kwiecień 2022 r. Otrzymanie dofinansowania ze środków UE (dofinansowanie 95%); środki pozyskano w ramach RPO 2014-2020 w ramach działania 6.5 – Rozwój potencjału endogenicznego regionu – podpisanie umowy o dofinansowanie – 28 lipiec 2022 r. Procedury przetargowe - wyłonienie Wykonawców na opracowanie projektów rewitalizacji założenia pałacowo-parkowego w Nawrze (architektura i park) - marzec – sierpień 2022 r. Podpisanie umów z Wykonawcami i rozpoczęcie prac projektowych (czas realizacji – 8 miesięcy od podpisania umowy) - 9 sierpień 2022 r. Aktualnie trwają prace przygotowawcze - opracowywana jest dokumentacja projektowo-kosztorysowa na potrzeby przyszłej inwestycji; planowany termin uzyskania dokumentacji technicznej - kwiecień 2023 r.; termin uzyskania niezbędnych pozwoleń, w tym pozwolenia na budowę - lipiec 2023 r.

301. „Certyfikowane Szkolenia Zawodowe”	
Podmiot przedstawiający informację	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	nd
302. „Porozumienie na rzecz rozwoju Polski Północno-Wschodniej”	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne sp. z o.o.
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Projekt realizowany w ramach projektu kluczowego 303. „Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. prof. Jana Czochralskiego”. Podstawą realizacji projektu jest funkcjonowanie pełnych struktur w docelowej siedzibie KPCNT.
303. „Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. prof. Jana Czochralskiego”	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne sp. z o.o.
Stan prac nad projektem kluczowym	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Opracowanie koncepcji realizacji zadań KPCNT, stworzenie podstaw działania KPCT, zakup aparatury badawczej - wyposażenie KPCNT, budowa zespołu ekspertów oraz kadry KPCNT, opracowanie koncepcji działalności badawczo-rozwojowej oraz popularyzującej edukację i naukę, opracowywanie fiszki projektowej, współpraca z uczelniami wyższymi regionu.
304. Rozwój branż: kosmicznej, bezzałogowych statków powietrznych i pojazdów, sztucznej inteligencji oraz innych branż nowoczesnych technologii	
Podmiot przedstawiający informację	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	nd
305. Rozwój branży narzędziowo-przetwórczej	
Podmiot przedstawiający informację	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	nd
306. Tworzenie, budowa i promocja krótkich łańcuchów dostaw żywności	
Podmiot przedstawiający informację	Wydział Koordynacji RLKS (KOMPONENT NR 1 i 2) Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne sp. z o.o. (KOMPONENT NR 3)
Stan prac nad projektem kluczowym	Projekt składa się z trzech komponentów: KOMPONENT NR 1: etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej KOMPONENT NR 2: etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej KOMPONENT NR 3: etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	KOMPONENT NR 1: Rozpoczęto budowę budynku centrum logistyczno-wystawienniczego w Przysieku. KOMPONENT NR 2: Prowadzono sprzedaż przez e-sklep. Organizacja 7 okienek sprzedażowych z produktami dostarczanymi prosto od rolników i wytwórców z województwa kujawsko-pomorskiego. Organizacja 2 jarmarków promujących producentów rzemieślniczej żywności z naszego województwa. KOMPONENT NR 3: Przygotowano koncepcję działania, zawarto porozumienie w zakresie partnerstwa w projekcie, złożono opracowany projekt w konkursie o dofinansowanie.
307. Opracowanie, wypromowanie i wprowadzenie na rynek znaku towarowego żywności wysokiej jakości wyprodukowanej w kujawsko-pomorskim	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Rolnictwa i Geodezji Wydział Rozwoju Wsi

	Biuro Projektów i Rozwoju Wsi
Stan prac nad projektem kluczowym	w 2022 roku projekt nie był realizowany
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Prac nie rozpoczęto z powodu wystąpienia Województwa Kujawsko-Pomorskiego z Europejskiej Sieci Regionalnej Dziedzictwa Kulinarnego ze względu na negatywną opinię Ministerstwa Spraw Zagranicznych dotyczącą niespójnych celów Państwa i organizacji „Dziedzictwo Kulinarne" (uchwała Nr LI/687/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 listopada 2022 r.). Podjęcie prac w ramach projektu zależne jest od zajęcia stosownego stanowiska przez Konwent Marszałków Województw RP.
308. „Regionalna Instytucja Finansowa”	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.
Stan prac nad projektem kluczowym	etap IV – prace zostały zakończone, projekt kluczowy został zrealizowany
309. „Regionalna Instytucja Wdrażająca”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki Wydział Planowania Strategicznego Biuro Planowania Rozwoju Gospodarczego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap IV – prace zostały zakończone, projekt kluczowy został zrealizowany
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Nie dotyczy. Utworzenie Regionalnej Instytucji Wdrażającej było jednym z założeń realizowanego w latach 2019-2021 Projektu REGIOGMINA. W celu wsparcia rozwoju gospodarczego regionu przygotowane zostały założenia systemu opartego na 3 instytucjach - Regionalnym Obserwatorium Gospodarczym (wyspecjalizowana jednostka, która prowadziłaby działalność analityczną i formułowała rekomendacje w zakresie działań na rzecz rozwoju gospodarczego), Regionalnej Instytucji Finansowej (podmiot odpowiedzialny za organizowanie, zarządzanie i koordynację aktywności związanej z finansowaniem zwrotnym działalności rozwojowej w regionie) i Regionalnej Instytucji Wdrażającej (podmiot, który dzięki posiadanym kompetencjom i środkom, będzie pełnił rolę lidera operacyjnego). Przygotowane propozycje zostały szeroko skonsultowane ze środowiskiem gospodarczym w regionie. Następnie Zarząd Województwa, uwzględniając wyniki konsultacji ze środowiskiem gospodarczym, aktualną sytuację gospodarczą w regionie, uwarunkowania ekonomiczno-techniczne i formalno-prawne, a także pandemię Covid-19, która wymusiła zmiany w wielu obszarach, zdecydował się nie powoływać Regionalnej Instytucji Wdrażającej i nie delegować zadań jej przypisanych do jednego podmiotu, uwzględniając fakt, iż niosłoby to za sobą ryzyko ograniczenia działalności i być może w dalszej perspektywie zmarginalizowania istniejących instytucji, w tym także niezależnych organizacji przedstawicielskich przedsiębiorców oraz tworzonych przez nie instytucji otoczenia biznesu. Realizacja zadań wdrożeniowych nie może odbyć się bez wzięcia pod uwagę także możliwości, jakie dają inne instytucje, niezależne od Województwa, a realizujące działania na rzecz rozwoju regionalnej gospodarki. Dlatego też zadania zaproponowane do realizacji przez Regionalną Instytucję Wdrażającą będą realizowane poprzez instytucje działające na rzecz rozwoju gospodarczego województwa (instytucje województwa, instytucje otoczenia biznesu, inne). Przy czym założono koordynację ich działań poprzez mechanizm powołania Rady Gospodarczej.
310. „Regionalne Obserwatorium Gospodarcze”	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.
Stan prac nad projektem kluczowym	etap IV – prace zostały zakończone, projekt kluczowy został zrealizowany
311. „Kujawsko-Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki Wydział Planowania Strategicznego Biuro Planowania Rozwoju Gospodarczego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej

Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Brak działań podjętych w 2022 roku. Zakłada się podejmowanie dalszych działań o charakterze lobbingowym we władzach centralnych za pomocą odpowiednich gremiów.
312. „Centralny Park Inwestycyjny" w Dźwierznie	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
	Wydział Planowania Strategicznego
	Biuro Planowania Rozwoju Gospodarczego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Nie dotyczy. Projekt ma charakter monitorująco/lobbingowy. Działania realizują władze centralne.
313. „Gęsina na Świętego Marcina"	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Promocji
	Wydział Promocji Projektów Unijnych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Obecnie Departament czeka na wezwanie do złożenia wniosku o dofinansowanie.
314. „Kujawsko-Pomorskie – promocja poprzez kinematografię"	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Promocji
	Wydział Promocji Projektów Unijnych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Obecnie Departament czeka na wezwanie do złożenia wniosku o dofinansowanie.
315. Integracja cudzoziemców na kujawsko-pomorskim rynku pracy	
Podmiot przedstawiający informację	Wojewódzki Urząd Pracy
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Przygotowano koncepcję projektu i przedstawiono do konsultacji IZ RPO.
316. „Kujawsko-pomorskie atrakcyjnym miejscem zamieszkania i pracy dla absolwentów szkół wyższych"	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
	Wydział Planowania Strategicznego
	Biuro Programowania Rozwoju Województwa
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W 2022 r. nie prowadzono prac na rzecz realizacji projektu.
401. Wzmocnienie potencjału systemu ochrony przyrody na terenie województwa kujawsko-pomorskiego	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Środowiska
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Projekt realizowany przez: Brodnicki Park Krajobrazowy, Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy, Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, Krajeński Park Krajobrazowy, Nadgoplański Park Tysiąclecia, Tucholski Park Krajobrazowy, Wdecki Park Krajobrazowy, Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą. W 2022 r. w ramach realizacji projektu ww. Parki przygotowały stosowne fiszki projektowe.
402. Ocena skali potrzeb i prowadzenia ewentualnych działań naprawczych na terenie Zachemu wraz z remediacją terenu	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Środowiska
	Biuro Polityki Ekologicznej
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej

Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	1) Prowadzono działania remediacyjne (zadanie jest w trakcie realizacji); 2) Wykonano badania środowiskowe w warunkach prowadzonej remediacji (zadanie zakończone w styczniu 2023 roku); 3) Wykonano szczegółową analizę danych (zadanie na ukończeniu); 4) Prowadzono działalność informacyjną i promocyjną (zadanie w trakcie realizacji).
403. Opracowanie bilansów hydrologicznych i rocznej dynamiki wód dla jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Środowiska Geolog Wojewódzki – Biuro Geologa
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W 2022 r. założono portal mapowy udostępniony online pod adresem: https://bit.ly/32F9o6M. Wysłano pisma do dyrektorów 4 RZGW z obszaru województwa z informacją o realizowanym zadaniu. Wysłano pisma do wydziałów przyrodniczych uczelni wyższych w kraju z informacją o wskazanie osób zainteresowanych udziałem w realizacji projektu. Utworzono bazę kontaktową 5 pracowników naukowych z uczelni wyższych (Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), którzy zgłosili chęć udziału w temacie. W udostępnionej mapie utworzono sieć wektorową głównych rzek województwa i udostępniono (na prawach edycji) mapę osobom zainteresowanym. Na mapie dodano znaczniki wymagające opisu.
404. Utworzenie regionalnej bazy danych o zasobach przyrodniczych województwa kujawsko-pomorskiego oraz wieloaspektowej inwentaryzacji przyrodniczej	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Środowiska Biuro Polityki Ekologicznej
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Przygotowano fiszkę projektową.
405. Wzmocnienie rozwoju funkcji uzdrowiskowych wobec skutków pandemii COVID-19 poprzez inwestycje zakładane w gminach uzdrowiskowych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Funduszy Europejskich Wydział Zarządzania Programami Regionalnymi Biuro ds. Polityki Terytorialnej i Rewitalizacji
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W roku sprawozdawczym 2022 odbyło się spotkanie z przedstawicielami gmin uzdrowiskowych w regionie (gminy Ciechocinek, Inowrocław i Brześć Kujawski) celem ustalenia możliwości realizacji wsparcia obszarów uzdrowiskowych w ramach środków z FEdKP 2021-2027. Gminy uzdrowiskowe będą mogły starać się o dofinansowanie z programu w ramach CP5. Środki na rozwój infrastruktury rekreacyjnej oraz publicznie dostępnej infrastruktury uzdrowiskowej, jak również na tworzenie i modernizację urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego, otrzymają projekty wpisane w strategię terytorialną dot. rozwoju uzdrowisk. Gminy uzdrowiskowe zawiążą też porozumienie, na mocy którego będą wspólnie realizowały cele wspierania oferty uzdrowiskowej w regionie. Pierwszy konkurs dedykowany wsparciu obszarów uzdrowiskowych zaplanowano w II kw. 2024 r.
406. Realizacja projektu pilotażowego z zakresu retencji dla potrzeb rolniczych i środowiskowych	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Rolnictwa i Geodezji Biuro Planowania i Rozwoju Wsi
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Nie podjęto prac. Projekt uzależniony od opracowania RDP 21[103].

[103] Realizacja projektu będzie służyła realizacji ustaleń lub będzie zależna od ustaleń regionalnego dokumentu programowego (RDP) pn. *Program rozwoju retencji dla celów rolniczych i środowiskowych w województwie kujawsko-pomorskim*.

407. „Kluczowy zasób Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej”	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Zweryfikowanie mapy województwa agregującej kompleksy gruntów rolnych klasy I-IIIb oraz przylegające do nich duże zwarte powierzchnie gleb klas IVa, z wyłączeniem terenów miast w granicach administracyjnych, dużych terenów przeznaczonych pod działalność inwestycyjną (w tym terenów zlokalizowanych przy węzłach autostradowych oraz drogach szybkiego ruchu), terenów istniejącej i planowanej zwartej zabudowy. Zebranie dostępnych danych statystycznych, w tym danych pochodzących ze spisu rolnego do przeprowadzenia analiz rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
408. „Powiatowe strefy rozwoju gospodarczego”	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	nd
409. Opracowanie i wdrażanie wojewódzkiego systemu adaptacji do zmian klimatu	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Środowiska
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Nie podjęto prac. Projekt uzależniony od opracowania RDP 20[104].
410. Kształtowanie ładu przestrzennego w województwie	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Nie dotyczy. Projekt uzależniony od opracowania RDP 22[105].
411. Zapewnienie stabilizacji energetycznej regionu poprzez rozwój energetyki odnawialnej	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
	Wydział Planowania Strategicznego
	Biuro Planowania Rozwoju Gospodarczego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Nie dotyczy. Projekt uzależniony od opracowania RDP 19[106].
412. Opracowanie wytycznych wyznaczania terenów rozwojowych dla samorządów lokalnych na potrzeby SUiKZP	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
413. Rozwój państwowych uczelni zawodowych	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Funduszy Europejskich
	Wydział Zarządzania Programami Regionalnymi
	Biuro ds. Społecznych

[104] Realizacja projektu będzie służyła realizacji ustaleń lub będzie zależna od ustaleń regionalnego dokumentu programowego (RDP) pn. *Program adaptacji do zmian klimatu dla województwa kujawsko-pomorskiego*.

[105] Realizacja projektu będzie służyła realizacji ustaleń lub będzie zależna od ustaleń regionalnego dokumentu programowego (RDP) pn. *Polityka kształtowania ładu przestrzennego w województwie kujawsko-pomorskim*.

[106] Realizacja projektu będzie służyła realizacji ustaleń lub będzie zależna od ustaleń regionalnego dokumentu programowego (RDP) pn. *Polityka transformacji energetycznej województwa kujawsko-pomorskiego*.

Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	DFE przeprowadził nabór propozycji projektów do wyboru w trybie niekonkurencyjnym, w tym projektów o znaczeniu strategicznym do realizacji w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027. W odpowiedzi na ten nabór, w ramach celu szczegółowego 4(ii), złożone zostały następujące dwa projekty: 1. Państwowa Akademia Nauk Stosowanych we Włocławku, projekt pn. Rozwój infrastruktury PANS we Włocławku w celu dostosowania procesu kształcenia do potrzeb rynku pracy; 2. Wojskowe Zakłady Uzbrojenia S.A., projekt pn. Adaptacja czterokondygnacyjnej zabytkowej kamienicy wraz z funkcjonalnie powiązanymi oficynami położonej przy ul. Kosynierów Gdyńskich 17 w Grudziądzu na cele Publicznej Uczelni Zawodowej w Grudziądzu. 3 czerwca 2022 r. – spotkanie DFE z przedstawicielami PANS we Włocławku w celu omówienia założeń projektu oraz wstępnego/planowanego harmonogramu realizacji inwestycji; 9 czerwca 2022 r. – spotkanie DFE z przedstawicielami WZU S.A. w Grudziądzu w celu omówienia założeń projektu oraz wstępnego/planowanego harmonogramu realizacji inwestycji; 29 czerwca 2022 r. – pismo WZU S.A. w Grudziądzu przekazujące informację o tym, że prace związane z przygotowaniem projektowanej inwestycji do aplikowania o środki w ramach FEdKP 2021-2027 zostały wstrzymane do czasu formalnego powołania Publicznej Uczelni Zawodowej w Grudziądzu. Powyższe jest podyktowane tym, że Beneficjentem projektu może być uczelnia; grudzień 2022 r. - prace nad projektem harmonogramu naborów wniosków o dofinansowanie dla projektów współfinansowanych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027; w projekcie harmonogramu na rok 2023 zaplanowano nabory na inwestycje w infrastrukturę publicznych uczelni zawodowych; zatwierdzenie harmonogramu przez Zarząd Województwa przewidziano na styczeń 2023 r. Odpowiedzialność DFE za ww. projekty kończy się na zarezerwowaniu środków na ich realizację w projekcie programu regionalnego FEdKP 2021-2027.
414. „Artefakty przeszłości symbolem tożsamości regionalnej”	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Centrum Dziedzictwa
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Pod nazwą: „Artefakty przeszłości symbolem tożsamości regionalnej” rozumie się wiązkę projektów, których celem jest określenie i wyeksponowanie lokalnych i regionalnych wyróżników kulturowych, zlokalizowanych w regionie. Najważniejsze zadania, które przewiduje się dla projektu to: 1. Identyfikacja miejsc, 2. Opracowanie koncepcji oraz scenariusza rozwoju w porozumieniu/partnerstwie z zarządcami tych miejsc, 3. Działania infrastrukturalne, 4. Działania popularyzatorskie i promocyjne. Obecnie prowadzone są działania w ramach Zadania nr 1 „identyfikacja miejsc", prowadzone są rozmowy oraz ustalenia dot. współpracy z przyszłymi partnerami. W tym m. in.: w III i IV kwartale 2022 r. opracowana została robocza treść fiszki projektowej pn. „Przygotowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej na potrzeby adaptacji wschodniego skrzydła pałacu Zawiszy Czarnego z Garbowa w Warszewicach na Oddział Muzeum Ziemiaństwa im. Rodziny Sczanieckich pn. Centrum tożsamości i kształcenia postaw patriotycznych w Warszewicach”. Dokumentację projektową planuje się sfinansować z RPO WK-P 2014-2020 w ramach Działania 6.5, projekt planuje się zrealizować wraz z partnerem - Gminą Łubianka (opracowana przez KPCD treść Umowy Partnerskiej - oczekuje na akceptację ze strony partnera), przewidywany termin zakończenia prac projektowych dla założenia pałacowo-parkowego dla Warszewicach oraz uzyskania pozwolenia na budowę to: grudzień 2023 r.; ponadto opracowana została robocza treść porozumienia partnerskiego, które ma zostać zawarte pomiędzy Urzędem Miasta i Gminy Chełmno a KPCD, dotycząca wspólnych przedsięwzięć z zakresu ochrony, zagospodarowania i upowszechniania dziedzictwa kulturowego w rejonie Góry św. Wawrzyńca w Kałdusie – dokument jest w fazie konsultacji z Gminą Miasta Chełmno, prowadzone są ustalenia i prace nad jego ostateczną wersją.

415. Wsparcie opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego
	Wydział Dziedzictwa Narodowego
	Biuro Dziedzictwa Narodowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Wnioskodawcą projektu jest Województwo Kujawsko-Pomorskie, reprezentowane przez Zarząd Województwa. Zgodnie z ustawą o samorządzie województwa do zakresu działania Województwa należy prowadzenie polityki rozwoju województwa, na którą składa się m.in. wspierania rozwoju kultury oraz ochrona i racjonalne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego.
	W związku z tym, że projekt realizowany jest w trybie partnerstwa, Beneficjent Projektu – Województwo Kujawsko-Pomorskie – jest jednocześnie Liderem Projektu.
	Projekt realizowany jest w trybie partnerstwa na podstawie art. 33 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.
	Projekt obejmuje prace budowlane oraz konserwatorskie i restauratorskie dotyczące 162 przedsięwzięć, realizowanych w obiektach zabytkowych zlokalizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego przez 144 partnerów, z których 143 to kościelne osoby prawne (parafie, klasztory, diecezje, zakon), a jedna to fundacja.
	Celem projektu jest pielęgnowanie i wspieranie różnorodności dziedzictwa kulturowego kujawsko-pomorskiego regionu oraz zapewnienie dostępu do dóbr kultury wszystkim obywatelom poprzez lokowanie inwestycji na terenie całego województwa zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. Projekt składa się ze 162 zadań obejmujących prace konserwatorskie i restauratorskie oraz prace budowlane przy zabytkach zarówno ruchomych, jak i nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków.
	Jeden podmiot zrezygnował z udziału w projekcie. Do końca 2022 roku wypłacono środki 147 podmiotom. Ze względu na przedłużenie terminu realizacji prac lub problemy z procedurą wyboru wykonawców zadań 14 podmiotów otrzyma swoją dotację w 2023 roku. Poniesiono również koszty pośrednie związane z realizacją projektu.
416. Ochrona, konserwacja i promocja obiektów dziedzictwa kulturowego UNESCO w Toruniu	
Podmiot przedstawiający informację	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków w Toruniu Urząd Miasta Torunia
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Projekt jest w fazie koncepcyjnej. Prowadzone przez Gminę Miasta Toruń działania są związane z planowanym projektem partnerskim oraz dotyczą bieżącej aktualizacji zakresów prac zgłaszanych przez partnerów do projektu. Prowadzony jest bieżący monitoring tworzenia i pozyskiwania dokumentów związanych z przygotowaniem inwestycji. Cyklicznie są aktualizowane szacowane koszty planowanych inwestycji. Dokonywany jest wybór zadań zaplanowanych w projekcie oraz ustalana jest maksymalna wysokość budżetu projektu.
417. Rozbudowa Opery Nova	
Podmiot przedstawiający informację	Opera „NOVA” w Bydgoszczy
Stan prac nad projektem kluczowym	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Opracowano dokumentację projektową. Uzyskano pozwolenie na budowę. Pozyskano partnera do realizacji czynności „inżyniera kontraktu". Zawarto umowę na sprawowanie nadzoru autorskiego. Przeprowadzono przetarg celem pozyskania wykonawcy robót budowlano-montażowych.
418. Rozbudowa Muzeum Archeologicznego w Biskupinie	
Podmiot przedstawiający informację	Muzeum Archeologiczne w Biskupinie
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej

Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Przygotowanie dokumentacji do przeprowadzenia konkursu na rozwiązanie architektoniczne nowej inwestycji.
419. Rozbudowa Filharmonii Pomorskiej	
Podmiot przedstawiający informację	Filharmonia Pomorska im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Wykonanie kompletnego wielobranżowego projektu budowlano-wykonawczego wraz z uzyskaniem pozwolenia na budowę.
420. Budowa kampusu Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy	
Podmiot przedstawiający informację	Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy
Stan prac nad projektem kluczowym	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W dniu 24.01.2022 r. podpisano umowę z generalnym wykonawcą inwestycji - UNIBEP S.A., który w 2022 r. zrealizował działania w zakresie: prac rozbiórkowych i robót ziemnych, palowania fundamentów inwestycji, wykonania ścian szczelinowych, wylania fundamentów oraz ścian kondygnacji (-2) oraz rozpoczęto wylewanie stropu kondygnacji (-1). Do końca I kw. 2023 r. zostanie osiągnięty poziom zero inwestycji, tj. zamknięte zostaną kondygnacje podziemne. Ponadto w II kw. 2022 r. rozstrzygnięto postępowanie z wolnej ręki na nadzór autorski, które zakończyło się podpisaniem w III kw. 2022 r. umowy na realizację tego działania z firmą PLUS 3 Architekci sp. z o.o.
421. Budowa siedziby Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE	
Podmiot przedstawiający informację	Europejskie Centrum Filmowe CAMERIMAGE
Stan prac nad projektem kluczowym	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W roku 2022 zakończono prace projektowe przy pierwszej części inwestycji i realizowano prace projektowe przy drugiej części.
422. „Biblioteki XXI wieku" – rozbudowa i modernizacja infrastruktury wojewódzkich bibliotek publicznych	
Podmiot przedstawiający informację	Projekt realizowany przez dwa podmioty: 1) Wojewódzka Biblioteka Publiczna - Książnica Kopernikańska w Toruniu 2) Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy
Stan prac nad projektem kluczowym	1) etap I – prace w fazie przygotowawczej 2) etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	1) Aktualizacja dokumentacji projektowej. Uzyskanie pozwolenia na budowę. Powołanie Inwestora Zastępczego. Przygotowanie dokumentacji do przeprowadzenia postępowania przetargowego. 2) Aktualizacja wniosku o finansowanie.
423. Rozwój podstawowej i strategicznej infrastruktury sportowej	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Sportu i Turystyki Wydział Sportu i Kultury Fizycznej
Stan prac nad projektem kluczowym	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Zadania w 2022 r. polegały na ustaleniu finansowania projektu, poziomu dofinansowania, metody przyznawania dofinansowania oraz koordynacji zadań poszczególnych inwestorów w projekcie, w tym przede wszystkim okres realizacji oraz zakres dokumentacji projektowej.
424. Budowa oraz modernizacja przyszkolnej infrastruktury sportowej	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Sportu i Turystyki Wydział Sportu i Kultury Fizycznej
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Zadanie na obecnym etapie polega na wsparciu budowy nowych przyszkolnych obiektów sportowych, w roku sprawozdawczym udzielono wsparcia do budowy 7 hal/sal sportowych oraz boiska do hokeja na trawie.

425. Modernizacja kluczowej infrastruktury medycznej	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia Wydział Zdrowia
Stan prac nad projektem kluczowym	Projekt składa się z siedmiu komponentów: KOMPONENT NR 1 Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy: 1.1 etap IV – prace zostały zakończone, projekt kluczowy został zrealizowany 1.2 etap I – prace w fazie przygotowawczej KOMPONENT NR 2 Wojewódzki Szpital Zespolony w Toruniu: 2.1 etap IV – prace zostały zakończone, projekt kluczowy został zrealizowany 2.2 etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej KOMPONENT NR 3 Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Włocławku: etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej KOMPONENT NR 4 Centrum Onkologii w Bydgoszczy: etap I – prace w fazie przygotowawczej KOMPONENT NR 5 Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego w Bydgoszczy: etap I – prace w fazie przygotowawczej KOMPONENT NR 6 Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dr. J. Bednarza w Świeciu: etap I – prace w fazie przygotowawczej KOMPONENT NR 7 Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny w Bydgoszczy: etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	KOMPONENT NR 1: 1.1 KPCP (ROZBUDOWA) Przebudowano i nadbudowano budynek C, wybudowano budynek E i F, wykonano termomodernizację budynku B wraz z zagospodarowaniem terenu. 1.2 KPCP BUD. G (PROJEKTOWANIE) Trwa opracowanie dokumentacji technicznej dla budowy nowego budynku szpitala dla Oddziału Leczenia Gruźlicy wraz z zagospodarowaniem terenu przy ul. Seminaryjnej 1 w Bydgoszczy - ETAP I Umowy - opracowanie Wielobranżowego Projektu Budowlanego wraz z Projektem Technologii Medycznej oraz uzyskanie ostatecznego pozwolenia na budowę. KOMPONENT NR 2: 2.1 WSZZ TORUŃ – ROZBUDOWA: 1.Wystawiono Świadectwo Przejęcia dla Części Odcinka 9 i część Odcinka 10 w zakresie – układ drogowy, zieleń i mała architektura obszaru Parkingu P1 - Świadectwo Przejęcia 05.08.2022 r. 2. Część Robót Odcinka 1 z wyłączeniem maszynowni gazów medycznych w budynku 510 (pom. T-1.016 i T-1.019) -Świadectwo Przejęcia 17.10.2022 r. 2.2 WSZZ TORUŃ (PROJEKTOWANIE) „bud.600" Trwa opracowywanie dokumentacji technicznej dla budowy nowego budynku 600 WSZZ w Toruniu - Etap III Umowy - opracowanie wielobranżowego Projektu Budowlanego (w tym Technologii Medycznej), Projektu Zagospodarowania Terenu (PZT) oraz uzyskania ostatecznego pozwolenia na budowę. Dokonano odbioru dokumentacji dla Etapu II Podetap II.II. Umowy, tj. opracowania Koncepcji Szczegółowej. KOMPONENT NR 3: WSS WŁOCŁAWEK (ROZBUDOWA) Wykonano roboty rozbiórkowe, budowlane i instalacyjne w zakresie zagospodarowania terenu szpitala, w tym związane z ułożeniem kanalizacji kablowej, sieci cieplnej, kanalizacji deszczowej, sanitarnej oraz wodnej. Wykonawca dostarczył i zamontował stacje transformatorowe. W toku są prace przygotowawcze związane z wpięciem docelowego zasilania elektroenergetycznego przez Energa Operator. Wykonawca zamontował agregat prądotwórczy. Zakończono roboty budowlane i instalacyjne związane z budynkiem Tlenowni. 20.06.2022 r. rozpoczęto roboty związane z rozbiórką budynku nr 4. Wykonane zostało zabezpieczenie połączenia na stykach budynków nr 1 i 11 z wyburzanym budynkiem nr 4. Wykonawca wygrodził teren, na którym przeprowadzono rozbiórkę. 27.06.2022 r. Wykonawca przystąpił do rozbiórki budynku od strony tunelu łączącego główny kompleks z Kuchnią szpitalną. 21.11.2022 r. zakończono prace związane z wykonaniem pali pod budynek nr B4/B4A. KOMPONENT NR 4: CO BYDGOSZCZ (PROJEKTOWANIE) Trwa opracowywanie dokumentacji technicznej dla rozbudowy i modernizacji Zespołu Głównego Centrum Onkologii

	w Bydgoszczy - Etap II Umowy. Dokonano odbioru dokumentacji dla Etapu II: Podetap II.I. Umowy (polegający na uzyskaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach), Podetap II.II. Umowy (polegający na opracowaniu projektów rozbiórek wraz z uzyskaniem ostatecznej decyzji o pozwoleniu na rozbiórkę lub skutecznego zgłoszenia robót rozbiórkowych), Podetap II.III. Umowy (polegający na wykonaniu inwentaryzacji zieleni przeznaczonej do wycinki wraz z oznakowaniem w terenie i uzyskaniem uzgodnienia zakresu wycinki drzew i krzewów), Podetap II.VI. Umowy (polegający na opracowaniu Projektu Architektoniczno-Budowlanego dla budynku 10 oraz budynków 12 i 13). KOMPONENT NR 5: WSD BYDGOSZCZ (PROJEKTOWANIE) Trwa opracowywanie dokumentacji technicznej budynku Centrum Diagnostyki Narządowej przy Wojewódzkim Szpitalu Dziecięcym im. J. Brudzińskiego w Bydgoszczy przy ul. Chodkiewicza 44 w zakresie Etapu I umowy, tj. Projektu budowlanego wraz z technologią medyczną oraz uzyskanie ostatecznego pozwolenia na budowę obejmującego kompleksowy projekt budynku wraz z zagospodarowaniem terenu. KOMPONENT NR 6: WSDNIPCH ŚWIECIE Trwa opracowywanie dokumentacji technicznej rozbudowy Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dr. J. Bednarza w Świeciu w zakresie Etapu I umowy, tj. Projektu budowlanego wraz z technologią medyczną oraz uzyskanie ostatecznego pozwolenia na budowę obejmującego kompleksowy projekt budynków wraz z zagospodarowaniem terenu. KOMPONENT NR 7: WSO-Z BYDGOSZCZ 23.11.2022 r. została podpisana umowa Nr 022/12/2022 z Wykonawcą robót budowlanych, 28.11.2022 r. nastąpiło przekazanie placu budowy Wykonawcy, Wykonawca przystąpił do wykonywania robót budowlanych.
426. Utworzenie ośrodków rehabilitacji i edukacji zdrowotnej dla seniorów oraz ośrodków opieki nad osobami niesamodzielnymi	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia Wydział Zdrowia
Stan prac nad projektem kluczowym	Projekt składa się z dwóch komponentów: KOMPONENT NR 1 Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy: etap I – prace w fazie przygotowawczej KOMPONENT NR 2 Zakład Opiekuńczo-Leczniczy we Włocławku: etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	KOMPONENT NR 1: KPCP SMUKAŁA (PROJEKTOWANIE) „Aktywne starzenie się" Trwa opracowanie dokumentacji technicznej dla budowy, rozbudowy i przebudowy budynków na terenie Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii przy ul. Meysnera w Bydgoszczy. Wykonawca 19.09.2022 r. przedłożył ETAP II.I (Koncepcja Wstępna), jednak ze względu na brak zgody Zamawiającego na zawarcie Aneksu nr 1, strony nie zawarły Aneksu, tym samym nie ma podstawy do odbioru ETAPU II.I. Umowy i jej dalszej kontynuacji. KOMPONENT NR 2: ZOL WŁOCŁAWEK (PROJEKTOWANIE) 30.09.2022 r. zakończono realizację Umowy podpisaniem Protokołu Końcowego przedmiotu Umowy - wielobranżowej dokumentacji technicznej dla budowy ZOL wraz z zagospodarowaniem terenu. Inwestycja przygotowana do rozpoczęcia robót budowlanych.
427. „Tramwaj Metropolitalny Bydgoszcz – Toruń”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W 2020 roku w ramach realizowanych prac koncepcyjnych KPBPPiR przygotowało opracowanie pn. „Koncepcja Tramwaju Metropolitalnego Bydgoszcz-Toruń”, prezentujące wstępne założenia oraz możliwe warianty inwestycji w ramach projektu. Dokument ten stanowi niezdezaktualizowany punkt wyjścia do dalszych analiz. W roku 2022 kontynuowana była współpraca z GDDKiA w kontekście planowanej przebudowy mostu na drodze DK80 w Fordonie. Rozważano wariant

	polegający na budowie „nowego" mostu w sąsiedztwie istniejącego, w śladzie którego przebiegałaby droga krajowa – wówczas istniejący most przejęłoby Województwo. Dawałoby to możliwość wykorzystania „starego" mostu dla realizacji przewozów regionalnych, w tym jego adaptacji na potrzeby linii tramwajowej. Obok budowy linii tramwajowej, rozpatrywane były także inne możliwości szybkiego połączenia stolic województwa za pomocą transportu bezemisyjnego. W związku z powyższym dopuszczono daleko idące modyfikacje koncepcji realizacji Tramwaju Metropolitalnego, w tym polegające na zmianie środka transportu (zachowanaby wówczas została tylko idea tramwaju, jako szybkiego bezemisyjnego połączenia dla wyeliminowania ruchu autobusów oraz ograniczenia ruchu pojazdów indywidualnych). W 2022 roku Województwo przystąpiło do opracowywania *Planu zrównoważonego rozwoju transportu publicznego*, który to dokument będzie odnosił się do organizacji połączeń w relacji Bydgoszcz-Toruń, dając przesłanki dla przyszłych decyzji co do organizacji transportu publicznego.
428. „Stopień wodny Siarzewo"	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
	Wydział Współpracy Regionalnej
	Biuro Monitorowania Rozwoju Województwa
Stan prac nad projektem kluczowym	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Z racji, iż projekt prowadzony jest przez PGW Wody Polskie, rola i zadania Samorządu Województwa w roku sprawozdawczym, ograniczały się do wspierania inwestycji poprzez prowadzenie działań o charakterze promocyjnym oraz lobbingowym. Wśród działań wspierających należy wymienić udział w różnego rodzaju spotkaniach samorządowców i parlamentarzystów z województwa kujawsko-pomorskiego w sprawie ww. inwestycji, w tym na posiedzeniu plenarnym Kujawsko-Pomorskiej Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w dniu 13 września 2022 r. Wody Polskie w roku sprawozdawczym zrealizowały szereg działań w ramach realizacji projektu, w tym m.in. przygotowana została szczegółowa koncepcja programowo-przestrzenna dotycząca stopnia wodnego Siarzewo, przeprowadzono kontrolę modeli hydraulicznych, wykonano analizę rzeki Wisły na odcinku od Włocławka do ujścia Zatoki, przeprowadzono weryfikację danych hydrologicznych, zweryfikowano kompozycję stopnia w warunkach przypływów z uwzględnieniem ruchu rumowiska, dokonano matematycznego modelowania dynamiki lodu w projektowanym zbiorniku, przeprowadzono symulacje numeryczne erozji dna Wisły poniżej planowanego stopnia, wykonano wizualizację stopnia wodnego Siarzewo, sporządzono wniosek do operatora systemu dystrybucyjnego na określenie warunków przyłączenia do sieci energoelektrycznej, wykonano raport optymalizacji rozwiązań konstrukcyjnych oraz wykonano powierzchniowe badania archeologiczne.
429. Budowa drogi dojazdowej od przeprawy na stopniu wodnym Siarzewo w kierunku do drogi krajowej nr 10	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
	Wydział Współpracy Regionalnej
	Biuro Monitorowania Rozwoju Województwa
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W okresie sprawozdawczym nie podjęto działań w ramach realizacji projektu. Realizacja ww. projektu zależy od realizacji projektu 428. „Stopień wodny Siarzewo". Aktualna koncepcja stopnia, po lewej stronie Wisły, przewiduje kontynuację przeprawy drogowo-mostowej na stopniu wodnym i włączenie do drogi powiatowej nr 2603C, Ciechocinek – Nieszawa. Natomiast po prawej stronie, koncepcja nie przewiduje jej kontynuacji do istniejących dróg publicznych. Docelowy system dróg w tym regionie, wskazuje potrzebę uwzględnienia przeprawy drogowo-mostowej na stopniu Siarzewo i włączenia jej do dróg publicznych na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego – co najmniej do dróg o funkcji drogi powiatowej. W związku z powyższym Marszałek Województwa w 2020 r. zwrócił się do inwestora, aby projekt stopnia Siarzewo, w części drogowej uwzględniał – na etapie projektowania i realizacji – możliwość bezkolizyjnej kontynuacji drogi

	w kierunku północno-wschodnim, od przeprawy drogowo-mostowej na stopniu, do dróg publicznych na tym obszarze województwa. Inwestor w odpowiedzi poinformował, że planowana droga na stopniu wodnym będzie mogła pełnić funkcje publiczne, jednak dopiero po uzyskaniu decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych oraz zaprojektowaniu i wykonaniu dróg dojazdowych.
430. Uznanie Bydgoszczy za węzeł sieci bazowej TEN-T oraz uznanie drogi wodnej E40 jako część transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
	Wydział Współpracy Regionalnej
	Biuro Monitorowania Rozwoju Województwa
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W województwie kujawsko-pomorskim krzyżują się dwie Międzynarodowe Drogi Wodne E40 (łącząca Morze Bałtyckie z Morzem Czarnym) i E70 (łącząca Morze Północne z Morzem Bałtyckim). W związku z tym Samorząd Województwa intensywnie zabiega od roku 2019, aby zostały one wpisane jako element sieci bazowej TEN-T, co niewątpliwie przyczyniłoby się do usprawnienia obsługi towarowej w kraju i stworzyłoby nowe, dogodne warunki do rozwoju żeglugi śródlądowej. W roku sprawozdawczym rola Samorządu Województwa ograniczała się do prowadzenia działań z zakresu informacji i promocji realizacji projektu. Podjęto szeroko rozumiane działania potwierdzające słuszność postulatów uwzględnianych w negocjacjach prowadzonych przez Rząd RP ze stroną Komisji Europejskiej. Wśród podjętych działań należy wymienić: - udział w konsultacjach społecznych dot. rewizji szczebla europejskiego i krajowego, w tym złożone liczne pisma w tej sprawie oraz stanowisko Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, - spotkania bezpośrednie z Ministerstwem Infrastruktury oraz Komisarzem Europejskim do spraw Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk.
431. „Studium przebiegu MDW E70 na odcinku Wisła-Odra"	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
	Wydział Współpracy Regionalnej
	Biuro Monitorowania Rozwoju Województwa
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Zgodnie z przyjętymi założeniami zrealizowane zostały etapy I i II Studium Korytarzowego. Prowadzone były również działania lobbingowe wśród potencjalnych partnerów przedsięwzięcia wśród administracji centralnej (Ministerstwo Infrastruktury oraz PGW Wody Polskie). Kontynuowano współpracę międzywojewódzką w ramach Międzywojewódzkiego Zespołu Roboczego ds. Międzynarodowej Drogi Wodnej E70. 17 października 2022 roku odbyło się spotkanie z Ministerstwem Infrastruktury i PGW Wody Polskie, na którym podjęto decyzję o konieczności opracowania koncepcji rozwoju Międzynarodowej Drogi Wodnej E70.
432. Budowa Węzła Logistycznego Bydgoszcz	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
	Wydział Współpracy Regionalnej
	Biuro Monitorowania Rozwoju Województwa
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W zakres projektu wchodzą dwa zasadnicze elementy, tj.: Platforma multimodalna w Bydgoszczy - Solcu Kujawskim oraz Terminal Intermodalny Bydgoszcz - Emilianowo. W 2022 r. działania Samorządu Województwa skupiały się na lobbingu oraz promocji omawianego projektu. Podjęto inicjatywę przystąpienia Województwa do powstałej w 2020 r. spółki celowej Terminal Intermodalny Bydgoszcz Emilianowo Sp. z.o.o., która nie spotkała się z przychylnością ze strony założyciela spółki – Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Pomimo to Samorząd Województwa (w Stanowisku z dnia 26.09.2022 r.) podtrzymał swoją wolę o przychylności dla dalszego rozwoju funkcji logistycznych w regionie.

	W dniu 11.10.2022 r. odbyło się posiedzenie Zespołu ds. polityki gospodarczej, rynku pracy i strategii rozwoju województwa przy WRDS, na którym omówiono stan przygotowań do budowy Terminala Intermodalnego Bydgoszcz Emilianowo stanowiącego integralną część Węzła Logistycznego Bydgoszcz.
433. Budowa Portu Multimodalnego Włocławek	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
	Wydział Współpracy Regionalnej
	Biuro Monitorowania Rozwoju Województwa
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Brak podjętych działań w roku sprawozdawczym.
434. Budowa S5	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	STEŚ-R jest w trakcie przygotowania dla GDDKiA przez konsorcjum (Trakt sp. z o.o. sp.k. – lider, Trakt Sp. z o.o. – partner) - wartość umowy 17,5 mln zł; termin wykonania dokumentacji 30 miesięcy (tj. kwiecień 2024 r.).
435. Budowa S10	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
Stan prac nad projektem kluczowym	Odcinki: 1) Wyrzysk – Bydgoszcz Zachód: etap I – prace w fazie przygotowawczej 2) Bydgoszcz Zachód – Bydgoszcz Południe: etap IV – prace zostały zakończone, projekt kluczowy został zrealizowany 3) Bydgoszcz Południe – Emilianowo: etap I – prace w fazie przygotowawczej 4) Emilianowo – Solec Kujawski: etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej 5) Solec Kujawski – Toruń Zachód: etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej 6) Toruń Zachód – Toruń Południe: etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej 7) A1 – granica województwa: etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	1) 29 listopada – wydanie przez RDOŚ w Bydgoszczy decyzji środowiskowej (DŚU) - aktualnie decyzja jest nieprawomocna (czas na złożenie ew. skarg administracyjnych). 2) Nie dotyczy. 3) 29 listopada – wydanie przez RDOŚ w Bydgoszczy decyzji środowiskowej (DŚU) - aktualnie decyzja jest nieprawomocna (czas na złożenie ew. skarg administracyjnych). 4) 24 marca – wybór najkorzystniejszej oferty w przetargu w trybie zaprojektuj i wybuduj (Polaqua Sp z o.o.); 22 września – podpisanie umowy w wykonawcą. 5) 31 stycznia – unieważnienie wyboru najkorzystniejszej oferty w przetargu w trybie zaprojektuj i wybuduj; 1 lutego – ponowny wybór najkorzystniejszej oferty w przetargu w trybie zaprojektuj i wybuduj (konsorcjum Kobylarnia S.A. – lider, Mirbud S.A. - partner); 29 kwietnia - pozytywny wynik kontroli Prezesa UZP w sprawie przetargu; 6 maja – podpisanie umowy z wykonawcą. 6) 8 lutego – wybór najkorzystniejszej oferty w przetargu w trybie zaprojektuj i wybuduj (konsorcjum NDI S.A. – lider, NDI Sopot S.A. – partner, „SP Sine Midas Stroy" Sp z o.o. - partner); maj 2022 r. - wykonawca zaproszony do podpisania umowy uchylił się od zawarcia umowy; 22 września – ponowny wybór najkorzystniejszej oferty w przetargu w trybie zaprojektuj i wybuduj (Polaqua Sp z o.o.); 31 października – unieważnienie wyboru najkorzystniejszej oferty w przetargu w trybie zaprojektuj i wybuduj (wyrok KIO); 28 listopada – ponowny wybór najkorzystniejszej oferty w przetargu w trybie zaprojektuj i wybuduj (konsorcjum Rabau Polska Sp. z o.o. – lider, Poltores Sp. z o.o. - partner). 7) 18 lutego - otwarcie ofert złożonych w przetargu na opracowanie dokumentacji STEŚ z materiałami do decyzji o środowiskowych

	uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia „budowa drogi ekspresowej S10 na odc. od A1 do granicy województwa" (10 oferentów); 10 czerwca – wybór najkorzystniejszej oferty w przetargu (konsorcjum TPF Sp. z o.o – lider, Databout Sp. z o.o –partner); 4 sierpnia - podpisanie umowy z wykonawcą, termin wykonania dokumentacji 44 miesiące (tj. kwiecień 2026 r.), w tym złożenie wniosku o DŚU 29 miesięcy (tj. styczeń 2025 r.).
436. Wpisanie DK15 do kategorii dróg ekspresowych (S15)	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	brak działań
437. Budowa DK25	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	brak działań
438. Budowa DK62	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	brak działań
439. Budowa DK80	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	brak działań
440. Budowa mostu drogowego na Wiśle w rejonie Solec Kujawski – Czarnowo	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	brak działań
441. Budowa alternatywnej przeprawy przez Wisłę we Włocławku	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W sierpniu 2022 r. podmiot odpowiedzialny za realizację projektu (GDDKiA) podpisał umowę na opracowanie Studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowego (STEŚ) wraz z uzyskaniem decyzji środowiskowej.
442. Budowa drugiego mostu na Wiśle w Fordonie/Strzyżawie	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	GDDKiA Oddział Bydgoszcz prowadziła analizę wariantów rozwiązań związanych z modernizacją przeprawy mostowej przez Wisłę w Fordonie. Jednym z rozpatrywanych wariantów jest realizacja mostu w sąsiedztwie istniejącego.
443. Budowa węzła autostradowego Toruń Południe	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego

Stan prac nad projektem kluczowym	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W listopadzie 2022 r. w procedurze przetargowej został wyłoniony wykonawca odcinka drogi S10 Toruń Zachód - Toruń Południe wraz z węzłem Toruń Południe.
444. Połączenie Bydgoszczy z S5 oraz S10 (zadanie dotyczy dróg wojewódzkich zapewniających połączenie z drogami klasy S)	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Infrastruktury Drogowej
	Biuro Inwestycji Drogowych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Gmina Białe-Błota (Lider projektu) ogłosiła przetarg publiczny na opracowanie Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowego (STEŚ) wraz z Programem Funkcjonalno-Użytkowym (PFU). Dokonano ogłoszenia dwóch przetargów, z którego każdy został unieważniony. Gmina przygotowuje się do ponownego ogłoszenia przetargu.
445.Połączenie Grudziądza z drogą S5 (zadanie dotyczy dróg wojewódzkich zapewniających połączenie z drogami klasy S).	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Infrastruktury Drogowej
	Biuro Inwestycji Drogowych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Postępowanie przetargowe na wykonanie STEŚ z materiałami do decyzji środowiskowej dla budowy 90-km odcinka drogi S5 Grudziądz-Ostróda. Do dalszych prac trafiły 2 korytarze przebiegu trasy, która połączy drogę S5 z autostradą A1.
446. Realizacja północnej obwodnicy Torunia	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Infrastruktury Drogowej
	Biuro Inwestycji Drogowych
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Zadanie znajduje się w początkowym stadium przygotowania. W ramach realizacji obwodnicy Łysomic zaplanowano powrót do koncepcji połączenia A1 w m. Turzno do m. Ostaszewo (DK 91). Ww. koncepcja jest przedmiotem uzgodnień i analiz m.in. z GDDKiA. Wybudowane połączenie obsłużyłoby Pomorską Specjalną Strefę Ekonomiczną. Po przebudowie DK91 Toruń – Łysomice stanowiłaby część północnej obwodnicy Torunia.
447. Budowa obwodnic miejscowości na drogach krajowych i wojewódzkich	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
Stan prac nad projektem kluczowym	Obwodnica (w ciągu drogi krajowej): 1) Brześcia Kujawskiego (DK62): etap I – prace w fazie przygotowawczej 2) Brzozy (DK25): etap I – prace w fazie przygotowawczej 3) Gniewkowa (DK15): etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte 4) Kamienia Krajeńskiego (DK25): etap I – prace w fazie przygotowawczej 5) Koronowa (DK25): etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte 6) Koronowa (DK56): etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte 7) Kowalewa Pomorskiego (DK15): etap I – prace w fazie przygotowawczej 8) Kruszwicy (DK62): etap I – prace w fazie przygotowawczej 9) Lipna (DK10): etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte 10) Lipna (DK67): etap I – prace w fazie przygotowawczej 11) Nowej Wsi Wielkiej (DK25): etap I – prace w fazie przygotowawczej 12) Nowego (DK91): etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte 13) Sępólna Krajeńskiego (DK25): etap I – prace w fazie przygotowawczej 14) Strzelana (DK15-DK25): etap I – prace w fazie przygotowawczej 15) Strzelna (DK62): etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte 16) Szadłowic (DK15): etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte 17) Złotnik Kujawskich (DK25): etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	1) Obwodnica Brześcia Kujawskiego (DK62): 2 listopada – spotkanie informacyjne w sprawie opracowania projektowego dla obwodnicy Brześcia

	Kujawskiego, prezentacja wstępnych wariantów przebiegu oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych. 2) Obwodnica Brzozy: 8 lutego – ponowny wybór najkorzystniejszej oferty w przetargu w trybie zaprojektuj i wybuduj (Intercor Sp. z o.o.); 27 kwietnia - pozytywny wynik kontroli Prezesa UZP w sprawie przetargu; 6 maja – podpisanie umowy z wykonawcą. 3) Obwodnica Gniewkowa: nie dotyczy. 4) Obwodnica Kamienia Krajeńskiego: 18 marca – podpisanie umowy na rozpoznanie i badanie podłoża budowlanego dla budowy obwodnicy Kamienia Krajeńskiego (badania celem przygotowania do procedury przetargowej), prace zostały powierzone Przedsiębiorstwu Geotechniczno-Konsultingowemu GEOTECH z siedzibą w Bydgoszczy; 5 grudnia – ogłoszenie przetargu na kontynuację rozpoznania i badań podłoża budowlanego dla budowy obwodnicy Kamienia Krajeńskiego z uwagi na ogłoszenie upadłości przez dotychczasowego wykonawcę. 5) Obwodnica Koronowa (DK25): nie dotyczy. 6) Obwodnica Koronowa (DK56): nie dotyczy. 7) Obwodnica Kowalewa Pomorskiego: 7 grudnia - spotkanie informacyjne w sprawie opracowania projektowego dla obwodnicy Kowalewa Pomorskiego, prezentacja wstępnych wariantów przebiegu oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych. 8) Obwodnica Kruszwicy: 9 listopada – spotkanie informacyjne w sprawie opracowania projektowego dla obwodnicy Kruszwicy, prezentacja wstępnych wariantów przebiegu oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych. 9) Obwodnica Lipna (DK10): nie dotyczy. 10) Obwodnica Lipna (DK67): Trwają prace nad przygotowaniem dokumentacji do decyzji środowiskowej (STEŚ). 11) Obwodnica Nowej Wsi Wielkiej: 14 listopada – spotkanie informacyjne w sprawie opracowania projektowego dla obwodnicy Nowej Wsi Wielkiej, prezentacja wstępnych wariantów przebiegu oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych 12) Obwodnica Nowego: nie dotyczy. 13) Obwodnica Sępólna Krajeńskiego: 18 marca – podpisanie umowy na rozpoznanie i badanie podłoża budowlanego dla budowy obwodnicy Sępólna Krajeńskiego (badania celem przygotowania do procedury przetargowej), prace zostały powierzone Przedsiębiorstwu Geotechniczno-Konsultingowemu GEOTECH z siedzibą w Bydgoszczy; 5 grudnia – ogłoszenie przetargu na kontynuację rozpoznania i badań podłoża budowlanego dla budowy obwodnicy Sępólna Krajeńskiego z uwagi na ogłoszenie upadłości przez dotychczasowego wykonawcę. 14) Obwodnica Strzelna (DK15-DK25): 27 października – spotkanie informacyjne w sprawie opracowania projektowego dla obwodnicy Strzelna, prezentacja wstępnych wariantów przebiegu oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych. 15) Obwodnica Strzelna (DK62): nie dotyczy. 16) Obwodnica Szadłowic: nie dotyczy. 17) Obwodnica Złotnik Kujawskich: nie dotyczy.
447. Budowa obwodnic miejscowości na drogach krajowych i wojewódzkich	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Infrastruktury Drogowej Biuro Inwestycji Drogowych
Stan prac nad projektem kluczowym	Obwodnica (w ciągu drogi wojewódzkiej): 1) Mogilna: etap I – prace w fazie przygotowawczej 2) Trląga: etap I – prace w fazie przygotowawczej 3) Lisewa: etap I – prace w fazie przygotowawczej 4) Brodnicy: etap I – prace w fazie przygotowawczej 5) Tucholi: etap I – prace w fazie przygotowawczej 6) Chełmży: etap I – prace w fazie przygotowawczej 7) Golubia-Dobrzynia: etap I – prace w fazie przygotowawczej 8) Łysomic: etap I – prace w fazie przygotowawczej 9) Radzynia Chełmińskiego: etap I – prace w fazie przygotowawczej 10) Rypina: etap I – prace w fazie przygotowawczej 11) Sępólna Krajeńskiego: etap I – prace w fazie przygotowawczej 12) Więcbork: etap I – prace w fazie przygotowawczej 13) Lubrańca: etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej

Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	1) Obwodnica Mogilna - w 2022 r. trwały prace projektowe dotyczące zadania. 07.11.2022 r. podpisano z Gminą Mogilno umowę na przekazanie pomocy rzeczowej w postaci dokumentacji projektowej i finansowej na wykup gruntów. 2) Obwodnica Trląga - 30.12.2022 r. podpisano umowę z EcoTech SA w Warszawie na aktualizację dokumentacji projektowej. 3) Obwodnica Lisewa – Aktualizacja dokumentacji projektowej (koszt zadania: 577.777,00 zł, czas realizacji: 16 miesięcy, wykonawca: Biuro Opracowywania Programów i Projektów Inżynierii Komunikacyjnej „LISPUS" z Chełma). Obwodnica tej miejscowości uzupełni trwającą gruntowną rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 548 łączącej Stolno z Wąbrzeźnem. Trasa ominie Lisewo od północy i będzie miała długość ok. 2,7 km. Przy inwestycji współpracują trzy samorządy (Województwo Kujawsko-Pomorskie, Powiat Chełmiński i Gmina Lisewo), które równo podzielą między siebie koszty aktualizacji dokumentacji w latach 2023-2024. Roboty budowlane planuje się w latach 2024-2026. Obecnie trwają prace Projektanta nad przeniesieniem decyzji środowiskowej z drogi gminnej na drogę wojewódzką. 4) Obwodnica Brodnicy - 05.08.2022 r. podpisano umowę z Wykonawcą na wykonanie aktualizacji dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem decyzji ZRID. Zadanie realizowane we współpracy z samorządami: Powiatem Brodnickim, Gminą Miasta Brodnicy i Gminą Brodnica (podpisane porozumienie o współpracy i współfinansowaniu zadania na opracowanie aktualizacji dokumentacji technicznej 23.11.2021 r.). Wykonawca jest w trakcie wystąpień do gestorów sieci o aktualizację uzgodnień oraz prowadzi prace związane z uzyskaniem zgody na odstępstwo od warunków technicznych związanych z lokalizacją skrzyżowań oraz wejścia w tereny zamknięte PKP. W trakcie są prace związane z aktualizacją dokumentacji projektowej. 5) Obwodnica Tucholi - Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie decyzją z dnia 3 listopada 2022 r. po rozpatrzeniu skargi mieszkańca na decyzję o odziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wydanej przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, postanowił uchylić i umorzyć w części ww. decyzję oraz dla pozostałej części utrzymać ją w mocy. Zgodnie z powyższym decyzja stała się ostateczną z uwzględnieniem możliwości odwołania do WSA w terminie 30 dni od otrzymania przedmiotowej decyzji. Mieszkaniec odwołał się od wydanej decyzji. W przygotowaniu jest postępowanie przetargowe na opracowanie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem ostatecznej decyzji ZRID. 09.12.2022 r podpisano umowę z Ministerstwem o dofinansowaniu zadania ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg. 6) Obwodnica Chełmży – Opracowanie Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowego wraz z uzyskaniem decyzji środowiskowej (koszt zadania: 841.320,00 zł, termin: 20 miesięcy, wykonawca: Polska Inżynieria Sp. z o.o. z Warszawy). Dzięki inwestycji samochody ciężarowe poruszające się drogą wojewódzką nr 551 ominą wąskie ulice centrum miasta. Przy inwestycji współpracują cztery samorządy (Województwo Kujawsko-Pomorskiego, Powiat Toruński, Miasto Chełmża i Gmina Chełmża), które równo podzielą między siebie koszty przygotowania niezbędnej dokumentacji w latach 2023-2025. Roboty budowlane planuje się w latach 2026-2028. Obecnie Projektant pracuje nad wariantami przebiegu planowanej obwodnicy. 7) Obwodnica Golubia-Dobrzynia - W trakcie opracowanie Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowego wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia (umowa zawarta z Wykonawcą 30.12.2021 r.). Zadanie realizowane we współpracy z samorządami: Powiatem Golubsko-Dobrzyńskim, Gminą Miasto Golub-Dobrzyń i Gminą Golub-Dobrzyń (podpisane porozumienie o współpracy i współfinansowaniu zadania na opracowanie Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowego 25.05.2021 r.). Trwają prace koncepcyjne. Przygotowano wstępne przebiegi obwodnicy. W czerwcu 2022 r. przeprowadzono konsultacje społeczne. Opracowano raport z konsultacji. Trwają ustalenia odnośnie ostatecznego przebiegu preferowanego wariantu obwodnicy. Wobec powyższego nastąpiła konieczność przeprowadzenia kolejnych konsultacji społecznych. 8) Obwodnica Łysomic - 28.12.2022 r. podpisano Aneks nr 1 (do Porozumienia z dnia 29.07.2021 r. o współpracy i współfinansowaniu zadania pn. „Budowa obwodnicy Łysomic - Opracowanie Studium Techniczno-Ekonomiczno-

	Środowiskowego wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia" z Gminą Łysomice i Powiatem Toruńskim), w którym zaktualizowano wartość zadania na 735.540,00 zł. oraz termin realizacji 2021-2025. 14.11.2022 r. zawarto umowę z Polską Inżynierią Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie na przedmiotowe zadanie. 9) Obwodnica Radzynia Chełmińskiego - 14.11.2022 r. podpisano umowę z Wykonawcą na opracowanie Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowego wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia (STEŚ). Zadanie realizowane we współpracy z samorządami: Powiatem Grudziądzkim, Miastem i Gminą Radzyń Chełmiński (podpisane porozumienie o współpracy i współfinansowaniu zadania na opracowanie aktualizacji dokumentacji technicznej 06.10.2021 r.). Rozpoczęto prace koncepcyjne. 10) Obwodnica Rypina - W trakcie opracowanie Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowego wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia (umowa zawarta z Wykonawcą 07.07.2021 r.). Zadanie realizowane we współpracy z samorządami: Powiatem Rypińskim, Gminą Miasta Rypin i Gminą Rypin (podpisane porozumienie o współpracy i współfinansowaniu zadania na opracowanie Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowego 01.03.2021 r.). Odbyły się konsultacje społeczne mające na celu poinformowanie społeczności o zamierzeniu oraz wytypowanie preferowanego wariantu przebiegu obwodnicy. Na podstawie opracowanego raportu z konsultacji społecznych oraz inwentaryzacji przyrodniczej stwierdzono, iż preferowany wariant przebiegu obwodnicy jest zlokalizowany w centrum gatunków chronionych przyrodniczo i uzyskał najmniejsze poparcie mieszkańców. Wobec powyższego na przełomie października i listopada odbyły się kolejne konsultacje społeczne. W przygotowaniu wniosek o wydanie decyzji środowiskowej. 11) Obwodnica Sępólna Krajeńskiego - Podpisanie 29.12.2022 r. Aneksu nr 1 do porozumienia nr ID-III.041.90.2021 z 08.12.2021 r. Ogłoszenie postępowania przetargowego na wyłonienie wykonawcy STEŚ. Rozszerzenie zakresu zadania o opracowanie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem decyzji ZRID. 12) Obwodnica Więcborka - W związku ze sprzeciwem mieszkańców, dokonano kolejnej wizji w terenie w celu podjęcia rozmowy i wypracowania rozwiązań zamiennych. Złożony został ponowny wniosek o wydanie decyzji środowiskowej uwzgledniający zmieniony preferowany wariant obwodnicy. Prace związane z opracowaniem Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowego wraz z uzyskaniem decyzji środowiskowej. 13) Zadanie pn.: „ Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kujawski – Izbica Kujawska – Koło od km 0+000 do km 29+023 - Budowa obwodnicy m. Lubraniec” - 05.10.2020 r. podpisano umowę z Wykonawcą na wykonanie zadania w trybie „zaprojektuj i wybuduj". W związku z opóźnieniami związanymi z wydaniem warunków technicznych na przebudowę gazu oraz późniejszą zmianę tych warunków, a także ze względu na opóźnienia w wydaniu decyzji ZRID, termin etapu projektowego (oraz całego zadania) uległ przedłużeniu o 260 dni. Na podstawie wniosku złożonego przez Wykonawcę wprowadzono waloryzację do zawartego kontraktu. 08.08.2022 r. został przekazany plac budowy. Niektórzy właściciele działek, pomimo rygoru natychmiastowej wykonalności decyzji ZRID, uniemożliwili wejście na roboty. Problem stanowi także budynek, który podlega wyburzeniu. Wykonawca poinformował o problemach związanych z rozbieżnością warunków gruntowych przy rzece Zgłowiączka - trwa analiza rozbieżności i wpływu na kontrakt. 20.05.2022 r. Województwo podpisało porozumienie o współpracy i współfinasowaniu zadania własnego Województwa z Powiatem Włocławskim i Gminą Lubraniec.
448. Pakiet projektów mających na celu poprawę dostępności potencjału usługowego miasta Torunia z terenu województwa	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej

Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Realizowano proces wyłonienia wykonawcy na realizację odcinka drogi ekspresowej S10 Toruń Południe - Toruń Zachód wraz z węzłem Toruń Południe. Miasto Toruń planuje ogłosić przetarg na przebudowę ul. Olsztyńskiej. Nie przystąpiono do prac projektowych mostu zachodniego w Toruniu. Problemy z ustaleniem dalszego przebiegu Trasy Wschodniej w kierunku północnym ze względu na protesty. Problemy z ustaleniem dalszego przebiegu Trasy Średnicowej Północnej ze względu na protesty.
449.Rozbudowa systemu dróg rowerowych	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Infrastruktury Drogowej
	Wydział Organizacji i Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	1) W zakresie stworzenie spójnego systemu dróg rowerowych - realizacja działań w zakresie rozwoju sieci dróg rowerowych w województwie kujawsko-pomorskim w ramach projektu pn. „Projekt na rzecz integracji i współpracy wszystkich interesariuszy zainteresowanych rozwojem dróg rowerowych na terenie województwa”: a) Opracowanie wykazu odcinków rekomendowanych do dofinansowania (identyfikacja tzw. „białych plam”); b) Opracowanie przez Departament Infrastruktury Drogowej założeń do kryteriów oceny wniosków o dofinansowanie inwestycji w zakresie dróg rowerowych, które stały się podstawą stworzenia przez Departament Funduszy Europejskich kryteriów oceny wniosków o dofinansowanie inwestycji w zakresie dróg rowerowych; c) Przedstawienie i omówienie koncepcji rozwoju sieci dróg rowerowych w województwie kujawsko-pomorskim na spotkaniach z zaproszonymi przedstawicielami 149 samorządów z województwa kujawsko-pomorskiego: 13 czerwca 2022 r. (Kłóbka, gm. Lubień Kujawski) – spotkanie z przedstawicielami samorządów z terenu MOF Włocławka, 30 sierpnia 2022 r. (Inowrocław) – spotkanie z przedstawicielami samorządów z terenu MOF Inowrocławia oraz OPPT Inowrocławia, Mogilna, Żnina i Radziejowa, 8 września 2022 r. (Bydgoszcz) – spotkanie z przedstawicielami samorządów z terenu MOF Bydgoszczy oraz OPPT Sępólna Krajeńskiego i Tucholi, 13 września 2022 r. (Toruń) – spotkanie z przedstawicielami samorządów z terenu MOF Torunia, 23 września 2022 r. (Grudziądz) – spotkanie z przedstawicielami samorządów z terenu MOF Grudziądza oraz OPPT Świecia, Grudziądza, Wąbrzeźna, Brodnicy i Rypina. 2) W zakresie dróg wojewódzkich - realizacja zadań związanych z budową dróg dla rowerów, pieszych i rowerów, przebudowy lub rozbudowy dróg, w których uwzględniono separację ruchu rowerowego. 3) Utworzenie w Departamencie Infrastruktury Drogowej stanowiska służbowego dla osoby zajmującej się sprawami merytorycznymi w zakresie rozwoju sieci dróg rowerowych w województwie; pracownik ten zbiera dane i informacje niezbędne do tworzenia sieci dróg rowerowych w województwie kujawsko-pomorskim oraz zajmuje się działaniami w zakresie rozwoju dróg rowerowych na poziomie wojewódzkim, np. w ramach Wojewódzkiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego.
450. Likwidacja miejsc niebezpiecznych na drogach wojewódzkich	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Infrastruktury Drogowej
	Wydział Organizacji i Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Wykaz inwestycji zgodny z załącznikiem do uchwały nr 47/1927/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 1 grudnia 2021 r. w sprawie planowanych do realizacji zadań w ramach modernizacji dróg wojewódzkich w zakresie wyeliminowania miejsc niebezpiecznych - poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego: 1. Rondo w miejscowości Wielowieś/Rybitwy na DW 251/DP 2548C - audyt BRD, planowane ogłoszenie przetargu na wykonanie dokumentacji technicznej (IV kwartał 2023 r.).

	2. Sygnalizacja świetlna w miejscowości Żnin na DW 251/DP ul. Dworcowa/ ul. Mickiewicza - planowane ogłoszenie przetargu na wykonanie dokumentacji (III kwartał 2023 r.). 3. Rondo w miejscowości Barcin na DW 254/130315C ul. Polna - porozumienie z Gminą, program funkcjonalno-użytkowy, planowane ogłoszenie przetargu na wykonanie dokumentacji technicznej (II kwartał 2023 r.). 4. Rondo w miejscowości Chełmża na DW 551 - Chełmińskie Przedmieście DP 2013C - brak zaawansowania. 5. Rondo w miejscowości Piastoszyn na krzyżowaniu DW 240 z DP 1003C - do zlecenia dokumentacja projektowa. 6. Rondo w miejscowości Żołędowo na DW 244/DP 1504C - w opracowaniu dokumentacja projektowa. 7. Rondo w miejscowości Strzelce Górne na DW 244/DP 1507 - w opracowaniu dokumentacja na zlecenie Gminy Dobrcz. 8. Rondo w miejscowości Rypin na DW 534/ul. Mleczarska DP 2208C DP 2118C - program funkcjonalno-użytkowy; planowane ogłoszenie postępowania przetargowego na opracowanie dokumentacji technicznej - III kwartał 2023 r. 9. Skrzyżowanie skanalizowane, rondo, łącznik w miejscowości Izbica Kujawska na DW 270/DW 269 - przygotowano program funkcjonalno-użytkowy, planowane ogłoszenie postępowania przetargowego na opracowanie dokumentacji technicznej. 10. Rondo w miejscowości Aleksandrów Kujawski na DW 266/DG 160814C - przygotowano program funkcjonalno-użytkowy. 11.Rondo w miejscowości Ośno na DW 266/DP 2605C - przygotowano program funkcjonalno-użytkowy. 12. Sygnalizacja świetlna w miejscowości Bysław na DW 240/DP 1030C- audyt BRD, wybór optymalnego wariantu. 13. Rondo w miejscowości Prosperowo na DW 243/DP 1527 - brak zaawansowania. 14. Rondo w miejscowości Mełno na DW 533/DW 538 - audyt BRD; planowane ogłoszenie postępowania przetargowego na opracowanie dokumentacji technicznej - IV kw. 2023 r. 15. Rondo w miejscowości Plewno na DW 240 z DP 1241/DP 1280 - brak zaawansowania. 16. Poprawa przyczepności nawierzchni, korekta łuków 1+800-3+300 w miejscowości Paterek na DW 246 Paterek-Wieszki - brak zaawansowania. 17. Skrzyżowanie skanalizowane, rondo w miejscowości Golub-Dobrzyń na DW 534/ul. Sokołowska - w trakcie opracowania dokumentacja projektowa; termin opracowania dokumentacji - II kwartał 2023 r.; złożono wniosek o wydanie decyzji ZRID. 18. Rondo w miejscowości Dyblin na DW 562/DW 558 - ZRID w posiadaniu, dokumentacja do zaktualizowania. 19. Sygnalizacja świetlna w miejscowości Golub-Dobrzyń na DW 534/DW 554 - studium koncepcyjne - audyt BRD. 20. Rondo w miejscowości Broniewice na DW 255/DP 2553 - ZRID w posiadaniu, zlecono aktualizację dokumentacji technicznej (umowa z wykonawcą zawarta 30 grudnia 2022 r.) 21. Rondo w miejscowości Rzadkwin na DW 255/DP 2562 i DG 140330 - ZRID w posiadaniu, zlecono aktualizację dokumentacji technicznej (umowa z wykonawcą zawarta 30 grudnia 2022 r.).
451. Poprawa bezpieczeństwa na przejazdach i przejściach kolejowo-drogowych	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Infrastruktury Drogowej
	Wydział Organizacji i Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Celem projektu jest budowa bezkolizyjnych przejazdów kolejowych w celu minimalizacji zdarzeń zagrażających życiu i zdrowiu ludzi na
	przejazdach kolejowo-drogowych. Zadanie administracji rządowej. Realizacja zadania w całości lub w części przez zarządcę linii kolejowej lub GITD zgodnie z ustawową kompetencją. W przypadku rozbudowy, przebudowy, budowy nowych odcinków dróg, w tym obwodnic - zadanie Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego, na warunkach określonych po wcześniejszych analizach przez zarządcę infrastruktury kolejowej.

452. Budowa linii kolejowej dużych prędkości w ramach „Szprychy nr 1” o przebiegu zgodnym z interesami województwa	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
	Biuro Transportu Kolejowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W 2022 r. trwały prace mające na celu przygotowanie Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowego (STEŚ), czyli Studium Wykonalności dla ok. 120-kilometrowego odcinka tzw. „szprychy” CPK nr 1, czyli linii kolejowych nr 5 i 50 na odcinku węzeł CPK – Płock – Włocławek.
453. Budowa linii kolejowej Trzciniec – Port Lotniczy Bydgoszcz – Solec Kujawski dla poprawy dostępności Portu Lotniczego w Bydgoszczy	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
	Biuro Transportu Kolejowego
Stan prac nad projektem kluczowym	w 2022 roku projekt nie był realizowany
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Odstąpiono od realizacji pierwszej fazy – projektowej ze względu na bardzo duże ryzyko braku realizacji drugiej fazy - budowy ww. linii w związku z brakiem zabezpieczonych środków na realizację (zadanie nie jest ujęte w planach inwestycyjnych PKP Polskich Linii Kolejowych S.A.).
454. Przebudowa linii kolejowej nr 18 (odcinek Bydgoszcz – Kutno)	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
	Biuro Transportu Kolejowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W 2022 r. trwały prace modernizacyjne wraz z przebudową przystanków.
455. Przebudowa linii kolejowej nr 18 (odcinek Bydgoszcz – Piła)	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
	Biuro Transportu Kolejowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Zadanie nie było realizowane w 2022 r.
456. Przebudowa linii kolejowej nr 131	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
	Biuro Transportu Kolejowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Zadanie realizowane w ramach kilku projektów inwestycyjnych o różnym zakresie i stanie zaawansowania. Dotąd zrealizowane zadania dotyczyły: przebudowy stacji przestanków, wymiany torowisk, likwidacji ograniczeń prędkości, itp.
457. Przebudowa linii kolejowej nr 201	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
	Biuro Transportu Kolejowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Prace planistyczne , środowiskowe, uzyskiwanie decyzji administracyjnych.

458. Przebudowa linii kolejowej nr 353	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
	Biuro Transportu Kolejowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej

Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Modernizacja przystanków kolejowych na odcinku Inowrocław - Jabłonowo Pomorskie. Rozstrzygnięto postępowanie przetargowe na przebudowę stacji Toruń Miasto i Toruń Wschodni.
459. Przebudowa linii kolejowej nr 27	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
	Biuro Transportu Kolejowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W 2022 r. nie realizowano zadania.
460. Przebudowa linii kolejowej 207 na odcinku Grudziądz – granica województwa	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
	Biuro Transportu Kolejowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W 2022 r. trwały prace mające na celu opracowanie dokumentacji projektowej dla projektu pn.: „Rewitalizacja linii kolejowej nr 207 na odcinku Grudziądz - granica województwa".
461. Pakiet projektów mających na celu realizację nowej infrastruktury kolejowej na rzecz spójności województwa	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
	Biuro Transportu Kolejowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Zadanie nie było realizowane w 2022 r. Sytuacja dla poszczególnych projektów wygląda następująco: I. Budowa linii kolejowej Bydgoszcz – Koronowo – Tuchola: Projekt pierwotnie planowany w ramach programu Kolej +. Samorządy lokalne ze względu na bardzo wysokie koszty wycofały się z realizacji projektu. Nie są prowadzone żadne czynności celem wznowienia przygotowań do realizacji projektu. II. Budowa linii kolejowej Koronowo – Więcbork (Sępólno Krajeńskie – Chojnice): Jw. III. Odbudowa połączenia (Bydgoszcz) – Szubin – Żnin – (Inowrocław): Realizacja inwestycji niemożliwa. W śladzie dawnego przebiegu rozebranej linii kolejowej przebiega droga ekspresowa S5. IV. Budowa linii kolejowej Chełmno – Unisław: Jak w pkt I. V. Odbudowa połączenia linii kolejowej 209 Kowalewo Pomorskie – Golub-Dobrzyń wraz z budową nowego odcinka Golub-Dobrzyń – Rypin: Inwestycja nie ujęta w żadnym dokumencie planistycznym na poziomie krajowym. Odbudowa niemożliwa ze względu na inne wykorzystanie terenu po rozebranej linii kolejowej. Samorządy lokalne wyrażają wolę wykorzystania śladu po linii kolejowej na ścieżkę rowerową.
462. Pakiet projektów mających na celu modernizację i wykorzystanie istniejącej infrastruktury kolejowej na rzecz spójności województwa	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
	Biuro Transportu Kolejowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Zadanie III. Prace na linii 33 na odcinku Płock – Brodnica: Wykonano prace remontowe skutkujące podniesieniem prędkości. Zadanie V. Modernizacja linii kolejowej 215 na odcinku Laskowice Pomorskie – Szlachta: Wykonano prace remontowe przy wykorzystaniu materiałów starożytecznych oraz zmodernizowano most w Osiu. Pozostałe zadania wskazane w *Strategii rozwoju województwa* nie były realizowane.
463. Budowa i modernizacja przystanków kolejowych dla usprawnienia funkcjonowania transportu regionalnego w województwie kujawsko-pomorskim	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
	Biuro Transportu Kolejowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej

Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Uchwałą nr 63/2021 z dnia 19 maja 2021 r. Rada Ministrów ustanowiła Rządowy program budowy lub modernizacji przystanków kolejowych na lata 2021 – 2025. W 2022 r. PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. podpisały umowy na wykonanie dokumentacji projektowej i realizację prac budowlanych. W ramach zawartych umów wybudowane zostaną: 1. nowy przystanek Grudziądz Rządz (linia kolejowa nr 207 Toruń Wschodni – Malbork) - planowany termin oddania przystanku przewidziano na koniec 2024 r.; 2. przystanek Grudziądz Centrum (linia kolejowa nr 208 Działdowo – Chojnice) - planowany termin oddania przystanku przewidziano na koniec 2023 r.; 3. nowy przystanek Tuchola Rudzki Most (linia kolejowa nr 208) - planowane oddanie przystanku przewidziano na koniec 2023 r. Na stacji Nakło nad Notecią (linia kolejowa nr 18 Kutno – Piła Główna) zostanie wydłużone i przebudowane przejście podziemne - zakończenie inwestycji planowane jest w II kwartale 2024 r.
464. Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury sprzyjającej uprawianiu turystyki aktywnej	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Sportu i Turystyki Wydział Turystyki Biuro ds. Rozwoju Turystyki
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Projekt jest realizowany w sposób ciągły poprzez realizację zadań Biura ds. Rozwoju Turystyki. W ramach głównego projektu, traktowanego szeroko, realizowano szereg działań, które można włączyć w zakres założeń projektu. Było to wsparcie merytoryczne Departamentu Sportu i Turystyki, Biura ds. Rozwoju Turystyki realizacji projektu pilotażowego na terenie wybranego parku krajobrazowego pn. „Cisza jako atrakcja turystyczna". Jest to projekt unikatowy, biorąc pod uwagę jego specyfikę oraz fakt, że wprowadzenie obszarów ciszy do dokumentów planistycznych na szczeblu regionalnym nie było dotychczas stosowane. Głównym rezultatem pilotażu było opracowanie mapy akustycznej terenu województwa, a w szczególności parków krajobrazowych zlokalizowanych na jego terenie, w celu identyfikacji obszarów wolnych od dźwięków pochodzących z działalności człowieka. Na obszarze Wdeckiego Parku Krajobrazowego powstała pierwsza w Polsce „ścieżka ciszy". Jest to nowy produkt turystyczny zaczerpnięty z Finlandii Centralnej. Kolejnym przedsięwzięciem było oznakowanie Kolejnego odcinka Szlaku Św. Jakuba w województwie kujawsko-pomorskim. Bydgoska Droga św. Jakuba, biegnąca od Bydgoszczy do Mogilna, jest kontynuacją biegnącej od Pomorskiej Drogi św. Jakuba, Drogi Pelplińskiej i łączy się w Mogilnie z Drogą Wielkopolską prowadzącą dalej do granicy z Niemcami i dalej do Santiago de Compostela. Do tej pory został oznakowany w terenie odcinek od stacji Bydgoszcz Wschód do Brzozy Bydgoskiej. Oba z działań przyczyniają się do realizacji założeń budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury sprzyjającej uprawianiu turystyki aktywnej.
465. Budowa turystycznych dróg rowerowych	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Sportu i Turystyki Wydział Turystyki Biuro ds. Rozwoju Turystyki
Stan prac nad projektem kluczowym	w 2022 roku projekt nie był realizowany
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Sporządzono i przedstawiono fiszki projektowe obejmujące prace nad budową ścieżek rowerowych m.in tworzenie nowych i rozwój istniejących tras rowerowych o znaczeniu turystycznym i rekreacyjnym, jak również przedstawiono potrzeby wynikające z opracowanej dokumentacji, a związane z przebudową WTR, czy możliwością budowy EUROVELO 2 i 9. Projekty nie znalazły się na liście projektów do realizacji. Projekt otrzymał opinię negatywną i zaproponowano jego realizację w ramach innego celu priorytetowego przez samorządy w ramach polityki terytorialnej. Będą prowadzone działania mające na celu zidentyfikowanie możliwych źródeł finansowania projektu. Dopuszcza się powrót do realizacji projektu.

466. Tworzenie oraz marketing regionalnych i lokalnych marek turystycznych	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Sportu i Turystyki
	Wydział Turystyki
	Biuro ds. Rozwoju Turystyki
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Realizowano poszczególne zadania Biura ds. Rozwoju Turystyki, między innymi takie jak: otwarty konkurs ofert nr 11/2022 na wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa w 2022 roku w zakresie turystyki i krajoznawstwa pn. „Upowszechnianie turystyki i krajoznawstwa (60 tys. złotych)", jak również dotyczących działalności w zakresie turystyki i krajoznawstwa pn. „Tworzenie oraz marketing regionalnych i lokalnych marek turystycznych (90 tys. złotych)". Departament przekazał również składkę członkowską dla Kujawsko-Pomorskiej Organizacji Turystycznej odpowiedzialnej za kreowanie i promocję wizerunku Województwa Kujawsko-Pomorskiego jako regionu atrakcyjnego turystycznie, w ramach marki „Kujawsko-Pomorskie Konstelacje dobrych miejsc" (514 903 zł). Zadanie realizowano również poprzez opracowanie dokumentu polityki województwa kujawsko-pomorskiego, tj. „Budowa i promocja produktów turystycznych w województwie kujawsko-pomorskim". W roku 2023 zakłada się przystąpienie do realizacji założonych celów i działań. Projekt pn. „Tworzenie oraz marketing regionalnych i lokalnych marek turystycznych" realizowany jest również poprzez wsparcie finansowe działań promujących i budujących w różnej formie marki regionu. Działania związane z promocją szlaku św. Jakuba, szlaku Piastowskiego, szlaku kopernikowskiego, Wiślanej Trasy Rowerowej, promocji i wsparcia submarek turystycznych regionu (Bydgoszcz, Toruń, Kujawy, Pałuki, Dolina Dolnej Wisły, Bory Tucholskie, itp.). Departament promuje poszczególne marki poprzez organizację wydarzenia „Eskapada. Poznaj swój region z przewodnikiem", będącej wydarzeniem turystycznym na skalę ogólnopolską.
467. „Proton Rad Med Bydgoszcz"	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia
	Wydział Zdrowia
Stan prac nad projektem kluczowym	w 2022 roku projekt nie był realizowany
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Będą prowadzone działania mające na celu zidentyfikowanie możliwych źródeł finansowania projektu. Dopuszcza się powrót do realizacji projektu.
501. Rozwój transportu niskoemisyjnego w miastach województwa kujawsko-pomorskiego	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Funduszy Europejskich
	Wydział Zarządzania Programami Regionalnymi
	Biuro ds. Środowiska i Transportu
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W Harmonogramie naborów wniosków o dofinansowanie projektów dla programu FEdKP 2021-2027 (Załącznik do uchwały nr 3/47/23 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 18 stycznia 2023 r.) w 2023 r. zaplanowano nabory w trybie konkurencyjnym w działaniach: 3.01 Tabor na potrzeby czystej komunikacji miejskiej (BydOF-IP) – termin naboru 08.05.2023 – 30.06.2023, alokacja: 16 095 241,00 euro/75 414 252 PLN oraz 3.2 Tabor na potrzeby czystej komunikacji miejskiej (ZITy regionalne/OPPT) – termin naboru 17.07.2023 – 28.08.2023, alokacja 26 904 760 euro/126 062 253 PLN.
502. Zakup nowoczesnego taboru kolejowego	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
	Biuro Transportu Kolejowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej

Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Zadanie realizowane w ramach kilku projektów inwestycyjnych o różnym zakresie i stanie zaawansowania. Dotąd zakupionych zostało 5 Elektrycznych Zespołów Trakcyjnych (dalej EZT) w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. Obecnie trwają prace przygotowawcze mające na celu zakup kolejnych pojazdów: (1+1 szt. EZT) z rządowego programu Polski Ład oraz (do 5 szt.) z programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027.
503. Rozwój idei biletu regionalnego „System Bilet Regionalny”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
	Biuro Transportu Kolejowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Zadanie nie było realizowane w 2022 r.
504. „Infostrada Kujaw i Pomorza 3.0”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Cyfryzacji
	Wydział Realizacji E-projektów
	Biuro ds. realizacji e-projektów
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Uzgodnienia w zakresie wskaźników. Została sporządzona fiszka projektowa. Fiszka była aktualizowana na podstawie uzgodnień z departamentem nadzorującym. Ostania przekazana wersja fiszki w listopadzie 2022 r.
505. Rozbudowa i modernizacja budynku Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Zamówień Publicznych, Nadzoru Właścicielskiego i Inwestycji
	Wydział ds. Obsługi Inwestycji Urzędu
	Biuro Realizacji Inwestycji
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Przygotowanie dokumentacji technicznej.
506. Rozbudowa portalu regionalnego „mojregion.info”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Cyfryzacji
	Wydział Realizacji E-projektów
	Biuro ds. realizacji e-projektów
Stan prac nad projektem kluczowym	etap IV – prace zostały zakończone, projekt kluczowy został zrealizowany
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Projekt „Rozbudowa portalu regionalnego mojregion.info” został zrealizowany w ramach projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0". Geoportal WK-P został wzbogacony o warstwy tematyczne z zakresu geologii.
507. Wypracowanie nowych form i metod działania Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
	Wydział Współpracy Regionalnej
	Biuro ds. Współpracy z Samorządami Lokalnymi
Stan prac nad projektem kluczowym	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Projekt ma na celu promowanie idei solidaryzmu samorządowego przez realizację zadań statutowych Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia Salutaris, którego działalność opiera się przede wszystkim na wzajemnej pomocy w likwidowaniu skutków zdarzeń kryzysowych, które zagrażają życiu lub zdrowiu ludzi albo znacząco wpływają na pogorszenie warunków bytowych mieszkańców. W ostatnich latach zwiększyła się liczba katastrof naturalnych wywoływanymi w głównej mierze zmianami klimatu. Z tego powodu pojawia się potrzeba jeszcze szybszego reagowania na wyzwania i udzielania pomocy tym samorządom, których mieszkańcy ucierpieli na skutek katastrof. Dlatego też w 2022 roku podjęte zostały przedsięwzięcia o charakterze informacyjno-edukacyjnym i promocyjnym. Kolejny rok organizowano i

	przeprowadzano seminaria problemowe z udziałem przedstawicieli środowisk samorządowych oraz partnerów społecznych, poświęcone tematyce gospodarki zasobami wodnymi, ochronie powietrza oraz gospodarki odpadami w kontekście budowania bezpiecznej przestrzeni publicznej i przeciwdziałania zagrożeniom środowiska życia człowieka. Po raz trzeci została zorganizowana konferencja naukowa dotycząca szeroko pojmowanych zagadnień bezpieczeństwa lokalnego, której uczestnikami byli przedstawiciele środowisk samorządowych, naukowych oraz partnerów społecznych. Dzięki tradycyjnej już transmisji internetowej udało się zainteresować przedsięwzięciem kolejny raz ponad dwa tysiące osób. W ramach działań organizacyjno-informacyjnych KPSS „Salutaris" stworzone zostały podstawy dla wykreowania sieci współpracy na rzecz wzmacniania odporności jednostek samorządu terytorialnego. Wyrazem tych działań jest przygotowanie fiszki projektowej do FEdKP 2021-2027 - projekt został wpisany na listę projektów strategicznych.
508. Działania organizacyjno-techniczne i edukacyjne na rzecz zwiększenia odporności jednostek samorządu terytorialnego na zagrożenia cywilizacyjne i zmiany klimatyczne	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
	Wydział Współpracy Regionalnej
	Biuro ds. Współpracy z Samorządami Lokalnymi
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Działania klimatyczne mają charakter ciągły i są procesem wieloletnim. W 2022 roku kontynuowano przedsięwzięcia o charakterze promocyjno-organizacyjnym oraz informacyjno-edukacyjnym. Promowano opracowane „Założenia budowania systemu odporności jednostek terytorialnych na zagrożenia cywilizacyjne i zmiany klimatyczne", z którym zapoznane zostały jednostki terytorialne, które wcześniej złożyły deklarację współpracy w tym zakresie (zgodnie z podpisanymi wcześniej porozumieniami o współpracy w zakresie budowania systemu odporności jednostek terytorialnych na zagrożenia cywilizacyjne i zmiany klimatyczne z wybranymi starostwami powiatowymi). Prowadzono wspólne działania adresowane do władz publicznych oraz społeczności lokalnych obejmujące spotkania, seminaria, wizyty studyjne itp. Zorganizowane i przeprowadzone zostały seminaria problemowe z udziałem przedstawicieli środowisk samorządowych oraz partnerów społecznych, poświęcone tematyce gospodarki zasobami wodnymi, ochronie powietrza oraz gospodarki odpadami w kontekście budowania bezpiecznej przestrzeni publicznej i przeciwdziałania zagrożeniom środowiska życia człowieka. W ramach działań organizacyjno-informacyjnych KPSS „Salutaris" tworzone były podstawy dla wykreowania sieci współpracy na rzecz wzmacniania odporności jednostek samorządu terytorialnego. Tematyka zagrożeń cywilizacyjnych oraz zmian klimatu była też przedmiotem prac i aktywności badawczej Pracowni Badań nad Bezpieczeństwem Lokalnym działającej z inicjatywy Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris".
509. Uruchomienie pod patronatem Samorządu Województwa kierunku(ów) studiów kształcącego(ych) kadry dla administracji publicznej z terenu województwa	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
	Wydział Współpracy Regionalnej
	Biuro ds. Współpracy z Samorządami Lokalnymi
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Zrealizowano działania przygotowawcze i organizacyjne w zakresie diagnozowania stanu oraz identyfikacji potrzeb, jak też formułowania obszarów i kierunków współdziałania między sferą nauki a systemem administracji publicznej w regionie. Działania w tym zakresie podejmowane były przez Pełnomocnika Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego ds. rozwoju, nauki, badań i wdrożeń oraz Pełnomocnika Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego ds. Współpracy z Samorządami Lokalnymi. W tym zakresie odbywały się spotkania z przedstawicielami administracji publicznej oraz reprezentantami organów uchwałodawczych samorządu terytorialnego. W roku 2022 odbyły się również spotkania z przedstawicielami uczelni publicznych i niepublicznych (UKW, WSG, AJ).

510. Projekt na rzecz integracji i współpracy wszystkich interesariuszy zainteresowanych rozwojem transportu publicznego na terenie województwa	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
	Biuro Transportu Kolejowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	W 2022 r. projekt nie był realizowany. Projekt wymaga zdefiniowania. Nie określa konkretnych celów do realizacji, skali, jak i ram instytucjonalnych. Przy tak niedookreślonym celu nie jest możliwe podjęcie konkretnych działań.
511. Projekt na rzecz integracji i współpracy wszystkich interesariuszy zainteresowanych rozwojem dróg rowerowych na terenie województwa	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Infrastruktury Drogowej
	Wydział Organizacji i Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Działania zrealizowane w zakresie rozwoju sieci dróg rowerowych w województwie kujawsko-pomorskim w ramach projektu pn. „Projekt na rzecz integracji i współpracy wszystkich interesariuszy zainteresowanych rozwojem dróg rowerowych na terenie województwa": 1) opracowanie przez Departament Infrastruktury Drogowej wykazu odcinków rekomendowanych do dofinansowania (identyfikacja tzw. „białych plam"); 2) Opracowanie przez Departament Infrastruktury Drogowej założeń do kryteriów oceny wniosków o dofinansowanie inwestycji w zakresie dróg rowerowych, które stały się podstawą stworzenia przez Departament Funduszy Europejskich kryteriów oceny wniosków o dofinansowanie inwestycji w zakresie dróg rowerowych; 3) Przedstawienie i omówienie koncepcji rozwoju sieci dróg rowerowych w województwie kujawsko-pomorskim na spotkaniach z zaproszonymi przedstawicielami 149 samorządów z województwa kujawsko-pomorskiego: 13 czerwca 2022 r. (Kłóbka, gm. Lubień Kujawski) – spotkanie z przedstawicielami samorządów terytorialnych z terenu MOF Włocławka, 30 sierpnia 2022 r. (Inowrocław) – spotkanie z przedstawicielami samorządów terytorialnych z terenu MOF Inowrocławia oraz OPPT Inowrocławia, Mogilna, Żnina i Radziejowa, 8 września 2022 r. (Bydgoszcz) – spotkanie z przedstawicielami samorządów terytorialnych z terenu MOF Bydgoszczy oraz OPPT Sępólna Krajeńskiego i Tucholi, 13 września 2022 r. (Toruń) – spotkanie z przedstawicielami samorządów terytorialnych z terenu MOF Torunia, 23 września 2022 r. (Grudziądz) – spotkanie z przedstawicielami samorządów terytorialnych z terenu MOF Grudziądza oraz OPPT Świecia, Grudziądza, Wąbrzeźna, Brodnicy i Rypina.
512. „Animatorzy i Strażnicy dla Zielonego Ładu". Platforma współpracy instytucji oraz sektora pozarządowego na rzecz realizacji założeń „Zielonego Ładu"	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Środowiska
	Biuro Polityki Ekologicznej
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I – prace w fazie przygotowawczej
Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym	Pod koniec 2022 r. powołano roboczy Zespół koordynatorów ds. Europejskiego Zielonego Ładu. W jego skład obligatoryjnie wchodzi po jednej osobie z każdego parku krajobrazowego (tzw. koordynator parkowy) wyznaczonej przez dyrektora parku oraz jedna osoba – tzw. koordynator z Departamentu Środowiska. Pieczę nad pracą Zespołu sprawuje właściwy zastępca dyrektora Departamentu Środowiska. Pierwszym zadaniem postawionym przed Zespołem jest sporządzenie na początku 2023 r. opracowania pn. „Rola i miejsce Parków Krajobrazowych w realizacji założeń strategii Europejskiego Zielonego Ładu w województwie kujawsko-pomorskim" celem przedłożenia Zarządowi Województwa.
	W grudniu 2022 r. w Przysieku zorganizowano konferencję pn. „Parki krajobrazowe województwa kujawsko-pomorskiego – zakres czynnej ochrony ekosystemów", w której uczestniczyli pracownicy parków krajobrazowych oraz Departamentu Środowiska (Biuro projektów ekologicznych oraz Biuro ochrony przyrody i łowiectwa). Jednym z głównych punktów konferencji było przedstawienie uczestnikom podstawowych założeń i zagadnień Europejskiego Zielonego Ładu.

Tab. 33. Informacja o stanie realizacji ustaleń regionalnych dokumentów programowych (poza *Strategią Przyspieszenia 2030+*, *Regionalnym programem operacyjnym województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*, *Założeniami polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*).

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji*	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2022 r.	Podmiot przedstawiający informację**
1	*Plan ochrony Krajeńskiego Parku Krajobrazowego*	2009-2028	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	Rozporządzenie nr 8 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 maja 2009 r.	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej	Zrealizowano następujące zadania: przeprowadzono charakterystykę i ocenę stanu przyrody, zidentyfikowano i oceniono istniejące oraz potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne, przeprowadzono charakterystykę i ocenę uwarunkowań społeczno-gospodarczych, analizę skuteczności dotychczasowych sposobów ochrony, charakterystykę i ocenę stanu zagospodarowania przestrzennego oraz wskazano zadania ochronne z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji.	Departament Środowiska
2	*Plan ochrony Tucholskiego Parku Krajobrazowego*	2009-2029	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	Rozporządzenie nr 2 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 10 kwietnia 2009 r.	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej	Zrealizowano następujące zadania: przeprowadzono charakterystykę i ocenę stanu przyrody, zidentyfikowano i oceniono istniejące oraz potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne, przeprowadzono charakterystykę i ocenę uwarunkowań społeczno-gospodarczych, analizę skuteczności dotychczasowych sposobów ochrony, charakterystykę i ocenę stanu zagospodarowania przestrzennego oraz wskazano zadania ochronne z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji.	Departament Środowiska
3	*Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028*	2016-2022 z perspektywą do 2028 r.	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXXII/545/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 maja 2017 r. oraz uchwała nr III/79/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 lutego 2019 r.	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej	Działania w gospodarce odpadami na terenie województwa kujawsko-pomorskiego prowadzone były przez podmioty zgodnie z wytycznymi, celami i kierunkami wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. Zgodnie z wymogami ustawy o odpadach, z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami sporządzane są sprawozdania obejmujące okres 3 lat kalendarzowych według stanu na dzień 31 grudnia roku kończącego ten okres. Sprawozdanie za lata 2020-2022 przygotowane zostanie w terminie do końca roku 2023.	Departament Środowiska
4	*Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu dla strefy aglomeracja bydgoska*	2020-2026	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXIII/339/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej	Brak danych na moment przygotowania raportu o stanie województwa. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez samorządy gminne.	Departament Środowiska
5	*Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Toruń*	2020-2026	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXIII/341/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej	Brak danych na moment przygotowania raportu o stanie województwa. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez samorządy gminne.	Departament Środowiska
6	*Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek*	2020-2026	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXIII/338/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej	Brak danych na moment przygotowania raportu o stanie województwa. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez samorządy gminne.	Departament Środowiska
7	*Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej*	2020-2026	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXIII/340/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej	Brak danych na moment przygotowania raportu o stanie województwa. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez samorządy gminne.	Departament Środowiska
8	*Program ochrony środowiska przed hałasem dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego*	2019-2024	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr VIII/137/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 czerwca 2019 r.	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej	Brak informacji o realizacji programu w 2022 r. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez zarządców dróg.	Departament Środowiska
9	*Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich, województwa kujawsko-pomorskiego, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie*	2015-2024	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XX/370/16 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 maja 2016 r.	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej	Brak informacji o realizacji programu w 2022 r. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez zarządców dróg.	Departament Środowiska
10	*Program ochrony środowiska przed hałasem dla odcinków kolejowych województwa kujawsko-pomorskiego, po których przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie*	2019-2024	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr III/80/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 lutego 2019 r.	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej	Brak informacji o realizacji programu w 2022 r. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez zarządcę linii kolejowych.	Departament Środowiska

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu*	Typ dokumentu wg okresu realizacji	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2022 r.	Podmiot przedstawiający informację**
11	*Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż autostrady A1 od km 65+789 (granica województwa pomorskiego) do km 151+900 (węzeł Czerniewice)*	2018-2024	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XLVIII/796/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 lipca 2018 r.	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej	Brak informacji o realizacji programu w 2022 r. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez zarządców dróg.	Departament Środowiska
12	*Kujawsko-pomorski program wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży*	2016-2023	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXII/401/16 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 czerwca 2016 r.	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej	Dokument stanowi podstawę realizacji projektów stypendialnych przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, a także innych działań na rzecz wspierania edukacji zdolnych uczniów i wyrównywania szans edukacyjnych uczniów z województwa kujawsko-pomorskiego: - realizowano projekt „Prymus Pomorza i Kujaw" w ramach poddziałania 10.3.1 RPO WK-P 2014-2020, który został zaplanowany na lata 2016-2023. W 2022 r. wypłacono stypendium dla 544 stypendystów naboru na rok szkolny 2021/2022, - realizowano projekt „Humaniści na start!" w ramach poddziałania 10.3.1 RPO WK-P 2014-2020, który został zaplanowany na lata 2018-2023. W 2022 r. wypłacono stypendium dla 400 stypendystów naboru na rok szkolny 2021/2022, - realizowano projekt „Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza II" w ramach poddziałania 10.3.2 RPO WK-P 2014-2020. W 2022 r. wypłacono stypendium dla 500 stypendystów naboru na rok szkolny 2021/2022, - przyznano stypendia dla uczniów dziennych liceów i techników (63 stypendia na rok szkolny 2021/2022 – w wysokości 300 zł miesięcznie przez okres 10 miesięcy od września 2021 r. do czerwca 2022 r., 78 stypendiów na rok szkolny 2022/2023 – w wysokości 300 zł miesięcznie przez okres 10 miesięcy od września 2022 r. do czerwca 2023 r.), - realizowano projekt: „Region Nauk Ścisłych II – edukacja przyszłości" w ramach poddziałania 10.2.2 RPO WK-P 2014-2020. W 2022 r. osiągnięto wskaźniki: 13 szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych oraz 1135 uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych, - realizowano projekt: „Niebo nad Astrobazami – rozwijamy kompetencje kluczowe uczniów" w ramach poddziałania 10.2.2 RPO WK-P 2014-2020. W 2022 r. osiągnięto wskaźniki: 28 nauczycieli objętych wsparciem, 728 osób objętych szkoleniami/doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych, 14 szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych, 1400 uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności.	Departament Edukacji
13	*Plan działań dla priorytetu inwestycyjnego 8b w ramach Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*	2020-2023 (okres kwalifikowalności wydatków dla RPO WK-P 2014-2020)	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	Stanowisko Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 4 czerwca 2018 r. w sprawie rozpatrzenia uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji społecznych projektu *Planu działań dla Priorytetu Inwestycyjnego 8b w ramach Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* oraz przyjęcia *Planu działań dla Priorytetu Inwestycyjnego 8b w ramach Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej	W 2022 roku Instytucja Zarządzająca RPO WK-P 2014-2020 ogłosiła konkurs nr RPKP.06.05.00-IZ.00-04-429/22 w ramach działania 6.5 Rozwój potencjału endogenicznego regionu, schemat: Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w otoczeniu zbiorników i cieków wodnych. Ponadto zostały przeprowadzone dwa nabory w trybie pozakonkursowym w ramach działania 6.5 Rozwój potencjału endogenicznego regionu o numerach RPKP.06.05.00-IZ.00-04-08R/22 schemat: Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej poprzez dostosowanie obiektów do pełnienia funkcji na rzecz kultury oraz infrastruktury uzdrowiskowej oraz RPKP.06.05.00-IZ.00-04-07R/22 schemat: Projekty przygotowawcze dla inwestycji infrastrukturalnej, która będzie realizowana ze środków programu operacyjnego polityki spójności w następnym okresie programowania. Plan działań dla priorytetu inwestycyjnego 8b w ramach RPO WK-P 2014-2020 był niezbędny do oceny złożonych wniosków w konkursie i do weryfikacji fiszek składanych w ramach wyżej wymienionych naborów na projekty pozakonkursowe. Jednym z kryteriów oceny wszystkich projektów była zgodność planowanego do realizacji przedsięwzięcia z Planem.	Departament Funduszy Europejskich

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu*	Typ dokumentu wg okresu realizacji	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2022 r.	Podmiot przedstawiający informację**
14	*Regionalny plan kształcenia przez całe życie dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2017+*	2017-2023	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr 16/702/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 kwietnia 2018 r.	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej	Rzeczowe zaawansowanie realizacji planu przedstawia się następująco wg stanu na 31.12.2022 r.: 1) dla poddziałania 10.4.1 Edukacja dorosłych w zakresie kompetencji cyfrowych i języków obcych z RPO WK-P 2014-2020: - liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie – 13 345 z 10 255, 130,13% - poziom realizacji dla danych z wniosków o płatność do certyfikacji, - liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie – 6 897 z 6 153, 112,09% – poziom realizacji dla danych z wniosków o płatność do certyfikacji, - liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie – 5 767 z 2 051, 281,18% – poziom realizacji dla danych z wniosków o płatność do certyfikacji, 2) dla poddziałania 10.4.2 Edukacja dorosłych na rzecz rynku pracy RPO WK-P 2014-2020: - liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie – 11 933 z 9 815, 121,58% – poziom realizacji dla danych z wniosków o płatność do certyfikacji. Realizacja dokumentu w 2022 r. opierała się na wdrażaniu projektów wybranych do dofinansowania w trybie konkursowym i pozakonkursowym: 1) projektu „W Kujawsko-Pomorskiem Mówisz-masz-certyfikowane szkolenia językowe”, realizowanego przez Województwo Kujawsko-Pomorskie z partnerami (poddziałanie 10.4.1 RPO WK-P 2014-2020), 2) projektu „Certyfikowane szkolenia komputerowe dla osób dorosłych z województwa kujawsko-pomorskiego” (poddziałanie 10.4.1 RPO WK-P 2014-2020), 3) projektów różnych podmiotów w ramach poddziałania 10.4.2 RPO WK-P 2014-2020. Należy wskazać, że niektóre zadania były realizowane z pewnymi opóźnieniami w stosunku do założonego harmonogramu. Wiąże się to z wciąż nadrabianymi zaległościami, które zostały spotęgowane przez pandemię Covid-19, podczas której część zajęć kursowych została odwołana lub przełożona.	Departament Funduszy Europejskich
15	*Kujawsko-pomorski plan spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020*	2016-2023	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr 16/527/16 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 kwietnia 2016 r. zmieniona uchwałą nr 30/1165/16 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 lipca 2016 r. oraz uchwałą nr 52/2400/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 grudnia 2017 r.	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej	Infrastruktura drogowa: W ramach grupy 1 planu przy dofinansowaniu ze środków RPO WK-P 2014-2020 prowadzono prace na DW 548, DW 249 (w zakresie jednostki pływającej), DW 265 (odcinek od 19+117 do 34+025). W systemie „zaprojektuj i wybuduj” realizowane były następujące inwestycje: DW 270 (budowa obwodnicy m. Lubraniec), DW 254 (odcinek od 0+069 do 13+280), DW 254 (odcinek od 13+280 do 22+400), DW 270 (odcinek od 1+100 do 7+762), DW 563 (odcinek od 10+100 do 16+656). Zakończono prace na DW 265 (odcinek od 0+003 do 19+117), DW 559, DW 249 (układ drogowy). Ze środków własnych Województwa realizowane były poniższe zadania na drogach zakwalifikowanych do grupy 1 – odnowa nawierzchni na: DW 241 (od 0+680 do 1+670 i od 3+200 do 5+300 i od 21+000 do 24+000), DW 266 (od 7+219 do 7+677 i od 7+942 do 11+071 i od 12+524 do 13+667), DW 254 (od 25+260 do 26+690). W ramach 3 grupy planu zadania planowane do realizacji zostały przyjęte uchwałą nr 23/1020/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 17 czerwca 2020 r. z późniejszymi zmianami w sprawie zatwierdzenia Programu modernizacji dróg wojewódzkich z grupy I i III Kujawsko-pomorskiego planu spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020. W 2022 r. prowadzone były odnowy nawierzchni na: DW 546 (od 0+015 do 4+770), DW 223 (od 3+900 do 4+940), DW 538 (od 2+000 do 4+500), DW 237 (od 31+000 do 32+050 i od 34+450 do 36+178), ponadto DW 246 (od 59+344 do 63+500), DW 544 (od 2+100 do 3+396 i od 3+527 do 10+337 i od 10+357 do 13+300), DW 551 (od 17+515 do 22+550 i od 37+960 do 44+360), DW 543 (od 35+820 do 36+187). Jednocześnie w 2022 r. trwały prace związane z opracowaniem dokumentacji projektowej dla zadań finansowanych z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg na następujących drogach wojewódzkich: DW 204/249, DW 299, DW 245/DK 91, DW 272, DW 245/S-5, DW 377, DW 391, DW 400. Trwały także prace związane z opiniowaniem i nadzorem ok. 45 opracowań projektowych.	Departament Infrastruktury Drogowej, Departament Transportu

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu*	Typ dokumentu wg okresu realizacji	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2022 r.	Podmiot przedstawiający informację**
						Infrastruktura kolejowa: - zakończyły się zasadnicze prace w ramach projektu „Rewitalizacja linii kolejowej nr 207 na odcinku Toruń Wschodni – Chełmża”, - trwały prace związane z przygotowaniem dokumentacji projektowej dla projektu pn.: „Rewitalizacja linii kolejowej nr 207 na odcinku Grudziądz – granica województwa" (dokumentacja ma być gotowa w II kwartale 2023 r.), - PKP PLK S.A. podpisała umowę na opracowanie dokumentacji przedprojektowej i projektowej dla projektu „Rewitalizacja kolejowego ciągu komunikacyjnego linii kolejowej nr 356 na odcinku granica województwa – Kcynia wraz z budową mijanki na odcinku Kcynia – Nakło nad Notecią linii kolejowej nr 281”, - w związku z brakiem zagwarantowanych środków na realizację części inwestycyjnej projektów „Prace na linii kolejowej nr 208 na odcinku Grudziądz –Tuchola – granica województwa" i „Rewitalizacja linii kolejowych nr 208 i 33 na odcinku Grudziądz – Brodnica” w kolejnej perspektywie finansowej, Województwo wystąpiło o rezygnację z projektów i ich rozkontraktowanie, - z uwagi na brak zabezpieczenia finansowego na realizację etapu inwestycyjnego, Zarząd Województwa podjął decyzję o rezygnacji z projektu „Budowa linii kolejowej na odcinku Trzciniec – Port Lotniczy Bydgoszcz – Solec Kujawski – etap I i II”. Zadanie zostało zamknięte uchwałą nr XLVII/626/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 czerwca 2022 r. Rozwój pasażerskiej infrastruktury dostępu do sieci transportowej w aspekcie publicznego transportu zbiorowego: W ramach grupy 3 planu przy dofinansowaniu ze środków RPO WK-P 2014-2020 zakończono realizację projektu „Rozbudowa infrastruktury przeznaczonej do obsługi transportu pasażerskiego przy ul. Kolejowej w Tucholi”. Oficjalne zakończenie inwestycji nastąpiło 15 lipca 2022 r.	
16	*Program opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021-2024*	2021-2024	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXXI/451/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 kwietnia 2021 r.	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej	Zgodnie z ustawą, program opieki nad zabytkami jest dokumentem o charakterze uzupełniającym w stosunku do innych aktów strategicznych województwa. Nie stanowi aktu prawa miejscowego, lecz jest dokumentem polityki administracyjnej w zakresie podejmowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania działań na rzecz ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego. Głównym zadaniem było upowszechnianie i promowanie dziedzictwa kulturowego (nie jest to dokument umożliwiający udzielanie dotacji przez samorząd na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane). Departament w ramach podejowanych działań upowszechniających zoorganizował uroczystość wręczenia Medali Hereditas Saeculorum za najlepiej przeprowadzone przedsięwzięcia konserwatorskie i restauratorskie, w ramach których wyróżnił zarządców zabytków i wykonawców prac (kategoria I), a także osoby które w 2022 r. dokonały szczególnych osiągnięć w tej dziedzinie (kategoria II).	Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego

17	*Wojewódzki program doskonalenia kadr pomocy społecznej województwa kujawsko-pomorskiego "Profesja"*	od 2000 r.	dokument wieloletni nieokreślony horyzontem czasowym	uchwała nr 365/2000 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 marca 2000 r.	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej	W związku z działaniami wojennymi, prowadzonymi na terytorium Ukrainy od dnia 24 lutego 2022 r., istniała konieczność pilnego zorganizowania spotkań, służących przekazaniu pracownikom jednostek organizacyjnych pomocy społecznej prawidłowej interpretacji kompleksowych przepisów prawnych m.in. spec ustawy i innych przepisów prawnych, wprowadzonych na rzecz obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W I półroczu 2022 r. został rozstrzygnięty przetarg na seminaria i dokonany wybór wykonawcy spotkań – Fundacja ProEuropa z Torunia. Pracownik ROPS w Toruniu przeprowadził rekrutację uczestników na seminaria. Zorganizowano 2 seminaria dla pracowników ośrodków pomocy społecznej oraz powiatowych centrów pomocy rodzinie z tematyki „Pomoc obywatelom Ukrainy w kontekście spec ustawy i innych ustaw". W obu seminariach uczestniczyło 80 osób.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu*	Typ dokumentu wg okresu realizacji	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2022 r.	Podmiot przedstawiający informację**
18	*Plan działań krótkoterminowych dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 w powietrzu*	od 2017 r.	dokument wieloletni nieokreślony horyzontem czasowym	uchwała nr XXVIII/493/16 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 grudnia 2016 r.	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej	Brak informacji o realizacji planu w 2022 r. Zadania w ramach dokumentu wykonywane były przez samorządy gminne.	Departament Środowiska
19	*Program ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomu docelowego i dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM2,5*	2017-2025	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXXVII/622/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 października 2017 r.	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej	Brak danych na moment przygotowania raportu o stanie województwa. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez samorządy gminne.	Departament Środowiska
20	*Strategia rozwoju turystyki województwa kujawsko-pomorskiego*	od 2004 r.	dokument wieloletni nieokreślony horyzontem czasowym	uchwała nr XXV/303/04 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 31 sierpnia 2004 r.	-	Ze względu na odległy czas uchwalenia dokumentu stał się on nieaktualny i nie stanowi podstawy do realizacji zadań departamentu.	Departament Sportu i Turystyki
21	*Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród osób dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim*	2022 r.	dokument roczny (ponawiany corocznie)	uchwała nr 5/162/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 9 lutego 2022 r.	etap IV – prace realizacyjne zostały zakończone (ustalenia dokumentu realizowano)	Ogłoszono i rozstrzygnięto 2 konkursy ofert na wybór realizatorów programu w zakresie przeprowadzenia szczepień ochronnych oraz konkurs w zakresie koordynacji. Dokonano wyboru realizatorów programu w zakresie przeprowadzenia szczepień ochronnych oraz koordynacji. Przygotowano umowy porozumienia z jednostkami samorządu terytorialnego będącymi partnerami programu (39 jednostki samorządu terytorialnego, które wspierały Województwo w prowadzeniu kampanii medialnej oraz pokrywały połowę kosztów szczepień) oraz umowy dotacyjne z realizatorami (48 podmiotów leczniczych) i koordynatorem (Wojewódzkim Szpitalem Obserwacyjno-Zakaźnym im. T. Browicza w Bydgoszczy). W ramach realizacji programu zaszczepiono 2 382 osoby przeciwko pneumokokom (szczepionką skoniugowaną 13-walentną). Ponadto realizowano działania promocyjne i edukacyjne: przygotowano i wydrukowano 22 000 szt. ulotek i 320 szt. plakatów, przeprowadzono szkolenie edukacyjne dla lekarzy i pielęgniarek (online) oraz przygotowano i 20-krotnie wyemitowano na antenie TVP Bydgoszcz spot informacyjno-promocyjny dotyczący programu. Prowadzono także zakładkę poświęconą programowi na stronie internetowej oraz profil na Facebooku.	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia
22	*Ramowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie*	-	dokument wieloletni nieokreślony horyzontem czasowym	uchwała nr 39/1652/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 6 października 2021 r.	etap IV – prace realizacyjne zostały zakończone (ustalenia dokumentu realizowano)	Brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji ze względu na specyfikę dokumentu (jedynym zadaniem Samorządu Województwa jest opracowanie tego programu). Dokument ma charakter programu wzorcowego, będącego podstawą opracowania analogicznych programów przez gminy.	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia
23	*Ramowy program ochrony ofiar przemocy w rodzinie*	-	dokument wieloletni nieokreślony horyzontem czasowym	uchwała nr 39/1652/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 6 października 2021 r.	etap IV – prace realizacyjne zostały zakończone (ustalenia dokumentu realizowano)	Brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji ze względu na specyfikę dokumentu (jedynym zadaniem Samorządu Województwa jest opracowanie tego programu). Dokument ma charakter programu wzorcowego, będącego podstawą opracowania analogicznych programów przez gminy.	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia
24	*Program ochrony zdrowia psychicznego dla Województwa*	2021-2022	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr 17/659/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 5 maja 2021 r.	etap IV – prace realizacyjne zostały zakończone (ustalenia dokumentu realizowano)	Ze względu na specyfikę programu, obejmującego szereg działań medyczno-społecznych do jego realizacji niezbędny był udział i aktywna współpraca jednostek władzy samorządowej i rządowej, jednostek im podległych	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia

	Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2022					i nadzorowanych, podmiotów leczniczych, organizacji pozarządowych i innych organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego, zakładów pracy, innych instytucji zapewniających wsparcie i opiekę dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W 2022 r. Samorząd Województwa, tworzone oraz nadzorowane jednostki, a także podmioty zewnętrzne, w tym podmioty lecznicze zrealizowały liczne działania zgodne z celami i zadaniami wyznaczonymi w programie, były to m.in.: - modernizacja oraz doposażenie Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. L. Rydygiera w Toruniu oraz Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dr. J. Bednarza w Świeciu, co wpłynęło znacząco na jakość udzielanych świadczeń z zakresu psychiatrii oraz pozwoliło dostosować warunki opieki do założeń środowiskowego modelu opieki psychiatrycznej, - sukcesywny rozwój sieci centrów zdrowia psychicznego w województwie, wsparcie projektów organizacji pozarządowych, służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w ramach otwartego konkursu ofert pt. „Ochrona Zdrowia Psychicznego", którego celem	
Lp.	**Nazwa dokumentu**	**Okres realizacji dokumentu***	**Typ dokumentu wg okresu realizacji**	**Akt przyjmujący**	**Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu**	**Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2022 r.**	**Podmiot przedstawiający informację****
						była profilaktyka chorób psychicznych i poprawa stanu zdrowia psychicznego mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego wsparto 9 organizacji łączną kwotą 80 tys. zł), - dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej – w województwie działa obecnie 9 ZAZ-ów zatrudniających łącznie 568 osób, w tym 425 osób z orzeczonym znacznym bądź umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z czego 200 to osoby z zaburzeniami psychicznymi (ogólna kwota zadania 12 585 000,00 zł, w tym PFRON 12 141 000,00 zł, budżet województwa 444 000,00 zł), - prowadzenie działań w zakresie aktywizacji zawodowej skierowane do bezrobotnych, w tym także osób z niepełnosprawnościami – poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy, wdrażanie nowego modelu opieki psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży – według stanu na dzień 1 grudnia 2022 r. w województwie kujawsko-pomorskim działało 12 ośrodków I poziomu, 5 ośrodków II poziomu oraz 4 ośrodki III poziomu.	
25	*Wojewódzki program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim 2022-2025*	2022-2025	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XLIII/574/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 21 marca 2022 r.	etap IV – prace realizacyjne zostały zakończone (ustalenia dokumentu realizowano)	W ramach programu zrealizowano następujące zadania: - przeprowadzono 3 otwarte konkursy ofert dla podmiotów prowadzących działalność w sferze pożytku publicznego pn. „Rozwiązywanie problemów alkoholowych w województwie kujawsko-pomorskim" (przyznano dotacje dla 25 zadań 21 organizacjom pozarządowym), „Przeciwdziałanie narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim" (przyznano dotacje dla 30 zadań 22 organizacjom pozarządowym) oraz „Aktywizacja środowisk wiejskich w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii" (przyznano dotacje dla 9 zadań 7 organizacjom pozarządowym), - zorganizowano szkolenie „Przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym" dla przedstawicieli samorządów gminnych odpowiedzialnych za realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii (62 uczestników z 36 gmin), - zorganizowano szkolenie „Praktyczna realizacja przepisów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i realizacji procedury Niebieskiej Karty" dla przedstawicieli miejskich/gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (26 uczestników), - zorganizowano szkolenie „Unplugged – zapobieganie uzależnieniom w szkole" dla kadry pedagogicznej (60 uczestników), - zorganizowano IX edycję programu prewencyjno-profilaktycznego „Sztuka wyboru", która obejmowała: organizację 2-dniowych warsztatów dla nauczycieli-plastyków z zakresu wzmacniania kompetencji społecznych uczniów i tworzenia plakatów, ogłoszenie konkursu plastycznego o tematyce profilaktycznej pn. „Plakat! Akcja! Reakcja!", zorganizowanie gali, gdzie zaprezentowano zwycięskie prace oraz wręczono nagrody laureatom oraz wyróżnionym, przeprowadzenie warsztatu dla uczestników gali (uczniów ze szkół plastycznych) przez plastyków – specjalistów w dziedzinie tworzenia plakatów,	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia

						- zorganizowano konferencję „Etos i etyka w zawodzie psychoterapeuty uzależnień”, - zorganizowano konferencję „Narkotykom i dopalaczom stop” dla nauczycieli, pedagogów oraz psychologów szkolnych, - wyemitowano audycję telewizyjną w TVP Bydgoszcz, w ramach cyklu „Mocne wsparcie” – odcinek poświęcony był uzależnieniom behawioralnym, - zrealizowano kampanię informacyjno-edukacyjną dotyczącą substancji psychoaktywnych, adresowaną do młodzieży szkolnej, jej rodziców i opiekunów w trzech serwisach w Gazecie Pomorskiej, Expressie Bydgoskim, Nowościach – Dzienniku Toruńskim za pomocą quizu, artykułu w prasie, serwisach internetowych i na profilach na Facebook´u, - zrealizowano kampanię społeczną mającą na celu promowanie życia bez uzależnień poprzez wydruk broszury-wkładki poświęconej problematyce uzależnień i jej dystrybucję na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (4 000 egzemplarzy gazety).	
Lp.	**Nazwa dokumentu**	**Okres realizacji dokumentu***	**Typ dokumentu wg okresu realizacji**	**Akt przyjmujący**	**Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu**	**Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2022 r.**	**Podmiot przedstawiający informację****
26	*Program pn. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu osób najuboższych oraz niepełnosprawnych*	2012-2022	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr 8/172/2012 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 lutego 2012 r.	etap IV – prace realizacyjne zostały zakończone (ustalenia dokumentu realizowano)	Zakończono realizację i okres trwałości projektów w ramach programu. Zakładane wskaźniki zostały osiągnięte. Program zrealizowano w celu poprawy jakości życia mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego poprzez szereg działań zaradczych, zmierzających do przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu, społecznemu i zawodowemu osób najuboższych i niepełnosprawnych. W ramach programu zrealizowano projekt „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego" (I i II edycja) z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, uzupełniony o wsparcie beneficjentów działaniami projektów z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Głównym celem osiągniętym dzięki realizacji programu było zmniejszenie wykluczenia cyfrowego poprzez zapewnienie dostępu do Internetu, technologii informacyjnych i wiedzy. Ponadto zwiększono aktywizację społeczno-zawodową osób niepełnosprawnych oraz poprawiono dostęp do zatrudnienia tych osób, stworzono warunki równych szans edukacyjnych poprzez udzielenie wsparcia na rzecz instytucji systemu oświaty oraz osób napotykających bariery w dostępie do usług edukacyjnych, wzmocniono atrakcyjność i podniesiono jakość oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe oraz dostosowano system edukacji zawodowej do zmieniających się warunków gospodarczych.	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia
27	*Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021-2026*	2021-2026	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr 1/39/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 stycznia 2021 r.	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej	W ramach programu zrealizowano następujące zadania: - zorganizowano działanie Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii – Toruń (siedziba Departamentu Spraw Społecznych i Zdrowia) oraz Brodnica, Bydgoszcz, Chełmno, Grudziądz, Inowrocław, Włocławek. Projekt jest bezterminowy i realizowany w sposób ciągły (corocznie). W 2022 r. udzielono 1 292 porad i konsultacji prawnych oraz psychologicznych, a także porad udzielonych drogą mailową. Pomoc prawna i psychologiczna udzielana była pod bezpłatnym numerem telefonu/lub osobiście codziennie w godzinach 17-21. W uzasadnionych przypadkach zapewniano zastępstwo procesowe. Realizatorem projektu było Województwo Kujawsko-Pomorskie, a projekt był współfinansowany przez 131 gmin naszego województwa, - przekazano dotację dla Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu na zadanie „Monitorowanie zjawiska oraz przeciwdziałanie niekorzystnym wpływom alternatywnych ruchów religijnych na życie mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego". W ramach umowy udzielono 31 specjalistycznych porad dla osób poszukujących informacji na temat alternatywnych ruchów religijnych i parareligijnych oraz zorganizowano konferencję naukową, - zorganizowano szkolenie „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – praktyczne aspekty realizacji przepisów ustawowych i procedury NK” (Toruń, 2 edycje, 48 uczestników), - zorganizowano szkolenie "Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – praktyczne aspekty realizacji przepisów ustawowych i procedury NK” (Ciechocinek, Toruń, 2 edycje, 96 uczestników), - zorganizowano szkolenie „Praktyczna realizacja przepisów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i realizacji procedury NK” (Toruń, 2 edycje, 58 uczestników),	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia

						- przeprowadzono superwizję dla członków gminnych zespołów interdyscyplinarnych (Toruń, 41 uczestników), - zorganizowano cykl wykładów online „Pomoc dziecku krzywdzonemu" (5 wykładów, 33 uczestników), - zrealizowano i wyemitowano w TVP Bydgoszcz audycję telewizyjną „Mocne Wsparcie" poruszającą problem przemocy w rodzinie, - prowadzono stronę internetową informującą o bieżącej działalności Biura Wsparcia Rodziny, Przeciwdziałania Przemocy i Uzależnieniom Departamentu Spraw Społecznych i Zdrowia.	

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu*	Typ dokumentu wg okresu realizacji	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2022 r.	Podmiot przedstawiający informację**
28	*Kujawsko-pomorski program wspierania rodziny na lata 2014-2022 „Rodzina jest najważniejsza"*	2014-2022	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr 26/902/14 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2014 r.	etap IV – prace realizacyjne zostały zakończone (ustalenia dokumentu realizowano)	W 2022 r. w ramach programu zrealizowano następujące zadania: - przeprowadzono szkolenia: „Procedura odebrania dziecka" (Toruń, Włocławek, Bydgoszcz, liczba uczestników: 76 osób z regionu), „Praca z rodziną oparta na potencjałach" (Bydgoszcz, Włocławek, Toruń, liczba uczestników: 71 osób z regionu), „Przemoc w rodzinie – prawidłowa diagnoza sytuacji i wybrane strategie pomagania osobom doznającym przemocy" (Toruń, liczba uczestników: 26 osób z regionu), - zorganizowano spotkania w formie debat nt. kondycji współczesnej rodziny i wypracowania aktualnej diagnozy potrzeb rodzin w województwie kujawsko-pomorskim (Inowrocław, Brodnica, Włocławek, liczba uczestników: 100 osób z regionu), - zorganizowano „Święto Rodziny" – wydarzenie które łączyło spotkania merytoryczne, wspierające kompetencje rodzicielskie z elementami integracyjnymi (Włocławek, Grudziądz, liczba uczestników: 131 osób z regionu), - przeprowadzono konkurs pn. „Mój ojciec – dobrze być razem", przeznaczony dla dzieci i młodzieży w wieku 13-20 lat na pracę pisemną na temat pozytywnej roli ojca w relacji z dzieckiem, - zrealizowano i wyemitowano w TVP Bydgoszcz 2 czterdziestominutowe audycje telewizyjne pn. „Mocne Wsparcie", poruszające problemy społeczne (terminy emisji: 24.05.2022 r. - Adopcja krok po kroku, 06.06.2022 r. – Być ojcem), - zorganizowano i przyznano Nagrody Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego dla osób wyróżniających się w działalności pomocy społecznej „Stalowy Anioł". Celem przeprowadzonego po raz szesnasty konkursu była promocja najciekawszych i najbardziej wartościowych inicjatyw w dziedzinie pomocy społecznej, nowatorskiego podejścia oraz rzetelności i ofiarności pracowników i wolontariuszy placówek opieki społecznej. W roku 2022 wpłynęło 28 wniosków. Gala wręczenia nagród odbyła się 18.11.2022 r. w Kujawsko-Pomorskim Teatrze Muzycznym w Toruniu. W 2022 r. przyznano 9 nagród, w tym 6 indywidualnych i 3 zbiorowe oraz 3 wyróżnienia, - odbyły się 3 spotkania Wojewódzkiej Rady ds. Polityki Senioralnej przy Marszałku.	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia
29	*Kujawsko-pomorski program wspierania rodziny na lata 2023-2028 „Rodzina jest najważniejsza"*	2023-2028	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr 50/2005/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2022 r.	etap „zero" – prace realizacyjne nie zostały rozpoczęte	W związku z tym, że program został przyjęty pod koniec 2022 r. i dotyczy lat 2023-2028 zadania zaplanowane w ramach ww. dokumentu zostaną rozpoczęte w 2023 r.	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia
30	*Program współpracy Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2022*	2022 r.	dokument roczny (ponawiany corocznie)	uchwała nr XXXVIII/537/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 listopada 2021 r.	etap IV – prace realizacyjne zostały zakończone (ustalenia dokumentu realizowano)	W 2022 r. w ramach programu zrealizowano następujące zadania: - zlecano realizację zadań publicznych (w ramach otwartych konkursów ofert, z pominięciem otwartego konkursu ofert, w innych trybach przewidzianych odrębnymi ustawami/uchwałami - na podstawie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy), - konsultowano z organizacjami pozarządowymi projekty aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji pozarządowych, - tworzono wspólne zespoły konsultacyjne, omawiano formy i metody współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi (tematyka funduszy unijnych, pomocy uchodźcom z Ukrainy),	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia

						- organizowano i współorganizowano spotkania, konferencje, szkolenia, których uczestnikami są przedstawiciele organizacji pozarządowych i samorządu województwa – współorganizowano i zlecono do organizacji pozarządowych kilkanaście szkoleń i spotkań o różnym charakterze, w tym 4 posiedzenia RDPP WK-P i 3 posiedzenia Sejmiku Organizacji Pozarządowych, - zlecono realizację podmiotowi pozarządowemu oraz współpracę merytoryczną przy organizacji i przeprowadzeniu Forum Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego (październik 2023 r., 110 uczestników), - przyznano 8 nagród w Konkursie o Nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego na najlepsze inicjatywy społeczne realizowane przez organizacje pozarządowe pn. „Rodzynki z pozarządówki”, - pracownicy Urzędu Marszałkowskiego udzielali stałego wsparcia merytorycznego organizacjom pozarządowym,	

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu*	Typ dokumentu wg okresu realizacji	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2022 r.	Podmiot przedstawiający informację**
						- promowano współpracę międzysektorową samorządu i organizacji pozarządowych poprzez obejmowanie patronatem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego wybranych przedsięwzięć realizowanych przez organizacje pozarządowe, - promowano „dobre praktyki” na portalu skierowanym do organizacji pozarządowych ngo.kujawsko-pomorskie.pl, - promowano i wspierano tworzenia sieci i partnerstw organizacji pozarządowych.	
31	*Program współpracy Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2023*	2023 r.	dokument roczny (ponawiany corocznie)	uchwała nr L/677/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 października 2022 r.	etap „zero” – prace realizacyjne nie zostały rozpoczęte	W związku z tym, że program został przyjęty pod koniec 2022 r. i dotyczy 2023 r. zadania zaplanowane w ramach ww. dokumentu zostaną przeprowadzone w 2023 r.	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia
32	*Program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim*	2022 r.	dokument roczny (ponawiany corocznie)	uchwała nr 3/74/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 stycznia 2022 r.	etap IV – prace realizacyjne zostały zakończone (ustalenia dokumentu realizowano)	W ramach programu zrealizowano następujące zadania: - ogłoszono i rozstrzygnięto konkurs ofert na wybór realizatora programu w zakresie koordynacji, - przygotowano umowy porozumienia z jednostkami samorządu terytorialnego będącymi partnerami programu oraz umowę dotacyjną z koordynatorem programu, - przeprowadzono szkolenie trenerów (26 osób), - przeprowadzono badania kwalifikacyjne u 873 osób (tj. badania ogólnolekarskie, testy sprawnościowe, testy psychologiczne, skład ciała, EKG), - prowadzono zajęcia z aktywności fizycznej (848 osób), - przeprowadzono badania końcowe u 807 uczestników, - przeprowadzono 23 spotkania edukacyjne, - prowadzono stronę internetową www.programydlaseniora.pl.	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia
33	*Program działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 r. – Równe Szanse 2030+*	2021-2030	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr 24/997/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2021 r.	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej	W ramach programu realizowano między innymi następujące zadania: - dofinansowano roboty budowlane, dotyczące obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów, - dofinansowano koszty tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej, w których uzyskują zatrudnienie osoby ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, - zaopiniowano wnioski o wpis do rejestru ośrodków przyjmujących grupy turnusowe, które następnie zostały przekazane do Wojewody celem dokonania wpisu na okres 3 lat, - zlecono zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych fundacjom i organizacjom pozarządowym w trybie otwartych konkursów ofert oraz w trybie uproszczonym, na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, - współorganizowano wydarzenia z organizacjami pozarządowymi.	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia
34	*Kujawsko-pomorski program badań przesiewowych w kierunku tętniaka aorty brzusznej*	2022 r.	dokument roczny (ponawiany corocznie)	uchwała nr 14/506/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 kwietnia 2022 r.	etap IV – prace realizacyjne zostały zakończone (ustalenia dokumentu realizowano)	W ramach programu realizowano między innymi następujące zadania: - ogłoszono konkurs ofert na wybór realizatorów programu w zakresie przeprowadzenia badań przesiewowych (USG aorty brzusznej) i wybrano 3 realizatorów programu,	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia

						- wykonano 740 badań przesiewowych (USG aorty brzusznej), wykryto 43 tętniaki aorty brzusznej, udzielono 740 porad lekarskich, przeprowadzono 740 rozmów edukacyjnych, skierowano 8 pacjentów na dalszą diagnostykę, - opracowano i wydrukowano 400 szt. plakatów i 2 000 szt. ulotek.	
35	*Plan zrównoważonego rozwoju transportu publicznego województwa kujawsko-pomorskiego*	2014-2025	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr LIII/814/14 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 września 2014 r.	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej	Zawarto i rozliczano umowy na pasażerskie przewozy kolejowe, zamówione i dofinansowywane przez Województwo Kujawsko-Pomorskie. W przypadku połączeń autobusowych realizacja zadania odbywała się poprzez wydawania zezwoleń. Jednocześnie Województwo zawierało umowy na wykorzystanie środków z Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych, będącym wsparciem linii nierentownych dla przewoźników.	Departament Transportu

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu*	Typ dokumentu wg okresu realizacji	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2022 r.	Podmiot przedstawiający informację**
36	*Regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia na 2022 rok*	2022 r.	dokument roczny (ponawiany corocznie)	uchwała nr 19/708/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 17 maja 2022 r.	etap IV – prace realizacyjne zostały zakończone (ustalenia dokumentu realizowano)	Monitoring realizacji dokumentu prowadzony jest w ten sposób, że podmiot sprawozdający (jednostka zgłaszająca zadanie), na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów zadania, złoży do WUP roczne sprawozdanie o jego realizacji w terminie do 31 marca 2022 r. WUP w Toruniu na podstawie informacji zebranych od podmiotów sprawozdających, sporządzi sprawozdanie z realizacji dokumentu za 2022 r. do 30 kwietnia 2023 r.	Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu
37	*Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego*	od 2000 r.	dokument wieloletni nieokreślony horyzontem czasowym	uchwała nr 409/2000 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 czerwca 2000 r.	Brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji ze względu na specyfikę dokumentu.	Dokument obejmuje katalog celów i zadań związanych z polityką zagraniczną województwa. Stanowi podstawę prawną dla działań o charakterze międzynarodowym realizowanych przez Samorząd Województwa. Zadania związane ze współpracą międzynarodową prowadzone są w sposób ciągły. Ze względu na konflikt zbrojny na terenie Ukrainy, szczególny nacisk został położony na zapewnienie pomocy humanitarnej partnerom ukraińskim, tj.: Obwodowi Chmielnickiemu i Obwodowi Żytomierskiemu. Koordynowano przekazanie darów zebranych przez partnerów zagranicznych oraz realizowano zakupy dla ukraińskich regionów partnerskich. Ponadto, zrealizowano wspólne przedsięwzięcia z regionem Imereti w Gruzji, oddziałem Fundacji Solidarności Międzynarodowej w Gruzji, regionem Saksonia Anhalt w Niemczech.	Departament Współpracy Zagranicznej i Rozwoju Gospodarczego
38	*Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*	od 2003 r.	dokument wieloletni nieokreślony horyzontem czasowym	uchwała nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r.	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej	Monitorowano zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, które pogrupowane zostały w cztery kategorie: - środowisko przyrodnicze i kulturowe – zrealizowano ok. 83% zadań, - sieć osadnicza – zrealizowano ok. 68% zadań, - komunikacja – zrealizowano ok. 66% zadań, - infrastruktura techniczna – zrealizowano ok. 69% zadań. W 2022 r. zakończono: - z zakresu środowiska przyrodniczego – realizację 1 zadanie oraz 6 inwestycji, - z zakresu komunikacji – 4 zadania oraz 6 inwestycji, W 2022 r. rozpoczęto 1 nowe zadanie z zakresu komunikacji i 2 zadania z zakresu infrastruktury technicznej. Kontynuowano prace przy rozpoczętych w latach wcześniejszych i nieukończonych dotychczas inwestycjach w zakresie: - środowiska przyrodniczego i kulturowego – 10 zadań, - komunikacji – 31 zadań, - infrastruktury technicznej – 5 zadań.	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku

Wyjaśnienia:
* Typy dokumentów wg okresu realizacji: dokument roczny (ponawiany corocznie), dokument wieloletni nieokreślony horyzontem czasowym, dokument wieloletni określony horyzontem czasowym.
** Nazwy departamentów i jednostek organizacyjnych UMWKP wg stanu obowiązującego na dzień 31 grudnia 2022 r.

Tab. 34. Informacja o stanie realizacji ustaleń regionalnych dokumentów programowych, kluczowych dla realizacji Strategii Przyspieszenia 2030+

Lp.	Oznaczenie dokumentu	Nazwa dokumentu	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2022 r.	Podmiot przedstawiający informację*
1	RDP01	*Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*	decyzja wykonawcza Komisji Europejskiej z dnia 7 grudnia 2022 r. [CCI 2021PL16FFPR002]	etap I – prace realizacyjne w fazie przygotowawczej	W 2022 r. realizowano prace związane z przygotowaniem projektu programu, a także ustaleniem ostatecznej wersji dokumentu w porozumieniu z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej. Zrealizowano także negocjacje z Komisją Europejską.	Departament Funduszy Europejskich
2	RDP02	*Strategia polityki społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030*	uchwała nr XLVII/629/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 czerwca 2022 r.	etap I – prace realizacyjne w fazie przygotowawczej	W 2022 r. zakończono prace związane z opracowaniem dokumentu (prowadzono konsultacje społeczne, przygotowano raport ewaluacyjny, przeprowadzono opiniowanie i uzgodnienia z wymaganymi organami). Po przyjęciu dokumentu przez Sejmik Województwa, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu w 2022 roku realizował m. in. następujące projekty, które wpisywały się w realizację *Strategii polityki społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030*: Kujawsko-Pomorska Teleopieka, Rodzina w Centrum 3, Trampolina 3, projekt informacyjny dla osób bezdomnych w województwie kujawsko-pomorskim „Akcja Zima 2022/2023”, *Wojewódzki program doskonalenia kadr pomocy społecznej województwa kujawsko-pomorskiego „Profesja”*, Kooperacja efektywna i skuteczna (którego celem było wypracowanie i wdrożenie modelu kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej a podmiotami innych polityk sektorowych dla gmin miejsko-wiejskich, popularyzacja deinstytucjonalizacji oraz centrów usług społecznych w ramach kilku województw). Ponadto ROPS w Toruniu: koordynował rozwój ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim, prowadził doposażenie szpitali w regionie w związku z zapobieganiem i zwalczaniem Covid-19 oraz wspierał zakwaterowanie uchodźców z Ukrainy – utworzenie punktu opieki dla osób z niepełnosprawnościami z Ukrainy.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu
3	RDP03	*Wieloletni program współpracy Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2021-2025*	uchwała nr XXXVIII/536/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 listopada 2021 r.	etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej	W 2022 r. w ramach programu zrealizowano następujące zadania: - zlecono realizację zadań publicznych (w ramach otwartych konkursów ofert, z pominięciem otwartego konkursu ofert, w innych trybach przewidzianych odrębnymi ustawami/uchwałami - na podstawie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy), - konsultowano z organizacjami pozarządowymi projekty aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji pozarządowych, - tworzono wspólne zespoły konsultacyjne, omawiano formy i metody współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi (tematyka funduszy unijnych, pomocy uchodźcom z Ukrainy), - przyznano 8 nagród w Konkursie o Nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego na najlepsze inicjatywy społeczne realizowane przez organizacje pozarządowe pn. „Rodzynki z pozarządówki”, 6 nagród indywidualnych, 3 zespołowe i 3 wyróżnienia w konkursie „Stalowy Anioł”, nagrodzono 5 terapeutów w konkursie „Najlepszy Terapeuta Zajęciowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego”, - pracownicy Urzędu Marszałkowskiego udzielali stałego wsparcia merytorycznego organizacjom pozarządowym, - promowano współpracę międzysektorową samorządu i organizacji pozarządowych poprzez obejmowanie patronatem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego wybranych przedsięwzięć realizowanych przez organizacje pozarządowe, - prowadzono stronę internetową skierowaną do organizacji pozarządowych ngo.kujawsko-pomorskie.pl oraz bazę organizacji pozarządowych województwa kujawsko-pomorskiego, przesyłano newsletter do organizacji pozarządowych,	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia

					- promowano dobre praktyki trzeciego sektora na stronie ngo.kujawsko-pomorskie.pl, - promowano ideę ekonomii społecznej oraz dobre praktyki z tego zakresu w regionie, - realizowano instrument „Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność” we współpracy z Wydziałem Koordynacji RLKS.	

Lp.	Oznaczenie dokumentu	Nazwa dokumentu	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2022 r.	Podmiot przedstawiający informację*
4	RDP10	*Regionalna strategia inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+*	uchwała nr 27/1066/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 13 lipca 2022 r.	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej	W 2022 r. zakończono prace związane z opracowaniem dokumentu. W ramach realizacji (RIS3) 2021+ zlecono realizację zadań z zakresu monitorowania poziomu innowacyjności województwa kujawsko-pomorskiego (edycja 2022). Na realizację tego zlecenia składały się następujące zadania: określenie metody tworzenia „syntetycznego wskaźnika poziomu innowacyjności regionów”; dokonanie klasyfikacji jednostek NUTS2 według „syntetycznego wskaźnika poziomu innowacyjności regionów” za rok 2019 oraz za rok 2020, analiza wsparcia udzielonego w ramach realizacji RPO WK-P 2014-2020 na rzecz rozwoju regionalnych inteligentnych specjalizacji województwa kujawsko-pomorskiego w latach (odrębnie) 2020 i 2021; stworzenie koncepcji strony internetowej, która pełnić będzie rolę „bazy monitorowania RIS3 2021+”; analiza otoczenia zewnętrznego oraz sytuacji wewnętrznej każdej z inteligentnych specjalizacji województwa kujawsko-pomorskiego, wraz z określeniem zestawu dedykowanych wskaźników i określeniem ich wartości dla roku 2020 (i gdzie jest to możliwe dla roku 2021); sporządzenie raportu monitorującego RIS3 2021+ (edycja 2022), stanowiącego podsumowanie wyników i wniosków z zadań nr 2, 3 i 5.	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
5	RDP11	*Program rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego*	uchwała nr 6/202/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16 lutego 2022 r.	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej	W 2022 r. zakończono prace związane z opracowaniem dokumentu i realizowano prace przygotowawcze związane z częścią projektów finansowanych z FEKPu oraz funduszy krajowych. Dodatkowo w lipcu 2022 r. przyjęto dokument pomocniczy Plan realizacji ustaleń Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego oraz Regionalnej Strategii Inteligentenj Specjalizacji (RIS3) 2021+. Szersza realizacja dokumentu nastąpi w 2023 r. po rozpoczęciu realizacji regionalnych i krajowych funduszy UE.	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
6	RDP18	*Program ochrony środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2022-2030*	uchwała nr XLVIII/646/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 sierpnia 2022 r.	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej	W 2022 r. zakończono prace związane z opracowaniem dokumentu, a jego zasadnicza realizacja przez gminy i powiaty rozpocznie się w 2023 r. Zgodnie z ustawą prawo ochrony środowiska organ wykonawczy województwa co 2 lata sporządza raport z realizacji programu, który jest prezentowany Sejmikowi Województwa (w listopadzie 2023 r. zostanie przygotowany raport za lata 2021-2022).	Departament Środowiska

Wyjaśnienie:
*Nazwy departamentów i jednostek organizacyjnych UMWKP wg stanu obowiązującego na dzień 31 grudnia 2022 r.

Tab. 35. Informacja o stanie zaawansowania procesu tworzenia regionalnych dokumentów programowych, kluczowych dla realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+*

Lp.	Oznaczenie dokumentu	Nazwa dokumentu	Stan prac nad dokumentem	Podmiot przedstawiający informację*
1	RDP04	*Kujawsko-pomorski program na rzecz ekonomii społecznej na lata 2021-2030*	etap III – etap projektowy	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu
2	RDP05	*Polityka edukacyjna Województwa Kujawsko-Pomorskiego*	etap III – etap projektowy	Departament Edukacji
3	RDP06	*Polityka senioralna Województwa Kujawsko-Pomorskiego*	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu
4	RDP07	*Polityka zdrowotna Województwa Kujawsko-Pomorskiego*	etap III – etap projektowy	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia
5	RDP08	*Polityka kulturalna Województwa Kujawsko-Pomorskiego*	etap II – etap diagnostyczny	Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego
6	RDP09	*Polityka migracyjna oraz pozyskiwania kadr dla rynku pracy Województwa Kujawsko-Pomorskiego*	etap I – etap koncepcyjny	Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu
7	RDP12	*Strategia budowy i promocji produktu turystycznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego*	etap III – etap projektowy	Departament Sportu i Turystyki
8	RDP13	*Regionalna polityka klastrowa Województwa Kujawsko-Pomorskiego*	etap I – etap koncepcyjny	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
9	RDP14	*Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*	etap III – etap projektowy	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
10	RDP15	*Audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego*	etap III – etap projektowy	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
11	RDP16	*Plan rozwoju sieci drogowej województwa kujawsko-pomorskiego*	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte	Departament Infrastruktury Drogowej
12	RDP17	*Regionalny plan transportowy województwa kujawsko-pomorskiego*	etap III – etap projektowy	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
13	RDP19	*Polityka transformacji energetycznej województwa kujawsko-pomorskiego*	etap II – etap diagnostyczny	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
14	RDP20	*Program adaptacji do zmian klimatu dla województwa kujawsko-pomorskiego*	etap I – etap koncepcyjny	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
15	RDP21	*Polityka w zakresie retencji dla celów rolniczych i środowiskowych w województwie kujawsko-pomorskim*	etap I – etap koncepcyjny	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
16	RDP22	*Polityka kształtowania ładu przestrzennego w województwie kujawsko-pomorskim*	etap I – etap koncepcyjny	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
17	RDP23	*Plan zrównoważonego rozwoju transportu publicznego województwa kujawsko-pomorskiego*	etap I – etap koncepcyjny	Departament Transportu
18	RDP24	*Polityka terytorialna Województwa Kujawsko-Pomorskiego*	etap III – etap projektowy	Departament Funduszy Europejskich
19	RDP25	*Polityka rozwoju potencjału regionalnego miast stołecznych województwa kujawsko-pomorskiego*	etap „zero" – prace nie zostały rozpoczęte	Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki
20	RDP26	*Polityka cyfryzacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego*	etap I – etap koncepcyjny	Departament Cyfryzacji

Wyjaśnienie:
*Nazwy departamentów i jednostek organizacyjnych UMWKP wg stanu obowiązującego na dzień 31 grudnia 2022 r.

Załącznik nr 3 – Szczegółowe informacje w zakresie opiniowania projektów strategii rozwoju gmin oraz strategii rozwoju ponadlokalnego

Zgodnie z art. 10f ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym, projekt strategii rozwoju gminy jest przedkładany zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa. Natomiast zgodnie z art. 10f ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym zarząd województwa wydaje ww. opinię w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu strategii rozwoju gminy[107]. Poniższa tabela stanowi zestawienie 43 opinii wydanych przez Zarząd Województwa w 2022 r. dla projektów strategii rozwoju 30 gmin.[108]

Tab. 36. Stan opiniowania projektów strategii rozwoju gmin – za rok 2022 – stan na dzień 31.XII.2022 r.[109]

Lp. gmin	Nazwa gminy	Nazwa projektu dokumentu	Lp. opinii	Numer i data uchwały Zarządu Województwa przyjmującej opinię, rozstrzygnięcie (opinia pozytywna lub opinia negatywna)	W przypadku opinii negatywnej – syntetyczna informacja o powodach wydania opinii negatywnej, stwierdzającej brak spójności ze *Strategią*	Uwagi (*)
1	Bartniczka	projekt *Strategii rozwoju dla gminy Bartniczka na lata 2021-2025*	1	32/1345/22 17.08.2022 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany pozytywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 29/1254/21 z dnia 28.07.2021 r.
2	Skrwilno	projekt *Strategii rozwoju gminy Skrwilno na lata 2021-2030*	2	9/315/22 9.03.2022 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz czwarty, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałami Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 38/1611/21 z dnia 29.09.2021 r., nr 43/1802/21 z dnia 3.11.2021 r. i nr 50/2035/21 z dnia 22.12.2021 r.
3	Aleksandrów Kujawski	projekt *Strategii rozwoju gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2022-2027+*	3	6/180/22 16.02.2022 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz trzeci, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałami Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 40/1685/21 z dnia 13.10.2021 r. i nr 48/1976/21 z dnia 8.12.2021 r.
4	Radomin	projekt *Strategii rozwoju gminy Radomin na lata 2021-2027*	4	3/99/22 26.01.2022 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 41/1729/21 z dnia 20.10.2021 r.
5	Włocławek	projekt *Strategii rozwoju miasta Włocławek 2030+*	5	22/875/22 8.06.2022 r. pozytywna		
6	Jeziora Wielkie	projekt *Strategii rozwoju gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2030*	6	2/51/22 14.01.2022 r. negatywna	Projekt strategii rozwoju gminy nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: - zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo; - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym; - projektów kluczowych *Strategii Przyspieszenia 2030+*, wskazywanych do realizacji na terenie gminy.	projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 48/1977/21 z dnia 8.12.2021 r.
6	Jeziora Wielkie	projekt *Strategii rozwoju gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2030*	7	10/348/22 18.03.2022 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz trzeci, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałami Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 48/1977/21 z dnia 8.12.2021 r. i nr 2/51/22 z dnia 14.01.2022 r.
7	Zbójno	projekt *Strategii rozwoju gminy Zbójno na lata 2021-2027*	8	2/53/22 14.01.2022 r. negatywna	Projekt strategii rozwoju gminy nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie: - zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo; - pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa; - zewnętrznych powiązań transportowych gminy; - położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; - obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie krajowym; - założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy; - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym.	projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 48/1978/21 z dnia 8.12.2021 r.
7	Zbójno	projekt *Strategii rozwoju gminy Zbójno na lata 2021-2027*	9	12/431/22 30.03.2022 r. negatywna	Projekt strategii rozwoju gminy nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie: - pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa; - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie krajowym; - założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy; - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym.	projekt przedłożony do zaopiniowania po raz trzeci, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałami Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 48/1978/21 z dnia 8.12.2021 r., i nr 2/53/22 z dnia 14.01.2022 r.
7	Zbójno	projekt *Strategii rozwoju gminy Zbójno na lata 2021-2027*	10	19/743/22 17.05.2022 r. negatywna	Projekt strategii rozwoju gminy nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie: - pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa; - zewnętrznych powiązań transportowych gminy; - obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa;	projekt przedłożony do zaopiniowania po raz czwarty, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałami Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 48/1978/21 z dnia 8.12.2021 r., nr 2/53/22 z dnia 14.01.2022 r., i nr 12/431/22 z dnia 30.03.2022 r.

[107] Analogiczne przepisy dotyczą projektów strategii rozwoju ponadlokalnego – art. 10g ust. 5-6 ustawy o samorządzie gminnym.
[108] Niektóre gminy przesyłały kilkukrotnie projekt strategii rozwoju gminy do zaopiniowania przez Zarząd Województwa, w związku z negatywną opinią lub zmianami projektu strategii rozwoju gminy.
[109] Do zaopiniowania nie został zgłoszony żaden projekt strategii rozwoju ponadlokalnego w 2022 r.

Lp. gmin	Nazwa gminy	Nazwa projektu dokumentu	Lp. opinii	Numer i data uchwały Zarządu Województwa przyjmującej opinię, rozstrzygnięcie (opinia pozytywna lub opinia negatywna)	W przypadku opinii negatywnej – syntetyczna informacja o powodach wydania opinii negatywnej, stwierdzającej brak spójności ze *Strategią*	Uwagi (*)
					- obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie krajowym; - założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy; - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym.	
7	Zbójno	projekt *Strategii rozwoju gminy Zbójno na lata 2021-2027*	11	27/1064/22 13.07.2022 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz piąty, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałami Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 48/1978/21 z dnia 8.12.2021 r., nr 2/53/22 z dnia 14.01.2022 r., nr 12/431/22 z dnia 30.03.2022 r. i nr 19/743/22 z dnia 17.05.2022 r.
8	Warlubie	projekt *Strategii rozwoju gminy Warlubie na lata 2022-2027+*	12	13/477/22 6.04.2022 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 50/2034/21 z dnia 22.12.2021 r.
9	Chrostkowo	projekt *Strategii rozwoju gminy Chrostkowo na lata 2021-2030*	13	3/100/22 26.01.2022 r. negatywna	Projekt strategii rozwoju gminy nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: - zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo; - położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym; - projektów kluczowych *Strategii Przyspieszenia 2030+*, wskazywanych do realizacji na terenie gminy.	
9	Chrostkowo	projekt *Strategii rozwoju gminy Chrostkowo na lata 2021-2030*	14	7/244/22 23.02.2022 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 3/100/22 z dnia 26.01.2022 r.
10	Czernikowo	projekt *Strategii rozwoju gminy Czernikowo na lata 2022-2030*	15	4/141/22 1.02.2022 r. negatywna	Projekt strategii rozwoju gminy nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: - zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo; - zewnętrznych powiązań transportowych gminy; - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym, - projektów kluczowych *Strategii Przyspieszenia 2030+*, wskazywanych do realizacji na terenie gminy.	
10	Czernikowo	projekt *Strategii rozwoju gminy Czernikowo na lata 2022-2030*	16	9/332/22 9.03.2022 r. negatywna	Projekt strategii rozwoju gminy nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: - zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo; - zewnętrznych powiązań transportowych gminy, - położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich.	projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 4/141/22 z dnia 1.02.2022 r.
10	Czernikowo	projekt *Strategii rozwoju gminy Czernikowo na lata 2022-2030*	17	13/475/22 6.04.2022 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz trzeci, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałami Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 4/141/22 z dnia 1.02.2022 r. i nr 9/332/22 z dnia 9.03.2022 r.
11	Tłuchowo	projekt *Strategii rozwoju gminy Tłuchowo na lata 2021-2030*	18	4/140/22 1.02.2022 r. pozytywna		
12	Rypin	projekt *Strategii rozwoju gminy Rypin 2030*	19	7/243/22 23.02.2022 r. negatywna	Projekt strategii rozwoju gminy nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: - położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich, - obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa, - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie krajowym, - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym, - założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy, - projektów kluczowych *Strategii Przyspieszenia 2030+*, wskazywanych do realizacji na terenie gminy.	
12	Rypin	projekt *Strategii rozwoju gminy Rypin 2030*	20	13/476/22 6.04.2022 r. negatywna	Projekt strategii rozwoju gminy nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie krajowym, - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym.	projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 7/243/22 z dnia 23.02.2022 r.
12	Rypin	projekt *Strategii rozwoju gminy Rypin 2030*	21	19/744/22 17.05.2022 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz trzeci, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałami Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 7/243/22 z dnia 23.02.2022 r. i nr 13/476/22 z dnia 6.04.2022 r.
13	Kowalewo Pomorskie	projekt *Strategii rozwoju miasta i gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2022-2030*	22	6/179/22 16.02.2022 r. negatywna	Projekt strategii rozwoju gminy nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: - zewnętrznych powiązań transportowych gminy,	

Lp. gmin	Nazwa gminy	Nazwa projektu dokumentu	Lp. opinii	Numer i data uchwały Zarządu Województwa przyjmującej opinię, rozstrzygnięcie (opinia pozytywna lub opinia negatywna)	W przypadku opinii negatywnej – syntetyczna informacja o powodach wydania opinii negatywnej, stwierdzającej brak spójności ze *Strategią*	Uwagi (*)
					- położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich, - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym.	
13	Kowalewo Pomorskie	projekt *Strategii rozwoju miasta i gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2022-2030*	23	10/350/22 18.03.2022 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 6/179/22 z dnia 16.02.2022 r.
14	Baruchowo	projekt *Strategii rozwoju gminy Baruchowo na lata 2021-2027*	24	7/245/22 23.02.2022 r. pozytywna		
15	Chełmno	projekt *Strategii rozwoju gminy Chełmno na lata 2022-2032*	25	10/349/22 18.03.2022 r. negatywna	Projekt strategii rozwoju gminy nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: - zewnętrznych powiązań transportowych gminy, - położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich, - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym.	
16	Rojewo	projekt *Strategii rozwoju gminy Rojewo na lata 2021-2027*	26	13/478/22 6.04.2022 r. pozytywna		
17	Brześć Kujawski	projekt *Strategii rozwoju gminy Brześć Kujawski na lata 2021-2030*	27	14/523/22 13.04.2022 r. negatywna	Projekt strategii rozwoju gminy nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: - zewnętrznych powiązań transportowych gminy; - obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa, - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie krajowym, - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym, - założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy, - projektów kluczowych *Strategii Przyspieszenia 2030+*, wskazywanych do realizacji na terenie gminy.	
17	Brześć Kujawski	projekt *Strategii rozwoju gminy Brześć Kujawski na lata 2021-2030*	28	18/695/22 11.05.2022 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 14/523/22 z dnia 13.04.2022 r.
18	Szubin	projekt *Strategii rozwoju miasta i gminy Szubin na lata 2022-2030*	29	16/608/22 27.04.2022 r. pozytywna		
19	Inowrocław	projekt *Strategii rozwoju miasta Inowrocławia na lata 2021-2030*	30	22/896/22 8.06.2022 r. pozytywna		
20	Lipno	projekt *Strategii rozwoju gminy Lipno na lata 2022-2030*	31	16/609/22 27.04.2022 r. pozytywna		
21	Sadki	projekt *Strategii rozwoju gminy Sadki na lata 2021-2030*	32	21/820/22 31.05.2022 r. pozytywna		
22	Choceń	projekt *Strategii rozwoju gminy Choceń na lata 2020-2030*	33	24/970/22 23.06.2022 r. negatywna	Projekt strategii rozwoju gminy nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie: - pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa, - zewnętrznych powiązań transportowych gminy; - położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich, - obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa, - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym, - założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy, - projektów kluczowych *Strategii Przyspieszenia 2030+*, wskazywanych do realizacji na terenie gminy.	
22	Choceń	projekt *Strategii rozwoju gminy Choceń na lata 2020-2030*	34	34/1386/22 31.08.2022 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 24/970/22 z dnia 23.06.2022 r.
23	Janowiec Wielkopolski	projekt *Strategii rozwoju miasta i gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2023-2032*	35	28/1178/22 19.07.2022 r. pozytywna		

Lp. gmin	Nazwa gminy	Nazwa projektu dokumentu	Lp. opinii	Numer i data uchwały Zarządu Województwa przyjmującej opinię, rozstrzygnięcie (opinia pozytywna lub opinia negatywna)	W przypadku opinii negatywnej – syntetyczna informacja o powodach wydania opinii negatywnej, stwierdzającej brak spójności ze *Strategią*	Uwagi (*)
24	Osielsko	projekt *Strategii rozwoju gminy Osielsko na lata 2022-2030*	36	32/1346/22 17.08.2022 r. negatywna	Projekt strategii rozwoju gminy nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie: - zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo, - pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa, - zewnętrznych powiązań transportowych gminy; - położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich, - obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa, - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym, - założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy, - projektów kluczowych *Strategii Przyspieszenia 2030+*, wskazywanych do realizacji na terenie gminy.	
24	Osielsko	projekt *Strategii rozwoju gminy Osielsko na lata 2022-2030*	37	46/1851/22 23.11.2022 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 32/1346/22 z dnia 17.08.2022 r.
25	Kikół	projekt *Strategii rozwoju gminy Kikół na lata 2022-2032*	38	32/1347/22 17.08.2022 r. pozytywna		
26	Osięciny	projekt *Strategii rozwoju gminy Osięciny na lata 2023-2030*	39	46/1850/22 23.11.2022 r. pozytywna		
27	Płużnica	projekt *Strategii rozwoju gminy Płużnica na lata 2021-2030*	40	46/1849/22 23.11.2022 r. pozytywna		
28	Świecie nad Osą	projekt *Strategii rozwoju gminy Świecie nad Osą na lata 2022-2030*	41	47/1899/22 30.11.2022 r. pozytywna		
29	Włocławek	projekt *Strategii rozwoju gminy Włocławek na lata 2021-2031*	42	51/2055/22 28.12.2022 r. negatywna	Projekt strategii rozwoju gminy nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub niewłaściwe uwzględnienie: - zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo, - zewnętrznych powiązań transportowych gminy; - położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich, - obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa, - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym, - projektów kluczowych *Strategii Przyspieszenia 2030+*, wskazywanych do realizacji na terenie gminy.	
30	Rogowo (pow. żniński)	projekt *Strategii rozwoju gminy Rogowo na lata 2023-2032*	43	50/2029/22 21.12.2022 r. negatywna	Projekt strategii rozwoju gminy nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub niewłaściwe uwzględnienie: - pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa, - zewnętrznych powiązań transportowych gminy; - obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa, - obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym.	

(*) w tym polu należy podać informację, jeśli projekt danego dokumentu został ponownie przedstawiony do wydania opinii – wówczas dodatkowo należy podać nr i datę uchwały Zarządu Województwa dla poprzednio przedstawionego projektu

Załącznik nr 4 – Wyjaśnienie relacji pomiędzy „Raportem o stanie Województwa Kujawsko- Pomorskiego w 2022 r.", a „Sprawozdaniem z wykonania budżetu Województwa Kujawsko- Pomorskiego za 2022 rok"

Tab. 37. Relacje pomiędzy Sprawozdaniem a Raportem (kolorem czerwonym oznaczono rozdziały klasyfikacji budżetowej odnoszące się do rozdziału Raportu 4. Aktywność Zarządu Województwa na rzecz Ukrainy).

Dział oraz rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do *Sprawozdania…* – Tabela „Wydatki budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego wg grup wydatków"		**Cel główny i podrozdział charakteryzowany w Rozdziale *5 Raportu…* , do którego odnosi się dane zadanie *Sprawozdania…***
010 Rolnictwo i łowiectwo	01006 Zarządy melioracji i urządzeń wodnych	5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania w obszarze przygotowywania i promocji przestrzeni dla działalności gospodarczych
	01009 Spółki wodne	5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania w obszarze przygotowywania i promocji przestrzeni dla działalności gospodarczych
	01041 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	5.3 Konkurencyjna gospodarka/Wsparcie rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich. Promocja regionalnych produktów rolnych
	01042 Wyłączenie z produkcji gruntów rolnych	5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania w obszarze przygotowywania i promocji przestrzeni dla działalności gospodarczych
	01095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
050 Rybołówstwo i rybactwo	05011 Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013 oraz Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020	5.3 Konkurencyjna gospodarka/Wsparcie rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich. Promocja regionalnych produktów rolnych
	05095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
150 Przetwórstwo przemysłowe	15011 Rozwój przedsiębiorczości	5.3 Konkurencyjna gospodarka/Sytuacja na rynku pracy 5.3 Konkurencyjna gospodarka/Wsparcie finansowe przedsiębiorców oraz inne działania spółek województwa na rzecz stymulowania rozwoju gospodarczego 5.3 Konkurencyjna gospodarka/Rozwój innowacyjnej gospodarki 5.3 Konkurencyjna gospodarka/Działania służące rozwojowi gospodarczemu i internacjonalizacji gospodarki realizowane w ramach projektów *RPO WK-P 2014-2020*, funkcjonowania KPCOIiE oraz planowania rozwoju gospodarczego województwa 5.3 Konkurencyjna gospodarka/Wsparcie rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich. Promocja regionalnych produktów rolnych
	15013 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości	5.1 Skuteczna edukacja 5.3 Konkurencyjna gospodarka/Sytuacja na rynku pracy 5.3 Konkurencyjna gospodarka/Wsparcie finansowe przedsiębiorców oraz inne działania spółek województwa na rzecz stymulowania rozwoju gospodarczego 5.3 Konkurencyjna gospodarka/Rozwój innowacyjnej gospodarki 5.3 Konkurencyjna gospodarka/Działania służące rozwojowi gospodarczemu i internacjonalizacji gospodarki realizowane w ramach projektów RPO WK-P 2014-2020, funkcjonowania KPCOIiE oraz planowania rozwoju gospodarczego województwa
	15095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
500 Handel	50005 Promocja eksportu	5.3 Konkurencyjna gospodarka/Działania służące rozwojowi gospodarczemu i internacjonalizacji gospodarki realizowane w ramach projektów RPO WK-P 2014-2020, funkcjonowania KPCOIiE oraz planowania rozwoju gospodarczego województwa
600 Transport i łączność	60001 Krajowe pasażerskie przewozy kolejowe	5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Transport publiczny
	60002 Infrastruktura kolejowa	5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura transportu

Dział oraz rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do Sprawozdania… – Tabela „Wydatki budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego wg grup wydatków”		Cel główny i podrozdział charakteryzowany w Rozdziale 5 Raportu… , do którego odnosi się dane zadanie Sprawozdania…
	60003 Krajowe pasażerskie przewozy autobusowe	5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Transport publiczny
	60004 Lokalny transport zbiorowy	5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Transport publiczny
	60013 Drogi publiczne wojewódzkie	5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura transportu
	60014 Drogi publiczne powiatowe	5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura transportu
	60016 Drogi publiczne gminne	5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura transportu
	60017 Drogi wewnętrzne	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
	60041 Infrastruktura portowa	5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura transportu
	60095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
630 Turystyka	63095 Pozostała działalność	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Aktywność sportowa 5.3 Konkurencyjna gospodarka/Tworzenie warunków dla gospodarczego wykorzystania turystyki 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz kształtowania i ochrony środowiska 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz ochrony i kształtowania przestrzeni kulturowej 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Wsparcie Uzdrowiska Ciechocinek S.A. oraz pozostałych uzdrowisk 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Technologie cyfrowe służące sprawnemu zarządzaniu 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Współpraca międzynarodowa województwa
700 Gospodarka mieszkaniowa	70005 Gospodarka gruntami i nieruchomościami	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
	70007 Gospodarowanie mieszkaniowym zasobem gminy	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 Raportu
710 Działalność usługowa	71003 Biura planowania przestrzennego	5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Uzgadnianie dokumentów planistycznych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, informacja w zakresie opiniowania projektów strategii rozwoju gmin oraz rozwoju ponadlokalnego w 2022 r. 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	71004 Plany zagospodarowania przestrzennego	5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Uzgadnianie dokumentów planistycznych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, informacja w zakresie opiniowania projektów strategii rozwoju gmin oraz rozwoju ponadlokalnego w 2022 r.
	71005 Prace geologiczne (nieinwestycyjne)	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
	71012 Zadania z zakresu geodezji i kartografii	5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Technologie cyfrowe służące sprawnemu zarządzaniu
	71095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
720 Informatyka	72095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
730 Szkolnictwo wyższe i nauka	73014 Działalność dydaktyczna i badawcza	5.1 Skuteczna edukacja 5.3 Konkurencyjna gospodarka/Rozwój innowacyjnej gospodarki 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego
	73095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*

Dział oraz rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do Sprawozdania… – Tabela „Wydatki budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego wg grup wydatków”		Cel główny i podrozdział charakteryzowany w Rozdziale 5 Raportu… , do którego odnosi się dane zadanie Sprawozdania…
750 Administracja publiczna	75017 Samorządowe sejmiki województw	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
	75018 Urzędy marszałkowskie	5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	75058 Działalność informacyjna i kulturalna prowadzona za granicą	5.3 Konkurencyjna gospodarka/Działania służące rozwojowi gospodarczemu i internacjonalizacji gospodarki realizowane w ramach projektów RPO WK-P 2014-2020, funkcjonowania KPCOIiE oraz planowania rozwoju gospodarczego województwa 5.3 Konkurencyjna gospodarka/Wsparcie rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich. Promocja regionalnych produktów rolnych 5.3 Konkurencyjna gospodarka/Tworzenie warunków dla gospodarczego wykorzystania turystyki 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Współpraca międzynarodowa województwa 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Zaangażowanie Członków Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kreowanie współpracy na poziomie międzynarodowym, międzyregionalnym i regionalnym
	75075 Promocja jednostek samorządu terytorialnego	5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	75084 Funkcjonowanie wojewódzkich rad dialogu społecznego	5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Zaangażowanie Członków Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kreowanie współpracy na poziomie międzynarodowym, międzyregionalnym i regionalnym
	75095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
752 Obrona narodowa	75212 Pozostałe wydatki obronne	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	75412 Ochotnicze straże pożarne	5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Bezpieczeństwo
	75421 Zarządzanie kryzysowe	5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Bezpieczeństwo
	75479 Pomoc zagraniczna	4. Aktywność Zarządu Województwa na rzecz Ukrainy
	75495 Pozostała działalność	5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Bezpieczeństwo
757 Obsługa długu publicznego	75702 Obsługa papierów wartościowych, kredytów i pożyczek oraz innych zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego zaliczanych do tytułu dłużnego – kredyty i pożyczki	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
	75704 Rozliczenia z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
758 Różne rozliczenia	75801 Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
	75818 Rezerwy ogólne i celowe	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
801 Oświata i wychowanie	80102 Szkoły podstawowe specjalne	5.1 Skuteczna edukacja 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80104 Przedszkola	5.1 Skuteczna edukacja 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania

Dział oraz rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do Sprawozdania… – Tabela „Wydatki budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego wg grup wydatków”		Cel główny i podrozdział charakteryzowany w Rozdziale 5 Raportu… , do którego odnosi się dane zadanie Sprawozdania…
801 Oświata i wychowanie	80105 Przedszkola specjalne	5.1 Skuteczna edukacja 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80113 Dowożenie uczniów do szkół	5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Transport publiczny
	80115 Technika	5.1 Skuteczna edukacja 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80116 Szkoły policealne	5.1 Skuteczna edukacja 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80121 Licea ogólnokształcące specjalne	5.1 Skuteczna edukacja 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80134 Szkoły zawodowe specjalne	5.1 Skuteczna edukacja 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80140 Placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego	5.1 Skuteczna edukacja 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80146 Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli	5.1 Skuteczna edukacja 5.3 Konkurencyjna gospodarka/Sytuacja na rynku pracy 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80147 Biblioteki pedagogiczne	5.1 Skuteczna edukacja 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80148 Stołówki szkolne i przedszkolne	5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego

Dział oraz rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do Sprawozdania… – Tabela „Wydatki budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego wg grup wydatków”		Cel główny i podrozdział charakteryzowany w Rozdziale 5 Raportu… , do którego odnosi się dane zadanie Sprawozdania…
80148 Stołówki szkolne i przedszkolne	80149 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego	5.1 Skuteczna edukacja
	80153 Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych	4. Aktywność Zarządu Województwa na rzecz Ukrainy
	80195 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
851 Ochrona zdrowia	85111 Szpitale ogólne	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Promocja i ochrona zdrowia 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85115 Sanatoria	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Promocja i ochrona zdrowia 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85117 Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/ Polityka społeczna 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka senioralna 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Promocja i ochrona zdrowia 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego
	85119 Leczenie sanatoryjno-klimatyczne	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Promocja i ochrona zdrowia 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Wsparcie Uzdrowiska Ciechocinek S.A. oraz pozostałych uzdrowisk 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85148 Medycyna pracy	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Promocja i ochrona zdrowia 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85149 Programy polityki zdrowotnej	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Promocja i ochrona zdrowia
	85153 Zwalczanie narkomanii	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Promocja i ochrona zdrowia 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego

Dział oraz rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do Sprawozdania… – Tabela „Wydatki budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego wg grup wydatków”		Cel główny i podrozdział charakteryzowany w Rozdziale 5 Raportu… , do którego odnosi się dane zadanie Sprawozdania…
851 Ochrona zdrowia	85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Promocja i ochrona zdrowia 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego
	85156 Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
	85157 Staże i specjalizacje medyczne	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
	85195 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
852 Pomoc społeczna	85203 Ośrodki wsparcia	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna
	85217 Regionalne ośrodki polityki społecznej	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka senioralna 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka senioralna 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego
	85231 Pomoc dla cudzoziemców	4. Aktywność Zarządu Województwa na rzecz Ukrainy
	85279 Pomoc zagraniczna	4. Aktywność Zarządu Województwa na rzecz Ukrainy
	85295 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	85311 Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka senioralna 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego
	85324 Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna
	85325 Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	5.3 Konkurencyjna gospodarka/Sytuacja na rynku pracy
	85332 Wojewódzkie urzędy pracy	5.3 Konkurencyjna gospodarka/Sytuacja na rynku pracy 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85395 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*

Dział oraz rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do Sprawozdania… – Tabela „Wydatki budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego wg grup wydatków”		Cel główny i podrozdział charakteryzowany w Rozdziale 5 Raportu… , do którego odnosi się dane zadanie Sprawozdania…
854 Edukacyjna opieka wychowawcza	85403 Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze	5.1 Skuteczna edukacja 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85404 Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna
854 Edukacyjna opieka wychowawcza	85407 Placówki wychowania pozaszkolnego	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
	85410 Internaty i bursy szkolne	5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego
	85415 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	5.1 Skuteczna edukacja
	85416 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	5.1 Skuteczna edukacja
	85446 Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli	5.1 Skuteczna edukacja 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85495 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
855 Rodzina	85509 Działalność ośrodków adopcyjnych	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85595 Pozostała działalność	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna
900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	90001 Gospodarka ściekowa i ochrona wód	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
	90002 Gospodarka odpadami komunalnymi	5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz kształtowania i ochrony środowiska
	90005 Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz kształtowania i ochrony środowiska
	90007 Zmniejszenie hałasu i wibracji	5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz kształtowania i ochrony środowiska
	90015 Oświetlenie ulic, placów i dróg	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
	90019 Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat i kar za korzystanie ze środowiska	5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania w obszarze przygotowywania i promocji przestrzeni dla działalności gospodarczych
	90020 Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat produktowych	5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz kształtowania i ochrony środowiska
	90024 Wpływy i wydatki związane z wprowadzaniem do obrotu baterii i akumulatorów	5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz kształtowania i ochrony środowiska
	90026 Pozostałe działania związane z gospodarką odpadami	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
	90095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	92105 Pozostałe zadania w zakresie kultury	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*

Dział oraz rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do Sprawozdania… – Tabela „Wydatki budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego wg grup wydatków”		Cel główny i podrozdział charakteryzowany w Rozdziale 5 Raportu… , do którego odnosi się dane zadanie Sprawozdania…
921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	92106 Teatry	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92108 Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92110 Galerie i biura wystaw artystycznych	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92113 Centra kultury i sztuki	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania

Dział oraz rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do Sprawozdania… – Tabela „Wydatki budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego wg grup wydatków”		Cel główny i podrozdział charakteryzowany w Rozdziale 5 Raportu… , do którego odnosi się dane zadanie Sprawozdania…
921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	92116 Biblioteki	5.1 Skuteczna edukacja 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92118 Muzea	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury 5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz ochrony i kształtowania przestrzeni kulturowej 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92195 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 5 *Raportu*
925 Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	92502 Parki krajobrazowe	5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz kształtowania i ochrony środowiska 5.5 Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
926 Kultura fizyczna	92605 Zadania w zakresie kultury fizycznej	5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Aktywność sportowa 5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego

Tab. 38. Relacje pomiędzy Raportem a Sprawozdaniem.

Cel główny charakteryzowany w Rozdziale 5 *Raportu…*	Podrozdział uszczegóławiający (jeśli jest w danym celu wyróżniony)	Rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do *Sprawozdania…* do którego odnosi się dany cel główny
5.1 Skuteczna edukacja		15013 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości 73014 Działalność dydaktyczna i badawcza 80102 Szkoły podstawowe specjalne 80104 Przedszkola 80105 Przedszkola specjalne 80115 Technika 80116 Szkoły policealne 80121 Licea ogólnokształcące specjalne 80134 Szkoły zawodowe specjalne 80140 Placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego 80146 Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli 80147 Biblioteki pedagogiczne 80149 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego 85403 Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze 85415 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym 85416 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym 85446 Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli 92116 Biblioteki
5.2 Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo	Polityka społeczna	85117 Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi 85203 Ośrodki wsparcia 85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie 85217 Regionalne ośrodki polityki społecznej 85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze 85311 Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych 85324 Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych 85404 Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka 85509 Działalność ośrodków adopcyjnych 85595 Pozostała działalność
	Polityka senioralna	85117 Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze 85217 Regionalne ośrodki polityki społecznej 85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze 85311 Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych
	Promocja i ochrona zdrowia	85111 Szpitale ogólne 85115 Sanatoria 85117 Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze 85119 Leczenie sanatoryjno-klimatyczne 85148 Medycyna pracy 85149 Programy polityki zdrowotnej 85153 Zwalczanie narkomanii 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi
	Działalność instytucji kultury	63095 Pozostała działalność 80147 Biblioteki pedagogiczne 92106 Teatry 92108 Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby 92110 Galerie i biura wystaw artystycznych 92113 Centra kultury i sztuki

Cel główny charakteryzowany w Rozdziale 5 Raportu...	Podrozdział uszczegóławiający (jeśli jest w danym celu wyróżniony)	Rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do Sprawozdania... do którego odnosi się dany cel główny
	Działalność instytucji kultury	92116 Biblioteki 92118 Muzea 92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami
	Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych	63095 Pozostała działalność 80147 Biblioteki pedagogiczne 92106 Teatry 92108 Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby 92110 Galerie i biura wystaw artystycznych 92113 Centra kultury i sztuki 92116 Biblioteki 92118 Muzea 92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami
	Aktywność sportowa	63095 Pozostała działalność 92605 Zadania w zakresie kultury fizycznej
5.3 Konkurencyjna gospodarka	Sytuacja na rynku pracy	15011 Rozwój przedsiębiorczości 15013 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości 80146 Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli 85325 Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych 85332 Wojewódzkie urzędy pracy
	Wsparcie finansowe przedsiębiorców oraz inne działania spółek województwa na rzecz stymulowania rozwoju gospodarczego	15011 Rozwój przedsiębiorczości 15013 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości
	Rozwój innowacyjnej gospodarki	15011 Rozwój przedsiębiorczości 15013 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości 73014 Działalność dydaktyczna i badawcza
	Konkurencyjna gospodarka/Działania służące rozwojowi gospodarczemu i internacjonalizacji gospodarki realizowane w ramach projektów RPO WK-P 2014-2020, funkcjonowania KPCOIiE oraz planowania rozwoju gospodarczego województwa	15011 Rozwój przedsiębiorczości 15013 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości 50005 Promocja eksportu 75058 Działalność informacyjna i kulturalna prowadzona za granicą
	Wsparcie rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich. Promocja regionalnych produktów rolnych	01041 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 05011 Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013 oraz Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020 15011 Rozwój przedsiębiorczości 75058 Działalność informacyjna i kulturalna prowadzona za granicą
	Tworzenie warunków dla gospodarczego wykorzystania turystyki	63095 Pozostała działalność 75058 Działalność informacyjna i kulturalna prowadzona za granicą
5.4 Dostępna przestrzeń i czyste środowisko	Infrastruktura rozwoju społecznego	73014 Działalność dydaktyczna i badawcza 80102 Szkoły podstawowe specjalne 80104 Przedszkola 80105 Przedszkola specjalne 80115 Technika 80121 Licea ogólnokształcące specjalne 80134 Szkoły zawodowe specjalne 80140 Placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego 80146 Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli 80147 Biblioteki pedagogiczne 80148 Stołówki szkolne i przedszkolne

Cel główny charakteryzowany w Rozdziale 5 Raportu...	Podrozdział uszczegóławiający (jeśli jest w danym celu wyróżniony)	Rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do Sprawozdania... do którego odnosi się dany cel główny
	Infrastruktura rozwoju społecznego	85111 Szpitale ogólne 85115 Sanatoria 85117 Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze 85119 Leczenie sanatoryjno-klimatyczne 85148 Medycyna pracy 85153 Zwalczanie narkomanii 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi 85203 Ośrodki wsparcia 85217 Regionalne ośrodki polityki społecznej 85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze 85311 Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych 85403 Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze 85410 Internaty i bursy szkolne 85446 Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli 92106 Teatry 92108 Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby 92110 Galerie i biura wystaw artystycznych 92113 Centra kultury i sztuki 92116 Biblioteki 92118 Muzea 92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami 92605 Zadania w zakresie kultury fizycznej
	Działania na rzecz kształtowania i ochrony środowiska	63095 Pozostała działalność 90002 Gospodarka odpadami komunalnymi 90005 Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu 90007 Zmniejszenie hałasu i wibracji 90020 Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat produktowych 90024 Wpływy i wydatki związane z wprowadzaniem do obrotu baterii i akumulatorów 92502 Parki krajobrazowe
	Transformacja energetyczna województwa	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej
	Działania na rzecz ochrony i kształtowania przestrzeni kulturowej	63095 Pozostała działalność 92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami
	Działania w obszarze przygotowywania i promocji przestrzeni dla działalności gospodarczych	01006 Zarządy melioracji i urządzeń wodnych 01009 Spółki wodne 01042 Wyłączenie z produkcji gruntów rolnych 90019 Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat i kar za korzystanie ze środowiska
	Infrastruktura transportu	60002 Infrastruktura kolejowa 60013 Drogi publiczne wojewódzkie 60014 Drogi publiczne powiatowe 60016 Drogi publiczne gminne 60041 Infrastruktura portowa
	Wsparcie Uzdrowiska Ciechocinek S.A. oraz pozostałych uzdrowisk	63095 Pozostała działalność 85119 Leczenie sanatoryjno-klimatyczne
5.5 Spójne i bezpieczne województwo	Transport publiczny	60001 Krajowe pasażerskie przewozy kolejowe 60003 Krajowe pasażerskie przewozy autobusowe 60004 Lokalny transport zbiorowy 80113 Dowożenie uczniów do szkół
	Technologie cyfrowe służące sprawnemu zarządzaniu	63095 Pozostała działalność 71012 Zadania z zakresu geodezji i kartografii
	Bezpieczeństwo	75412 Ochotnicze straże pożarne 75421 Zarządzanie kryzysowe 75495 Pozostała działalność

Cel główny charakteryzowany w Rozdziale 5 Raportu...	Podrozdział uszczegóławiający (jeśli jest w danym celu wyróżniony)	Rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do Sprawozdania... do którego odnosi się dany cel główny
	Współpraca międzynarodowa województwa	63095 Pozostała działalność 75058 Działalność informacyjna i kulturalna prowadzona za granicą
	Zaangażowanie Członków Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kreowanie współpracy na poziomie międzynarodowym, międzyregionalnym i regionalnym	75058 Działalność informacyjna i kulturalna prowadzona za granicą 75084 Funkcjonowanie wojewódzkich rad dialogu społecznego
	Aktywność Zarządu Województwa na rzecz pozyskiwania środków rozwojowych z programów rządowych w latach 2020-2022	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej
	Przygotowanie dokumentów Polityki Spójności	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej
	Prace nad regionalnymi dokumentami programowymi bezpośrednio powiązanymi z programowaniem środków w ramach Funduszy Europejskich dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej
	Uzgadnianie dokumentów planistycznych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Informacja w zakresie opiniowania projektów strategii rozwoju gmin oraz rozwoju ponadlokalnego w 2022 r.	71003 Biura planowania przestrzennego 71004 Plany zagospodarowania przestrzennego
	Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania	71003 Biura planowania przestrzennego 75018 Urzędy marszałkowskie 75075 Promocja jednostek samorządu terytorialnego 80102 Szkoły podstawowe specjalne 80104 Przedszkola 80105 Przedszkola specjalne 80115 Technika 80116 Szkoły policealne 80121 Licea ogólnokształcące specjalne 80134 Szkoły zawodowe specjalne 80140 Placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego 80146 Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli 80147 Biblioteki pedagogiczne 85111 Szpitale ogólne 85115 Sanatoria 85119 Leczenie sanatoryjno-klimatyczne 85148 Medycyna pracy 85203 Ośrodki wsparcia 85217 Regionalne ośrodki polityki społecznej 85332 Wojewódzkie urzędy pracy 85403 Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze 85446 Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli 85509 Działalność ośrodków adopcyjnych 92106 Teatry

Cel główny charakteryzowany w Rozdziale 5 Raportu...	Podrozdział uszczegóławiający (jeśli jest w danym celu wyróżniony)	Rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do Sprawozdania... do którego odnosi się dany cel główny
		92108 Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby 92110 Galerie i biura wystaw artystycznych 92113 Centra kultury i sztuki 92116 Biblioteki 92118 Muzea 92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami 92502 Parki krajobrazowe